O saga a celor mai primitive impulsuri
şi dorinţe ale omului

POLIROM

Kim Leine

Profeţii din Fiordul Veşniciei

BIBLIOTECA POLIROM

Kim Leine

Profeţii din Fiordul Veşniciei

Traducere din limba daneză
de Carmen Vioreanu

POLIROM
2015

The translation has been sponsored by The Danish Arts Foundation.

DANISH ARTS FOUNDATION

Kim Leine, *Profeterne i Evighedsfjorden*
Copyright © Kim Leine & Gyldendal, Copenhagen 2012
Published by agreement with the Gyldendal Group Agency
All rights reserved
© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5442-0
ISBN PDF: 978-973-46-5443-7
ISBN print: 978-973-46-5066-8

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: François-Auguste Biard (1799-1882), *Golful Magdalena*, 1841

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

KIM LEINE s-a născut în 1961, într-o localitate din sudul Norvegiei. La vîrsta de șaptesprezece ani se mută în Danemarca și trăiește alături de tatăl său. Aici urmează diferite cursuri universitare și frecventează o școală sanitară, se căsătorește și are doi copii. La vîrsta de douăzeci și nouă de ani se mută în Groenlanda, unde lucrează ca asistent medical și începe să scrie. În anul 2004, după cincisprezece ani petrecuți în capitala Nuuk, se reîntoarce în Danemarca. Debutează ca scriitor în 2007, cu romanul autobiografic *Kalak*, urmat de romanele *Valdemarsdag* și *Tunu. Profeterne i Evighedsfjorden* (*Profeții din Fiordul Veșniciei*) este cel de-al patrulea roman, pentru care Kim Leine a primit numeroase premii, printre care Premiul Jytte Borberg, De Gyldne Laurbær și Premiul pentru literatură decernat de Nordiska Rådet. În prezent locuiește în Copenhaga.

Roman dedicat Independenței Groenlandei
(1979-2009)
și pionierilor ei

Prolog

Căderea

(14 august 1793)

Văduva a urcat singură acolo, nimeni n-a obligat-o. Și-a scuturat păduchii din cele mai bune haine și s-a îmbrăcat cu ele, s-a spălat pe cap în butoiul de urină al casei comunitare și și-a prins părul. A spus încet o rugăciune, observată în tăcere de vecinii ei păgâni, și-a răzuit grăsimea amestecată cu funingine de pe obraji și a mâncat mâncarea bună care i s-a pus în față. Pe urmă a urcat încoace sprintenă. Acum e aici, aproape bucuroasă, optimistă, cu obrajii încinși, pe margine, cu picioarele strânse confortabil sub ea, așa cum le ține văduvele, așa cum obișnuiește să stea acasă pe patul îngust de scânduri de sub fereastra clopotniței. Cu o mână strânge tare crucea, simte siguranță în căldura grea a aurului. Jos, sub ea, o pantă de cel puțin două sute de metri, aude marea învolburată, apa care lovește stânca, spărgându-se în spumă albă și retrăgându-se clocotind. Dar ea nu vede asta, ține ochii strâns închiși, și-a întors privirea spre sine, a pus o barieră în calea fricii, și-a silit respirația și bătăile inimii să urmeze un ritm lent și își mișcă buzele, repetă litania iar și iar. *Doamne Dumnezeule Tată din cer. Doamne Fiule Hristoase, Răscumpărătorul lumii. Doamne Dumnezeule, Duhule Sfânt. Miluiește-ne pe noi. Fii milostiv cu noi.* Simte vântul venind în rafale de jos și umflându-i hainele și se ține bine de smocul de iarbă umedă de pe stâncă, ca să nu cadă în prăpastie prea devreme. Rămâne pe loc, își spune litania și-și

așteaptă salvatorul. *Prin Sfânta Ta Naștere, prin Crucea și Moartea Ta, ajută-ne, Doamne Dumnezeule milostiv.*

Acum îl aude, aude în spatele ei scârțâitul cizmelor lui, îl aude cum se furișează încet prin spatele ei, aproape timid, rușinos ca un tânăr pețitor, îl aude cum încearcă să-și țină respirația grea și aproape că nu se poate opri să zâmbească atunci când recunoaște toate astea. *Noi, bieți păcătoși, ne rugăm Ție, ascultă-ne, Doamne Dumnezeule.*

Pe urmă observă că el s-a oprit la doar câțiva pași în spatele ei și își imaginează că stă și o studiază ca atunci, când au fost prima oară împreună, se gândește unde o s-o împingă și cât de tare, pentru că ea știe că el o va omorî, dar că nu vrea să-i facă rău. E ca o alinare să-l aibă așa de aproape acum, când viața ei e pe cale să se sfârșească, o face să se simtă în siguranță și să se relaxeze, și își coboară bărbia în piept și respiră adânc. *Hristoase, ascultă-ne rugăciunea.*

Aerul e blând. Vârtejurile care se ridică miros a scoici și iarbă-de-mare aduse de maree. În depărtare țipă pescărușii. Deschide ochii fără să vrea, nu se poate opri, nici măcar acum, la marginea a tot și toate, când spiritul ei ar fi trebuit să se afle deasupra trivialităților vieții de pe pământ și concentrat asupra celor cerești, trebuie să vadă ce fac pescărușii ăia guralivi, și vede vaporul îndreptându-se spre nord, o navă cu două catarge cu pânzele sus, de un alb orbitor, ca aripile pescărușilor, și stolul de pescăruși care țipă în jurul catargelor. Nu, totuși nu e pregătită să-și întâlnească creatorul, nu azi, dar știe că e prea târziu să se răzgândească, prea târziu pentru ea, prea târziu pentru cel care stă în spatele ei. Totul e pus la punct. Căderea a început deja, a început acum mulți ani.

Aude din respirația liniștită a celuilalt că el n-a zărit vaporul. E mult prea preocupat de ce are de făcut. Și el e la fel de speriat ca ea? Și-ar dori să nu se întâmple? Se gândește că dacă l-ar face să vadă vaporul, poate că totul ar fi altfel și ar putea amâna această întâlnire criminală.

Pe urmă îi simte mâna pe gât și se smucește cu un scâncet ușor. Dar el crucea o caută. Cu o mișcare iute îi ridică șnurul

peste cap și-i smulge din mână crucea de aur. Bine, ia crucea, zice ea în gând, nu-mi trebuie. Și nici n-am avut cine știe ce folos de pe urma ei.

Își întoarce capul ușor într-o parte ca să-l vadă puțin, conștientă că e o prostie din partea ei, că asta nu va face decât să grăbească fapta și s-o facă și mai inevitabilă, și când vede umbra întunecată din spatele umărului tresare și spune cu voce tare: *O Iisuse Hristoase, Fiul Domnului, miluiește-Te de noi!* După care primește o cizmă în spinare, capul i se proiectează brusc în spate, corpul se repede în față și se prăvălește peste margine și cade fluturând din brațe și învârtindu-se și dând din picioare și lasă în urma ei un țipăt vertical, ca o linie denivelată trasată cu o bucată de cărbune.

†

El face un pas în față, pășește cu grijă pe mușchiul moale și elastic, se apleacă peste margine și vede cadavrul, legănându-se pașnic înainte și înapoi în valurile agitate, cu fața în jos. Își scoate căciula, o strânge la piept și mormăie: *O, Mielul lui Dumnezeu, care iei asupra ta păcatele lumii. Dă-ne pace și miluiește-ne. Amin.*

Partea întâi

Fiul profesorului de școală

Capitolul 1

Copenhaga

(1782 – 1787)

E înnorat și aerul e puțin rece și umed când Morten Pedersen sosește la Copenhaga pe 1 iunie 1782, la zece zile după împlinirea vârstei de douăzeci și șase de ani. Stă și se leagănă pe șalupă și se uită la pădurea de catarge din radă. Este șase și jumătate dimineața. A stat treaz toată noaptea, s-a plimbat de colo-colo pe puntea pachebotului de la Christiania, i-a încurcat și i-a enervat pe marinari. Când sare pe cheiul vămii, are hainele înecate de umezeală de la ceața deasă care plutește peste strâmtoarea Øresund. Se simte puțin răcit și știe că o să-l apuce tusea, dar nu o ia prea în serios. Are o constituție bună, procesul de selecție din ceata de frați și surori l-a făcut să se considere un supraviețuitor și l-a înzestrat cu o doză bogată de fatalism. Călătoria a durat trei zile. A bătut vântul o grămadă pe drum, dar nu a avut rău de mare. Simte că s-a descurcat ca un bărbat în prima lui călătorie pe mare, a așteptat o formă sau alta de recunoaștere din partea echipajului, sau măcar o strângere de mână și câteva cuvinte de despărțire. Și-a închipuit că îi aude vorbind în șoaptă despre impunătorul tânăr norvegian care nu e un fricos de felul său. Numai că ei îi cară lada pe țărm, fără un cuvânt, și îl lasă singur. Mai multe șalupe se lovesc bubuind de dunga cheiului, în spatele lui. Tot felul de siluete sar pe chei și se conturează în lumina cenușie a dimineții, cărând saci și lăzi.

— Încotro, stăpâne? Un hamal și-a lăsat roaba și se îndreaptă spre el.

El scoate un plic și-l deschide, îi întinde hamalului foaia cu adresa. Hamalul nu vrea s-o ia. Se uită întrebător la el. Aha, gândește Morten, un analfabet.

— Nørregade, spune Morten, încercând să pronunțe în daneză. Casa tipografului Schultz.

— Pe aici, stăpâne, spune hamalul și îl duce la o poartă unde un vameș îi despăturește pașaportul și îl studiază. Primește pașaportul înapoi.

— Copenhaga îi urează bun venit domnului student, spune vameșul pe un ton ce părea ironic.

După aceea merge la pas spre centrul orașului, în spatele roabei mici. Se simte un pic nesigur pe picioare după călătoria pe mare și se mai împiedică din când în când. Traficul din oraș e copleșitor. Roabe țărănești cu marfă pentru hanuri și piețe trec duduind, căruțe cu butoaie de bere, diligențe cu siluete negre în spatele ferestrelor și birjari suiți pe capră, soldați care mărșăluiesc cu cizmele pocnind și ochii holbați inexpresiv drept înainte. Bărbați cărând pe umeri boccele mari cu gâște, găini sau iepuri tăiați. Băieți care flutură broșuri ieftine și chiuie strofe din versurile pe care le-au învățat pe dinafară în aceeași dimineață. Pietrele de pavaj sunt foarte alunecoase, au un fel de pojghiță greu de descris. Morten se împiedică, dar îl apucă de braț pe hamalul care se întoarce și îl ridică, apoi îl înghiontește cu putere spre trotuar. O trăsură trece huruind pe lângă ei. Oamenii strigă după ea, birjarul țipă și el și pocnește din bici. Morten nu înțelege ce spun, el cunoaște doar daneza vorbită de judecătorul-șef și de preotul de acasă, din Akershus, și nu e aceeași daneză cu cea vorbită aici. Dar înțelege că hamalul l-a salvat din fața roților unei trăsuri. Începe să se contureze o îngrijorare legată de cât bacșiș să-i dea. Descoperă că a călcat din întâmplare în rigolă. Iese de acolo, dar observă că o cizmă e deja năclăită cu un lichid la a cărui compoziție n-are chef să se gândească. În deschizăturile ușilor și sub cupolele porților stau femei care-și arată gleznele și jartierele și zâmbete

care-l fac să simtă fiori de groază. Ele îl măsoară din priviri și zâmbesc după ce l-au evaluat. Țărănoi.

Hamalul intră pe o poartă. Pașii lor fac ecouri în toate direcțiile. Se află într-o curte mare din oraș. Îl plătește pe hamal, îi dă mult prea mult, iar bărbatul i se adresează acum cu preastimate domnule student, poate cu sarcasm usturător, poate doar în glumă, și mai spune ceva pe același ton, ceva ce el nu înțelege. După câteva momente apare un bărbat care se prezintă drept avocatul Gill, norvegian ca el, este bărbatul care s-a înțeles cu tatăl lui să-i facă rost de cazare și să se ocupe de situația lui financiară pe perioada ședерii la Copenhaga. Curtea îi aparține unui tipograf, Schultz. Va locui într-o odaie deasupra tipografiei. O femeie din casa tipografului îi dă o cheie și-i spune că va mânca împreună cu muncitorii din tipografie. Îi arată unde e. Merge după ea prin curte. Bărbați în haine de lucru îi aruncă priviri scurte, dar nu salută. Aude o mașină care bubuie cu sunete metalice. Mișcările bărbaților sunt pricepute și eficiente. Se întoarce la avocatul Gill, care-i dă o fâșiuță de hârtie pe care și-a scris adresa. Apoi face o plecăciune binevoitoare și dispare. Femeia îl conduce la anexa din celălalt capăt al curții, unde doamna iese și-i urează bun venit.

Doamna Schultz îi aruncă o privire iscoditoare. După care spune:

— Da, păreți destul de inofensiv. Beți?

Morten dă din cap șocat.

— Nu, doamnă.

— Bine ați venit, spune doamna prietenoasă.

Morten face o plecăciune adâncă, așa cum l-a instruit tatăl lui să se plece în fața persoanelor aflate mai sus de el în ierarhia complicată a orașului de reședință. Probabil a greșit plecându-se în fața acestei femei, și chiar mai mult, numind-o doamnă, dar deja s-a întâmplat. Pe urmă stă singur în curte cu pălăria în mână. Urcă în odaia lui, își despachetează valiza și repartizează conținutul pe masă și în dulapul mic. Se dezbracă și pune pe scaun hainele umede de la călătoria pe mare. După aceea se întinde ca să doarmă, dar rămâne treaz. De afară se

aude zgomot de copite de cal și roți de trăsură cercuite cu fier, care lovesc pietrele de pavaj. Sunt doar patru zile de când s-a trezit în alcovul din camera lui de acasă, din Lier, la ieșirea din Drammen, și a auzit binecunoscutele sunete de la parter, de la părinți și de la animalele de afară din grajd. S-a sculat din pat, și-a pus hainele de călătorie, și-a împachetat ultimele lucruri, a coborât să ia micul dejun, după care a făcut o plimbare prin sat, însoțit de tată, profesorul de școală care a stat și-a așteptat până a plecat poștalionul spre Christiania. Pare de-a dreptul imposibil, gândește Morten întins pe patul din noua lui cameră, că poți întreprinde aceeași călătorie în direcția opusă. La fel de imposibil cu a-ți imagina că poți călători înapoi în timp.

El e cel mai mic dintr-o serie de șapte copii, și este și singurul băiat care a supraviețuit. În alcovul din sufrageria de la parter zăcea mereu câte o soră sau un frate mai mare și se stingea cu un zâmbet răbdător. Stătea deseori lângă ei și le ținea mâinile reci în palmele sale calde. Pe urmă, mâna și zâmbetul împietreau, trupul scofâlcit era scos afară într-o ladă, alcovul era curățat, aerisit și altcineva îl ocupa. Procesul morții era o stare permanentă, un fel de moment ceremonios în permanentă derulare, pe perioada căruia nu aveai voie să alergi sau să râzi, o mare tăcere. Așa își amintește el copilăria. O stăpânire de sine neîntreruptă, gravitate exersată temeinic, întipărită într-un târziu pe chip, în timp ce moartea măcina fără încetare. Până la urmă, doar sora mai mare, Kristine, a rămas. S-au păzit pe furiș câțiva ani, dar nici unul dintre ei nu a ajuns în alcovul din camera de zi. Acum ea locuiește la familia unui preot în Nakskov.

După ce a terminat școala de latină, Morten a ajuns profesor suplinitor la școala tatălui său. Au trecut doi ani. Apoi i-a spus că-și dorește să studieze medicina. De unde îi venise ideea asta năstrușnică, nu-și mai amintește. Tatăl a zis nu. Să se facă preot. Și tatăl lui visase să ajungă preot, la fel ca tatăl și bunicul său. Acum se va întâmpla. Acum există mijloacele necesare. De aceea s-a împăcat cu soarta lui, fericit că măcar i s-a dat voie să plece de-acasă.

†

Se acomodează cu noua sa viață în capitală. În fiecare zi mănâncă împreună cu muncitorii din tipografie, un fel de mâncare săracă în carne, care constă în general din terciuri apoase în toate variantele posibile, și învață să bage în el mâncarea fără să o guste și să înfulece cât mai multă pâine, ca să-și umple stomacul înfometat. Stă în ambrazura ferestrei din odaia lui și citește gramatica greacă, în timp ce trage cu ochiul din când în când la strada zgomotoasă, pe unde trec hurducăind căruțe cu cai, cu marfă pentru piețe, iar soldații ieșiți din post se plimbă de colo-colo și pipăie fete care răspund împroșcându-i cu vorbe de mahala. Se întoarce la gramatica greacă, dar cu o ureche urmărește tot timpul necuviințele și flecăreala înecată în beție a străzii. Sunt două laturi ale aceluiași lucru, este lupta pe care o duce tot timpul cu el însuși, lupta între plăcere și datorie, între dorința de a fi medic și pretenția de a fi teolog. Urmărește puținele prelegeri de științele naturii care se țin la Universitate și în alte părți din oraș, de regulă evenimente private, studiază marea operă a lui Linné. Învață să deseneze flori în sala de lectură a universității, unde copiază pe ascuns desene din *Flora Danica*, pe ascuns pentru că este o operă cu care biserica are o relație spinoasă, căci pe de o parte reproduce creația, dar pe de altă parte se face stăpâna acesteia, clasificând-o în familii și specii. Pe urmă iese din oraș și se așază la marginea unui șanț cu blocul de schițe sprijinit de șolduri și pastelul plutind deasupra hârtiei, și simte cumva că se contopește cu imaginea pe care o are despre tânărul Linné într-o situație similară. Pe el viața adevărată îl interesează, prostituatele și florile și traficul din oraș și râurile de mizerie care curg de-a lungul străzilor și se varsă în canale. Dar merge supus la prelegerile teologice, învață să descifreze Biblia în două limbi originale, conversează cu colegii săi într-o latină studențească. Trimite acasă scrisori într-o latină greoaie, sperând că măcar îl va impresiona pe tatăl său, și le semnează cu „Fiul vostru, Morten Falck“. Numele îl are dintr-o ramură a

familiei care s-a descurcat mai bine decât tatăl, profesor de școală. Dar când primește înapoi scrisori de la tată, sunt scrise în daneză, iar destinatarul este „Student Morten Pedersen“. Asta îl mâhnește. Nici măcar unul dintre colegii lui de facultate nu are un nume de familie care se termină în *-sen*, cel puțin nu oficial.

Amplasarea odăii lui, chiar deasupra tipografiei, face ca suma pentru chirie să fie mică, din cauza gălăgiei. De dimineața până seara, și deseori și noaptea, dacă vine vreun mesaj urgent de la cabinetul lui Høegh-Guldberg, cu vreun decret care nu suferă amânare sau vreo proclamație care trebuie afișată prin tot orașul, zețarii aruncă literele în culegare cu pocnituri puternice, iar tiparnițele huruie și fac ca praful de mortar să se lase de la colțurile pereților și de pe tavanul din camera lui. Dimineața devreme, cu mult înainte ca gărzile să-și fi terminat programul de noapte, vin curieri cu ochi urduroși și iau tipăriturile ca să le vândă pe stradă sau să le distribuie pe aiurea, și sunt înzestrați cu voci asurzitoare de copii care îi fac potriviți pentru slujba lor, dar și pentru a pune capăt somnului său de noapte. Șarete cu cai intră și ies huruind pe poartă, cercurile de fier ale roților zăngănesc pe pavajul de piatră, iar sunetul este reverberat înainte și înapoi între pereții casei din curtea tipografului, carete vin cu decrete care trebuie tipărite fără întârziere, legături de proclamații și afișe, mirosind a cerneală cu chimicale extrase din petrol și a pastă de hârtie laminată, sunt încărcate în roabe și duse în oraș. Sunt atâtea lucruri de urmărit, atât de multe lucruri noi și interesante pe care nu și le-a închipuit niciodată, iar gramatica lui latină și cea greacă se odihnesc și adună praf. Când își permite să trimită scrisori, îi scrie surorii sale, Kristine din Nakskov, și îi povestește despre viața din capitală. Ea îi răspunde și îi povestește despre viața din orașul de provincie, la parohul la care locuiește, ceva ce în mod evident e la fel de departe de viața din Lier ca și de cea din Copenhaga.

Morten stă întins pe patul lui și e ținut treaz de veșnicul murmur și zgomot surd de sub el. Îl aude pe Schultz dându-le

ordine muncitorilor săi, aude ritmurile sincopate ale tiparniței, tropăiturile de saboți ale tipografilor și zețarilor, bubuitul tusei lor, îi aude certându-se pe tușul subțire dintr-o tipăritură, pe paginația greșită a unui text sau pe ceva care s-a înțepenit și a blocat laminoarele.

†

Dar tot ce la început îl ținea treaz acum îl leagănă și îl adoarme. Din când în când ia pachebotul de la vamă și se duce în vizită la sora sa din Nakskov. Arhiereul bătrân la care locuiește ea este rudă îndepărtată cu mama lor. În casa parohială din Nakskov, tăcerea apăsătoare îl face să nu închidă un ochi, și când în sfârșit adoarme, îl trezește arțarul din fața ferestrei, care lovește cu crengile în geamul camerei. Merge la slujbă împreună cu sora lui și în câteva ocazii îl vede pe conte trecând prin orașul de provincie, cu trăsura trasă de șase cai și cu lachei stând în picioare în spatele vagonului, cu pulpanele fluturând și cu o mână agățată de trăsură, iar cu cealaltă ținându-și pălăriile înalte.

Arhiereul duduie din scaunul înalt de predică, e mare, roșcovan și puternic ca un forjor, vorbește despre bălți de pucioasă și pierzanie, de parcă sunt locuri și stări cu care ar avea de-a face zilnic, pe urmă se oferă din scaunul de predică să le dea împrumuturi arendașilor care vor să-și cumpere libertatea, și încheie prin a lansa o salvă împotriva dușmanului suedez care, protejat chiar de dracul și de hoardele sale de îngeri decăzuți, a prădat orașul de măreția lui de odinioară. În rugăciunea de final se roagă din rărunchi pentru casa regală și îi tremură vocea în timp ce turuie numele tuturor membrilor.

După slujbă, enoriașii se duc să-i mulțumească pentru predică. Morten se apropie. E ceva ciudat la felul în care bătrânul își întinde mâna, cu ochii holbați și inexpresivi.

„Arhiereul e orb?“ izbucnește el.

„Șșșt“, șoptește sora. „Ne e interzis să vorbim despre asta. Însă domnul Gram nu mai vede de doi ani.“

„Și atunci cum își face treaba?“

„Nimeni n-are curaj să-l pună la zid“, șoptește sora. „Dar știe și Biblia și Luther și Pontoppidan pe dinafară, de aceea cred că va rămâne la vocația lui până când Domnul îl va chema la El.“

„Care domn?“ zice el și arată mai întâi în sus, apoi în jos, iar sora își ține mâinile la gură și râde.

Kristine îl ia de braț și îi arată cum se schimbă țara. Zonele cu tufișuri sunt în scădere, la fel și terenurile mlăștinoase și lacurile mici, plus insectele din ele care au răspândit boli de-a lungul secolelor, pădurea a dispărut de mult și în locul ei sunt acum câmpuri de grâne unduitoare care dau un profit cu o cincime mai mare decât abia acum zece ani. Copacii bătrâni au fost doborâți, s-au plantat perdele de arbori împotriva vântului. Totul e bine îngrijit și frumos, până și vacile de pe pajiște au un aer curat și dichisit.

Când se plimbă prin oraș, oamenii le zâmbesc și îi salută, unii se apropie și vor să vorbească cu ea. Tânăra care stă la arhiereu e plăcută de lume. Asta îl face să se simtă mândru. Ea vorbește numai daneză, dar când sunt singuri, vorbesc între ei dialectul lor melodios de Akershus, în care accentul dintr-un cuvânt se pune cu consecvență pe prima silabă. Se plimbă pe plajă, calcă în iarba-de-mare și se uită după chihlimbar și adună cochilii de melci. Ea îi încredințează faptul că suferă de dor de casă, locuiește aici de doi ani și încă nu s-a acomodat. Bătrânul preot este bineînțeles o încercare pentru Dumnezeu și pentru toți oamenii, dar de fapt nu din vina lui nu se simte ea bine. E vorba mai degrabă de soția preotului, care la suprafață e o persoană modestă, umilă și retrasă, dar care se dovedește a fi un tiran sumbru, dacă stai singur cu ea. „Trebuie să fiu învățată care sunt îndatoririle unei gospodine și să ajut în casă“, spune ea, „dar îmi e foarte clar care e de fapt motivul pentru care sunt aici.“

Morten o privește.

„Unul dintre cei patru fii ai arhiereului se va face și el preot“, spune Kristine. „Tata și domnul Gram au corespondat o grămadă.“

„Aha“, spune Morten. „Și cum e viitorul tău soț? Pot să-l văd?“

„A plecat călare la Fyn să-și viziteze rudele. Măcar e manierat și modest. N-am nimic să-i reproșez. Nu, asta e.“

„Nu?“ spune el.

„Tinerii din zilele noastre ar trebui să-și facă singuri aranjamentele, după cum îi duce capul, și nu după bunul plac al părinților“, spune ea.

„Dragă Kristine“, zice el, „dacă respectivul este o persoană plăcută, ar trebui să-l iei. N-ai de unde să știi ce alte oferte o să ai.“

„Știu. N-am nimic împotriva lui, cum spuneam. Țara asta plată și murdară n-o suport. Știi, dacă nu există diferențe de nivel, mirosul și mizeria se adună în jurul caselor, ca ceața. Chiar și eu mă simt murdară. Nu pot s-o spăl orice-aș face.“

„Poate că o să fie repartizat în alt loc“, o consolează Morten. „Poți să-i spui asta când o să înceapă să se apropie de tine. Pune-i câteva condiții, negociază cu el. Dacă e un om înțelegător, o să asculte ce ai de spus. Și cine știe, poate că el chiar își dorește foarte mult să ceară un post acasă, în Norvegia.“

„O, dar oamenii ăștia“, spune sora nerăbdătoare, „sunt atât de mândri de micuțul lor oraș de provincie îngălat. Nu poți să zici un singur cuvânt despre el, că imediat sar la tine și încep să te bată la cap despre solul gras, despre istoria măreață a orașului și despre multele splendori ale țării. Am învățat să-mi țin gura.“

„Încă mai ai timp“, spune Morten. „Poate că totul se va rezolva de la sine.“ E puțin enervat pe ea și nu înțelege de ce se agită atât. E aproximativ același lucru cu a te plânge că vântul bate mai tot timpul spre apus sau că iernile țin mai mult decât verile. El de fapt consideră că ea ar trebui să fie fericită că va fi

soție de preot. Și cum să-ți fie dor de Lier, cel mai insignifiant loc din tot regatul? Asta nu înțelege.

Vizitele în Nakskov nu durează mai mult de câteva zile, deseori pleacă mai devreme decât plănuise, învăluit de o durere de cap ascunsă, cauzată de acuzele Kristinei și de dorul ei de casă. Dorul de oraș. Dacă pachebotul nu circulă, sare în trăsura de Nykøbing dimineața devreme, schimbă cu diligența poștală care o ia spre nord, înnoptează în Vordingborg, unde obișnuiește să tragă la hanul Kronhiorten, să mănânce o masă compusă din felii groase de pâine de secară și jumări și să doarmă deasupra grajdului, învelit în pături împuțite. În ziua următoare continuă spre golful Køge și Copenhaga, mănâncă mere sau pere pe care le fură din vreo grădină. În diligența poștală se sprijină cu cizma de scaunul din față și încearcă să-și rătăcească privirea printr-o ediție a călătoriilor lui Gulliver, citește despre cum eroul, care a fost lăsat în țara uriașilor, e îngrijit de o tânără femeie care e de douăsprezece ori mai mare decât el. Morten își sprijină cartea de șold, cu degetul arătător printre file, și-a scos peruca și a pus-o pe locul de lângă el, își odihnește fruntea de fereastra diligenței care șontâcăie, se leagănă și se înclină, și se uită visător la câmpul care trece unduindu-se. O fată de douăsprezece ori mai mare ca tine, gândește el, o gură de douăsprezece ori mai mare decât în mod normal, o limbă, mâini, sâni, sex. Un munte de femeie! Deschide cartea din nou. Gulliver naufragiază în țări unde oamenii sunt ori anormal de mici, ori anormal de mari, sau diferiți în alte feluri. Dar Morten se gândește că poate Gulliver însuși e cel diferit, adică pentru autorul lui și prin asta pentru cititorul care se transpune în poveste.

Se gândește la Rousseau și la citatul despre libertatea omului, la care se referise Kristine: *Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri*! Gulliver este și el încătușat de cel care este. Pretutindeni, el este același, nu are capacitatea de a se adapta. De aceea are tot timpul probleme cu băștinașii din diferite locuri. El, Morten Falck, nu vrea să ajungă așa, el nu vrea să înțepenească într-o formă fixă și să îmbătrânească

înainte de vreme. E o decizie pe care o ia acum, în diligența poștală care se îndreaptă spre nord, de-a lungul golfului Køge.

Călătoria se încheie curând. Zărește turnurile Copenhagăi și câmpiile netede din Amager, conversează cu tovarășii lui de călătorie care pun la bătaie o bucată de brânză galbenă, puțină pâine și o sticlă. Și-a făcut griji pentru sora lui, a simțit un nod mic de durere sub coaste, dar grijile se dovedesc a fi condiționate geografic și de foame. Când se apropie de Copenhaga cu stomacul plin, e din nou în toane bune.

Pe urmă e acasă. Trece fluierând pe poarta curții tipografului Schultz de pe strada Nørregade, face la dreapta prin curtea interioară, urcă scara, intră și își aruncă valiza într-un colț. Își pune capul pe perna pătată din odaia de deasupra mașinilor lui Schultz care ticăie, zăngănesc, bubuie, scârțâie, ciocănesc, duduie, zornăie. Oftează de stare de bine, Gulliver îi alunecă din mână, doarme.

†

Capitala regală adăpostește nouăzeci de mii de oameni care sunt înghesuiți între niște metereze care îi închid într-o zonă pe care o poți străbate pe jos în mai puțin de o oră. Un oraș devastat timp de secole de epidemii și incendii și de un șir de regenți bețivi, nebuni, născuți din legături incestuoase și neputincioși. În ciuda acestor lucruri, numărul locuitorilor crește neîncetat, iar presiunea asupra zidurilor orașului crește pe fiecare an ce trece. Morten observă că deși majoritatea oamenilor au în față doar o viață scurtă urmată de o moarte dureroasă și umilitoare, nu se dau înapoi de la distracții. Mai curând invers. Piețele orașului sunt pline de scamatori, arcade de porți și uși deschise sunt ocupate de prostituate care se pare că n-au vreme pentru odihnă.

Morten Falck se plimbă pe străzile înguste unde pereții caselor par că se sprijină unul de celălalt, astfel încât trasează doar o linie subțire de cer între streșini. Se plimbă prin piețele

întinse, pe platoul grandios din fața noului palat, un colos imens, nemuritor, de granit norvegian, se duce la bastioane și la podul Langebro, care duce la terasamentul de pământ din Amager. O trupă de bufoni a pus o tarabă de târg pe esplanada din fața pușcăriei. Se oprește să vadă dacă o să apară puternicul Karl Johan von Eckenberg. Von Eckenberg are mereu mulți spectatori, flaneuri, dame distinse cu crinoline și parasoluri, oameni avuți din casele de comerț, curtieri maritimi, căpitani, matrozi, ofițeri și soldați, până și deținuți din pușcării cu regim deschis. Și din motive temeinice. Von Eckenberg e tare.

Morten e fascinat de bărbatul puternic. Îi știe numerele pe dinafară, dar nu se plictisește niciodată să le vadă. Sunt expresia a ceva autentic, așa pare, și nu e vorba doar de îndemânare. În ce constă autenticitatea, asta nu poate indica cu exactitate. Dar tocmai de aceea continuă să frecventeze aparițiile în public ale bărbatului puternic.

Mai ales trei numere îi plac lui Morten.

Bătăi de tobă 1. Karl Johan von Eckenberg se cațără într-o construcție de lemn, înaltă cam de șase metri. Stă crăcănat pe o chingă și le face semne asistenților care sunt jos, cu un dat din cap aproape insesizabil. Sub el, un cal cu doi călăreți îmbrăcați în livrele urcă pe o platformă prinsă cu sfoară de fiecare colț. Von Eckenberg apucă de celelalte capete al frânghiilor, le înfășoară în jurul antebrațului și a încheieturii mâinii și cu un braț ridică de la sol platforma, calul și călăreții, în timp ce cu cealaltă mână ține la gură un corn de poștalion și cântă o fanfară.

Bătăi de tobă 2. Karl Johan von Eckenberg, coborât de pe platformă, se întinde pe jos între două scaune, corpul întins plutește o jumătate de metru deasupra solului. După aceea, opt muzicanți buni, îmbrăcați în jachete roșii cu rânduri duble, cu tricornuri, ciorapi până la genunchi și pantofi cu catarame de alamă lustruite, calcă unul după altul pe trupul viguros și nu cine știe ce musculos, dar foarte lung, care se sprijină doar în ceafă și călcâie. Balansându-se pe coșul pieptului, pe burta, șoldurile și picioarele lui von Eckenberg, ei cântă un menuet de

Brentner, în timp ce von Eckenberg își ațintește ochii căprui și triști spre cer, părând că se gândește la copilăria lui, la mama lui moartă sau la o idilă din tinerețe.

Bătăi de tobă 3. Al treilea număr al lui Karl Johan von Eckenberg este executat între aceleași două scaune, dar după ce s-a ridicat, a cules aplauze meritate și s-a retras câteva minute în ghereta de târg. Se întoarce împrospătat, revigorat și cu obrajii îmbujorați, ochii căprui îi strălucesc, face o plecăciune, se întinde iar pe scaune, după care doi asistenți îi așază pe burtă un bloc de piatră masiv. Un al treilea asistent, deghizat în ceva între un fierar și un călău, își face intrarea cu un baros, îl ridică deasupra capului, ezită. „Pe rănile lui Iisus, lovește!“ zice von Eckenberg cu glas ridicat și melodic. Barosul coboară, iar blocul de piatră este despicat în două bucăți care se prăbușesc fiecare în legea ei. Karl Johan von Eckenberg se ridică și face plecăciuni în fața publicului. Un băiat se plimbă prin mulțime cu o căciulă, în timp ce câțiva acrobați execută sărituri. De la ferestre se aruncă monede jos pe stradă.

Numai că într-o zi, bărbatul puternic nu mai e acolo. Ghereta lui din piață a fost demontată și nu mai există nici urmă de trupă de acrobați. Morten se interesează pe la câțiva vânzători ambulanți și ei spun că von Eckenberg s-a rănit în timpul unui spectacol și a fost luat din public în stare de leșin. Nu găsește pe nimeni care să știe ce s-a întâmplat cu el.

†

Uneori, Morten își permite luxul să închirieze o birjă până la una din porțile orașului, să plătească vizitiului ceva în plus și să se lase dus vreo douăzeci de kilometri la țară, în câte un sat: Gladsaxe, Husum, Ordrup, Herlev. Coboară acolo, trimite birja acasă și se întoarce înapoi mergând încet pe drumul de țară. Ajunge în sate unde duhoarea de la săpunării și tăbăcării persistă în aer ca o ceață contagioasă, grasă și lipicioasă, merge pe lângă câmpuri unde vacile pasc în tihnă, pe lângă case

țărănești din care țărani tăcuți se uită la el pe sub marginea căciulii.

În oraș este ocupat cu cărțile, dar trădează teologia în favoarea științelor naturii. Mânat de setea de cunoaștere, își vâră nasul peste tot și frecventează prelegeri în care este vorba despre orice altceva numai despre trinitate și transsubstanțiere nu. Astfel, ascultă prelegerea unui profesor despre clasificarea ierarhică a tuturor formelor de viață de pe pământ, clasificare creată de Linné. Se huiduie, dar se și aplaudă. Prelegerea, care se ține în Teatrul de Comedie, fiindcă Universitatea nu a vrut să aloce o sală, îi deschide ochii într-un fel nou. Lumea este un tot legat! O realizare care după aceea i se pare banală, dar o răsturnare totală a conștiinței sale, a imaginii sale asupra lumii și a imaginii de sine: Eu sunt o parte dintr-un tot unitar!

Unul dintre prietenii săi, Laust, care studiază medicina, îl invită la Academia de chirurgie de pe strada Norgesgade, care în limbaj popular este numită Bredgade, unde ascultă dări de seamă despre vase sanguine, oase, nervi și glande. Este o călătorie în interior, în timp ce botanica și zoologia reprezintă o călătorie în exterior, dar la fel de copleșitoare și la fel de infinită. Omul se situează în centrul veșniciei. Acolo ne-a plasat Domnul nostru!

Împreună cu Laust câștigă niscaiva bani pescuind cadavre din canale sau mituind vreun paznic să le facă rost de cadavre, pe care apoi le duc în pivnița facultății, unde profesorul e pregătit cu scalpelul și privirea rece. Cu instrumentul între trei degete, de parcă ar fi un creion, iar pielea gălbuie a cadavrului un pergament pe care s-a gândit să-și noteze câteva gânduri, el își informează studenții ce trebuie să fie atât de amabili să observe pe parcursul următoarei autopsii. Face inciziile cu precizie lejeră, scoate la iveală strat după strat mușchii strălucind într-o nuanță verzuie ai mortului, lasă mirosul infam să iasă șuierând, în timp ce studenții chicotesc nervos sau își spun vorbe de duh în latină, și nuanțele irizate ale măruntaielor sunt transferate imediat pe chipurile lor. Dar nu pe chipul lui Morten Falck. El stă cu pâinea și terciul cald al

dimineții legănându-i-se în stomac și se holbează absorbit la oameni care își pierd umanitatea și sunt împărțiți în componente plus termenii lor latinești de specialitate. Fibre nervoase, fibre musculare, straturile de piele fin delimitate și subcutanat și țesut adipos și organe, gălbui ca smântâna, roz somon, violete ca sfecla, lucioase ca firnisul. Profesorul desparte membrele de corpuri, bisturiul lui se cufundă în țesuturi și despică capsulele articulare și scoate la iveală artere și vene ale căror nume le turuie voios. Lui Morten i se pare că sună de parcă le-ar striga, de parcă ar fi inspecția de dimineață la un cămin studențesc clasic, roman. *Arteria carotis! Nervus olfactorius! Musculus mastoideus!* Ascultă clarificările profesorului, care întotdeauna au un timbru de sarcasm regretat, dar și solidaritate cu mortul. Așa cum suntem noi erai tu și așa cum ești tu o să fim noi. Unii studenți schimbă specializarea după șocul din pivniță și se dedică dreptului, se retrag la casele părintești sau își încep călătoria inițiatică spre sud, unde mulți dintre ei sfârșesc ca bețivi chinuiți de febră. Morten Falck, singurul care știe că nu poate termina aceste studii, rămâne.

Este oaspete permanent când e o autopsie, chiar și după ce Laust se îmbolnăvește și e nevoit să renunțe la studii. Cu blocul de botanică și creioanele la el, se așază în semiîntuneric și face schițe anatomice detaliate. Profesorul le laudă, are grijă ca încăperea, o criptă umedă ale cărei origini se pierd în întunericul Evului Mediu, să fie luminată bine cu lămpi moderne. Îl îndeamnă pe Morten să se înscrie ca student. Dar studiile sunt repartizate și există rețineri, cu dat din cap și avertisment, de la școala de acasă din Lier, iar Morten știe că relativa lipsă de griji financiare în care trăiește este condiționată de terminarea studiilor de teologie fără prea mare șovăială. Studiază deja de doi ani, o perioadă pe care mulți o dedică studiilor, dar atâta vreme cât se ține de această specializare și nu se retrage în favoarea unor cursuri care nu sunt aprobate, indulgența de acasă în fața notelor proaste și a numeroaselor amânări este aproape infinită. În prima zi de

lucru din fiecare lună se prezintă la avocatul Gill și primește banii de cheltuială în schimbul predării unui raport detaliat legat de progresele făcute la universitate.

Reședința tipografului, un imobil solid cu patru etaje, realizat în conformitate cu cea mai recentă legiferare în materie arhitectonică, adică după ultimul incendiu din 1728, prin urmare neconstruit pe schelet de lemn periculos pentru incendiu, este amplasată la loc retras, în curte. Intrarea principală se face din strada Studiestræde, dar familia folosește deseori ieșirea din curte. Morten, student sărac și chiriaș într-o cameră modestă chiar deasupra ușii de la intrare, n-a fost niciodată dincolo de ușa casei tipografului și nici nu se poate aștepta să fie invitat. Cele trei fete ale lui Schultz se joacă în curte, sar șotronul, coarda și cântă. Aude sunetul pe care ghetele lor moi și înalte cu șireturi îl fac pe pietre, le aude cum râd și cum se ceartă. Cresc la fereastra lui, la început sunt niște fetițe cărora abia dacă le dă atenție, cu voci cristaline și râsete perlate care fac ecou în curtea pavată cu piatră. Aude sunetul șuierat și pocniturile corzii de sărit și le vede rochițele care se înfoaie și se strâng, se înfoaie și se strâng, li se zăresc picioarele în licăriri scurte și buclele ca niște tirbușoane dansându-le pe umeri, frunțile cam rotunde, proeminente și înalte, ochii senini și adânci, și triunghiurile nas-gură armonioase, emanând o poftă de râs blajină. Pe urmă nu mai sar coarda. Se retrag la umbra arțarului din mijlocul curții, unde se află o bancă. Stau acolo și citesc, toate trei din aceeași carte, fata cea mare în mijloc, celelalte două aplecate spre ea, fiecare pe locul ei, legănând din picioare. Morten Falck trece pe lângă ele de câteva ori, în drum spre sala de mese. Le observă cum trag cu coada ochiului la el și chicotesc. Nici măcar nu știe cum le cheamă, nu le strigă niciodată și n-are nici un motiv să o facă. E ceva la fetele aflate înainte de pubertate care îl enervează și i se pare respingător, toată acea iubire de sine și bucuria de viață și siguranța că le așteaptă o soartă minunată, rochiile albe și curate, pantofii eleganți și mlădioși, rozetele din păr, tot ce este strâns și închis. Tot ce ele nu știu. Peste doar câțiva ani vor fi

trase într-un grajd și fecundate, se vor umfla și vor naște într-un râu de sânge și spută și gemete înăbușite în batiste înecate în alcool și parfum anesteziant. Morții din pivnița facultății sunt de preferat domnișoarelor Schultz, consideră Morten în nou-dobânditul său cinism. Acolo măcar nu există așteptări false, doar putrezire sinceră și lipsită de compromisuri.

†

Una dintre fete se abate de la trio, cea mare. S-a înălțat brusc și e cu un cap mai înaltă decât surorile ei. Morten vede că a devenit femeie. Trebuie să fie de aceeași vârstă cu prințul moștenitor, după calculele lui. Confirmată, ambalată, gata de încărcare la bordul vasului. Domnișoara Schultz se mișcă prin curte, stângace ca un mânz șchiop. Nu poate să aibă o clipă de pace fără ca mama să apară la ușă și s-o strige.

„Abelone!“

Ascultătoare, se ridică de pe bancă și intră în casă. Morten încearcă să-și închipuie pentru ce treburi o cheamă mama în casă. Să-și coasă rochia de mireasă, poate. Sau să învețe să facă menajul, să împăturească șervețele, să elaboreze liste cu așezarea la masă, să scrie invitații. Poate doar ca să fie ținută departe de privirile și gândurile pe care le provoacă muncitorilor din tipografie și altor bărbați, printre care și tânărului student.

Abelone.

Dacă vrei să protejezi castitatea fiicei tale, se gândește el, ar trebui să-i ții numele secret. Acum știe cum o cheamă pe fată și simte că parcă deja a fost sub fustele ei și s-a uitat.

Abelone.

Morten Falck are douăzeci și opt de ani, el știe multe despre dragoste. A studiat-o în promenadele nocturne prin oraș, în porți și în curțile din spate și pe ulițele din Øster Kvarter, și pe terasamentele din afara orașului, în pustiul dintre strada digului și povârnișul cu iarbă, unde iluminatul e slab sau

lipsește. A făcut observații legate de natura dragostei în coridoarele neluminate și din cotloanele caselor vechi, a întredeschis uși și a spionat, ținându-și respirația, a văzut fete de aceeași vârstă cu domnișoarele Schultz ridicându-și fustele, aplecându-se în față și, fără un cuvânt, cel mult cu un geamăt sufocat, primind mădularul ridicat al vreunui domn. Și-a exersat cinismul spionând. Dragostea este ciudată, a învățat asta, uneori pare aproape și mai umilitoare decât moartea din pivnița de pe strada Norgesgade. Sumele pe care le primește de la avocatul Gill nu au fost de ajuns nici măcar să guste dragostea în vreo poartă sau în spatele vreunui birt, dar de când aceste sume s-au completat cu banii pe care-i primește pentru cadavrele cărate în sala de autopsie, își permite din când în când să cumpere o prostituată. După aceea simte dezamăgire, vină și mustrări de conștiință, o ușoară stare de rău și cheful s-o facă iar. Nu numai moartea pute, descoperă el. Se simte murdar. Este ușurat de fiecare dată când se termină, se gândește că acum am încercat-o și pe asta, nu trebuie s-o mai fac. Dar o face din nou. Dorința se adună în fluidele corpului, ele curg implacabil spre același punct. Îi dă unei fete câteva mărci și primește la schimb un fund, se adâncește în întuneric și căldură, în viul și elasticul care cedează și se mulează, cedează și se mulează, se leagănă puțin din șolduri, se uită în jos la pielea care se mișcă în valuri și saltă înainte și înapoi, la volane și pliseuri, catarame și nasturi, la o ceafă lividă plecată răbdător, la mâini care se țin bine de o margine de masă, buzele i se dezlipesc de dinți, își dă capul pe spate și geme ca într-o durere, pe urmă răul îi dă drumul și el face un pas înapoi, își îndreaptă hainele, dă din cap în semn de rămas bun și dispare, după care e liber un timp. Apoi se întoarce mereu, la fel ca apa de pe fundul unei gropi cu pietriș.

Într-o zi se plimbă ca de obicei pe strada Vimmelskaftet în direcția piața Amager. Tarabe una lângă alta, mese în aer liber pe care sunt expuse bijuterii, țesături pestrițe, colivii cu găini gata de tăiat și cocoșei holbându-se nervos, grămezi de iepuri jupuiți, boccele din piele de jder și vulpe. Soarele arde

acoperișurile caselor, mușchii bâzâie, Vimmelskaftet e un pasaj îngust, sufocant de încins, unde ori mergi înainte, ori înapoi. Tocmai de aceea îi place să se plimbe aici, în centrul comercial al orașului, să inspire aburii sufocanți de carne, umană și animală. Se înghesuie prin hoardele de madame cu coșuri și femei cu crinoline legănându-se pe sub rochii. Băieții beți flutură fițuici cu cele mai recente cântece deocheate și behăie versuri din ele. Țărani și pescari merg tărăgănat cu pantofii lor de rafie și cară după ei roabe încărcate cu marfă sau cu stive de saci din pânză de in. În această hărmălaie se întâlnesc toți oamenii din oraș, unii de nevoie, alții pentru distracție sau din curiozitate. Un funcționar își învârte bastonul, un ofițer își aerisește uniforma albastru metalic, un cărăuș de bere descarcă un butoi dintr-o căruță și îl ridică pe umeri, două prostituate trec plimbându-se la braț, învârtindu-și parasolurile stricate și decolorate de soare, foșnind din fustele de tul murdare, care lasă în urma lor o dâră de zoaie de canal. Burghezele își țin ostentativ mâna la nas când trec pe lângă ele, dar ofițerul se oprește și face o plecăciune politicoasă, își scoate pălăria cu un gest de ironie vagă, iar ele râd și fac o reverență și spun: „Bună ziua, domnule locotenent Holm, ce mai faceți, nu mergeți să vă bateți cu suedezii?“.

Morten se ține după cele două prostituate, vrea să le vadă cum agață un client. Ele intră pe strada Store Købmagergade, traversează piața Kultorvet, o iau spre Rosengården, spre metereze, prin piața Skidentorv, și se așază pe o bancă în față la Hanens Bastion. Morten merge încet pe lângă bancă, își ridică pălăria când trece pe lângă dame. Ele îl ignoră. I-auzi, se gândește el jignit, s-or fi crezând prea rafinate pentru un student! Se duce acasă în toane proaste. Domnișoara Schultz e sub arțar. Surorile ei sar șotronul. Rochiile le flutură în jurul picioarelor. Se oprește și se uită la ele, pe urmă se uită la domnișoara de sub copac. Privirile li se întâlnesc. Se duce la ea, își scoate pălăria, o ține strâns la piept și face o plecăciune.

„Domnișoară Schultz, sunt unul din chiriașii tatălui dumneavoastră.“

„Știu cine sunteți“, spune ea zâmbind. „Doar locuiți aici de mai mulți ani. Sunteți student?“

„Teologie“, spune el și pentru prima dată e fericit să-și poată utiliza studiile pentru ceva rezonabil. „Sunt studentul domnului Swane.“

Ea zâmbește. „Nu mai spuneți! Domnul Swane m-a confirmat pe mine.“

O voce de fată, subțire și cristalină. A auzit-o de mai multe ori, dar acum lui i se adresează.

„Ce amuzant“, spune el. „Poate o să vă și cunune?“

Ea se strâmbă. „Nu sunt logodită.“

„O, dar sigur o să fiți în curând, domnișoară Schultz.“

„Credeți? Nu se știe niciodată. Unii nu se logodesc niciodată.“ Se uită la el cu o expresie de mirare, de parcă ar fi deja hirotonisit și e acolo pentru a-i asculta spovedania. „Dar de ce să mă căsătoresc? Mama nu vrea să vorbească cu mine despre așa ceva.“

Întrebarea îl ia prin surprindere. N-a schimbat niciodată măcar o vorbă cu domnișoara, iar acum se află în mijlocul unei conversații aproape intime. „În general se consideră“, răspunde el tatonând terenul, „că tinerele femei, așa, ca domnișoara, vor să se căsătorească, pentru a găsi sensul vieții și a scăpa de statutul de pierde-vară. O fată bătrână nu e o priveliște fermecătoare.“

„Dar să faci copii“, spune ea abătută. „Pare și mai înspăimântător.“

„Acesta este privilegiul femeii“, spune el mișcat într-un fel cam penibil. „Mama dumneavoastră sigur a omis să vă informeze despre subiecte de conversație potrivite și nepotrivite.“

Se uită la ea. A crescut mult în ultimul an, dar este slabă și are o constituție băiețoasă, nu prea e bună de măritiș încă, gândește el în timp ce privirea îi joacă peste formele înmugurite ale domnișoarei. Razele soarelui se preling printre frunzele arțarului și îi pătează rochia și părul blond, cârlionțat. I se pare că simte o urmă de miros de transpirație amestecat cu

mireasmă de albăstreală de spălat sau cu ce s-or mai spăla rochiile fetelor. Atunci strigă cineva.

„Mama!“ Se ridică, dar mai rămâne o clipă. „Adio.“

El face o plecăciune. Ea dispare pe ușă, trece pe lângă madam Schultz, care îl fixează îndelung. După care ușa se închide. El se duce în camera lui, se întinde într-o parte pe pat și scrijelește peretele cu un ac.

Strada dintre ultima casă a orașului și metereze, strada digului, este pavată doar pe anumite porțiuni. În rest, este un drum cu pietriș. Pe vremea lui Christian al IV-lea s-a pavat tot drumul, într-un efort grandios de a îmbunătăți salubritatea orașului, dar aceste pietre au fost de multă vreme scoase la adăpostul întunericului și folosite în alte scopuri. A rămas o mâzgă de nămol, de conținut de vase de latrină pe care locuitorii din zonă le golesc acolo la întâmplare și borhot rămas de la fabricarea berii și distilarea rachiului. Mișună de șobolani, precum și de câini fără stăpân imprevizibili și agresivi din cauza alcoolului din borhotul aruncat. Epidemiile de tifos, variolă și ciumă, care revin regulat și care bântuie orașul de mai multe secole, trebuie că-și au focarul, după părerea lui Morten, chiar aici în ținutul nimănui, printre birturi, deșeurile de bere și hanuri de o parte și terasamentul întunecat de cealaltă, aici unde oamenii sunt mânați ori de o poftă disperată, ori de o nevoie disperată de a câștiga niscaiva parale. Ar trebui să se angajeze un medic să rânească în cocina asta de porci. Acest medic ar putea fi chiar el, Morten Falck. Zâmbește la acest gând. Trebuie să recunoască în sinea lui că îi plac mizeria și toate variantele de scursuri pe care le dă mizeria.

Se mișcă pe acolo cu precauție, cu ochii mijiți. Lumină există doar de la câte o fereastră de pe partea cu orașul, de unde se aud râsete și cântece. Din întuneric apar cu repeziciune umbre și dispar la loc, hoți, paznici, proxeneți, nu-ți dai seama exact. Prostituatele, cele mai ieftine din oraș, își fac veacul în cercurile de lumină răspândite, stau în uși și mestecă tutun și, fără să schițeze un gest, își ridică fustele de fiecare dată când trece o pereche de pantaloni. Santinela apare cu luceafărul ghioagei

odihnindu-i-se pe umăr, schimbă câteva vorbe cu femeile, pe urmă își continuă drumul pe stradă.

Morten se adâncește în observații legate de natura umană. Stă printre umbre, în tihna siguranței pe care i-o oferă cinismul și deziluzia, observă tranzacțiile dintre vânzători și cumpărători, iar marfa care se oferă este livrată deseori pe loc. Mulți bărbați ies să se distreze în seara unei zile obișnuite, mulți dintre ei sunt domni distinși, din câte vede, bărbați ale căror dorințe nu încap în tihna unei căsătorii civile. Ce minciună or fi spus când au plecat de-acasă, ce-or fi răspuns soțiile? Soția știe unde s-a dus el, iar el știe că ea știe? E vorba despre un contract, despre reciprocitate? Nevasta se bucură că există locuri, persoane, care se pot ocupa de acele părți ale căsniciei pe care ea le găsește mai puțin atractive? Morten zâmbește în sinea lui. Acolo, în obscuritate, se petrece ceva, aude asta. Se furișează într-acolo, își ține respirația, sunetul se apropie, foșnitul de damasc, lovituri pe piele, o voce de bărbat care dă indicații despre ce servicii dorește să primească pentru banii pe care-i oferă, și cum. Ochii lui Morten se obișnuiesc încet cu întunericul. Fata e foarte tânără, stă în genunchi, parcă s-ar ruga, și poate că o și face. Bărbatul stă în picioare, sprijinit de un copac, zici că studiază stelele de deasupra terasamentului, sau că dictează unei secretare o scrisoare, își face aer cu un tricorn, ca să se răcorească în aerul cald al serii. Morten Falck privește totul, nu pentru că l-ar excita, își zice el, ci pentru că vrea să învețe ceva. În curând o să muriți, gândește el, și atunci eu o să desenez niște planșete frumoase cu frumoasele voastre corpuri linșate.

Dar ce fac femeile cu poftele lor? se întreabă el. Păi el știe foarte bine ce fac. Le duc la biserică. La preot. La mine. Și de aceea este important ca eu să fiu unul dintre aceia pentru care nimic din viață să nu fie străin. De aceea mă aflu eu aici. Acest gând îl mai liniștește puțin.

Lucruri indecente nu se petrec doar la metereze, ci în tot orașul, în mare. Gărzile câștigă sume deloc neglijabile pentru că se uită în altă parte în timpul întâlnii dintre marfă și client, în

recurenta sa predictibilitate. Babe fără dinți în gură se vând doar pe câteva parale. Prestează orice pentru un domn care le face semn cu mâna să vină la el.

În mod evident nu există nici o graniță de jos pentru vârsta unei prostituate. Vede bărbați de vârstă mijlocie sprijinindu-se de peretele vreunei case dintr-o curte din spate, în timp ce limbi mici, roșu-deschis, se mișcă în întuneric. Copiii care se prostituează sunt deseori extenuați și palizi de oboseală, își atrag clienții cu gesturi exagerat de obscene, pe care le-au învățat de la peștii lor adulți, dar care par izbitor de false pentru oricine altcineva care chiar nu vrea să creadă în ele, domnii rafinați cu conștiința curată. Probabil că înghit mai multă spermă decât mâncare pe parcursul unei zile. Gărzile îi alungă cu ghioagele, dar ei se întorc imediat, la fel ca șobolanii. Nu rar se întâmplă ca gărzile să găsească copii fără suflare. Atunci sunt întinși în roabe și duși de-acolo. Morten nu s-a lămurit ce se întâmplă cu ei. Ei nu apar niciodată în pivnița din clădirea facultății. Iar el e recunoscător pentru asta. Setea lui de cunoaștere are limite. Odată îl întreabă pe un gardian despre această chestiune, dar e amenințat cu o tură în arest dacă nu-și ține curiozitatea pentru el.

Se plictisește să stea la pândă în arcadele porților, în curțile din spate și pe terasament. Lasă asta în urma lui. Nu i se mai pare important. Are douăzeci și opt de ani. Domnișoara Schultz împlinește în curând șaisprezece ani. Prințul moștenitor Frederik preia puterea și se plimbă prin oraș într-o caleașcă deschisă și se lasă aclamat. Tatăl său, regele, se afundă la loc în nebunia lui care nu este de același soi tiranic și avid de putere precum demența străbunilor lui, ci mai calmă și mai reținută. Morten și domnișoara schimbă deseori câteva vorbe sub arțar, uneori pot discuta mai mult până apare doamna Schultz în ușă și se apucă să strige. El și-o închipuie pe domnișoară, doar așa, ca o încercare, aplecată peste bancă, cu rochia ridicată și corsetul sfâșiat în bucăți, fundul de un alb strălucitor lipit de șoldurile lui legănându-se, mădularul lui închis la culoare dispărând în întunericul păros, mirosind pătrunzător, dintre

fesele ei. Dar această plăsmuire nu-l atrage deloc, îi e practic imposibil să se excite, ceea ce e o mare ușurare. Poate că sunt îndrăgostit, gândește el.

Se plimbă prin parcul Kongens Have, un adăpost de smocuri de iarbă, copaci și fântâni arteziene, la care publicul larg are accesul restricționat. Domnișoara Schultz și cele două surori ale ei se plimbă împreună cu el. Au permisiune de la mama lor. Stau pe pietrișul gălbui de pe aleea principală și se uită la frumosul castel renascentist al lui Christian al IV-lea. Fântânile țâșnesc și spumegă una în alta. Copacii sunt tăiați și decupați, seamănă cu niște ciuperci verzi cu pălărie, ale căror trunchiuri subțiri ca tulpinile sunt amplasate cu o precizie atât de monotonă, încât ești cuprins de o criză de perspectivă. Dar amețeala poate să aibă alte cauze, cum ar fi aceea că domnișoarele Schultz se așază acum pe iarbă. Rochiile se întind în jurul lor, sunt ca niște margarete care au coborât și și-au găsit locul aici. Morten zărește o bucățică de deget de picior. Se oprește la câțiva pași, ca o expresie de bun simț, stă aproape întors cu privirea în altă parte. Știe de ce doamna Schultz l-a lăsat să iasă din curte în compania fiicelor sale. Nu pentru că e vreun pretendent, el nu e asta în ochii doamnei, și nici în ai lui, ci pentru că îl consideră un student la teologie inofensiv și de nădejde, și în plus pentru că e evident că madama are încredere în semenii ei în general și în el în mod special.

Apa de la fântânile arteziene plescăie, te liniștește. Se simte o umezeală răcoritoare trecând pe deasupra ierbii. Un curcubeu se arată peste iarba îngrijită și dispare printre copacii tunși în diferite forme. Se șterge pe frunte cu o batistă pe care o bagă la loc în buzunarul de la vestă. Se aud pantofi scârțâind pe pietriș, un baston de plimbare, un cavaler zvelt, îmbrăcat într-un palton verde și cu ciorapi până la genunchi, albi imaculați, trece pe lângă ei, în compania unei femei, nu foarte tânără, cu poalele și picioarele închise și ascunse de o crinolină în formă de colivie de pasăre, fapt care bineînțeles te face ca mai întâi de toate să te gândești la poalele și picioarele femeii. Rochia foșnește un pic în jurul ei, vântul se joacă cu marginea plisată

care a absorbit în ea o culoare închisă de clorofilă, de la iarba pe care este târâtă, zâmbește în sinea ei, cu o expresie încordată, care lui Morten i se pare prefăcută sau melodramatică, dar care pe bărbat îl face să aibă o poziție umilă. Cavalerul cu ciorapi albi pare că cerșește și roagă ceva cu voce joasă. Domnișoarele Schultz au un aer dramatic, urmăresc cuplul cu respirația tăiată, sorb scena din priviri. De fiecare dată când tânărul domn merge alături de femeie, ea mărește viteza, dar dacă el rămâne în urmă prea mult, ea merge mai încet, până e prinsă iar din urmă.

Când cei doi s-au îndepărtat suficient de mult, cele trei fete încep să sporovăiască. Discută și se ceartă întrebându-se ce relație e între tânărul bărbat și femeia nu chiar la fel de tânără. Morten își dă seama că ele citesc multe romane înrudite cu legendele cavalerești. Poate că ar trebui să le împrumute romanul despre Moll Flanders, pe care l-a citit iarna trecută. Le-ar cam scutura puțin.

„Ce părere are domnul student?“ întreabă Abelone Schultz. „Văd că stați acolo și zâmbiți cu superioritate.“

„Ce părere am despre relația dintre cei doi?“ răspunde el. „Cred că cel mai înțelept este să păstrez asta pentru mine.“

Ele îl tachinează și îl poreclesc învățătorul Țap-de-Lemn. Dar când pornesc mai departe, Abelone îl ia de braț.

Pe strada Østergade se află o prăvălie cu mărunțișuri, unde se vând lenjerie de damă și parfumuri. De acolo cumpără două flacoane, unul cu lavandă, unul cu bergamotă, și le dă slujnicei din casa tipografului, cu mesajul că sunt cadou pentru domnișoara Schultz. E ziua ei, împlinește șaisprezece ani. A scris pe o cartolină mică pe care a lipit-o de cadou: *Dragă domnișoară Schultz, primiți acest dar umil care să vă amintească de cel mai supus dintre admiratorii Dumneavoastră, id est stud. theol. Morten Falck.*

A doua zi, slujnica tipografului returnează cadoul. El îl pune deoparte. S-a făcut de râs. S-a expus. Nu a venit timpul. Trebuie să aibă răbdare. Nu regretă nimic. Acum ea și restul familie

Schultz știu care e poziția lui. E un sentiment eliberator. Ca și cum ar fi sărutat-o și ar fi mângâiat-o pe șolduri.

Supraveghează ușa casei tipografului. Abelone s-a ascuns, dar surorile sunt acolo, iar madam Schultz stă și ea mult în grădină, vigilentă și voioasă. Un om cu o fire veselă. O place și e convins că ea nu are o atitudine răuvoitoare față de el. Cele două surori mai mici evită intenționat să își ridice privirea spre fereastra lui, atunci când el stă pe pervaz și citește. Din felul în care trag cu ochiul în sus se vede că sunt tot timpul conștiente că el e acolo.

†

Mama lui Morten îi scrie des din Lier. Și ea folosește tot vechiul lui nume, Morten Pedersen, până când el, scos din sărite, o roagă într-o scrisoare să folosească noul nume. Atunci ea schimbă destinatarul, însă tatăl continuă să adreseze scrisorile studentului Pedersen, și tot sub acest nume primește și corespondența de la avocatul Gill. Dar mama îi scrie cel mai des, cel puțin o dată pe săptămână. Trebuie că risipește o sumă considerabilă pe timbre, și pentru el, și pentru Kristine, care e în Nakskov. Îi mai scrie discret că o fată sau alta a fost confirmată, sau că a împlinit o anumită vârstă, că e sănătoasă, muncitoare și harnică, o fiică ascultătoare cu părinții, nepătată moral și așa mai departe. Știe toate parohiile cu preoți bolnăvicioși, unde el s-ar putea înscrie pe postul vacant, acum, că va fi hirotonisit în curând. Parohul lor nu e totuși așa bătrân, deci va dura mai mult în cazul ăsta, dar a fost foarte amabil și a promis să pună o vorbă bună pentru Morten când o să-și caute slujbă. *Tatăl tău e iar bolnăvicios*, scrie ea, *zace la pat de două zile și nu s-a mai ridicat, se plânge de dureri și că-i vâjâie capul. Dar dacă îți scrie și te anunță de neocolita lui moarte, să știi că e la fel de sănătos ca un adolescent și că numeroasele boli de care zice el că suferă sunt numai în închipuirea lui.*

Scrisorile îl deprimă puțin, îi dau mâncărimi și dureri de cap și chef să se îmbete și să se ducă la curve. Merge la birt cu Laust, care s-a refăcut după boală, o melancolie apărută din nimic care era mai-mai să-i facă de petrecanie. Acum s-a transformat în opusul ei, aruncă în stânga și-n dreapta cu bani, închiriază diligențe în neștire și insistă să plătească toate chitanțele și își invită adesea prietenii la Teatrul de Comedie, unde își rezervă din timp loja lui. Morten stă pe scaunul său din pluș. Numărul mare de spectatori și reflectoarele care inundă sala de teatru îl fac să transpire. Cântăreții clămpănesc de-a lungul și de-a latul scenei, fac grimase oribile, dau din brațe și urlă unii la alții. Se joacă o operă italiană clasică. Publicul comentează acțiunea cu voce tare, huiduielile și urletele de bravo concurează și se acoperă între ele, oamenii vin și pleacă, se trântesc ușii, picioarele scaunelor zgârie podeaua, se vorbește în șoaptă și se zăngănește cu halbe de bere, toate astea făcând imposibilă urmărirea spectacolului. Muzica zdrăngăne și se vaită, cineva trage cu un pistol, o soprană țipă și cade pe jos, fumul de la praful de pușcă se așază peste fosa orchestrei, cortina pictată de pe fundal se ridică scârțâind, se coboară altă cortină cu o pocnitură, se aude cum tehnicienii de scenă bocănesc înainte și înapoi și gâfâie cu sufletul la gură, concertmaistrul care strigă pe ritm la orchestră și încearcă s-o dirijeze cu bagheta sa. De la locul lui strategic, Morten vede exact în jos în zecile de decolteuri generoase. Damele sunt date cu pudră albă și și-au lipit alunițe pe pomeții albi ca marmura, unele chiar pe câte un sân. Își fac aer cu evantaie din cauza căldurii, toate rândurile din spate arată ca un câmp încălzit de soare, plin cu flori și fluturi care dau din aripi. În buzunarul de la piept are ultima scrisoare de la mama. Stă și se gândește că e o contopire ciudată de lumi. Dacă bătrâna mea mamă ar fi aici. Zâmbește în sinea lui. Această lume a teatrului cred că e pe cât de îndepărtată posibil de lumea mamei. Și-ar dori să fie și ea aici. Dar probabil ar fi șocată, poate ar leșina de groază. Ea nu aparține celor care se pot elibera de ei înșiși, ca să se ridice peste ceea ce este. E în lanțuri, ca majoritatea oamenilor.

După aceea se duce cu Laust la un han unde stau și fac pe domnii distinși până sunt aruncați în stradă, și pornesc spre metereze, urmați de o coadă de prostituate care merg la braț și chiuie cântece de pahar.

Pe urmă Laust dispare din nou. Morten aude zvonuri cum că ar fi pățit un accident, dar nu primește nici o informație clară. Îi scrie tatălui lui Laust, care e controlor vamal în Fyn, dar nu primește nici un răspuns. Se duce la Teatrul de Comedie o singură dată, dar e scump și în plus plictisitor fără petrecărețul Laust și jignirile lui în gura mare sau complimentele puțin prea fără perdea pe care le făcea doamnelor, fără o lojă ridicată deasupra plebei, și stă singur în sală, în mulțimea de oameni, fără să audă sau să vadă ceva și se gândește la Rousseau și la *Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri*. Nu poate să-și scoată fraza asta din cap. Zici că filosoful i-a pus o mână pe umăr și vrea ceva de la el.

†

Iarna 1784-1785. Capitala regală este inundată de țărani și tineri care au fugit de iobăgie și de obligațiile de a munci cu ziua și care acum își încearcă norocul în marele oraș. E îngheț zdravăn în luna ianuarie. Sunt săptămâni de activitate febrilă pentru carele funebre, iar cadavrele care ajung în cripta de sub academie sunt bine conservate, aproape delicate, lipsite de duhoare și albe ca zăpada. De când a dispărut Laust, Morten a încetat să mai colecteze cadavre de prin tot orașul, dar câștigă ceva bani din schițele sale care sunt mai detaliate ca niciodată, unele dintre ele expuse pe perete, în sălile de curs ale academiei.

Morten vede căruțe sosind la casa tipografului, cu bărbați tineri care urcă scara în fugă și sunt primiți înăuntru. Pețitori. Nu-i pasă prea mult de asta. În al doisprezecelea ceas a prins gustul teologiei și își petrece zilnic multe ore la biblioteca universității. În plus, și-a găsit și altceva de lucru: predă două

zile pe săptămână unor băieți de la casa de copii Vajsenhus. În prima zi lucrătoare a lunii se duce la avocatul Gill și îi dă bani, în loc să primească, și i se dă o chitanță pentru suma depusă într-un cont de economii care crește vertiginos. Trăiește ieftin și cumpătat, rar iese în oraș. Când face o plimbare în afara porților orașului merge pe jos și deseori nu mai departe de Valby Bakke, unde se așază în apropierea castelului și se uită la semicercul de lacuri înghețate și la metereze, în dreapta străzii Vesterbrogade, marea arteră spre oraș, și dincolo de metereze vede toate fleșele bisericilor și miile de coșuri de case fumegând. Habar n-are ce-o să facă la vară, când termină. Poate că va continua să predea. Poate va căuta un post de preot. Dar e greu să obții un pastorat, mulți caută asta. Și unde?

Iarnă. Înghețul are avantajul că mizeria îngheață și se transformă în sloi și că poți merge mai ușor prin oraș, fără să fii mânjit sau stropit de vreo trăsură. Duhoarea din latrine e mai puțin apăsătoare. În schimb, deasupra orașului plutește o pătură groasă și neclintită de fum de mangal, și sute de oameni mor de pneumonie sau pur și simplu de frig. El unul se simte bine. În mare, n-a prea răcit de când a venit aici, iar epidemiile de friguri au trecut pe lângă ușa lui. Tipografia de sub odaie e mereu încălzită cum trebuie, fiindcă altminteri cerneala tipografică s-ar face vâscoasă. În plus, în camera lui există un mic cămin în care poate face focul la nevoie. Cărbuni ia din beciul tipografului, plătește pentru ei o sumă lunară fixă. În afară de asta, își petrece mult timp la universitate, unde dacă nu e chiar cald, măcar nu e foarte rece. Din partea lui, frigul și iarna pot continua. Ele îi amintesc de copilărie și de ținuturile natale pe care treptat a început să le simtă foarte îndepărtate.

Într-o seară merge înfrigurat pe strada Vestergade către metereze. În această parte a orașului locuiesc mulți berari și racheri și în una din două case există o cârciumă, cu lumini galbene îmbietoare care cad pe zăpada din stradă. Intră într-un asemenea loc cu lumină la fereastră, cuprins de o nevoie acută de companie umană. Se cântă muzică acolo înăuntru, cineva acompaniază cu vocea, bărbații joacă cărți, focul bubuie într-un

șemineu, fumul de tutun e adunat sus, la grinzile de acoperiș. Atmosfera pare pașnică. La o masă stă un băiat singur. Morten se așază în fața lui și cere o halbă de bere. Întâlnește privirea tinerelului, dar nici unul dintre ei nu-l salută pe celălalt. Băiatul pare străin. Țigan, după aprecierea lui Morten, posibil evreu.

I se aduce berea. Gustă puțin din ea.

„E frig afară?“ întreabă băiatul.

„Da, e frig în seara asta. Frig de crapă pietrele.“

Băiatul se uită la el cu ochii bulbucați. Privirea i se fixează pe buzele lui Morten. Mărul lui Adam îi saltă. Morten ar vrea să se mute la altă masă. Se trezește spunând: „N-ai vrea să-mi ții puțin companie și să bei un pahar cu mine?“.

„Ba da, cu plăcere“, răspunde băiatul repede. „Așa ceva nu se refuză.“ Îi face semn hangiului și strigă comanda. „Pe socoteala acestui domn“, spune el arătând cu degetul demonstrativ. Morten dă din cap aprobator, dar evită să se uite spre hangiu. Regretă că a venit aici. Habar n-are de ce a trebuit el să se bage în seamă cu tânărul depravat. După aceea, un bărbat se ridică și începe să cânte o baladă lungă, iar Morten se lasă pe spate și ascultă balada care e o poveste siropoasă despre iubirea neîmpărtășită.

Când se termină cântecul, băiatul spune: „Student, nu?“.

Morten dă din cap în semn că da, însă fără să se întoarcă spre el. Se simte studiat.

„Preot“, zice băiatul.

Morten se întoarce spre el. „Cum de-ai ghicit?“

El rânjește jenat și se șterge la gură cu dosul palmei. „E ceva ce știu. O artă.“

„O artă“, zice Morten. „Și ce mai poți spune despre mine?“

„Pot să vă ghicesc“, zice băiatul. „Dar asta vă costă câteva monede.“

Un pierde-vară ambulant așadar, gândește Morten, care câștigă bani pentru cele trebuincioase folosindu-se de bunăcredința oamenilor. „Cât costă un ghicit?“

„O, depinde de ghicit.“ Băiatul zâmbește șiret. „O viață lungă și noroc în dragoste și bogăție pe deasupra sunt, firește, mai

scumpe decât scuipat cu sânge, sărăcie în casă și moartea celor apropiați.“

Morten cere să se umple cele două halbe. Îl întreabă pe hangiu dacă are ceva de mâncare. „Hering“, zice hangiul. „Aha, atunci două porții de hering.“ Băiatul se aruncă asupra mâncării. Povestește, cu gura plină de varză călită și hering gras, că merge din loc în loc cu o trupă de bufoni și că sarcina lui e să le ghicească oamenilor. „Domnul mi-a dat darul înțelegerii oamenilor, să-i citesc ca pe o carte, deși eu nu știu să citesc, știu doar să mă semnez.“

„Și poți să mă citești și pe mine?“ întreabă Morten.

„Hm“, zice băiatul între două înghițituri mari, încuviințând din cap. „Drept prin dumneavoastră, și ies și pe partea cealaltă. E simplu.“

„Și ce vezi?“

„La fel ca la ceilalți“, zice băiatul netulburat. „Nu sunteți deosebit, dacă asta credeți. Dar dacă vreți să vă ghicesc, vă costă trei mărci. E prețul pe care-l cer iarna, altminteri iau cinci.“

„Mai întâi vreau să te pun la încercare, să văd dacă îți meriți banii. Poți să-mi zici dacă-mi trăiesc amândoi părinții?“

Băiatul studiază mâncarea, de parcă acolo ar fi ascunse secretele lui Morten. Începe iar să bage în el. „Trăiesc. Sora dumneavoastră e și ea sănătoasă. Dar câțiva frați s-au dus acum multă vreme, odihnească-li-se sufletele în pace.“

„Până acum toate bune și frumoase“, zice Morten. Observă că i s-a uscat puțin gura. „Poți să vezi și cu ce se ocupă sora mea?“

„O, forțează intrarea în clopotniță cu preotul ei.“ Băiatul izbucnește în râs.

Morten simte că se albește. „Kristine?“ întreabă el.

„De unde să știu eu cum o cheamă? Dar văd o rochie albă și un palton negru și aud clopotnițe, of, ce sunet oribil, nu-i pentru mine. Un preot hirotonisește alt preot, ce priveliște frumoasă! Și rochia de mireasă e albă pe afară, dar neagră și murdară pe dinăuntru.“ Ultimele cuvinte le spune cu o grimasă răutăcioasă.

Părul îi intră în ochi băiatului, e negru și gras, o picătură de salivă îi lucește în colțul frumos ondulat al gurii, și în picătură s-a înțepenit o firimitură de pâine, care se mișcă atunci când vorbește. Morten întinde mâna și îndepărtează firimitura cu vârful degetului arătător. Privirile li se întâlnesc, pe urmă el întreabă:

„E fericită?“

Băiatul zâmbește. „Cred că e bucuroasă, râde în orice caz, dar asta face și craniul atunci când e smulsă carnea, așa că nu știu exact. Sunt clarvăzător, văd prin oameni, nu văd în ei, nu sunt ghicitoare. Oamenii din jurul ei sunt fericiți, se vede asta, au primit ce voiau, dar nu știu care-i treaba cu ea, fața ei e ca apa atunci când urinezi în ea. E vreme frumoasă, soarele strălucește pe biserica albă, albă, strălucește pe rochia albă, albă. De-abia aștept vara, dumneata nu, domnule preot, când ciocârlia cântă cu triluri și ne putem duce unde vrem? Atunci pot să mă duc peste tot cu ai mei și să dormim în pădure.“

„Dar eu“, întreabă Morten, „poți să-mi vezi viitorul?“

„Văd o grămadă de oameni dubioși care dansează sus pe munte. Dar nu sunt creștini, cred, sunt negri și murdari, dar sunt prietenii dumitale și dumneata dansezi împreună cu ei. Și văd foc.“

„Foc?“

„Flăcări și ghiulele de foc. Sunteți un bărbat căruia îi place să se joace cu focul, domnule preot. Dar focul nu vă atinge pe dumneavoastră. Ieșiți din foc aproape neatins.“

Băiatul a terminat de mâncat, a golit trei halbe de bere. Acum bărbia îi coboară în jos. Spre piept. Începe să sforăie, umerii îi atârnă moi în jos, bustul alunecă spre perete. Morten mai stă câteva clipe și se uită la el. Pe urmă aruncă pe masă câteva mărci și pleacă acasă. A început să ningă.

†

Își face datoria. Merge la cursuri, tocește la greacă, latină și ebraică și citește lucrări teologice, le predă băieților de la căminul de copii, o salută politicos pe domnișoara Schultz dacă se nimerește în apropierea ei prin curte. Ea se uită la el, parcă așteptând, de parcă și-ar fi pregătit ceva ce vrea să spună în caz că se vor întâlni, însă el nu-și face niciodată timp să vorbească cu ea. Tipograful înțelege clar situația, și anume că Morten e pe cale să se stingă din cauza iubirii neîmpărtășite pentru fiica lui. Îl bate cu compasiune pe umăr și spune „dragul meu teolog, aveți răbdare, aveți răbdare, cel ce așteaptă ceva bun niciodată nu așteaptă prea mult“. Morten dă din cap aprobând și încearcă să pară un petitor perseverent. De fapt nu face decât să joace un rol. Nu se mai gândește foarte mult la domnișoară, cu toate că știe că ar trebui s-o facă, știe că ar fi natural să o facă. Numai că domnișoara e atât de pură și de nepătată. E greu să-și imagineze că sub rochia și combinezonul ei se află și altceva în afară de alte rochii și combinezoane și un miros foarte plăcut.

Își dă seama că are o scrisoare de la sora lui pe care nu a deschis-o. Câtă vreme a stat nedeschisă în sertar? Nu-și amintește când a primit-o. Poate acum câteva săptămâni. Mama i-a scris ceva despre planurile ei, despre fericita veste. Aha. Deja s-a întâmplat. Și el știa asta chiar de atunci, de când a stat la masă cu băiatul acela la cârciumă. Deschide cu grijă sigiliul fără să distrugă plicul. O scrisoare lungă, mai multe coli umplute cu scris și pe față, și pe verso. *Iubitul meu frate Morten, când vei citi această scrisoare…* Parcă e scrisoarea unui sinucigaș, ceva ce scrii cu frânghia deja înnodată de cârligul din tavan. *Este* un rămas bun, sfoara e în jurul gâtului ei, preoții sunt pregătiți, unul lângă ea, celălalt la altar, iar clopotele bat. Pune scrisoarea deoparte fără să o citească până la capăt.

O săptămână mai târziu. Aceeași zi din săptămână. Aceeași ninsoare, dar ceva mai blândă. Băiatul stă în același birt ca ultima oară. Nu pare surprins când Morten se așază la masă cu el.

„Bună seara, domnule.“

„Bună seara, copile.“

Băiatul zâmbește strâmb.

„Ați venit să vi se ghicească din nou?“

„Nu, n-am venit să mi se ghicească.“ Cumpără două halbe cu bere, pe una o împinge în celălalt capăt la mesei. Băiatul pare mai treaz de data asta, are o expresie bizară în jurul ochilor, ce e: ironie, o smucitură a mușchiului? Și gura aceea! La gura aceea s-a întors, gura aceea e un mister, o întrebare la care nu s-a răspuns. Iar Morten nu se consideră drept cineva care lasă întrebările fără răspuns.

„Mulțumesc“, spune băiatul, ridică halba și bea.

„Mă mai ții minte?“

„Sunteți binefăcătorul meu, mi-ați dat bani.“

„Corect.“

„Dar mi-ați dat prea mult, mai aveți o parte din ei la îndemână.“

„Aha, da, să vedem dacă mai am ceva la îndemână. Cum spuneam, nu am venit să mi se ghicească.“

„Pot să-ți arăt ceva ce n-ai mai văzut până acum“, spune băiatul.

„Despre ce e vorba?“ Morten îi aruncă o privire cercetătoare.

„Domnul va fi *sehr vergnügt und überrascht*“, spune băiatul dând-o brusc pe germană.

„Eu am văzut multe“, spune Morten. „E nevoie de multe care să mă facă *vergnügt* și de și mai multe ca să fiu *überrascht*.“

Băiatul râde. Nu se grăbește. Are toți așii în mânecă, oricare ar fi aceștia, și nu se grăbește foarte tare.

„Ei, acum ce mai e?“ întreabă Morten.

„Din ce îmi câștig eu pâinea iarna. Nu există mulți domni ca tine, domnule preot.“

„Eu nu sunt unul dintre domnii tăi, nevoile mele sunt foarte normale.“

Zâmbetul e neschimbat, sigur pe sine.

„Bine, atunci arată-mi“, spune Morten.

„Cinci mărci“, zice băiatul.

„Nici nu începe vorbă. Nu ți-ar fi rușine! Trei.“

„Pentru tine o fac pe trei“, zice băiatul. Se ridică în picioare, își trage în jos pantalonii și se uită la Morten cu un zâmbet echivoc.

„Aha“, zice Morten, „crezi că n-am mai văzut așa un viermișor până acum? Nu merită mai mult de o para.“

La tejghea s-a făcut liniște. Oamenii stau în picioare și se uită la ei. Cântărețul se oprește din acordatul viorii.

Băiatul își scoate cămașa, acum râde cu toată fața.

Morten se ridică și se dă câțiva pași în spate. Privirea îi joacă în sus și în jos pe trupul băiatului.

„Dar scumpă fetiță!“ izbucnește el.

Pe urmă plouă cu monede peste ei, iar hermafroditul primește aplauzele mesenilor cu o reverență manierată și o mișcare de braț amplă și elegantă. Morten se grăbește să iasă, lasă halba și farfuria pe masă și fuge cu pulpana paltonului fluturând peste bălțoacele înghețate de la marginea drumului. Aude cum în spatele lui oamenii râd în hohote.

†

Laminoarele din tipografie bat și se învârt sub podea, zețarii aruncă tipurile de plumb în culegare și strigă voioși unul la celălalt. Se trezește îmbrăcat, un pantof i-a căzut din picior. Zăngănitul de harnașament, bocănit de copite și sunet de roți de trăsură de pe stradă. Biserica Vor Frue Kirke semnalează că ceasul e și jumătate. Bate la ușă. Se ridică în fund și se freacă pe față. E servitoarea familiei Schultz, cu o mică scrisoare în mână. El o citește. Pe urmă o mototolește.

Trec câteva zile. Se ascunde de domnișoară, pleacă pe furiș la cursuri, se întoarce pe furiș acasă. Pe urmă e iar la birt. Hangiul dă din cap în semn că l-a recunoscut și vine cu o halbă de bere.

„O porție de hering, domnule?“

„Nu, mulțumesc, nu în seara asta.“

Se uită în jur, dar nu-l vede pe băiat nicăieri. S-a decis să-l numească „băiatul“. Dar poate că după fată tânjește el. Sau după un al treilea sex, dacă se poate numi așa. Poate că doar necuviința biologică o caută. Are sentimentul că ce se va întâmpla în acea seară și alegerile pe care le va face vor fi decisive pentru restul vieții sale.

Simte un curent rece de la ușa la care stă cu spatele și observă schimbarea de dispoziție la celelalte mese și știe ce înseamnă asta. Pe urmă, băiatul apare ușor în fața privirii sale și se așază în fața lui.

„Pacea Domnului“, spune el.

Morten încuviințează din cap. Băiatul zâmbește. Face un gest de refuz către hangiul care vine cu o halbă de bere. Morten se holbează la el. Vede fata dinăuntrul trăsăturilor feței. Dar băiatul e cel care vorbește.

„Binefăcătorul meu, aveți o inimă nobilă și distinsă, văd asta. Nu trebuie să vă fie rușine.“

„Nu mi-e rușine. Doar mă întreb ce anume ești.“

„Haideți cu mine la terasament“, zice băiatul, „ca să vă arăt. Vă costă zece mărci. După ce terminați cu mine, o să vi se așternă pacea în suflet și veți fi un cetățean bun și veți putea să vă curtați prietena, așa cum vă e datoria să faceți.“

Povârnișurile ierboase ale terasamentului sunt sărăcăcios iluminate de ferestrele care dau spre strada digului. Un paznic le barează drumul, Morten îi dă câteva parale și sunt lăsați să treacă. Băiatul îl duce într-un șopron. Bate în perete un semnal. Un zăvor este tras la o parte, intră. Într-o cameră mică, o femeie stă și croșetează la lumina pală a unei lumânări. Nu își ridică privirea. Merg mai departe în camera următoare, în care se află un pat de scânduri și o sobă, nimic mai mult.

„Vreți lumină?“ întreabă băiatul.

„Da“, răspunde Morten. „Multă lumină.“ Îi bubuie capul, i s-a uscat gura. Să nu rămână nimic necunoscut, gândește el. *Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri.*

Băiatul aprinde o lampă cu petrol. Se dezbracă, se întinde pe pat și se uită la Morten. Există o cunoaștere în ochii băiatului

care nu îi place, și cel despre care acea privire știe ceva este chiar el, Morten Falck, fiul profesorului de școală. Se holbează la trupul gol. E o priveliște grotescă și incitantă. Se trezește gemând și încearcă să ascundă asta tușind. Pe urmă simte cum o mână îi desface șlițul de la pantaloni și cum mădularul iese afară tresărind. Fata râde apreciativ. Mângâie mădularul cu grijă, dar rămâne întinsă pe spate.

„Dacă vreți să vă culcați cu mine, vă costă cinci mărci în plus“, zice ea.

„Nevoile mele sunt complet normale“, zice Morten gemând din nou.

Ea râde. „Se vede clar, domnule. Foarte normale.“ Vocea ei e complet schimbată. E vocea unei fete tinere.

Se sprijină în coate și sărută partea de jos a mădularului. Limba iese afară, se unduiește în jurul testiculelor, licărind roșiatic, și se retrage printre dinți. Morten vede că ea, sau băiatul din ea, are erecție, și se apleacă să pipăie penisul erect. I se pare normal. Pipăie scrotul. Ambele testicule sunt la locul lor și au o mărime normală. Din câte vede, nu are nici măcar o idee de organe genitale femeiești acolo jos, iar apucăturile sexuale sunt și ele complet bărbătești, observă el. Trage puțin de penis, iar fata îi dă drumul și se aruncă înapoi pe patul de scânduri. El se așază în genunchi lângă ea și îi ia penisul în gură, trage prepuțul de pe gland cu o mișcare în cerc cu limba și îl îndeasă spre cerul gurii în timp ce dă din cap încet, parcă prudent. În același timp întinde mâna dreaptă și strânge un sân. Fata își dă drumul. O cascadă caldă îi umple gura. El înghite. Fata se ghemuiește și se întoarce într-o parte cu un geamăt pe jumătate înfundat.

Pe urmă se ridică, stă în picioare și o privește. Ea și-a pus un braț peste ochi, pare că doarme. El o mângâie cu grijă pe cap.

Apoi pune doi riksdaleri pe pernă, se aranjează, o salută politicos pe femeia din camera cealaltă și se întoarce în ținutul nimănui.

†

E înapoi în oraș, în drum spre casă, departe de terasament și de partea ciudată din el însuși, pe care a lăsat-o acolo. Nu înțelege exact ce s-a întâmplat, doar că l-a bucurat. Zăpada cade încet, nici măcar o adiere de vânt nu o tulbură. Străzile albe strălucesc în licărirea sărăcăcioasă a lămpilor cu ulei de pește și de la ferestre. Morten Falck intră pe Studiestræde. La câteva străzi mai încolo aude un gardian cântând o melodie medievală tărăgănată, dar nu poate deslușI cuvintele. Ceasul trebuie să fie trecut de douăsprezece. Melodia frumoasă îl face puțin confuz, execută câțiva pași de dans în zăpada proaspătă și neatinsă, face o piruetă, desenează în zăpadă un cerc cu vârful cizmelor, vede cum pudra de zăpadă ușoară se ridică în vârtej în jurul bombeurilor de la încălțăminte. Se oprește, se uită în jur. Nu l-a văzut nimeni. Pe urmă continuă spre casă.

„Stimate domn!“

Rondul de noapte a apărut din întuneric într-o poartă și ridică mâna.

Morten se oprește. Înțepenește în mijlocul unui pas.

„Stimate domn“, spune paznicul din nou, „sunteți beat?“

„Nu“, răspunde el. Studiază nasul albastru și ochii bulbucați ai bărbatului. Dar tu ești, ar avea el chef să zică.

Străjerul se holbează aspru la el. „Să vă însoțesc cu lumina până acasă?“

„Mulțumesc, dar nu e nevoie. Stau la doar două case de aici.“

Înainte ca gardianul să apuce să mai zică ceva, Morten a și intrat pe strada Nørregade și continuă cu pași fermi în direcția curții tipografului.

Trebuie să știm totul, gândește el, în continuare cu gustul gras de spermă de hermafrodit în gură. Vreau să știu totul înainte de a mă căsători.

†

Februarie trece, vine martie. Zăpada cade fără oprire. Face vârtejuri în jurul turnurilor de biserici și se adună în rigole și de-a lungul zidurilor de la case. Țăranii și pescarii vin la oraș cu marfa în căruțe cu tălpici de sanie. Nările cailor trimit săgeți albe de aburi de ger, animalele trag din greu și cară, se împiedică pe pârtia alunecoasă, nechează și fornăie și se balegă nervos. Aburii de ger se adună ca niște dantele de broboane croșetate în coama și bretonul lor. Lui Morten i se pare un chin să vadă cum sunt maltratate bietele animale. Grajdurile orașului sunt pline până la refuz. Țăranii care nu apucă să ajungă acasă seara, sau zac beți morți în vreo cârciumă, își lasă animalele legate de vreun gard sau par. În fiecare dimineață, gardienii găsesc cai care au cedat în timpul nopții, cu capul înțepenit în funie și cu picioarele subțiri crăcănate într-o parte. Dacă apare proprietarul, primește amendă. Cadavrele animalelor sunt transportate din oraș spre fabricile de clei sau de săpun, care lucrează la foc continuu zi și noapte, din cauza stocurilor mari de materie primă.

Dar frigul are și avantaje. Duhoarea din șanțuri, care e un chin în restul anului, aproape că dispare. Chiar și atunci când bărbații de la salubrizare vin și golesc latrinele din oraș, totul se petrece aproape fără miros. Nici șoareci și șobolani nu prea mai observi. Eterna ronțăială și foșnetul din dușumeaua de sub patul lui Morten se potolesc, iar păduchii de pe pereți dispar în crăpături, unde intră într-o stare de amorțeală. În oraș miroase a fum de cărbune și lemne de foc, un miros pe care Morten îl iubește, mai ales când se amestecă cu aerul rece ca gheața. Dar nu e un aer sănătos. Îl face să tușească și tot orașul răsună de tuse. Timp de paisprezece zile zace la pat cu fierbințeli și scuipă într-o găleată de lângă pat. Una dintre slujnicele tipografului vine la el cu supă și sirop cald de soc amestecat cu rachiu, îi schimbă cearșaful ud de transpirație și se oferă să-i spele hainele. Au sosit mai multe bilețele de la domnișoară. Nu le mai mototolește. Le adună într-un teanc în sertarul de la noptieră. Îi

dă slujnicei flaconul cu lavandă pentru domnișoară, iar de data asta nu i-l trimite înapoi. Se gândește la băiatul sau la fata din șopronul mic de pe terasament, la femeia care stătea și croșeta fără să-și ridice privirea, la cascada caldă din gură. E ceva închipuit de el în starea de febră în care s-a aflat? Sau febra e o pedeapsă că a păcătuit împotriva naturii?

Febra e pe cale să treacă. Simte că dispare cu totul. Tușește să vadă dacă-l țin puterile. Coșul pieptului și coastele îl dor puțin de la tușit, dar nu mai iese spută groasă. N-o să moară. Păcatele îi sunt iertate.

Traversează curtea cu pași șovăitori și se duce să mănânce împreună cu muncitorii de la tipografie. Ei îl salută binevoitori și strâng rândurile pe bănci, ca să-i facă loc. Mulți au fost și ei bolnavi, unul s-a dus. El îi întreabă de familia tipografului, și ei au fost atinși de boală? Nu, și tipograful și familia sa sunt privilegiați că pot pleca la țară, unde se pot ține departe de murdăriile nevăzute și otrăvitoare ale aerului, așa că sunt sănătoși și în putere, slavă Domnului. Dar acum s-au întors în oraș. Se uită la el și zâmbesc. El se uită în jos în castronul cu supă.

Într-o zi, ea e afară în curte când el se întoarce împleticindu-se de la cină. Se uită la el cu ochi veseli și strălucitori. Îi zâmbește. El dă din cap, ezită, nu poate nici să înainteze, dar nici să dea înapoi, ridică o mână și face semn. Pe urmă ea intră în casă. El îi vede călcâiele ghetelor căscându-se când urcă pe scară, își închipuie mireasma care se împrăștie în cercuri concentrice de la pașii ei ușori, își închipuie mâna pe pielea ei, pe țesătura de mătase care e dată la o parte și dezvăluie animalul de dinăuntru, căldura ei care se amestecă cu răceala lui, gura ei care se deschide, limba care se joacă. O mireasmă vagă de lavandă persistă încă puțin în curte. Ori are el vedenii, ori ea a deschis cadoul de la el.

Stând în cameră, cu turnul bisericii Vor Frue Kirke vizibil în chenarul cel mai de sus al ferestrei, încearcă să-i scrie o scrisoare. Nu iese nimic, doar salutul de început. *Dragă Abelone. Scumpa mea domnișoară Schultz. Prea scumpă domnișoară*

Schultz. Iubită Abelone. Iubita mea domnișoară Schultz. Dragă prietenă. Observă că încă nu are mintea foarte limpede. Nu are încredere că are suficientă putere de discernământ pentru a nimeri tonul și formula de adresare care să-i arate intențiile fără să pară nepotrivite.

Domnișoara îl îndeamnă s-o atingă. Cere să fie plătită pentru a-și lăsa pielea în voia degetelor lui tremurânde. El îi dă hainele la o parte și caută cu degetele, se plânge, nu găsește ce caută, nu știe ce caută. Iubire poate? Chintesența principiului feminin ascunsă acolo de unde îi pornesc picioarele? Un animal sălbatic? Se uită la domnișoară, dar chipul ei e ca apa, ascuns în cel mai întunecat cotlon al birtului. O strânge cu putere, îi smulge hainele și își potrivește mădularul înăuntru, fesele ei se despart și îi simte fundul cald sprijinit de pubis. Domnișoara se uită la el peste umăr și râde nerușinat, e întinsă pe o masă, bâjbâie cu mâinile după margine. El o cercetează din priviri. E domnișoara Schultz, nu e cealaltă. Sau e? Asta e iubire? se întreabă el. Pe urmă cade pe podea și se trezește.

Dragă domnișoară Schultz. Sunt refăcut aproape complet și pot înțelege din nou ce se întâmplă și ce s-a întâmplat în ultima vreme. Recunoștința mea față de dumneavoastră e mai mare decât o pot exprima în cuvinte. De aceea o voi transpune în fapte!

Și pe urmă? Ce fapte? Mototolește hârtia. Nu mai are coli de scris. Călimara e aproape goală, peste tot sunt împrăștiate tocuri de scris crăpate, lângă hârtii mototolite. Iese din cameră, traversează curtea și ciocănește la ușa casei tipografului. Servitoarea îi dă drumul înăuntru. Stă în picioare și așteaptă într-o anticameră de la parter. Pe urmă e condus la etaj, în biroul tipografului. Habar n-are ce caută acolo.

Schultz stă la birou, înconjurat de foliante grele și așază în stive cărți cu cotoare inscripționate cu litere aurii. Scoate un sunet precaut, care arată că e conștient de prezența lui Morten, dar nu își ridică privirea din hârtii. Morten se duce la fereastră și se uită afară. Priveliștea e o variantă mai strâmbă a priveliștii pe care o are din camera lui. Aceleași fațade, aceleași acoperiș și aceleași hornuri, turnul bisericii Vor Frue Kirke care iese

printre crengile chele ale arțarului. Vede fereastra din camera lui, este neagră din pricina reflexiei, nu se poate vedea înăuntru. Curtea e albă de la zăpadă, dar în jurul arțarului e o urmă șerpuită de căruțe cu cai. Aude laminorul de tipografie bubuind în depărtare.

„Mă bucur că v-ați repus pe picioare“, zice Schultz în spatele lui.

El se întoarce și se duce să se așeze pe scaunul pe care i-l arată tipograful.

„Simt că sunt pe cale să mă refac complet.“

„Am fost îngrijorați pentru dumneavoastră.“ Tipograful stă cu sprâncenele ridicate foarte mult, de parcă ar fi spus ceva amuzant sau de parcă s-ar aștepta ca Morten să spună așa ceva. „Mai ales fata mea cea mare a fost îngrijorată pentru dumneavoastră.“

„Sper că nu am creat vreo supărare.“

„Chiar deloc! Stă în firea femeilor să poarte de grijă, și e ceva util pentru tinerele fete să aibă o percepție asupra lucrurilor serioase ale vieții, asupra faptului că există o realitate în afara pereților protectori ai căminului. Dar e bine că domnul student Falck nu a decedat. Nu ar fi fost avantajos pentru concepția asupra vieții a fiicei mele.“

„Nici pentru a mea“, zice Morten. Tipograful dă din cap afirmativ. Râd amândoi. Morten remarcă două lucruri: Tipograful l-a numit „Falck“ și a vorbit despre fiica lui ca „femeia“.

„Mă bucur din suflet să vă revăd“, zice Schultz. „Chiar mă bucur. Ne-am obișnuit să vă avem prin preajmă. Dacă mureați, ar fi lipsit ceva. Ei bine, voiați să întrebați ceva?“

„Mi s-au terminat hârtia și cerneala“, zice el. „Și penițele.“

„Aha! Domnul student e ocupat cu marea teză? Când planificați să vă încheiați studiile?“

„Acum la vară, dacă totul merge bine.“

„Dacă vreți teza tipărită și legată, puteți fără grijă să veniți la mine. Un text cules frumos poate face impresie profesorilor dumneavoastră.“

„Mulțumesc, o să țin minte.“

Se creează o pauză în care nici unul dintre ei nu spune nimic. Schultz stă aplecat pe spate pe scaunul lui cu spetează înaltă și se uită la el, și-a împreunat mâinile pe burtă. Are ochi negri, după câte vede Morten, peruca pudrată e pe birou. Părul îl are strâns într-o coadă albă la spate.

„Adresați-vă contabilului meu, Kierulf, o să vă dea el tot ce aveți nevoie.“

Morten remarcă un al treilea lucru: Tipograful nu menționează nimic despre plata pentru uneltele de scris.

Se întoarce în cameră cu cerneală, toc, hârtie de calitate, plicuri și ceară de sigiliu pentru mai multe luni. Tăblia mesei e plină de crestături adânci de la briceag. Face rost de un suport de scris pe care îl întinde peste tăblia mesei. Mută masa la fereastra care dă spre curtea interioară, ca să vadă acoperișul când lucrează.

Dragă Abelone.

Nu mototolește hârtia. Acum suportă să o privească. Își studiază propriul scris, curbele tușului de la pană. Și scrisul i s-a refăcut, la fel ca restul lui, dar a devenit o idee mai drept, puțin mai ascuțit. Afară, după-amiaza devine cenușie, vede că începe să ningă la ferestrele acoperite de gheață. Pe urmă își pune pe el paltonul și cizmele și iese în oraș.

Nu mai e așa frig, picioarele stau la căldură în cizmele bine unse. E ciudat de liniște, e poate acea liniște care urmează după o boală gravă, poate din cauza zăpezii care cade drept în jos cu fulgi mari. O ia în jos pe Vimmelskaftet în direcția Amager Torv, dar cotește la stânga pe Klosterstræde, vrea să se uite pe străduțele din cartierul Klædebo, poate îi cumpără un lucrușor domnișoarei Schultz, un cadou de mulțumire pentru ce a făcut pentru el, pentru că trăiește, pentru ceea ce-l face ea să simtă. Pe urmă se află în Vester Kvarter. Nu-și aduce aminte să fi trecut de primărie, dar trebuie s-o fi făcut-o. Hanens Bastion. Și se află în aceeași cârciumă. Hangiul pare să-l recunoască, vine cu o halbă. Se așază să asculte muzică și vorbăria de la mese.

Pe urmă apare băiatul. Se așază la masa lui.

„Vine primăvara în curând, domnule preot.“

El nu răspunde.

„Atunci putem pleca de aici.“

„Unde te gândești să pleci?“

„În toate locurile posibile. Oriunde. Îmi place să fiu pe drum și să văd ce se ascunde după următoarea curbă.“

„Pot să vin cu tine“, zice Morten râzând.

Băiatul râde și el. „Un domn așa rafinat. Nu puteți veni cu mine.“

Morten zâmbește. Nu zice nimic. Când hangiul vine cu halbele cu spumă, îi aruncă o privire bărbatului și se vede pe el însuși prin el. Trebuie că radiez, gândește el. Sunt pierdut sau mântuit?

„Domnul dorește apropiere intimă ca data trecută?“ întreabă băiatul.

„Nu. Am vrut doar să te văd pentru ultima oară. Am vrut doar să văd dacă ești real.“

„Noroc, domnule preot“, zice băiatul. „Ne-om mai vedea.“

„Mă îndoiesc“, zice el și lasă o jumătate de riksdaler pe masă.

†

Își reia studiile, muncește cât poate de mult ca să termine. Vine și primăvara. Zilele se măresc, vremea devine mai blândă, rigolele orașului se dezgheață, iar muncitorii de la salubrizare adună cu lopata mizeria din oraș și o împing spre canale. Pietrele de pavaj strălucesc de curățenie. Pe urmă sunt umplute iar de la private și oale de noapte și fabrici de bere și cârciumi. Căldura, duhoarea și șobolanii se întorc încet, alături de o epidemie de febră care face ravagii printre săracii orașului. Patru dintre băieții cărora le preda la căminul Vajsenhus cad victime. El, unul, se simte sănătos și puternic.

†

În iunie 1785 termină facultatea cu calificativul *non contemnendus*, adică cea mai slabă notă pe care trebuie să o ai pentru a fi declarat absolvent. Dar e mai bine decât se așteptase. Îi fusese teamă să nu primească *rejectus* și își pregătise deja în minte o scrisoare de scuze către tatăl său. A neglijat teologia. Abia în ultima jumătate de an a învățat sistematic. Dar pentru predica finală din biserica Frue Kirke, unde vorbește în fața profesorului Swane și a câtorva enoriași despre psalmul 43 al lui David, primește *laudabilis*, așadar cea mai mare notă. Prestația lui îi surprinde foarte tare pe examinatori, dar și pe el. A simțit privirea unui bărbat zăbovind asupra lui, un bătrân din primul rând, cu ochi albaștri spălăciți, cioc de uliu și gură zâmbitoare și vioaie, care pare să savureze fiecare cuvânt pe care-l aude. Nu știe cine e bărbatul, dar prezența lui are un efect stimulant asupra lui, și o bucată din predică se adresează exclusiv străinului. După aceea îi este prezentat. Este preotul din Vartov și episcopul Groenlandei, Poul Egede, fiul lui Hans Egede. În plus, e decan la Seminarul groenlandez, o funcție pe care-a moștenit-o după tatăl său.

Face o plecăciune adâncă în fața episcopului. „O onoare“, mormăie el.

„V-ați gândit la posibilitatea de a vă înscrie la Sfânta Misiune?“ întreabă Egede, cercetându-l cu privirea lui vioaie de om bătrân.

„M-am gândit“, zice Morten. „Există perspective acolo?“

„Mă refer la Groenlanda“, spune Egede. Întinde mâna și îl strânge tare pe Morten de partea de sus a brațului. Zâmbește și își retrage mâna în formă de gheară. „Sunteți norvegian?“

E prima oară când o persoană sus-pusă i se adresează ca unui egal. Povestește de unde vine. Egede îi pune tot felul de întrebări despre familia lui și despre planurile de viitor, iar el încearcă să ascundă că de fapt nu are nici un plan de viitor. Se gândește: Ăsta e un semn. Îi promite lui Egede că se va gândi la posibilitatea de a se înscrie ca student la Seminarul

groenlandez la toamnă. Egede îi urează din inimă o vară plăcută și flutură degetul spre el, în semn că n-o să-l uite.

Puțin confuz din cauza examenului, a cuvintelor înțelepte, neașteptat de bune, și a discuției cu Egede, pleacă din biserica Frue Kirke și iese din oraș prin Vesterport. Merge și tot merge. Îl prinde o aversă de ploaie. Se udă. Pe urmă se usucă. Simte pietrișul de sub tălpile cizmelor, aerul care vine în valuri spre el, plin de miros de grajd și mireasmă răcoritoare de iarbă proaspăt cosită. Nu știe unde e. Întreabă un bărbat dintr-o căruță trasă de cal. „Rødovre, domnule învățător.“ Merge în continuare cu sutana de preot. Își scoate peruca și se așază pe o piatră care servește drept semn călătorilor și se uită la rândunicile care zboară deasupra câmpului, fac arcuri distincte în aer, țintesc în sus spre cer. Observă cum albastrul îi umple privirea. E bucuros, dar se simte și gol. A terminat facultatea de teologie. Nu mai trebuie să-i scrie tatălui său o scrisoare plină de scuze. Încotro s-o apuce acum? Nu s-a gândit niciodată la asta.

Dinspre apus se apropie văluri de ploaie, o furtună vine trosnind și scrâșnind, puterea ei face copacii să se cutremure. Se întoarce, îl prinde furtuna. Drumul cu pietriș se disipează, ogoarele se scurg, gulerul i se înmoaie și scrobeala îi curge în șiroaie albe pe sutană. Dar se simte ușor și liber. Acasă își scoate toate hainele și le atârnă pe dulapuri și scaune. Se întinde gol în pat.

Groenlanda?

†

În ziua de Sânziene a anului 1785, două carete se hurducă una după alta prin oraș, fiecare legată la doi cai Jutland luați în chirie, cu ochelari și cu harnașament care zăngănește și scârțâie. Caretele ajung în Nørreport și trebuie să stea și să aștepte un ceas întreg ca să iasă din oraș. Multe familii

burgheze au simțit o nevoie neașteptată de a se aerisi dincolo de zidurile orașului.

Morten Falck stă în aceeași trăsură cu gazda sa. Tipograful și-a aprins luleaua de ceramică, salută și își ridică pălăria în fața familiilor din celelalte trăsuri. E în dispoziție de zile mari, își aduce aminte de excursiile la țară din tinerețea lui, împarte fițuici cu cântece voioase și îi înveselește pe ceilalți din trăsură. Împreună cu ei sunt câțiva bărbați de la tipografie, stau tolăniți pe scândura trăsurii, cu un văl de oboseală și epuizare a marelui oraș pe chip. Dar atenția lui Morten este trează, el observă tot, domnișoarele drăguțe care stau în cealaltă trăsură împreună cu mama lor, doamna Schultz și tinerii bărbații care trec călare pe lângă ele, pețitorii, cu fundurile mici săltând în șa, care le salută politicos. La poarta orașului sunt spectacole cu bufoni și acrobați, se împart punci și bere, niște femei se plimbă prin mulțime și vând covrigi și bomboane. Schultz le face cinste cu punci tuturor oamenilor săi, și lui Morten. Bea puțin din porcăria cleioasă. Te amețește ca berea proaspătă și ți se urcă îndată la cap. Câteva momente mai târziu se trezește chiuind și el într-un cântec de-al tipografului. Tipograful îi zâmbește încurajator, îl lovește ușor pe genunchi. Morten întoarce capul și se uită după domnișoara Schultz. Mai să ridice paharul în cinstea ei, dar se abține. În schimb, îi îndeamnă pe muncitorii din tipografie să închine un pahar în cinstea doamnei Schultz și a surorii ei, care i-a însoțit la țară. Se ridică în picioare în trăsura lui, își agită halba. Pretutindeni sunt doar zâmbete și soare și râsete. Se prăbușește pe locul său, adoarme.

Când se trezește din nou, au ieșit din oraș. Înaintează încet. Se află într-un șir de trăsuri, care se întinde cât vezi cu ochiul. Își dă seama că tipograful stă de vorbă cu el.

„Învățătorul a mai fost la izvor până acum?“

„Nu, nici nu știam că există până ca domnul tipograf să fie atât de bun să mă invite. Avem și noi izvorul nostru micuț, în ținuturile mele natale. Se zice că apa lui te face sănătos.“

„Trebuie neapărat să bei o cană“, zice tipograful. „Apa de izvor e fără doar și poate dătătoare de sănătate pentru suflet și

trup. Pe mine m-a lecuit de melancolia tinereții.“

Morten dă din cap aprobator. Observă că acum chiar și tipograful i se adresează ca unui egal. „Asta se spune și despre izvorul de prin părțile mele. Îmi aduc aminte că am băut din el când eram mic. Dar cred că acum e acoperit de nisip.“

„Dar dumneata ai înclinație pentru științele naturii“, zice tipograful, „și în plus ești un teolog modern. Chestia asta cu izvoarele dătătoare de sănătate nu se bate cap în cap cu una și cu alta?“

„Cu nici un chip“, răspunde el. „E firesc să bei apă curată de izvor; acționează ca un stimulent pentru sănătate, după o iarnă lungă între zidurile orașului.“

Tipograful râde. E mulțumit. Morten își dă seama că reprezintă subiect pentru curiozitatea celorlalți. Speră că n-a spus ceva nepotrivit în timpul beției scurte de la poarta orașului. Schultz se apleacă în față. „În plus, unii susțin“, șoptește el, „că izvorul lui Kirsten Piil poate îndeplini dorințele secrete ale oamenilor tineri.“

„Așa am și eu impresia“, spune Morten. Se gândește pe îndelete dacă e vreo aluzie ascunsă în ceea ce spune tipograful. Își simte capul greu, sare din trăsură și merge pe jos o bucată de drum. Domnișoarele Schultz și mama lor se uită zâmbind la el, el ridică pălăria și face reverențe. Pe urmă se așază iar.

Tipograful se plânge de drumul plictisitor. El preferă mereu Strandvejen, unde te poți bucura de priveliștea asupra strâmtorii Øresund pe o parte și de pădure pe partea cealaltă. Dar Strandvejen e într-o stare deplorabilă, ca să știe și el, e plină de gropi și pavaj cu întreruperi. Birjarul propune să o ia prin Gentofte și Ordrup și încearcă să iasă la coasta mării puțin la sud de Klampenborg. Știe el niște mici scurtături pe unde nu e așa mare circulație. Tipograful îngăduie traseul, din considerație față de oglinzile de la pupă ale damelor, zice el. Doamna Schultz se întoarce și îl ceartă. „Ptiu, o să-ți spăl gura aia murdară!“ Apoi râde. Fetele își dau ochii peste cap și își fac aer cu evantaiul ca niște apucate.

Morten stă și moțăie, dar se trezește din nou când ajung la promontoriul Hvidøre. Trăsura o ia spre nord pe Strandvejen care, într-adevăr, e plină de gropi. Birjarul mormăie ceva către cai și îi face să încetinească. De pe locul lui din trăsură, Morten admiră priveliștea unui Øresund văratic și senin. Studiază corăbiile din larg, pânzele care flutură apatice în bătaia slabă a vântului, flota jigărită adunată grămadă în partea de sud. De cealaltă parte a apei, țărmul dușmanului, și amenințător dar și ademenitor, cu aceiași nori care îi traversează dealurile, nori care mai adineauri au trecut peste Danemarca. Morten se gândește somnoros la asta, capul i se clatină puțin încoace și încolo, gândurile i se învălmășesc. Natura pământului se propagă în cap, gândește el, după care capul filosofează asupra pământului, care din nou urcă în cap și așa mai departe, într-un șir infinit de materie și spirit. Din prima trăsură se aud flecăreli și râsete cristaline, caii fornăie, copitele lovesc pavajul de piatră, oiștile zornăie, pescărușii țipă în largul strâmtorii. Morten se îndreaptă de mijloc. Își șterge balele din colțul gurii și se uită în jur. Au ajuns.

Intră cântând pe porțile roșii de la Dyrehaven, parcul de vânătoare al regelui, la care publicul copenhaghez înfometat de natură a avut acces încă de pe vremea lui Frederik al V-lea. Chiar și aici înaintează încet fiindcă sunt multe trăsuri. Birjarul se oprește, descarcă trăsurile, doamnele și domnii se dau jos și găsesc un loc în apropierea izvorului, unde întind pe iarbă păturile aduse de acasă și împart conținutul coșurilor cu mâncare. Negustorul și soția lui se așază. Schultz îl trimite pe șeful lui de la atelier să aducă niște cafea, care, în opinia lui, e pe puțin la fel de sănătoasă ca apa din izvor, mai ales cu o picătură de rachiu în ea. Fiicele se strâng în jurul lui, un buchet de margarete în iarbă. Îl bat la cap pe tatăl lor să le dea voie să se plimbe puțin prin parc, dragă, scumpă tată, nu mergem departe. Cu condiția să rămână în zona din jurul izvorului, zice tipograful, și doar dacă fiecare își ia câte un bărbat să o supravegheze, înarmat cu bâtă. Dealul din Dyrehaven mișună de hoți de buzunar și de escroci, evrei, tătari și țigani, iar

supraveghetorul și țăranul pe care i-a luat cu el, care trebuie să păstreze ordinea, sunt deja beți mangă, din câte îi cunosc eu, mormăie Schultz, așa că nu sunt de mare folos.

Morten face o plecăciune în fața lui Abelone. „Domnișoară, permiteți-mi să-mi asum misiunea de a vă ține companie și de a mă ocupa de siguranța dumneavoastră."

Domnișoara Schultz schimbă priviri cu mama ei și primește un gest aprobator din cap. Mama gângurește avertizând, sora ei care stă lângă ea i se alătură. Pe urmă domnișoara se ridică și îl ia pe Morten de braț.

Se plimbă și se uită la bufoni, la jongleri, la înghițitorii de foc, la muzicanții turci care cântă la instrumente de percuție, la cântărețele care cântă la harpe și instrumente cu coarde și își arată pieptul opulent. Evrei tineri bărbieriți la milimetru se plimbă prin mulțime cu scânduri legate la burtă, oferind spre vânzare țigări olandeze, pocnitori rusești, cremă de pantofi și terfeloage care pot fi aprinse și aruncate între picioarele oamenilor, ca să țopăie de groază. Un dansator pe sârmă îmbrăcat în tricot execută câteva numere amețitoare, cu mult deasupra solului. De mai multe ori îți dă impresia că o să cadă, iar publicul oftează, unii țipă, domnișoara îl ciupește pe Morten de braț, își duce mâna la gură cu privirea ațintită spre silueta de acolo, de sus. Dar Morten nu se uită la dansatorul pe sârmă, el îl supraveghează pe hoțul care tocmai le golește buzunarele spectatorilor. Când se apropie, îi surprinde privirea. Băiatul înlemnește, îl cântărește pe Morten cu o privire vicleană, îl salută cu o mișcare de mână elegantă și dispare. Morten se uită după el. Gura i se umple cu gustul gras de spermă.

Abelone se uită la el, roșie în obraji. „Învățătorule Falck", zice ea râzând, „se pare că nu suporți tensiunea prea bine."

„Nu", orăcăie el băgându-și înăuntru gulerul cămășii cu degetul arătător.

„Sper că nu ești indispus", zice ea. „Ești foarte palid. Ai văzut o stafie, Morten?"

„Aș avea nevoie de o răcoritoare."

Pleacă împreună, apoi se opresc la izvor.

Abelone aleargă la mama ei ca să ia două căni, pe urmă se întoarce, îi aruncă o privire cercetătoare. „Chiar ești foarte palid“, zice ea.

„Nu e nimic.“ Dă vina pe punci, pe drumul lung, pe căldură, a amețit stând cu capul dat pe spate. „Acum mă simt mai bine.“ Ia o cană, se uită la ea.

„O cană din care n-a mai băut nimeni până acum“, zicea ea. „Altfel, apa de izvor nu are efect.“

E o atmosferă de spital în jurul izvorului, care e împrejmuit cu scânduri, ca o fântână. Bolnavi și invalizi stau pe scăunele sau întinși pe tărgi sau înaintează șchiopătând ușor, sprijiniți de câte cineva. În spatele izvorului, spre coastă, se află grămezi de cârje stricate și bandaje pline de sânge, aruncate de vizitatorii extaziați de însănătoșirea bruscă. Mirosul de boală și răni infectate îți înțeapă nările. Abelone își ține o batistă la gură, îl împinge să înainteze. Sus, pe platforma din capătul treptelor, se cântă și se dansează. Vede rochii învolburate, aude râsete, o tobă, un urs care urlă supărat și se smucește în lanț. Se simte vlăguit și amețit, observă cum soarele îl înțeapă în ceafă, se simte strămutat într-unul din cercurile purgatoriului. Abelone îl zgâlțâie.

„Acum e rândul nostru, învățătorule.“

Femeia de la izvor, o țărancă cu batic pe cap și șorț alb, brodat, îi întreabă dacă au la ei căni din care nu s-a mai băut până atunci. Ei întind cănile, un băiat le umple cu apă din izvor. Sunt împinși mai departe și se așază mai încolo ca să bea apa. Are gust puțin stătut, ca apa de fântână în general, și nu pare foarte curată. El golește cana. Abelone o aruncă pe a ei de o piatră ca să se spargă și îl roagă și pe el să facă același lucru. El trebuie s-o arunce de trei ori până se sparge. La final, sacrifică amândoi câte o monedă pentru izvor. După aceea se îndepărtează de masa de oameni și se îndreaptă la braț spre pădure.

„Ți-ai adus aminte să șoptești o dorință?“ întreabă ea când pleacă de acolo.

„Da“, răspunde el. „Deja mă simt mult mai bine. Tu?“

Ea râde. „Acum suntem curați, învățătorule Falck. Acum putem face exact ce vrem.“

Se plimbă pe plajă, tot la braț, dar domnișoara îi dă drumul din când în când și aleargă dansând, sare peste valuri țipând ușor, se întoarce la el. Spuma îi înghite urmele picioarelor. Vorbește fără întrerupere. E o siguranță de sine care acum o domină, ceva iritant, sau provocator? Nu e sigur. Dar ea îl face puțin nesigur. Ce vrea ea? Ea, una, știe ce vrea? Cum se fac asemenea lucruri și în ce ordine? De ce nu există un manual pentru asta?

Domnișoara merge cu spatele înaintea lui. Poalele rochiei s-au udat, râde și arată cu degetul. El își întoarce capul. Urmele picioarelor lor formează o curbă care arată unde au spălat valurile țărmul.

„Cei doi“, zice domnișoara, „par a fi venit direct din cârciumă, după mersul împleticit.“

„Sunt beat“, zice el. „De iubire.“

Dar ea pare că nu aude asta, iar el se bucură. Acum, ce-ar trebui să zică sau să facă? Să o arunce pe nisip și s-o acopere cu sărutări, ca un val care se sparge de țărm? Ce așteptări legate de coregrafia iubirii i-au dat romanele de dragoste? Îl vede în fața ochilor pe tipograf, cum stătea cu capul pe genunchii soției acum câteva momente. Paspoalul de la gât era deschis, fuma din luleaua lungă de ceramică, mâna durdulie dar frumoasă a doamnei Schultz se odihnea sigură în părul de pe pieptul lui gol. Când domnișoara a zis că vor să se plimbe pe plajă, el și-a ridicat paharul cu punci și i-a făcut cu ochiul lui Morten. Ce-o mai fi însemnând și asta.

Stau nemișcați și privesc strâmtoarea.

„Corăbiile sunt frumoase“, zice ea. „Pânzele sunt albe ca niște aripi de pescăruș.“

„Da“, zice el. „Trebuie c-a fost furtună în Suedia. Navighează foarte repede.“

„Unde crezi că se îndreaptă, Morten?“

S-a întâmplat ceva cu vocea ei. A sărutat-o? Nu e sigur, dar trebuie c-a făcut-o, o atingere fugitivă a buzelor. De aceea îi zice

pe numele mic.

„Oh, în toate locurile posibile“, zice el. „Trankebar, Shrirampur, Insula Canton, Godthåb, Coasta de Aur. Cred că sunt vase comerciale către coloniile noastre.“

„E de neînțeles“, spune ea. „Sunt oameni pe corăbiile acelea. Acum sunt aici. Și peste câteva săptămâni sau luni vor fi într-o lume străină, pe care noi n-am văzut-o niciodată și pe care nu o vom vedea niciodată. Nu e ciudat?“

„Ba da“, spune el. „E un gând ciudat.“

„Și unii dintre ei poate nu se mai întorc în țara lor natală“, zice ea. „Nu e așa?“

„Ba da, sunt multe pericole care îi amenință pe marinari. Își pun viața în joc pentru ca noi să avem porțelan și țesături de bumbac și cafea și mirodenii pentru prăjiturile noastre. Sunt curajoși, s-ar putea spune.“

„Dar ce interesant trebuie să fie“, zice ea. „Sunt sigură că merită, chiar dacă e să sfârșești pe fundul mării, dar abia în drumul spre casă, evident, după ce ai trecut prin niște aventuri. Dacă aș fi bărbat, aș fi căpitanul unei corăbii. Zâmbești, domnule învățător“, zice ea ofensată. „De ce o femeie nu are voie să aibă un astfel de vis?“

„Nu, ai dreptate, de ce nu?“

„Dacă viitorului meu soț i-ar trece prin cap să plece să lucreze în colonii, l-aș urma.“

El nu zice nimic. Ar trebui să zică ceva acum. O ocazie mai bună n-o să prindă. Ea a pasat mingea la el, o minge precaută și flască care vine rostogolindu-se și se oprește exact în dreptul lui. Dar el nu zice nimic. Stă în picioare lângă ea, la braț cu ea și se uită la apă. Simte mireasma grea și dulce de lavandă, iar de data asta nu e o halucinație.

Se plimbă mai departe pe plajă. Sunt tăcuți. Ea și-a retras brațul de sub al lui. S-a îndepărtat puțin de el. Își dorește să-și fi luat pipa la el, atunci ar fi știut cum să se comporte.

„Cred că mama ta începe să-și facă griji, nu?“

„Griji pentru ce, domnule învățător? Pentru virtutea mea? Sunt sigură că e pe mâini bune în prezența dumitale.“

O privește. Ea merge mai repede. Cu fiecare pas, parcă se scufundă puțin în nisip. Se vede că se chinuiește să rămână în fața lui și își ridică rochia puțin, ca el să vadă cum i se întorc și i se arcuiesc picioarele în nisipul moale, gleznele care se mișcă în sus și se răsucesc înainte. El vrea să spună ceva. Se supără că nu are dispoziție pentru remarci spirituale, hazlii. Ceva care să facă atmosfera să se învioreze la loc. Îi vin în minte un șir de glume proaste, dar le refuză. Rămâne tăcut.

Pe urmă ea începe să alerge, departe de plajă, intră în niște tufișuri, o ia în sus pe drum. Vede rochia albă fluturând printre copaci. Strigă ceva, el încearcă să deslușească vorbele. Ea îi aruncă o privire fugară peste umăr. Se duce după ea.

Unde e? Trebuie că s-a ascuns, sau poate că s-a îndepărtat de el foarte tare. El aleargă din tufiș în tufiș, se uită după fiecare copac, aude un chicot aici, zărește ceva alb acolo. Dar nu o găsește pe ea.

„Domnișoară Schultz!“ strigă el și aude în glas că e scos din fire, dar și speriat. „Vă avertizez!“

De ce o avertizează, de animale sălbatice, de tâlhari, de violatori?

„Pădurea nu e un loc sigur!“ strigă el.

Ascultă. Se rupe o creangă. Foșnesc frunze. Aleargă, descoperă niște urme pe pământ, dar n-o zărește pe domnișoară.

Nu știe sigur unde e, în ce direcție e plaja, sau dealul Dyrehaven sau izvorul. Trebuie că a alergat mai departe decât a crezut. Departe în pădure. S-a speriat de propriile lui avertismente, își imaginează braconieri și sălbatici înarmați cu cuțite. Dacă zace rănită pe undeva pe acolo, el e vinovatul, indiferent ce s-a întâmplat. Stă nemișcat, aude sângele vâjâindu-i în urechi, face câțiva pași și un porumbel sălbatic țâșnește în sus dintr-un tufiș. Până să apuce să-și revină din șoc, vede ceva alb în colțul ochiului. E ea. Fuge într-un suflet acolo. Ea râde tare și ecoul străbate printre trunchiurile copacilor.

Îi vede picioarele lucrând pe sub rochie, sunt picioare din carne și oase, nu sunt numai fuste din tul și miros frumos.

Picioarele lui se mișcă într-un ritm regulat. Ea e un bubuit de tobă, el e un marș. Se apropie. Trebuie să fie nespus de greu, gândește el, să alergi prin pădure într-o rochie albă. Ce absurd! Femeile nu sunt făcute pentru ținuturile sălbatice, oricum nu hainele lor. Dacă ar fi fost îmbrăcată ca un bărbat sau ca un hotentot, poate că ar fi reușit să fugă de el. Dar e stângace ca un păun printre copaci. El aleargă mai repede, se apropie, ea se uită repede peste umăr și țipă, râde strident și-și arată furioasă dinții. Dă din brațe, părul stă să i se desprindă, îi vede picioarele galopând pe sub marginea rochiei. Respirația lui e calmă. Știe că poate alerga mai repede și că o poate prinde din urmă când vrea. Și că poate să facă ce trebuie făcut. Observă că are erecție, mădularul îi bubuie de țesătura pantalonilor când aleargă. El e un animal sălbatic, un tâlhar și un violator înarmat cu un cuțit, de el însuși ar fi trebuit s-o avertizeze. Nu-i mai e frică, și ea observă asta, și de aceea în râsul ei s-a furișat un clinchet speriat.

Ajung într-un luminiș din pădure și ea aleargă cu pași mari prin iarba care îi ajunge până la mijloc, el sporește viteza, zboară cu sărituri lungi și elastice, o prinde din urmă aproape instantaneu, a apucă de un braț și o întoarce spre el. Ea se împotrivește, râde cu gura până la urechi, pufnind de furie, el o trântește pe jos. Ea dă din picioare, lovește, scuipă și râde și își smucește capul când el se așază peste ea. Pe urmă se calmează, doar pieptul se mișcă precum un burduf, dar e țeapănă și încordată, se uită fix la el cu o privire nu foarte umană. El își pierde capul, trage de ea, îi dă rochia la o parte, aude cusături crăpând. Pielea iese la iveală, mai multă piele, el se aruncă asupra ei și o linge, iar ea se uită curioasă la el în timp ce face asta, el îi simte mâna în ceafă, degete care se împletesc în părul lui. O sărută, ea își întoarce fața, țipă protestând, dar el o trage de păr și o sărută din nou. Observă cum mușchii ei se destind sub el și cum trupul devine iar moale și feminin. E sigur că ea îi simte erecția. Dar știe ea ce înseamnă asta? Mai stau întinși puțin și respiră unul în capul celuilalt.

„Ești un porc, învățătorule Falck“, șoptește ea. „Știam eu că asta vrei. Am știut-o tot timpul, am știut mereu.“ Pe urmă se rostogolește într-o parte și își ridică dintr-o mișcare toată rochia peste cap și stă în furou în iarba înaltă.

†

Logodna este anunțată în biserica Vor Frue Kirke o săptămână mai târziu, iar anunțul legat de oficierea căsătoriei este publicat mai apoi în ziarul *Adresseavisen*. Până una-alta, Morten locuiește în continuare în odaia lui. Nu menționează nimic logodnicei despre domnul Egede și planurile acestuia pentru el, iar lui Egede nu-i spune că s-a logodit. Cu toate acestea, se înscrie la Seminar în cel mai mare secret. Îi scrie surorii și-i spune că se însoară. La doar paisprezece zile mai târziu primește răspuns, prin care este invitat ca împreună cu logodnica să-și petreacă restul verii la casa preotului din Nakskov. Realizează că tot ce se întâmplă și toate alegerile pe care le face se anulează reciproc.

Într-o zi cu vânt din luna iulie urcă la bordul unui pachebot care iese cu vânt prielnic prin strâmtoarea Øresund și intră în Marea Småland. Abelone are rău de mare, stă la balustrada punții cu ea și o ține de frunte în timp ce ea vomită. De aceea înnoptează deseori pe drum, la hanuri din sate mici, în camere bune, separate, plătite de tipograf. După o săptămână sosesc cu diligența poștală la Nakskov, unde îi așteaptă sora lui, suspinând de bucurie.

Morten înțelege curând ce se pune la cale. Preotul Johannes Gram, soțul Kristinei, îi pune mâna pe umăr cu o prietenie nefirească pentru el. Morten îl cunoaște drept un bărbat introvertit, care nu spune mai mult de strictul necesar. Are gravitatea tatălui său, vechiul preot, acum decedat, dar nu temperamentul vulcanic al acestuia. Obișnuiește să testeze porțiuni de predici pe membrii familiei și se enervează dacă ei pun prea multe întrebări sau vin cu comentarii vădit

îndoielnice. Acum nu se mai oprește din sporovăit. Îi zice lui Morten „dragă colega“, „dragă învățătorule“ și „dragă cumnate“ și îl invită în camera lui de lucru să bea vin, când Morten ar fi preferat să cutreiere pădurea împreună cu femeile. A zărit un plic cu numele tipografului pe biroul lui Gram. O bănuială spontană îl face să întrebe: „Îl cunoști pe viitorul meu socru?“.

Gram bagă repede scrisoarea sub niște hârtii. Lui Morten i se pare că emană un miros dulceag neplăcut și tresare la gândul că Gram e dezbrăcat lângă Kristine în fiecare noapte.

„Tipograful Schultz a fost foarte amabil“, spune Gram. „Mi-a trimis un exemplar din predicile Preasfinției Sale Martin Luther, care actualmente sunt aproape imposibil de procurat.“

Cumnatul ia o carte de pe raftul din spatele său și i-o întinde lui Morten. Când Morten tocmai vrea să o răsfoiască, Gram i-o ia din mână și o pune la loc.

„Este o operă foarte valoroasă.“

„Bineînțeles.“

„Permite-mi să-ți umplu paharul, dragă cumnate.“

După ce beau aproape toată carafa, cumnatul spune: „Haide, scump coleg, hai să facem o plimbare. O să-ți arăt ceva ce poate o să te intereseze.“

Ies împreună. A fost adusă o trăsură deschisă, de două persoane, cu un armăsar castrat, brun deschis. Un grăjdar tânăr se duce și aranjează harnașamentul. Gram urcă în trăsură, iar Morten îl urmează și se așază lângă el, cu fața spre direcția de mers. Trăsura se pune în mișcare, face un cerc amplu înainte de a ieși din curte și se leagănă apoi pe drum, printre câmpuri. Morten simte cum vinul acru îi clipocește în stomac. La marginea proprietăților casei parohiale zărește două femei îmbrăcate în alb care merg încet una lângă alta, pe o potecă. Se întorc și se uită cu ochii mijiți pe sub borul pălăriilor după trăsura trasă de cal și norul de fum pe care-l ridică vârtej. Fac semn cu coada parasolurilor. Morten și domnul Gram ridică mâna în semn de salut și fac semn drept răspuns. Chiar de la o distanță de mai mulți metri observă că doamnele par foarte serioase.

„Deja încep să se cunoască“, spune cumnatul râzând. „Cred că se plimbă și se plâng de noi.“

„Da, sunt frumoase“, spune Morten și adaugă într-un moment de inspirație: „Două dintre cele trei femei pe care le iubesc cel mai mult.“

Grim întoarce capul și se uită întrebător la el. „Și a treia?“

„Mama mea.“

„Aha. Hm. Da, bineînțeles.“

E mijlocul după-amiezii. Merg cu soarele în dreapta. Gram nu spune încotro se îndreaptă și Morten nu întreabă. Încearcă să vizualizeze cu ochii minții harta insulei Lolland și să așeze în ea trăsura, pe domnul Gram și pe el. Nu se zărește apă nicăieri și nu se simte nici un miros de mare. Trebuie că se află în mijlocul insulei. Armăsarul castrat a ales un ritm lent și îl menține fără nici cea mai mică variație, printre curbe și peste dealuri. Morten stă cu nasul în vânt, care miroase a cal și polen de la câmpurile calde. În rest, peisajul e destul de monoton, majoritatea ogoarelor sunt cultivate și întrerupte doar de un număr destul de mare de morminte din epoca de piatră compartimentate și de movile funerare care par să fie singurele coline. Cumnatul povestește că tatăl său, răposatul Gram, luptase toată viața lui ca să-i facă pe moșieri să execute reforme în agricultură și să-i convingă pe țăranii suspicioși că e în interesul lor să țină pasul cu tehnologia. Acum drenajul va distruge curând și ultima mlaștină cu turbă din Lolland, o grămadă de câmpuri cu pomi și bucăți de pământ proprietate comună au fost cultivate, s-au defrișat păduri și desișuri, s-au produs soiuri de semințe, tot mai bune. E un ținut agrar excelent. Mulțumită acestor lucruri ei nu mai sunt chinuiți atât de mult ca înainte de insecte care mușcă și înțeapă și, prin urmare, epidemiile de ciumă nu mai sunt ceva firesc. Lepra n-a mai apărut de mai multe generații. S-a trecut la rotația culturilor în majoritatea satelor, loturile de pământ s-au pus la comun, țăranii o duc bine, au devenit creștini care gândesc independent și nu sunt întunecați de superstiții medievale, așa cum era pe vremuri, iar obligația legării de pământ, ultima

rămășiță a fostei aristocrații, o să fie abolită în curând printr-un decret regal.

Morten dă din cap aprobator la prelegerea cumnatului. Treptat își dă seama că ascultă un fel de argument de vânzare.

„Se poate trăi bine aici“, încheie Gram și adaugă o vorbă de duh misterioasă: „Așadar, avem capacitatea de a ne simți fericiți.“

Intră într-un oraș mai mic și ajung la o biserică mare, din cărămidă roșie, prereformată, aproape o catedrală. Gram sare din trăsură, Morten îl urmează.

„Parohia asta e liberă din iarnă, de când învățătorul Pade s-a dus“, zice Gram. „Hai să-ți arăt biserica, dragă cumnate.“

Se apropie împreună de catedrala care se înalță în fața lor. Grăjdarul se duce să-l caute pe paznicul bisericii, iar câteva momente mai târziu apare un bărbat în vârstă cu o legătură cu chei. Face o plecăciune adâncă în fața celor doi preoți. După aceea li se dă drumul înăuntru. Biserica e enormă, trebuie să găzduiască mai multe sute de vizitatori. Băncile pentru nobilime sunt pe un rând cu despărțituri, vopsit în alb, cu speteze aurite și ușițe pe care sunt pictate însemnele și numele persoanelor de vază cărora le aparține locul. Totul arată cam dărăpănat, uzat și abandonat. Scaunul de predică e amplasat sus, aproape de bolta albă în formă de cruce a tavanului, astfel încât enoriașii trebuie să-și dea capetele pe spate ca să-l vadă pe preot și astfel își arată și umilința creștină. Gram îl îndeamnă să se uite mai îndeaproape la scaunul de predică și-l înghiontește ușor în spate. Ca să ajungă acolo sus, trebuie să deschidă ușița unui soi de gheretă, după aceea să urce pe o scară abruptă, aproape ca cele din cotețul găinilor. Lemnul trosnește și se îndoaie sub greutatea lui. Miroase a vechi. Speră că scara nu e și ea prereformată, dar își dă seama că e. Pe urmă vede naosul și rândurile de bănci goale și balconul cu orga, și chipul întors în sus al lui Gram, colorat ușor în verde de la lumina care cade prin ferestrele-mozaic. E un fel de așteptare agresivă pe chipul lui Gram. Morten își dă seama că se așteaptă ca el să spună ceva, să testeze acustica bisericii și cum îi modulează vocea. Își

imaginează toate chipurile când biserica e plină, enoriașii obișnuiți așezați pe bănci, burghezimea și nobilii în compartimente.

„Ce să zic?“ mormăie el.

„Ai putea să zici un Tatăl Nostru“, propune cumnatul de jos cu voce tunătoare.

Deschide gura, pe urmă o închide la loc, mut ca un pește. Textul pe care orice persoană din regat poate să-l zică și în somn i-a dispărut din memorie.

„Ei bine“, spune domnul Gram când coboară la loc. „Hai să mergem să ne uităm la școala de latină, e chiar aici în spate.“

†

Cumnatul este nespus de binevoitor cu el în cursul serii, când stau în camera de zi din casa parohială împreună cu Abelone și Kristine. Gram le povestește doamnelor despre excursia în parohia vecină. Abia acum Morten își dă seama că au vizitat biserica și școala de latină din Rødby.

Câteva zile mai târziu are în sfârșit ocazia să stea puțin singur cu Abelone. Au plecat cu cai și trăsuri la istmul îngust care se întinde în strâmtoarea Langelandsbælt și care e numit de localnici „Cotul“. Morten și Abelone merg la braț pe plajă. Kristine stă undeva în spatele lor în papură și citește, protejată de haine de plajă alb¨e și o pălărie cu boruri largi cu văl, bărbatul ei doarme sub o umbrelă de soare, cu picioarele subțiri ieșindu-i de sub burta imensă. Au luat un mic dejun copios cu mai multe feluri de pateu, cașcaval, șuncă dată cu zahăr și vin din belșug.

Strâmtoarea Langelandsbælt e gri-spălăcit, cu licăriri spontane de raze de soare de pe un cer neliniștit. Norii de ploaie vin și pleacă fără să-și deșerte conținutul. Până diseară, când aerul o să fie mai rece, o să înceapă fără îndoială să plouă. De cealaltă parte a apei se află Langland, văd deslușit ogoarele din Spodsbjerg, niște câmpuri de culoarea inului, delimitate de

garduri de piatră și plantații de pomi împotriva vântului. Se zăresc mai multe pânze de corăbii, trafic în drum spre țările din jurul Mării Baltice.

„Ce priveliște minunată“, spune Abelone.

„Da, sigur, e frumos“, spune Morten politicos.

„Crezi că ai putea trăi aici, Morten? Nu e frumos tot anul. Sora ta mi-a povestit că iarna poate fi chiar sinistru.“

„Păi“, zice el. Râde. „Tatăl tău și cumnatul meu, domnul Gram, se pare că mi-au găsit o parohie.“

„Nu asta voiai? Nu asta voiam?“

„Absolut!“

„Și nu e ușor să găsești un post de preot în zilele noastre.“

„Da, așa e.“

„Johannes Gram e influent, dacă pune o vorbă la arhiereu, sigur primești postul.“

„Da.“

„Ai alte planuri, Morten? Avem alte planuri?“

„Nu, numai că nu știu, e atât de real. Așa, dintr-odată.“

„Dintr-odată totul se precipită“, spune Abelone pentru sine. „Asta e. Eu simt că am îmbătrânit mai mulți ani din primăvară încoace. Dar sunt fericită, m-ai făcut fericită. Tu nu ești fericit, Morten?“

„Ba da“, spune el. „Sunt fericit.“

„Te iubesc“, spune ea.

Se întoarce pe jumătate spre ea și zâmbește, o bate ușor pe mână. Își reamintește să nu uite să-i spună și el ceva asemănător când va avea ocazia, fără să sune fals sau ca o repetare automată. Te iubesc. Hm, o propoziție grea.

Se întorc la ceilalți. Sora lui a adormit și ea cu cartea pe piept. Mișună furnici pe mâna care atârnă pe nisip, iar el se așază pe vine și le dă la o parte fără s-o trezească.

Seara le citește din Rousseau tradus în germană. *Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri.* Fraza este întâmpinată cu câteva comentarii ironice din partea domnului Gram. Kristine se scuză devreme din cauza unei indispoziții și se duce să se odihnească. Abelone se retrage și ea la scurt timp. Morten

o sărută pe obraz. Pe urmă e singur cu cumnatul. Un ceas mare cu picior stă și ticăie în dreptul peretelui. Gram vine cu pahare și carafă. Se îmbată în mare parte fără să schimbe un cuvânt. Morten stă și citește din cartea sa, cumnatul din cartea cu predicile lui Luther.

„Pe Rousseau ăla poți să-l iei și să-l bagi undeva, din partea mea“, zice Gram când intră împleticindu-se în dormitor.

†

Prânzul în salonul pentru servirea mesei, câteva zile mai târziu. Plouă întruna de la excursia la promontoriu și-au stat în casă, au citit și au jucat cărți. Cu o zi înainte, bătrâna mamă a lui Gram s-a întors dintr-o călătorie la Altona, unde vizitase o veche prietenă. Este o femeie adorabilă care, cu un zâmbet bonom, se lasă tot timpul certată de fiu. La cină, el aruncă tacâmurile zornăind pe farfurie și urlă: „Mamă, ești cel mai prost om pe care-l cunosc eu, mă faci să-mi fie rușine!“. Pe urmă intră în biroul lui și nu se mai arată tot restul zilei. Același lucru se repetă cu diferite variațiuni și în zilele următoare. Morten nu înțelege deloc pentru ce se ceartă ei de fapt, exceptând situațiile în care niște remarci aparent indiferente și banale îl fac pe cumnat să explodeze.

„Fiul meu are un temperament furtunos“, spune mama râzând. „L-a moștenit de la tatăl său.“

†

Pe urmă vremea se schimbă și se pot plimba din nou prin pădure și pe plajă. Lucrurile încep să se repete. Pădurea, plaja, marea, aceeași oameni care-i salută când se plimbă prin orașul de provincie, prânzurile grele urmate de somnul de după-amiază, greu ca plumbul, lenea când te trezești după-amiaza târziu și încerci să te mobilizezi să mai faci o plimbare, dar în schimb stai acasă și citești sau faci o pasiență. După aceea, o

seară cu citit cu voce tare și mici certuri între domnul Gram și mama lui. Nu are nici măcar o discuție personală cu Kristine pe toată durata vizitei. Evită asta intenționat. E îngrozit de confidențele pe care i le-ar putea face ea lui și el ei.

Se întorc acasă cu pachebotul pe 1 august, închiriază o cameră la o pensiune din Vordingborg, pe numele Falck, și petrec o săptămână împreună, o mare parte din ea fără a părăsi patul.

„Putem asta“, spune ea. „Să fim singuri, numai noi. N-o să uităm niciodată, n-o să lăsăm niciodată pe cineva sau ceva să schimbe asta.“

Lui i se pare o mărturisire ciudată. De parcă ea ar avea o presimțire, că se va întâmpla ceva neplăcut.

Înapoi la Copenhaga. E împreună cu Abelone, care e fericită să fie acasă din nou. Merg braț la braț prin oraș, se plimbă în Rosenborg Have împreună cu cele două surori, sunt prezenți la marea regată de pe canalele orașului, fac excursii la țară în compania lui madam Schultz. Când e singur cu domnișoara, ea îl roagă să-i arate cartierele obscene de lângă biserica Nikolaj și zona terasamentului și să-i explice ce se întâmplă în spatele zidurilor.

El îi povestește. Nu ține nimic sub tăcere. Ea ascultă interesată.

„Dar de ce, Morten?“

„De ce, ce?“

„De ce fac asta?“

„E singura lor posibilitate de a-și câștiga traiul.“

„Dar bărbații, vreau să zic. De ce fac asta?“

„Sunt dorințele bărbaților“, zice el. „Pofta lor e imensă. O fată nevinovată ca tine nu poate înțelege asta.“

„Nevinovată, ha! Tu crezi că fetele nu pot fi pline de poftă? O să-ți arăt eu ce e pofta!“

Vrea să fie învățată și, învățând-o pe ea, el însuși este învățat. Aici e altceva decât dezvăluirile exacte, dar statice, ale morții. Sunt mușchi care reacționează la atingere, glande care secretă lichide ceva mai înmiresmate decât lichidele morții din

cripta de pe strada Bredgade, sunt pupile care se măresc, transpirație adunată în broboane pe buze și care poate fi gustată, puls care bubuie într-o arteră a gâtului, o respirație care are atâtea nuanțe, încât își vorbește propria limbă. Și el e un elev atent și un profesor sensibil.

Domnișoarei Schultz îi place mult situația indecentă de a face sex cu hainele pe ei, îi place când prin deschizături mici iese ceva și acel ceva se înghesuie într-un alt ceva care se deschide primitor. Sunt în stare să-și petreacă ore întregi incitându-se unul pe celălalt, și prin vorbe, și prin mici atingeri nevinovate, pe urmă unul dintre ei nu mai suportă, își smulg și își sfâșie hainele unul celuilalt și nu rareori ea îi dă o palmă din pură încordare sau îl mușcă.

Nu pot fi singuri foarte des. Doamna Schultz o supraveghează pe fiica ei, iar față de cele două surori nu se poate ține ceva secret. Însă sunt logodiți și astfel au permisiunea de a se plimba prin oraș fără supraveghere. Ceea ce ea îi spune în aceste plimbări l-ar face pe un biet bătrân să roșească, zice el, iar ea râde atunci cu poftă.

„Cine e acum marele virgin, învățătorule Falck?“

Când se furișează seara în camera lui, probabil cu știința surorilor, cere să joace rolurile pe care le-a născocit pentru ei: îi joacă pe bătrânul rege Christian și pe Støvlet-Cathrine. E joacă de-a bordelul. Ea îi ordonă să se porte urât cu ea și să-i plătească umilințele cu câteva parale prăpădite. El îi face pe plac. Dar asta îl îngrozește. Poate că nu dorințele bărbatului sunt cele mai rele, se gândește el.

†

La sfârșitul lui august, el se mută într-o cămăruță de mansardă la Seminarul groenlandez. Îi scrie o scrisoare lui Abelone, prin care rupe logodna. *Draga mea Abelone, inima mea, sufletul meu pereche, iubirea vieții mele!* Nu e o scrisoare ușor de scris. *Vizita noastră la Nakskov m-a făcut să scrutez cu*

privirea viitorul, scrie el. *Atunci am văzut că ori dacă aș sfârși ca arhiereu la țară, ori că mi-aș urma chemarea în coloniile din Groenlanda, ceea ce a fost între noi oricum s-ar distruge pe veci. Te va distruge pe tine, așa cum mă va distruge și pe mine. Și nu mă lasă inima să fac asta, iubită Abelone. Hai să ne despărțim, ca să putem continua să fim ceea ce suntem și ca iubirea noastră să se păstreze în forma ei de la început.*

El zugrăvește încercările pe care le-ar aduce cu sine viața într-o colonie din Groenlanda. Nu e un loc pentru o femeie tânără cu educația ei aleasă, e un loc care abundă de cele mai grele păcate și în care frigul și boala le vin de hac majorității celor care au curaj să se aventureze acolo. El n-are ce să facă în privința asta. *Scorbutul, Abelone. Ah, să te văd pierzându-ți dinții albi și splendizi, numai închipuirea acestei imagini e mai mult decât poate îndura un bărbat onorabil!*

E un chin pentru el să scrie scrisoarea. O încropește într-o cârciumă din Vestergade și bea mai multe halbe de bere în timp ce-o pune pe hârtie. Mahmureala cu care se trezește a doua zi nu e cauzată numai de beție. Bineînțeles că știe că toate scuzele pe care le-a găsit sunt doar justificări și pretexte. Nu-și poate da seama ce anume îl face să nu vrea să se căsătorească cu ea cu nici un chip. N-are chef și gata. Dar nu poate scrie așa ceva.

Câteva zile mai târziu primește o scrisoare rece și formală de la Schultz. Tipograful îi explică faptul că ar putea foarte bine să lase ca ruptura să aibă urmări legale pentru el, dar că, din considerație pentru reputația fetei, care deja a fost păgubită prin trădarea lui, și luând în calcul starea ei generală slăbită, a ales să lase chestiunea în suspensie. *Deoarece mă aștept ca învățătorul să dispară din ochii mei și ai familiei mele și să plece cât mai curând posibil în acest loc îndepărtat și rece, unde intenționează să lucreze, îl asigur de stima mea deosebită. Thøger Schultz, tipograf.*

Scrisoarea brutală îl face fericit. E eliberarea lui, un semnal sonor care-i deschide porțile spre viață, ca niște porți care te lasă să ieși dintr-un oraș atins de ciumă afară, în natură și aer curat.

Însă domnișoara Schultz nu vrea să-l lase să scape așa ușor. Reușește să-i dea de urmă și, în mijlocul unei lecții despre afixul groenlandez, dă buzna în clasă și spune de față cu toți ceilalți studenți: „Morten Falck, curvarule, îmi datorezi cinci riksdaleri fiindcă te-ai culcat cu mine!“.

Se face foarte liniște în clasă, ultimele resturi de afix groenlandez cad pe dușumea, și tot ce aude sunt chicotelile nervoase ale bătrânului Egede.

„Tu nu te uiți la tine cum arăți?“ zice Morten privind-o. S-a ridicat în picioare. Abelone e îmbrăcată într-o rochie largă și plisată în culori pestrițe, cu trenă lungă și decolteu adânc din care îi iese pieptul umflat, are umerii goi, părul desfăcut și ține convulsiv o umbreluță de soare pe umăr. „Semeni cu o fată de pe stradă!“

Primește un zâmbet triumfător.

Egede îi duce în biroul lui și îi lasă singuri acolo. Morten îl aude cum râde pe înfundate și plescăie când se întoarce în sala de curs. Abelone se prăbușește pe un scaun, își aruncă umbrela și izbucnește în plâns. „Am vrut doar să-ți arăt că pot face totul pentru tine“, spune plângând cu suspine. „Dacă mă pot face de râs în fața unei întregi adunări de preoți, pot și să te urmez în cel mai îndepărtat colț din lume, nu înțelegi asta?“ Plânge, își sucește mâinile. „Ia-mă cu tine. Lasă-mă să vin cu tine, Morten. Doar ți-am spus că te urmez oriunde, nu așa am spus?“

„Ba da, ba da.“

„Lasă-mă să vin cu tine, iubitule. Pot să-ți fiu o bună prietenă și o soție credincioasă. Pot să țin lecții cu copiii sălbaticilor. Ne putem ține companie în nopțile lungi și putem citi Rousseau.“

„E imposibil. Nu avem voie să plecăm cu soții după noi.“

„Îți aduci aminte astă-vară? Îți aduci aminte cum ai alergat după mine și m-ai doborât la pământ și m-ai luat cu forța? Și după aceea. Nu ne-am distrat împreună? Ceea ce ne-am arătat și ne-am încredințat unul celuilalt nu se poate da altcuiva. Se pierde dacă ne despărțim. Nu înțelegi asta? Dispare pe veci.“

O privește. Ea întinde mâna, o mănușă de piele. El o apucă îndărătnic, simte degetele prin material, carnea moale, oasele.

Îi dă drumul la mână. Se simte nespus de rușinat de cele întâmplate, de ce vor spune ceilalți studenți și, când îi întâlnește privirea, vede că ea îi citește gândurile.

„Tu ești cel limitat la minte“, zice ea, „tu te gândești la reputația ta. Cum o să te descurci acolo, printre sălbatici, Morten? O să pieri pur și simplu de rușine pentru ce o să-ți facă ei.“

„Da“, spune el, „poate că ai dreptate. De aceea fac seminarul ăsta, ca să mă pregătesc pentru viața printre sălbatici.“

„Pot să fiu micuța ta inuită“, zice ea cu entuziasm și își schimbă din nou părerea. „Pot să fiu la fel de sălbatică precum sălbaticii, doar dă-mi șansa să-ți arăt asta.“

„Te cunosc“, răspunde el. „Eu știu ce ești. Tu ești o fată burgheză bună și drăguță. Sălbăticia e doar un joc pentru tine.“

„Și pentru tine! Noi doi semănăm, chiar dacă tu nu vrei să recunoști asta. Te înțeleg. Poate că și eu aș fi făcut același lucru dacă eram bărbat. Dar ne putem elibera de toate, putem fi liberi împreună.“

„Ești tânără“, zice el. „Când o să mai crești, o să te schimbi. Așa se întâmplă. Eu sunt mai mare cu zece ani decât tine. Eu știu ce fac.“

„Și abia acum îți dai seama de asta?“

E aproape un țipăt.

„Mi-a scris tatăl tău“, zice el cu un calm pe care cu greu și-l stăpânește și care ei probabil i se pare rece și calculat, asta fiind și intenția lui. „Nu cred că mi te va da.“

„Da, e foarte supărat. E furios. Și-a scos sabia și a băgat-o într-un scaun de-au zburat câlții din el și a zis: «Uite, ăsta-i teologul tău!».“ Râde printre lacrimi, fonfăie și râde batjocoritor. „Dar mie nu-mi pasă, vin cu tine dacă mă vrei. Poți să faci exact ce vrei cu mine, totul, orice. Când crezi că o să mai dai peste un o asemenea prilej, învățătorule Falck?“

„Și cum îți faci rost de pașaport ca să urci pe vapor? Nu ești majoră încă.“

„Lucruri practice. Nu contează! Îl mituim pe căpitan cu zestrea mea. Ia-mă cu tine!“

„Nu.“

„Nu mă mai iubești?“ Îi întinde mâna din nou, dar de data asta el n-o mai ia.

„Asta nu duce nicăieri.“

Pe coridor scârțâie câteva scânduri. Aude voci undeva la distanță, o discuție obișnuită, sunete de pe stradă, sunete de raze de soare. Pe biroul domnului Egede se conturează un câmp de lumină. Vede că umbrele pe care le aruncă tocurile din suportul cu unelte de scris al lui Egede s-au mutat cu un deget mai încolo de când s-a așezat să discute cu domnișoara Schultz. Stă în fața lui și joacă teatru ca o curvă. Plânge încet, dă din pleoape și lacrimile îi curg șiroaie pe nas, se opresc în puful de deasupra buzei de sus, care e și el luminat de soare, auriu, ies de acolo și îi cad pe pieptul aproape gol, de unde mai curg o porțiune, se usucă și dispar. Nu face nimic cu lacrimile. Își frânge mâinile.

„O să mă sinucid“, spunea ea calmă. „Știu unde-și ține mama sticluța cu laudanum.“

El stă complet nemișcat. Du-te, zice în gândul lui.

„Pot să iau măsuri legale împotriva ta.“

„Știu. Ai puterea să mă distrugi.“

„Surorile mele știu, ele știu tot. Pot depune mărturie, amândouă.“

„Da.“

„Angajații tatei sigur știu și ei. Pot depune mărturie împotriva ta. Și n-o să mai poți fi nici preot, nici misionar, în cazul în care nu vrei să faci pe misionarul la pușcărie.“

„Da.“

Ea își ridică capul, privirile li se întâlnesc. „Ce calm ești, Morten. Cum poți fi atât de calm?“

„Îmi pun soarta în mâinile tale“, zice el ferm.

În cele din urmă, ea scoate o batistă și se șterge pe față și pe piept. Suspină de câteva ori.

„Mă bucur că am venit să vorbesc cu tine pentru ultima dată.“

„Da, și eu mă bucur că ne-am întâlnit, în ciuda împrejurărilor. Îmi pare rău. Iartă-mă.“

Ea îi aruncă o privire în grabă, se strâmbă. „N-o să te uit și n-o să te urăsc. Nu poți să mă faci să recurg la asta. O să păstrez în inima mea și-o să prețuiesc ce avem. Nimeni nu-mi poate lua asta, nici măcar tu.“

„Mulțumesc.“

Ea se ridică, el se ridică, stau față în față. Pe urmă își întind mâna, ea se întoarce și părăsește camera cu un susur de tul.

Câteva momente mai târziu apare chipul domnului Egede în ușă. Are un zâmbet viclean pe buze.

„Ptiu, dragă învățătorule Falck, ai pierdut afixul!“

†

Primește postul de preot la Sukkertoppen în luna ianuarie 1787, cu o jumătate de an înainte de plecare. Domnul Egede îl ia sub aripa sa protectoare. Obișnuiesc să se plimbe prin grădina seminarului. Egede îi povestește despre aventurile lui în Groenlanda, despre tatăl, mama, surorile și frații lui, despre păgânii șireți și răuvoitori, despre copilăria sa din Lofoten. Vorbesc norvegiana între ei. Egede e foarte mândru de limba lui norvegiană, iar pe Morten nu-l lasă inima să-i spună că ce vorbește el n-are de-a face prea mult cu norvegiana.

De la unul dintre muncitorii de la tipografia lui Schultz, cu care se întâlnește la un han, află că domnișoara Schultz a avut o cădere nervoasă și s-a îmbolnăvit grav. Despre ce boală e vorba, asta nu știe, dar domnișoara a fost în orice caz scoasă din oraș mai mult sau mai puțin leșinată și dusă la niște rude la țară, din câte se spune. „Ei zic că nu e zdravănă la cap“, șoptește muncitorul. „Zicea că o cheamă Støvlet-Cathrine și se purta necuviincios în fața noastră la tipografie, își smulgea hainele și le făcea ferfeniță sub ochii tuturor, așa că am fost nevoiți s-o imobilizăm până a venit madam Schultz și a învelit-o într-o pătură.“ Bărbatul dă din cap. „Nu pot să uit asta, priveliștea

formelor ei, atât de sănătoase și curate, și privirea aia dementă, nu mi-o pot scoate din minte. Domnul învățător nu era logodit cu domnișoara?“

„S-s dus naibii logodna“, zice Morten.

„Aha, da, ce neplăcut“, zice bărbatul. „Dar o muiere așa nebună nu poate fi nevastă de preot, e de înțeles. Noroc, domnule învățător!“

Capitolul 2

Omul e liber!

(iunie-august 1787)

MORTEN FALCK SARE într-o șalupă la vama Toldboden și e dus prin pădurea de catarge până la radă. Stă în picioare, drept, în fața banchetei de la pupă. Are treizeci și unu de ani, a aparținut acestui oraș aproape cinci ani, a devenit o parte din oraș, iar orașul o parte din el. Aerul de mare îl învăluie. Va pleca departe. Nu știe dacă va mai revedea vreodată orașul, nu știe dacă va supraviețui călătoriei. Se simte incitat și puternic.

Șalupa ancorează în dreptul unui vapor, este împins în sus pe o scară de frânghie, i se întinde o mână de pe balustrada punții, el o apucă, îndoaie piciorul peste margine și apoi se află pe puntea bricului Der Frühling. Vremea e senină, dar aici pe apă e răcoare. Soarele e deasupra cartierului Amager și strălucește în ondulații pline de viață deasupra strâmtorii, vântul face catargele să scârțâie și să scrâșnească și greementul să freamăte pe un ton care urcă și coboară. Vasul se smucește puțin de parâma pupei, chila gâlgâie. De catargul mare fâlfâie steagul cu două limbi cu însemnul Camerei Regale de Comerț a Groenlandei, două harpoane așezate în cruce. El se învârte peste tot, absoarbe totul din priviri. Termină repede. Lumea lui în următoarele șase până la zece săptămâni poate fi cuprinsă dintr-o singură privire.

Un marinar îi arată locul de cazare de sub punte. Vasul e o fostă balenieră adaptată pentru condițiile de navigat din

Groenlanda, adică pentru a înainta printre banchize, pentru a căra un număr mic de pasageri, bunuri și mărfuri pentru colonie, și pentru a transporta înapoi câteva sute de livre de butoaie pline cu ulei de pește și alte materii prime. Celălalt pasager în această cursă peste ocean este un bucătar care se duce la Godthåb. Cabina este o cămăruță cu un taburet, o masă pliabilă și o cușetă pe care este pusă o saltea din paie.

„Mai doriți și altceva, stimate domnule învățător?“ întreabă marinarul. „Să vă aduc ceva? O pătură?“

„E minunat așa cum e, mulțumesc oricum. Am pături la mine.“

Și spre deosebire de ale voastre, ale mele nu au păduchi, zice în gândul lui. Dar sigur salteaua mișună de paraziți și ia în calcul faptul că ar fi o luptă cu superioritatea numerică dacă ar încerca să țină paraziții la distanță de persoana lui. De aceea n-are de gând să-și bată capul cu ceva ce nu poate fi schimbat, mai bine să se concentreze asupra a ceea ce ar putea fi schimbat. E ceva ce domnul Egede i-a întipărit în minte, prima regulă a misionarului.

Bărbatul face o plecăciune și se retrage. Morten se uită prin cameră. E curată și ordonată. Hm, el se așteptase la o cocină de porci. Însă din păcate nu există lumină naturală, sperase la așa ceva. Nu va fi suficientă lumină ca să poată sta nestingherit în cabină să-și noteze observațiile, gândește el, așadar trebuie să facă lucrul ăsta în aer liber. Cu lumină de lampă și lumânări nu vrea să-și distrugă ochii, ține prea mult la vederea lui. Dar cu atât mai bine! Facem o virtute din necesitate și acea virtute este deseori urmată de un dar neașteptat. Abia așteaptă să respire aer proaspăt de mare.

Testează cușeta, se așază pe taburet, studiază salteaua, o apasă puțin cu mâna. Păduchii se preling afară ca apa. Își retrage iute mâna. Așadar aici voi dormi, gândește el și îl iau frisoanele.

Desface masa și se sprijină de ea ca s-o încerce. Tăblia se clatină alarmant, trebuie să-și țină cărțile în stive pe podea. Și la masa asta nu poți să stai și să scrii. Ei bine! Cititul și cugetatul se

vor petrece așadar afară, pe punte, și în cușetă. Își iese puțin din fire că a primit o cabină care nu e ca aceea la care se așteptase el. Pe urmă nu se mai gândește la asta.

Urcă pe punte ca să vadă chiar el că valizele i-au fost suite la bord în stare bună. Și mai e vorba și despre pachetul lui special pentru care a fost nevoit să plătească un bilet în plus din surse proprii, cea mai mare parte a economiilor sale, aproape cât pentru un pasager normal. Ceea ce într-o anumită măsură chiar e. Ar trebui să sosească aici foarte curând. Un țăran și cei doi fii ai săi îl transportă încoace din Kastrup cu un șlep. Morten scrutează orizontul spre sud-est, dar multele vapoare ancorate îl împiedică să vadă. În primul rând din pricina asta îi e teamă, nu din cauza răului de mare, a scorbutului, a morții prin înec, a monștrilor din mare, a piraților sau a multor altor pericole pe mare, ci pentru că prețioasa lui încărcătură nu va sosi la timp.

Se târăște peste bagaje, butoaie, boccele cu haine, vele, cordaje, stă la pupă cu gâtul întins, pe urmă se chinuiește prin toate obstacolele ca să ajungă la puntea dunetei, unde e trafic mai mic, și se așază în dreptul cabinei timonei. Timona e legată bine cu parâme de niște drugi de lemn. Vede smuciturile pline de nerăbdare ale sforilor, care ba slăbesc, ba se întind. Căpitanul Valløe, un bărbat gras, bărbierit, cu o uniformă despre care nu-ți dai seama de ce fel e, se apropie de el și îl salută camaraderește.

„Domnule învățător Falck!“

El dă din cap.

„V-a sosit pachetul, domnule învățător?“

„Încă nu. Dar văd că tocmai mi se descarcă valizele. Tot echipajul e la bord?“

„Lipsește timonierul. E pe-aici să-și pună ultimele ștampile pe hârtii. Pornim abia după amiază, cred.“

„S-ar zice că se așteaptă cu nerăbdare plecarea.“ Morten Falck arată cu degetul la timona care își smucește parâmele de legare.

„Cu toții facem asta, domnule învățător. Ne cheamă marea.“

Hm, zice el și gândește: „Ce banalitate! Cum e vântul?“

„Vântul e bun, domnule învățător. Vântul e așa cum trebuie să fie vântul. În curând e toată încărcătura la bord și o așteptăm doar pe însoțitoarea domnului învățător.“ Râde pieziș, duce mâna la pălărie și o îndreaptă.

„Sunt sigur că e pe drum“, zice el. „Poate că domnul căpitan ar vrea să trimită un om pe catarg, să se uite după ea?“

Căpitanul Valløe se face că nu aude. Stă în fața lui și zâmbește. Pe urmă spune: „La ce-i trebuie domnul învățător o vacă în Groenlanda?“

„O vacă de lapte“, îl corectează el, „o vacă de Holstein.“

„O vită ca asta se pișă și se cacă“, zice căpitanul cu accentul lui, ale cărui ș-uri și e-uri și i-uri indică faptul că e neamț la origini. „Trebuie ținută în viață, trebuie rânit gunoiul după ea. Nu sunt cine știe ce încântat că vaporul meu o să fie un grajd de vaci plutitor.“

„De toate astea mă voi ocupa eu“, spune Morten. „Dumneavoastră nu trebuie decât să navigați.“

Căpitanul se uită la el de-a lungul mânerului pipei. „Vă pricepeți dumneavoastră la așa ceva?“

„Sunt crescut la țară. În schimb, despre călătoriile pe mare nu știu nimic. Las asta liniștit pe seama dibăciei stimatului meu căpitan.“

Căpitanul are mai multe obiecții. Este de părere că dacă transportul de animale domestice către Groenlanda ar fi fost avantajos, atunci țara ar fi plină de așa ceva, dar el n-a văzut niciodată mai mult de o pisică de casă acolo în nord. Și cum o să facă rost de furaje pentru ea?

„Fân și paie“, zice el. „O să avem la noi baloturi de furaje și-i dăm animalului din ele.“

„O încărcătură de fân?“ întreabă căpitanul. „Și unde o să fie pus fânul, în cazul ăsta?“

„Pe punte“, răspunde el. „Acolo unde o să și stea și vita.“

„O să mănânce fân bine sărat“, zice căpitanul.

Morten Falck își dă seama că planului său nu îi lipsesc punctele slabe. Așa că pentru a evita și alte întrebări de ordin practic, printre altele despre ce-o să bea vaca, fapt pe care a

uitat să-l ia în calcul, pleacă de lângă căpitan și se duce să dirijeze descărcarea uneia dintre valizele sale. E prea mare pentru cabină, așa că după ce scoate din ea lucrurile care îi vor fi de folos pe parcursul călătoriei, echipajul o duce în cală. Se întinde să citească și ține deschisă ușa de la capătul patului, dinspre picioare, ca să intre lumină.

Câteva clipe mai târziu aude strigăte din partea laterală a vaporului. Sunt cei doi țărani din Amager cu vaca lor. Au cu ei curele late de piele ca să le bage pe sub burta animalului și nu par nedumeriți la gândul de a transporta vite în acest fel. Au venit însoțiți de două bărci încărcate ochi cu baloturi de fân și paie. Cinci marinari ridică vaca pe punte. Ajunsă acolo, stă întinsă și aruncă puțin din cap, dar în rest arată un calm suveran tratamentului la care e supusă. Morten le plătește țăranilor banii datorați și duce vaca la locul ei, în mijlocul navei. Se face o boxă provizorie în jurul animalului cu baloturile de paie, când sunt suite la bord. Arată ciudat și acțiunea e însoțită de multe comentarii hazlii din partea echipajului, dar pare că funcționează. Se trece cu frânghii peste fân și paie, ca să nu le ia vântul, el dedică mult timp activității de a prinde bine și a strânge frânghiile. Curelele din piele le păstrează el, a dat bani pe ele. Le va folosi ca să țină vaca pe loc când va fi furtună pe mare și la transportarea ei pe uscat, atunci când vor sosi. Dă ordin ca baloturile cu furaj care nu au loc pe punte să fie duse jos în cală, spre iritarea căpitanului. Dar obține ce vrea. Speră că e suficient ca să țină animalul în viață pe parcursul întregii călătorii. Rămâne lângă ea, o mângâie și vorbește cu ea, îi pipăie botul umed. O vită sănătoasă. Știe cum să se poarte cu vacile și cum să vorbească cu ele. O trage de jarete, o înghiontește puțin, cu grijă, și imediat ce ea se întinde de bunăvoie pe jos, cu burta revărsându-se pe punte, rumegă puțin fân și începe să pască în timp ce el stă în picioare și se uită. Pare că merge bine. Un gând a fost transpus în practică și realitate. O vacă peste Atlantic! Își duce mâinile la nas și inspiră. Miroase a copilărie.

Aveau o mână de vaci în grajdul de acasă, din Lier. Obișnuia să se furișeze acolo dimineața devreme, când le auzea că sunt neliniștite. O găsea pe mulgătoare stând cu fruntea sprijinită de burta unei vaci și picioarele albe așezate într-o balegă mare și caldă, pe care ea o adunase într-un loc ca să-i țină de cald la picioare. Vuietul lent și șovăitor al laptelui care întâlnea fundul găleții. Umbra lui alungită pe podeaua grajdului. Vacile care întorceau capul, fata care întorcea capul, un chipul înecat de somn, șuvițe de păr peste ochi.

„Vino aici.“

El se apropia.

„Deschide gura.“

El o deschidea.

Pe urmă ea răsucea ugerul și trimitea un jet de lapte cald și gras într-un cerc în sus și, dacă avea noroc, îi pica în gură. Fata râdea. După aceea beau pe săturate lapte proaspăt de vacă, sugeau amândoi din același uger până nu mai puteau. Dacă l-ar fi prins tatăl lui, ar fi încasat o mamă de bătaie cu nuiaua, iar fata ar fi fost poate dată afară. Dar mai târziu și-a dat seama că sigur laptele l-a ținut departe de patul de moarte din sufragerie.

Roselil. Brusc își aduce aminte că așa o chema. Se gândea la ea ca la o femeie, dar nu trebuie să fi fost decât cu vreo doi ani mai mare ca el. Neagră ca un corb, murdară. Era tătăroaică, habar n-avea ce înseamnă asta. Părinții erau probabil negustori ambulanți sau scamatori și au lăsat-o la ei câțiva ani ca să se mai îngrașe puțin. Avea ceva străin, în orice caz. Dormea într-un colț din grajd, iar el se duce deseori pe furiș acolo și dormea cu ea. Mirosea a dulce de balegă de vacă și cheag de brânză și untura de porc cu care își ungea mâinile de mulgătoare, ca să nu-i crape pielea. Mâini pricepute de mulgătoare.

Pe urmă a dispărut și își amintește ce gol a lăsat în urma ei, deși după ea au venit alte fete, cu cozi împletite nepieptănate și fețe idioate și ochi complet goi. Dar pe ele nu le mai ține minte, nici cum arătau, nici cum le chema.

De aceea îi pune vacii numele Roselil. Combinația de vacă și om, de tandrețe pe care o simte pentru vacă și tandrețea pe

care i-o trezește amintirea mulgătoarei nu îl jenează. Asta e. Vaca e un purtător viu al unei amintiri la care el ține și o prețuiește. Mângâie vaca și când își adulmecă mâna, miroase ca Roselil.

Îndată după aceea, timonierul dă ordin să se ridice ancora. Pânzele sunt ridicate, se desfășoară, strălucesc în lumina soarelui și prind vântul cu plesnete tăioase, vaporul începe să se balanseze, pe urmă o iau spre nord, prin strâmtoarea Øresund. Un reprezentant al Camerei de Comerț merge cu ei până la Helsingør. Se desfac sticle, la masă se servește o tocană vârtoasă de carne. După-amiază ajung la Helsingør, unde reprezentantul este ajutat să coboare în șalupă, beat mort și cântând. Echipajul stă la balustrada punții și își ia rămas bun de la el. După care e dus pe uscat împreună cu ghidul. Vântul s-a potolit, se aruncă ancora în nordul orașului.

Zilele trec. Vântul se sucește spre nord-vest, se potolește din nou. Echipajul răzuiește și dă cu gudron și face reparații și în afara și în lăuntrul navei. Morten se plimbă prin Helsingør, inspectează sălile castelului, își ia mesele la o cârciumă, coboară în port acolo unde e șalupa și e dus înapoi la vapor. Viața pe mare e ușoară. Poate că ar fi trebuit să aibă o slujbă în flotă? Își citește operele favorite, răsfoiește lexiconul Bayles și buchisește câteva articole din textul francez, citește un număr din *Minerva*, care îl plictisește, citește despre Voltaire în traducere în germană, limba străină pe care o preferă, și râde din toată inima de teribilele aventuri ale naivului Candide. Dar autorul lui favorit este în continuare Rousseau. *Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri*! Aceste două propoziții principale încă îl impresionează mult, înțelegerea că există un „și“ care le leagă, nu un „dar“. Nu există nici o antiteză între cele două afirmații. Omul s-a născut liber. *Și* e în lanțuri. Îl trece un fior de fiecare dată când citește asta.

Rousseau, gândește el, cu concepția sa asupra naturii și a omului, poartă la urma urmei o parte din responsabilitatea pentru faptul că el se află aici, sub puntea unui vapor mic, în drum spre un post de misionar printre sălbatici. Tânjește să

întâlnească oameni în starea lor naturală, oameni liberi, necorupți; poate că tânjește și să găsească o stare naturală în el însuși.

Într-o noapte se trezește din cauza faptului că vaporul se mișcă într-un fel neobișnuit și aude echipajul mergând înainte și înapoi pe punte. Urcă acolo, stă și privește cu o anumită melancolie cum luminile din plăcutul oraș Helsingør dispar la pupă. Căpitanul stă pe puntea de comandă. „Vântul e prielnic!“, spune el zâmbind cu colțul gurii schimonosit în partea în care ține pipa.

Mai întâi îi așteaptă porțiunea de mare Kattegatt. Puntea navei a devenit neliniștită sub cizmele lui Morten Falck. Trece pe la vacă. E întinsă pe jos și rumegă. Când bagă capul la ea, ea își întoarce capul și se uită plină de încredere la el. E o vacă frumoasă, neagră bălțată, cu ochi mari și negri. El îi zâmbește. E curat în boxă, cu excepția câtorva fire de fân ud care pot fi îndepărtate ziua următoare. Stă pe puntea de la pro vă la adăpost de vânt datorită trincii și pândește. În spatele lui, trecutul se stinge în întuneric, alături de ultimele lumini din Helsingør. În fața lui nu există nimic, doar sunetul mării și al vântului. Simte că vine dintr-un mare neant și că întră într-un neant și mai mare.

Mulge vaca în fiecare dimineață, când marea de regulă e calmă. Roselil pare că se simte bine, dă mult lapte. Nimeni, nici măcar căpitanul sceptic, nu poate nega că laptele proaspăt e bun și pentru stomac, și pentru starea de spirit, într-o călătorie lungă pe mare, când pesmeții mucegăiesc, butoaiele cu carne put ca niște latrine, iar heringii mișună de larve. Ia bani pe laptele pe care nu-l bea, cinci șilingi pe litră, iar echipajul plătește bucuros. Îl tachinează jovial și-l întreabă cum are de gând să cheltuiască banii când o să ajungă la destinație, o să meargă la teatru poate, o să-i dea pe haine frumoase sau poate intenționează să-i plătească pe sălbatici ca să se lase convertiți la credința creștină? Singurul lucru care-l îngrijorează e dacă există suficient furaj ca să țină vaca în viață.

Când intră în boxa lui Roselil, ea lovește cu copitele în varangă, întoarce capul și își rostogolește ochii. „Te bucuri să mă vezi?“ întreabă el și o mângâie. Ataşamentul vacii râcâie înăbușit vechea rană, pierderea tătăroaicei brunete. Se așază pe scăunel, își odihnește fruntea pe burta caldă, trage de țâțe, câte două o dată, ascultă țâșnitul liniștitor al laptelui, care își schimbă însușirea pe măsură ce găleata se umple. Îi este foarte clar ce amintiri îi trezește și ce face acum îl ajută cumva. Nu e ceva de care să-i fie rușine.

Și echipajul a observat asta. Ei spun că vaca e amanta preotului. Dar e o glumă ca între prieteni.

Își primesc zilnic cana cu lapte. Căpitanul, care se dovedește a fi un bărbat jovial și cu simțul umorului, spune apreciativ că nu e imposibil să fie meritul laptelui că sunt atât de puține boli în timpul călătoriei și că bărbații sunt atât de calmi. Încă n-a avut loc nici o bătaie, nici măcar o ceartă serioasă. Are de gând să vorbească cu armatorul în legătură cu asta, poate că în curând transportul animalelor de lapte în călătoriile lungi pe mare va deveni ceva obișnuit. „Dar ce-o să facă biata prăpădită când o să ajungem la frig?“ întreabă el.

„Mai vedem“, răspunde Morten. „Dar e convingerea mea că unde pot locui oameni, pot locui și vite, și că unde nu locuiesc vite, n-ar trebui să locuiască nici oameni.“

„Chiar e un adevăr în chestia asta“, mormăie căpitanul.

Seara târziu, în a treia zi, au Skagen la babord. Stă și contemplă coșul de foc al farului la sud de promontoriul Grenen, mai rămâne câteva ore până când licărirea dispare la pupă. Pe urmă, ultimul rest de uscat e înghițit de întuneric și sunt singuri. Briza puternică din Skagerrak îi lovește ca o palmă. Sunt nevoiți să navigheze în volte și navigatul cu vânt strâns face puntea vaporului să se încline cam mult. Roselil devine neliniștită, încearcă să se târască în sus pe puntea abruptă și lovește cu capul, reușește de mai multe ori să se pună pe picioare, dar cade la loc pe burtă. Un marinar îl ajută să îi lege curelele de piele pe sub burtă, le strânge bine, o

mângâie amândoi ca să o liniștească și o hrănesc cu fân. Ajută, chiar dacă își rotește ochii mari, speriată.

Nici el nu se simte tocmai bine. Are o foame de lup, dar în același timp îi e rău. E balonat, deși nu mănâncă aproape nimic. Râgâie neîncetat, dar nu poate să scoată aerul pe partea cealaltă, fapt care ar aduce cu sine o ușurare semnificativă, după părerea lui. Își bagă degetele în gât și scuipă puțină fiere. Bea un pic de lapte, dar îl dă afară îndată. Îi e rușine de starea lui. Ar fi jurat că n-o să aibă rău de mare. Marinarii îl bat pe umăr și-l întreabă cum se simte. „Aerul curat și gustul de sare pe buze îmi prind bine“, răspunde el și pleacă împleticindu-se.

„Sunt foarte conștient că va fi mai rău decât mișcările astea de înclinare și rostogolire“, îi spune Morten într-o zi căpitanului. „Dar va fi mult mai rău?“

„Dragă învățătorule“, zice căpitanul zâmbind, „asta e vreme calmă. Dumneavoastră n-ați mai fost niciodată pe mare deschisă?“

„Am fost cu pachebotul la Nakskov“, zice el, „și o dată am fost cu vaporul de la Christiania la Copenhaga. Am prins vreme rea. În Køgebukten. Dar niciodată n-am simțit așa un disconfort.“

„Aici nu e nici Køgebukten și nici pachebotul de Nakskov, domnule învățător. În fiecare an se scufundă vapoare în drum spre Groenlanda.“

„Sunt informat asupra pericolelor navigării cu pânze. Nu mi-e frică.“

„Ar trebui să vă fie, învățătorule. Cu siguranță ar trebuie să vă fie. O rugăciune sau două sigur n-ar dăuna.“

„Prea bine“, spune el. „Când am să mă simt mai bine, o să țin o slujbă scurtă pe puntea mare.“

†

Are posibilitatea să facă asta câteva zile mai târziu. Vorbește despre călătoria de patruzeci de zile a mântuitorului prin

deșert, fără apă sau hrană, o alegorie potrivită pentru această călătorie, după părerea lui. Marinarii îi mulțumesc deschis după aceea. Glumesc că soarele din deșert le-a făcut bine. Apoi se întorc la treburile lor.

Mănâncă cârnați de porc cu supă de varză când marinarul de cart strigă prin clapă că se apropie de coasta norvegiană. Toți urcă în grabă pe punte. În peisajul mohorât au apărut niște stânci negre, pe urmă Morten zărește niște case țărănești, câmpuri deschise de pădure defrișată, ciorchini de case întunecate. I se pune un nod în gât. Nu seamănă nicidecum cu ținuturile sale natale. Totuși, un dor subit de casă îl face aproape să izbucnească în plâns.

Căpitanul decide că dacă tot au fost împinși de furtună atât de aproape de coastă, ar putea foarte bine să se folosească de ocazie ca să se aprovizioneze. Debarcă pe malul unui cătun și petrec câteva zile pe uscat. Morten Falck cumpără câteva baloturi de fân și paie și aruncă peste bord furajul distrus de apa sărată. Ia și câteva butoaie pline cu apă proaspătă special pentru vacă. Echipajul îl ajută cu plăcere, dar e nevoit să le promită lapte proaspăt drept răsplată. Noaptea merge și doarme în pădure. Într-o dimineață devreme stă în fund, sprijinit de un copac, și se gândește serios să plece de pe Der Frühling și să se stabilească în țara natală. L-a luat complet prin surprindere acest sentiment înflăcărat de patriotism, această iubire autentică pentru niște stânci acoperite de mușchi, pentru pădurea de brad și grădinile cu garduri de piatră și costumele brodate în care merg îmbrăcați țăranii și dialectul lor, oricât de diferit ar fi al lui. De sunetul de clopoțel de vaci și oi din pădure. Sentimentul pe care i-l dau acele de brad între degete și rășina lipicioasă cu mirosul ei înțepător și curat. El demult a învățat, de fapt tocmai de când era foarte mic, să se considere un supus privilegiat al regelui Christian, și nu e ceva de care să se îndoiască. Dar eu nu sunt danez, gândește el. E îngrozitor gândul că va părăsi uscatul, dar o face. Încearcă să privească sentimentul neașteptat care l-a cuprins pe uscat drept un raptus pricinuit de răul de mare și teama de naufragiu și înec.

Se alătură celor de pe șalupă și urcă la bord. Trece pe la Roselil care rumegă iarbă proaspătă și pare nespus de mulțumită. Pe urmă coboară în cabină și se întinde ca să citească. Când se trezește a doua zi, uscatul a dispărut în mare. Continuă în direcția nord-vest. Îl întreabă pe timonier despre poziția și ruta lor. Timonierul îl duce în salonul căpitanului și întinde niște hărți maritime pe masă; explică detaliat. Degetul lui desenează o diagonală în sus, spre stânga.

„Ne îndreptăm încoace, cincizeci și nouă de grade latitudine“, povestește el, „apoi urmăm această latitudine drept spre vest, printre Insulele Orkney și Shetland, la sud de Feroe, dacă vânturile și curenții binevoiesc să ne ducă pe drumul acesta, până la Staten Huch, aici“, bate cu degetul într-un punct, „vârful sudic al Groenlandei, pe lângă care vom trece foarte aproape sau foarte departe, depinzând de cum are chef gheața să se așeze anul ăsta.“

Morten Falck coboară în cabină și notează toate astea în jurnal.

Deocamdată se gândește mult la puternicul bărbat von Eckenberg, nu știe de ce. Dar în principiu multe gânduri îl ajung din urmă aici, pe mare. Era tânăr când a văzut spectacolul cu bărbatul puternic, era impresionabil și receptiv. Majoritatea lucrurilor pe care le-a trăit în capitală în acea vreme le-a uitat, sau poate le-a privit ca pe niște tertipuri superficiale și goale. Dar pe von Eckenberg îl ține minte în continuare. Stă întins pe cușeta din burta trosnitoare a vaporului și se gândește la omul modest cu chip blând și ochi căprui și triști, cum își ceruia meticulos mustățile răsucite după fiecare număr și se așeza în fața oglinzii ca să se ferchezuiască în liniște. Uneori, în public se isca o atmosferă ciudată și magică atunci când el sufla în cornul lui, când muzicienii își cântau menuetul, când blocul de piatră se crăpa fix în două. Asta se gândește el că ar trebui să fie înrâurirea pe care un preot trebuie s-o aibă asupra enoriașilor săi. Așa vor primi sălbaticii cuvântul lui Dumnezeu, dacă sunt la fel de iscusit în a le vorbi, pe cât era maestrul Eckenberg de priceput când își executa tertipurile în fața deținuților, a

marinarilor și a negustorilor. Dar sunt eu un maestru Eckenberg?

Au ajuns în Insulele Shetland și aruncă ancora câteva zile într-un golf din dreptul unei așezări de pescari. Morten Falck are grijă să adune iarbă proaspătă pentru Roselil. Este foarte trebuitoare, fiindcă proviziile de fân s-au împuținat mai iute decât socotise, și mult din el a putrezit din cauza apei de mare. Vaca poate mânca uimitor de mult, dar acum, când primește iarbă proaspătă și hrănitoare, intră într-o stare în care doar rumegă mulțumită. Începuse să dea puțin lapte, însă acum primește din nou aproape o găleată plină în fiecare zi. Echipajul glumește cu el și spune că au fost păcăliți, că ei s-au gândit cu drag la biftecurile proaspete, în cazul în care el s-ar fi văzut obligat să sacrifice vaca.

La vreo două zile după plecare, vântul se întețește, așa cum îl avertizase căpitanul că se va întâmpla mai devreme sau mai târziu la vest de Shetland. Valurile se bulucesc în sus, ajung din urmă vaporul și trec mai departe rostogolindu-se. Simt că parcă ar fi absorbiți înapoi, pe urmă sunt înghiontiți în sus în aer, după care puntea dispare sub tălpile cizmelor. Dar căpitanul e bucuros. „Vremea e cu noi“, zice el. „Dacă vântul se ține tare în direcția în care e acum, ajungem mai devreme ca de obicei.“

Sau zăcem pe fundul oceanului, zice Morten Falck în gândul lui.

Der Früling, un morman de cherestea de stejar din pădurile norvegiene, putredă și înecată, cu un balast de nisip umed care emană o duhoare sufocantă în tot vaporul. Nava e ținută laolaltă de vreo doi kilometri și jumătate de funii, câteva mii de cuie de fier, de presiunea apei din laterale, precum și de rugăciunile și blestemele rostite de oamenii din echipaj, printre care și Morten Falck. El înjură și vomită, vomită și înjură. Pe urmă se șterge la gură și zice un Tatăl Nostru, se roagă pentru îndurare și iertarea păcatelor: „Nu mă lăsa să mor, Doamne, fără ca mai întâi să Te pot sluji și să-mi pot plăti păcatele făcute în neastâmpărul tinereții. Mântuiește-mă, Doamne! Iartă-mi faptele necugetate față de domnișoara Schultz!“.

Știe că sunt închipuiri și halucinații, dar i se pare că rafalele de vânt miros a lavandă.

Încearcă să citească, dar starea de rău și sentimentul de vinovăție îl copleșesc și își azvârle cartea. Forma alungită a cabinei și spațiul îngust îl fac să creadă că e întins într-un coșciug și că e coborât în mormânt. Își simte propriul miros de hoit înțepându-i nările. Îi aude pe marinari strigând pe punte și se târăște în sus din cușetă și urcă pe punte împleticindu-se, dar ei îl alungă înapoi jos.

„Jos, acolo unde vă e locul, domnule preot!“

Atunci se așază pe treapta cea mai de sus a scării și soarbe aer curat printr-o crăpătură din scândura ușii. E un sentiment plăcut. O aude pe Roselil mugind neîncetat și se gândește la cât de îngrozită trebuie să fie. Dar nu poate ieși la ea.

În toiul celei mai rele furtuni, criza trece. Răul de mare dispare. Bagă în el o porție mare de batog uscat, fiert cu arpacaș, i se face o sete teribilă de la mâncarea sărată și bea câteva halbe de bere porter, mai vomită o dată, după care se simte bine. Furtuna mai face ravagii încă o zi întreagă, pe urmă se potolește atât de mult, încât se poate duce să vadă animalul.

„Roselil?“ Deschide ușa boxei și așteaptă s-o găsească moartă sau pe moarte. Ea e întinsă într-un morman de balegă, dar ridică capul și se uită la el când intră în compartiment. Se ridică de bunăvoie ca să fie mulsă, dar îi tremură picioarele și dă numai o jumătate de găleată. Nu pare să aibă ceva grav. Curăță balega, o spală bine pe Roselil, o masează temeinic cu o bucată de pânză de in. Ea se liniștește din nou și oftează mulțumită în somn. El își ia pătura și doarme lângă ea. Printre catarge sunt stele și un cer de noapte vioriu.

Oceanul e în continuare agitat. Der Frühling întâmpină valul care se ridică în fața prorei, ricoșează, alunecă în jos sau rămâne suspendat într-un spațiu de timp elastic, care se întinde sau se comprimă, în același timp închis și extins, veșnic și scurt de o clipă, pe urmă trece prin vârful care se sparge în spumă exact pe sub balustrada punții, apoi trece vârtej mai departe. Vaporul se smucește și se îndreaptă spre următorul val, cu un

vaiet prelung din trupul navei sau catarge, vaca ridică capul și mugește.

„Frühling iubește marea“, zice un marinar. „De-aia se leagănă atât.“

Morten se uită la el neînțelegând.

„Vrea în jos, să adulmece fiecare găurică“, zice marinarul.

Vântul se potolește. Morten se simte de parcă ar fi dormit pe roți de tortură o lună întreagă. O ploaie rece ca gheața răpăie pe punte, nu se lasă împiedicată de superbul palton de piele pe care-l poartă, ci continuă prin haine ca niște diagonale ascuțite de frig, care se instalează ca niște mici proiectile în piele. Își petrece mult timp lângă Roselil, o șterge și o încălzește cu pături, o masează, îi dă fân proaspăt. Ea dă în continuare lapte, deși din ce în ce mai puțin. Nu mai ia bani pe laptele pe care-l dă echipajului, dar în fiecare zi își pune deoparte două căni pentru el, le încălzește, adaugă rachiu și zahăr și bea amestecul foarte fierbinte.

Pe urmă ploaia se transformă în zăpadă. Zăpadă în miezul verii! Căpitanul anunță că acum se află la șaizeci de grade latitudine și probabil au Insulele Feroe la tribord. Numai că vârtejul de zăpadă e atât de dens, că abia dacă pot vedea vârful de la drugul velei triunghiulare.

„Așa că te poți mulțumi să ți le închipui“, spune căpitanul.

Dar zăpada devine mai blândă, sau cel puțin așa se simte. Oricum, frigul nu-l mai face să tremure până în măduva oaselor. Roselil s-a mai liniștit și ea și dă iar mai mult lapte. În schimb, puntea e acoperită cu o mâzgă groasă care face mersul pe acolo foarte periculos. Își petrece zilnic multe ore în cambuza echipajului, unde atârnă o lampă în tavan și unde se face focul, citește Voltaire, Bayle, poezii nemțești, puțin Montaigne și Rousseau. Doarme mult și cu cât doarme mai mult, cu atât are mai mult nevoie de somn. Timpul e nestăpânit și nestatornic. Clipește din ochi de câteva ori și a trecut o jumătate de zi. Toată copilăria și anii la Copenhaga trec pe lângă el, scenă cu scenă și pac, a trecut o jumătate de oră. Pe urmă începe să se plimbe, de la proră la pupă, de la babord la

tribord, se dedică bucuriilor plimbărilor pe care le-a cultivat atât de intens la Copenhaga.

Echipajul începe să se supere din cauza preotului care se tot fâțâie și stăruie să folosească vaporul pe toată lungimea și lățimea acestuia, ceea ce înseamnă în jur de o sută ori douăzeci și cinci de picioare. O sută de lungimi de vapor înseamnă vreo patru-cinci kilometri, așadar cam o jumătate de milă scandinavă, îi spune el căpitanului, adică aproape cât are nevoie un adult să parcurgă pe jos în fiecare zi pentru a-și păstra trupul sănătos și pentru a ține departe melancolia veșnic amenințătoare în timpul unei călătorii pe mare.

„Dacă învățătorul cade peste bord, nu e bine pentru trup“, zice căpitanul, „și cu atât mai puțin pentru starea de spirit, nici a învățătorului, nici a celorlalți. Un vapor nu e construit pentru promenade. Vă închipuiți cum ar fi dacă echipajul ar țopăi pe aici la fel?“

Cere permisiunea să urce sus la greement.

„Aveți grijă, învățătorule, să nu cădeți și să vă distrugeți persoana erudită“, spune timonierul zâmbind.

Se cațără în sart pe arborele artimon, se așază călare pe gabie și se înghesuie înăuntru printre parâme și catarg. Dar pânzele mărginesc câmpul vizual, iar pericolul de a cădea îl face să se miște mai greu. Își dă seama că de pe punte priveliștea e mai bună. Oricum nu e nimic de văzut, nimic altceva în afară de oceanul monoton și de cerul de deasupra lui, pe puțin la fel de monoton. Mai rămâne puțin sus, pe urmă începe să-l doară măruntaiele de la gabia îngustă și coboară la loc.

†

Vremea se îmbunătățește. Își petrece zilele pe clapeta bocaportului, scriind notițe pentru un tratat despre satisfacerea nevoilor fizice și spirituale în călătoriile lungi pe mare. Are intenția să trimită eseul, dacă o să fie gata vreodată, la vreo

revistă, poate la revista lunară *Minerva* a lui Lyne Rahbek, o revistă liberală și tolerantă, deși de-a dreptul plictisitoare. Ar putea fi o lectură educativă pentru călătorii care nu sunt atât de familiarizați cu marea, gândește el și începe să alcătuiască o listă cu două coloane, una cu părțile sănătoase și una cu părțile nocive ale vieții pe mare. Aer curat, notează el în prima coloană. Liniște pentru studii și filozofat. Satisfacerea curiozității naturale. Camaraderie. Înveți să trăiești mulțumindu-te cu puțin. Mișcă penița către coloana din dreapta, se gândește puțin și notează prima idee care-i vine în cap: Să te înec. Scorbut. Apatie spirituală. Lasă penița și hârtia, strânge dopul călimării, se așază și privește spre orizont. Sunt lucruri care îți lipsesc pe mare, dar despre care nu poți să scrii, în cazul în care nu vor citi numai ochii inițiați; orice cititor ajunge inevitabil să se gândească la ele, dacă citește un articol despre lucrurile care îți lipsesc în călătoriile pe mare. Lipsa companiei feminine, scrie el după aceea în coloana din dreapta. Gânduri obscene. Pângărire de sine și, chiar mai rău, coabitare necuviincioasă cu membrii echipajului.

Morten Falck se gândește mult la țiganul cu două sexe, în timp ce patrulează pe vapor. Cel mai tânăr bărbat de la bord e cam de aceeași vârstă, a plecat pe mare după confirmare, orfan nu e, dar a crescut în condiții mizere pe undeva prin Iutlanda, din câte a aflat Morten Falck. Se așază deseori în fața lui când echipajul se adună la masă jos în popotă, unde arborele artimon scârțâie și scrâșnește în cilindrul său. Întâlnește privirea băiatului deasupra supei, îi zâmbește, băiatul îi zâmbește și el. Chipul lui de puber pistruiat și plin de coșuri iese în evidență pe lângă fețele arse de vânt și soare ale marinarilor. Ei îl fac să roșească cu poveștile lor, dar Morten observă că și el îi face pe ei să se simtă rușinați. Când se uită la el, se apucă să se laude și să se umfle în pene, ceea ce de altminteri nu fac, vorbesc cu voce tare despre aventurile lor pe mare și despre cuceririle lor pe uscat.

Când Morten Falck e la Roselil și vrea să o mulgă sau să țină companie animalului apatic, băiatul intră deseori în boxă și se

oferă să facă curățenie. Morten îi dă o cană cu lapte. „Tatăl meu avea o vacă“, zice băiatul. „N-o chema în nici un fel, dar eu îi ziceam Karoline.“ „Un nume frumos“, spune Morten. „Eu îi zic vacii mele Roselil.“

„Pot s-o strig și eu Roselil?“ întreabă băiatul.

„Bineînțeles că poți. Doar așa o cheamă.“

„Chiar o cheamă Roselil?“ întreabă băiatul.

„Ce vrei să spui?“

„Cum te cheamă, asta ești“, spune băiatul.

„Și tu ce ești atunci?“ întreabă Morten Falck.

„Carl Asger“, spune băiatul serios. „Numele meu e scris într-o carte.“

†

Mai mulți dintre marinari nu au mai fost niciodată în Groenlanda. Se vorbește o grămadă despre băștinași și despre lucrurile la care te poți aștepta. Este al doisprezecelea tur al căpitanului „peste fiord“, așa cum zice el grozăvindu-se. „Sălbaticii chiar sunt oameni harnici și ordonați“, spune el la cină. „Mult mai harnici și mai ordonați decât mulți albi, vă zic din proprie experiență. Dar au o grămadă de obiceiuri oribile și dezgustătoare. Se spală în propriile excremente și mănâncă carne putrezită.“

„La fel ca noi“, spune unul dintre marinari și ridică o felie de carne de porc cu mucegai verde. Ceilalți râd.

„Da, dar lor le place“, spune căpitanul, „ei nu folosesc sare ca să conserve carnea. Ei o preferă putrezită. Cu cât pute mai tare, cu atât e mai bună.“

Un bărbat întreabă de foehnurile despre care a auzit povești terifiante.

„Ce sunt foehnurile?“ întreabă altul.

„Vânturi calde din sud“, răspunde căpitanul lansând un vânt vâjâit.

Echipajul râde în hohote. Morten Falck se uită în jos la boabele de mazăre. Se mișcă ceva acolo. Un gândac de băligar. Luptă pentru viața lui, îl vede cum dă din picioare. Probabil că a căzut acolo din greșeală, poate din cauza lăcomiei, și se străduiește să nu se înece în aceeași substanță din care voia să mănânce pe săturate. Îl culege de acolo cu lingura, ezită, nu știe ce să facă cu el. Insecta rezolvă problema sărind singură și plecând în grabă de-a lungul mesei, unde o mână de marinar îl turtește.

„Se zice că sălbaticii pot ucide un alb cu bășinile lor“, zice musul.

Căpitanul spune grav: „Da, e adevărat, băiete. Am văzut asta cu ochii mei“.

Bărbații din jurul mesei se uită la el plini de așteptări.

„Un om de-al meu“, spune căpitanul. „Iver îl chema, Domnul fie milostiv cu sufletul lui păcătos, și-a băgat capul prea aproape de fundul unei femei de-acolo. Ea s-a aplecat în față și i-a suflat capul de pe umeri bietului bărbat.“

Musul pălește. Bărbații din echipaj râd în hohote. Bat în masă cu lingurile.

„De ce-a făcut asta?“ întreabă musul.

„Păi, vezi tu, băiatul meu, nu e ușor să te joci cu femeile băștinașe. Ele mănâncă din ăștia ca tine la micul dejun. Dar să nu-ți fie frică. Eu pot să-l dobor cu o bășină de-a mea și pe cel mai mare sălbatic.“ Își ridică fundul și scapă un pârțâit. Marinarii râd în continuare în hohote și dau capul pe spate și strigă, urlă spre tavan ca niște lupi și bat cu cizmele în cală.

„Mulțumesc pentru masă“, spune Morten Falck și urcă pe punte. Aude glumele care continuă acolo jos. Câteva clipe mai târziu urcă și musul și se așază lângă el pe bocaport.

„Să nu crezi toate lucrurile pe care încearcă să ți le bage în cap“, spune Morten Falck.

„Mi se pare interesant“, spune băiatul. „Știu foarte bine că mint. Dar e interesant în orice caz. Când o să ajung acasă, eu o să fiu cel care o să spună povești mincinoase.“

Puntea vaporului se înclină spre tribord, pupa împunge calm valurile. Mici averse de apă sărată sunt pulverizate asupra lor și se usucă în haine.

„Nu-i place marea agitată“, spune musul arătând cu capul spre Roselil. „Să intru să-i țin companie?“

„Hai să mergem împreună.“

Când stau lângă animalul care rumegă, băiatul întreabă: „Primiți spovedanii, domnule Falck?“

„Am ținut slujbă și împărtășanie înainte de plecare“, spune el. „Tu n-ai participat?“

„Ba da.“ Băiatul îi evită privirea.

„Și-atunci de ce vrei să-ți recunoști păcatele?“

„Dacă se întâmplă ceva nou, vechea spovedanie mai e valabilă?“

„Adică aici, pe vapor?“

„Păcătuiesc în fiecare zi“, spune băiatul. „Cu bucătarul. Împărțim aceeași cușetă. E vina mea. Din cauza mea e zburdalnic. Dar nu știu dacă e o greșeală atât de mare încât să fie recunoscută în fața preotului.“

Morten Falck nu spune nimic. N-are chef să audă asta.

„Bucătarul zice că sunt un mic nemernic desfrânat, deși mie nu mi se pare deloc că-i așa“, spune băiatul și-și golește cana cu lapte. „Dar el zice că vede că-mi place, nu pot să mă ascund, așa zice. I-a spus dulgherului. Și acum și Jensen mă vrea în patul lui. Se ceartă din cauza mea.“

Morten Falck se ridică în picioare. „Spune Tatăl Nostru și ai încredere în Domnul“, mormăie el și coboară în cabina lui.

†

Când e furtună, marinarii se mișcă pe punte ca niște fantome. Cu capetele aplecate sub vântul și ploaia abundentă, pe măzăriche și ploaie cu gheață, lucrează cu un calm somnambul. Îi aude vorbind în spatele peretelui ermetic al navei, când stă întins în cușeta lui, dar niciodată râzând, iar de

cântat, nici asta nu fac, așa cum el de altfel s-ar fi așteptat să fie în natura marinarilor s-o facă. Cântece marinărești chiuite când vrei și când nu vrei. Singurul căruia îi trece prin cap să cânte e musul, cântece populare pioase din ținuturile lui natale, sau psalmi, uneori o poezie ieftină și deochiată, nesfârșit de lungă, un întreg roman în versuri. Are voce frumoasă și ureche muzicală. Tot echipajul se uită fascinat la buzele lui când cântă. În acest timp, vaporul ține cursul de-a lungul latitudinii de 60°, spre o vreme mai rea și mai mult friguroasă.

După o furtună, cerul de deasupra vaporului se deschide, albastru ca porțelanul regal. Se face frig și liniște, neobișnuit de frig pentru acest anotimp, cu îngheț pe timpul nopții. Echipajul e trimis la greement să spargă gheața. O lună de un galben pal își parcurge traseul încovoiat deasupra curcubeului, de la violet la verde-albastru, la portocaliu și roșu. Pânzele pocnesc la ghionturile apatice, dar glaciale ale vântului, care trimit ploaie de gheață pe punte, de la sart și greement. Morten rămâne acolo, nu-i pasă de ploaia cu bucăți de gheață, se dedică penitenței și reveriilor despre locul spre care se îndreaptă și locul de unde vine, învață să pună preț pe felul cum simte vântul glacial suflându-i în piept.

La bord e pe cale să se nască o atmosferă aprinsă, erotică, provocată de faptul că musul a început să circule pe la toți membrii echipajului. Din câte se pare, gândește Morten Falck, a început să fie conștient de efectul erotic pe care-l are, dar din păcate nu a învățat să și-l controleze. Se iscă certuri, iese cu bătăi cu pumni, căni de cositor și farfurii zboară prin aer, la cină domnește o atmosferă proastă cu aluzii veninoase și priviri abătute. Nu mai sunt povești cu bășini. Doar băiatul pare vesel. Își îngăduie tot felul de lucruri, își neglijează îndatoririle la bord, îi tachinează pe bărbați și vine cu vorbe nerușinate. Morten știe că e datoria lui, ca preot al vaporului, să vorbească cu băiatul, dar se gândește că sigur n-ar folosi la nimic. E slab, știe că e slab, își îngăduie lui însuși să fie slab. Pe timp de noapte se aud strigăte înăbușite și râsete din alte părți ale

vaporului. Morten își trage paltonul peste cap și încearcă să doarmă.

Într-o zi cu vânt și vreme ploioasă aude că se întâmplă ceva sus pe punte. Pași repezi, strigăte, clopotul de bord care sună. Urcă scara cu pași mari și vede câțiva bărbați stând în dreptul balustradei de la babord. Se duce acolo în aceeași clipă în care șalupa e aruncată pe apă și patru bărbați încep să vâslească din toate puterile. Nu merg departe. La vreo două lungimi de vapor mai încolo apucă ceva și îl trag la bordul șalupei. Pe urmă se întorc la Der Frühling, unde musul e remorcat pe punte. E întins pe spate, cu gura moale. Are brațele întinse pe lângă corp. Bărbații s-au așezat în cerc în jurul lui, cu cizmele lor grele. Acum sunt liniștiți. Și-au recăpătat demnitatea. Morten se așază pe vine și pune mâna pe pieptul băiatului, pe urmă își pune urechea și ascultă, îi pune degetele pe artera carotidă. Se ridică, dă din cap. Cineva aruncă un pulover pe fața băiatului.

Începuse dimineața devreme, îi povestește timonierul. Băiatul se purtase ca un copil căpos la micul dejun, spusese lucruri necuviincioase despre camarazii lui, își luase lingura și aruncase în ei cu cocoloașe de terci. A fost prea mult pentru bucătar, care a aruncat după el cu polonicul și l-a nimerit prin zona urechii. Atunci băiatul a început să țipe la el că e curvar și alte lucruri și mai rele, apoi a luat-o la fugă spre punte. Bucătarul s-a dus după el cu polonicul în mână. S-au fugărit pe tot vaporul, până când băiatul s-a suit pe catargul principal cu bucătarul după el, s-a balansat pe vergă ca un dansator pe sârmă și când a văzut că bucătarul nu se lasă, ci se cațără după el, a sărit drept în mare și a dispărut. Nu după mult timp a fost văzut plutind la suprafață.

„Poate că acum o să avem liniște și pace să navigăm pe corabia asta“, zice timonierul și scuipă în mare. „O târfă de-asta ordinară n-are ce să caute pe un vapor.“

După-amiaza, căpitanul îl roagă pe Morten Falck să oficieze înmormântarea musului. A stat în compartimentul lui și a încercat să citească. Acum se ridică. Vremea s-a schimbat, e senină și calmă. Timonierul încropește un coșciug, în loc de

tradiționalul sac în care sunt băgați după obicei marinarii. Băiatul foarte tânăr va fi înmormântat categoric, zice el, ca să nu rămână la bord. Face un șir de găuri în capacul coșciugului, ca să nu rămână la suprafața apei. Îi zâmbește lui Morten Falck. Își bagă un deget într-o gaură și-i face cu ochiul, rânjind cu gura până la urechi.

Câteva clipe mai târziu, câțiva marinari aduc cadavrul musului pe punte, îmbrăcat în aceleași haine în care s-a înecat, și îl bagă în coșciugul strâmt, alături de câteva pungi de greutăți de plumb. Coșciugul e coborât pe șalupa care stă și se lovește de partea laterală a vaporului. Morten Falck coboară după el cu Biblia, rămâne în picioare în timp ce marinarii încep să vâslească. La vreo câțiva zeci de metri de vapor, bagă vâslele în suporturi și le ridică pe muchie. Se uită la Morten Falck și așteaptă. Apa clipocește sub chilă, coșciugul se leagănă înainte și înapoi pe cală, vântul susură în jurul vâslelor.

Morten Falck își drege glasul. „Doamne“, spune el cu voce tare, dar i se pare că spațiul deschis și expunerea din șalupa mică fac cuvintele să se ridice vârtej și să fie greu de auzit. Își ridică vocea. „Doamne, Ți-l încredințăm pe Carl Asger Jørgensen. Fie ca moartea lui să ne ajute pe noi toți, niște păcătoși încă în viață, să ne gândim la propriul nostru sfârșit și să avem grijă de casa noastră. Căci marea își va da înapoi morții odată, iar ei vor fi duși în fața Judecătorului lor, unde fiecare va avea prilejul să spună ce-l doare. Amin.“ Bagă mâna în buzunar și scoate puțin pământ pe care i l-a dat căpitanul și-l aruncă pe coșciug. „Din pământ ai venit.“

Dar după ce tururie ce are de spus, bărbații se uită în continuare, parcă așteptând ceva.

„Ce e?“

„Noi de obicei plecăm cu un cântec la noi, când suntem înmormântați“, zice unul dintre marinari. „Poate că învățătorul ar vrea să cânte unul din frumoșii psalmi ai lui Kingo?“

El alege „Rămâi, o, lume, rămâi cu bine“. Are o voce răsunătoare, dar nu e un cântăreț experimentat. Înaintează prin versuri bâjbâind puțin. Marinarii intervin și ei, vocile

fragile răsună peste ocean. „Dar Iisus e soarele, ale Cărui raze cad în sânul lui Avram.“

Coșciugul este aruncat cu grijă peste bord. Îl împing mai încolo cu vâslele, stau și-l urmăresc cu privirea. Morten Falck stă în picioare. Coșciugul s-a înclinat puțin. Dar nu se scufundă. Un marinar înjură.

„Al dracu’ dulgher. Când urcăm la bord, îi arăt eu găuri în el.“

„E prea puțin plumb înăuntru“, zice altul. „Ar fi trebuit să-i punem târâturii un obuz între picioare. S-ar fi potrivit.“

Coșciugul se îndepărtează pe mare, departe de șalupă. Se duc după coșciug, îl împing cu vâslele, încearcă să-l forțeze să se scufunde, dar de fiecare dată se ridică iar la suprafață și plutește neînfricat în derivă.

„Să-l lăsăm pe Jørgensen să se descurce cum știe el mai bine“, zice primul marinar. „Cred că merită, bietul băiat.“

Când se întorc pe vapor, marinarii și dulgherul încep să se ia la harță. Cearta se mișcă în valuri înainte și înapoi și amenință de mai multe ori să se transforme în încăierare. Pe urmă intervine căpitanul și echipajul se liniștește.

Morten Falck petrece câteva zile liniștite alături de Roselil. Își sprijină capul de burta ei caldă de vacă, din care se aud din păcate chiorăituri și bolboroseli, fiindcă a mâncat fân fermentat. Micșorarea proviziilor de fân și apă îl îngrijorează de asemenea. Bea puțin lapte, dar i se pare că are gust de sare. Nu e un semn bun. Se interesează la căpitan asupra posibilității de a o duce jos, sub punte, însă comandantul Valløe respinge această idee.

„Am avut destule mizerii sub punte.“

Vremea calmă stăruie. Asta îi supără pe marinari, iar pe comandant îl face să fie morocănos. Bucătarul zace în cabină cu dureri de stomac, iar dulgherul s-a dus jos în cală, unde s-a baricadat și refuză să-și mai arate fața până ajung pe uscat. Greementul e plin până la ultima velă triunghiulară, dar vaporul se leagănă doar ușor pe mare și nu ajunge nicăieri.

În a treia zi cu aceeași vreme calmă, cineva strigă de la catarg. Bărbatul a zărit ceva la babord. Timonierul ia binoclul și cercetează obiectul.

„E Jørgensen“, zice el. „Să mă ia naiba dacă băiatul ăsta vrea să ne lase să scăpăm.“

În același timp, dulgherul mai să intre în comă alcoolică jos, în cală. Se aud sunete stridente, psalmi chiuiți, trosnete de sticle aruncate în perete și strigăte prelungite de jale. Morten Falck se duce și vorbește cu dulgherul prin trapa baricadată care dă în cală. Primește înapoi o tiradă de cuvinte murdare, scuipate cu o voce beată, demonică. Morten Falck îi raportează căpitanului ce au vorbit, care înjură și ordonă echipajului să deschidă chepengul și să-l scoată de acolo pe blestematul de făuritor de coșciuge, ca să-i dea o bătaie soră cu moartea, așa cum ar fi trebuit să-i dea maică-sa. Patru bărbați coboară acolo și se întorc imediat cu dulgherul. Primește câteva găleți de apă sărată în cap și este legat cu lanțuri de catarg.

„Asta a fost o încurcătură“, mormăie comandantul și-și aprinde pipa. „Acum la următoarea.“

Își aduce pușca cu cremene și o încarcă, îl întreabă pe timonier dacă se mai zărește coșciugul osânditului. Timonierul arată cu degetul spre babord, acolo se vede coșciugul săltând pe apă. Căpitanul sprijină patul puștii de umăr, ochește și lansează o salvă. Îi dă șefului de echipaj pușca, acesta o încarcă și i-o dă înapoi. Căpitanul repetă manevra de câteva ori. Pe urmă ia ocheanul de la timonier, stă la pândă un minut.

„Asta a fost a doua“, bombăne el și se întoarce în cabina lui.

†

Seara, un dulgher livid, dar liniștit, ia masa împreună cu restul echipajului. Nimeni nu amintește de mort. Căpitanul anunță că în ciuda mării liniștite din ultimele zile, au ajuns la 35° longitudine și că se apropie o depresiune atmosferică din direcția sud-vest, bagă mâna în foc că așa e. O să ocolească

promontoriul Staten Huch în decursul a patruzeci și opt de ore. Pune sticla de rachiu pe masă și zice că dacă e să bea, să bea acum, însă dulgherul să-și țină degetele departe.

Beau cu toții. Și Morten bea cu ei.

Noaptea observă că vaporul se mișcă. Se ridică în capul oaselor cu grijă, ca să nu dea cu capul de tavan. Dar nu e nici un tavan. Bâjbâie cu mâna și prinde niște paie. Pe urmă zărește vaca lângă el. Trebuie că s-a întins să se culce aici, beat fiind. Cu mâinile și picioarele înțepenite, iese împleticindu-se din boxă și vede că pânzele s-au umflat, pline de o briză puternică din direcția sud-vest. Der Frühling se înclină și prinde viteză bună. Roselil se trezește și începe să mugească. Se bagă la loc în boxă și vorbește cu ea, ca s-o liniștească. Căpitanul iește capul înăuntru și spune că acum chiar trebuie să coboare vita sub punte până n-o ia apa și-o aruncă peste bord.

Două zile mai târziu, după-amiaza, aude strigăte și urcă repede pe punte. Șeful de echipaj arată cu degetul în ceață. Se conturează ceva negru. Marea sună altfel. Sunt valuri care se sparg de țărm, zice șeful de echipaj. Morten Falck stă și se uită îndelung într-acolo. Simte mirosul de alge. Un nor de pescărușI s-a adunat în jurul catargelor. Vede stoluri de eideri apărând și dispărând printre valurile înalte și înspumate. Dar nu bate vântul aproape deloc. Cu toate astea, viteza e bună, mai multe noduri, zice șeful de echipaj, și merg în direcția potrivită. Curentul trage spre nord și e puternic. O stâncă apare și dispare la loc, puțină zăpadă, niște pete de iarbă. Toate astea îl fac să se simtă nespus de trist.

Groenlanda!

†

În dreptul promontoriului, vântul se transformă în uragan și toate bocaporturile sunt închise. Este sfătuit să stea în cușetă, fiindcă nimeni n-are voie să se miște pe punte fără permisiune. Mai să facă vânătăi când e aruncat înainte și înapoi între

peretele vasului și plăcile din cușetă. Când vrea să doarmă, roagă pe cineva din echipaj să-l lege bine cu o funie de cânepă și e atât de mort de oboseală, încât reușește să închidă ochii câte o oră din când în când.

Timpul se desfășoară ca un șarpe, biciuiește din coadă, se ghemuiește ca o pisică, distanțele pier, spațiul cosmic se înghite pe sine dar reînvie tot timpul, visele se repetă în meandre infinite, repede-încet-repede, se amestecă arătând o claritate de cristal și devin o supă a conștiinței care plescăie înainte și înapoi în cușetă. Unul dintre marinari vine să vadă ce mai face, dă din cap și râde, îi pune în brațe o farfurie cu terci cu zahăr și unt și îl obligă să mănânce. Fluidele interioare se cumpănesc. Se târăște pe coridor, unde plouă cu apă sărată prin bocaporturi și cala este inundată de apă de mare sărată, se duce la găleată, se așază, își face nevoile și se târăște înapoi la cușetă. Stă întins și se holbează apatic la lampa care se învârte în cârligul ei din tavan cu un scrâșnet subțire și ascuțit. E dracul în persoană și zgârie un geam cu unghiile sale galbene și ascuțite. Îi vede ochii batjocoritori și malefici care se holbează la el. Se ridică, încearcă să meargă puțin, dar se lovește cu capul de o grindă, își izbește genunchiul de o margine și se întoarce la cușetă. Simte că picioarele i se topesc de tot, ca seul cald. Se adună. Se obligă să verse și vede voma plutind pe varangă, ca o plasmă vâscoasă. Nu ajută. Se ridică în capul oaselor. Se ridică în picioare. Se întinde. Se duce să vadă ce mai face Roselil.

E legată cu funie jos în cală, stă întinsă și tremură de frig și rău de mare, plină de baligă. Întoarce un ochi gălbui apatic spre el când se apropie. Nu mai poate mugi, îi curg niște firișoare lungi și vâscoase de bale din bot. Compasiunea îl copleșește și îl face să se simtă mai bine. Se așază lângă ea, fără să-i pese că se mânjește cu balegă pe haine. Ea întoarce recunoscătoare capul spre el când o mângâie și-i vorbește. Roselil, șoptește el, Roselil, Roselil. Îi masează burta murdară și ugerul, ca s-o liniștească. Se preling câteva picături de lapte. El încearcă să scoată mai mult din ea, dar ea a încetat să mai dea. Mușchii și grăsimea s-

au stins, au început să i se vadă coastele, îi atârnă pielea. Dar mângâierile lui o liniștesc. Și el se liniștește. Doarme puțin.

Pe urmă se întoarce în cușeta care se înclină și trosnește ca un decor de teatru înfățișând o corabie în pericol de naufragiu. I se aduce alt castron cu terci. Mănâncă terciul, adoarme, cade pe jos, acceptă să fie legat de cușetă, doarme.

†

63° latitudine nordică, 52° longitudine vestică. 25 iulie 1787. Morten Falck fixează orizontul cu sextantul pe care i l-a împrumutat timonierul și își notează în jurnal poziția cu o mână care tremură ușor. Studiază coasta cu un ochean. Au trecut câteva zile de la ultima furtună, e senin și călduț și au avut la orizont munții din sudul coloniei Godthåb timp de o zi și o noapte. Roselil a fost adusă iar pe punte, deoarece căpitanul consideră că vor avea vreme liniștită restul călătoriei. Au mai rămas doar paie pe jumătate putrezite și ude leoarcă, iar butoiul cu apă proaspătă pe care l-au deschis pentru ea pute. Dar a început să mănânce și dă lapte, deși de o culoare bizară și cu gust nu prea bun. Roselil va supraviețui. E destul de sigur de asta acum. Iar în Godthåb o să debarce și-o să pască iarbă proaspătă.

Morten Falck stă în față la pupa. Se uită prin ochean, cu ajutorul contururilor aproape șterse încearcă să găsească semne prevestitoare pentru soarta lui, despre ce vor face cu el această țară și locuitorii săi, despre rațiunea pentru care el se află aici. Picioarele lui vor ajunge undeva prin spatele stâncilor? O să poată să facă ceva plin de sens? O viață scurtă e un preț decent dacă reușești. Ce s-ar spune despre el dacă ar muri acum? A trădat o femeie care l-a iubit și i-a părăsit pe cei dragi. Încă nu a înfăptuit ceva care să cumpănească răul pe care l-a făcut. Dar are de gând să facă asta. Vrea să facă ceva care să acopere celelalte lucruri. Iar Groenlanda este mijlocul de care o să se folosească pentru a da sens vieții sale. S-a

hotărât să se pună îndată pe treabă cât mai temeinic, îndată ce ajunge pe uscat, să nu se culce pe-o ureche. Băștinașii vor observa că a venit o persoană care le vrea binele!

Stă aplecat pe balustradă, se sprijină bine într-un picior, ca să nu cadă peste bord, stă și se leagănă ușor cu partea de sus a trupului, dar față de orizont e complet nemișcat. Își păstrează protestul vertical, pe de o parte față de haosul orizontal al lumii, pe de altă parte față de îndoiala sa lăuntrică. Îi este dor să simtă temelie stâncoasă stabilă sub picioare. Și simte o ușoară teamă că în curând călătoria pe mare se va fi sfârșit și că va trebui să se adapteze la o nouă realitate.

De la pupă aude câțiva marinari strigând, oameni care vin în fugă și arată cu degetul. Întoarce capul să vadă pentru ce se face atâta gălăgie. În dreapta prorei, chiar în dreptul lui, se trage cu o pușcă într-o umbră care a ieșit din mare. Pare că rămâne suspendată în aer, la câteva sute de metri deasupra apei, la același nivel cu gabia sau mai sus, un deget ridicat sau mai curând un pumn întreg, un lucru absolut fără sens, de parcă una din poveștile mincinoase ale marinarilor s-ar materializa chiar sub ochii lui. Asta nu se întâmplă, gândește el și clipește din ochi, dar se întâmplă, vede în continuare masa neagră, în poziție verticală, și se pare că nu e singurul, fiindcă acum tot echipajul e acolo și arată cu degetul.

Pe urmă corpul, sau forma, așa cum partea scriitoare de jurnal a conștiinței sale a numit-o deja, cade. În aceeași clipă în care dispare printre valuri, a și uitat cum arăta exact. Echipajul aleargă de colo-colo și încearcă să ghicească de unde o să apară din nou. De trei ori se arată monstrul și de fiecare dată el refuză să creadă ce vede. Se gândește: se întâmplă, nimic nu-mi va rămâne necunoscut, am de gând să-mi întipăresc toate detaliile în memorie, ca să le notez mai târziu. Și când o să scriu ce am văzut, o să înțeleg.

După aceea, marinarii vorbesc însuflețit despre monstru. Sunt veseli și nițel șocați. Căpitanul le dă câte un pahar să se întremeze. „Domnule învățător“, îi zice unul dintre ei lui

Morten. „Ce animal era ăla de ni s-a arătat, ce credeți? Ați mai văzut așa ceva în cărțile dumneavoastră?“

„O balenă?“ propune el.

„Eu am văzut multe balene“, zice bărbatul dând din cap. „Aia nu era balenă.“

„A fost așadar o balenă cum n-ați mai văzut până acum“, constată Morten Falck. „Data viitoare când o s-o mai vedeți, le veți povesti tovarășilor dumneavoastră că ați mai văzut așa ceva și că știți ce e. Atunci veți fi foarte apreciat.“

„Dar râdea de noi, învățătorule, n-ați văzut? Și dădea din cur, târfă ordinară.“

„Dar voi, că sunteți marinari, ce fel de creatură credeți că a fost?“

„Oh, muierile groenlandeze ne-au trimis un mesager să ne ureze bun venit“, zice bărbatul rânjind. „Și dumneavoastră v-a făcut cu ochiul, învățătorule Falck, v-a aruncat niște priviri drăgăstoase. Ia să vedeți cum o să stea pregătite când debarcăm, fetițele alea minunate.“

„Eu credeam că dumneata preferi băieții“, zice el nepoliticos.

Coboară în cabină să-și noteze ceva și sfârșește prin a compune o descriere amănunțită a animalului. Dislocări de memorie tot mai sălbatice, referitoare la înfățișarea balenei, dau la o parte ceea ce a văzut în realitate sau crede că a văzut, sau respinge categoric că ar fi văzut. În plus, simte un fel de pornire fizică în timpul scrisului, o presiune în pantaloni. Rupe fila din jurnal și o aruncă, bagă penița în cerneală și scrie repede: „Animal marin săritor, de statură și formă foarte mare, observat pe 25 iulie la 63° latitudine nordică și 52° longitudine vestică. Probabil o balenă“.

Citește notița. Vede că ceea ce a scris și conținutul a ceea ce a scris nu corespund deloc. Își dorește să fi văzut doar el monstrul. Atunci ar fi putut să scrie *probabil o halucinație*.

Der Frühling ancorează în Godthåb, unde se află inspectoratul sudic al țării. S-a obișnuit cu puntea vaporului și să rămână în picioare când acesta e în ruliu și se înclină. Acum,

când coboară din șalupă pe uscat, în vechiul port de colonie, el e cel care se balansează și se înclină. Solul vine spre el, așa că trebuie să se oprească pe loc sau să alerge câțiva pași ca să nu cadă. Pe urmă solul se ridică sub picioarele lui ca un val mare unduit și trebuie să se așeze pe vine. Fluidele și oasele mobile din urechea internă s-au dezechilibrat, el însuși le-a expus la înec cu lanțeta lui în cripta de sub Academia din Norgesgade. Cu toate acestea, amețeala îl doboară. Pe stânci sunt oameni cu chipuri închise la culoare și ochi care se holbează goi. Nu râd de mersul lui clătinat și împleticit, doar mestecă ceva și se zgâiesc. Or fi crezând că e beat.

Acești băștinași, notează el, nu sunt nici pe departe băștinașii la care se aștepta. Parcă sunt niște danezi aspriți, mai danezi decât colonizatorii înșiși. Îmbrăcați în pulovere mari tricotate și hanorace, șepci cu cozoroc trase pe frunte, încălțăminte stricată, cu pipe de ceramică urât mirositoare în gură. Zâmbetele lor arogante îl enervează și-l deranjează. Au burți mari și sunt siguri pe ei. Le vorbește pe limba lor, propoziții pe care le-a învățat la seminar cu domnul Egede, dar se pare că ei nu înțeleg ce spune și răspund în daneză.

Ce? Ce zice preotul? Nu înțelegem graiul preotului.

Îi găsește leneși, chibzuiți, schimbători, jegoși, urât mirositori. Observă că au o capacitate de a se holba cu ochi goi atunci când cineva intră în vorbă cu ei. E ca și cum ai arunca o piatră în mare fără să se iște cercuri în apă. Aparent nu există nimic acolo înăuntru, nici un gând, nici o furie sau bucurie, nici un fundament emoțional, piatra continuă doar în jos, în neant și întuneric, iar suprafața se închide tăcută în jurul ei.

Colonia e așezată într-o peninsulă care, privită de pe vârful unui munte din spate, pe care el urcă în a doua zi după sosire, seamănă cu o mână atrofiată care își întinde degetele tăiate în mare. Camera de Comerț și Inspectoratul dispun de zece-douăsprezece clădiri, Misiunea – de biserică, o locuință de serviciu și o magazie. Există o grămadă de case mici construite din turbă stivuită cu anumite elemente europene precum uși, cercevele și chiar jgheaburi de acoperiș. Aici locuiesc băștinașii

botezați, de regulă familii cu nenumărați copii care se joacă afară pe jumătate goi. Pare drăguț, cel puțin de la distanță. Dar multe sunt în stare deplorabilă. Sălbaticii se țin departe de colonie, în corturi din piei sau case comunitare, aproape de țărm. Se zăresc din când în când pe apă, trecând cu bărcile lor de piele, în drum spre fiord sau spre largul mării. Mai încolo, pe cealaltă parte a peninsulei, în dreptul golfului dintre cele două istmuri, se află stația herrnhutistă al fraților nemți și marea lor parohie groenlandeză. Îi vizitează și găsește citadela pietismului în Groenlanda bine rânduită și curată, iar pe băștinași mult mai deschiși și ospitalieri și mai puțin răsfățați decât în partea daneză. Din păcate domnește o atmosferă încordată între congregația fraților și Misiunea daneză, fapt care își are originile încă în vremea preafericitului Egede, așa că, deși locuiesc în pustietate la capătul pământului și la doar o zecime de poștă unii de ceilalți, stau, în mare, singuri.

Colonia e murdară și săracă, chinuită de beție și necuviințe, atât ale danezo-norvegienilor, cât și ale localnicilor. Pare că și-au pus în gând să preacurvească și să bea până cad lați. De fapt, el era pregătit ca lucrurile să stea mai rău. Cea mai veche colonie a țării are o faimă proastă încă de la naștere, când au fost trimiși aici două duzini de pușcăriași, meniți să fie folosiți ca forță de muncă ieftină. În decursul primilor zece ani au murit nouă zecimi din etnicii districtului, iar bătrânul Egede s-a întors înapoi în țara natală, înșelat în așteptări și fără soția care pierise într-una din epidemii. E posibil totuși ca locul să fie într-o stare mai bună decât pe vremea aceea. Nu că ar avea vreo însemnătate.

Ușor împleticit îi face o vizită inspectorului. Speră să găsească o fărâmă de cultură, o fărâmă de familiaritate și stare de bine. Inspectorul Rømer se dovedește a fi un individ cârcotaș din Aalborg, un caz grav de paranoia, suferind în plus de o boală din pricina căreia i se desprinde pielea de pe față în scorojeli albe și are răni cu puroi pe mâini. Morten Falck vede că felul în care bărbatul reacționează imediat e patologic, atât mental, cât și fizic. Miroase a depravare și dinți putreziți, e

convins că și danezii și băștinașii plănuiesc să scape de el. Îi aruncă lui Morten Falck o privire dușmănoasă și menită să-l sperie.

„Bănuiesc că învățătorul a vorbit cu Basbøl, nu?“ zice el cu o voce care seamănă mai mult cu niște răgușeli fără șir, decât cu sunete limpezi.

„Nu. Cine e Basbøl?“

„Ha“, șuieră Rømer ridicând batjocoritor o sprânceană, de parcă ar vrea să spună da, da, tu joacă-ți rolul acolo, că eu te-am citit. Tușește, sau râde, sau e un vaiet reținut, Morten Falck nu e foarte sigur. „Preoții n-au adus niciodată altceva decât pagubă în țara asta“, șuieră el, „vin cu vina lor și cu crucea și propovăduirea și-i țin pe băștinași departe de îndeletnicirile lor.“ Trage de o sprânceană și un val de piele uscată i se desprinde și o ia ușor la vale. „Știu extrem de bine de ce ești aici, domnul meu.“

„De ce? Vă asigur, monsieur Rømer, că am vrut doar să vă salut, așa cum îi șade bine unui nou venit.“

„Foarte bine.“Inspectorul râde înfundat pentru sine și își toarnă rachiu în pahar, stă și mormăie și își zgândăre sprânceana, până când Morten Falck își pierde nădejdea de a scoate ceva rezonabil de la el și se ridică și pleacă.

Pe urmă aude că inspectorul este un mare bețiv și că i s-a dus vorba că se culcă cu fetițele băștinașilor atunci când e beat, adică și dimineața și seara.

Morten Falck scrie acasă părinților, surorii, episcopului Egede. Compune și un raport mai oficial pentru Colegiul Misiunii, unde printre altele se plânge de situațiile neplăcute din colonie, și mai ales de destrăbălarea inspectorului, care nu servește tocmai drept un bun exemplu pentru băștinași. Când se întâlnește în port cu Rømer, îi spune că a depus o plângere la adresa lui.

Inspectorul izbucnește în râs, un râs fără sunet. „O să vedeți dumneavoastră, stimate învățător“, șuieră el. „Stați să vină iarna și-o să iasă și demonii învățătorului, târându-se afară din

ascunzișurile lor. Și-atunci eu o să vă reclam pe dumneavoastră.“

„Eu doar îmi urmez chemarea“, spune el. „Am de gând să mă port ca un om decent.“

„Ia ascultă aici, preotule“, zice Rømer șuierând. „Eu sunt aici dinaintea dumitale și o să fiu aici și când o să pleci înapoi, oricum ar fi, în coșciug sau ca pasager pe vreo corabie. Eu mi-am găsit *modus vivendi*, singura cale pe care o au albii în locul ăsta. Țara asta nu e pentru poponețe nevinovate de copii, ca cea a preastimatului învățător. Ori ajungi repede bărbat și te adaptezi, ori o să te prăbușești. Adio, învățătorule Falck!“

În reședința episcopului, care de obicei stă goală, îl vizitează pe confratele său din Holsteinsborg, colonia la nord de Sukkertoppen. Domnul Oxbøl e bătrân și se află în țara asta de o viață de om. Pe Morten Falck îl liniștește discuția cu bătrânul misionar, fiindcă prevestirile inspectorului l-au cam deprimat. Bătrânul pare a fi voios și sănătos, și la trup, și la minte, și nu pare a fi vreun chefliu. E totuși un bărbat dur, observă Morten Falck, iar discuția lor nu este una frivolă. Dar pare la fel de stabil ca stânca pe care stă, în plus e tare bine îmbrăcat și arată îngrijit.

Domnul Seidelin în schimb, misionarul din Godthåb, s-a dedat aparent unui trai ușuratic și băuturilor spirtoase, așa cum scrie Morten Falck într-un raport. Locuința lui de serviciu pute ceva de nedescris, iar Morten Falck trebuie să între în dormitor și să-l scuture bine ca să-l trezească, atunci când vrea să vorbească cu el.

„N-aveți ajutor la curățenie?“ îl întreabă pe Seidelin când acesta s-a ridicat pe picioare.

Preotul merge împleticindu-se până la un scaun unde are oala de noapte, se descheie la pantaloni și urinează cu spatele la el.

„Ba da, mai multe“, răspunde el și rânjește peste umăr, timp în care urina aterizează în orice alt loc numai unde trebuie nu. „Dar nu se pricep să păstreze curățenia, sunt obișnuite să trăiască în mizerie și dezordine.“

„Ajutorul de preot cu care lucrați a fost nevoit să țină slujba în locul dumneavoastră astăzi. Ar trebui să vă fie rușine.“

„Sunt numai remușcare și regret“, spune preotul închizându-se la pantaloni. „Așa suntem toți cei de aici, din locul ăsta oribil.“ Cască și se întinde. „Dar ne e bine, să fii sigur de asta!“

Morten Falck urcă la bordul Der Frühling și se simte ușurat să fie din nou alături de echipajul blajin, dar e plin de îndoieli și presimțiri rele. Dacă în colonia lui sunt și numai jumătate din neajunsurile din Godthåb, o să aibă foarte mult de lucru. Dar e sigur că este cel potrivit pentru asta. El nici măcar nu e prea credincios, mântuirea și libertatea prin suferințele lui Hristos sunt în cel mai bun caz metafore pentru el, în cel mai rău doar vorbe goale. El nu folosește rugăciunile pentru a se întări, sunt doar o înșiruire confuză de cuvinte fără noimă, în al căror conținut nu crede. E nevoit să se sprijine pe raționalismul lui rece, se gândește el, vrea să alunge întunericul din colonie, din capul păgânilor și al colonizatorilor întunecați la minte, vrea să-i învețe, să lumineze colonia cu rațiune și iluminism. Îl vede cu ochii minții pe preotul Seidelin, stând și urinând în camera lui, în timp ce se uită peste umăr și râde. Zece ani, gândește el descurajat. Ce-o să facă zece ani din mine? Pe urmă se întinde în cușetă și scoate Rousseau.

Vremea e calmă, deși destul de umedă. Nu se vede prea mult din uscat, doar insulițele și stâncile printre care navighează în volte. Plutește înăuntrul arhipelagului, căpitanului îi dă mâna, fiindcă a mai manevrat vase pe ape navigabile de mai multe ori și și-a însemnat recifurile și alte locuri periculoase pe hărțile sale marine. Sunt multe păsări. Lasă barca la apă și împușcă mai multe pentru masa de seară. Într-o zi, Morten Falck vede spatele unei balene curbându-se în fața vaporului, multe banițe de carne, oase și osânză care gonesc tăcut prin apă și lasă în urma lor câțiva nori de firicele de apă în aer. Priveliștea îl bucură. E una din creaturile Domnului, crede asta în ciuda tuturor lucrurilor. Și viață există pretutindeni, și aici. Trebuie să fie un rost în asta. Lectura din Rousseau i-a redat într-o măsură

curajul de a înfrunta viața și optimismul, așa cum a făcut-o dintotdeauna. Se uită la câmpurile cu iarbă de pe uscat. După plimbările prin Godthåb, i se par deja prietenoase și familiare. Vrea să fie acolo, tânjește să stea întins pe spate în iarba înaltă și să privească în sus la cer. Își aduce aminte de pajiștea din Dyrehaven, unde a stat întins pe spate împreună cu Abelone. Zumzetul de albine, rândunicile care zburau grăbite înainte și înapoi sus de tot, râsul ei fericit. Simte un junghi de vină. Vin în continuare peste el, crizele de vinovăție, mereu se văită sau se lamentează puțin când se întâmplă, de aceea trebuie să tușească pentru a ascunde asta față de ceilalți din apropiere.

Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri!

A citit fraza asta de atâtea ori, încât și-a pierdut substanța, așa cum Tatăl Nostru își poate pierde spiritul și poate lucra doar prin turuitul ritualizat al cuvintelor, prin ritmul și sonoritatea lor. A folosit înșiruirea de cuvinte aproape fără să-și dea seama de fiecare dată când a avut necazuri sau și-a făcut griji pentru ceva, și asta l-a întărit, ca un rachiu sau o mână de apă rece pe față. Dar acum e lovit brusc de înțelesul vorbelor. E ca și cum s-ar contopi în fața ochilor lui și ar apărea într-o nouă formă. Tresare. Își dă seama ce vrea să-i spună această sentință. Mereu s-a gândit la ea ca la o depoziție resemnată și cinică despre viață și despre om, pe care el a transformat-o în propria lui resemnare blazată și propriul său cinism resemnat, ca tânăr student la Copenhaga. Însă acum realizează că nu e corect. E un strigăt, o fanfară, un ordin plin de optimism și bucurie. Omule, eliberează-te! Aruncă-ți lanțurile!

Da, gândește el. Asta am făcut și asta o să fac. Logodna a fost un lanț, și pentru mine și pentru ea, iar eu l-am rupt în două și l-am aruncat, așa cum m-am smuls și m-am eliberat de toate celelalte, de familia mea, de țara mea natală. Atât de simplu e! Nu pricepe cum de-și dă seama abia acum de asta. Toată tinerețea mea, gândește el, mi-am risipit-o din cauza unei interpretări greșite. A fost nevoie de o călătorie pe mare ca să înțeleg ce-a vrut să spună Rousseau, ca să mă înțeleg pe mine

însumi și să înțeleg de ce sunt aici și nu într-o casă parohială din Lolland.

„Învățătorul e bolnav?“

Simte o mână pe umăr. Căpitanul Valløe. Căpitanul îl privește îngrijorat. Se pare că a izbucnit în râs, poate a țipat.

Se întoarce spre căpitan și îl ia de mână. „Aș dori să-i mulțumesc căpitanului Valløe pentru tot“, spune el agitat, „pentru tot, pentru, oh, da, pentru tot.“

Căpitanul zâmbește. „Veniți cu mine jos în cabina mea, învățătorule“ spune el, „să ciocnim un păhărel pentru o călătorie reușită.“

Roselil s-a refăcut după drumul lung. În Godthåb a fost dusă pe uscat și-a putut să meargă la păscut prin smocurile de iarbă răzlețe de la marginea coloniei. Acum dă iar puțin lapte bun de mâncat, iar echipajul primește un strop în fiecare zi. Așa cum îi amintește căpitanului, abia dacă, au avut scorbut în timpul călătoriei, lucru neobișnuit, iar căpitanul Valløe îi dă binevoitor dreptate, că o asemenea vacă este o binecuvântare.

Se apropie. Ceva e pe cale să ia sfârșit. E 16 august, sunt pe drum de două luni și jumătate. Echipajul stă cocoțat pe scările de frânghie și cercetează cu privirea în ceață. Morten Falck ține o slujbă de recunoștință pe punte. Îi pune pe bărbați să-și recunoască păcatele. Cu toții au avut gânduri necurate, au profanat numele Domnului, au vorbit de rău pe cineva, s-au dedat onaniei. Toate lucrurile obișnuite. Nu cere mai mult de la ei. Le pune mâna pe frunte și le dă binecuvântarea Domnului. Păcatele îți sunt iertate, zice el, eliberează-te de lanțuri și ieși în lume și fă ceva bun. Ei devin ca niște copii, zâmbesc blând și calmul plutește asupra lor, chipurile li se luminează. Miracolul binecuvântării. Sunt niște buni creștini, gândește el. E puțin trist că se va despărți de ei în curând.

Se aud voci dinăuntrul cetii. Sunt femei? Râsete de femei? Unul dintre marinari râde și arată cu degetul. Caiace și bărci din piele vin în întâmpinarea lor. Femeile care vâslesc au smocuri de păr ridicate pe cap. Totul pare festiv. Se uită în jurul lor în timp ce vâslesc, chipurile lucesc ca niște monede de

cupru. Cântă? Sălbaticii! În sfârșit, gândește el, în sfârșit întâlnește sălbatici adevărați, cei pe care în anii următori îi va îndruma și converti la mântuirea și libertatea întru Iisus Hristos. Ei sunt cu totul altceva față de metișii cu minte îngustă pe care i-a întâlnit în Godthåb. Se simte copleșit de gratitudine că i-a fost dat să trăiască asta, că a primit această menire în existență, și trebuie să coboare în cabină ca să se întindă pentru ultima oară în cușeta din care se revarsă păduchi care se amestecă cu cei din hainele lui.

Aude salutul de pe uscat, o bubuitură tușită din tunul din colonie, și voci care strigă ura. Aude ancora coborând, frânghia care se ridică vârtej peste balustradă și simte barca contrabrațând și așezându-se liniștită. Cizme tropăie înainte și înapoi deasupra capului. Descărcarea navei e în toi. Șalupa e aruncată pe apă, lovește ușor partea laterală a vaporului. O aude pe Roselil mugind cât o țin bojocii. De pe uscat aude clopotul din colonie sunând prelung.

Stă întins pe spate în cușetă. Și-a împreunat mâinile. Se uită în sus în tavan. Cabina și vaporul sunt în continuare teritoriu danez, de aici merg fire invizibile înapoi spre Danemarca și până la urmă tocmai până la căminul copilăriei sale. Încă nu a plecat. Nu de tot. Există în continuare un lanț. Dar când ajunge pe uscat, atunci a plecat, atunci e liber.

Capitolul 3
Ziua Adormirii Maicii Domnului

(15 august 1793)

FALCK A URCAT pe o stâncă din sudul coloniei și stă și cercetează marea. E dimineața devreme, ceața și-a ținut toată noaptea brațele reci ca gheața și degetele livide până departe, în fiorduri, dar se ivesc ferestruici neașteptate de raze de soare și vreme senină, priveliști magnifice se dezvăluie și dispar la loc, surprinzătoare ca mirajele.

Stă cu ocheanul îndreptat spre un punct din sud, unde a zărit un vapor cu două catarge, un bric sau o galeasă, la mai multe mile marine distanță. Ceața a alunecat de pe vapor ca un șervet umed, vaporul prinde câteva licăriri de soare și vânt prielnic, dospește de soare și vele umflate, gata să crape, și se îndreaptă chiar spre el, vede prora înspumată, vede oamenii de pe punte îngrămădindu-se și risipindu-se într-o grabă misterioasă, vede dâra lăsată pe apă smucindu-se și desprinzându-se de pupă și relaxându-se ca un evantai spumos. E o viziune de vis, îl amețește. Apoi își schimbă poziția ca să nu alunece. Vaporul a dispărut. Caută cu ocheanul, geme supărat, mută ocularul când la stânga, când la dreapta și înapoi, iar și iar. Vaporul nu mai e. Ia ocheanul de la ochi și face ochii mici spre bancurile de ceață care reflectă soarele într-o nuanță de un alb sclipitor, se uită fix până când ochii încep să-i curgă, spre locul unde crede că s-a arătat vaporul. Nici urmă de vapor. A

fost un vapor? Sau a fost un miraj provocat de nevoia lui reprimată de mai multe luni de a vedea un vapor?

Poziția lui cartografică e 65° și 24 de minute latitudine nordică, 52° și 54 de minute longitudine vestică. A ajuns la poziția aceasta prin calcule făcute de el și întrebări puse mai multor căpitani de nave și și-a notat-o în jurnal. Două linii imaginare care se întâlnesc într-un punct de încrucișare, o cruce, avanpostul speranțelor sale. Din acest loc din apropierea coloniei se pot vedea cel mai bine corăbiile care sosesc din sud.

Jos, sub el, valurile mari și tumultoase spală o plajă pietroasă și se retrag, spală și se retrag. Rafalele de vânt îl înghiontesc ușor în spate. La ochiul drept – stângul este lăptos de tulbure după un accident cu praf de pușcă de acum câțiva ani – ține ocheanul, un ochean marinăresc deformat și ruginit, pe care l-a primit de la un vânător de balene englez. Cu ajutorul instrumentului, lucrurile îndepărtate par aproape, sau invers, iar în locul acesta retras îți este de regulă de folos ori una, ori cealaltă. Lentila e desprinsă. A încercat s-o lipească de ramă cu chit, dar fără succes. Așadar, funcționează satisfăcător doar dacă privești lumea de sus în jos, un alt motiv pentru care s-a cățărat până aici.

Colonia se află cam la doi kilometri și jumătate de locul de observație, o oră de cățărat, gemete și sudoare în susul și în josul stâncilor și traversare de terenuri mlăștinoase care gâlgâie. Aici și-a petrecut mai bine de jumătate din cei zece ani la care s-a înhămat când a primit postul de la Colegiul Misiunii. Are treizeci și șapte de ani, e un bărbat în toată firea, ca tatăl lui.

Lier, parohia Akershus, sâmbătă, 28 august 1791.

Scumpul meu fiu Morten! Mă întristează să mă văd nevoit să te înștiințez că azi-noapte, atotînțeleptul Dumnezeu a hotărât să aducă moartea fericitei tale mame. Bătrânul tău tată e singur-singurel aici pe pământ, acum când și tu și sora ta v-ați mutat din țară.

Îl apucă frisoanele în adierile umede și blânde ale de vântului care trec mângâind muntele și se furișează prin cusăturile hainelor lui ponosite. Limba îi împunge un dinte din față, care e pe cale să cedeze din cauza scorbutului, mațele se revoltă, simte diareea bolborosind de rău augur prin sistemul măruntaielor, sfincterul care se zbate speriat. Picioarele plescăie de apă din mlaștină, acumulată pe drumul până aici. E un sentiment frumos. Pune cu botul pe labe celelalte metehne trupești care strigă una peste alta pentru a-i aminti de mortalitatea lui. Apa călduță lipăie între degetele de la picioare când le mișcă în cizmele de piele poroase, date cu untură. Sentimentul descompunerii, al dispariției prin lichefiere, îl liniștește. Sentimentul de a se dedica Domnului, de a se dizolva ca un cub de zahăr în marele cosmos. Ridică iar ocheanul, îl ține strâns la ochiul bun și se uită în ceață.

Unde a dispărut vaporul?

Sukkertoppen, 5 mai 1792.

Prea stimate domnule doctor Rantzau!

Cum în decursul ultimilor ani am solicitat în zadar Casei de Comerț o locuință mai comodă, atât ca reședință, cât și pentru serviciul divin, și cum pentru mine să locuiesc în această cămăruță strâmtă și umedă a devenit la fel de imposibil precum exercitarea sarcinilor prevăzute de postul meu, sunt nevoit să vă rog să trimiteți anul viitor un succesor pentru acest post, pe care altminteri voi fi nevoit să-l las vacant. Sper că înaltul meu superior va avea bunăvoința de a lua în considerare faptul că cinci ani trăiți într-un spațiu restrâns pot fi echivalenți cu mai mulți ani cu spațiu suficient, pe lângă mult alt confort de care dispun alți frați de-ai mei de breaslă. Mă simt cu atât mai îndreptățit să prezint această solicitare umilă, cu cât nu doar iarna trecută am fost greu încercat de dureri de scorbut, și chiar și vara trecută nu am fost cruțat de astfel de dureri, fapt destul de neobișnuit. Iar acum dinții îmi cad din gură unul câte unul, așa că trec prin toate chinurile din lume ca să mănânc pâinea tare pe care o primim drept plată în natură.

Al dumneavoastră umil și supus,

Morten Falck.

Așteaptă mai multe lucruri de la vaporul din acest an, dacă va sosi vreun vapor anul acesta. Înainte de toate, un ordin de rechemare de la Colegiul Misiunii, binecuvântat de Excelența Sa, preastimatul profesor Rantzau, și pus în aplicare cu toate documentele și semnăturile necesare. A trimis cererea cu vaporul de anul trecut. Atunci, lucruri obișnuite precum boala și epuizarea l-au făcut să scrie cererea. Acum, ea îl poate salva de cătușe și proces și umbrele nelegiuirilor pe care a ajuns să le comită în acest loc.

Și pe urmă e vorba de văduvă.

Nu vrea să se gândească la văduvă.

Dar observă că văduva se gândește la el.

E acum legat de ea pe veci? O să-i dea drumul vreodată?

Ghinionul și eșecurile ultimilor șase ani au conspirat împotriva lui și l-au făcut melancolic și morocănos, i-au distrus digestia, l-au prădat de jumătate din dinți și de vedere la ochiul stâng și i-au pus credința la încercare. Lui Falck îi e dor de casă.

Acasă, gândește el, văzut ca un loc sau altul, indiferent unde, atâta vreme cât nu e aici. De preferință de cealaltă parte a Mării Nordului. Un loc unde cresc copaci pe care-i poți atinge, păduri în care poți intra și din care să poți ieși. Dorul de pădure e fără sfârșit în țara asta fără copaci, la fel ca dorul de un măr proaspăt, sau sentimentul pe care-l ai când zdrobești o fragă sălbatică de cerul gurii, când asculți sunetul de clopote de biserică într-o dimineață de duminică sau de pitulice fluierătoare, al cărei cântec amintește de o frunză în cădere. Îi de dor de un loc unde există uși care pot fi închise și pereți care țin afară curentul și umezeala, un loc unde razele soarelui cad pieziș pe podea. În timp ce își împinge cu limba dintele care se mișcă, își închipuie un post într-o parohie fără pretenții, într-un colț cald și frumos din Danemarca, adică acasă în enoria Lier din dioceza Akershus, la câteva ore cu poștalionul de Christiania. Tatăl său trăiește, în orice caz până vine vaporul cu scrisorile de acasă. Kristine e în continuare nevastă de preot în

Nakskov. Dar sora i s-a arătat acum două luni, într-o procesiune de morți, o vedenie care l-a înjunghiat drept în inimă, dar care l-a și bucurat. A primit fericirea eternă, gândește el, e liberă. Vrea acasă, vrea să meargă la mormântul ei și la mormântul mamei din Lier. Vrea acasă, vrea un post în ținuturile natale, o casă parohială plăcută și primitoare, situată la adăpost, între marginea pădurii și dealurile unduite, vrea la pământurile despărțite cu garduri de piatră, vrea priveliștea fiordului, un șlep tras pe plajă, plasa de păstrăv care se usucă la soare, în casă soție și copii, trei băieți care îl respectă, o fată care îl iubește, niște urmași care să-și amintească de el fără să le fie rușine.

Simte că dintele se mișcă mai tare. Încearcă să țină limba departe de el, dar plăcerea de a-l atinge cu vârful limbii e mare.

Scumpul meu frate!

Aici în Nakskov a fost, încă din seara de Crăciun, o ceață groasă și nesănătoasă, iar soarele abia dacă s-a zărit o singură zi, ceea ce nu e normal pentru clima noastră din Lier, unde aproape întotdeauna a fost aer curat, soare și vreme plăcută. În ceea ce mă privește pe mine, noi ne ducem, așa cum ai văzut și singur cu ochii tăi, traiul nostru sărăcăcios, da, mai mult decât atât, dar tot mi-e dor și poate că o să-mi fie mereu dor de Lier și de bunul nostru tată și de răposata noastră mamă și de cimitirul cu mormintele frumoase ale fraților și surorilor noastre. Mă bucuram mai mult de sărăcia din vremea aceea decât acum, în acest oraș de provincie plin de sine și autosuficient, unde nu găsesc nici cea mai mică plăcere și unde, după șapte ani întregi de căsnicie, încă nu mă simt acasă, Domnul să-mi păzească limba!

Dragă Morten, mă întreb adesea: o să ne mai revedem vreodată căminul copilăriei și pe tatăl nostru? O să te mai văd pe tine, iubit frate?

Un vapor poate veni încărcat cu viitorul, așa cum poate veni încărcat cu trecutul, scrisori care impun o acțiune sau alta,

mesaje despre întâmplări petrecute acasă în anii trecuți, comprimate într-o jumătate de oră de lectură febrilă.

În afara eliberării din funcție, speră la un locțiitor, un preot care poate chiar în acest moment stă și scrutează uscatul cu privirea, așa cum a făcut și el acum șase ani. Un om nou în această funcție i-ar îmbunătăți situația grea.

Jurnal din 5 martie 1791:

Groenlanda e acea noapte care a despărțit seara când, bucuros și tânăr, m-am dus să mă odihnesc, de ceasul dimineții când m-am trezit din nou ca un bătrân rupt de durere.

Falck mișcă buzele într-o rugăciune pentru vapor, se roagă ca acela chiar să fi fost un vapor și nu un miraj, pentru echipaj și toate nenorocirile de care Domnul să-i păzească, pentru scrisoarea care să-l elibereze din acest prizonierat, pentru bunul coleg care îi va succeda, să nu fie atins de nebunie, să nu se îmbolnăvească sau să sară în mare. Se roagă pentru el rugându-se pentru alții, sau e invers? Pentru tatăl lui, sora lui, pentru băștinașii din această țară, botezați și nebotezați, pentru toate situațiile din viață asupra cărora a fost nevoit să-și dea seama că nu are nici cea mai mică influență. Pune din nou ocheanul la ochi, împunge dintele mișcător cu limba, își încordează sfincterul în fața unui nou atac. *Facă-se nu voia ta, ci a mea.* Nu, invers! Se holbează în ceață. Nici un vapor. *Amin!* O adiere de vânt poartă cu ea un văl care se strânge, se comprimă. Plouă. Arhipelagul dispare din câmpul vizual și cu el sensul de a mai sta aici și de a te mai holba.

Strânge ocheanul cu o pocnitură și îl bagă în buzunar, se holbează nervos la mare, la apa gri-închis care se contopește cu negura gri-deschis și care împreună dau umiditatea pe care el o inspiră de șase ani de-acum. Paltonul devine greu de la ploaie, frigul se întinde în jos spre ceafă și umeri. Aude ploaia căzând. Un clipocit gri. Măcar cu auzul nu are necazuri. Își scoate pălăria, o lovește tare de șold, își îndreaptă peruca și-și pune pălăria la loc pe cap.

Ar trebui să merg acasă.

Mergeți, picioarelor!

Dar picioarele nu ascultă, rămâne pe loc, tot mai ud, pe stâncile negre și umede. În plus e necazul cu mațele. Dacă începe să meargă după ce a stat pe loc atât de mult, o reacție în lanț de impulsuri nervoase se va dezlănțui în el și va lovi în miezul neliniștii sale latente și peristaltice. E greu să stai la discuții cu musculatura intestinului, ea simte că se conspiră împotriva ei, iar răzbunarea e dură și neîntârziată.

Falck stă nemișcat în vânt și ploaie. Odată a luat o hotărâre care l-a dus la această stâncă. Când a fost asta, se întreabă el, de ce a făcut-o, și există iertare pentru paguba pe care ți-o pricinuiești singur?

†

Trece pe lângă casele băștinașilor de la marginea coloniei, construite din turbă, mortar, piatră de ardezie, cherestea plutitoare, oase de balenă și scânduri negeluite, despicate și rupte, pe care Camera de Comerț le-a dat la casat. Trece pe lângă vreo zece asemenea clădiri. Se contopesc mai mult sau mai puțin cu solul. Ca niște mușuroaie de cârtiță. Cioburi și bucăți de geamuri sparte sau aruncate sunt fixate în locurile pentru ferestre, ca să bage înăuntru puțină lumină. Dar casele de turbă sunt abandonate, intrările în ele, surpate, pieile și grinzile sunt luate de pe acoperișuri. Ploaia cade drept în case, iese șiroaie prin deschizăturile ușilor și depune nămol gri pe coastele dinspre fiord. Umezeala plutește grea în jurul caselor abandonate, aburi răciți și imobili care amintesc de locatarii lor și viața pe care au trăit-o, un abur de păgâni, căldările lor de urină pline, paturile lor de scânduri doldora de purici, oalele cu carne fierbând încontinuu. Aburii îi irită nările lui Falck, îi amintesc de carne proaspătă și trupuri goale lucind de transpirație, de fapte nerușinate comise fără rușine în semiîntuneric, de gemete voluptoase prin colțuri. Mațele

freamătă, își apasă pieptul cu mâna, aleargă cu pași mărunți, se oprește, aleargă cu pași mărunți. Pe urmă presiunea se risipește. Îi apar broboane de sudoare rece pe frunte. Se șterge cu mâna și începe să meargă cu un pas mai demn de un preot.

Numai dintr-una din casele de turbă, cea care se află cel mai aproape de colonie, mai iese fum. Chipuri livide de copii la ferestruici. Încearcă să le zâmbească și face înțepenit cu mâna. Ei se uită drept la el, serioși sau speriați, plini de ură? Cine știe ce gândesc și simt acești oameni. El, unul, nu știe. O să se ducă acolo mai târziu, împreună cu ajutorul de preot, o să le predice puțină iubire creștină și sfioșenie, libertate prin mântuire, învățătura obișnuită. Speră că asta va aduce din nou un sentiment de cotidian și normalitate.

Mai încolo trece pe lângă niște corturi unde e mai multă viață și mișcare. Alți păgâni. Au venit din sud cu bărcile înțesate. Un semn sigur că vaporul chiar e pe drum. Fumul iese șerpuind prin deschizăturile din acoperiș și se amestecă cu ceața. Deschizăturile corturilor sunt făcute pe laterale, zărește oameni în obscuritate. Sunt îmbrăcați într-o combinație fericită de piei și haine de in daneze în culori pestrițe, pe care le-au căpătat prin troc de la coloniști sau de pe vapoare. Nu-și poate explica asta, dar ei îl fac să se simtă puțin neliniștit, întunericul tainic pe care îl reprezintă ei, cunoașterea lor adâncă asupra morții și nepăsarea din viață, independența lor plină de păcate. El nu intră niciodată în casele de turbă fără ca mai întâi să-și facă o cruce și să spună un Tatăl Nostru. Iar nou-sosiții sunt și mai străini și îngrijorători decât populația stabilă.

Băștinașii vin și se așază la marginea coloniei în fiecare toamnă, cu ocazia sosirii vaporului, nădăjduind să facă negoț. De obicei sunt mult mai mulți, deseori se ajunge cam la cincizeci de corturi, dar ultimele ierni au fost aspre și un număr necunoscut de persoane au pierit, ori ca o urmare directă a foametei, ori prin omorârea văduvelor și copiilor.

O femeie și un bărbat stau pe vine în fața cortului. Se holbează la preot, cu chipurile șterse. Schimbă între ei câteva cuvinte pe care el nu le înțelege, niște sunete care alunecă și

nechează. Oare despre mine vorbesc, zice el în gând și merge mai departe, urmat de privirile lor. Știu ceva despre mine, băștinașii vorbesc despre ce face preotul, despre el și văduvă? Sau sunt cu totul nepăsători? Merge mai departe plescăind din cizme. Îngână un psalm ca să se învioreze.

Jos în golf e tras pe uscat Taasinge Slot, negru și sumbru, o balenieră daneză care a naufragiat acum mai mulți ani. Greementul și o parte din montarea bordajului navei au fost îndepărtate și folosite drept combustibil și material de construcție, deși inspectorul districtului a emis interdicția să se ia de acolo chiar și un cui. Lucru care, destul de previzibil, nu a dus decât la grăbirea procesului de devastare. Nava a fost găsită în derivă la câteva mile marine în sudul coloniei, fără nici un suflet la bord, dar cu numeroase butoaie de petrol bun, și a fost remorcată aici cu mare dificultate. Inspectorul districtului a scris companiei navale de transporturi comerciale, dar e clar că nava a făcut un pact cu uscatul să nu-l părăsească niciodată.

Se uită la cabina căpitanului de sub puntea pupei, unde cercevelele sunt neatinse, dar geamurile sunt luate. Vede o bucată din acoperișul cabinei. A trecut mai puțin de un an de când a stat întins acolo, înghesuit între văduvă și un butoi de rachiu, ferm decis să moară. I se pare o perioadă fericită.

Sukkertoppen, 7 august 1793.

Draga mea soră Kristine,

Acum se apropie toamna iar noi toți, și danezi, și indigeni, așteptăm sosirea vaporului.

Se transportă tot atât de multă slănină în colonie cât joia în Christiania. Dar numai negoțul și statul de vorbă cu ceilalți sălbatici îi atrage aici, în nici un chip preotul și buna Misiune sau mântuirea întru Iisus Hristos.

Tânjesc după vaporul de anul acesta la fel de puternic ca oricine altcineva. Așa cum ți-am explicat deja, nădăjduiesc din tot sufletul să plec pe mare în două săptămâni și ca deja în toamna aceasta să o pot revedea pe iubita mea soră, dacă ea încă se află pe pământ, și s-o sărut și s-o strâng la piept, caz în care această

scrisoare va fi de prisos. O să ne facem confidențe, Kristine, eu o să fiu tatăl tău spiritual, tu, mama mea spirituală, ne vom fi alinare și ne vom da tărie unul celuilalt. O să asculți ce am de povestit și știu că îmi vei ierta tot!

Ah, ce greu mai e să stai despărțit de cei dragi. Cred, și mă tem poate, că tu, sora mea, mă vei găsi cu totul schimbat la trup și suflet după acești șase ani, și mi-e și mai teamă că premonițiile mele legate de sora mea Kristine au grăit adevărul.

Falck coboară în colonie, unde fumul gros de la fabrica de ulei de pește murdărește aerul și, uneltind cu ceața veșnică, dă populației tuse cronică, flegmă amestecată cu sânge și muci vâscoși, de culoarea funinginii. Stă câteva clipe în fața fabricii și se uită spre port. Îl zărește pe negustor sus în fața casei coloniei, stând și vorbind cu intendentul. Se face mic și trece fugind cu pași mărunți prin zona deschisă dintre fabrica de ulei de pește și depozitul cu mărfuri, pe urmă ajunge pe țărm, de unde negustorul nu-l poate vedea. Acolo mai să-l dărâme pe Niels Hammer, fierarul, care apare în grabă de după colț cu ceva ce seamănă cu o legătură mare de bețe sau crengi pe umăr.

„Ai grijă, Hammer!“ Sare într-o parte ca să nu fie aruncat pe jos de fierarul lat în umeri și încărcat cu greutăți.

Fierarul dă drumul încărcăturii care aterizează cu un oftat pe mai multe legături din același material, fâșii lungi și albe despre care cu greu poți spune ce sunt. Fierarul se întoarce și-l măsoară din cap până-n picioare. Nu zâmbește, însă ochii îi joacă voioși pe sub meterezul proeminent și osos al sprâncenei.

„Învățătorule Falck, ești ud ca o cioară.“

Fierarul e din Lofoten și vorbește un dialect nord-norvegian cristalin, bine conturat, din pricina căruia sună de parcă ar fi prieteni din copilărie, adică nepotrivit de tovărășesc și tăios. Falck, care e la fel de norvegian ca fierarul, răspunde în daneză.

„Scutește-mă de palavrele tale, Hammer.“

Încearcă să treacă pe lângă fierar, face o încercare spre dreapta, apoi spre stânga, dar celălalt i se pune în drum. Îi

simte mirosul greu de transpirație, putoare de tutun și rachiu prost și face un pas înapoi.

„Vrei ceva de la mine?“

„Vrei tu ceva de la mine, preotule?“ răspunde fierarul obraznic.

„Să te spovedești, poate?“ zice Falck batjocoritor. Dar sarcasmul nu-l mușcă pe fierarul dur, un curvar deocheat și lipsit de scrupule. Cele zece porunci nu ajung pentru a descrie registrul de păcate ale fierarului, iar Falck a depus de doi ani la rând rapoarte scrise despre purtările lui condamnabile și despre efectul dăunător pe care-l are prezența sa atât asupra danezilor, cât și asupra băștinașilor, și botezați, și nebotezați. Dar aceste comunicări în scris nu par a avea vreun efect, poate din cauza faptului că propriul lui registru de păcate nu e mult mai scurt decât al fierarului, și pentru că el, din cauza unui șir nesfârșit de alte complicații, nu l-a putut reclama pe fierar pentru inexprimabila jignire la care a supus-o pe madam. Fierarul e complet conștient de asta și de aceea simte că poate face ce vrea el. Dar ce e mai rău e că Falck simte o teamă amestecată cu vină pentru că l-a reclamat pe unul din enoriașii lui.

„Ce sunt alea?“ întreabă el într-o încercare de a părea binevoitor și arată cu degetul la mormanul de benzi gălbui.

„Fanoane“, răspunde Hammer. „Pentru export.“

„Aha“, zice el. „I-auzi. Interesant. Hm.“

„Fanoane de balenă“, precizează fierarul, care a înțeles că preotul nu știe la ce s-a referit.

„Cunosc cu sensul cuvântului“, i-o retează el.

Însă abia acum își dă seama ce sunt chestiile astea. Își pune cizma pe ele, le simte suplețea arcuită sub talpă. Fanoanele de balenă legate una lângă alta sunt parcă spongioase, sau pufoase, au ceva inadmisibil, rușinos de gol și albicios, care e și respingător, și atrăgător. Abia dacă te poți abține să-ți închipui procesul de rafinare a materialului, când va ajunge în manufacturile de textile din Danemarca, și produsul finit al acestui proces: arcuri mici și elastice care alcătuiesc partea de

suport a corsetelor. Dâra pe care o lasă în spatele lor e una din metamorfozele cele mai ciudate ale lumii moderne, de la natură la cultură; ele încep în botul deschis al balenei cu cocoașă, care filtrează plancton, apoi se hurducăie pe umerii puțind a transpirație ai fierarului, se leagănă în cala unui vapor, sunt coborâte în bazinele de purificare ale fabricii, pentru ca apoi să fie tăiate și cusute în țesături, îndeplinindu-și astfel destinul, acela de a se ascunde în jurul taliilor femeilor și de a ascunde pernițele de grăsime nedorită ale acestora.

Fierarul îl fixează, ochii de un albastru glacial îi joacă în cap, se scarpină pe gât cu mâinile în formă de hârleț. Am zis ceva, gândește Morten, am oftat, m-am strâmbat? De ce-a rămas așa?

„Mda“, zice el dregându-și vocea, „am auzit că va sosi vaporul în curând.“

„Der Frühling?“ întreabă Hammer. „Da, e pe undeva prin larg și își face cale prin ceață. L-am văzut azi-noapte când îmi făceam rondul de noapte contra incendiilor. Vezi una și alta când umbli noaptea pe afară, domnule învățător.“

„Aha“, zice el. „Sună interesant, fierare.“ Tocmai vrea să zică ceva care va conduce discuția într-o altă direcție, mai puțin neplăcută, dar fierarul i-o ia înainte.

„Atunci învățătorul ne părăsește, poate?“

„Eu merg acolo unde mă cheamă Domnul. N-ai tu nici o treabă, fierare.“

„Negustorul zice că o să te trimită acasă în cătușe pentru ce-ai făcut.“

„Cum spuneam, vrei să fii atât de bun să nu te bagi în lucruri care nu te privesc?“

„Cred că unii vor fi triști când o să pleci“, spune fierarul, cuprins brusc de bunăvoință.

„Iar unii vor fi mai puțin triști, vrei să spui?“

Fierarul râde. „Învățătorului îi face plăcere să glumească așa, în buza dimineții.“

„Nu știu dacă o să plec“, spune el sincer. „Depinde de una și de alta. Dacă sunt chemat acasă, plec. Dacă negustorul dă ordin să fiu trimis la proces, o să mă supun lui. Îmi pun credința în

Domnul. Simt că mi-am urmat doar conștiința în toate împrejurările, spre deosebire de alții.“

„Oricum, o să fie liniște aici fără preotul nostru.“ Fierarul rânjește.

„Dacă aș fi în locul tău, nu m-aș bucura dinainte. Și tu, Hammer?“

„Eu? Aici e casa mea, asta e o țară pentru bărbați adevărați, învățătorule. Sunt ca peștele în apă. Ciolanele mele se vor odihni în pământ groenlandez.“

„Da, hm, prea bine. Așa cum știi, dorința asta se poate îndeplini mai devreme decât crezi tu. Viața e scurtă, moartea stă mereu pregătită la ușă. Tu te-ai pregătit pentru asta, fierare?“

„Sunt pregătit“, spune fierarul. „Oasele mele sunt trase pur și simplu spre pământ. Poate că de-aia am podagra asta blestemată la mâini, nu crezi asta, învățătorule, tu, care ești și preot, și doctor?“

„În calitate de doctor aș crede mai degrabă că e din cauza meseriei dumitale și a frigului din vremea iernii, a umezelii de pe timpul verii, a căldurii din fierărie și, în plus, a îngurgitării de rachiu fără măsură.“

„O, așa ce încălzește o dușcă, învățătorule Falck. Eu știu prea bine că și învățătorul agreează un păhărel așa, din când în când.“

„Hm, i-auzi, deci știi? Și eu știu o grămadă despre tine, Hammer. Să nu uiți asta.“

„Tu știi totul despre mine, învățătorule. Sunt un păcătos în fața Domnului“, zice fierarul bucuros.

Falck vrea să plece, însă fierarul îi ține drumul.

„Nu vrea să vezi cadavrul?“

El se uită în altă parte. „Ce cadavru?“

„Văduva. Am dus-o în magazia de lemne. Mă gândeam că poate învățătorul vrea s-o vadă pentru ultima oară, să verifice dacă e pregătită să fie îngropată în pământ, ca un creștin adevărat.“

Luptă să-și țină firea. Gândurile i se învârtesc în cap. „Succesorul meu se va ocupa de asta“, mormăie el.

Fierarul îl cercetează cu atenție. Pe urmă dă din cap îngăduitor și se schimbă complet. „Învățătorule, tu știi ce aștept să vină cu vaporul?“

„Nu mă interesează câtuși de puțin, dar lasă-mă să ghicesc. De-abia aștepți să faci puțin troc și să bei și să curvăsărești cu echipajul?“

„Și asta“, recunoaște el. „Sunt niște târfe pline de viață, sunt de mult plecați pe mare și n-au văzut un combinezon de mai multe luni, iar eu nu mai am nici o veste de acasă de un an întreg, deci nu e așa ciudat că vrem să ne dezlănțuim nițel, nu? Dar știi ce aștept cel mai mult?“

Se simte slab și bolnav și spune deznădăjduit: „Ce aștepți cel mai mult, Hammer?“

„Să se descarce nava, ca să-mi fierb o porție de terci dulce cu carne de porc fără mucegai“, zice fierarul entuziast.

„Da, asta măcar e o dorință nevinovată. Dacă te-ai gândi mai mult la plăcerile mesei și mai puțin la curvăsăreală, ar fi un pas în direcția bună. Dar acum te rog să mă ierți.“

„Terci din fulgi de orz cu cireșe“, visează fierarul cu ochii deschiși, „clătite cu sirop de arțar.“

„Bine, bine“, zice Morten. Observă că și mațele lui trag cu urechea la înșiruirea fierarului.

„Supă din carne și sânge de ren, carne sărată de gâscă fiartă, terci cu bere și smântână acră, hering gras care se topește în gură.“

„Ajunge, Hammer, potolește-te!“ Simte cum îl trec sudorile pe frunte și aude un chiorăit puternic din stomac. În același timp îl vede cu coada ochiului pe negustor care se îndreaptă spre port cu pași repezi, urmat de intendentul Jens Dahl și de doi băștinași, funcționari la Camera de Comerț. Negustorul arată cu o bâtă spre dreapta și stânga, iar intendentul se grăbește după el și-l însoțește cu remarci lingușitoare. Nu par să-l fi văzut pe Falck, așa că se grăbește să treacă pe lângă fierar, intră grăbit printre hangarul pentru bărci și depozitul de

mărfuri, se cațără în zigzag pe stâncile din spate, ușor ca un păianjen, alunecă pe cealaltă parte și se ghemuiește. Aude vocea tărăgănată a lui Kragstedt mutându-se în jos spre port, flecăreala lui Dahl și salutul voios al fierarului. Kragstedt spune ceva cu glas poruncitor și Hammer răspunde. Râd.

Cu cizmele lipăind și poalele sutanei lipite de șolduri, aleargă jos spre zona netedă unde se află casa Misiunii, foarte aproape de clădirile principale ale coloniei. Continuă să meargă ghemuit mult timp după ce negustorul nu se mai află în văzul lui. Pe urmă e înăuntru. Trântește ușa după el. Acum e în siguranță. Se aruncă pe pat și se holbează în tavan. Ea e moartă. Bine, gândește el. Da! E bine. S-a dus la îndeplinire, așadar. Sunt liber.

Casa Misiunii e o clădire stafidită din paiantă, îmbrăcată cu scânduri. Mortarul putrezește pe vreme umedă, adică în marea majoritate a anului, se descompune de două ori mai repede în scurtele perioade cu vreme uscată. Iarna, crăpăturile de la îngheț se ramifică în toată casa, ca epidemia de tuberculoză, iar furtunile o înghiontesc încoace și încolo. Primăvara începe din nou procesul de descompunere, ceva mai repede decât în anul de dinainte. Casele din paiantă nu sunt potrivite pentru această țară, la fel de puțin ca oamenii care locuiesc în ele, casele astea nu sunt altceva decât niște învelișuri glaciale, unde poți să stai și să cugeți la viața ta irosită, dar când iau foc, pălălăiesc ca niște bețe de pucioasă.

O jumătate din casa Misiunii e reședința lui Falck, o cămăruță care măsoară cinci metri pe fiecare parte, umedă și rece, cu o singură fereastră prin care intră puțină lumină, dar ale cărei geamuri sunt de o calitate atât de mizerabilă, că tot ce e afară seamănă cu o pictură în care culorile au intrat una în alta, ceea ce e bine. El prețuiește tot ce nu-i amintește că se află acolo unde se află.

În cămăruță se află un alcov cu o saltea de paie care trebuie schimbate, câteva blănuri de vulpe și două piei de ren însăilate, toate râncede și mucegăite din cauza umezelii. Un pupitru de scris cu un sertar, un scaun de lemn a cărui spetează a rupt-o

din întâmplare într-un moment de furie necugetată, un scaun din piele care arată de parcă suferă de psoriazis, cinci polițe pline cu cărți, dintre care multe nu pot fi deschise pentru că li s-au lipit filele. O namilă de șemineu ocupă o grămadă din spațiu. Fumegă atât de tare, că preferă să umple o găleată cu cărbuni încinși și s-o pună pe o placă de ardezie sub masa din bucătărie, de unde emană îndeajuns de multă căldură. Partea de mijloc a tavanului atârnă în jos, a fost nevoit să o sprijine cu o scândură furată de pe Taasinge Slot, pe care a pus-o între tavan și podea. Acesta este căminul lui Morten Falck de șase ani încoace. Lui îi place.

Se ridică pentru a se aranja, lasă la o parte gândurile legate de văduvă. Simte iar cum i se mișcă mațele. Regretă că nu s-a folosit de ocazie pentru a vizita privata în drum spre casă. Numai că ar fi stat ca pe ace, iar Kragstedt poate l-ar fi așteptat la ușă, cu cătușele pregătite. Așa că se ține și se dezbracă, aruncă sutana, vesta, pantalonii și ciorapii peste frânghia pentru rufe pe care a întins-o între pereți, unde hainele poate se vor usca până mâine sau poate nu. Își scoate părul lung din plasa de păr, îl răsucește și-l stoarce de apă. Pe urmă îl adună deasupra capului, își pune plasa la loc, mai rămâne puțin în picioare și se uită la el. Bustul, mai ales umerii și pieptul, sunt marmorați în albastru și negru de la hainele ude. Seamănă cu un cadavru umblător, presărat cu pete.

În timp ce stă în patru labe pe jos, conjurându-și mațele să se liniștească, dezbrăcat, doar cu peruca pe cap, ușa se deschide și intră Bertel Jensen, ajutorul de preot indigen. Rămâne în picioare și-l studiază. Dacă a auzit ceva despre moartea văduvei, asta nu se vede pe el. Iar Falck nu are de gând să fie cel care dă vestea asta.

„Ai luat ciumă cât ai stat în fiord, învățătorule?“ întreabă ajutorul de preot cu glas optimist.

„E doar culoare de la hainele ude“, spune el. „Am fost pe stânci și m-am udat din cap până-n picioare.“

„Și, te-ai uitat după vapor?“

„Dar măcar închide ușa aia, dragă Bertel, altminteri o să iau și ciumă și variolă și, colac peste pupăză, o să mai și răcesc.“

Ajutorul de preot se întoarce și închide ușa apăsat. Falck se ridică, se ține prudent de burtă. Ridică mâinile și pipăie coiful de păr de cal care-i împrejmuiește craniul, îl îndreaptă puțin. Din măruntaie ies niște sunete ascuțite pe diferite tonalități. Se strâmbă, apoi își ține firea.

„Scumpul meu Bertel“, spune el. „Suntem prieteni azi?“

Ajutorul de preot scuipă în șemineu. Dar șemineul e rece, așa că șuieratul așteptat nu vine. Saliva curge și picură pe dușumea.

Falck oftează. „Ajută-mă te rog cu sutana.“

Ajutorul de preot se uită pieziș la el, dar ridică ascultător sutana din cui și stă cu ea în mână și așteaptă. Morten Falck găsește pe frânghia de rufe o pereche de izmene îngălbenite și pipăie să vadă dacă s-au uscat. Nu s-au uscat. Le ia pe el, pe urmă găsește câteva piei de oaie jerpelite și niște ciorapi de lână și le îmbracă, sărind mai întâi pe un picior, apoi pe celălalt. Bertel stă în picioare cu sutana și se holbează la el cu ochii lui goi și reci și cu colțurile gurii lăsate. Își trage pe el sutana. E uscată și caldă, slavă Domnului. Demonii frigului sunt alungați din trup și asta îl face să dârdâie. Pe urmă e mai bine și își simte capul mai limpede. Stomacul pare mai liniștit. Se întoarce și întâlnește privirea lui Bertel și vede în ea un fel de oglindire a transformării prin care a trecut. Acum e preot.

„Gulerul“, zice el, „e țeapăn?“

Bertel dă jos cutia de pe una din polițe, scoate gulerul bufant și-l ține cu grijă între degete, de parcă ar fi din sticlă fragilă. Falck îl ia, pipăie să vadă dacă s-a uscat scrobeala. Se desprind câteva scorojeli de amidon de cartof. Suficient de uscat, decide el. Pe urmă îl încheie la gât, îl întoarce până când nasturele ajunge la spate și se șterge pe mâini de unsoarea lipicioasă.

„Crucifixul.“

Bertel ia crucea de alamă și i-o întinde, cu lanțul întins între mâini. Falck se apleacă și își bagă capul în lanțul căscat, simte pe piept greutatea binecunoscută a crucii. La final se încalță cu

pantofii cu catarame. Și ultimul detaliu, își ia Sfânta Scriptură și catehismul lui Pontoppidan. Amândouă atârnă călărind pe aceeași frânghie, cu cotorul în sus, ca să se usuce.

E gata. Ajutorul de preot stă cu mâinile goale și se uită la el cu fața încordată, de parcă vederea unui preot în odăjdii îi trezește simțăminte pe care Falck e incapabil să le înțeleagă.

„E ceva în neregulă, dragă Bertel? Ești foarte tăcut azi.“

Un zâmbet neobișnuit trece ca o rază de soare peste chipul ajutorului de preot și dispare. „Mi-ai amintit de cineva“, mormăie el și își pleacă privirea.

E fericit de acest fir de pai de bunăvoință. Face greșeala de a se agăța de el, când e clar că s-a rupt. „Un preot dinaintea mea?“ întreabă el. „Cineva cu care ai lucrat în lunga ta activitate, poate?“

„*Naluara.*“ Nu știu. Este unul din puținele cuvinte pe care Falck nu are cum să nu le știe, fiindcă îl aude de nenumărate ori în fiecare zi. Știe foarte bine și ce înseamnă *de fapt*: *Să mă pupi în cur*!

„S-au întâmplat atâtea“, zice Falck oftând, „de când ne-am întâlnit prima oară. Iar tu ai fost plecat mult timp, oare cât, un an și jumătate? Unde-ai fost în tot timpul ăsta, Bertel?“

„Ici și colo“, răspunde Bertel.

„Am crezut că ai murit.“

„Eu am crezut că tu ai murit. Am crezut că te-au mâncat canibalii din fiord.“ Bertel nu-și poate reține un zâmbet răutăcios. Falck simte pentru prima dată cum se revarsă furia în el.

„Hai să nu vorbim despre asta“, spune el.

„O să fii trimis acasă, învățătorule?“

„Da, timpul meu aici s-a cam sfârșit. Locul ăsta are nevoie de sânge tânăr.“

Bertel îl privește, apoi încuviințează din cap, se întoarce și iese. Falck îl urmează.

„Catehumenii mei au ajuns la fața locului?“

„Deci vor fi catehizați astăzi?“ întreabă Bertel cu o figură cretină.

„Da“, zice el nehotărât, „Mda, așa aș crede. Nu așa rămăsese?“

Bertel dă din umeri. „*Naluara.* Nu eu sunt preotul.“

Falck stă și-l studiază pe ajutorul lui de preot și se gândește dacă totuși știe că văduva a murit. N-are cum să nu audă vorbindu-se despre asta până la sfârșitul zilei. Odată eram prieteni, gândește el, și puteam vorbi despre orice. Ce s-a întâmplat, de fapt?

Bertel Jensen are în jur de treizeci de ani, e blond, pistruiat, cu ochi apoși. Un așa-numit metis, o rasă disprețuită atât de indigeni, cât și de danezi. Falck și-a dat seama că e posibil ca Bertel de fapt să-și disprețuiască propria sa latură blondă, danezismul, așa cum toți par să disprețuiască sângele amestecat. Cele două elemente genetice din înfățișarea ajutorului de preot au crescut una peste alta, stratificat, elementul danez și cel eschimos, ca un palimpsest de rase. Bărbatul alb, tatăl, a mâzgălit cu scrisul lui urât pe un set de gene eschimose frumoase și curate și în afară de piele albă și pistrui i-a dat un bust slab și cocoșat, brațe subțiri și nearmonioase, picioare strâmbe și un chip cu trăsături ascuțite și ochi mici și vicleni. În Danemarca ar fi luat fără dubiu drept danez sau de vreun neam incert, în nici un caz drept slujitor al Domnului.

Morten Falck lucrează cu ajutorul de preot de șase ani de-acum. Dacă pune la socoteală și perioada de un an și jumătate cât a fost dispărut. A revenit acum două săptămâni, fără să vrea să spună pe unde-a umblat. Dar și Falck a fost plecat din colonie cea mai mare parte a anului trecut. Dacă nu pune la socoteală pe câțiva din familie, Bertel e omul cu care a avut relația cea mai apropiată, cea mai durabilă și mai statornică din viața lui. Cu atât mai mult îl doare că nu mai pot fi buni prieteni ca înainte.

„Există vreun motiv anume pentru care n-ar trebui să facem catehizarea azi?“ întreabă el precaut. Nu se poate opri să se apropie de subiectul periculos.

„Ce să fie?“

„S-a întâmplat ceva? Vorbește cu mine, Bertel.“

„Ce să fie?“ Nu ajunge niciunde cu ajutorul de preot.

„Păi bineînțeles că vor fi catehizați“, decide Falck. „O să ne continuăm activitatea noastră obișnuită până plec. Ne facem că e o zi de lucru ca toate celelalte zile de lucru și astfel o să uităm până una-alta toate lucrurile neplăcute. Rămâne stabilit?“

Ajutorul de preot încuviințează din cap, pe urmă se întoarce.

Sună clopotul din fața clădirii coloniei. Împreună cu Bertel, stă în fața casei Misiunii și vede grupul de danezi venind din port: fierarul, noul dogar și tâmplarul care a sosit cu o balenieră vara trecută, funcționarii, intendentul, toți cu căciulile în mână în onoarea doamnei Kragstedt, soția inspectorului din district, care stă în fața casei coloniei și îi întâmpină, palidă și țeapănă. Ei se opresc pe trepte, fac o plecăciune adâncă în fața doamnei, primesc o încuviințare scurtă din cap și intră. Lui Falck îi e milă de ea. Știe că Kragstedt stăruie ca ea să-și păstreze rolul de prima doamnă a coloniei, și știe că ea ar face orice ca să scape de asta.

După grupul de danezi sosesc funcționarii și asistenții groenlandezi. Se postează cu căciulile în mâini la baza scării. Doamna Kragstedt coboară împreună cu menajera la ei și le împarte terci. Ei înfulecă mâncarea, apoi fac o plecăciune umilă și se retrag. Cele două femei dispar iar în casă. Falck vede ușa închizându-se după doamnă. Înghite în sec.

Se adresează lui Bertel. „Ți-e foame?“

„Da?“, spune ajutorul de preot ursuz, cu glas întrebător, de parcă n-ar înțelege absolut deloc cum poate să-i pună o asemenea întrebare cretină. „N-am nici măcar o fărâmă de mâncare acasă.“

Falck îi zâmbește. „Ei, dar o fărâmă sau două îți pot oferi eu.“

Intră în bucătăria mică, unde cuptorul e rece și plin de funingine. Falck scoate o bucată mare de pâine, taie din ea felii subțiri ca hârtia, ca să îndepărteze mucegaiul, pe urmă împarte pâinea în două și-i dă lui Bertel bucata mai mare. Iau fiecare câte un cuțit și răzuiesc dintr-un borcan untură sărată,

înnegrită și cam râncedă, o întind pe pâine într-un strat gros, mănâncă și întind un strat nou de untură. Falck observă cum stomacul i se potolește datorită pâinii și unturii, dar știe foarte bine că va plăti pentru asta mai târziu. Își simte capul greu. Bertel își linge grijuliu ca o pisică degetele, apoi se șterge pe pantaloni. Falck toarnă bere în două căni. Le golesc cu înghițituri mari.

„A fost ultima mea bucată de pâine moale“, spune Falck. „Acum trebuie să ne descurcăm cu coji de pâine aduse cu vaporul de anul trecut.“

„Fiului meu îi plăceau mult cojile astea de pâine aduse cu vaporul“, spune Bertel. „Le mânca cu ulei de pește și bobițe de vuietoare. Sau cu sirop de zahăr, dacă aveam.“

Când Bertel vorbește de băiatul lui, Falck e încurcat. Nu știe ce să spună. De aceea nu zice nimic.

„Și soția ta“, continuă el. „Mai știi ceva de ea?“

„Despre asta aș putea să te întreb pe tine“, spune Bertel și se uită la el. „Tu ai văzut-o ultima oară.“

„Sofie era bine când am văzut-o eu“, spune Falck, „ea și cel mic. Sunt bine îngrijiți acolo.“

„Ce s-a întâmplat?“, întreabă Bertel apoi, aparent după o luptă lăuntrică cu mândria lui.

„Da, ce s-a întâmplat“, spune Falck. „La ce ne puteam aștepta, asta s-a întâmplat.“ Oftează. „Dar am auzit că nimeni n-a fost grav rănit. Nu cred că ai de ce să-ți faci griji.“

„Mă bate gândul să mă duc acolo“, zice Bertel. „Îndată ce-mi termin treaba aici. Se zice că învățătorul corespondează cu profeții, că are un teanc întreg de scrisori.“

„Eh, sunt așa, vreo două“, spune el. Maria Magdalene mi-a scris ultima oară acum paisprezece zile.“

Așezarea Igdlut din Fiordul Veșniciei, 29 iulie 1793.

Către învățătorul Morten Falck.
Stația Misiunii din Sukkertoppen.
Dragă Morten, prieten de nădejde al inimii mele,

Ah, cât de trist s-a terminat totul. Dar suntem bine și nimeni n-a suferit altă pagubă în afară de a fi fost eliberat de bunurile pământești, pe care oricum nu le putem lua cu noi pe lumea cealaltă.

Eu îmi fac mai mult griji pentru tine, scump prieten, decât pentru oricine altcineva, după aceste întâmplări. Soția ta a plecat, așa cum sigur ai aflat deja, la Holsteinsborg, împreună cu bărbatul meu. Ce s-a întâmplat cu ea acolo, asta nu știu. E un om nefericit.

Iubitul meu soț s-a întors acum la mine. M-a rugat umil să-l iert și l-am iertat, căci Domnul mi-a vorbit, așa cum face El de obicei, și mi-a zis să-l iert. E bărbatul meu. Îl iubesc. Nădăjduiesc ca asta să-ți servească și ție drept pildă, Morten, ca și tu s-o ierți, așa cum El te-a iertat pe tine. Dar cine sunt eu să-ți spun ce să faci sau să nu faci. Domnul te va îndruma!

Oamenii s-au risipit ca așchiile-n vânt, însă unii dintre ei s-au întors deja. Acum locuim iar pe țărm, în vechea noastră casă de turbă, și auzim susurul binecunoscut al râului și suntem amândoi foarte mulțumiți de asta. Cine știe, poate peste câțiva ani o să fim iar foarte mulți. Cauza noastră e adevărată și bună și dreaptă, nici flinta, nici peria de țesălat și nici cătușele nu o pot opri, asta vor înțelege mai devreme sau mai târziu danezii care ne-au furat această țară!

Ne punem nădejdea în Domnul, slăvit fie numele Său!

Îți doresc tot binele, scumpul meu prieten de suflet, în călătoria care te va duce mai departe prin viață. Nu ne uita pe noi, cei din Fiordul Veșniciei! Rămân

Prietena ta, Maria Magdalene

Când iese din bucătărie în compania lui Bertel, vede că au venit oameni la slujbă. Sunt prezenți majoritatea groenlandezilor și metișilor botezați din colonie, vreo douăzeci de oameni pentru care Falck simte un fel de duioșie nefericită și temătoare. Nefericită, pentru că purtarea lor față de preotul coloniei pare în cel mai bun caz ușor îngăduitoare. Temătoare, pentru că în toți acești ani, el a fost mai dependent de ei decât

au fost ei de el, și e un dezechilibru care poate ajunge repede în dezavantajul său, fapt care deja s-a întâmplat. În afară de băștinașii din colonie, mai sunt câțiva străini pe care nu i-a mai văzut până acum; după cele spuse de Bertel, sunt vizitatori din partea sudică a ținutului.

Așadar, pe băncile din casa Misiunii se așază un public ciudat, puțind a ulei de pește și a piei tăbăcite cu urină. Bărbații sunt îmbrăcați cu cămăși din piele, sigura marfă ilegală de comerț de schimb, femeile în costumele lor, cu pieptul la vedere prin decolteu. Una dintre ele și-a tras în jos paspoalul de la gât, și-a scos un sân și alăptează un copil, legănându-se. Chipurile sunt străine, ochii atenți, copiii sunt ciudat de tăcuți, chiar și bebelușul care e alăptat se uită dintr-o parte la Falck, parcă evaluându-l. Se simte privit. Pe unul din rândurile din spate zărește un chip cunoscut care nu ar trebui să fie acolo. Văduva. Tresare și se uită repede în altă parte.

Nu! gândește el.

Răposatul Poul Egede l-a îndemnat pe vremea lui să învețe iute limba, ca să oficieze slujbele în groenlandeză. Asta a fost chiar și intenția lui. Dar când a sosit în țară și a folosit ce învățase la seminar, nimeni n-a înțeles o iotă din ce spunea, sau se iscau neînțelegeri bizare și nespus de rușinoase, în care enoriașii atingeau un fel de stare de agitație, cu râs zgomotos și suspine. De atunci a folosit pe cineva să traducă, adică pe Bertel.

Știe foarte bine că ajutorul de preot nu se mulțumește să traducă ce spune el, ci înflorește adesea după bunul plac și își ia libertăți mari. Habar n-are ce înrâurire are predica lui, în versiunea sa tradusă, asupra auditoriului și nici ce impresie lasă el însuși. Asta e una din numeroasele lucruri pe care nu le poate controla.

Slujba se desfășoară într-o liniște adâncă, aproape suspectă, mai ales când cei botezați se apropie și cad în genunchi ca să primească binecuvântarea și împărtășania sub forma unor bucăți de pâine uscată și a unui strop de vin acru primit de la doamna Kragstedt într-acest scop (azima trimisă de Colegiu a

mâncat-o el singur pe toată, într-o criză de foame, și a udat-o cu toate sticlele cu vin de împărtășanie care existau). Încheie prin a cânta doi psalmi de Brorson și unul din vechea carte cu psalmi a lui Kingo. Enoriașilor le place mult să cânte, cântă atât de tare, de aproape se ridică acoperișul, iar paianta tremură din încheieturile ei roase, deși ei abia dacă înțeleg un cuvânt din versuri.

După slujbă, Bertel parcurge cele zece porunci împreună cu cele două catehumene prezente, o tânără, fiica unuia dintre marinarii danezo-groenlandezi, și mama ei necăsătorită. Ajutorul de preot citește primul și le pune să repete în cor ce a citit. Străinilor li s-a permis să rămână la catehizare. Stau cu mâinile pe genunchi și ascultă, nu arată nici un semn de neliniște, storc din când în când câte un păduche din păr și, cu o eleganță comică perfecționată prin mult exercițiu, îl aruncă în direcția cărbunilor încinși, unde piere șuierând. Falck lasă conștiința să alunece într-o stare de dormitare.

Amin! răsună în sală. Falck sare de pe scaun și clipește. Slujba s-a terminat. Oamenii se ridică de pe bănci și dispar. Duhoarea de amoniac și șuncă râncedă stăruie în aer.

El rămâne în casa goală care a răsunat de nenumărați psalmi și nenumărate rugăciuni. O să se termine în curând cu asta, în ceea ce-l privește pe el. Simte că feliile cu untură încep să-l apese, umblă prin intestine: un terci gras, înmuiat, care mărșăluiește ritmic spre sfincterul îngrozit. Simte clar cum terciul se scurge prin intestinul subțire și alunecă ușor în intestinul gros din dreapta.

Apasă Psaltirea pe piept și iese din clădire. Bertel stă și trage cu coada ochiului la el. Văduva șade lângă el, acum el îi aruncă o privire fugară. Ea zâmbește. El își întoarce privirea, turuie încet un Tatăl Nostru. Refuză să se lase influențat de prezența văduvei. E un slujitor al Domnului, cu toată autoritatea bisericii în spatele lui, în plus, în ciuda tuturor lucrurilor, încă e adeptul raționalismului, ar trebui să fie mai puternic decât ea. Are impresia că intestinul gros se încolăcește ca șarpele din Midgård. Îndată vor veni crampele. Poate că ar trebui să

meargă în spatele casei și să se pună pe vine după o piatră. O, se gândește el, să mă aplec, să-mi ridic sutana, și să mă cac în iarba-neagră! Nu, zice el în gândul lui, așteaptă! Are o zi lungă în față, trebuie să devină stăpânul trupului său, ca să nu devină el stăpânul lui. Se forțează să se ducă la Bertel. Ține cartea în față, strâns la piept, cu crucea încastrată întoarsă în afară. Văduva se retrage, se desprinde de ea însăși și dispare plutind ca apa. El stă și se uită după ea. Bertel îl privește precaut.

„Fiindcă ne așteaptă o zi lungă, vreau mai întâi să te provoc la o rundă de șah“, spune el în sfârșit. „Ca pe vremuri“.

Bertel dă din cap și încuviințează. „Primesc provocarea, învățătorule.“

Se duce în compania ajutorului de preot la casa acestuia. E o casă solidă, construită din ardezie, turbă și scânduri vopsite în roșu, cu o fereastră fermecător de mică, cercevele albe. O țeavă de la un șemineu de vapor se iețește prin tavan. Nu iese nici un fum din ea.

Înăuntru e rece și întuneric. Miroase a paie vechi și tristețe de holtei. Casa e compusă dintr-o cameră, are câțiva puțini pași lungime și lățime, dar e ticsită cu mobilă, două paturi mari de scânduri, o masă cu patru scaune, un scaun tapisat, cutii pline cu cărți, multe dintre ele s-au aflat cândva pe polița lui Falck. Bertel scoate scândura, așază piesele.

Falck răsfoiește puțin câteva cărți, unele ilustrații îi trezesc amintiri, zâmbește în sinea lui. „Citești?“ întreabă el.

Bertel dă din cap. „Nu. Băiatul citea, cred că a apucat să citească fiecare carte din casă.“

„Da, era un băiat destupat.“

„Aș fi vrut să se facă preot“, zice Bertel. „Ar fi putut ajunge un preot bun, era foarte înțelept. El nu voia. Zicea că vrea căpitan de navă.“ Bertel zâmbește amar. „Mă supăram pe el din cauza asta. Ar fi trebuit să ascult.“

Falck nu spune nimic. Arată cu degetul la unul din pumnii întinși ai lui Bertel. Mâna se sucește și se deschide.

„Alb“, zice Bertel. „Deci eu sunt negru.“

„Data viitoare ești tu alb“, zice Falck încurajându-l.

„Cine are piesele albe câștigă“, spune Bertel. „Așa e mereu.“

Falck deschide cu un pion. Bertel mută și el pionul, ca să stea în fața pionului lui Falck. Falck își mută nebunul, Bertel face la fel. Știe că Bertel va continua în acest fel, că va întreține o simetrie, un război al nervilor, își vor muta piesele înainte și înapoi la nesfârșit, se vor păcăli unul pe celălalt, se vor gândi bine la mutările celuilalt, vor păstra un echilibru care mai devreme sau mai târziu va începe să se năruie pe nesimțite, apoi va urma o luptă scurtă pe viață și pe moarte, care de obicei se termină cu Falck pierzând.

„De ce te-oi fi învățat eu jocul ăsta?“ zice el oftând, când Bertel îi ia un nebun.

„Mutarea ta, învățătorule.“

„Dar am pierdut.“

„Trebuie să joci până la capăt“, stăruie Bertel. „Am dreptul să-mi termin jocul.“

Falck mută un turn la întâmplare. „Ai auzit că bătrânul misionar Oxbøl din Holsteinsborg a murit?“ Se uită la ajutorul de preot.

„Am auzit.“

„Se zice că a fost bătut și că a murit de la răni. Ai auzit ceva despre asta?“

Ajutorul de preot dă din cap. „Haide, joacă, învățătorule.“

„S-o fi lovit singur la cap când și-a dat seama ce om rău a fost, și a murit de dambla“, gândește Falck cu voce tare. „Mă întreb dacă a fost prins vinovatul. Ce noroc că nu suntem implicați în povestea asta, măcar atât.“ Râde nervos.

Bertel scoate un sunet de nerăbdare. Falck își mută nebunul într-un pătrățel care pare oarecum sigur.

„Pot să te întreb pe unde ai umblat în ultimele optsprezece luni?“ zice Falck.

„E treaba mea pe unde-am umblat.“

„Ai vizitat-o pe bătrâna ta mamă?“

„Da, am vizitat-o.“

„Deci ai fost în Holsteinsborg“, zice el triumfător.

„Doar o perioadă scurtă. Am fost în multe locuri.“

„Cu sora ta te-ai întâlnit?“ se încumetă el să întrebe.

Bertel îi aruncă o privire dușmănoasă.

„Ei bine“, zice el repede și-și bagă la loc tentaculele. „Oricum mă bucur că suntem împreună din nou. Cât o dura.“

Bertel nu spune nimic.

Joacă patru partide. Falck aproape că preia conducerea la a doua partidă, dar în același moment în care își dă seama că poate câștiga, se emoționează, face o greșeală și pierde. Apoi, resemnat, se lasă învins de două ori la rând.

„Mulțumesc pentru joc“, spune Falck când se ridică amândoi ca să plece. Bertel pune jos piesele. Încuviințează din cap și zâmbește mulțumit de sine.

„Ne ducem să le predicăm sălbaticilor?“ întreabă el.

Merg de-a lungul țărmului până la casa comunitară a băștinașilor. Ceața nu dă nici un semn că ar vrea să se ridice, și chiar dacă vaporul ar fi ancorat în golf, n-ar avea cum să-l vadă.

†

Trec câteva ore, se face amiază, iar lumina se schimbă pe clădirea coloniei, înconjurată pe trei părți de stânci joase, dar abrupte. Își ia rămas bun de la Bertel și stă pe versantul stâncos ce răsare între casa Misiunii și port. Măcar nu mai plouă. În fiord, soarele strălucește printre nori, în crâmpeie de raze piezișe. Face ochii mici sperând că va zări vaporul, dar nu vede nimic. Ar putea să iasă pe promontoriu din nou. De acolo sigur ar vedea vaporul. Dacă e vreun vapor acolo.

Jos, la depozitele de mărfuri, îl descoperă pe Kragstedt. Se face mic și aleargă cu pași de insectă într-un cerc mare în spatele coloniei și ajunge la casa coloniei fără să fie văzut din port. Își îndreaptă apoi spatele și merge demn. Trece pe lângă stâlpul infamiei care nu a mai fost folosit de câțiva ani, dar care servește drept spaimă și avertisment, cu petele sale de sânge închegat și lichide biologice care au impregnat lemnul, amintind de bărbatul care a stat acolo ultima dată. Falck se

cutremură și merge mai departe, continuă în jurul gardului care împrejmuiește grădinița unde soția negustorului, într-un strat de pământ danez importat, cultivă napi sălbatici și țelină pentru familia ei, singurele legume care s-au dovedit a fi îndeajuns de robuste pentru latitudinea de 65°.

Se duce după colțul casei la ușa de la intrare și ciocănește. Doamna Kragstedt trebuie că l-a văzut venind, fiindcă răspunde imediat.

„Intră, dragă Falck.“

L-a numit salvatorul ei, un erou care vine galopând și, prinzând-o hotărât, o ridică pe cal și o salvează de la ce, de la potop, pârjol, plebea furioasă? El nu se simte ca un cavaler, nu-i place să fie salvatorul doamnei, îi e de ajuns să salveze așchiile propriei sale vieți. Își mișcă trupul bolnav și pustiit în sutana neagră pe lângă doamnă și are grijă să fie o distanță de câțiva pași între ei. Măcar cu doamna Kragstedt e scutit să vorbească despre văduvă. Ea nu prea ține legătura cu lumea din jur și din câte cunoaște el, nu știe de cele întâmplate între el și văduvă.

Ea închide ușa în spatele lor, clanța scoate o pocnitură zdravănă. Îl privește cu un zâmbet luminos, vorace, care aproape că ascunde oboseala și mâhnirea și nebunia care stă la pândă, însă doar aproape. „Poftim, învățătorule. Hai, intră. Sunt singură.“

Dragă învățătorule Falck,

Sper că te simți bine și că ești într-o dispoziție bună. Da, soțul meu mi-a povestit acum ce s-a întâmplat, în orice caz o parte. Dar cu cât se spun mai puține despre asta, cu atât mai bine.

Mi-e dor de tine, Morten! Nu încerci să mă ocolești, nu? Încă nu mi-ai făcut nici o vizită de când te-ai întors aici, deși au trecut două săptămâni și jumătate.

Eu, una, mă trezesc zi de zi în singurătate și melancolie și lipsă de preocupări, așa cum mi-e soarta în acest loc. Măcar am terminat de citit cartea pe care mi-ai recomandat-o anul trecut, de aceea sper că îmi vei pregăti marea bucurie de a veni să mă vizitezi în această după-amiază, sau când ai putea avea ocazia și

dispoziția pentru asta, ca să vorbim despre nenorocita femeie al cărei nume nu-l pot scrie aici fără să simt rușine și uimire în numele semenelor mele. Dar mai multe despre asta când ne vom vedea, învățătorule Falck. Te așteaptă cu dor,

A ta, devotată și recunoscătoare,
Haldora Kragstedt.

Stă în sufrageria negustorului și soției sale, își bagă degetul arătător pe sub gulerul apretat și îl mișcă înainte și înapoi pe lângă gâtul care îl mănâncă. Pe deget se adună un amestec lipicios de transpirație și amidon de cartofi, pe care îl șterge discret pe interiorul brațului de la sutană. Aude pașii doamnei în spatele lui, târșâind în papuci de casă, închide ușa de la hol și trece pe lângă el vuind ca un vapor, cu rochia roșie de satin învolburându-se în jurul picioarelor. Când se oprește în dreptul scrinului înalt, o piesă de mobilier care aparent a supraviețuit incendiului, rochia continuă să fluture cu o întârziere nervoasă. Pe urmă se liniștește.

„Sper că nu refuzi să bei un păhărel cu mine, domnule învățător?“ Îl privește peste umărul gol și zâmbește.

„Nu, sigur că nu, doamnă.“

Îi aruncă o privire când merge prin cameră. „Ce-ți mai face ochiul, prietene?“

„Ochiul e liniștit, nu e nimic în neregulă cu el, doar că e mai mult sau mai puțin orb.“

„Mă simt așa vinovată pentru ochiul tău, nu pot să uit ce-ai făcut.“

„Foarte bine“, zice el. „Eu încerc să uit.“

Ea se întoarce iar cu spatele. E frumoasă de la spate, când nu-i mai vezi chipul obosit cu cicatricea de pe obraz, care seamănă cu urma roșu aprins a unei mâini. E înaltă, cu o jumătate de cap mai înaltă ca soțul ei, de aceeași statură cu Falck, umerii și brațele goale, acoperite doar de bretelele rochiei, sunt gălbejite și pistruiate. Dar și un braț, vede asta acum, e marcat de accident, pielea s-a strâns în jos spre cot. Se pare că nu găsește nici un motiv să-și ascundă cicatricile, poate

pentru că ele servesc la distragerea atenției de la alte cicatrici, care sunt mult mai rele. Părul, care i-a crescut la loc, e castaniu și lucios, chiar și în semiîntunericul casei coloniei prinde mici licăriri de lumină de la crăpăturile dintre draperii și, după moda timpurilor, atârnă desprins pe umeri. Știe că doamna primește regulat cataloage de la Paris, bogat ilustrate, chiar și păpușele mici îmbrăcate după ultima modă; trebuie că folosește o mare parte din veniturile soțului pentru a fi în pas cu o modă pe care în mare parte nimeni din colonie nu o înțelege sau apreciază.

„Te uiți și te uiți“, zice doamna Kragstedt apropiindu-se de el cu două pahare umplute cu un lichid de culoarea ceaiului. „La ce te uiți, doar nu la mine, nu?“

Clipește din ochi ca o păpușă mecanică, capul se mișcă convulsiv, iar lui i se pare că aude sunetul ticăind de roată dințată. Ochii ei au o strălucire pe care zici că a fost aplicată o pensulă cu lac.

El face o plecăciune ușoară. „Ba da, frumoasă doamnă, la tine.“ El ia paharul, îl golește și i-l dă înapoi.

Doamna Kragstedt și-a lăsat paharul jos, doar a sorbit puțin din el. „Încă unul, învățătorule Falck?“

„Doar dacă insiști.“

Aproape că au regăsit vechiul ton. Simte căldura clătindu-l pe dinăuntru, și calmul, indiferența. Așa vrea să fie. Uitase asta complet.

Rochia de satin foșnește și se unduiește. Primește un pahar plin, își bagă buzele în băutură în mijlocul paharului, se așază la masa care trebuie că a fost reparată după incendiu. Golește al doilea pahar. Doamna dispare în spatele unui panou. Aude clipocit de apă. Pe urmă ea își face din nou apariția. Pare că spălatul mâinilor a avut un efect liniștitor asupra ei.

E uscat și tihnit în casa nou-nouță a negustorului, care e construită dintr-o minunată cherestea norvegiană. Danezii locuiesc în două camere în celălalt capăt, cinci bărbați care beau și cântă cântece de pahar și se pișă pe fereastră și fac gălăgie până noaptea târziu, spre marele disconfort al

delicatului sistem nervos al doamnei Kragstedt. De-a lungul acestei coaste imense se locuiește foarte înghesuit. Camera miroase intens a camfor și alte uleiuri eterice pe care doamna, la recomandarea lui, fie le bea, fie le întinde pe piele, ca remediu împotriva deplasărilor nedorite de lichide biologice și pentru nervii care o chinuiesc, o fluctuație rebelă între maree și reflux în sufletul ei. O sobă imensă stă și se umflă în pene în celălalt capăt al camerei. La fereastră, pe partea sudică a casei, se află o canapea lungă cu spetează de stinghii, și ea nouă, în fața ei o masă cu șase scaune, nu mai sunt cele vechi, acoperite cu piele de vițel care lucea de grăsime, ci sunt înguste și lipsite de stabilitate, făcute din materiale ieftine. Noi piese de mobilier sunt probabil pe drum cu următorul vapor.

La această masă lungă iau danezii cina în fiecare zi, și la această masă s-a așezat Falck. Draperiile, grele ca niște covoare persane, sunt trase. O lumină cenușie neplăcută pătrunde prin întredeschiderile de la capete și se întinde ca niște evantaie spălăcite pe amândouă părțile ferestrelor. De-a lungul peretelui opus erau odată opt scaune Ludovic al XVl-lea cu speteze în formă de medalion, așezate unul lângă celălalt, patru în dreapta și patru în stânga unei pendule înalte cu picior, al cărei ticăit încă îi mai aude ecoul. Acum totul a dispărut, o bogăție enormă care s-a stins în scrum din cauza neglijenței lui, a lui Morten Falck. Dar din fericire doamna nu știe nimic despre asta, și nici soțul ei. Singura persoană care știa asta e moartă. Un ceas mic de vapor a înlocuit pendulul cu picior, atârnă pe perete și ticăie febril.

În spatele casei coloniei se află în continuare mica anexă care i-a salvat viața doamnei iarna trecută. Se ajunge acolo pe aceeași ușă din colțul sălii, ca înainte. Într-un fel neplăcut, totul arată întocmai cum își amintește el, dar într-o versiune decojită, brută și golașă. Anexa s-a făcut din cauza timidității doamnei, ca să fie scutită de privata comună a bărbaților, de privirile lor lungi și de fanteziile lor. Există în încăpere o mică aluzie, un miros vag de excremente femeiești care să vină de la toaleta

secretă? Abia. Dar observă că stă și adulmecă atunci când își închipuie evaporările de miros ale doamnei.

Bea din pahar. Doamna îl umple. El bea jumătate. Ea își golește paharul de nenumărate ori și nu se dă înapoi de la a lovi cu el în masă când s-a golit. El nu zice nimic. Din când în când, ea dispare în spatele panoului și el aude frecat și clipocit puternic.

„Învățătorule Falck“, zice ea când apare iar. „Simți ceva?“

„Să simt ce, madam?“

„Un miros“, zice ea. „O duhoare, mai bine spus.“

Acum el observă că nările ei vibrează.

„Nu, madam“, zice el cu o voce fermă. „Nu miroase nimic.“

„Mie tot mi se pare că miroase a fum. A devenit un chin sufletesc pentru mine.“

„E de înțeles“, zice el, ușurat că la asta se referă și nu la duhoarea de latrină. Acum i se pare și lui că miroase a fum. Dar știe că trebuie să fie o închipuire. „Trebuie că ți-a fost greu, madam.“

„Cred că m-am resemnat cu soarta mea.“

Se așază în fața lui, își zâmbesc, dar nu-și spun nimic. Întotdeauna s-au priceput să tacă împreună, gândește el, ar fi trebuit să-l omorâm pe negustor, dacă tot am avut o aventură, și să ne fi căsătorit, atunci am fi putut să tăcem împreună restul zilelor noastre și toate astea nu s-ar fi întâmplat.

Se ridică și se duce să studieze niște gravuri în cupru și guașe agățate pe peretele din spate, zece vederi asupra orașului Copenhaga: turnul Rundetårn, biserica Vor Frue Kirke, piața Nytorv cu primăria și fântâna arteziană, Børsen, podul Knippelsbro, vama, platoul din fața noului palat colosal, un munte de piatră, în același timp ușor și nepieritor. În plus, câteva peisaje de la terasament și unul din Valby Bakke.

Doamna Kragstedt vine la el. „Erau în depozitul de mărfuri“, spune ea de după umărul lui. Îi simte degetele atingându-i brațul. „E un cadou de la cumnatul soțului meu, care e gravor în cupru. Până acum nu apucasem să le despachetăm.“

„Ce noroc“, spune el. Privesc imaginile împreună. Mâna doamnei i se furișează pe sub braț și se prinde de cotul lui.

„Așa cum știi, mi-am petrecut o mare parte din anii tinereții în capitala regală“, spune ea.

„E un oraș frumos“, zice el, „case frumoase, sunt imagini minunate, îmi trezesc amintiri. Mai ales guașa mare cu panorama din Frederiksberg. Am stat de multe ori exact unde pictorul trebuie că a stat și și-a făcut treaba.“

„Hai să ne jucăm puțin, învățătorule Falck, dacă ai răbdare cu o biată femeie căreia îi e dor de casă. Hai să ne închipuim că aceste gravuri în cupru sunt ferestre, că suntem soț și soție, și că acesta este căminul nostru elegant din Copenhaga.“

Se uită cu coada ochiului la ea. Vede că îi tremură mâinile. „Haide“, zice el. Ea îl răsplătește cu alt pahar, își flutură rochia amplă înainte și înapoi. El intră în joc, i se adresează cu glas de stăpân al casei. „Haldora, scumpa mea soție, vreau să ies să mă plimb pe vremea asta frumoasă, vrei să mă însoțești?“

„O, da“, spune ea și îl apucă ferm de braț, intrându-și cam exagerat în rol și declamând cu fața întoarsă spre un public imaginar: „Dar soarele strălucește atât de puternic, scumpe soț. Stai puțin să-mi iau umbrela de soare.“ Intră în grabă în dormitor și vine foșnind cu un băț de bambus pe care îl ține pe umăr. „Unde vreți să mă duceți, scumpe soț?“

Doamna e o priveliște tristă, cu arsura aia și un ochi care nu se poate închide, și cu privirea cam barbară și jucăușă pe care i-o aruncă. O clipă aproape că regretă că a venit aici. Pe urmă se gândește bine.

„Vom face o plimbare la țară“, spune el cu o voce teatrală, „și ne vom uita la bunii țărani care își cultivă ogoarele și își culeg recoltele.“

Fac câteva ture prin cameră, braț la braț, gesticulează și se fac atenți unul pe celălalt la idilele rurale pe lângă care trec. Doamna râde, râsul ei nu depășește măsura. E un joc vechi, îl jucau deseori înainte de accident, dar Falck simte că nu mai găsește nici o bucurie în joc. „Plimbarea“ pare în orice caz să o

calmeze și când se întorc și se așază la masă, ea a prins puțină culoare în obraji, de parcă ei chiar au fost plecați.

„Mă întreb dacă o să mai pot revedea vreodată iubitul meu oraș Copenhaga“, spune ea cam abătută și pare brusc normală.

„Ești tânără, Haldora. Sigur o să-l revezi.“

„În țara asta timpul trece încet și anii trec repede. De fiecare dată când intru în iarnă simt că parcă m-aș băga pentru mult timp într-un pat de spital, de unde nu știu dacă mă voi mai ridica la loc.“ Îi aruncă un zâmbet trist, dar e în continuare calmă și prudentă.

„E o țară care ne solicită mult“, admite el.

„Mai mult decât ne oferă“, zice ea. „Cel puțin dacă ești femeie. Ca bărbat, tu poți să te miști peste tot, pe mare, în fiorduri. Te-am văzut acum ceva vreme, când erai în drum spre sălbatici. Chiar nu-mi pot închipui cum e la ei, e o lume închisă mie, la fel ca multe alte lumi închise pentru noi, femeile. Spune-mi cum arată acolo, Morten. Spune-mi cum a fost în fiord!“

„N-am căzut de acord să nu vorbim despre asta, madam Kragstedt?“, zice el puțin sever.

„Ba da. Iartă-mă. N-o să mai pomenesc un cuvânt despre asta. Dar atunci povestește-mi altceva. Povestește-mi despre sălbaticii pe care-i vizitezi.“

El face o descriere destul de amănunțită, dar omite atmosfera ciudat de erotică, remarcată deseori în casa comunitară, și cum aceasta l-a contaminat. Povestește despre goliciune, căldură, spune ceva în treacăt despre mirosuri.

Ea îl soarbe cu lăcomie din priviri cât timp povestește. „Cum e“, zice ea pe un ton șovăielnic, „cum fac oamenii când vor să se împreuneze unul cu celălalt, ca bărbat și femeie?“

„Madam Kragstedt, ei sunt niște sălbatici, ei trăiesc după cum le dictează sălbăticia lor și nu cu vreo sfială creștină.“

„Așadar, nu acoperă nimic?“, zice ea, „totul e goliciune și nerușinare și instincte senzuale?“

„Când îi vizitez, sunt nespus de ordonați și decenți. Nu sunt proști, nu sunt ca animalele. Nu trebuie să-i subapreciem.“ Povestește despre o discuție cu un bărbat indigen care era de

părere că danezii ar avea de învățat de la groenlandezi, și care i-a trezit atenția. Povestea o face să râdă.

„Deci nu te pui cu ei așa ușor“, zice ea.

„Nu, sunt vicleni și spun ce gândesc. Pot fi lipsiți de scrupule. Poți să dai ușor de necaz.“

„Ce ciudat“, spune ea. „Dacă soarta ne-ar fi lăsat să ne naștem printre ei, atunci am fi stat acolo fără un fir de îmbrăcăminte pe trup și am fi mestecat dintr-un os cu carne. Morten, tu vrei să zici că femeile lor sunt mai libere ca noi, surorile lor europene?“

„Să nu faci greșeala să-i invidiezi pe acești oameni“, răspunde el. „Ei trăiesc o viață scurtă și aspră și deseori au parte de o moarte nenaturală și prea timpurie.“

„Dar libertatea“, zice ea, „libertatea merită câțiva ani de viață, tu nu crezi asta, Morten?“

„Care libertate? Libertate pentru ce? Să copulezi fără deosebire și să nu poți spera la o viață după moarte? Totuși noi, să nu uiți asta, noi ne-am ridicat acum mai multe sute de ani din barbarie și am devenit liberi întru Iisus Hristos. Și noi ne-am aflat odată în locul din care acum, ca niște buni creștini, încercăm să-i salvăm pe acești oameni.“

„Hm“, răspunde ea, cercetându-l cu privirea. „Da, bineînțeles că ai dreptate. La viața de după moarte trebuie să ne gândim. Dar o femeie simte uneori că viața ei e fără scop și fără sens. Așa cum poate îți aduci aminte, în prima perioadă de după sosirea mea aici în colonie, am participat la toate activitățile practice. Am dat instrucțiuni danezilor, am ținut în frâu ajutoarele băștinașe, le-am predat copiilor lor, am supravegheat fabricarea săpunului, curățenia, spălatul țesăturilor de in și albăstrirea rufelor toamna, am organizat excursii pe munte, unde am cules bobițe de fructe și angelică pentru iarnă. A fost o perioadă fericită. Dar acum nu mai fac toate astea. Nu pot, le simt privirile lipicioase pe mine, e o încercare doar să-i întâmpin când vin la cină.“

„Știu“, spune el. „Îmi aduc limpede aminte cât de ocupată și agitată și bucuroasă erai tot timpul.“

„Și acum sunt aici, închisă într-o colivie de lemn de pin pomeranian sau ce-o mai fi. Rar ies din casă. Stau aici și sunt o ciudățenie despre care vorbește lumea. Îi simt cum parcă se uită la mine drept prin pereți și au gânduri necurate cu mine.“

„Danezii de aici te respectă mult, Haldora. Nu i-am auzit niciodată spunând altceva decât lucruri respectuoase despre tine.“

„Măcar de-aș fi avut copii, ar fi fost mai simplu pentru mine. I-am atras atenția Domnului asupra patului aceluia de scânduri, în rugăciunile mele, dar el nu m-a auzit.“

„Cred că te-a auzit, dar nu ți-a îndeplinit rugăciunea“, spune Falck. „Căile Domnului sunt nebănuite.“

„Crezi că are vreo legătură cu ce s-a întâmplat, cu ce-am făcut? Se poate întâmpla să fii pedepsit cu infertilitatea pentru felul ăsta de păcate?“

„Există anumite schimbări fizice“, spune el, „care pot apărea după asemenea necazuri. Nu e vorba de pedeapsă, iar tu, madam, n-ai nimic să-ți reproșezi ție însăți. Am vorbit despre asta de multe ori.“

„Da, am vorbit despre asta de nenumărate ori. Numai că nu-mi pot scoate asta din cap.“

„Domnul înseamnă iertare“, îi amintește el. „Să nu uiți.“

„Dar oricum, cine ar vrea să aducă copii pe lume într-un asemenea loc? Bieții micuți n-ar reuși să treacă cu bine de prima iarnă. Și apoi, dacă ai un copil și ți se ia, ești și mai singur decât înainte de a-l avea. Așa a fost când a murit băiatul menajerei mele, a fost îngrozitor. Țineam atât de mult la el, aș fi vrut să am grijă de el, dar n-a fost să fie. Ah, Morten, țara asta e așa de nemiloasă, am sentimentul că nu scap vie de aici.“

„Haide, haide“, spune el consolând-o și se uită la ea. „Ți-ai luat laudanumul astăzi?“

„Nu mai iau. Picăturile alea mă slăbesc.“

„Dar n-ai voie să nu mai iei“, spune el sever, „există motive pentru care ți le-am prescris odată.“

„Da“, răspunde ea. „Simt că îmi lipsesc. Iau imediat câteva.“ Se duce la masă, scoate sticluța cu laudanum și ia o doză. Pe

urmă umple paharele din nou și se reîntoarce la masă.

Turnura doamnei Kragstedt pârâie pe lângă el când ea se așază pe canapeaua cu spetează de stinghii. Stă și se gândește la mama lui. Și la sora lui. Și la văduvă. Se gândește că ea e acolo jos, în depozitul pentru mărfuri. Pot să mă duc s-o văd când vreau. Pe urmă își ridică privirea și își alungă gândurile, le îndreaptă asupra doamnei.

„Ești îngândurată astăzi“, spune el. „Din ce pricină, e de la romanul acela?“

„Romanul, da“, zice ea și pare că își scutură tristețea. Devine febrilă. „E un roman interesant, ciudat. E bun? Nu știu. Dar te pune pe gânduri. E vorba chiar despre libertate. Femeia aceea e, cum să zic?“

„Moll Flanders? O curvă, da.“

„Mă rog. Tu chiar spui lucrurilor pe nume, domnule învățător. Dar e liberă; se poate spune că ești liber în situația în care se află ea?“

„Sunt mulți ani de când l-am citit“, zice el în doi peri.

„Ea se consideră liberă. E o femeie puternică. Și sfârșește ca femeie bogată și aparent fericită.“

„E un personaj dintr-un roman“, spune el. „Rodul fanteziei unui scriitor.“

„Defoe ăla e francez?“

„Nu, cred că e englez. Cartea pe care ți-am dat-o e tradusă din engleză în germană.“

„Aha. Asta explică de ce multe lucruri din ea sunt întunecate. O s-o recitesc. Mi-aș dori să stăpânesc limba engleză, atunci multe lucruri s-ar clarifica.“

„O să-ți trimit un dicționar englez și romanul în limba originală“, promite el. „Poate fi o preocupare utilă pentru tine în lunile cu întuneric.“

„Îți mulțumesc pentru grijă“, spune ea cu o ușoară ironie. „Deci mă pot aștepta să primesc cărțile peste un an.“

Îi pune suportul pentru pipe în față, el mulțumește și ia pipa mică cu cap din os de balenă și tub lung de chihlimbar drept filtru. Desprinde o foiță de tutun din pachetul gros și îl rupe în

fâșii înguste pe care le îndeasă în bolul pipei. Doamna Kragstedt îi cere îngăduința să i-o aprindă, dă drumul la aprinzătoare pentru foc și ține flacăra deasupra găurii. El trage. Focul se micșorează, pălălăie, se micșorează. Suflă fumul în sus, spre tavan. Doamna Kragstedt stinge aprinzătoarea, râde.

„Te-ai gândit să te apuci de fumat, madam?“ întreabă el. „E sănătos pentru constituție și e o distracție plăcută.“

„Am avut parte de suficient foc și fum“, zice ea scurt.

„Iartă-mă, Haldora.“

„Nu face nimic. Nu e vina ta.“

Ultimele cuvinte se face că nu le aude. Dacă ar răspunde la asta, s-ar trăda inevitabil, își închipuie el. Stau tăcuți câteva momente. Doamna dispare în spatele panoului și plescăie cu apă. El lasă privirea să urmeze fumul spre tavan, unde se răsfiră în laterale pentru a se aduna într-un nor în dreptul unei grinzi. Se gândește la ce există deasupra lor, un depozit plin de coloniale, harnașamente pentru cai, cafea, tutun, bere, rachiu, șuncă sărată. A fost sus de mai multe ori, adică în fosta casă. Se ajungea acolo, și se ajunge în continuare și în noua clădire, urcând pe o scară periculos de abruptă și o trapă în fronton, unde s-a prins un mecanism în perete pentru a urca mărfurile. I se pare că simte mirosul dulceag de la baloturile de hamei, mirosul ascuțit de amoniac de la pulpele de miel atârnate de grinzile de acoperiș. Ce-ar fi să găsească cheia? Alungă acest gând. A fost în podul acela pentru ultima dată.

Doamna Kragstedt mai vine cu un pahar, își face loc pe lângă el și se așază. Ticăitul inegal al ceasului îi amintește de pitulicea-mică de acasă din Lier.

„Sper că ești conștient de faptul că îți port puțin pică, învățătorule Falck.“

O privește împovărat de vină. Își simte bătăile inimii în gât. Înghite în sec. „Mie, madam? Cum așa?“

Ea se îmbujorează. „O, nu sta acolo făcând pe nevinovatul, învățătorule“, chelălăie ea irascibilă. „Sunt supărată fiindcă mă înșeli. Mă lași singură în colțul ăsta uitat de lume.“

„Aha“, zice el ușurat. „Nu știam că îmi cunoști planurile.“

„Dacă îți închipui că reprezintă un secret, atunci trebuie să te corectez, domnule învățător. Toată colonia știe că aștepți vaporul ca un tinerel bolnav de desfrâu care-și așteaptă iubita. Nu, iartă-mă, oh, ce limbă am!“

El o atinge liniștitor pe braț. „Timpul meu a trecut“, spune el. „Condițiile mele de viață, sănătatea mea, situația mea financiară nu sunt de așa natură ca să pot rămâne în țara asta. Dacă reușesc să plec de-aici și să-mi salvez pielea, încă mai pot spera la un post acasă.“

„O, Morten, ce-o să se întâmple cu mine, cum o să mă descurc eu fără tine? Poate că și eu ar trebui să cer detașarea? Sunt înțepenită în văgăuna asta împuțită și depravată!“ Își ține mâinile împreunate, încheieturile i se albesc. Rana de pe față e aproape violet.

„O, scumpa mea.“ Se ridică și se așază lângă ea pe bancă. „Hai, plângi, descarcă-te.“

Ea își sprijină capul de umărul lui și plânge cu suspine. El o ține în brațe, simte pielea prin țesătura rochiei, coastele care se cutremură de plâns, coșul pieptului care se ridică, pernițele de grăsime care îi tremură în jurul taliei, șira spinării fremătând.

„Mulțumesc“, spune ea ștergându-și fața cu o batistă. Zâmbește, apoi râde puțin. „Tu ești singurul bărbat pe care l-am întâlnit, căruia nu-i e frică de lacrimile unei femei.“

„Ai ceva împotrivă să-mi torn un ultim pahar?“ întreabă el.

„Ia exact ce vrei“, spune ea cu voce groasă. „Bea toată sticla, dacă vrei. Dar toarnă-mi și mie un pahar.“

În holul care e prea mic pentru două persoane, ea stă și se uită la el.

„Madam“, spune el și așteaptă.

Ea nu se dă mai încolo, se holbează la el cu o expresie de parcă s-ar gândi unde și cât de tare să-l lovească.

El se apleacă și are de gând să deschidă ușa, dar aceasta se lovește de un șold de-al ei. Acum ea se mișcă puțin, dar în direcția greșită. Pare că joacă un joc și o parte din acest joc constă în faptul că el nu cunoaște regulile. El se mută în partea opusă. Dacă deschide ușa acum, o s-o împingă pe ea spre perete.

Se sucește puțin, ca ea să aibă loc să treacă pe lângă el și să între în cameră. Se privesc, ea strânge din gură, el se lamentează puțin. Dar ea nu se mișcă din loc. Chipul e rigid, gura are o expresie încordată, ochii sunt negri ca tăciunele de la laudanum.

„S-a întâmplat ceva?“ întreabă el.

„Sărută-mă“, șoptește ea furioasă.

El se apleacă și o sărută pe obraz. „Nu spun adio, ci la revedere“, zice el.

Ea și-a pus mâinile pe umerii lui, se odihnesc blând pe mușchii umerilor. El simte o căldură ușoară de la podul palmelor. Pe urmă ea îl sărută pe gură. El râde și o înghiontește. Ea rămâne cu limba scoasă. Arată grotesc.

Schimbă locurile. Acum își croiește drum pe lângă el și se așază în ușa de la camera mare.

„Du-te, acum!“ E aproape un țipăt.

„Totul o să fie bine, doamnă Kragstedt. Pune-ți nădejdea în Domnul, și totul o să fie bine.“ Stă câteva clipe în ușă înainte de a pleca. Ea îi aruncă un zâmbet sfâșiat, cu vârful limbii răsărit printre buze, rotund.

†

Iisuse Hristoase, tată ceresc!

Se revarsă din el imediat ce a apucat să-și ridice sutana și să se așeze pe scândură, o masă cu aspect de nămol, aproape fără miros, dar nesecată, o alunecare de teren mâlos. Mațele se perpelesc de durere, dar pentru că se poate ușura, că face să țâșnească din el și să se golească, arată și o nuanță însemnată de bucurie. Geme, se mușcă de mână și râde. Sfincterul se bombează și produce sunete bolborosite, pe urmă se face liniște. Dar simte că mai e ceva pe drum, și se mută încoace și încolo, stă gârbovit cu capul în jos, între genunchii noduroși, frământă stomacul cu mâinile, dar nu iese nimic. E de parcă ceva s-a așezat de-a curmezișul acolo înăuntru, o bârnă de

excremente. Sau mai curând o cută în intestin, gândește el. Își aduce aminte imaginile cu cadavrele pe care a avut prilejul să le disece și să le deseneze când era tânăr, și are acum în fața ochilor propriul intestin și blocajul care s-a produs, își închipuie cum se deschide încet și cum materia iese prăvălindu-se. Asta îl ajută puțin. O nouă aversă iese din el, iar anusul lui suflă o compoziție de fanfară.

Apoi se face liniște. S-a terminat? Experiența lui îi spune că nu se termină niciodată, mereu mai e câte ceva pe drum. Rămâne pe loc. Frământă stomacul, își bagă pumnul în pielea fleșcăită de pe stomac, urmează sistematic ghirlanda intestinului gros. Nu se întâmplă nimic. Latrina coloniei se află pe un istm, la câțiva pași de depozitul de mărfuri. Mai jos de el, valurile bat și ling fecalele vâscoase de pe stânci. Un vânt rece ca gheața îi vântură fundul și îi face organele genitale să se strângă. E frumos, sigur e sănătoasă puțină răcorire. Mulțumesc, Doamne“

„Învățătorule Falck, tu ești?“

Înlemnește. Vocea vine de la latrina alăturată, de pe cealaltă parte a peretelui despărțitor.

„Negustorul Kragstedt?“

„Mi s-a părut mie că tu ești“, se aude vocea negustorului. „E manierat stomacul astăzi, domnule învățător?“

„Mulțumesc de întrebare“, spune el.

„Te-am văzut venind în grabă dinspre clădirea coloniei. Ai fost pe la nevastă-mea, nu?“

„Da, a dorit să discute cu mine.“

„Minunat, domnule Falck. Dumneata ești un om așa săritor. Și eu aș dori să vorbesc cu tine, am tot vrut asta în ultima vreme. Mai că am avut impresia că mă ocolești.“

„Absolut deloc, domnule negustor, doar că au fost atâtea, mi se solicită prezența în stânga și-n dreapta. De fapt aveam intenția să vă vizitez chiar în după-amiaza aceasta.“

„Bun, bun“, zice negustorul. „Și acum stăm așadar aici, fiecare pe stinghia lui.“

„Da“, răspunde Falck.

„Sper că soția mea ți-a oferit ceva să te întărești, nu?“

„Doamna e foarte generoasă.“

„Da, e unică. Și-a mărturisit păcatele?“

„Nu, soția dumitale nu m-a rugat s-o spovedesc. Are sufletul curat.“

„Oh, dar mereu se găsește câte ceva, nu?“ zice negustorul și nu mai pare atât de amabil, de pe cealaltă parte a peretelui. „Tu, învățătorule, știi că păcatele se adună mai repede decât balega dintr-un grajd de vite. Trebuie rânit în fiecare dimineață.“

„Domnul negustor dorește poate să-și recunoască el păcatele?“ spune Falck cu aceeași încercare de ironie răutăcioasă cu care a eșuat în discuția cu fierarul.

Negustorul ignoră și el remarca. „Deseori am senzația că învățătorul cunoaște secretele soției mele mai bine decât mine“, spune el.

„Există lucruri pe care ar trebui să le încredințăm doar duhovnicului nostru“, spune Falck. „E datoria unui preot să poarte aceste poveri, ca să nu iasă la iveală într-un cuplu de soți.“

„Hm“, mormăie negustorul. Falck aude cotrobăit dincolo de perete, un zornăit de nasturi și catarame. „Așa cum cred că te-ai așteptat, învățătorule, ce-ai făcut tu la profeți trebuie să aibă urmări legale.“

„Aha“, zice Falck peretelui.

„I-ai ațâțat pe băștinași la revoltă împotriva Camerei de Comerț și a reprezentanților încredințați de Majestatea Sa Regele.“

„N-am avut de gând să fac asta.“

„Ți-ai părăsit îndatoririle de preot“, bubuie vocea negustorului.

„Da, e adevărat.“ Falck geme când vine o nouă avalanșă de noroi. Dar simte un punct luminos în furia lui Kragstedt. Își dă seama că dacă el chiar ar fi vrut să-i pună cătușe, n-ar mai fi ținut discursul ăsta zgomotos de pe closet și nu l-ar fi ținut în șah de două săptămâni și ceva.

„Ai fost un exemplu prost și pentru danezi, și pentru băștinași.“

„Nu îl contrazic absolut deloc pe domnul negustor.“

„Ce-o să ne facem cu tine, învățătorule Falck?“ Aude că negustorul savurează situația de cealaltă parte a peretelui și simte o mare ușurare. Excrementele curg într-un șuvoi moale.

„Sunt în mâinile negustorului“, geme el. „Ce ai de gând să faci cu mine?“

„O, aș face una și alta, printre altele ți-aș rupe gâtul ăla de învățător stimat.“

„E bine“, zice el și simte în sfârșit că s-a ușurat. „Sigur merit asta. Mulțumesc foarte mult, domnule negustor.“

„Dar un bărbat în poziția mea nu poate face mereu ceea ce-și dorește să facă.“

„Nu, nu.“

„De fapt, asta e diferența dintre mine și învățător. Eu sunt conștient de responsabilitatea mea.“

„Da.“

E liniște câteva secunde în spatele peretelui, o liniște supărătoare. Negustorul sigur ar prefera să fie contrazis, ca să urle și mai tare, dar nu vrea să-i dea satisfacția asta. „Se zice că episcopul nostru ar fi decis“, se aude vocea lui Kragstedt, „ca stația Misiunii de aici din colonie să fie închisă începând cu toamna asta.“

„Închisă?“ spune Falck.

„Rezoluție regală“, spune Kragstedt cu o satisfacție prost ascunsă. „Se restrâng activitățile Misiunii de-a lungul întregii coaste. Ceea ce înseamnă că învățătorul oricum se va întoarce acasă cu vaporul pe care-l așteaptă.“

Îl străbate un curent de simțăminte contradictorii.

„Învățătorul înțelege ce zic?“

„Da, înțeleg. Cred.“

„Cum legătura ta cu Casa de Comerț prin urmare încetează, consider că cel mai bine-ar fi să ne reglăm conturile azi. Te aștept afară.“

Scândurile din podea scârțâie, ușa de alături se deschide și se închide cu un pocnet. Falck rămâne pe loc. Ușurarea e de scurtă durată. Așadar, nu va fi pus în cătușe. Dar are o mare datorie la Camera de Comerț și asta poate însemna încătușarea sa financiară mulți ani de-aici înainte. Kragstedt s-a folosit așadar doar de amenințarea arestării, de angoasa prin care trece de două săptămâni și ușurarea care i-a urmat, doar ca să le folosească drept mijloc pentru a-l face conciliant, ca să-și înhațe banii.

Cât datorează exact Casei de Comerț, asta nu știe. Ce știe e că datoria a crescut în șase ani și că el a pierdut controlul asupra ei. E o situație dezonorantă când, chemat fiind să-ți desfășori activitatea în colonii, să-ți revină ție, ca misionar, suportarea tuturor cheltuielilor legate de exercitarea sarcinilor de serviciu. Ar fi trebuit să-și țină evidența registrelor în anii trecuți, dar nu s-a întâmplat. El se consideră un om practic, nu un contabil, doar la auzul cuvântului registru contabil vede stele verzi. A amânat asta, a primit cantități sporite de coloniale pe credit, tutun, rachiu, la început și cafea și ceai, mărfuri care nu sunt incluse în sistemul de plată în natură. Dar în ultimii doi-trei ani intendentul Dahl a refuzat să-i mai dea pe credit și a fost nevoit să se lipsească de aceste lucruri care altminteri reprezintă un lux mic, dar generator de confort, în pustietatea de aici. Îi e teamă că vizita asta are de-a face cu mărimea sumelor lui adunate. Probabil că există un plafon, o sumă astronomică, iar el a atins așadar acel plafon.

Ia un smoc de mușchi și se șterge, îl studiază. Da, e sânge. Bun! Sângele aduce cu el purificarea. Corespunde unei venesecții mai mici, un lucru pe care-l face deseori pe alții, dar pe care n-a putut niciodată să și-l facă lui însuși. Își trage chiloții în sus și lasă sutana să cadă de-a lungul picioarelor. Când iese, îl vede pe negustor pe o stâncă, la vreo douăzeci de pași de latrine, cu cizmele bătute cu alamă așezate la o distanță bună una de cealaltă și cu mâinile pe lângă trup.

Negustorul pare sănătos și vesel, zice el în gândul lui, și se gândește dacă asta e bine sau rău pentru el. Jørgen Kragstedt nu

s-a schimbat încă în uniforma de comandor, merge îmbrăcat în hainele sale de negustor, o veste de piele ponosită cu nasturi de cositor, cămașă de in, pardesiu de loden. Are capul descoperit, părul e șaten, lins pe spate și adunat într-o coadă mică, fapt care-i dă un aer autoritar și burghez, care asupra lui Falck are un efect mai amenințător decât ar fi avut o perucă. Negustorul stă și emană aburi de putere brută și prosperitate fizică, și pare că savurează situația. Bărbia dublă se odihnește moale într-un fular alb. Se uită zâmbitor la preotul care vine încet spre el.

Falck își îndreaptă spatele. Stă foarte aproape de negustor, dar cu un pas mai jos din cauza naturii stâncii, fapt pe care celălalt sigur l-a prevăzut. Situația îl face să se gândească la tatăl lui, pe care l-a văzut de multe ori stând și fiind mustrat de judecătorul-șef din Lier. Vede resturile ultimei mese a negustorilor printre dinții acestuia. Judecând după mirosul impregnat în el și după petele de pe plastron, a fost vorba despre somon afumat și o supă vârtoasă de carne, sigur cu câteva bucățele grase prin ea.

Falck aude cum îi chiorăie mațele. „Ce așteptăm?“ se aude el spunând, un ecoul unui Morten Falck de demult, cel plin de inițiativă.

„Pe tine, învățătorule“, spune negustorul dând din mâini.

Coboară de pe stâncă, trec pe lângă stâlpul infamiei și intră printre casele din port. Biroul Camerei de Comerț se află într-unul din depozitele pentru mărfuri. Stau o clipă și scrutează marea. Negustorul e de părere că vaporul va ancora în golf în decursul a douăzeci și patru de ore. „Băștinașii au plecat cu bărcile și caiacele“, zice el. „Ei nu se înșală niciodată.“

Intendentul Dahl se ridică politicos când intră cei doi. Îl salută puțin formal pe Falck, care imediat are sentimentul neplăcut că se vor întâmpla lucruri oribile în camera aceasta. E clar că intendentul știa că vor veni. I se arată un scaun și el se așază. I s-a uscat gura și se uită în jur, dar nu se zăresc nici cătușe, nici lanțuri.

Dahl ia de pe masă un foliant mare și-l deschide. Își bagă degetele în gură și răsfoiește. Pe urmă întoarce registrul spre el

și arată cu degetul la o coloană.

„Aici.“

Lasă degetul să alunece în josul foii, dă la următoarea pagină, ani, date și sume de bani fâlfâie ca o roată de tombolă, răsfoiește din nou, pe urmă degetul de oprește și ciocănește la sfârșitul coloanei.

„Și aici.“

El se apleacă. Strânge din ochiul prost și se holbează la cifre. E mai rău decât crezuse el, dar nu atât de rău pe cât se temuse. Și nu sunt cătușe și lanțuri, în orice caz încă nu, sunt doar datorii.

„O sută de riksdaleri?“ zice el uitându-se la intendent, după aceea la negustor, care stă tot în picioare. „Exact o sută de riksdaleri? De ce nu o sută șapte sau nouăzeci și cinci? Cum se leagă toate astea?“

„Suma era un pic mai mare, fapt de care învățătorul se poate convinge parcurgând calculele“, spune Dahl. „Negustorul Kragstedt a solicitat totuși să fie rotunjită în jos spre suma asta.“

„O sumă ușor de ținut minte“, spune negustorul. „Învățătorul a primit reducere, în numele unei prietenii vechi.“

„Poate vreți să stați puțin singur, ca să parcurgeți calculele?“ propune Dahl politicos.

El întoarce filele. „Nu înțeleg“, zice el. „Astea sunt produse obișnuite care, după contract, nu trebuie să mi se debiteze, unt, pâine, arpacaș.“

„Nici nu au fost debitate“, spune Dahl, „nu până la o anumită limită. Dar pentru depășirea cantităților normale, care reprezintă plata în natură, trebuie plătit, dacă v-ați deranja să vă citiți clauzele contractului.“

„Totul a mers către nevoiași când am primit rații suplimentare“, protestează el. „Așa cum intendentul Dahl sigur știe, au fost vremuri grele și cum Camera de Comerț și-a declinat orice răspundere pentru lipsa de hrană a săracilor, Misiunea le-a împrumutat puțin arpacaș și unt, ca să nu moară.“

„Foarte frumos din partea învățătorului“, spune Kragstedt sec. „Sigur o să fii răsplătit pe lumea cealaltă, dar aici e o afacere, nu o un așezământ caritabil, și nu e nici poarta Sfântului Petru.“ Râde de cât de spiritual a fost, iar intendentul îl acompaniază cu un râs nechezat. „Arpacașul și untul costă bani și sunt în ultimă instanță banii Majestății Regale, domnule învățător. Doar nu vrei să furi de la rege ca să împarți la toți oamenii?“

„Nu știam că trebuie plătit pentru asta“, spune el calm, „pentru caritate. Nu mi se pare corect.“

„Directivele sunt limpezi“, spune Dahl. „În plus, taxa unitară pe coloniale de lux a crescut.“

„Ce taxă unitară, ce directive?“

„Sunt puse pe casa cu provizii de alimente“, spune Kragstedt. „Sunt acolo de un an întreg. Nu le-ai văzut?“

„Nu, pe astea nu le-am văzut. Nu mă duc să citesc avizierul Camerei de Comerț, fiindcă iau în calcul că nu e ceva care să mă privească pe mine și Misiunea.“

„Dar vă privește, domnule învățător, vă privește în cel mai înalt grad. Dahl, vrei să fii amabil să-i arăți învățătorului Falck directivele și taxa unitară? El a fost mult prea ocupat ca să le poată studia.“

„Sigur că da, domnule negustor.“

Dar Falck nu se poate smulge de lângă coloanele cu cifre, acum când se află cu ele în față. Răsfoiește înainte și-napoi, vede înscrisuri vechi de mai mulți ani pentru rachiu, tutun, cafea. E un jurnal asupra unor destrăbălări pentru care acum e tras la răspundere, plus ajutorul pe care l-a dat nevoiașilor, din pură bunătate. E ceva în neregulă cu calculele astea, știe asta. Stă aplecat peste coloane, i se încălzește capul sub perucă și o pune pe masă, vede păduchii mișunând afară printre firele de păr de cal pudrate cu alb, își trece degetele prin părul umed de transpirație.

„Consumul“, spune el, „recunosc că e mare, dar o mare parte din el trebuie calculat după vechea taxă unitară, nu?“

„Corect“, răspunde Kragstedt. „Dacă învățătorul ar fi plătit mai devreme, ar fi plătit după vechea taxă, dar acum plătim după noile taxe și prin acesta a crescut și datoria dumitale în aceeași măsură, și pentru datoriile vechi, firește, în conformitate cu directivele.“

„Și coloana aceasta“, întreabă el, „asta ce e?“

„Dobânzi“, spune intendentul.

Dobânzi. Se trage de păr. „Ce dobânzi, ce rată a dobânzii?“

„Rata dobânzii pentru taxa unitară“, zice intendentul Dahl neclintit.

„Nu înțeleg“, zice el tot răsfoind. „Nu poate fi corect, am de gând să depun plângere pentru calculele astea.“

„Excelent“, spune Kragstedt. „Ai tot dreptul. Oricum, chiar dacă nu accepți calculele, tot trebuie să semnezi că ai luat la cunoștință și că le-ai parcurs.“

Negustorul înmoaie un toc în călimară și i-l întinde. Intendentul se uită curios la el, cu o vagă aluzie de zâmbet. De afară se aud voci, râsete, pași grăbiți, cizme grele care dansează o gigă pe chei, sigur bucătarul și fierarul, apoi iar râsete. Kragstedt și Dahl își aruncă priviri cu subînțeles, își zâmbesc.

„Aici“, zice intendentul și pune degetul arătător acolo unde vor să semneze.

„Nu“, spune el și împinge penița mai încolo. „Mai întâi vreau să fac niște cercetări.“

„Ce fel de cercetări, învățătorule Falck?“ Kragstedt se uită la el uimit.

„În plus, vreau să vorbesc cu tine, Kragstedt, despre anumite lucruri de natură privată. Despre soția ta.“

Negustorul își păstrează cumpătul. „Dacă nu semnezi, o s-o consider delapidare din fonduri publice. Sunt nevoit, oricât de mult îmi displace, să te trimit în arest.“

„În cazul ăsta, n-ar fi prima oară.“

„Gândește-te bine, învățătorule“, spune Kragstedt convingător. „Asta n-o să-ți aducă decât și mai multe greutăți pe cap decât cele în care te-ai băgat deja. Dacă semnezi documentul ăsta, îți dau cuvântul meu de om de onoare că o s-o

duci bine și n-o să-ți mai atragi alte datorii înainte de plecare, o să primești totul fără să plătești, poți lua ce vrei de pe toate rafturile din depozitul de mărfuri. Ce zici?“

Înmoaie penița din nou, scurge cerneala în exces de marginea călimării, o întinde peste masă, a ridicat o sprânceană, radiază tot.

„Vrei să fii atât de bun să te ții la distanță cu onoarea ta?“ zice Falck. „Am toate drepturile să solicit o amânare de câteva zile.“

Se uită în sus la negustorul care stă și clocește ceva de partea cealaltă a mesei. Are degetele mari de la mână băgate în paspoalul de la pantaloni, burta îi atârnă grea și dospită peste marginea mesei.

„Minunat“, spune el. „Atunci mă văd, firește, nevoit să iau măsurile de rigoare.“

Falck simte groaza apărând ușor. În fiecare moment se așteaptă să audă zornăitul de lanțuri și cătușe. Ce am făcut, gândește el. De ce sunt așa căpos? Și atunci aude vocea negustorului care spune:

„Sunt în posesia unui lucru care sigur îi aparține învățătorului.“

Kragstedt se duce la raftul cu cărți și scoate o mapă pe care o deschide. Mapa conține un teanc de hârtii pline cu înscrisuri și desene. Negustorul o răsfoiește, în timp ce râde pe înfundate, mulțumit. Ridică o coală cu un desen cu o femeie goală. Falck simte cum se răcește în tot corpul.

„Nu e rău. Chiar ai înclinații artistice, învățătorule.“

„Cum…?“ zice Falck, dar i se pune un nod în gât și amuțește.

„Am găsit acest, cum să-l numim, jurnal, printre lucrurile dumitale, când te-am ridicat din fiord. Dacă nu mă înșel, amanta ta e atât de frumos desenată aici.“ Negustorul îi dă hârtia lui Dahl, care o studiază cu un zâmbet mulțumit, apoi i-o înapoiază negustorului. „Acest jurnal este o lectură nespus de atractivă“, spune el. „Tu nu ești de acord, Dahl?“

„Nespus de atractivă“, repetă intendentul.

„Colegiul Misiunii și profesorul Rantzau l-ar găsi cu siguranță și educativ, și palpitant“, zice negustorul.

Falck nu spune nimic. Își sprijină brațele grele ca plumbul de tăblia mesei.

Negustorul nu se poate abține să întoarcă cuțitul în rană: „Ce rușine cu amanta ta, învățătorule.“

„Nu a fost amanta mea“, mormăie el pentru sine. „A fost soția mea.“

Se pare că negustorul nu l-a auzit. „Bunul tău prieten, fierarul, a găsit-o azi-noapte. Se pare că a sărit de pe stânca aia înaltă, asta dacă n-a împins-o cineva. Mă doare, domnule învățător. Știu că erai legat de această persoană nefericită.“ Nici chipul și nici vocea negustorului nu arată vreo durere. Pare a fi în elementul său.

Falck își sprijină capul în mâini. Afară a apărut soarele, un chenar de lumină se târăște pe masă și luminează o coloană din fața lui. Pe urmă se face întuneric și hârtia devine gri. S-a terminat, gândește el. Totul s-a terminat. Singurul lucru pe care-l dorește acum e să poată ieși de aici și să plece acasă la Misiune, să închidă ușa după el.

Își drege glasul. „Îmi vreau colonialele înapoi. Pâine bună, carne de porc, arpacaș, o carafă cu bere, rachiu, și vreau ca ajutorul meu de preot, Bertel Jensen, să fie și el aprovizionat.“

„Bineînțeles“, zice negustorul serviabil. „Intendentul Dahl o să ți le scoată din depozit, îți dă cât poți să cari. Le poți lua cu tine de îndată ce semnezi.“

„Și hârtiile mele?“, întreabă el. „Jurnalul meu.“

„Rămâne în posesia noastră“, completează Kragstedt. „Ai cuvântul meu, învățătorule Falck, că aceste hârtii n-o să ajungă pe mâini nepotrivite.“

Se uită la ei, la intendentul Dahl care șade în fața lui, și la negustor, care stă în picioare în dreapta lui. Ia penița, o înmoaie și o scutură de marginea călimării.

„Unde trebuie să semnez?“

Intendentul arată din nou cu degetul.

„Aici.“

I se pare că amândoi își țin respirația cât timp el semnează sub ultima coloană, încercând o semnătură rotundă și elegantă:

Atestat prin prezenta de către Morten Falck, preot la Misiunea din Sukkertoppen.
15 august, anno Domini 1793.

†

Se duce acasă clătinându-se ușor. Înfrângerea și umilința și șocul l-au sleit, dar, așa cum l-a învățat Mântuitorul, există o eliberare în umilință și o purificare prin eșec și necaz. În acest caz are motive bune să se bucure. Și de fapt se simte bucuros și, pentru prima oară de ani buni, liber. În plus, soarele strălucește pe spatele lui umed. În pungi din piele cară cu o mână colonialele pe care i le-a dat Dahl, printre altele o sticlă cu un litru și jumătate de rachiu, în cealaltă mână are o carafă cu bere bună.

Iarba e udă, poteca noroioasă, marginea sutanei se târăște de solul murdar, o ridică, se împiedică, scapă pungile în mâl, mai să verse berea, dar o salvează. Pipăie sticla de rachiu. E întreagă, slavă Domnului. Continuă. Nu sunt mai mult de vreo două sute de pași până la casa Misiunii, dar astăzi drumul parcă e mult mai lung. Merge în umbra datoriilor și sărăciei cu care, prin câteva trasări din toc, și-a debitat anii rămași din viață. În schimbul a puțin rachiu și bere. După aceea, mai multă umilință. Penitență. Ridiculizare. Dispreț de sine. Nici o perspectivă de a se căsători omenește. Moarte prematură. Deocamdată, gândul ăsta îl face să se simtă bine, eliberat de responsabilitate și speranță și astfel liber de a se dedica sticlei, care se odihnește clipocind pe mânecile sutanei preoțești, și carafei, pe care o leagănă într-o mână. Din țărână ai venit, mormăie el, în țărână o să pleci, Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, te va învia în ziua de apoi. Cum se pot purta în felul ăsta cu un om al lui Dumnezeu? Ce s-a întâmplat cu lumea, dacă se

poate petrece așa ceva? Dar nu vrea să se gândească la asta. Se gândește la sticlă, la cum o pune pe masă, cum îi scoate dopul, cum alcoolul îi înțeapă nasul. O s-o ia ușor, nu se grăbește. Are toată seara în față, și noaptea.

Ajuns în bucătărie, lasă jos pungile murdare și scoate amnar și cremene. Pe urmă ia o mână de iarbă-neagră uscată și face o mică grămăjoară, apoi pune câteva bucăți de turbă una peste alta, de jur împrejur și deasupra. Cu degete stângace scapără amnarul. Iasca e atinsă de un evantai de scântei, ia foc, el se așază în patru labe și suflă cu grijă o rază de aer subțire și dură. O flacără albastră și slabă se ridică șuierând, apoi focul se împrăștie la turbă și se face galben, după care se colorează în nuanțe de roșu. Stă întins și se uită la foc, îl simte fâlfâindu-i în față. Imediat se va face sufocant de cald în camera mică și, ca să suporte căldura, trebuie să țină ușa deschisă, deși ploaia s-a întețit din nou. Râcâie în sobă cu vătraiul, împrăștie focul. Mirosul de carne de porc îl face să-i lase gura apă, o fi din cauza foamei sau a stării de rău. Dar știe că mâncarea o să-i facă bine. Gândul la un litru și jumătate de rachiu îl liniștește.

Toarnă mazăre uscată peste carne, puțină apă din albie, amestecă cu un polonic și, cât fierbe mâncarea, intră în cameră să-și scoată sutana, gulerul și peruca. Toate sunt ude. Gulerul, un dar de la tatăl său, și-a pierdut iar forma bufantă, e fleșcăit și lipicios și seamănă cu o broșură scoasă din șanț. Peruca din păr de cal a absorbit atâta umezeală, că i s-a dublat greutatea, iar pudra s-a adunat în cocoloașe lăptoase groase, din care păduchii se înfruptă într-o veselie. Îmbracă un pulover și o pereche de pantaloni și ia gulerul în bucătărie. Presară puțin amidon de cartofi în apă rece, pe urmă bagă gulerul acolo, până se udă cu totul. Freacă murdăria cu o perie. Alb oricum nu mai e, însă nu mai are cu ce să-l albăstrească, iar fata care îi spală rufele n-are voie să se atingă de guler. Trebuie pliat și e un lucru de care se ocupă numai el. Scoate fierul de călcat și-l încălzește în jăratic. Pe urmă pliază prudent gulerul bufant cu fierul, are grijă să nu ardă țesătura, se arde la degete în schimb. După care gulerul își recapătă forma dorită. Îl duce în camera de alături și

îl întinde într-un toc rotund de lemn pe care-l lasă deschis, ca să nu intre umezeala în guler.

Mazărea mai are puțin și se fierbe. Intendentul Dahl s-a gândit la el și i-a dat un boț de unt murdar, ceea ce e mai bine decât nimic. Răposata lui mamă spunea că un om ar trebui să mănânce în jur de două litre de murdărie pe an. Aruncă o bucățică de unt subțire ca lama printre boabele de mazăre. Mirosul de amoniac de la untul rânced se împrăștie în bucătărie. Abia dacă are răbdare să aștepte să se mai răcorească mâncarea, își toarnă în schimb o halbă de bere pe care-o bea dintr-o înghițitură. Râgâie, mirosul de drojdie al berii răsuflate îl înțeapă pe la nas, simte cum alcoolul i se împrăștie în cercuri prin creier și corp. Se relaxează. Mai toarnă o halbă și bea o înghițitură. Apoi mănâncă.

Se duce și meșterește puțin prin casă, în camera lui, în bucătărie, în sala misiunii, așază lucrurile la locul lor, curăță cuptorul din bucătărie, îngână un psalm, deschide ușa de la cuptor ca să intre în casă puțină căldură de la foc, de-acum stins. Pune cu lopata câțiva tăciuni aprinși în găleată și o umple cu niște bucăți noi de cărbune din lada din bucătărie. Bucățile de cărbune abia dacă fumegă după ce se aprind, le folosește apoi la el în cameră, în loc de brichetele mai ieftine de cărbune. Duce găleata la el în cameră, o scutură puțin, astfel încât cărbunii calzi să se așeze uniform printre cei reci, și pune găleata pe placa groasă de ardezie de sub masă. Ar trebuie să fie de ajuns pentru întreaga seară.

Sticla de rachiu ajunge pe masă, alături de un pahar. Încă n-o deschide. Dar stă acolo în toată splendoarea ei. Fredonează și mai face câteva treburi casnice, întoarce hainele pe frânghie, face patul, se plimbă puțin înainte și-napoi între bucătărie și cameră, scutură găleata cu cărbune din nou. Începe să fie cald și frumos.

Afară e lumină în continuare, dar ploaia, ceața și norii joși s-au așternut peste colonie. Casa coloniei nu se mai vede, chiar acum nu vede nici măcar o singură clădire din așezarea cam

izolată a stației Misiunii. Ceața e bună, te ajută să uiți unde te afli. Intră la el în cameră.

Dă jos de pe frânghia de rufe un număr din *Christiania-Kureren*, un ziar din care tatăl său îi trimite toate numerele pe un an și pe care obișnuiește să-l citească în funcție de ziua în care a apărut, dar cu exact un an întârziere, dacă exemplarele care nu sunt distruse de umezeală. Rupe o jumătate de pagină ca s-o ruleze și să aprindă lampa cu ea. Cade pe gânduri când citește un necrolog, vechi de mai mulți ani:

„Christiania, 12 ianuarie 1789. Iubita noastră mamă, Birgithe Christine Falck, născută Rasch, văduva poștașului Falck din Christiania, decedat acum mult timp, a adormit în liniște în Akershus, în vârstă de 88 de ani și jumătate. Sunt înștiințați prin aceasta rudele și prietenii, de către urmașii ei adânc îndurerați. Andreas Falck. Carl Falck.“

O vârstă impresionantă. Trebuie, așadar, să fi văzut lumina zilei în anul 1700, când Tordenskjold era un băiețel, iar Frederik al IV-lea era rege. Tatăl lui a încercuit anunțul. E o rudă din partea tatălui, o parte din neamul de la care Morten și-a primit numele de familie.

Rulează hârtia cu anunțul și numele său de familie și bagă sulul printre cărbuni, duce flacăra mică la lampă și aprinde. Stă și ține sulul de hârtie între degetul arătător și degetul mare, vede cum flacăra înghite literele groase, *a adormit în liniște, 88 de ani și jumătate, adânc îndurerați, Carl Falck*, își vede propriul nume dispărând și dă drumul sulului în ultima clipă, vede cum flacăra se transformă în cenușă care coboară ușor spre scândurile dușumelei. Calcă jăraticul până se stinge. Pe urmă își scoate corespondența.

Ia sticla de rachiu, o cântărește în mână, pe urmă toarnă jumătate într-o halbă și caută hârtie de scris, toc, cerneală și nisip. Începe să se însereze, clopotul coloniei a bătut de nouă ori, de acum încolo paznicul de noapte împotriva incendiilor va cânta fiecare schimbare de oră. Pipăie penițele, sunt toate moi și trebuie ascuțite, sau mai curând schimbate. Cu cuțitul lui ascuțit de deschis scrisori taie așchii subțiri din vârfuri, le

încearcă din nou pe deget, una după alta, alege una și-o înmoaie în cerneală, răsfoiește până ajunge la ultima pagină scrisă din jurnal și scrie timp de o oră despre vizita la madam Kragstedt. Bea puțin rachiu, pe urmă pune halba jos și adaugă ceva scurt despre văduvă și întâlnirea cu negustorul Kragstedt și intendentul Dahl.

Își scoate creionul și se pune să deseneze, îndeletnicire care mereu îl face să se liniștească. Găsește oglinda mică și încearcă să deseneze un autoportret. Rezultatul e o ființă care trage cu ochiul, cu înfățișare debilă, care pare să aibă planuri viclene. Se uită la desen, se uită în oglindă. Desenul a grăit adevărul, știe ceva ce el nu știa. Îl aruncă în găleata cu cărbune, ia altă coală și desenează o femeie goală, cu părul scurt și drept. E întinsă pe spate cu picioarele desfăcute. Dacă te uiți pe desen, ești întâmpinat de priveliștea sexului și labiilor ei, la a căror umezeală lucioasă își dă silința destul de mult, și mai sus abdomenul, pieptul revărsat, bărbia, gura și ochii, privirea ei. E un desen mulțumitor, și compozițional, și în alte feluri, dar bineînțeles că nu-l poate păstra. Cineva îi cotrobăie prin hârtii, posibil Bertel. E puțin îngrijorat că poate i-a citit jurnalul, mai ales notițele din noaptea trecută. Ar trebui să-și facă o obișnuință din a distruge toate notițele de felul acela. Desenele deocheate nu dăunează nimănui, însă și ele ar trebui înlăturate. În găleată cu desenul. Carafa cu bere bună e goală, sticla cu rachiu e mai ușoară. S-a încălzit în tot trupul de la băut și scris și desenat, poate de la o febră aflată la început, care probabil are cauze sexuale.

Se duce la fereastră, își răcorește fruntea caldă de geam și aruncă o privire în direcția casei coloniei care se află acolo, undeva în pâclă. Geamul e denivelat, s-a mai strâns puțin, ca o masă de acadea, probabil din cauză că nu are plumb în compoziție, picăturile de ploaie explodează la întâlnirea cu el. Jos la țărm zărește acoperișul hangarului pentru bărci și fabrica de ulei de pește. Nu se zărește nici un om. Dar paznicul contra incendiilor e afară, poate, iar fierarul patrulează cu siguranță prin dreptul depozitului de mărfuri și pe la promontoriul

muntos, unde pândește mult așteptatul vapor și hoții care se furișează pe acolo. Danezii sunt probabil ca întotdeauna în camera lor și pasează butoiul cu bere și sticla de rachiu de la unul la altul, lovesc cu cărțile de joc în masă și își strigă poruncile și o țin pe doamna Kragstedt trează. Pe urmă sunt metișii din casele lor mici, sufletele tăcute de funcționari ai coloniei, printre care și Bertel, și oamenii din casele groenlandezilor. Sunt o mulțime de oameni acolo. Chiar Kragstedt stă probabil învăluit în fumul albăstrui al lulelei, sau poate s-a dus la culcare.

Ciocănește la ușă. Se duce și deschide, se holbează apatic în întunericul nopții.

„Tu? Ce vrei?“

Ea nu răspunde.

El face un pas înapoi. Ea trece pe lângă el, își scoate versată hainele cu viteza fulgerului, se bagă în pat și trage pătura peste ea. Observă că lemnul alcovului nu scârțâie, iar fânul din saltea e mut. Ea se uită la el. Nu zice nimic.

„Mă bucur în orice caz că ești aici“, zice el și adaugă cu un oftat: „Și orice-aș face, nu cred că pot fi liber.“

Stă în picioare și se uită la ea, împovărat de alcool și eșec. Trupul ei gol sub pătura lui rău mirositoare. Ea clipește din ochi. El se apleacă, o studiază, bagă mâna pe sub pătură și o atinge acolo, jos. Ea e aici, o simte ca de obicei, nemișcată și pasivă, rece ca o stâncă. Își retrage mâna, simte mirosul ei, sau poate doar amintirea lui.

„Dormi“, spune el. „Eu am o grămadă de lucruri de făcut. Treburi preoțești.“ Zâmbește. „Treburi de *palasi*!“

Ea se întoarce cu fața la perete. El o învelește cu pătura. Un pachet care stă și-l așteaptă. Da, i-a fost dor de ea.

Se așază din nou la masă. Mai e destul în sticlă. Bagă degetul prin inelul prins în jurul dopului și scoate dopul. Sună ca un sărut. Duce sticla la gură și bea o înghițitură. Pe urmă îi pune dopul la loc, dă din cap și strigă „hu“, o deschide iar, mai bea puțin. Acum e beat. Beat, dar nu vesel. De cât rachiu e nevoie ca să fii vesel? Altfel de ce bei? Fiindcă speri să te înveselești. *Și el*

le-a spus: Beți pentru a vă bucura inimile! El ascultă porunca Domnului, e un creștin autentic, mai bea puțin, înghițituri mici. Acum n-a mai rămas nimic. Dar rachiul e înăuntrul lui, a schimbat locul, acum el e sticla.

Pune sticla jos. Se rostogolește spre marginea mesei. Se uită interesat la ea. Cade, o ia la dans pe podea cu un clinchet tare. Nu se sparge. Văduva se ridică în capul oaselor și se uită la el. Pe urmă se întinde la loc. E obișnuită cu excesele lui. Ridică sticla, o pune în mijlocul mesei, îi dă drumul. Ea se îndreaptă spre margine, cade, se ciocnește de podea. Văduva scoate un sunet de sâcâială. El râde încet în sinea lui, se simte răutăcios și atotputernic, ridică sticla iar, și iar. Ea se rostogolește, cade. De ce cade? De unde știe că podeaua e taman în direcția aia? Dă din cap, camera se leagănă în ritm cu el, dar în cealaltă direcție și cu un fel de întârziere elastică, de parcă universul ar fi un stativ prins de capul lui cu fire subțiri. Continuă să se rotească și după ce nu mai dă din cap. O observație bună. Trebuie notată! Apucă tocul, dar nu nimerește gura călimării și se dă bătut. În plus, nici nu mai are hârtie. Joacă iar jocul cu sticla. Totul se duce în jos, gândește el, totul poartă în sine un dor pentru adânc, pentru întunericul și mizeria de acolo de jos, tot ce e uman și creat de om poartă înăuntrul său o repulsie față de lumină, față de curățenie, față de ascensiune, de cer. Putem urca o clipă, sigur că da, prin credință, prin puterea voinței și prin rugăciuni, prin rațiune și cunoaștere, poate chiar prin iubire, dar vom căuta întotdeauna să coborâm, în murdărie și șanțuri. Acest fenomen îl numește doctorul Newton drept forța gravitației, și fără ea, toate șanțurile din lume ar duce în toate direcțiile posibile, iar mizeria ne-ar crește peste cap. Mulțumesc, Doamne, pentru înțelepciunea Ta!

Falck se liniștește, se dezbracă și se bagă sub plapumă lângă văduvă. Ea are pielea caldă. Îi strânge mâna, își arcuiește trupul lângă al ei, își pune gura pe pielea moale dintre umăr și gât. Ea întoarce puțin capul și-i șoptește ceva ce el nu înțelege. El zâmbește. Pe urmă spune:

Soția mea.

Te iert.
Mă ierți și tu?
Acum hai să dormim.
Știe foarte bine că ea nu e reală.

Partea a doua

Colonie și cateheză

Prima poruncă

Fanatici

(cca 1785-1788)

Prima poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai lui pe scurt:

„Să nu ai alți dumnezei afară de mine.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim mai presus de orice și să ne punem toată nădejdea și tot gândul în El.

AȘEZAREA IGDLUT are în alcătuire o mână de case de turbă răsfirate de-a lungul unui golf, puțin înăuntrul fiordului pe care danezii l-au numit Evighedsfjorden, Fiordul Veșniciei, la vreo două zile de mers la nord de colonie. Locuiesc cam douăzeci de oameni acolo, printre ei Maria Magdalene și soțul său, Habakuk. Fiordul, care are puțin peste 75 de kilometri, are mai multe meandre așezate cruciș, astfel încât pare că se termină la fiecare curbă, numai că se dovedește a continua o veșnicie. Așezarea Igdlut, care înseamnă „casele“, se află în vecinătatea primei cotituri. Golful are mai multe sute de pași lungime, fundul mării este nisipos, astfel încât de sus, de pe podiș, se văd clar bancurile de pești trecând, și e ușor să debarci pe uscat. Pământul se ridică abrupt cu versanți acoperiți cu tufișuri, prin care poate fi greu să pătrunzi, dar la vreo patruzeci-cincizeci de metri mai sus se află câmpiile monumentale pe mai multe niveluri, despărțite între ele de stânci joase. Când bătrâna mamă a lui Habakuk a murit anul trecut, au înmormântat-o

acolo sus după dorința ei, într-un mormânt fără cruce, cu capul întors spre Ierusalim. De acolo ai priveliște tocmai până la estuarul fiordului și marea deschisă la apus, spre munții ascuțiți și spre ghețarii care alunecă ușor și șerpuiesc în formă de S spre apa de la răsărit.

Primăvara pescuiesc capelini, *ammassat*, care vin în fiord în bancuri atât de înghesuite, că pot fi prinși cu minciogul și aruncați pe uscat în număr atât de mare, încât pare că stâncile lucesc și se mișcă în valuri. În iulie se prinde păstrăv de munte, uneori somon, sunt împunși cu crengi de salcie-căprească despicate și prevăzute cu gheare, sau cu ostii lungi făcute din cozi de lemn pe care s-au legat bucăți zimțate de maxilare de focă. Toamna, bărbații o apucă spre nord și vânează reni. În așezare există o pușcă cu cremene. Habakuk, căpetenia așezării, a făcut rost de ea acum aproape zece ani când a lucrat la Camera de Comerț, sus în Holsteinsborg. Pușca aceea are grijă de așezare de câțiva ani, dar acum e hârbuită, el n-a declanșat-o niciodată fără să-i fie teamă că va trage înapoi și-l va orbi.

Habakuk și soția lui, Maria Magdalene, stau într-una din casele de-a lungul golfului, chiar lângă gura de vărsare a râului. Locuiesc aici de câțiva ani, dar sunt de loc din Holsteinsborg. Uneori vorbesc că ar fi minunat să se mute sus, pe unul din șesurile cu priveliște fermecătoare oriunde ai privi. Dar ar fi dificil să stea atât de departe de țărm și râu. Nimeni nu locuiește sus în munte, oamenii ar da din cap dacă ar auzi că cineva s-a mutat acolo, s-ar uita la ei ca la niște ciudați. De aceea au rămas aici jos, pe țărm. Aici e locul nostru, al groenlandezilor, obișnuiește Habakuk să-i spună soției sale. Marea e mama noastră și de aceea trebuie să stăm la malul mării.

Maria protestează: Dar oamenii pleacă de lângă mamele lor, iar noi nu mai suntem copii.

Atunci el se uită la ea cu o privire iscoditoare și ea știe că cel mai bine ar fi să tacă, altminteri el va fi în toane proaste tot restul zilei.

Amândoi au fost botezați când erau oameni în toată firea. În primii ani ai vieții lor au trăit ca părinții, în păgânism, mereu în mișcare. Nu vorbesc foarte mult despre vremurile vechi de dinaintea creștinării, simt că parcă era o cu totul altă viață, ceva întunecat și îngrijorător la care cel mai bine e să nu se gândească prea mult. Cu toate acestea, Maria Magdalene se gândește mult la copilăria ei. Era o viață nomadă, verile și le petrecea în arhipelag, împreună cu familia, iernile în apropierea coloniei, locuiau în corturi din piele și în colibe de pământ, totul avea un caracter provizoriu. Trăiau în mizerie, însă mizeria avea într-un fel o funcție, era naturală și nu îi deranja. Abia când devii creștin, gândește ea, mizeria devine mizerie, ceva ce trebuie evitat și înlăturat, ceva rușinos care miroase urât.

Acasă era acolo unde se afla familia și unde exista vânat. Nu era vorba despre devotament față de locul în sine, nu existau sentimente limpezi de dor de casă, legate de anumite stânci, câmpuri sau golfuri, nici o nevoie de a se stabili undeva pentru totdeauna. Toate astea au venit odată cu botezul și Iisus. De parcă cele trei picături de apă cu care preotul i-a stropit pe cap le-a dăruit o nouă viață emoțională. Li s-au spus poveștile despre Iisus Hristos și au învățat de la ajutorul de preot indigen să izbucnească în plâns la auzul lor. Și plânsul a născut acel sentiment care se afla în spatele plânsului, cu o forță retrospectivă. Până atunci nu existase acolo. Dar acum se afla în tot ce se putea întâmpla. Râsul aparținea vieții păgâne, plânsul, celei creștine. După aceea au devenit mai legați de același loc, de aceleași corturi și de aceiași pereți de casă, de aceeași constelație de creste muntoase și defileuri și ritmul enervant al vieții cotidiene. Dacă plecau la vânat și pescuit, povesteau oamenilor pe care-i întâlneau sau își povesteau între ei despre casa pe care o aveau în colonie. Și atunci izbucneau în plâns. Realizau că le e dor de casă. Un sentiment cu totul nou. Și era mereu o ușurare să se întoarcă, să intre în modelele adânc înrădăcinate, ca în hainele vechi, să meargă pe aceleași cărări și pe aceleași stânci, să salute aceleași persoane.

Ea își amintește cum se lăsa iarna peste Holsteinsborg. Kællingehætten, muntele din spatele coloniei, se aprindea în lumina slabă a soarelui, aurora boreală pâlpâia în nuanțe de albastru peste dealurile acoperite de zăpadă, luna dădea coastelor muntoase un luciu metalic. Ea alerga cu cizmele prin zăpadă, tânără și veselă, ușoară aproape ca un fulg. Misionarul Oxbøl o întâmpina în casa lui mare, îi dădea lecții particulare fiindcă era inteligentă. Își propusese să o învețe să citească și să scrie. Asta era înainte de a-l cunoaște pe Habakuk.

„Ai grijă ce înveți de la preot“, îi zicea tatăl ei. „Umblă tot timpul după fete tinere.“

Ea cunoștea foarte bine zvonurile despre bătrânul preot. Se culcase cu mai multe prietene de-ale ei, două dintre ele rămăseseră gravide, iar în arhipelag mișuna, după spusele oamenilor, de progeniturile lui nelegitime, fără ca lui să-i pese dacă primeau învățătura creștină sau dacă erau botezați. Astăzi, cei mai mulți sunt oameni mari, iar preotul pare să fie încă viguros și fertil. Își întâlnește deseori copiii când pleacă în călătorie prin ținut, au pielea albă, sunt pistruiați și nu inspiră încredere. Marea de pucioasă îl așteaptă pe Oxbøl, nu există iertare pentru oameni ca el, și el știe asta. Numai că pe vremea aceea, ei nu-i păsa de intențiile preotului. Dorința preotului de a o învăța să citească și să scrie devenise și dorința ei. Interesul de a învăța să citească era ca o foame. Și învăța repede. Citea cateheza și evangheliile, citea numere din ziarul *København*s *Posttidende*, care era folosit ca hârtie de împachetat la Camera de Comerț, și citea cărți din biblioteca preotului. Când o asculta la catehează, trebuia să o oprească tot timpul.

„Sunt nevoit să-ți solicit ferm să nu răspunzi la întrebările mele cu cuvintele tale, ca și cum ar fi vorba de o conversație obișnuită, ci să urmezi textul cu strictețe.“

„Dar dacă o spunem cu cuvintele noastre, arătăm că am înțeles ce înseamnă textul.“

„Posibil. Dar acestea sunt cuvintele sfinte ale lui Dumnezeu, nu trebuie înțelese, trebuie învățate. Trebuie să te pleci în fața Cuvântului, femeie, nu trebuie să te faci egalul Domnului.“

„El m-a creat după chipul și asemănarea Sa!“

„Taci, Maria“, spunea preotul deznădăjduit. „Altfel nu te pot confirma.“

Toamna aceea a fost confirmată, în orice caz.

„Acum sunt botezată și confirmată“, i-a spus ea, „așa că acum nu ne mai putem culca. Ce noroc că nu m-ai lăsat gravidă.“

El stătea pe scaun și se uita la ea cu ochii lui de vulpoi și cu un zâmbet slab în jurul buzelor lipsite de viață. „Te-ai putea căsători cu mine, Maria.“

„Ești om bătrân. Nu te vreau. Dar mulțumesc oricum. În plus, sunt logodită.“

„Și cum îl cheamă pe fericitul tânăr?“

„Îl cheamă Habakuk. Ne-ai putea cununa tu, Oxbøl.“

„Oh, mulțumesc, mulțumesc. Chiar sunt mișcat. Și peștitorul ăsta îl aveai și când veneai aici?“

„Ne întâlnim de astă-iarnă.“

„Ești exact la fel ca celelalte“, a spus preotul strâmbându-se.

„Lauritz Oxbøl, Domnul te va pedepsi pentru păcatele tale“, a spus ea și-i venea să râdă.

„Hm“, a spus preotul bătând cu degetele în masă.

„Și copiii pe care i-ai făcut preacurvind se vor întoarce să se răzbune pe tine.“

„Să vină. Nu mi-e frică de ei.“

L-a sărutat când a plecat. Ea de fapt ținea la bătrânul păcătos. Era dur, spunea ce gândește. Ea aprecia asta.

Habakuk tranșa slănină la Camera de Comerț, era înalt și brunet și mergea mereu cu un tricorn pe care-l cumpărase de la un marinar. Participaseră împreună la pregătirea pentru confirmare și se cunoscuseră acolo.

„Ești amanta preotului“, a spus Habakuk. „Bănuiesc că ai învățat mai mult decât Tatăl Nostru.“

Și s-au logodit. Părinții lui Habakuk își construiseră casă în Holsteinsborg, fuseseră botezați în tinerețe, el mersese câțiva ani la școala bătrânului Niels Egede, fondatorul coloniei Holsteinsborg, fiul lui Hans Egede, apostolul Groenlandei. Știa

să scrie și să citească, iar prima scrisoare pe care a primit-o Maria vreodată a fost o cerere scrisă în căsătorie de la Habakuk. S-a dus cu el la preot, care a acceptat mormăind să-i cunune în noua biserică, Bethel. După aceea, Maria a citit pe furiș ce scrisese preotul în registrul parohial. Scria așa:

„15 august 1775, Ziua Adormirii Maicii Domnului. Astăzi, în biserica Bethel, au fost cununați măcelarul Habakuk și femeia Maria Magdalene, amândoi din Holsteinsborg. Cu binecuvântarea Lui am urat perechii căsătorite o viață lungă împreună, în fericire și armonie. Amin. Lauritz Oxbøl. Misionar.“

Maria a izbucnit în râs când a citit. Preotul fusese acru ca oțetul când îi cununase, dar asta nu se observa din nota de cununie. Trebuie că și-a mușcat limba. Maria a rupt foaia din registrul parohial și a băgat-o în buzunar. Acum o ține înrămată pe perete, acasă la ea.

Misionarului Oxbøl i-a fost totuși greu să renunțe la ea. Trimitea tot timpul pe cineva s-o cheme și, fiind un om influent, nu îndrăznea să nu se prezinte. Și acum era gravidă. Un copil alb și pistruiat cu ochi cu trăsături viclene a venit pe lume. Habakuk nu s-a bucurat. S-a dus să facă reclamație la inspectorul districtului, inspectorul i-a scris preotului, preotul a răspuns și a reușit să obțină concedierea lui Habakuk de la Camera de Comerț. Atunci și-au împachetat lucrurile și au luat-o spre nord, spre Fiordul Veșniciei.

Și acum sunt aici, în așezarea Igdlut, unde locuiesc vreo douăzeci de botezați și aproximativ la fel de mulți care încă sunt păgâni, dar care de fapt ar vrea să fie botezați. Maria Magdalene și Habakuk le-au ținut lecții împreună cu ajutorul de preot, cei nebotezați și-au însușit cateheza și cântă psalmii lui Brorson de se ridică tavanul din coliba de pământ, au plâns de le-au sărit mucii de suferințele lui Iisus și trăiesc o viață la fel de creștină și cu frică de Dumnezeu, exact ca toți ceilalți. Dar nici un preot nu s-a zărit acolo de mulți ani. Maria speră că situația se va schimba. A auzit că misionarul din Sukkertoppen, un anume învățător Krogh, pe care ea nu l-a întâlnit niciodată, și-a

pus capăt zilelor, și că un nou preot e pe drum. Poate că el o să fie mai interesat de ce se întâmplă în district decât cel care s-a spânzurat.

În toamna aceea, și pescuitul de păstrăv, și vânătoarea de reni dau greș. Sunt nevoiți să fiarbă tot ce au din curele de piele și cizme și să mănânce, o umilință pe care Maria n-a mai trăit-o din copilărie. Toți copiii mici ai celor nebotezați mor, unii dintre ei sunt sufocați ca să li se cruțe suferința. Mamele suie cu ei pe munte și se întorc tăcute, cu hainele copilului. Ajutorul de preot din așezare le spune părinților că nu e în acord cu viața creștină să-ți omori propriii copii. Dar nu poate face multe în această privință. Și în sinea lor, majoritatea sunt doar recunoscători că mai dispar niște guri înfometate. Doi vânători tineri pier, adică nu se mai întorc de la vânătoare. Bătrânii așezării se furișează sus pe munte sau ies în larg, pe gheață, își întorc privirea obosită pentru ultima oară ca să vadă așezarea, apoi dispar în spatele promontoriului sau după coama muntelui și nu se mai arată niciodată la față. În primăvara următoare au mai rămas doar zece adulți. Ajutorul de preot ține slujbă pentru morți și dispăruți, iar supraviețuitorii simt o comuniune puternică, dar și mare neliniște în fața viitorului. Se vorbește despre faptul că va fi necesar să se mute în Sukkertoppen, unde măcar nu vor muri.

Dar captura de capelin e iar bună, sunt iarăși încrezători. Ies cu bărcile în arhipelagul de la estuarul fiordului și adună ouă de rațe de ghețuri, lup-de-mare parazit, alca-cu-oglindă, pinguinul nordic Garia, prind cu harponul foci care încă mai au grăsimea acumulată pe timpul iernii, iar bucățile de carne strălucitoare și cu margini de slănină sunt întinse aburind pe piei uscate, și se țin festine zile întregi.

În arhipelag întâlnesc o femeie tânără care e și ea din Holsteinsborg. Habakuk o întreabă cum e acolo. E la fel. Și bătrânul preot, Oxbøl, mai trăiește? Din câte știe ea, da. „Și preotul ți-a dat lecții și te-a botezat?“ întreabă ajutorul de preot. „Mi-a dat“, zice ea, „și aici e rezultatul.“ Arată cu degetul la fetița ei care e blondă, pistruiată și pare slăbită. „A lăsat duhul

Domnului să coboare asupra mea, dar nu m-a botezat.“ Așadar, totul e ca de obicei în Holsteinsborg. Acolo nu se pot duce. În acest caz ar fi Sukkertoppen, care se află mai aproape, dar e și mai sărac.

Tânăra femeie și fetița ei îi urmează în Igdlut și se mută acasă la Habakuk și Maria Magdalene, unde se instalează pe patul pentru oaspeți. Celelalte femei din așezare nu o plac, o găsesc arogantă și cu nasul pe sus fiindcă s-a culcat cu preotul, și fiindcă știe să citească și să-și scrie numele. În plus, e metisă și asta le face nesigure. O parte din aceste sentimente le-au nutrit dintotdeauna pentru Maria Magdalene, o bănuială că ea se simte superioară lor, însă din cauza lui Habakuk, care e nestorul așezării, și-au înghițit supărarea și s-au purtat frumos cu ea. Cu atât mai mult își lasă indignarea să se reverse asupra străinei. Se șoptește în stânga și-n dreapta. Și faptul că noua venită stă cu nasul pe sus și se crede mai bună decât celelalte nu îmbunătățește situația. De vreo două ori se duce cu Habakuk și cu alți bărbați în fiord, la pescuit de păstrăv. Se întorc fără un pește, dar zâmbind ambiguu.

Sentimentele Mariei Magdalene pentru femeie sunt amestecate. Simte că are o afinitate cu ea, fiindcă e din afară, fiindcă e înțeleaptă, dar și pe ea o enervează că femeia e atât de arogantă și o încearcă și un junghi de gelozie când o vede întorcându-se din fiord în compania bărbaților. Vorbește cu femeia. „Creezi neliniște și invidie“, o avertizează ea, „celelalte femei te disprețuiesc.“

Dar femeia nu vrea să asculte. E încăpățânată ca un copil și pare furioasă pe toată lumea și ferm decisă să-i facă și pe alții să sufere din cauza asta. Ea spune: „Dacă voi, femeile, nu sunteți în stare să vă păstrați bărbații, atunci să dați vina pe voi.“

„Aș vrea să te ajut“, spune Maria Magdalene. „Dar nu cred că vrei să fii ajutată.“

Femeile sunt foc și pară pe mutește, vorbesc și șoptesc secretos între ele. Maria le aude spunând că nu pot ține aici un străin care să consume puțina mâncare pe care o au. La iarnă

trebuie să plece. Și dacă nu dispare de bunăvoie, s-au hotărât s-o omoare în bătaie. Ea nu e botezată și nimeni nu e pedepsit dacă omoară un păgân. Maria se gândește și la ce crede ea și trebuie să recunoască faptul că în adâncul ființei își dorește ca ele să facă asta. De ce nu pleacă femeia? E vina ei și numai a ei dacă i se întâmplă ceva. Bărbații bineînțeles că știu ce se pune la cale, dar rămân pasivi. Le place neliniștea, ei se distrează cu străina, o iau cu ei sus pe munte și se culcă cu ea sau se furișează în patul ei când lampa este stinsă și pe urmă se aud chicote și gemete în întuneric. Dar la iarnă, gândește Maria, când viața se va îngrădi, o să fie și ei la fel de doritori precum femeile să scape de ea. De aceea ei continuă cu rânjetele lor pline de subînțeles, savurează plăcerea atâta timp cât durează și nu se gândesc prea mult la urmări. Maria vorbește cu soțul ei, însă el îi alungă orice îndoială. E doar o păgână. S-a culcat cu toți bărbații posibili, nu le poți reproșa femeilor că se uită strâmb la ea.

„Și tu te culci cu ea“, zice Maria acuzând.

El se face mic. Pe urmă zâmbește, îi ia mâna, o duce la gură și o sărută. „E doar o păgână, ne pierdem și noi vremea cu ea. Poți să îi permiți asta soțului tău, nu? Pe tine te iubesc, tu ești soția mea.“

„Femeile o s-o omoare în bătaie“, spune Maria.

„Ei, nici așa rău nu e.“

„Tu chiar nu te pricepi la femei“, spune Maria, „tu nu știi cât de răzbunătoare și rele pot fi. Tu crezi că femeile sunt mai bune decât bărbații.“

„Hai să nu mai vorbim despre asta.“

„Trebuie să se mute de aici“, spune Maria. „N-o mai vreau în casa mea.“

„Acum tu ești cea avidă de răzbunare“, zice Habakuk.

Dar seara, străina nu mai e în patul pentru oaspeți. Maria înțelege că s-a mutat într-una din celelalte case.

Habakuk și-a cumpărat liniștea și pacea pentru o vreme. Maria se interesează ce mai face străina. Se pare că ei au lăsat-o la voia întâmplării, trăiește din oase roase și mâncare stricată.

Au obligat-o să-și dea fata uneia dintre femei. Într-o seară, când cinci femei sunt singure cu mama fetei, patru dintre ele o țin și a cincea ia un țăruș de cort și i-l înfige între picioare.

„Uite-ți preotul!“, țipă ele. „Simți ce bucuros e să te revadă?“

Ea strânge din dinți și chipul i se schimonosește într-un snop de durere. Dar nu scoate un sunet. Maria nu ia parte la abuz. Dar e prezentă. Și nu face nimic pentru a le împiedica pe celelalte.

Încetează de bunăvoie când femeia începe să sângereze, se retrag îngrozite când văd sângele și o lasă în pace să stea întinsă pe pat. Sângerează în continuare, pe urmă face febră mare, stă chircită, tăcută în continuare, și ele cred că e pe moarte. Maria speră să fie așa. Ar fi cel mai simplu. Dar are grijă de ea în fiecare zi și-i dă apă și supă. E datoria ei creștinească. Pe urmă se ridică din pat, merge împleticit cu picioarele ei subțiri și rânjește triumfător spre femei. Ele răspund punându-i cărbuni încinși pe piele când doarme, îi smulg smocuri de păr din cap. Maria o invită să se mute înapoi la ea acasă. Dar ea nu se mută.

„E lecția mea“, spune ea. „Și oricum e mai bine decât la misionarul Oxbøl.“

Astfel, într-o zi, când majoritatea bărbaților sunt plecați, femeile o cară până la țărm, iar cele care nu trag de ea o lovesc cu picioarele și țipă încurajator la celelalte. Îi leagă o piatră de gât, o duc cu barca în larg și o aruncă peste bord. Pe urmă se întorc pe țărm, stau și se uită. Maria Magdalene stă în fața casei sale și vede tot. Nu intervine. Femeia nu se scufundă. Stă cu capul în jos și dă din picioare în aer. Femeile stau la țărm și urlă la ea să moară. Câteva dintre ele plâng isteric. Adună pietricele de pe plajă și aruncă după ea, strigând „Mori, *diavulu*!“. Pietricelele se aud șuierând prin aer și lovind apa. Câteva dintre ele nimeresc. Maria aude asta. Femeia dă în continuare din picioare. Se pare că are capul pe jumătate deasupra apei, fiindcă scoate niște țipete fornăite, pe jumătate sufocate. Pe urmă femeile se duc la casele lor. Nu suportă să fie martore la

lupta cu moartea. Maria le aude intonând un psalm cu voci piţigăiate.

Coboară pe plajă, intră cu picioarele în apă până la insulița unde sunt legate bărcile și trage un caiac pe apă. Când ajunge la femeie, vede cum e ținută la suprafață de bulele de aer din haine. Maria se ține puțin la distanță, îi e teamă că femeia o va apuca și va răsturna barca. Îi întâlnește privirea, care e ciudat de calmă. Îi întinde mâna și femeia o apucă ezitând. Apoi Maria taie frânghia și piatra se duce la fund. Femeia se ridică pe bancheta din spate a bărcii, se agață bine și stă întinsă și tușește și scuipă sânge.

„Idioate nepricepute“, zice ea. „Ar fi trebuit să le spun că piatra e prea mică.“

Maria o duce la ea acasă, îi dă haine uscate și puțină supă caldă. Trebuie s-o forțeze să mănânce.

„De ce vrei atât de mult să mori?“ întreabă ea scoasă din sărite.

„Nu sunt bună de nimic“, răspunde femeia clănțănind din dinți. „Pot să-mi desfac picioarele în fața bărbaților, e singurul lucru pe care-l știu. Sunt plină de sperma misionarului Oxbøl, îmi curge în sânge, dacă transpir, transpir spermă. Odată am vrut să fiu botezată și să mor, ca să-mi capăt fericirea eternă și liniștea. Acum vreau doar să mor. Fericirea eternă nu e ceva pentru mine.“

„Nu poți rămâne aici“, spune Maria. „Otrăvești toată așezarea. Ești un om rău. Vreau să pleci.“

Femeia se uită la ea cu un zâmbet disperat. „Ești la fel ca mine“, zice ea. „Ești sora mea.“

„Ce vrei să spui? Eu nu sunt deloc ca tine.“

„Și tu te-ai culcat cu el“, spune ea. „Mi-a povestit el. Ai fost marea lui iubire.“

„Singura iubire a misionarului Oxbøl e misionarul Oxbøl însuși“, răspunde Maria. „O să-și primească el pedeapsa.“ Se întoarce și începe să coasă niște haine rupte.

O aude în spatele său pe femeie râzând pe înfundate și aproape delirând, vorbind singură despre bătrânul Oxbøl. Îl

numește „pater Oxbøl“ și turuie cu multe detalii tot ce a obligat-o el să facă și ce ar vrea ea să-i facă lui. Maria regretă că a salvat-o și-a adus-o pe uscat.

Când Habakuk vine acasă, ea îi povestește ce s-a întâmplat. Mai întâi se îngrozește, apoi se enervează.

„Ce oribil. Ce necreștinesc din partea lor! Biata femeie!“

„Tu ești la fel de vinovat ca și ele“, zice Maria. „Poți să faci penitență ajutând-o.“

„Fac ce consideri tu că e cel mai bine“, răspunde Habakuk.

În ziua următoare, două caiace ies din fiord. Se îndepărtează ferm pe apă. În fiecare caiac stă câte un pasager pe bancheta de la pupă, cu spatele spre bărbatul care vâslește caiacul, într-unul femeia, în celălalt fetița ei. Femeile sunt pe promontoriu și se uită după ei. Seara, ajutorul de preot ține slujbă. „Cu toții suntem păcătoși în fața Domnului“, spune el. „Acela dintre voi care este fără de păcat să arunce primul piatra.“ Când termină, femeile își intonează psalmul lor pițigăiat. Maria Magdalene cântă împreună cu ele.

Afară începe să ningă.

†

Deocamdată n-a spus nimănui asta. Dar nu poate continua să țină secretul o veșnicie, mai devreme sau mai târziu trebuie să vorbească, măcar cu bărbatul ei. Sau cu un preot. Dar unde să găsești un preot? Mai ales de când colonia s-a mutat în poziția sa de acum, preoții și-au neglijat districtul. Sigur că ar putea să vorbească cu ajutorul de preot al așezării. Dar el e prea pietist pentru gustul ei lumesc, sigur ar cădea în genunchi și-ar încerca s-o convingă să-i urmeze exemplul, ș-atunci ar începe amândoi să se văicărească și să invoce rănile Domnului și din astea. Nu e ceva pentru ea. Ea Îl iubește pe Domnul, are respect pentru suferințele Lui, dar nu abuzează de răni și sânge și lichide biologice, așa cum fac pietiștii.

Mai bine așteaptă să-i vină bărbatul acasă. E la vânătoare de reni, e plecat de câteva săptămâni. Și-a luat la el o amantă, o altă femeie tânără, ca să-i facă de mâncare și să-i coasă și să-i țină salteaua caldă. Ea, una, e prea slabă ca să participe la vânători obositoare. Și capacitatea ei de a încălzi patul e așa și-așa, Habakuk s-a plâns des de asta. „Dacă ai fi la fel de pricepută în ale nevoilor soțului tău așa cum ești în evanghelii, aș fi un bărbat fericit“, zice el. Așadar, e corect și ieftin că și-a luat amanta la el. Dar își dorește să n-o fi făcut-o.

Nici măcar nu știe când a început. A fost cândva în timpul iernii, când încă erau înzăpeziți și consumau proviziile de carne. Avea vise din acelea ciudate cu cel îmbrăcat în alb care apărea și-i vorbea. La început s-a gândit că preotul Oxbøl a venit la ea, că sunt coșmaruri și se trezea mereu cu așternuturile ude de transpirație. Oxbøl nu e un bărbat cu care și-ar dori să mai petreacă vreo noapte. Visul a mai revenit de câteva ori și atunci a observat că totuși nu bătrânul preot e cel care i se arăta. Silueta rostea ceva, însă ea nu putea deslușî cuvintele. Poate că erau exprimate într-o limbă străină, posibil greacă sau ebraică, nu-și dădea seama. Chiar dacă a citit destul de mult, nu știe limbile biblice. Poate să turuie din ea câteva cuvinte în latină învățate pe de rost, asta e tot. Când Habakuk vrea s-o tachineze, îi zice mica lui papistă. Nu, cel îmbrăcat în alb nu în latină vorbea. Și nici nu era ceva amenințător asupra lui. Așa a simțit prima dată, însă după aceea situația s-a schimbat. Mai degrabă ceva imperios. Dar ce încerca bărbatul să spună?

Pe urmă visele au încetat. Sigur e ceva foarte obișnuit, gândește ea, ca visele să pară atât de reale după ce s-a întâmplat ceva neplăcut. Mai întâi a fost povestea cu femeia care a pricinuit haos. Pe urmă s-a întâmplat ceva de-a dreptul trist. Fiul lor cel mare, cel blond și pistruiat, exersase să tragă cu arcul făcut de tatăl lui și o nimerise pe sora lui în ochi. Băiatul fugise și se ascunsese, iar fetița stătea întinsă pe plajă și țipa. Câțiva dintre ceilalți copii au venit într-un suflet la casa lor și au dat alarma. Când au ajuns la fată, săgeata era ruptă: dacă ea

făcuse asta, într-o încercare de a o scoate, sau fratele, asta n-au aflat niciodată. Dar Habakuk a apucat coada scurtă și ciufulită a săgeții și a tras de ea. Era o săgeată serioasă, prevăzută cu gheară, vârful era o bucată metalică ascuțită de la Camera de Comerț, din aceea care se îndoaie și se pune de-a curmezișul când pătrunde în carne. Habakuk a tras de coada săgeții, Maria a trebuit să-i țină capul fetei și a simțit cum bărbatul a tras din toate puterile, a încercat să răsucească și să smulgă săgeata. Curelele de piele s-au rupt, însă vârful săgeții a rămas înăuntru. Au sperat că rana se va vindeca și că bucata de metal care se înțepenise în orbita ochiului se va închista. Numai că în cursul nopții fata a murit. Băiatul, fratele mai mare al fetei, s-a întors în ziua următoare. S-a făcut că plouă, a mâncat, a dormit, iar ei l-au lăsat în pace.

La câteva zile, sau mai bine spus la câteva nopți după accident, Maria Magdalene a visat iar silueta îmbrăcată în alb. S-a gândit că poate e Domnul care vrea s-o aline în durerea ei. Dar ea nu voia alinarea Lui, a refuzat. Dacă ar fi fost ceva de capul Tău, mi-ai fi salvat fata, mi-ai fi salvat băiatul să nu ajungă ucigaș. Acum nu mai contează. În fiecare zi stătea în apropierea fiului, ucigașul, îi dădea mâncare, îi aranja hainele, îl mângâia și nu se putea abține să îl disprețuiască pe el și chipul lui pistruiat și ochii lui de vulpoi. Iar băiatul simțea asta, se ferea de ea. Nu mai aveau alți copii care să fi supraviețuit primului an de viață.

Habakuk a început acum să vorbească despre faptul că ar vrea să locuiască sus pe șesuri. Se face că a uitat că a fost ideea ei. Ar fi ceva neobișnuit. Maria n-a văzut niciodată pe cineva locuind mai departe de o aruncătură de băț de apă. Dar câmpurile așezate sus au ceva maiestuos și ademenitor. Ceața nu ajunge până acolo. Poți să stai s-o vezi apărând ușor seara și așternându-se pe apă de la un mal la altul, strălucind în nuanțe de argintiu și atât de compactă, încât ai senzația că ai putea merge pe ea și traversa fiordul pe jos. Dimineața vezi cum e absorbită din nou de mare. Dacă locuiești jos pe țărm, nu-ți vezi

mâna în fața ta în ceață, te simți orbit și închis și nu-ți dai seama de unde vin sunetele.

„Am fi mai aproape de Domnul acolo sus“, zice Habakuk.

Maria zâmbește în sinea ei.

Și pe urmă, omul cu straie albe se întoarce și-i vorbește din nou. E miezul verii. Fiul s-a dus cu tatăl în fiord și Maria se bucură că a scăpat de amândoi. Așezarea e aproape nepopulată, în afara ajutorului de preot și a doi bătrâni care au supraviețuit ultimei perioade de criză, și care acum se tem cu gândul la iarna următoare.

De data aceasta aude și înțelege ce spune: *Maria Magdalene, tu crezi că toate astea au apărut din neant?*

A luat-o cu el sus pe câmpuri, trebuie că au mers acolo în vis, nu-și aduce aminte. Acum, el stă și dă din mâini spre fiord și spre munți și spre cer. Se uită mai îndeaproape la el, își întipărește în minte înfățișarea lui, fiindcă s-a gândit să-și noteze totul când se va trezi. Acum vede că e El. Mântuitorul. Nu are îndoieli. În multe privințe seamănă cu ilustrațiile pe care le-a văzut cu El, barba, părul lung și ondulat, ochii căprui, pielea albă, mantia. Dar felul în care o privește, expresia feței Lui nu sunt așa cum și-a închipuit. Are sprâncenele ridicate, gura zâmbește strâmb. Îți bați joc de mine, se întreabă ea.

Pe urmă dispare. Ea a rămas singură în picioare, sus, deasupra satului acoperit de ceață. E miezul nopții, dar e lumină. Doi corbi se zbenguie și croncănesc deasupra ei. A doua zi scrie totul pe o bucată de piele curățată de slănină. Ascunde „foaia“ sub saltea. Trebuie să vorbească cu cineva despre vis. Și-ar dori ca bărbatul ei să vină mai repede acasă.

Câteva zile mai târziu, visul se repetă. Stă lângă El de parcă ar fi egali, iar El dă din mâini și pune aceeași întrebare, posibil enervantă: *Tu crezi că toate astea au apărut din neant?*

Nu. Bineînțeles că nu cred așa ceva.

Dar de aici nu se iscă vreo discuție în mod direct. Ar vrea să-L întrebe diferite lucruri, acum, că e lângă ea, să-I ceară iertare că a fost furioasă pe El din cauza morții fiicei, să-I ceară sfatul în privința fiului, băiatul pistruiat. Dar de fiecare dată când

vrea să zică ceva, El îi face un semn de respingere cu mâna. Nu se uită la ea, se uită în zare, peste fiord și munți.

Tu crezi că toate astea au apărut din neant?

Nu, doar am spus.

Îndrăznește să se uite la pieptul Lui, se apleacă și dă mantia puțin la o parte. Și vede, vede rana. Nu mai sângerează, dar nici nu s-a vindecat. O gaură deschisă, roșie ca focul, unde a pătruns vârful de lance al romanilor. Asta îi amintește de fata ei, nimerită cu o săgeată. Se trezește plângând.

Maria Magdalene, zice El într-o noapte, *du-te și spune poporului tău că trăiește o viață în păcat. Trebuie să se adune în cete mari și să plece din colonie și de lângă danezii curvari și bețivi și să se închine lui Dumnezeu.*

E cel mai lung mesaj pe care l-a auzit de la El. Îl scrie cuvânt cu cuvânt în dimineața următoare. Acum a umplut o coală întreagă cu mesaje de la El. În aceeași zi, Habakuk se întoarce de la vânătoare.

Pare abătut și plin de regrete. Au prins mai multe animale mari, cară de animalele jupuite și le aruncă pe jos, părți din spate cu picioarele crăcănate și mușchi roșu marmorat cu seu alb-gălbui și tendoane. Iarna e salvată. Însă Habakuk e tăcut. După ce se spală de sânge, intră în casă și se întinde pe patul de scânduri. Ea îi fierbe o porție de mațe cu arpacaș, dar el împinge mai încolo castronul și se întoarce cu fața la perete. Intră băiatul. Îi dă lui mâncarea, iar el o înfulecă. Vede că a crescut. După ce termină de mâncat, Habakuk îl roagă să plece.

„S-a întâmplat ceva“, spune el.

„Da“, zice ea. „Așa e. Ce s-a întâmplat?“

El povestește. Au ieșit la vânătoare în fiecare zi, dar n-au avut norocul de partea lor. Animalele erau prea departe, erau prea speriate, și când era la o distanță bună de tras, a tras pe lângă. Era ceva în neregulă, simțeau asta. Nu s-a mai culcat cu amanta, fiindcă a crezut că Domnul poate e furios pe el din cauza ei și că vânătoarea va merge mai bine dacă doarme singur. Dar tot n-a prins nici o pradă. Pe urmă, unul dintre bărbați a propus să folosească magie de vânătoare, ca pe

vremuri. Din mesteacăn-pitic și iarbă-neagră au făcut păpușele mici reprezentând reni și le-au descântat cu formule magice. În zilele următoare au doborât mult vânat. Dar nici unul dintre ei nu s-a bucurat de pradă. Le e frică să nu fie pedepsiți cu boală și necazuri.

Maria e îngrozită: „V-ați închinat la idoli!“.

„Da. Satan ne-a pus să facem asta, sau tu ce crezi?“

Atunci Maria îi povestește despre vise. Îi arată foaia cu tot ce îi spusese omul cu straie albe. Se hotărăsc să urmeze poruncile una după alta, ca să nu fie pedepsiți. Se despart de restul oamenilor din casa comunitară printr-o bucată de piele care atârnă în jos prin acoperiș. Asta le dă puțină intimitate. Îi aud pe ceilalți din casă intrând. Au carne pe care încep să o fiarbă, curând se face sufocant de cald, iar Maria și Habakuk se dezbracă și se întind pe piele. Ascultă ce se vorbește în casă. Șoptesc între ei, țes planuri.

†

Toamna se mută sus pe șes. Pentru început locuiesc în cort. Ridică grinzile acoperișurilor din vechile lor case de pe țărm și le cară până acolo. Scot din pământ turbă proaspătă și o usucă. Pe urmă construiesc pereții. Femeile tăbăcesc mațe pe care le folosesc drept ferestre, bărbații cară cadavrul unei balene cu cocoașă și întind oasele la marginea țărmului, pentru ca puricii de alge marine să mănânce ce e pe ele și să le curețe, după care vor fi folosite drept căpriori și proptele. Navighează de-a lungul coastei care e plină de rămășițe de vase naufragiate și adună ce găsesc din cherestea plutitoare, plăci geluite, butoaie cu ulei de pește, scrinuri, funii și recipiente mari cu vele. În interiorul fiordului, locuitorii adună ce mai au și ei din materiale de construcție europene, scânduri, cârlige și clanțe de uși, cârlige de fier pentru oale, și cu ce găsesc de la vasele naufragiate se dovedește a fi mai mult decât de ajuns. Sunt conștienți că încălcă legea daneză, luând rămășițe de la navele naufragiate,

și că pot fi pedepsiți cu cătușe și stâlpul infamiei dacă sunt prinși, dar ei își spun între ei: asta e țara noastră, ce aduce apa la mal ne aparține nouă la fel cum aparține și danezilor, să vină să le ia dacă au curaj. Fac un pat lung din scânduri, în care cele trei cupluri care se mută cu ei au fiecare despărțitura sa spațioasă. Dintr-un arbore de la vela-foc a unui vapor ridică un catarg de steag, înalță pe el o piele de maț brodată cu un model stilizat de oameni care se iau de mână și dansează în cerc. Steagul care flutură se vede de la mare distanță.

Habakuk ține un moment de reculegere sus pe câmp, în fața noii case. Povestește despre ultimul vis al soției, când Domnul i s-a arătat din nou. Domnul se bucură, spune el. Este bucuros pentru copiii Săi. Spune că au ales drumul spre eliberare și independență, și pe acel drum nu pot merge alături de danezii curvari și cheflii din colonie. „Suntem noi înșine acum“, spune Habakuk, „și Domnul Iisus Hristos e cu noi!“

„Da!“ izbucnesc cei care stau și-l ascultă. „Dar ce facem dacă vine vreo corabie din colonie și zice că am răstălmăcit credința și am furat rămășițe de nave care de drept aparțin Majestății Sale Regele? Pentru că asta am făcut!“

„Atâta vreme cât ne îndreptăm după cuvântul Domnului, nu ni se poate întâmpla nimic rău“, zice Habakuk calm și se uită bine la fiecare în parte. „Această țară ne aparține, nu trebuie să cerem permisiunea să luăm ce aduce apa la mal, și nimeni nu ne spune nouă în ce să credem. Domnul e cu noi! El îi vorbește soției mele, iar eu duc cuvintele Lui mai departe, către voi.“

În acea toamnă au capturi bune, și de păstrăv de munte, și de somon oceanic, și de ren. Proviziile pentru iarnă sunt îndeajuns când se face frig și se așterne gheața peste fiord. Vin cete de oameni din toate colțurile districtului, se construiesc și alte case sus pe podișuri, case de turbă, case de lemn și case de piatră. Se fac mai multe gropi pentru proviziile pentru iarnă și se umplu repede, se face focul cu slănină și crengi și turbă, dar și cu cheresteaua găsită pe țărmurile din arhipelag. Casele sunt calde și frumoase, se nasc copii, iar mamele lor au lapte suficient. Pe urmă iarna închide totul, iar așezarea cade într-o

stare de somnolență. Fum proaspăt și gros se ridică liniștit din douăzeci de hornuri, sus, deasupra fiordului. Când vine primăvara, nimeni n-a murit de foame și le-a mai rămas chiar și carne, când începe pescuitul de capelin.

În timpul verii sosesc bărci cu noi locuitori aproape zilnic. Râd uimiți când văd podișurile cu case din toate materialele posibile și în toate formele posibile. Ce e asta? zic ei. Oamenii ăștia trebuie să fie nebuni! Pe urmă debarcă și construiesc ceva care e și mai ciudat.

†

Maria Magdalene visează. A visat casele și oamenii aceștia, acum visează lucruri și mai mari. Visează case pe toate stâncile și mii de oameni care o duc bine și trăiesc în armonie unii cu ceilalți. Visează o școală, iar Habakuk le spune oamenilor: Domnul a spus că trebuie să existe o școală pentru copiii noștri, ca să învețe să scrie și să citească. Și Maria Magdalene visează un spital pentru bătrâni și bolnavi și Habakuk transmite visul mai departe, iar ei construiesc o casă sus în vârf, pentru cei bolnavi, și tocmesc câteva bătrâne să aibă grijă de ei. Și Maria Magdalene visează – sau poate doar e o idee a ei – un loc de provizii comun și o listă cu cei care au o situație bună și cei care sunt nevoiași, și totul se pune în practică, și se înființează un fond pentru văduve, pentru cei care au rămas singuri, și un fond pentru bolnavi, pentru cei care în anumite perioade nu sunt apți de muncă, și un fond pentru cei care sunt incapabili să participe la vânătoare, dar care sunt iscusiți la cioplit de figurine din cherestea plutitoare și steatit. Și Maria Magdalene visează o biserică. Și îi spune lui Habakuk: Domnul mi-a vorbit, spune să construim o biserică, să fie făcută din materiale din țara asta, dar cherestea plutitoare avem voie să folosim, și biserica să fie în punctul cel mai înalt, pe podișul așezat cel mai sus. Și pe urmă ei încep munca istovitoare de a aduna cherestea plutitoare și ardezie și turbă pentru o biserică. Munca de

construcție durează o vară întreagă, sute de oameni participă la lucru. Iese o biserică frumoasă, cu fața spre apus, spre estuarul fiordului, spre călătorii care sosesc cu barca, iar în fața ei e așezat un portal din mandibula unei balene de Groenlanda.

„Ce-ai visat azi-noapte?“ o întreabă Habakuk pe soția sa.

„Azi-noapte am visat că vom trăi în pace și armonie unii cu ceilalți“, spune ea.

El pare dezamăgit. „Asta a fost tot?“

„E cel mai mare vis dintre toate“, spune ea.

A doua poruncă

O masă

(august 1787)

A doua poruncă, așa cum un tată de familie ar trebuie să-i învețe pe ai lui pe scurt:

„Să nu iei în deșert Numele Domnului, Dumnezeului tău; căci Domnul nu va lăsa nepedepsit pe cel ce va lua în deșert Numele Lui.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură încât să nu-I folosim numele pentru dorințe răutăcioase, înjurături, superstiții, minciună și înșelătorie, ci să-L invocăm întru necaz, rugăciune, mulțumire și slavă.

BERTEL SE TREZEȘTE cu ceva rece și fără păr alunecându-i pe burtă. E mâna soției lui care bâjbâie în somn. O dă la o parte și se ridică din pat, se duce și se uită la băiat. Doarme liniștit. Și-a dat pătura de pe el cu picioarele, puloverul i s-a răsucit pe corp și i s-a ridicat sub brațe. Bertel îi îndreaptă cu grijă hainele și îl învelește. Băiatul mormăie puțin și se întoarce într-o parte, cu totul absorbit de somn. Stă și se uită la el câteva momente. Neliniște și iubire. Un amalgam dificil. A moștenit pistruii și pielea albă de la el, plus dinții strâmbi, părul blond-închis și sforăitul înfundat pe care Sofie i l-a reproșat întotdeauna și lui. Și capul bun. Stofă bună de preot. Bertel zâmbește în sinea lui. Se desprinde cu greu de lângă patul copilului și coboară în port ca să-i vadă pe noii sosiți.

Vaporul girează calm pe ancoră, pe jumătate ascuns în ceață. Clopotul coloniei sună, el l-a trezit, iar danezii pregătesc totul pentru întâmpinare. Bertel se așază pe un butoi, ia foc de la una dintre gărzile indigene și își aprinde pipa.

Câteva clipe mai târziu zărește o șalupă îndreptându-se spre mal, vâslită de patru marinari, cu căpitanul stând în picioare la proră. Negustorul stă pregătit să-i întâmpine, cu tânăra sa soție la braț. Ea îi spune ceva, râde, un râs ciripit, cristalin și străin. Ce pasăre rară e, gândește Bertel. Mișună de băștinași jos pe țărm, probabil speră la un troc avantajos cu marinarii. Vede că femeile s-au dichisit, și-au pus pe ele ce cârpe europene au găsit, ca să-i impresioneze pe marinarii danezi. Bertel se enervează. I se face rău gândindu-se la propriul lui sânge amestecat și se înfurie când femeile indigene vin pe vârfuri ca să se împerecheze cu bărbați albi.

Șalupa e plină cu mărfuri și bagaje. Una din șalupele coloniei a tras pe partea laterală a vaporului și tocmai este încărcată. Bertel se apropie de dogarul Dorph, care trăiește cu cumnata lui Bertel și e singurul danez cu care se cunoaște, cel puțin superficial.

„Ce atârnă de bară?“

Dulgherul râde. „Se zice că e o vacă.“

O vacă? Bertel se holbează. El n-a mai văzut niciodată o vacă. Animalul atârnă de bara de încărcare, plutind sus deasupra punții. Mugește chinuită. El a văzut vaci în revistele cu poze pe care Sofie le ia din casa negustorului, unde e menajeră. N-a crezut niciodată că o să vadă o vacă în carne și oase.

„Sau poate e Duhul Sfânt“, zice dulgherul Dorph. „Fiindcă plutește printre catarge și nu vrea să coboare.“

„N-ar trebui să vorbești despre Duhul Sfânt în felul ăsta“, îl mustră Bertel, dar e aproape să-și muște limba când vede privirea pe care i-o aruncă dulgherul pe neașteptate. Vezi-ți lungul nasului, zice privirea. E conștient de faptul că dulgherul ar putea să depună plângere că un băștinaș i s-a adresat astfel. „Cred că s-a închis blocul“, adaugă el, ca să se dea în altă vorbă.

Vede echipajul cum stă pe punte și se uită în sus la vacă, cântărind situația.

„Dar cine e ăla care a luat o vacă la el și ce caută ea aici?“ zice dulgherul.

„Vaca e a noului preot“, spune intendentul Dahl care stă și notează ceva pe o tablă de ardezie. „E o vacă de lapte. Laptele pe care-l dă e foarte hrănitor, îl face pe bolnav sănătos și-l împiedică pe sănătos să se îmbolnăvească.“

„Ajută și la junghiuri în piept?“ întreabă Bertel.

„Laptele e ca un medicament“, zice intendentul, care în mod excepțional se învrednicește să se uite la Bertel, „ajută la una-alta. Dacă supraviețuiește descărcării de pe vapor, cred că primim cu toții câte un pahar.“

„Dacă e vaca preotului, mă gândesc să-l rog să-mi dea un pahar pentru băiatul meu“, spune Bertel.

„Sunt convins că veți primi cât lapte doriți, Bertel Jensen“, zice intendentul. „Doar o să-l asistați pe preot în activitatea lui, sigur vrea să-și mențină ajutorul de preot viguros.“

Dogarul îl întreabă pe intendent ce crede despre dispensa lui, dacă vine cu vaporul. „O aștept de ani de zile“, se plânge el.

„Nu am auzit nimic despre dispensa dumitale“, zice intendentul cu o atitudine de respingere. „Trebuie să așteptați până ajunge poșta pe uscat.“

„Trăiesc în păcat!“ izbucnește dogarul melodramatic.

„Da, da, așa facem toți“, zice Dahl. „Dumneata, Dorph, nu ești într-o situație așa rea pe cum crezi. Vă doresc succes din toată inima.“ Se îndepărtează cu tabla lui de ardezie.

Șalupa ajunge la mal, doi bărbați sar pe chei. Căpitanul vine după ei, aducând ceva din lumina și aerul curat de pe mare. Se întinde și zâmbește. E îmbrăcat cu un palton lung și are ciorapi albi până la genunchi. Are părul foarte scurt. Bertel îl recunoaște de la sosirile anterioare, un domn gras cu o față zâmbitoare și ciupită de vărsat de vânt. Negustorul și soția lui se apropie de el, negustorul îl salută ducându-și mâna la pălăria triunghiulară pe care o poartă în cinstea zilei. Și-a pus pe el uniforma de comandor, pantofi cu catarame de argint, perucă

scurtă. La centură poartă o sabie. Doamna Kragstedt e îmbrăcată cu o rochie înflorată cu volane aurii. Bertel cunoaște rochia destul de bine, Sofie a venit de curând cu ea acasă, ca s-o cârpească. S-a îmbrăcat cu ea și-a sărit în pat și s-au jucat de-a negustorul Kragstedt și soția lui. Bertel zâmbește la acest gând, prinde privirea doamnei Kragstedt, iar ea îi aruncă în treacăt un zâmbet fermecător. Bertel își coboară privirea. Căpitanul își așază un picior înaintea celuilalt, în veritabilă manieră galantă, face o plecăciune, îi cuprinde porțiunea de mână dintre degetul mare și degetul arătător și o duce la gură, o atinge cu buzele. Evident e o glumă, gândește Bertel, fiindcă râd toți trei. Și ei se cunosc de anul trecut. Ciudățenii cu subînțeles ale danezilor. Pe urmă merg toți trei pe ponton, săbiile bărbaților țopăie după ei deasupra ulucilor, iar rochia doamnei fâlfâie. Urcă mica pantă spre casa coloniei, unde clopotul sună în continuare. Negustorul îl strigă pe bărbatul care sună, un angajat indigen al Camerei de Comerț.

„Termină odată cu clopotul ăla, canalie, altminteri surzim cu toții!“

Clopotul amuțește. Intră în casă.

Sistemul de ridicare și coborâre pare să funcționeze din nou. Vaca este coborâtă cu stângăcie în șalupă, pe urmă câțiva bărbați trec peste balustradă și coboară pe scara de frânghie. Vâslele sunt băgate în apă, se leagănă ca aripile unei păsări mecanice. Bertel zărește un bărbat cu palton negru și pălărie cu boruri largi și calotă înaltă, care stă la proră și se uită în zare. Când barca se lovește de chei, el e primul care coboară pe uscat. Trebuie să fie noul preot. Începe să-i necăjească pe bărbații din barcă. Se pare că nervozitatea lui e legată de animalul care e pe jos, legat cu funie de varangă. Un marinar desface funia de la picioarele vacii, se strigă și se dau indicații din toate părțile, ea dă din copite, șalupa se leagănă amenințător, pe urmă reușesc să ducă vaca sus pe chei, unde preotul o preia și-i vorbește liniștitor, în timp ce o ține de bot și o scarpină după ureche. Oamenii se holbează, mai ales băștinașii se holbează suspicioși la ea.

Un ren, zic ei. De ce-a luat nebunul ăla un ren cu el pe mare? Unde sunt coarnele? Uite, pieptul e mare ca o pungă cu slănină!

Bertel nu are curaj să se apropie de preot cât acesta e cu animalul care lovește cu capul diform și rage. Fără să-și dea seama, și-a scos căciula și stă și o strânge în mână, așteptând cu respect. Dogarul se apropie de preot, ia vaca de funie și o duce la depozitul de slănină, unde o leagă. Ea smulge de frânghie și mugește. Preotul cere o găleată cu apă, iar dogarul se duce și aduce găleata de incendiu. Vaca se apleacă și bea. Se pișă pe ulucile debarcaderului. Preotul i se adresează dogarului, Bertel nu aude ce spune. Dar dogarul își scoate căciula și face curtenitor o plecăciune. Preotul se uită întrebător în jur. Bertel îl vede că se dezechilibrează puțin.

„Bertel Jensen“, zice el făcând o plecăciune adâncă. „Ajutor de preot. Dumneavoastră sunteți noul nostru preot.“

Preotul îl cercetează, întinde mâna, iar Bertel dă mâna cu el. „Morten Falck. O să-l înlocuiesc pe misionarul Krogh. Unde e misionarul?“

„A crăpat, stimate domnule învățător. A murit, vreau să zic.“

„De ce a murit bunul preot? Era bolnav?“

„A fost mai mult un accident, domnule învățător“, zice Bertel ezitând.

„Ce fel de accident?“ Falck se uită fix la el.

„S-a spânzurat“, zice dogarul, care s-a întors. „Aici, în depozitul de slănină, stimate învățător. Când i-au tăiat funia, cadavrul a căzut direct în topitorul de slănină, dar am reușit să-l pescuim de-acolo cu o prăjină de acostare. Sfârâia mai rău ca un purcel de lapte fript.“

„Of!“ izbucnește învățătorul Falck. „O să țin minte să-mi caut alt loc, în caz că aleg să-l urmez pe domnul Krogh.“

„Dacă învățătorul are de gând să-și pună capăt zilelor, atunci să fie bun și să facă asta în afara coloniei“, se trezește Bertel spunând.

Dar preotul nu i-o ia în nume de rău. Îl lovește ușor pe braț. „A fost o glumă, dragă Jensen. N-am nici un plan imediat în direcția aceea. Sunt zdravăn și sănătos și la minte și la trup.“

„Aha“, zice Bertel privindu-l pe preot în ochi. „Poate că de la lapte?“

Preotul face câțiva pași pe chei, pe urmă se întoarce. Bertel îl studiază. E un bărbat înalt, destul de puternic, cu umeri lați, ochi albaștri, iar coada groasă care îi atârnă pe spate arată că are părul închis la culoare și cârlionțat.

„Așadar, aceasta este vestita colonie Sukkertoppen?“ zice preotul vioi. „Nu prea are cu ce se lăuda.“

„Districtul în sine e destul de mare“, zice dogarul. „Mai multe zile de mers în toate direcțiile. Mai mare decât uscatul din Iutlanda, din Skagen până în Flensborg.“

„Aha“, zice Falck. „O țară colosală și doar o mână de botezați.“

„E destul de lucru pentru un preot“, zice dogarul. „Idolatrie, crimă și întuneric păgân peste tot. Fericitul învățător Krogh a fost nevoit să se dea bătut.“

„Ce mai fericit“, zice Falck. „Fericirea eternă a unui sinucigaș e o chestie cu dus și întors.“

„Da“, răspunde dogarul, „dar poate că a nimerit o soartă și mai rea. Învățătorul era gata să-și piardă mințile, auzea tromboane și psalmi și vedea morți mergând pe cer.“

„Chiar așa? Interesant, pe cinstea mea. Ce păcat că n-am avut posibilitatea să-l cunosc pe învățătorul Krogh.“

Dogarul propune ca vaca să fie mutată pe pământ, unde există iarbă proaspătă. Îi dau drumul și găsesc un loc mai jos de casa coloniei, unde o leagă de o piatră.

„Nu te teme“, îi spune Falck lui Bertel. „Nu dă din copite, e la fel de cuminte precum e ziua de lungă și apreciază compania omului.“ Mângâie animalul pe spate și Bertel face la fel. Îi simte pielea smucindu-i-se și își retrage mâna. Are grăsime pe mână și se șterge pe pulover.

„Pare foarte tristă“, zice el. „Cred că știe c-o să moară curând.“

Falck se uită indignat la el. „N-o să moară deloc, lăsând la o parte faptul că noi toți vom muri mai devreme sau mai târziu,

să nu uiți asta. Poate că vaca asta ne va supraviețui nouă tuturor. Și, apropo, o cheamă Roselil.“

„Bună ziua, Roselil“, zice dogarul și mângâie animalul într-un fel pe care Bertel îl găsește cam intim și bizar. „Oh, n-am mai văzut o vacă de când eram mic. Aproape că mi se face dor de casă.“

Bertel știe că ar trebui să se abțină să spună ceva, dar în prezența unui preot i se face mereu chef să spună lucruri nepotrivite. „Cine o să aibă grijă ca băștinașii să nu omoare vaca și s-o pună în oala de supă?“ iese din el.

Asta se pare că îi dă preotului bătaie de cap. „Credeți că există riscul să facă asta?“

„E multă carne pe un asemenea animal“, zice Bertel. Observă că a acaparat toată atenția preotului și că își poate permite să spună aproape orice. „Sălbaticii sunt foarte însetați de sânge și calculați, în plus sunt foarte vicleni. Dacă o să aibă posibilitatea s-o răpună, n-o să se dea în lături de la asta.“

„Mă gândesc să-l rog pe negustor să pună un om de pază“, zice preotul îngândurat.

„Poate ar trebui s-o luați și s-o tăiați imediat“, propune Bertel, „ca să le-o luați înainte sălbaticilor. Și am primi cu toții o friptură proaspătă.“

Preotul pălește. Bertel face o plecăciune zâmbind, pe urmă se duce acasă la el. A vorbit mult prea mult, dar nu s-a putut abține să se distreze când a văzut că a reușit să-l sperie pe preot.

Sofie s-a trezit, fierbe terci pentru băiat, care stă întins pe pat și răsfoiește un ziar de-a lui.

„Când te scoli din pat o să-ți arăt un lucru“, zice Bertel.

Băiatul se uită la el peste ziar. „Ce e?“

„Așteaptă și-o să vezi. Dar îți promit că n-ai văzut niciodată așa ceva.“

Se duce și o sărută pe Sofie pe gropița din ceafă. Ea își sucește spatele și îl împinge cu umărul. Pe urmă își ridică iute privirea și rânjește. Își arată dinții și mârâie la el. El se preface

că e îngrozit. Băiatul trage cu ochiul la ei de pe pat. Dar când Bertel se uită la băiat, el se ascunde în spatele ziarului.

„O să plec imediat“, zice Sofie.

„Da, trebuie să te duci să o ștergi pe madam la fund.“

„E masă mare azi. O să ajut la servit.“

„O să am grijă să-i dau băiatului terciul. Tu du-te.“

Ea aruncă ce are în mâini și-și bagă picioarele în cizme. Îl sărută în fugă pe Bertel și apoi pe băiat, după care iese pe ușă. Pe sobă, o cratiță scuipă cocoloașe de terci fiert în toate părțile.

„Unde s-a dus mama?“ întreabă băiatul.

„Acasă la negustor, să ajute la pregătirea mesei de prânz. A sosit vaporul.“

Mai bine și-ar fi mușcat limba. Dar acum a ieșit din el. Băiatul devine de-a dreptul sălbatic și se repede la fereastră în picioarele goale. Nu poate să înghită o lingură de mâncare până nu se duc jos în port să vadă vaporul și să salute echipajul care clămpănește mergând de colo-colo pe ponton. După aceea se duc la locul în care e legată vaca.

„O vacă“, zice Bertel. „O vacă adevărată, vie. Cine-ar fi crezut asta?“

„O juncană“, zice băiatul. „Cred că e o juncană.“

„Da, asta se vede după țâțe“, zice Bertel.

„Uger“, spune băiatul.

„Se poate bea lapte de la ea“, lămurește Bertel.

„Știu foarte bine. Din lapte se fierbe terci și se face brânză și unt.“

„Nu mai poate omul să-ți zică nimic, tu știi tot“, spune Bertel.

Băiatul rânjește. „Am citit într-o carte.“

„Și ce-o să te faci când o să fii mare?“

„Marinar“, răspunde băiatul. „Căpitan.“

„Suntem doi inși care decidem asta“, zice Bertel și-l trage cu drag de lobul urechii. „Ce-o să te faci?“

„Preot“, zice băiatul ascultător și se uită la tatăl lui. Ochii albaștri îi strălucesc.

„Foarte corect“, spune Bertel. „Îți dai seama, primul groenlandez hirotonisit preot! O să le-arăți tu că nu suntem mai

proști ca ei.“

†

Două zile mai târziu. Ciocănește la ușă. E o femeie tânără. Îi întinde o hârtie împăturită.

„De la preot“, zice ea.

„Și dumneata cine ești?“

Ea nu răspunde.

„Lucrezi acasă la preot?“

Ea dă din cap. „M-a rugat doar să vă dau asta.“

El desface hârtia și citește mesajul scris neciteț. „Dragă Bertel Jensen, nu mă simt prea bine și v-aș fi foarte îndatorat dacă ați putea veni până aici! Morten Falck, misionar.“

„Ce-l necăjește pe preot?“ întreabă Bertel. „Sper că nu e beat, nu?“

„O fi bolnav, nu știu. Seamănă cu o stafie.“

Bertel se uită la femeie mai îndeaproape. „De unde vii? Sigur nu te-am mai văzut până acum.“

„Din nord.“

„Holsteinsborg?“

Ea ridică sprânceana în semn de confirmare.

„Ce faci aici în district?“

„Sunt aici cu fata mea“, zice femeia. „Stau în casa comunitară.“

„La sălbatici? Preotul din Holsteinsborg te-a botezat?“

„Nu sunt botezată, dar bătrânul misionar Oxbøl mi-a dat niște lecții destul de temeinice.“

„Da, am auzit eu de misionar și de lecțiile lui“, spune Bertel scurt.

Femeia își aruncă privirea în cameră. „Pot să am grijă de băiatul dumneavoastră“, se oferă ea.

„Dar și dumneata ai o fiica, nu?“

„Milka. Are cinci ani, o fată deșteaptă. Putem veni aici ziua. Copiii se pot juca împreună. Pot să fac curat, să fac mâncare.“

„N-avem nevoie de așa ceva. Aici nu e vreo casă de oameni înstăriți cu servitori. Eu și soția mea ne ocupăm singuri de gospodărie. Iar băiatul meu are nevoie de liniște, nu-i trebuie tovarăși de joacă.“

Ea își pleacă privirea. Bertel se necăjește din cauza ei și a lui, fiindcă are un acces de simțăminte de vinovăție. Și ea e metisă la fel ca el, sigur îi e greu, dacă e singură cu un copil. Ar prefera să închidă ușa, dar ar însemna s-o închidă drept în nasul femeii și nu-și permite să facă asta. E ceva la ea care-l face curios.

„Te cunosc?“ întreabă el.

Ea dă din umeri. „*Naluara.*“

„Mai vrei ceva?“

„Poate are preotul nevoie de ajutor în gospodărie“, propune femeia.

„Posibil. O să-l întreb. Dar nu poți să locuiești la el acasă. Sper că înțelegi, nu?“

„Știu să scriu și să citesc“, explică ea. „Oxbøl m-a învățat.“

„E binefăcătorul dumitale, misionarul ăla, Oxbøl, așa-i?“

„E tatăl fetiței mele.“

„Bătrânul Oxbøl?“ Bertel înlemnește. Nu știe ce să zică. „L-ai lăsat pe preot să se culce cu dumneata?“ întreabă el pe un ton sever.

„Poate c-a fost Duhul Sfânt. Dar nu am simțit asta. Duhul Sfânt e creat ca voi, bărbații?“

„Ai grijă la limba aia păgână, femeie. Ar trebui să-ți dau o palmă pentru ce-ai spus adineauri.“

„Eu nu dau înapoi“, răspunde ea obraznic.

„Chiar te sfătuiesc să nu faci asta. Dar dacă tot ești aici, o să vorbesc cu preotul. Acum du-te.“

„Prefer să stau aici.“

„Dar nu te-ai săturat de preoți? N-ai vrea să încerci cu cineva dintre ai tăi?“

„Catehizarea poate fi dureroasă“, zice ea. „Riști să rămâi gravidă.“

„Noul preot nu e din ăia. Dar tu sigur l-ai răsfăța. O să râdă în barbă când o să-i zic. Dar merită o încercare. O să vorbesc cu

el. Poate te primește.“

În sfârșit pleacă. O urmărește cu privirea. Spate puternic, pași energici. Unde te-am mai văzut, zice el în gândul lui.

Falck șade pe treapta din fața casei Misiunii când Bertel ajunge acolo, e îmbrăcat în sutană și cu gulerul la gât, labele picioarelor albe ca marmura îi ies pe sub marginea sutanei. E palid-gri la față și pare că n-a dormit bine. Se holbează la ceva sus pe munte, dar când Bertel se uită într-acolo, nu vede nimic.

„Domnule învățător?“ zice el și aude din vocea lui că și-a reluat rolul umil. În orice caz, a păstrat căciula pe cap.

Privirea preotului alunecă încet deasupra lui și se oprește.

„Vă pot ajuta cu ceva, domnule învățător?“

„Domnul să te binecuvânteze, Bertel Jensen.“

„Sunteți bolnav?“

„Nu chiar bolnav. Dar nici sănătos nu sunt. O fi rău de uscat, după călătoria lungă pe mare. Tot continentul ăsta se leagănă și se înclină mai ceva ca o corabie pe furtună. Iar ospitalitatea negustorului își face și ea efectul.“

Bertel nu spune nimic.

„Mereu e așa?“ întreabă Falck.

„Cum adică așa, domnule învățător?“

„Beție și joc de cărți și exuberanță de dimineață până seara?“

„Nu știu. *Naluara.* Eu nu mă bag în treburile danezilor.“

„Să sperăm că va fi mai bine după ce vaporul își ridică ancora.“

Bertel stă așteptând, fără să răspundă.

„Și azi sunt iar invitat“, oftează Falck. „Nu mai suport.“

„Dar domnul învățător poate refuza, nu?“ propune Bertel.

„Aș putea, dar e important să ne cunoaștem și să ne punem bine cu cei cu care vom avea de-a face în următorii destul de mulți ani. Par oameni buni, mai buni decât cei din Godthåb, în orice caz. Dar v-am neglijat, mi-am neglijat ajutorul de preot. Până acum nu am făcut absolut nimic împreună. Trebuie că nu aveți gânduri prea măreațe despre noul dumneavoastră preot.“

Bertel ar putea spune că noul preot nu se deosebește de cel de dinainte, dar preferă să-și țină gura.

„O să veniți cu mine“, spune preotul brusc și radiază. „O să mă însoțiți la masă la negustor.“

„Eu? Eu n-am mâncat niciodată în casa coloniei. N-am fost niciodată înăuntru.“

„Atunci e timpul.“ Falck îi întinde mâna. „O, fiți drăguț și ajutați-mă să mă ridic. Deja mă simt mult mai bine.“

Bertel intră cu el în casă, unde preotul își pune perucă, izmene și cizme. E prima oară când vorbește cu preotul de când a sosit acum două zile, și stă aici și-l ajută să se îmbrace. Îi spune de femeia care caută un loc de menajeră. Falck e doritor. Are nevoie de cineva care să-i spele hainele și să păstreze ordinea în sala Misiunii. Bertel zice că poate s-o trimită acolo, ca să discute chiar el cu ea.

„Da, deja am făcut cunoștință cu ea când am trimis-o cu mesajul la dumneata. Ce fel de femeie e?“ întreabă Falck.

„N-o cunosc, domnule învățător. Dar i s-a predat scriptura și are o fată.“

„Dar e singură? Unde e tatăl copilului?“

„Decedat, domnule învățător“, zice Bertel. Uneori, în minciună se află un adevăr mai adânc decât în adevărul în sine, gândește el.

„Oh, o văduvă. Biata de ea. Trimite-o la mine. O să fie o adevărată bucurie pentru mine să am grijă de biata femeie. Și poate că vom face o bună creștină din ea.“

„Se prea poate, învățătorule Falck.“

Preotul radiază. Bertel stă și așteaptă în timp ce el se pregătește. Când iese din casă, zice: „Și acum nu ne mai spunem nici dumneavoastră, nici dumneata. Începând cu ziua de azi, suntem tu unul cu celălalt, sau tu ce zici, Bertel?“

„Și care-i numele învățătorului?“

El tresare puțin. Apoi spune: „Morten, numele meu e Morten.“

„Ai ceva împotrivă să-ți spun învățătorul Falck?“

„Zi-mi cum vrei, scump prieten. Și acum o să-mi arăți minunățiile acestui loc, Bertel Jensen.“

Dau împreună o tură prin colonie. Bertel explică unde se află locul, în capătul sudic al unei insule care se întinde douăzeci de kilometri spre nord, arată cu degetul la vârfuri de munți și le spune numele daneze, îl duce pe vârful unei stânci de unde e priveliște asupra mării și a unei bucăți de uscat cu lanțuri muntoase cu vârfuri zimțate acoperite de zăpadă. Falck scoate strigăte mici de încântare. Pune o grămadă de întrebări care-l distrează pe Bertel prin naivitatea lor, despre frig, noaptea polară, posibilități de transport, îndeletnicirile băștinașilor, dar răspunde prompt. Iar Falck e plin de entuziasm. „E mult mai bine decât am sperat“, spune el. „O să lucrăm bine împreună, sunt convins că totul va ieși excelent.“

Trec pe lângă casa comunitară a păgânilor și pe lângă o grămadă de case mai mici, din turbă. Sunt oameni peste tot, copii, femei, bărbați, toți sunt ocupați cu câte ceva care preotului sigur trebuie să i se pară străin și enigmatic. Îi povestește despre caiacele și bărcile și echipamentele de captură ale băștinașilor, despre cum sunt amenajate casele lor, despre cum își pregătesc mâncarea. Falck e foarte interesat.

„Și oamenii aceștia“, spune el, „sunt botezați cu toții?“

„Cei mai mulți dintre ei cunosc Cuvântul, unii participă la lecții pentru a fi botezați. Numai că după moartea fostului preot toate astea au stagnat puțin.“

„Da“, zice Falck bucuros, „e îndeajuns pentru a porni la drum. Toți acești oameni needucați sunt ca niște mielușei, nu așteaptă decât un păstor care să-i conducă spre o învățătură și o libertatea mai mare.“

„Da“, zice Bertel. „Așa o fi.“

„Și în district“, continuă Falck. „Cum e acolo?“

„Sunt o puzderie de oameni“, zice Bertel, „și la sud, și la nord, și în fiorduri. Probabil c-au auzit de Iisus Hristos de la ai lor, există și botezați ici și colo, care îi învață pe ceilalți cât de bine pot, dar cred că sunt mai multe sute de oameni care n-au văzut niciodată un preot în realitate.“

„Fantastic!“ izbucnește Falck fascinat. „O să mergem la ei și-o să-i învățăm, tu și cu mine, Bertel.“

Sunt pe drum înapoi spre colonie. Falck i se adresează cu mâna întinsă.

„Pentru o colaborare fructuoasă“, spune el.

Își strâng mâinile. Mâna preotului este fermă și puternică.

„Îi mulțumesc Domnului că m-a trimis aici“, spune Falck. „Știu că va fi o binecuvântare pentru mine și poate că prezența mea va aduce cu sine ceva bun pentru țara asta.“

„Sigur așa o să fie“, spune Bertel.

Preotul începe să vorbească despre călătoria în interiorul districtului, deja în toamna care vine. „Cum se face?“

„Învățătorul trebuie să-și găsească singur o barcă și echipaj, și toată dotarea“, zice Bertel.

„Predecesorul meu, bietul învățător Krogh, n-a lăsat după el nimic care să ajute?“

„Învățătorul n-a întreprins nici o călătorie, și-a exercitat activitatea aici, în colonie.“

„N-a plecat niciodată de pe insula asta?“

„O dată s-a dus cu negustorul într-o călătorie de negoț, dar se pare că n-a fost ceva pentru el. Nu mai suporta marea, spunea el, după lunga călătorie pe apă de la Copenhaga.“

„Și-atunci cum își închipuia c-o să se întoarcă acasă?“

„Nu s-a mai întors acasă“, spune Bertel. „S-a spânzurat în depozitul de slănină.“

Râsul lui Falck se stinge. „Hm, adevărat. Ce trist! Să sperăm că bunul Dumnezeu va avea milă de sufletul lui.“

†

Când intră în casa negustorului, se aude un pocnet, urmat de râsete gălăgioase. Doamna Kragstedt îi întâmpină exuberantă în rochia sa mare.

„Învățătorule Falck!“ exclamă ea radiind de bucurie. „Intrați. Puteți să țineți o slujbă pentru resturile de supă. Menajera

noastră tocmai a scăpat-o pe jos.“

„L-am luat cu mine pe ajutorul meu“, zice Falck. „Doamna și Bertel Jensen se cunosc, bănuiesc?“

Doamna ezită o clipă, pe urmă i se luminează fața. „Da, e soțul menajerei mele, Sofie, așa că ne-am mai întâlnit puțin din când în când. Nu prea poți evita acest lucru într-un loc atât de mic.“ Se uită puțin nesigură, mai întâi la Falck, apoi la Bertel. „Doriți ca ajutorul dumneavoastră să stea cu noi la masă, învățătorule?“

„Bineînțeles, doamnă. Suntem egali în fața Domnului, nu-i așa?“

Intră în sală. Zece bărbați stau la masă, sub văluri lungi și unduite de fum albăstrui de tutun. Căpitanul Valløe îl salută pe Falck exuberant de prietenos și îi face loc lângă el, pe canapeaua cu spătar de stinghii. Trec în cerc pe lângă supa care s-a scurs pe podea. Sofie stă în patru labe și adună cioburile de porțelan. Se uită la Bertel cu o expresie nefericită și dă glas câtorva cuvinte pe care el nu le înțelege. Bărbatul dă din cap și împinge un ciob cu piciorul spre ea. Falck se oprește, se uită la Bertel.

„Soția mea“, spune Bertel.

„Aha“, zice preotul și încearcă să-i întindă mâna lui Sofie. „Bună ziua, doamnă.“

„Of“, zice Sofie uitându-se la supa care acum se scurge ușor pe sub poalele sutanei lui Falck.

El face un pas înapoi. „O plăcere să vă cunosc, doamnă Jensen.“

Cineva de la masă urlă de râs. „Doamnă Jensen, asta a fost bună!“

Se așază. Se aduc pahare, timonierul toarnă într-unul din ele, dar când să-l umple pe al doilea, o mână se întinde și îl apucă de încheietură. E mâna lui Kragstedt. „Rachiul e exclusiv pentru echipa daneză“, zice el. „Legea interzice servirea de băuturi alcoolice băștinașilor, cu excepția zilelor comemorative.“

Timonierul pune dopul la sticlă și o dă mai încolo.

„Ați dori un pahar cu bere?“ întreabă doamna Kragstedt amabilă.

„Mai bine un pahar cu apă, mulțumesc“, zice el. Simte cum îi ard obrajii. I se pun în față un pahar și o carafă cu apă. Își toarnă singur și bea o înghițitură, nu aude prea mult din ce se vorbește, stă și se uită la soția care stă în patru labe și șterge supa de pe podea. Apoi vede peruca domnului Falck pe care acesta a pus-o lângă farfurie. Își dă seama că mișună de păduchi. Un platou cu carne, mazăre și varză este întins peste masă. Își pune puțin pe farfurie și începe să mănânce. Mai mulți dintre ceilalți oaspeți de la cină și-au scos perucile și le-au pus grămezi lângă farfurii. Toate sunt pline cu păduchi. Bertel nu-și poate lua privirea de la ele. Bagă în el mâncarea fără să-i simtă gustul.

În stânga lui stă fierarul. Vorbește cu bucătarul coloniei care stă în față. Bertel nu înțelege foarte multe din ce își spun, e ceva despre diferite feluri de rachiu.

„Bătrânul meu tată era un bețivan sadea“, zice bucătarul. „Færch îl chema, dar oamenii îi ziceau Jøns.“

„Am vorbit despre înclinațiile spre fanatism religios“, îi spune doamna Kragstedt lui Falck. „Se zvonește că un grup mare de băștinași botezați s-au lepădat de credința cea dreaptă și se dedau idolatriei. Învățătorul a auzit ceva despre asta?“

„În cazul acesta trebuie ori mustrați, ori excomunicați“, spune Falck. „Nu, n-am auzit vorbindu-se despre asemenea fanatisme.“

„A băut până a murit“, zice bucătarul. „Cea mai bună zi din viața răposatei mele mame, Dumnezeu să-i binecuvânteze sufletul. Măcar a apucat s-o lase gravidă pe mulgătoare, iar băiatului care s-a născut i s-a zis tot Jøns.“

„Bunul Bertel Jensen a auzit poate ceva despre asta?“ întreabă doamna Kragstedt.

Brusc toată lumea se uită la el. El înghite o îmbucătură de varză și mazăre și le clătește cu apă.

„Cel dedicat rachiului vrea mereu să împartă cu alții, oricât de puțin are avea“, zice bucătarul cu voce tărăgănată.

I se spune „Sst“.

„Da, nu e ciudat?“ spune fierarul care nici el n-a observat că toți ceilalți s-au întors spre Bertel.

„Ba da“, zice Bertel într-un final, „se spune că sunt soț și soție, Maria Magdalene și Habakuk, se spune că primesc mesaje chiar de la Hristos.“

Căpitanul Valløe plescăie. „Cred că sunt doar niște băștinași duși cu capul. Nu e ceva important.“

„Se spune că adună adepți în jurul lor“, zice negustorul. „Nu e bine pentru Camera de Comerț dacă se adună prea mulți oameni într-un loc, mai ales dacă nu e departe de colonie.“

„Nu pot fi așa mulți, nu?“ Falck se uită la Bertel.

„Nu știu“, zice el și se apleacă peste farfurie. „*Naluara*.“

„Dar asta n-o să afecteze și capturile de pește și vânat, dacă se adună prea mulți în același loc?“ întreabă Valløe.

„Păi chiar asta zic“, răspunde Kragstedt. „Se zice că pornesc în expediții de jaf de-a lungul coastei și pradă bunurile de pe navele eșuate. Numai asta e de ajuns pentru a fi condamnați la stâlpul infamiei și cătușe.“

„Poate că e din cauza vremurilor grele“, zice intendentul, care abia acum deschide gura. Stă în dreapta negustorului. „În călătoriile noastre găsim în fiecare an așezări cu oameni morți până la ultimul.“

„Îngrozitor!“ izbucnește Valløe. „Oameni botezați?“

„Nu, păgâni în mare parte. Camera de Comerț se ocupă de groenlandezii creștinați când ajung la ananghie. Comportamentul Coroanei daneze în colonii e exemplar, așa se spune, oamenii sunt bine tratați. Mulți ar putea să învețe din asta, mai ales englezii, care sunt cunoscuți că fac mari mizerii pe proprietățile lor de pe cealaltă parte a oceanului. Uitați-vă doar aici.“ Intendentul face semn cu capul în direcția lui Bertel. „Aici, în țara asta, noi îi invităm pe băștinași la masă și-i hrănim.“

Se chicotește în jurul mesei. Bertel stă și mestecă o bucată de carne și se gândește cum ar putea să plece de aici cât mai curând cu putință.

„Să se considere fericiți că în țara asta nu domnesc olandezii sau englezii“, zice doamna Kragstedt.

„Așa e, scumpa mea“, aprobă negustorul. „Atunci ar fi văzut ce înseamnă măsuri severe și n-ar mai fi fost atât de mult *laissezfaire*.“

Unul dintre marinarii de pe Der Frühling se întoarce spre Bertel. Întreabă de unde se pot cumpăra piei, blănuri sau oase de balenă.

„Mă fac că n-am auzit asta“, spune intendentul amenințându-l pe bărbat cu degetul arătător. „Știi foarte bine că orice negoț cu băștinașii e ilegal.“

„Și cu toate astea, ei pleacă din Misiune și din colonie“, zice Valløe revenind la subiect. „Cum vă explicați asta, domnule negustor?“

„Impulsul religios e deseori mai puternic decât rațiunea“, zice negustorul. „Asta e valabil, din păcate, chiar și în cazul sălbaticilor.“

„Am eu niște blănuri de iarna trecută“, zice Bertel. „Treizeci de blănuri de vulpe excelente. Puteți să le cumpărați de la mine, dacă domnul negustor permite asta.“

„Fratele meu mai mare era un ins ferm“, zice fierarul și scoate dopul de la sticlă și toarnă în pahar, apoi îi întinde sticla peste masă bucătarului. „Chiar nu înghițea orice.“

„Dar le e frică de stâlpul infamiei, așa e“, zice intendentul rânjind. „Deși nu e folosit aproape niciodată.“

„Domnule negustor Kragstedt“, zice marinarul. „Vreți să faceți o excepție și să-mi permiteți să cumpăr blănurile alea?“

„Da, da“, zice Kragstedt, „fie.“

„Și cât vreți pe blănurile de vulpe?“ întreabă marinarul.

„Costă cinci mărci bucata“, spune Bertel.

„Și ce crezi c-a făcut cu tata?“ continuă fierarul.

Iar i se spune „Ssst“, dar el se face că nu aude.

„De când am pus stâlpul infamiei aici în colonie anul trecut, n-a fost nici o problemă“, spune Dahl.

„Cinci mărci“, zice marinarul zâmbind. „Scump.“

„E prețul practicat“, spune Bertel. „N-am voie să ofer sub prețul Camerei de Comerț.“

„Păi, stai să-ți spun“, continuă fierarul cu vocea înecată de bere. „I-a dat o mamă de bătaie soră cu moartea. Nu la mult timp după aia a dat colțul.“

„Și tatăl meu a fost o javră brutală“, zice bucătarul. „Ne bătea cu cureaua, monstru’ dracu’.“

Fierarul și bucătarul râd gălăgios. Sticla circulă înainte și înapoi între ei.

„Tăceți din gură“, spune doamna Kragstedt. Fierarul își ia o față caraghioasă, iar bucătarul râde.

„Păi da, prețul practicat e prețul practicat.“

Pe Bertel îl trec sudorile. Bucata de carne uscată i se întoarce în gură.

„Ați putea să dați o fugă până acolo“, propune Valløe. „Le ziceți vreo două și dacă nu ajută, îl aduceți aici pe Habakuk ăla. Sunt convins că inspectorul vostru ar semna ordinul de arestare, dacă am veni cu păcătosul în lanțuri.“

„E posibil ca povestea să se termine în felul ăsta“, zice Kragstedt. „Dar pentru asta avem nevoie, așa cum ai zis și dumneata, de un ordin de arestare de la preastimatul nostru inspector din Godthåb, care la rândul său are nevoie de un ordin de la Copenhaga. E un proces de lungă durată.“

„Dar dacă domnul negustor permite asta“, spune Bertel, „atunci putem să scoatem blănurile la un preț total de zece riksdaleri.“

„E o afacere bună“, îi zice Kragstedt marinarului. „Economisești o marcă întreagă pe blană.“

„Am avut plăcerea să vorbesc cu inspectorul Rømer“, zice Falck.

„Hm“, spune Kragstedt, „da, o persoană cumsecade și șarmantă, nu vi s-a părut?“

„Bine“, zice marinarul. „Cumpăr blănurile dumitale.“

„Foarte sigur“, zice Falck. „L-am menționat într-o scrisoare către superiorii mei.“

„Asta nu duce la nimic. Bărbatul ăla s-a înțepenit aici ca mucegaiul pe stânca groenlandeză.“

„Referitor la fanaticii aceia“, zice Falck, „nu crezi, Bertel, scump prieten, că cel mai bine ar fi să mergem noi mai întâi până acolo?“

„Ce vreți să spuneți, învățătorule?“ intervine intendentul din celălalt capăt al mesei.

„Cred că eu, în calitate de misionar al coloniei, ar trebui să-mi asum responsabilitatea pentru mântuirea și mustrarea acestor rătăciți“, spune Falck, „și să mă duc în locul lor de reședință, oriunde ar fi el.“

„Igdlut“, spune Bertel. „E o așezare în interiorul fiordului.“

„Ce fiord?“

„Cel care în daneză se numește Fiordul Veșniciei.“

„Și căpetenia lor“, întreabă Kragstedt, „îl cheamă Habakuk?“

„Și pe nevastă-sa, Maria Magdalene“, spune intendentul. „Își spun profeți din mila lui Dumnezeu.“

„Am de gând să mă duc până acolo“, zice Falck cu fermitate. „O să vorbesc cu ei. Sunt sigur că mă vor asculta. Cuvântul Domnului este puternic, dacă e transmis corect.“

„Învățătorul ar trebuie să aibă grijă“, spune intendentul. „E posibil să fie bine înarmați cu puști și muniție cumpărate de la englezi. Iar băștinașii sunt niște țintași grozavi.“

„Domnul va fi cu noi“, spune Falck. „Nu mi-e frică.“

„Succes“, zice Kragstedt. „O să am grijă să vă pun la dispoziție tot ce credeți că aveți nevoie, stimate învățător. Și pentru o asemenea expediție n-avem nevoie de nimic scris de la Excelența Sa, așa că problema e rezolvată.“

„Profeții“, zice doamna Kragstedt. „Ce grandios sună. Profeții din Fiordul Veșniciei.“ Bertel vede că ea l-a luat pe Falck de mână și-l ține ca într-o menghină.

„Referitor la blănurile acelea“, îi zice negustorul marinarului, „sunt nevoit să anulez vânzarea.“

„Să anulați?“ întreabă marinarul.

„O supieră nu e ieftină“, spune Kragstedt. „Era porțelan fin, franțuzesc, ca să știți, a existat în familia soției mele de trei

generații.“

Doamna Kragstedt îi pune mâna pe braț, dar el o înlătură nepoliticos. Îi aruncă lui Bertel un zâmbet șiret și se apleacă peste masă. „Treizeci de blănuri de vulpe pot fi o recompensă rezonabilă pentru terina scumpă. Și în plus, scapi ieftin, ajutorule de preot, și primești și o masă inclusă în preț.“

Căpitanul Valløe râde în hohote și dă din cap, ridică mâinile capitulând. „Kragstedt, chiar ești un bocceagiu adevărat! Cu dumneata n-aș vrea să fac afaceri.“

„Dar sunt blănurile mele“, spune Bertel pe nas, din cauza cărnii care se mestecă greu. Se uită în jurul lui pentru a primi sprijin de la cineva și întâlnește privirea preotului. Dar Falck zâmbește în treacăt și se uită în altă parte.

„Nu e corect“, zice marinarul, iar Bertel crede că va primi ajutor de la el. „Am făcut negoț cinstit și onest în prezența martorilor“, continuă el, „blănurile sunt ca și ale mele!“

„Da, dar acum, când blănurile mi-au fost cedate mie, negociezi cu mine“, zice Kragstedt, „iar prețul e în continuare zece riksdaleri.“

„O afacere bună“, zice intendentul râzând. Mai mulți bărbați râd tare. „Noroc pentru negustorul nostru!“

Bertel aduce blănurile a doua zi și le lasă în depozitul pentru mărfuri. Intendentul le primește, cercetează calitatea fiecăreia în parte, atrage atenția la mici nereguli și lipsuri, pe urmă scrie o chitanță și i-o dă lui Bertel. Stă și strânge căciula în mână când primește bilețelul de hârtie fără nici o valoare.

A treia poruncă
O poartă din fier forjat

(1788)

A treia poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai lui pe scurt:

„Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfințești.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură încât să nu disprețuim predica și cuvântul Lui, ci să-l avem sfânt, să-l ascultăm și să-l învățăm.

La doi ani după sosirea în această țară, Haldora Kragstedt se hotărăște să amenajeze o parcelă cu legume. I-a spus asta soțului cu câteva ocazii, dar el a râs sceptic.

„O parcelă? De ce nu un câmp cu grâne sau o livadă?“

Pe urmă s-a uitat la ea și s-a abținut. „Dar draga mea, o parcelă cu legume? Hai să-ți arăt ceva.“

A luat-o cu el afară, a pus-o să aștepte în fața casei, s-a dus la depozitul de mărfuri și a adus o cazma ascuțită. I-a întins-o.

„Ce să fac cu asta?“

„Sapă o groapă“, a zis Kragstedt. „Pentru parcela ta.“ După care a început să râdă. „Nu mai fi așa abătută, hai că încerc eu.“

A ridicat cazmaua și-a înfipt-o în pământ. S-a auzit un sunet metalic. Și-a pus picioarele pe lamă și a înfipt cazmaua cu toată greutatea corpului. Aceasta a intrat vreo doi țoli. Pe urmă a clătinat-o și a scos-o din pământ, a dat la o parte niște cocoloașe de turbă și a înfipt-o iar în pământ. S-a întâmplat același lucru.

„Uite aici“, a zis el. „Ce vezi?“ A făcut un pas în spate.

„Piatră“, a zis ea.

„Nu, nu piatră. Stâncă. Muntele primordial groenlandez. Tu cum o să plantezi o parcelă cu legume într-o țară unde abia dacă poți îngropa un mort?“

„Pustietatea ar trebui cultivată“, a zis ea. „Nu cu asta ne ocupăm noi?“

„Noi?“

„Noi, albii. Nu ăsta e scopul cu toate astea?“ A făcut o mișcare ușoară cu capul în direcția depozitului de mărfuri.

„Nici măcar albii n-au reușit să cultive pe stânci.“

„Atunci să comandăm puțin pământ bun danez“, a zis doamna.

„Ai înnebunit?“ i-a răspus soțul.

„Încă nu. Dar ține minte, drag soț, eu sunt femeie. E sarcina mea să fac lucrurile să încolțească și să crească.“ S-a mângâiat pe burtă și a spus asta pe tonul blând și mustrător care întotdeauna îl făcea să se simtă împovărat de vină și să tacă din gură. „Atâta vreme cât nu am nici un copil de care să am grijă, trebuie să găsesc altceva. Altfel înnebunesc.“

Și acum, la aproape doi ani după acea discuție, ea tot nu are nici un copil de care să aibă grijă. Dar pământul e acolo. A fost transportat aici cu Der Frühling, alături de câteva pungi cu selecții de semințe. Imediat ce solul s-a dezghețat, îl roagă pe bonomul dogar să dezgroape cam un metru cub de turbă și să umple groapa cu pământ. După aceea stă lângă el la marginea pătratului negru. Inima îi bate repede în piept de fericire. Dogarul e și el mișcat de situație.

„Am mutat aici o bucățică din patria noastră“, zice el.

„Da“, spune ea, „ar trebui să înfigem un catarg pentru steag.“

„O să-l rog pe dulgher să-l facă“, zice dogarul. „O să înălțăm steagul și-o să cântăm cântece.“

„Și-o să vedem varza încolțind“, spune doamna Kragstedt.

Sosește misionarul Falck. „Ei, ei“, zice el vizibil impresionat. Pe urmă aduce o Biblie și apă sfințită și binecuvântează lotul de pământ. „Doamna să aibă grijă să-l împrejmuiască cu un gard

zdravăn“, spune Falck, „să nu vină vaca mea să vă calce în picioare ce-ați plantat. Dar ea dă mult îngrășământ și poate în schimb să mănânce frunzele verzi și astfel, nimic nu se va risipi. De aceea, vaca și grădinița merg împreună și constituie o unitate.“

Sădește semințele împreună cu preotul. Napi sălbatici, sfeclă de zahăr, țelină, morcovi, topinamburi, varză și gulie. Pe urmă udă parcela și rămân acolo și se uită la ea cu evlavie. Doamna Kragstedt se bucură de senzația de pământ gras pe mâini și de oboseala naturală care i s-a furișat în mușchi.

A doua zi îl pune pe dulgher să facă un gard. Până seara e gata. „Îl vreți vopsit, doamnă?“

Doamna îl vrea vopsit.

Dulgherul face o plecăciune. Promite să se apuce de catargul pentru steag cât mai repede posibil.

„De mai mulți ani nu am mai simțit atâta bucurie“, îi mărturisește ea preotului, care e în camera ei de zi.

„Ți-ai găsit chemarea, doamnă“, spune el zâmbind.

„Noi am avut o grădină acasă, în Køge. Cred că de aceea au apărut acum aceste simțăminte.“ O dor fălcile, e gata să izbucnească în plâns. Nu-și reține lacrimile, preotul probabil că suportă puțin miorlăi, acolo. Simte obrajii calzi de lacrimi. Râde și se șterge pe față cu o batistă.

Preotul stă și o studiază. Își leagănă piciorul și bea din pahar cu înghițituri mici. „Ți-e dor de casă, madam“, spune el.

„Singurul lucru care lipsește acum“, zice ea, „e o poartă.

„O poartă pentru grădinița ta?“

„Acasă la tata, grădina avea o poartă din fier forjat. Crezi că fierarul ar vrea să-mi facă o poartă din asta, domnule învățător?“

„Păi asta e treaba lui“, spune Falck.

„O poartă din fier forjat?“ zice Niels Hammer, fierarul. „La ce vă trebuie o chestie de-asta, doamnă?“

„Să deschid și să închid“, spune ea. „Când intru și când ies.“

„Mda, mda“, spune fierarul, „știu la ce se folosește o asemenea poartă. Dar de ce nu o poartă normală de lemn? În

țara asta nu plouă cu fier.“

Ea a stat și a făcut un desen detaliat pentru poartă, împreună cu domnul Falck, care este un desenator priceput. O viță-de-vie stilizată care șerpuiește în jurul blazonului și lozincii familiei sale.

Fierarul studiază desenul. Pufnește pe nări.

„Știu că e un model greu“, admite Haldora. „Credeți că vă depășește putința, Hammer?“

Fierarul pufnește din nou pe nări. Pe urmă se apucă de poartă, în timp ce bombăne despre inutilitatea folosirii fierului norvegian de primă calitate pentru o poartă care servește la a intra și a ieși din nimic, în inima pustietății.

„Civilizăm pustietatea“, îi explică ea.

„Aha, da, dar e nevoie de mai mult decât puțin humus și o poartă.“

†

Se duce la fierărie în fiecare zi ca să vadă cum înaintează lucrul. Stă pe un butuc de tăiat lemne și se uită la fierarul care, cu bustul gol și acoperit doar cu șorțul de piele, bate fierul până zboară bucățele de zgură peste tot. Întreabă interesată despre obiectele cu care forjează, iar el explică îndărătnic ce anume sunt: cercuri de butoaie, cuie, mânere, ferecături și balamale, oale și cratițe care vor fi formate cu ciocanul, puști care trebuie reparate, gloanțe care urmează să fie modelate, numeroase părți metalice de la topităria de slănină, care trebuie refăcute. „Printre altele“, zice el mijind ochii răutăcios spre ea, „lanțul greu cu care s-a spânzurat nefericitul învățător Krogh. Și de parcă n-ar fi de ajuns, acum trebuie să fac o poartă de fier pentru madam, ca să intre și să iasă din pustietate și să închidă ușa după dumneaei.“

Haldora râde. Fierarul nu râde. Își învârte ciocanul. Ea se înfioară puțin la gândul că el e și călăul coloniei, cel care-i pedepsește cu biciul pe cei neascultători sau îi ciupește cu clești

încinși, în cel mai rău caz le taie membrele sau le separă sufletul de trup. Nu că l-ar fi văzut în această funcție până acum. Soțul ei, inspectorul districtului, e un guvernator răbdător și obișnuiește să rezolve conflictele pe cale pașnică.

Fierarul încearcă să negocieze cu ea ca să facă modelul porții puțin mai simplu, dar ea stăruie zâmbind că trebuie să fie exact ca în desen. Dacă el încearcă să o ia pe o scurtătură, ea descoperă asta îndată și îl avertizează cu degetul și cu mustrări aduse cu glas ironic, care evident îl scot din sărite pe fierar, iar pe ea o distrează. Ea savurează timpul petrecut în fierărie, inspiră aerul greu de fier care se înmoaie pe căminul de forjat și poate fi îndoit și întins ca o masă de caramele, îi place sunetul șuierat al apei atunci când fierul e călit, focul, umbrele pâlpâite, trupul fierarului aplecat peste fierul încins.

„Ce înseamnă literele alea din mijloc?“ vrea să știe fierarul.

„*Semper felix*“, zice ea. „E în latină și înseamnă de-a pururi fericit.“

„Aha, da“, zice fierarul. „Și toate literele trebuie făcute și ele, deși doar madam și preotul înțeleg ce scrie acolo.“

„Toate literele trebuie făcute, Hammer.“

Bărbatul și ciocanul și fierul și focul. Nădușeala e aproape insuportabilă când se deschide ușa cuptorului de forjat, dar ea nu-și întoarce fața. Ochii ei parcă își sug privirea care pârlește înăuntrul ei, ceva care trebuie pârlit. E conștientă de faptul că nu e tocmai cuviincios să stea atât de mult în fierărie. Dar e greu să se smulgă de acolo și doar e nevoită să supravegheze munca fierarului îndărătnic. Domnul Kragstedt, soțul ei, e în general plecat pe timpul verii. După câte știe, acum e în Holsteinsborg, bogata colonie vecină de la nord. Visează să înființeze o stație asemănătoare de captură de balene în districtul Sukkertoppen, ar putea câștiga o avere, după spusele lui. E ceva în care se implică mult. Se întreabă ce-o să spună el când se va întoarce acasă și-i va vedea grădina. Abia așteaptă să i-o arate și speră că poarta va fi gata și că unele semințe vor fi încolțit deja atunci. Ar trebui să fie posibil. E cunoscut faptul că vechii nordici cultivau și grâne și legume în părțile sudice ale

țării, pe lângă animalele domestice pe care le aveau în fiordurile aflate la adăpost. Dar sigur nu aveau sol danez adevărat.

Morten Falck e plecat și el. Singurul cu care simte că poate purta o discuție utilă într-o anumită măsură e dogarul, Carl Dorph. Dar el e foarte credincios și are accese de fățărnicie grețoasă când ți-e lumea mai dragă și se plânge că nu și-a primit dispensa de a se căsători cu femeia indigenă cu care trăiește și care e mama copiilor lui. Ea spune că o să-i pună o vorbă bună când se întoarce soțul ei, poate face el ceva. Pe urmă se duce la fierărie. Fierarul lucrează cu foalele. Se uită pe sub breton. Mușchii spatelui se arcuiesc pe sub pielea uleioasă și lucioasă de transpirație.

Părăsește câmpul de luptă. Se duce la grădinița care încă nu arată nici un semn de viață. Pe urmă se duce la casa coloniei și se așază la fereastră și citește unul din romanele pe care i le-a împrumutat Falck din colecția lui. Scoate instrumentele de scris și notează câteva lucruri pe care vrea să le discute cu preotul când se va întoarce. I-a devenit bun prieten și e aproape sigură că e și puțin îndrăgostit de ea. Observă asta în privirea lui, când îi deschide ușa și el intră în cameră. Mai devreme sau mai târziu, probabil cândva în decursul iernii viitoare, vor ajunge să se sărute și să-și facă puțin rău unul altuia, nu va fi mai mult decât o binevenită schimbare în monotonie. Se distrează deseori închipuindu-și cum va decurge totul, ce se va spune. Are de gând să-l servească cu puțin rachiu, asta-l va elibera de inhibiții. Rapid, un pic disperat, o va strânge în brațe și o va săruta. Ce maniere! Ea o să-l împingă, o să-l certe. El o să regrete. O să-și joace rolurile. Pe urmă are de gând să-i ofere buzele din nou. El o să-i atingă ușor sânii cu mâna, ca din întâmplare. Pe urmă ea îi cuprinde mâna și i-o apasă de sâni. Mâna se face ca o cupă, strânge puțin sânul și mici impulsuri vor radia din el, în jos, în sus și înăuntru, până la miezul centrului întunecat al dorinței unei femei. Dar preotul o înțelege. O eliberează de rușine.

Gata cu fanteziile! Revine la roman. Câteva clipe mai târziu vine noua ei menajeră. Nu prea știe la ce s-o folosească în miezul zilei, cu excepția faptului că obișnuiește să-i citească puțin din catehză. Lui Kragstedt i-a venit ideea s-o angajeze ca un fel de cameristă, pe lângă Sofie, care e menajera lor, sau mai curând un soi de animal domestic a cărui îndatorire e să-i țină ei companie când e el plecat. Încă nu s-a obișnuit cu ea în adevăratul sens al cuvântului. Astăzi se distrează citindu-i fetei cu voce tare din roman. Ea stă cu o față visătoare și bineînțeles că nu înțelege o vorbă. După aceea o roagă să-i desprindă corsetul și s-o ajute să se dezbrace. Pe urmă se duce să se odihnească și o trimite acasă. Își aduce aminte că mâine nu trebuie să uite s-o întrebe cum o cheamă și dacă are familie. Domnul Falck a recomandat-o. Îi spală hainele preotului și îi face curățenie în casă, o muncă pe care trebuie că o termină repede, iar restul zilei stă la dispoziție în casa negustorului, dar nu are voie nici să facă curățenie, nici să spele, fiindcă atunci o calcă pe coadă pe Sofie, iar Sofie evident că n-o place. Servitorii ăștia, zice Haldora în gândul ei. Nu sunt mai ușor de manevrat, cum nu era nici acasă în Køge, la tatăl ei, farmacistul. Cred că și sclavii negri sigur dau dureri de cap și iritare stăpânilor lor.

†

Ziua următoare e duminică, iar fierarul a pus ciocanul la o parte, din respect pentru ziua de sărbătoare, sau mai curând pentru a nu primi amendă, așa că distracția aceea i s-a tăiat pe ziua de azi. Fata vine și o ajută cu îmbrăcatul. Mai târziu stă și citește, face câteva mici plimbări, se uită la casele de turbă ale băștinașilor, care stau părăsite pe timpul verii. Aude câțiva pescărușI țipând și-i vede cum zboară luând în piept vântul, cum planează nemișcați, apoi renunță, coboară deasupra apei, trec ușor peste valuri, își stăpânesc zborul, urcă iar într-un cerc alungit și neted și atârnă iar în aer. Dacă aș fi pescăruș, gândește ea, aș fi liberă.

Când se întoarce în colonie, îl vede pe fierar stând și vorbind cu vaca preotului, Roselil.

„Ți-ai făcut și dumneata o prietenă adevărată“, zice ea tachinându-l.

Fierarul se întoarce încet spre ea, fără să răspundă. Pe urmă vede că are în mână o sticlă goală și simte un junghi de neliniște.

Mai târziu, când stă în fața grădiniței și cercetează humusul negru din care nu încolțește nimic, fierarul apare din nou. Îl vede cu coada ochiului plecând și ciocănind la ușa casei intendentului. Are în continuare sticla goală în mână. Intendentul Dahl apare în ușă. Fierarul și-a dat căciula jos de pe cap și stă și-o strânge în mână.

„Ce poftiți?“ îl aude Haldora pe intendent.

Fierarul ridică sticla.

„Nu, nici nu pot și nici nu vreau să-ți dau rachiu azi, Hammer, de câte ori trebuie să-ți spun asta?“

„Ieri nu mi-ați dat litra mea“, zice fierarul cu voce de milog.

„De ce n-ați venit să reclamați asta imediat? Nu vă stă în fire să lăsați nereclamat așa ceva.“

„Din cauza poverilor“, zice fierarul. „Acum, când și dulgherul și dogarul sunt bolnavi, trebuie să le fac și treaba lor, și cu toate astea primesc salariu și plată în natură doar pentru o persoană.“

„E duminică“, zice intendentul, „în loc să vă distrați ar trebui să slăviți ziua de odihnă și să citiți puțin din culegerea de predici. Ar fi mai bine decât să vă umpleți cu rachiu.“

În sinea ei, Haldora trebuie să-i dea intendentului dreptate în tot ce spune. Cu toate acestea, nutrește compasiune față de fierar și i se pare că Dahl e ipocrit și insensibil.

Acum îl vede pe fierar apucându-se de gât și tușind teatral. „Mă apasă aici“, se vaită el, „cred că mă paște o răceală, poate abces în gât, cine știe cât timp mi-a mai rămas aici, în valea plângerii. Numai de aceea vin să vă cer o prăpădită de litră mică de rachiu, domnule intendent, ca să lupt cu răceala, ca să nu aterizez în pat ca dulgherul sau sub turbă, ca fostul preot.“

„Nu, așa ceva nu se poate“, zice Dahl cu o ironie aruncată asupra fierarului, dar nu asupra Haldorei care stă și scobește în lotul ei incert cu un fier de plivit buruiana, în timp ce trage cu urechea.

Dahl oftează. „Ei bine, fie. Dar vă dau și vă notez cu o litră, nici un strop mai mult, ați auzit?“

„Da, da, Excelența voastră“, spune fierarul, iar Haldora aude că deja s-a lepădat de vocea umilă și își îngăduie o grimasă obraznică. Abia așteaptă ziua de mâine, luni, ca să-l ia la rost.

Își îndreaptă spatele și-i urmărește cu privirea pe cei doi bărbați, care merg împreună spre depozitul cu mărfuri, unde se află stocul principal de bere și rachiu din colonie.

„O tai din plata în natură pe săptămâna viitoare, fierare“, îl aude spunând pe intendent. „Doar așa, ca să știi.“

Pe urmă dispar amândoi, iar ea se duce acasă, în sufragerie, ușor înveselită de mica dispută. Câteva clipe mai târziu îi aude prin perete pe dulgher și fierar vorbind în camera lor din celălalt capăt al casei coloniei. Vocile sunt înfundate, nu aude ce-și spun, dar din glasul fierarului înțelege că nu este în toanele cele mai bune. Urmează un schimb lung de cuvinte. Are simțământul că vorbesc despre ea. Speră că dulgherul, care e mai civilizat, îi ia apărarea. Pe urmă se trântește o ușă și se face liniște.

Se așază să-i scrie surorii ei, dar cade pe gânduri. Pe urmă vine fata cu o față întrebătoare. Nu acum, zice ea și o trimite afară fluturând din mână. După ce pleacă, regretă, dar nu se duce după ea ca s-o cheme înapoi. Duminică. Odată era cea mai bună zi a săptămânii, o zi pentru excursii și întâlniri cu bărbați tineri, al căror dor și speranțe i se păreau enigmatice și enervante. Dar asta era acasă. Pe vremea când era tânără și neștiutoare și credea că viața ei va fi la fel ca a tatălui său, farmacistul, și asta o ademenea. E mult de-atunci. Acum e departe de tinerețea de acasă, a intrat în viața străină de adult.

Soțul ei, Jørgen, iubește ținutul acesta pustiu. A venit în tinerețea lui în Godthåb ca mus pe goeleta Aurora, a debarcat și s-a angajat la Camera de Comerț. I-a spus povestea asta când

erau logodiți și de-atunci a auzit-o de nenumărate ori. Au trecut mai mult de douăzeci de ani. După aceea a muncit și a avansat, fiindcă, așa cum spune chiar el, singura calificare necesară pentru a avansa în colonii e să nu mori. Dacă ai grijă să rămâi în viață, o sfârșești mai devreme sau mai târziu ca împărat. Sau negustor, cum obișnuiește Haldora să spună. Da, însă e doar ceva provizoriu, ține minte vorbele astea, draga mea.

El vorbește deseori despre dezvoltarea Groenlandei pe viitor. E o țară cu mari posibilități, obișnuiește el să-i spună pe un ton doctoral, cu resurse inepuizabile, dar lipsește ambiția și voința și cineva care să pună lucrurile în sistem. Majoritatea celor trimiși aici se mulțumesc să se descurce pe parcursul unui număr limitat de ani, să câștige ceva bani, să-l slujească pe rege, să supraviețuiască, să urce puțin în grad.

Draga mea Haldora, zice el din mijlocul camerei, țara asta are nevoie de o lichidare a micilor entități administrative, a coloniilor, și de o centralizare a exploatării industriale a ceea ce țara are de oferit. O anumită autonomie, mormăie el și se plimbă înainte și înapoi pe sub grinzile de acoperiș, da, hm, e necesară o anumită eliberare de țara-mamă, independență. Fumează din pipa lungă, norii de fum îl urmează în vârtejuri. Numirea unui guvernator general, da!

Ajuns atât de departe, Jørgen Kragstedt îi zâmbește soției, iar ea îi răspunde în același fel. Au avut discuția asta de multe ori.

Dacă ar fi întrebat-o de ce are ea nevoie, i-ar fi răspuns: Un copil.

De aceea el nici n-o întreabă.

†

Căsătoria a început în perioada șederii lui în Danemarca, cât aștepta postul de inspector de district. Tatăl ei, farmacistul Knapp din Køge, era neam îndepărtat cu mama lui, iar Kragstedt fusese în casa lor pe perioada mai multor veri când era mic, cu mult înainte de-a se naște Haldora. Tatăl ei își

băgase în cap ideea ca cei doi să se ia, aproape fără ca ea să știe de existența lui. Fusese invitat acasă la farmacist de câteva ori, un bărbat puternic cu părul roșu, fapt pe care ea l-a găsit cam respingător, dar nu suficient de mult pentru a protesta. Încă nu-și revenise complet după ce o soră mai mare murise la nașterea unui copil. Câteva persoane au luat deciziile, lucrurile s-au întâmplat, a fost cel mai simplu în felul acesta.

Cererea în căsătorie s-a petrecut în timpul unei plimbări. Pădurea. Un sat. Conacul. Câmpurile. Lacul. A fost o plimbare foarte lungă. Pe urmă s-au oprit pe un pod care trecea peste Mølleå. Bubuitul de la șuvoaiele râului și de la paletele roții de moară au scutit-o să audă formulările exacte și fără îndoială stângace ale cererii în căsătorie. A răspuns da. Stătea cu pălăria sub braț, trupul ușor aplecat, avea pistrui pe pielea capului. Se uita la ea întrebător, asurzit de gălăgia de la moara de apă. S-au dus acasă, la braț, nici unul dintre ei nu a auzit ce a spus celălalt, dar fiecare a pornit de la premiza că totul era așa cum trebuie să fie. Când au ajuns acasă, părinții i-au îmbrățișat și au plâns. Și astfel s-au logodit.

Zestrea nu a venit niciodată, iar Kragstedt vorbea despre faptul că va lua măsuri legale. Dar s-au întâmplat atâtea lucruri. A primit postul, au trebuit făcute pregătiri pentru călătorie și s-au căsătorit atât de repede, că s-au iscat o grămadă de bârfe. Pe urmă au plecat. Părinții și surorile i-au însoțit pe vapor până la Helsingør. La un an după ce s-au stabilit în Sukkertoppen au primit vestea despre falimentul și moartea bruscă a tatălui ei. Îi mai trăiesc două surori, la fel și mama, însă Haldora nu are pe nimeni în preajmă de care se poate apropia în adevăratul sens al cuvântului. Acum a început în orice caz să-l considere pe învățătorul Falck drept cineva care ar putea umple golul din viața ei. În ce măsură va mai revedea vreodată Danemarca, nu are nici o idee.

Acum îl zărește pe fierarul care stă și se uită la parcelă și la humusul negru. Se retrage rapid de la fereastră, iar fierarul nu vede că e acolo. Dar pe urmă aude pași pe scara principală și un ciocănit. Iese în hol, stă pe întuneric și ascultă.

„Cine-i acolo?“

„Niels Hammer, madam, fierarul. Scuze, e vorba despre poarta dumneavoastră de fier forjat.“

Ea deschide ușa, o deschide larg. Fierarul stă și se uită la ea cu ochi congestionați, are capul descoperit, căciula strânsă la piept. Se holbează. Haldora se uită în jos la ea. Am ceva pe mine? se întreabă. Își dă seama că poate ar fi trebuit să-și pună un șal pe umerii goi și să-și fi strâns părul care acum îi atârnă liber pe umeri.

Fierarul își drege glasul. „Păi, vedeți dumneavoastră, doamnă Kragstedt, am nevoie de ajutorul dumneavoastră.“

„Ajutor? De la mine?“

Fierarul rânjește nervos. „Cu poarta. Cu desenul.“ Gesticulează sălbatic cu mâna liberă. „E ceva neclar în desen, poate că e puțină umezeală.“ Geme încet, pe urmă își scarpină favoriții cu degetele. Haldora simte aburii de alcool rostogolindu-se spre ea și se dă puțin înapoi. Fierarul face un pas mai sus pe scară. Pe urmă se oprește și face doi pași mai jos. „Credeți că ați putea să-mi faceți acest serviciu, să vă uitați pe desen, doamnă, să-mi explicați lucrurile pe care eu, bietul de mine, nu le înțeleg?“

„Dar am vorbit despre asta de mai multe ori“, zice ea pe un ton mustrător. „Credeam că vă e clar desenul, doar m-ați asigurat de acest lucru zilele trecute.“

„Ba da, ba da, dar mai avem și dubii, nu?“ Dă din mână dezvinovățindu-se, „și n-aș vrea să fac ceva greșit, ca să trebuiască să refac totul, aș prefera să fac poarta exact cum o dorește doamna, de fapt numai despre asta e vorba.“ Se holbează la ea, o soarbe din ochi. Ea se holbează la rândul ei, dar nu reușește să-l facă să-și coboare privirea.

„Aveți desenul la dumneavoastră?“

„La fierărie îl am.“ Bărbatul dă nervos din cap. „Dacă veniți cu mine până la fierărie, o să vedeți la ce mă refer, nu vă pot explica exact, doamnă, e aproape…“ Gesticulează iar cu o mână și scoate un chicot puțin exploziv. „E fierul, doamnă, o rezistență în fier, în trecerea de la hârtie, iar dumneavoastră

sigur înțelegeți că nu pot să aduc aici și fierul și desenul și nicovala și ciocanul, nu înțelegeți asta, doamnă Kragstedt?“ Închide gura și se mușcă de buză.

Haldora îi zâmbește. Vederea pachetului de mușchi târâtor și umil îi dă o senzație ciudată. Ar putea să-și întindă vârful cizmei și el l-ar lua și l-ar săruta respectuos. Asta o face să se simtă puțin zburdalnică și atotputernică și generoasă. Se simte copleșită de bunătate și milă. Zâmbește. „Sigur că înțeleg. Dar chiar nu poate aștepta? E duminică. Pot să vin mâine la dumneavoastră, așa cum obișnuiesc, și putem trece prin schiță încă o dată.“

„Cu permisiunea dumneavoastră, doamnă, mâine am una și alta, mi-au căzut pe cap și treburile dulgherului și ale dogarului, fiindcă oamenii ăștia sunt bolnavi, pe lângă faptul că eu, așa cum se știe, sunt fierar. Lucrez la poarta dumneavoastră tocmai în ziua de odihnă, fiindcă altfel n-aș avea posibilitatea să fac asta și risc amendă.“

Se uită la fierar, care stă acolo îmbrăcat în hainele lui de duminică, greu și beat. Își dă seama că de fapt asta sperase să spună. Este nevoită, așadar, să meargă cu el. Lasă ușa întredeschisă și intră să-și pună un șal și cizme, își bagă câteva agrafe în păr și îl strânge sub pălărie. Când iese pe treaptă, fierarul stă și se leagănă și își piaptănă părul pe spate, cu degetele.

„Duceți-mă la fierărie“, zice ea pe un ton de comandă.

Când coboară în urma lui spre port, observă o schimbare în aer. Trebuie să fie mareea, gândește ea. Pescărușii țipă, coboară și urcă, unul dintre ei fuge cu ceva atârnându-i în cioc, un stol întreg vine după el. Pe urmă fierarul deschide ușa fierăriei. Ea ezită o clipă, apoi intră. Ușa se trântește în spatele ei. Se află în fierăria rece ca gheața.

„N-ați făcut focul?“ întreabă ea. „Eu credeam că sunteți în plină activitate de forjat.“

Ea se întoarce. El stă cu spatele spre ușă și se uită la ea. Zâmbește precaut. Ea înlemnește, devine conștientă de cum arată în rochia roșie ca focul, cu brațele goale pe sub șal.

„Sunteți ca o bucată de cer“, zice fierarul cu voce groasă.

El face un pas în față, ea face un pas înapoi, se lovește de ceva cu spatele coapsei, bâjbâie înapoi cu o mână, iar pe cealaltă o ține la ochi, apărându-se.

„Nu-mi faceți rău“, șoptește ea.

„Pardon?“ zice fierarul rânjind.

„Spuneți-mi ce vreți, Hammer.“

El respiră greu, ea îl vede înghițind în sec. Știe că nu va sta fără să facă ceva și nu va aștepta, ar trebui să-i vorbească cu glas binevoitor despre poarta din fier forjat, ca să-l abată de la ceea ce e pe cale să pună stăpânire pe el. Dar se află într-o stare de groază și confuzie, de parcă ar sta pe marginea unei prăpăstii și s-ar uita în jos. Ar vrea să sară, nu are curaj să sară.

„Vreau să mă culc cu dumneavoastră, doamnă Kragstedt“. O spune calm și bine cumpănit.

Știe ce vrea, zice ea în gândul ei. A avut acest gând, iar gândul este mama acțiunii. E prea târziu să-l oprească cu vorbe.

„Da“, spune ea, „se pare că asta vreți.“ Observă că-i tremură gura, îi clănțănesc dinții.

„Vă e frig, doamnă Kragstedt?“ Sună aproape amabil și grijuliu.

„Da, e frig aici.“ Bâjbâie în continuare în spatele ei și apucă ceva, pipăie obiectul și-l identifică a fi unealta care i-a dat lui numele de familie. Ciocanul lui Hammer. Încearcă să se forțeze să rămână calmă.

Fierarul tace în continuare mâlc și se uită la ea. Pare că savurează situația, de parcă ar gândi: Cine e acum stăpân? Pe urmă pleacă de lângă ușă, face câțiva pași în față, întinde mâna și îi atinge un sân.

„Sunteți o femeie frumoasă, doamnă Kragstedt. Nu mi se pare corect și folositor ca soțul dumneavoastră să fie singurul care să se bucure de frumusețea dumneavoastră.“

Îi simte mâna pe sân, strângând, cercetând, nu tare. Se uită la mână. E grosolană și foarte mare, plină de jurituri și răni, unghiile sunt galbene și crăpate. Mâna îmbrățișează sânul cu

grijă de câteva ori. Pe urmă fierarul se uită în sus, ea îi întâlnește privirea.

„Sper că n-aveți nimic împotrivă să vă pipăi“, spune el.

Ea dă din cap rigidă.

„Tatăl meu spunea că toate sunteți la fel, voi, femeile, adică. Desfrânate. De-aia femeile ajung curve, și nu bărbații. Nu știu dacă așa e situația, dar e adevărat că numai femeile cedează desfrâului lor și-și vând trupurile pe câteva monede. Dumneavoastră ce părere aveți despre asta?“

Are gura uscată ca iasca, încearcă s-o umezească pentru a spune ceva. „Tatăl dumneavoastră trăiește?“ e tot ce-i iese printre dinții clănțănind.

„Acum nu vorbim despre tatăl meu“, o întrerupe el.

„Nu.“

Acum îi simte mâna pe obraz. E ca un obiect mort, ca un butuc de lemn sau ca un lingou de metal. Așadar, fața ei trebuie să fie caldă.

„Roșiți“, zice fierarul. „Vă stă bine, doamnă. Sunteți atât de frumoasă, doamnă Kragstedt, frumoasă ca un măr.“ El râde. „Ce vorbe de doi bani!“

După aceea, mâinile lui se mișcă peste rochie, căutând în sus și în jos, încercând să găsească o cale de a intra. Dar materialul opune rezistență, mai mult decât ea însăși, sunt straturi peste straturi de material protector care trebuie date la o parte dacă vrea să ajungă la ținta dorinței, pielea ei. Mâinile se mișcă febril, el scoate câteva sunete iritate și se apropie mai mult, se presează de ea. Ea simte mirosul de transpirație și duhoarea de rachiu, dar simte și mirosul îmbâcsit al propriei pieli și mirosul de transpirație veche depus în materialul rochiei care se încălzește. Pe urmă el se apleacă și o sărută, ea îi simte limba șerpuind udă pe obraz și ureche. După aceea face un pas înapoi și scuipă.

„Ptiu! Ce-i asta?“

„Pudră“, spune ea. „Nu vă place, fierare?“

El se uită apatic la ea când apucă de ciocan și-l învârte în față într-o mișcare circulară stângace, care aruncă o umbră

pâlpâită pe tavan și termină nimerind pe lângă capul fierarului.

El face un pas înapoi și se clatină. Un fel de fericire sălbatică dospește în ea, fiindcă a ieșit din starea de paralizie, și se retrage într-un semicerc spre dreapta, se deplasează pe margine în direcția ușii, întoarsă spre fierar și cu ciocanul ridicat deasupra capului. Ciocanul lui Hammer. Acum l-a nimerit chiar pe el. E aproape comic.

„Nu mă lovi!“ El se împleticește. Dă din cap și pare că e pe cale să se prăbușească pe jos. Face un pas înapoi și apucă tocul ușii.

„Lovesc dacă e necesar“, spune ea rece. „Lasă-mă să ies de aici și nu te lovesc.“

„Deschid acum“, zice el. „Uite. Deschid.“

S-a întors cu spatele la ea, putea foarte ușor și pe deplin îndreptățită să-i dea o lovitură zdravănă în ceafă și să-l scoată din joc odată pentru totdeauna. Dar nu o face, aude cum e trasă bara, aude zăvorul greu zăngănind, apucă să se gândească, oare ce face el acolo, apoi el se învârte într-un fel de piruetă care e atât de grațioasă, că ar fi părut comică în alt context. Dar are în mână bara mare de fier, iese în afară ca un paloș, iar el întinde brațul, întinde bara pe lungime și o nimerește în partea de sus a brațului.

Abia dacă simte durerea, observă doar că lovitura o face să scape ciocanul care cade pe jos cu un bubuit surd. Cade în genunchi. Fierarul dă cu cizmele la o parte ciocanul, acesta alunecă pe podea și ajunge prea departe ca să poată fi apucat.

„Acum m-ați enervat“ spune el calm. După tonalitatea vocii, aude că zâmbește. „Acum sunt nevoit să vă pedepsesc, doamnă Kragstedt. Ce-o să se întâmple acum, dumneavoastră v-ați pricinuit.“

„În numele lui Iisus.“ Acum ea e cea care se vaită. „Arătați puțină compasiune. Nu v-am făcut nimic.“

Cade în genunchi, pe jumătate de durere, pe jumătate în umilință și rugăciune. Își apasă cu mâna locul unde a nimerit-o cu bara. Brațul îi atârnă flasc. Se întreabă dacă e rupt. Îl aude pe fierar punând jos zăvorul.

„De ce ați făcut-o?“ întreabă el. „De ce m-ați lovit? Eu nu vreau să vă fac rău, vreau doar să mă culc cu dumneavoastră. Chiar e așa oribil?“ Își lasă mâna în jos și o apucă de bărbie, o ridică puțin, ca să o forțeze să se uite la el. „Acum sunt nevoit să vă leg. Altfel o să mă loviți din nou.“

Găsește o bucată de funie și îi leagă încheieturile mâinilor. Geme din cauza durerii de braț, iar asta îl face să se oprească puțin și să se uite la ea.

„Nu e așa oribil cum pare“, spune el.

Îl vede legând o altă funie în jurul pietrei care stă la temelia nicovalei. „Acum vă leg bine aici“, zice el binevoitor. „N-are rost să vă luptați. Și dacă țipați, sunt nevoit să pun căluș, și ar fi păcat de gurița dumneavoastră dulce să bag o cârpă murdară în ea.“

Ea dă din cap și strânge buzele.

„Bun“, spune fierarul. „Așadar, putem începe.“

Nu se grăbește să-i ridice rochia și să-i pipăie hainele. „Cum să facem să scoatem de pe dumneavoastră toate hainele astea?“ zice el.

Și ei îi e greu să înțeleagă asta. E întinsă pe spate, cu brațele deasupra capului, legate de piatră. Rochia grea de satin nu poate fi dată jos, e înțepenită de bretele. El încearcă să o scoată pe cap, dar trebuie să se dea bătut. Se uită întrebător la ea.

„Dă-mi drumul“, zice ea, „și mă dezbrac de bunăvoie. Nu e așa simplu să dezbraci o femeie.“

„Hehe“, râde el și dă din cap. Trage puțin de rochie, dar asta nu face decât s-o strâmbe puțin. Atunci scoate un briceag.

„Nu!“ izbucnește ea. „Nu o faceți. Spatele, acolo e un corset ascuns.“

O rostogolește într-o parte și bâjbâie gemând după cataramele mici care țin fentele din spatele corsetului. Bagă un deget între corset și spate, trage puțin de șnur și îi dă drumul, se aude o pocnitură care o face să tresară. Pe urmă începe iar să lucreze la nod.

„N-aș vrea să vă distrug hainele astea scumpe“, zice el din spatele ei, „dar nodul ăsta e prea greu pentru mine.“

Ea nu răspunde.

După aceea îi simte fața apăsată pe spate, se întreabă ce-o fi făcând acolo, apoi își dă seama că încearcă să dezlege nodul cu dinții. Își îndreaptă spatele și înjură. Ea se uită peste umăr. Fierarul se apucă de obraz și începe să se vaite.

„Un dinte prost“, spune el. Deschide gura și pipăie dintele cu degetele. „Mi se clatină dintele de la nodul ăla blestemat.“

„Pot să vă dau puțin rachiu să vă badijonați dintele cu el“, propune ea. „Soțul meu obișnuiește să facă așa, cu efecte bune. Doar să-mi dați drumul.“

„Am și eu rachiu“, fornăie el. „Păstrați-vă sfaturile de muiere pentru dumneavoastră.“

Acum apucă de corset și smucește tare de nenumărate ori. Ea geme din cauza durerii care îi străpunge brațul. Pe urmă, șnurul de mătase se desface cu un pocnet, iar rochia cedează.

„Ha“, zice fierarul. Apucă de ambele părți ale cordonului cutat al corsetului și le desface. Rochia se deschide, cusăturile crapă, șireturile se desfac cu un șuierat slab. Îi trage rochia peste cap. Ea dă din picioare, parcă s-ar sufoca. Pe urmă rochia ajunge până la brațe, el o adună într-o pernă groasă alături, lângă brațele legate de piatra nicovalei.

Fierarul se șterge pe frunte. Pe urmă se uită la următorul strat de îmbrăcăminte. „Asta ce naiba mai e?“

Ea întoarce capul și vede la ce se uită el. „E turnura mea.“

„Și la ce-i bună?“

„Face partea din spate lată. Se consideră ceva frumos.“

El pufnește pe nări plin de dispreț. Pe urmă îi desprinde perna alungită din păr de cal și o aruncă.

Următorul strat este compus din lenjeria ei de mătase. O mângâie cu mâinile lui grosolane. Țesătura se agață de mâini, ca un brusture. Respiră mai greu acum. Ea recunoaște respirația aceea. Pe urmă, lenjeria ține companie rochiei.

„Încă un corset?“ Fierarul înjură de mama focului. Încearcă să-și bage degetele pe sub el, dar e mult prea strâmt. Trage și smucește, tot bustul e aruncat înainte și-napoi, dar corsetul nu cedează.

„De ce folosesc femeile burgheze haine din astea inconfortabile?“ întreabă el.

„E un corset“, se trezește ea spunând cu o voce îndepărtată și lucidă, „așa impune moda. Iar bărbaților le place să se uite la femei cu talie subțire și șolduri late.“

El dă din cap și rânjește. „Probabil că de-aia bogătanii nu prea fac copii“, zice el. „Se răcește cuptorul până apuci să forjezi.“

Se uită la ea, lasă ochii să zăbovească asupra sânilor care se odihnesc în cupele corsetului, îi caută privirea. Ea se uită în altă parte, dar nu are curaj să închidă ochii de teamă să nu-l provoace. Nu zice nimic.

„Femeile din clasele de jos nu se leagă cu șireturi și nu-și bagă perne pe sub rochie“, zice el. „Noi, bărbații din popor, nu ne lăsăm păcăliți așa ușor. Noi știm ce e sub sac. Și prin asta se poate spune că femeile noastre sunt mai libere decât voi, nu?“ Tace din gură, dar când vede că ea nu răspunde, continuă îngândurat: „Dar toți oamenii sunt legați cu șireturi într-un fel sau altul. Și oricât ne-am milogi și ne-am ruga să ni se dea drumul, nu există nimeni să ne-audă. Asta e viața.“

Ea remarcă, în continuare în acest fel distanțat care e vădit o urmare a faptului că mintea i s-a desprins de trupul umilit și suferind, cum el se aprinde de un fel de furie îndreptățită prin scurtul lui discurs. Ea nu răspunde. Are o vagă speranță că el va cădea pe gânduri și că va uita poate de cealaltă chestiune, că fierul se va răci. Dar el se întoarce la hainele ei.

„Și cum faceți să vă legați toate astea în fiecare zi?“

„Mă ajută camerista mea. Uneori și soțul meu.“

„Poate c-ar trebui să-l chem încoace pe soțul dumneavoastră, să mă ajute.“ Râde blând. „Nu, am uitat că e plecat.“

„Când o să vină acasă, o să deschidă proces împotriva dumitale, Hammer, și-o să te pedepsească aspru“, zice ea și aude singură că nu sună prea convingătoare.

„Să mă pedepsească ar însemna să recunoască faptul că i-am pus coarne. Și nu mulți bărbați sunt dispuși să facă asta.“

Ea nu mai spune nimic.

E clar că el s-a săturat de corsete cu șnururi și noduri, își ia briceagul și taie șnururile. Acestea se desfac cu mici pocnituri elastice și dispar prin ochiurile de alamă ale corsetului. Scoate corsetul, îl duce la nas și-l miroase inspirând adânc. Îl vede zâmbind fericit când le îndepărtează.

„Femeie!“ izbucnește el.

Azvârle corsetul într-un colț, pe urmă se uită la ea. Doar combinezonul a mai rămas.

Taie combinezonul pe lung, o tăietură mare și curată, precisă ca a unui croitor, și urmează mânecile cu lama briceagului. Combinezonul se desface în două. Îl împăturește și-l pune deoparte. Acum e goală. O uimește faptul că nu-i e frig. Îi e cald, se simte încinsă. E întinsă pe spate, cu brațele deasupra capului, și-l privește pe fierar care se uită în jos la ea. Coșul pieptului i se ridică și coboară, stă încordată ca să nu miște brațul rănit, ține picioarele apropiate și le-a tras puțin în sus. Dar nu poate ascunde părul de jos care e foarte bogat și acoperă labiile și pubisul complet și continuă ca un vârf de săgeată în sus, spre buric, unde se strânge într-un fir îngust, dar frapant de negru. Întotdeauna i-a fost rușine de pilozitatea abundentă, a simțit-o ca pe o reminiscență a ceva sălbatic și neîmblânzit pe care l-a ascuns întotdeauna. Până azi. Și de aceea stau întinsă aici, gândește ea.

Acum fierarul se apleacă și își pune fața pe burta ei, adulmecă și grohăie, își lipește fața de un sân, scoate limba, prinde sfârcul cu vârful limbii și-i dă ocol cu limba, suge și-i dă drumul cu un sunet ud, se joacă cu nesupunerea lui elastică, în timp ce strânge sânii cu ambele mâini, tare de această dată. Mâinile se simt ca o răzătoare pe pielea sensibilă a sânilor, unghiile galbene sfredelesc țesutul adipos.

„Sunteți moale ca un șoarece nou-născut“, șoptește fierarul pe un ton visător. „Când eram mic, am găsit niște cuiburi de șoareci din grajd și-am luat puii mici și moi la mine. I-am crescut ca pe propriii mei copii. I-am răsfățat, am avut grijă de ei. Erau atât de moi, atât de moi. Sunteți atât de frumoasă și de desăvârșită, doamnă Kragstedt, când nu aveți hainele pe

dumneavoastră, sunteți ca un animal mic, frumos și cald și speriat.“

Când o apucă și-o întoarce într-o parte, vede aschiile de fier pe care ea abia dacă le-a simțit când i-au intrat în spate. Încearcă să le dea la o parte, dar pufnește pe nas iritat, când descoperă că sunt prea înțepenite. Când își retrage mâna, ea vede că sângerează. Ciocănește cineva la ușă.

El se ridică îndată și se duce acolo. Ea își dă seama că ușa nu e încuiată de când el a scos bara ca s-o folosească împotriva ei.

Încheieturi ușoare de degete pe ușa de stejar.

Ridică iute nicovala de pe soclu, o rotește deasupra ei și o așază astfel încât să blocheze ușa. Se așază pe vine și îi pune mâna la gură.

„Cine-i acolo?“

„Madam e la dumneavoastră?“

Ea recunoaște vocea. E ajutorul de preot, Bertel Jensen.

„Ia faceți pași de-aici“, strigă fierarul în direcția ușii. „Aici nu-i nici o madam.“

„Fata zice c-a văzut-o pe drum cu dumneavoastră“, spune ajutorul de preot. „E totul în regulă cu ea?“

„De unde să știu eu? Aici nu e nici o madam, am zis. Mai bine du-te și vezi-ți de treburile tale.“

Ajutorul de preot împinge ușor de ușă, dar aceasta se lovește de nicovală. Pe urmă se face liniște. Ea se gândește că ar trebui să țipe. Domnul l-a trimis la ea pe ajutorul de preot băștinaș, iar acum ea trebuie să-și arate dorința de a fi salvată, țipând. Dar nu țipă. Speră doar ca bărbatul să plece să s-o lase singură cu rușinea și cu frica ei.

Hammer se întoarce. „A plecat“, zice el pe un ton liniștitor și conspirator, de parcă amândoi au consimțit acest lucru și amândurora le e teamă să nu fie prinși. Pe urmă își scoate puloverul și-și dă jos bretelele de la pantaloni, iese din pantalonii lui buni lucioși. Se așază în genunchi. Mădularul i se ridică greu și energic. Ea nu-și poate lua ochii de la el. Goliciunea lui o înțeapă la nas, miroase a cal. El se apleacă și-i șoptește la ureche ca unui complice: „Să nu facem gălăgie“.

Ea încearcă să zică da, însă nu poate. Coșul pieptului se strânge în spasme, simte cum gura i se desfigurează într-o grimasă.

„Nu, nu plângeți“, o roagă el. „N-are rost să plângeți. O să fiu drăguț cu dumneavoastră. O să credeți că e soțul dumneavoastră și vă face curte.“

Acum ea plânge cu suspine, cedează, pe urmă îi simte iar mâna peste gură. Li se întâlnesc privirile. Mădularul lui îi atinge abdomenul, atârnă arhiplin și curbat, simte cât e de cald, cât de plin de dorință de a pătrunde în ea. El coboară puțin, îi desface picioarele cu forța. Își bagă degetul mare în pliul de lângă sex. Asta o face să tresară și să-și îndrepte picioarele complet. Vede cum fierarului îi tremură mușchii de deasupra pieptului și a umerilor.

„N-am avut niciodată o prietenă adevărată“, zice el, „o logodnică, adică. A fost mai mult apleacă-te și ridică-ți combinezonul, muiere! Asta, asta e altceva. Să știți că sunt foarte recunoscător.“

Îi simte mădularul poticnindu-se la intrare. Dar e uscată, nu vrea să-l lase înăuntru. Așa că acei ochi întrebători, melancolici, sunt iar acolo. Îl vede că e nehotărât.

Pe urmă se luminează la față, se întoarce și întinde mâna spre bancă și apucă un vas de lemn. E o putină cu unt, își dă seama, simte mirosul de unt rânced când deschide capacul. Scoate o mână și se dă pe mădular, după aceea o unge și pe ea între picioare. Ea se sufocă și deschide gura după aer.

„Da, acum sunteți ca un borcan cu miere, dulce doamnă.“

I se taie respirația când simte cum fierarul alunecă în ea, strânge din dinți ca să nu țipe și dă capul într-o parte, simte cum fierarul o înghesuie în podea și simte așchiile de fier care îi pătrund în spate. Acum el începe să facă mișcări și simte cum ultima piedică cedează în vagin, simte mădularul care se mișcă nestingherit, cum interiorul ei se deschide trădător de plin de dorință și se formează după mădularul fierarului. O apucă de glezne, îi îndoaie picioarele și o apasă și mai tare de podea și în așchiile ascuțite, o ține ca într-o menghină, aruncă capul pe

spate și ea nu se poate abține să se uite la el și-l vede pierzându-și ultimul rest de rațiune asupra a ceea ce face și devine una cu fapta sa, în același timp în care ea devine una cu durerea ei. Și el e cel care țipă. Ea strânge din dinți fără să scoată un sunet.

E întuneric când el îi desface funiile. Nu se poate ridica singură, e nevoită să se întindă și să apuce mâna pe care el i-o oferă drept ajutor. Îi dă hainele, pe fiecare în parte, și ea se îmbracă. Își simte spatele ca pe o singură mare rană din cauza așchiilor ascuțite de fier, dar aproape că nu o doare, e doar arsură. Fierarul vede și el asta.

„Să vă badijonați rănile cu puțin rachiu de la soțul dumneavoastră“, zice el. Ea se întreabă dacă nu e o impertinență.

Se mulțumește să se îmbrace cu rochia de mătase și să se încalțe cu cizmele. Restul hainelor i le cară fierarul când o însoțește până la casa coloniei. Acolo îi dă bocceaua cu haine, ea i-o smulge din mâini. Stau și se privesc o clipă. Fierarul și-a scos căciula. Stă în fața ei cu capul descoperit și își strânge căciula la piept.

„Doamnă, nu fiți supărată“, zice el serios. „Nici unei femei nu i-a plăcut vreodată asta. E dureros pentru ele, așa zicea bătrânul nostru preot, eu știu foarte bine că femeile nu sunt desfrânate, așa e. Noapte bună, doamnă Kragstedt.“

†

Seara vine fata, tăcută și hotărâtă. Îi îndepărtează așchiile de fier de pe spate cu o pensetă, curăță rănile și o bandajează. Durează aproape toată noaptea. Promite să nu-i spună nimic soțului ei când se va întoarce acasă.

„Dormi cu mine în noaptea asta“, spune Haldora.

Intră în dormitor și se bagă amândouă sub pătură. Fata miroase ciudat și are o bănuială că a adus păduchi cu ea în pat. Dar nu-i pasă. Se lipește de ea, o ia în brațe și adoarme.

Câteva zile mai târziu iese din casă pentru prima dată după întâlnirea cu fierarul și descoperă că poarta de lemn a grădiniței a fost schimbată cu o poartă din fier forjat. E desăvârșită, modelul e așa cum trebuie să fie, toate literele sunt acolo. *Semper felix*. De-a pururi fericit. Lozinca familiei ei.

Deschide poarta și intră în grădină. Apoi cade în genunchi. Peste tot, în lotul micuț, au ieșit germeni din humusul negru.

A patra poruncă

O inspecție

(1788)

A patra poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai săi, pe scurt:

„Cinstește pe tatăl și pe mama ta, pentru ca să ți se lungească zilele în țara pe care ți-o dă Domnul Dumnezeul tău.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură, încât să nu-i disprețuim sau să-i înfuriem pe părinții și stăpânii noștri, ci să-i cinstim, să-i slujim, să-i ascultăm, să-i iubim și să-i avem în fața ochilor.

DIMINEAȚĂ DE TOAMNĂ, DEVREME ÎN ZORI, septembrie. Soarele de dimineață scaldă munții de pe uscat și arde și alungă ceața groasă. Fiordul e liniștit.

Șapte oameni părăsesc colonia într-o barcă pentru femei și un caiac, patru vâslașe, trei bărbați. Unul dintre ei e Rasmus Bjerg, polițist la Camera Regală de Comerț. Nu de bunăvoie îi urmează în această călătorie lungă, riscantă și inutilă, în ochii lui. Însă negustorul i-a dat ordin să plece și atunci n-a mai fost cale de întoarcere. Stă pe bancheta de la pupa, își pierde timpul desfăcându-și pușca cu cremene și curățând părțile cu ulei de in. E un lucru pe care-l face împins de o nevoie nevrotică, nu se poate abține să o monteze la loc după ce-a desfăcut-o și s-o desfacă după ce-a montat-o. Trage închizătorul de cremene, apasă pe trăgaci cu gândul aiurea, închizătorul scoate un

pocnet care le face pe femei să tresară, trage închizătorul, apasă pe trăgaci.

„Domnule polițist Bjerg“, zice Falck care stă la proră, țeapăn ca un catarg, „pentru numele lui Dumnezeu, omule! Ne înnebunești pe toți.“

„Aha, domnule Falck.“ Lasă pușca la o parte. Îl mănâncă palmele să o ia din nou.

Unul dintre metișii din colonie, Didrik, e vâslaș de caiac și le arată drumul. Se află la câteva lungimi de barcă în fața lor și vâslește cu padelele fără să scoată un sunet. Bjerg și-ar dori să stea el în caiac, să se străduiască puțin mai mult, să-și încerce puterile, să înainteze pe apă și să fie liber. Dar n-a învățat niciodată să vâslească un caiac. A încercat de vreo două ori, însă era mai să se înece. Se spune că dacă nu înveți asta când ești copil, nu ești niciodată sigur într-o asemenea ambarcațiune. E posibil să fie adevărat. Didrik pare în orice caz că este una cu caiacul, înaintează plutind, iar apele se despart tăcute.

Polițistul Bjerg stă față în față cu vâslașele. Ele lucrează în armonie deplină, apucă vâslele și se leagănă înainte și-napoi. La finalul fiecărei apucături de vâslă, fac o mișcare puternică din încheieturile mâinilor, și barca țopăie înainte cu o smucitură, iar cei doi pasageri, el și Falck, își leagănă ușor bustul. Lamele vâslelor lasă valuri mici pe apă, înaintează dansând ca niște titirezi. Le urmărește cu privirea. Pe urmă se uită la vâslașe, se distrează privindu-le îndelung, pe fiecare în parte. Lor nu le place asta. Sunt ca animalele, gândește el, nici lor nu le place să te uiți la ele, cel puțin nu câinilor, poți provoca un câine să te atace privindu-l fix în ochi. Dar femeile acestea sunt foarte blajine. Dumnezeu știe dacă sunt la fel ca toți oamenii pe sub zdrențele alea de blană. Ca alte femei. Ar vrea să afle. Au părul strâns în creștet și legat cu șireturi împodobite cu perle de sticlă pestrițe. Picioarele lor, în cizme de piele, se sprijină de cadrul transversal de pe fundul bărcii, vede cum femeile dau puțin din picior la fiecare apucătură de vâslă și ridică puțin bancul transversal. Stau câte două spate-n spate. Obrajii sunt mari, suprafețe lucioase doldora deasupra unor pomeți înalți, gurile

sunt mici, dinții – stricați dar nu putreziți, mai curând șlefuiți de la rosul de ciolane. În partea de sus a corpului poartă haine diforme, dar câteva curele de piele intersectate fac să li se distingă pieptul, fără să pară provocator în vreun fel, te uiți la ele ca la orice lucru obișnuit. Se spune că se spală în propria urină. Lui i se pare că arată destul de curat. Aproape apetisant. Te binedispui dacă te uiți la ele.

„Domnule polițist Bjerg“, spune Falck din nou, de data asta puțin mai tăios.

Își dă seama că a luat iar pușca și că lovește ritmic cu ea de butoiul cu pulbere. Rânjește jenat și o pune deoparte. „*Pardonnez-moi*“, zice el. A învățat puțină franceză la bordul unor nave mari.

„Dă-mi pușca“, zice Falck.

„E pușca mea.“

„E a Camerei de Comerț. Dă-mi-o. Ca să scapi de ispită.“

I-o întinde peste capetele vâslașelor. Falck o ia. Amândoi sunt în picioare, barca se clatină puțin. Polițistul se așază la loc, dar Falck rămâne în picioare și scrutează orizontul. Pe urmă femeile încep să cânte. Vocile lor pițigăiate, metalice, străpung măduva și oasele.

„E cam târziu pentru o călătorie în district“, zice el.

„Cum adică?“ întreabă Falck.

„Vine toamna. Poate să ningă oricând.“

„O să apucăm să facem ce avem de făcut“, zice Falck.

Se uită în jurul lui. Zărește fumul de la casele din colonie și o parte din bordeiele de turbă ale băștinașilor. În stânga lor sunt câțiva munți abrupți și negri, în dreapta e un arhipelag cu insule joase, iar departe, pe uscat, se zăresc câteva vârfuri muntoase acoperite cu zăpadă. Se întreabă dacă acolo o să meargă.

Ceața încă persistă în golfuri și în umbră. Stâncile parcă sunt învelite în material textil subțire sau tul. Asta îi amintește de moarte. Există oameni care își trăiesc toată viața acolo, se gândește el. Nu poate să înțeleagă asta absolut deloc.

Rasmus Bjerg are douăzeci și doi de ani. E cel mai tânăr bărbat din colonie. Provine de prin zona Horsens, tatăl lui e țăran liber, dar are cinci frați mai mari și prin aceasta se află la mai multe generații distanță de dreptul de proprietate a pământului, așa că n-a meritat să rămână acasă. A plecat pe mare imediat după confirmare. Primește regulat scrisori de la părinți, de aceea pornește de la premiza că trăiesc, dar nu i-a mai văzut de mulți ani. Odată a navigat pe ruta triunghiulară, cu sclavi din Coasta de Aur până în Indiile de Vest, în rest au fost mai mult trasee scurte. E prima oară când se află în Groenlanda. I se pare strâmt și întunecat și închis aici. Îi e dor de marea deschisă, de disciplina de la bord, de camaraderie, debarcarea pe uscat, destrăbălare, de bătăi și scenele emoționante de împăcare, de distanțele lungi și de rutină. Îi e dor de o fată pe care o cheamă Ulrikka, pe care nu crede că o s-o mai revadă, dar căreia ar vrea să-i scrie, dacă ar putea să pună vorbele pe hârtie în chip decent. Știe să scrie, le-a scris părinților, dar niciodată n-a scris unei fete. Poate o să-l ajute preotul, dacă se va hotărî să i se confeseze.

Se întinde pe spate și se sprijină de cortul de piele și sacii de dormit care sunt băgați în pupă, brațul îi atârnă degajat peste balustradă, degetele creează mici vârtejuri în apa rece. Bărcile sunt încărcate cu mărfuri de negoț grele, printre care zece puști cu cremene, de proastă calitate, un butoi plin cu praf de pușcă, plumb, forme de turnătorie, fitiluri de aprindere și încuietoare de cremene, douăzeci de exemplare din Noul Testament tradus în groenlandeză, transportate într-o ladă bătută în plumb, în plus, diferite mărfuri de negoț. Un lucru despre care nici Falck și nici ceilalți nu știu este plicul pe care Rasmus Bjerg îl are în buzunarul de la piept. Conține un ordin de arestare emis de rege, care îi vizează pe Habakuk și soția sa, Maria Magdalene. Negustorul Kragstedt a emis o împuternicire pe numele lui Rasmus Bjerg, prin care acesta are competența să facă ce trebuie făcut, dacă e necesar să folosească forța. Se întreabă cum ar fi dacă ar fi obligat să împuște un alt om. E conștient de faptul că ar vrea să facă asta, fiecare bărbat are un vis secret să

ucidă pe cineva, dar pe de altă parte îi e frică de asta. Sclavii mureau pe capete și erau aruncați peste balustrada punții cu stivele, cu aceeași neglijență de parcă ar fi fost conținutul unei oale de noapte, dar niciodată n-a văzut cum e ucis vreun om. Și acum are permisiunea să facă asta. Dacă va fi necesar. E un gând ciudat.

Cântecul femeilor răsună peste apa din fiord, legăturile vâslelor scârțâie în ritm. Îi zâmbesc? Par proaste, rânjesc prea mult, deja s-a săturat de ele. Când cântă, poți vedea tocmai până la omușorul care flutură. Oare există măcar un gând în țestele lor? Vede articulațiile grase ale degetelor încordându-se și relaxându-se în jurul mânerelor de la vâsle, le vede picioarele mici sprijinindu-se. Dacă ar fi cu una dintre ele, care ar fi aceea? Se uită la fiecare în parte. E greu să vezi vreo deosebire. Și sclavele negre erau greu de deosebit, dar asta era probabil din cauză că trăsăturile chipurilor erau parcă șterse de pielea neagră. Aceste femei-eschimos au pielea albă, totuși arată la fel. Smocurile de păr strânse bine parcă le întind fețele, așa că au o expresie hazlie în jurul ochilor, de surprindere constantă. Trebuie să fie ciudat să săruți așa ceva, mă întreb ce gust are. N-a făcut asta nici cu sclavele, deși au existat o grămadă de oportunități în această privință, și toți i-au zis c-ar trebui s-o facă, poți să exersezi cu o sălbatică, Bjerg, ca să știi ce să faci când te-oi însura. Dar i-a repugnat. De obicei spăla spațiile de sub punte și nu era o activitate care să stimuleze sentimentele romantice. Aceste femei, care acum stau cu spatele la el și se leagănă înainte și înapoi, nu sunt sclave, nu poți face ce vrei cu ele. Din câte știe el, mai sunt și bune creștine. Cu toate acestea, sunt foarte diferite de el, se deosebesc la fel de mult de el și de fata Ulrikka, la care se gândește în continuare uneori, precum femeile negre ca tăciunele care stăteau ca niște sardine la conservă în cala vasului Fredensborg.

Se leagănă spre nord, capul lui se leagănă, vine miezul zilei, vine după-amiaza, nimic nu se schimbă. Doarme puțin, balansarea capului se propagă în vis, unde se află într-o ambarcațiune care a luat apă, fără ca cineva dintre ceilalți să fi

observat asta. Când se gândește să dea alarma, nu-i iese nici un sunet pe gură. Se trezește, își retrage picioarele de pe varangă. Dar e foarte uscat acolo.

Falck strigă ceva la Didrik, arată cu degetul spre uscat. Bjerg cercetează cu privirea. Zărește câteva ridicături pe un câmp, seamănă cu niște mușuroaie înalte de cârtiță. O așezare. Didrik așteaptă să-l prindă barca din urmă, apucă de balustradă. Femeile nu mai vâslesc.

„Nu e nici un om acolo“, zice Didrik, „ar fi timp pierdut, domnule Falck.“

Falck dă din cap aprobând și se privește țintă spre uscat. Bjerg și-ar dori să se ducă acolo, simte o nevoie acută să-și întindă picioarele.

„Mai departe“, zice Falck. „O să avem noi prilej să debarcăm.“

Ies printr-o strâmtoare îngustă care se întinde de-a curmezișul spre nord-vest, pe urmă vin valurile grele rostogolindu-se dinspre marea deschisă. Merg printre câteva insulițe, peisajul devine mai variat. Ici și colo văd case sau resturi de case, dar se pare că nu există nici un om acolo. În sfârșit debarcă pe o insulă. Dispare fiecare pe după câte o piatră, pe urmă se adună cu toții mai înspre uscat. Didrik le spune ceva femeilor și ele încropesc un foc și fierb ceai în care înmoaie pesmeți. Polițistul Bjerg se aruncă pe iarba-neagră și le studiază. Fiecare primește un pachet cu cuburi de zahăr. Femeile vorbesc cu voce joasă între ele. Obrajii li se umflă de la zahăr. Râsul lor îl enervează.

După ce-au băut ceaiul și-au mâncat pesmeții, bărbații se duc de-a lungul țărmului și văd urme de oameni, câteva urme de cort, câteva case fără grinzi de acoperiș. „Sunt mai mulți ani de când n-a mai locuit nimeni aici“, zice Didrik.

„Au plecat cu toții la profeții ăia?“ vrea Falck să știe.

„O parte“, răspunde Didrik. „Mulți au murit, unii au luat-o spre nord, spre Holsteinsborg sau alte locuri mai mari.“

„Au murit, de ce au murit?“

„Vremuri grele. N-au putut să vâneze nimic. Foamete. Învățătorul n-a auzit vorbindu-se despre așa ceva?“

Lui Bjerg i se pare că simt un ton ironic în vocea bărbatului. Se întreabă dacă ironia e îndreptată asupra capacității precare de supraviețuire a indigenilor sau asupra neștiinței preotului.

Falck scotocește într-un cuptor vechi. „Se pare că au fost nevoiți să-și facă mâncare din haine“, zice el îngândurat.

„E ceva foarte obișnuit printre sălbatici“, zice Didrik. „Ei în fiecare iarnă își mănâncă hainele, în fiecare primăvară trebuie să-și coasă altele.“

„Uf!“ izbucnește Bjerg.

Falck se uită la el. „Domnule polițist Bjerg, foamea e un profesor sever.“

„Vă rog să mă scuzați, domnule preot“, zice Bjerg, „dar mi se face scârbă la gândul de a-mi mânca încălțămintea, chiar dacă numai picioarele mele au fost acolo.“

Sunt multe morminte pe insulă, însemnate cu oase de balenă sau cu scânduri putrezite. Didrik traduce cuvintele inscripționate pe ele în limba inuită. *Odihnească-se în pace* e popular, și sigur și foarte necesar. Trebuie că bântuie multe suflete neliniștite în acest loc nefericit.

„Oameni botezați, așadar?“ întreabă Falck.

„Botezați și păgâni“, răspunde Didrik. „Moartea are vederea proastă, obișnuim noi să spunem, ea nu vede diferența.“

Falck oftează. Ia un recipient sub braț și urcă pe munte. Ierbarul, i-a spus lui Bjerg. „Îmi place să caut flori și diferite plante și să fac schițe după ele în blocul meu. Așa îmi omor eu timpul.“

Rasmus Bjerg merge spre interiorul ținutului, ajunge puțin mai sus, se întoarce și se uită în urmă. Tabără pare foarte departe, după numai o jumătate de oră de plimbare, barca e doar ca o aschie, oamenii seamănă cu niște gândaci extrem de ocupați. Se ridică fum de la foc. De pe țărm se ridică apa, e aproape ca un perete. Orizontul se află la nivelul ochilor. Ce ciudat! Face mâinile pâlnie, le pune la gură și strigă. Gândacii se opresc, scrutează cu privirea în sus, spre munte, dar nu-l

zăresc. Strigă din nou. I se face cu mâna. El se chircește. Descoperit! Râde.

Apoi coboară printr-o vale, mănâncă niscaiva fructe de pădure care cresc în tufișuri și ajunge pe țărm puțin mai la nord de tabără. Acolo se întâlnește cu două dintre femei, care se plimbă și culeg fructe de pădure și ciuperci. Le ocolește în cerc, n-are chef să vorbească cu ele. Nici măcar nu știe dacă înțeleg daneza. Ele își îndreaptă spatele când îl aud, își duc mâna la ochi și se uită după el. Le salută rece și trece mai departe. Pe urmă le aude strigând. Nu înțelege ce spun, dar aude că fac ceva. Se întoarce ezitând. Ele îi fac semn cu mâna. Se duce la ele. Patul pușții îi lovește șoldul.

„Ce vreți de la mine?“ zice el cu severitate prefăcută.

Ele îi spun ceva, îi fac semn să se așeze lângă ele. Una dintre ele fumează dintr-o pipă făcută dintr-o bucată de os perforat de animal. Fumul miroase a iarbă-neagră și ierburi aromatice. Ea își scoate din gură pipa fumegând și i-o întinde lui. El se așază. Iarba-neagră îl îmbrățișează moale și cald. Capul pipei e fierbinte, ține de port și suge puțin din el, scoate fumul afară și tușește. Femeile râd. Continuă să sporovăiască, însă nu fac nici o încercare de a-l antrena în conversație. Îl lasă doar să stea acolo și să fumeze. Fumul are un efect moleșitor asupra lui, nu-și dorește decât să stea acolo și să asculte flecăreala femeilor care sună ca un pârâu care curge peste pietre, înăuntru, în capul lui. Afară, în largul mării, trece plutind un aisberg. Se gândește că trebuie să fie colosal, mare cât un castel, mare cât palatul alb Christiansborg din Copenhaga, pe care l-a văzut de două ori, ultima oară în ziua în care a fost trimis în Groenlanda. El le face atente la aisberg, arată cu degetul și zice ais-berg. Ele spun un cuvânt pe limba lor, un cuvânt cu un sunet alunecos, *iluliaq*. El încearcă să repete. Ele râd, una dintre ele îl apucă de gură și o scoate mai în afară. *I-lu-li-aq*, zice ea. *I-lu-li-lak*, zice el. Ea dă din cap mulțumită, sau poate disperată.

Se prezintă unul celuilalt. *Rasimusi*, așa îi zic ele. Numele de familie nu i-l pot pronunța deloc, deși, după părerea lui, e cel mai scurt și mai ușor nume de familie pe care ți-l poți închipui.

Pe ele le cheamă Rosine și Amanda, așadar nume bune, daneze, pe care le-au primit la botez. Știe că mai au și alte nume, dar poate sunt secrete, poate lor le e rușine de originile lor păgâne. Nu le întreabă despre asta și nici n-ar ști cum să le întrebe, și dacă ar fi vrut.

„Acum ne cunoaștem“, zice el și-i întinde Amandei pipa, „și-atunci suntem aproape logodiți.“

Ele râd amabil, dar sigur nu înțeleg ce zice el.

Pe drumul înapoi îl întâlnește pe domnul Falck, care se întoarce de la activitatea lui botanică. Pare vesel și odihnit după plimbare. Îi arată lui Bjerg schițele. „Uite aici“, zice el și ia o planșă. „Iarbă-de-șoaldină mică. *Sedum annuum*. Ai văzut, domnule polițist Bjerg, înflorește în continuare!“

Bjerg se uită la desen. Falck l-a colorat, o plantă rășchirată și verde, cu zece petale galbene.

„Vezi cum tânjește după lumină, domnule polițist Bjerg? Se întinde spre soare, dimineața e întoarsă spre răsărit, seara spre apus, chiar și-atunci când e înnorat. Poți de fapt să te uiți la plantele acestea ca să vezi unde e sudul. Asta dacă știi ce perioadă a zilei e.“

„Aha?“ zice Bjerg. El se gândește la altceva.

„În lunile întunecate care bat la ușă o să termin de desenat schițele astea“, zice Falck bucuros, „chiar o să fac o guașă sau două. Bjerg, tu ai auzit vorbindu-se de *Flora Danica*, nu, bineînțeles că nu, dar permite-mi să-ți împărtășesc faptul că am intenția de a pregăti o *Flora Groenlandica*, o listă de imagini oarecum completă, cu flora acestei țări. Va fi opera vieții mele, alături de munca la Misiune, firește. Sunt în țara asta de un an, dar abia acum am cumpărat și mi s-a fabricat echipamentul, ca să pot merge peste tot cum vreau. E vremea să m-apuc de treabă.“

„E târziu“; spune Bjerg, care nu înțelege nici jumătate din ce spune preotul. „Poate ar trebui să ne întoarcem la tabără.“

Se hotărăsc să înnopteze pe insulă, dar nu găsesc că e nevoie să ridice cortul. Se bagă în cei doi saci de dormit, femeile într-un sac, bărbații în celălalt. Bjerg stă întins și ascultă valurile

mareei care fac pietrele de pe țărm să se lovească zornăind una de cealaltă, aude un stomac chiorăind, probabil al lui Falck, și aude respirația ușoară a femeilor de cealaltă parte a focului. Se gândește la femeia aceea, la Rosine, care i-a atins gura ca să-l facă să pronunțe corect cuvântul groenlandez. E prima oară când o altă femeie decât mama lui îi atinge gura. Brodează în continuare pe marginea amintirii mâinii, o face să-l mângâie pe obraz, o atinge cu buzele. Femeia, sau fata, Rosine, a devenit imediat vizibilă, a ieșit în față de după masca ei indigenă. Nu înțelege cum a putut s-o confunde cu celelalte trei. Și pe cealaltă, pe Amanda, e ușor s-o recunoști după pernițele rotunde de grăsime ale pometilor, zâmbetul larg și ochii oblici care par puțin vicleni. Se gândește că dacă ar fi să fie cu una dintre ele, cel mai simplu ar fi cu Amanda, care e clar cea mai mare ca vârstă și cea mai experimentată. Dar el la Rosine se gândește, la mâinile lui Rosine care îi ating gura.

†

Dimineața, Falck ține o slujbă. Împarte azimă, trimite un pahar cu vin din mână în mână și citește binecuvântarea. Pe urmă pornesc mai departe.

Scopul călătoriei este așezarea din Fiordul Veșniciei și creștinii de acolo, care aparent au început să aibă concepții greșite și să se dedea ereziilor, dar mai întâi vor traversa restul districtului ca să cerceteze dacă a mai rămas vreun om acolo. Bărbatul care vâslește la caiac consideră că nu servește la nimic, toți sunt ori morți, ori au trecut la profeți. Trec pe lângă mai multe așezări părăsite, urme de corturi, temelii de case, morminte recent amenajate. Majoritatea locurilor par că nu mai sunt locuite de ani de zile. Într-un golf prin care trec câteva zile mai târziu, apa e adâncă doar de vreo trei metri și limpede ca sticla. Bjerg îl aude pe preot strigând ceva, iar femeile se opresc din vâslit. Pe urmă vede. Pe fundul acoperit cu nisip alburiu se află mai mulți morți, pe spate, cu brațele întinse pe

lângă trup, părul lor lung de păgâni li s-a desprins de pe curelele bătute în perle, cu care îl aveau strâns, și fâlfâie în curentul de apă. Fețele au dispărut, vede peștișori care se ascund în orbite.

Domnul Falck spune un Tatăl Nostru pentru morți, după care își continuă drumul. Bjerg le privește stăruitor pe femei, care îl privesc și ele la fel. Dacă și ele simt același disconfort ca și el, atunci se pricep s-o ascundă. El unul se uită la munții neînduplecați și la cer și la tot ce se află de jur împrejurul său cu alți ochi decât acum o oră. Ce facem noi de fapt aici? gândește el.

Seară. Femeile au făcut focul. Feliile de carne sfârâie în tigaie. Se duce puțin în recunoaștere, apoi se întoarce și anunță că locul e potrivit pentru pauza lor prelungită. Pe țărm sunt o grămadă de lemne aduse de apă, apa proaspătă e din belșug și are impresia că sunt iepuri sălbatici acolo.

„Excelent“, zice Falck. „Ridicăm cortul și ne facem puțin comozi.“

Bjerg ia pușca și urmează râul până ajunge la un lac care drenează trei munți. E greu să înaintezi din cauză că sunt multe cascade mici, se udă imediat la picioare. Bărbatul cu caiacul a plecat și el la vânătoare, are pușca lui. Bjerg îl vede în cealaltă parte a văii. Sunt o grămadă de potârnichi, le aude gâlgâind sus pe creastă. Poate să le prindă oricând, dacă nu reușește cu iepurii. Merge mai departe. Liniștea monumentală e tulburată doar de susurul apei. Munții sunt străvechi. Se uită în sus la ei și se simte mic și expus și singur. Trebuie că se află aici de pe vremea lui Noe, gândește el. Norii se desprind de vârfurile munților și navighează pe cer. E ceva de neînțeles cu natura, ceva ce întotdeauna l-a speriat puțin. Trebuie să fie groaznic să mori aici, sub cerul liber, și să te transformi în oase în propriul ritm, încet, dar inevitabil, al naturii. Gândește: Natura se poate hotărî să-mi pricinuiască niște răni ca să nu mă mai pot întoarce în tabără. E un gând insuportabil.

Când se întoarce în tabără spune că are dureri de stomac și se întinde lângă foc. Își închipuise că Rosine îi va da o cană cu

ceai și că va sta lângă el să-i țină companie, să-l mai învețe cuvinte în limba ei. Dar ea nu e acolo. Mai târziu, seara, Didrik se întoarce cu o legătură de iepuri. Și se întorc și femeile, jupoaie iepurii și îi pun pe țepușe de lemn și îi frig deasupra focului. Falck, care are durere de stomac cronică, îl sfătuiește să nu se atingă de carne și să mănânce o porție din terciul subțire pe care și l-a fiert el. Primește o farfurie de la preot și mănâncă terciul, pe urmă se întinde să doarmă ca să uite cât de foame îi e.

Din sacul de dormit se uită la Rosine, care șade împreună cu celelalte femei și întoarce și răsucește cu grijă un picior de iepure. Suge din el, limba îi iese afară, ascuțită, de culoare roșu-deschis, dinții îi strălucesc, gura îi lucește de grăsime. Îi aruncă o privire, el zâmbește, ea îi spune ceva Amandei, care vine la el cu puțină carne. Dezamăgit că nu Rosine a venit cu carnea, o ia și o înghite.

Dar ea se uită la el. Ochii ei negri îl cercetează. Amanda îi spune ceva pe un ton sever. Sună ca „*panik*“, poate că e numele ei groenlandez secret, se gândește el. După aceea, ea își coboară privirea.

Trec pe lângă vechiul Sukkertoppen, acolo unde a fost întemeiată la început colonia. Există în continuare o mână de case care n-a avut rost să fie mutate, dar toți danezii au plecat. Au mai rămas câteva puține familii creștine și o mână de nebotezați care trăiesc din pescuit și vânătoare la scară mică, în plus, un ajutor de preot indigen foarte bătrân și soția lui. Caracteristica europeană face ca locul, în ciuda numărului insignifiant de locuitori, să pară și mai părăsit decât locurile moarte pe lângă care au trecut. Pereți de case gri, putreziți, deschizături oarbe de ferestre, temelii de piatră, acoperișuri surpate, un cimitir, un câmp întreg cu cruci vopsite în alb. Sunt nume pe cruci: Jens, Peter, Søren, Kristian, Maren, Gunhild, Karoline, Olga. *Odihnească-se în pace*. Treptat, asta începe să sune mai mult a conjurație păgână decât a pietate creștină. Rogozul a crescut peste tot în jurul crucilor, se leagănă în vânt.

În nord întâlnesc câteva grupuri mici de oameni, care vin de mai sus de Holsteinsborg și care au pornit spre sud, în căutarea unui loc în care să-și petreacă iarna. Vânătoarea merge bine, spun ei, iar concurența nu e mare. Lui Bjerg i se par asupriți, dau senzația că au luat-o spre sud mai mult din constrângere decât de bunăvoie. Domnul Falck îi întreabă ce știu despre mântuitor și mesajul cel bun. Da, da, știu totul despre asta, mormăie ei, preotul din Holsteinsborg le-a propovăduit cuvântul și mulți au fost botezați. Dar nu e ceva pentru noi, spun ei, sunt prea multe necazuri în colonii, ei preferă să-și încerce norocul pe cont propriu. E posibil s-o apuce spre Fiordul Veșniciei, dacă totul va da greș. Ei spun că acolo nu lipsește nimic.

De jocurile așa-zișilor profeți ar trebui să se țină departe, îi avertizează Falck. Maiestatea Sa, stăpânul acestei țări, a auzit vorbindu-se de invențiile lor nebunești și e foarte revoltat și mâniat pentru ce s-a întâmplat. Se va sfârși în curând cu blasfematorii din Fiordul Veșniciei. Habakuk zice că se va termina în curând cu fețele palide aici în țara noastră, răspund ei și rânjesc obraznic când văd că preotul se supără.

Se află la capătul cea mai nordic al districtului. O stâncă abruptă albă, nisipoasă, se ridică drept din nisip, în spate sunt o vale rotundă și câteva coame țepoase de munți. Bjerg îi atenționează pe ceilalți că acolo se află cel puțin un cort. Domnul Falck se bucură. „Să sperăm că nu e vorba despre alți fugari din aceștia insensibili din nord“, spune el, „ci persoane cu care se poate vorbi despre mântuitor și iubirea pe care o pot găsi la El.“ Sare din ambarcațiune și merge până la țărm cu picioarele prin apă. Barca alunecă pe noroiul moale cu un oftat.

„Aduceți pe uscat cortul și bagajele“, zice Falck de pe pantă. „Am de gând să mă duc să-i salut pe cei care locuiesc acolo.“ Dispare din raza vizuală.

Femeile sunt morocănoase, s-au săturat de atât mers fără folos, nu mai au putere să mai salute nici un păgân, viu sau mort. Nu vor să debarce. Bjerg nu știe cum să procedeze ca să le facă să asculte. Din fericire intervine Didrik și vorbește cu ele

cu glas potolit și blând. Atunci ele se târăsc afară din barcă și, cu forțe comune, o trag la mal.

În timp ce femeile aduc lucrurile pe uscat, Bjerg și Didrik se duc după domnul Falck. Când ajung pe coama stâncii, îl zăresc pe Falck în fața cortului. Se plimbă înainte și înapoi.

„Se pare că nu e nimeni acasă“, zice Bjerg.

Didrik îi aruncă o privire fugară. Rânjește. „Pesemne că preotului nu i se pare suficient de primitor cortul.“

În iarba-neagră e făcută o cărare între coamă și tabăra cortului. În fața cortului sunt resturi de la un caiac și o barcă de femei, amândouă fără piele, cu cadre transversale albe, goale.

„Și, preotul nostru i-a vizitat pe locuitori?“ întreabă Didrik când ajunge la Falck.

Preotul dă din cap tăcut. Deschide cortul și face un pas într-o parte. Bjerg se apleacă și intră, Didrik și domnul Falck îl urmează.

Sunt patru persoane pe un pat de scânduri, sunt întinși ordonat unul lângă celălalt, dar fiecare în direcția lui, cap, picioare, cap, picioare, cu brațele lipite de corp, aproape ca negrii de pe corăbiile cu sclavi. Toată substanța de sub piele e topită, pometii de culoarea pergamentului au o severitate nemaivăzută, la fel și bărbiile și frunțile, sunt fețe pe care Bjerg și le-ar putea închipui stând pregătite să-l primească în ziua judecății de apoi.

„Bieții păgâni nefericiți“, spune domnul Falck. „Asta se întâmplă când îți încerci norocul pe cont propriu. De ce Doamne iartă-mă n-au venit la noi, am fi putut să avem grijă de ei.“

„Cunosc pe cineva dintre ei“, spune Didrik. „A făcut lecții cu domnul învățător Krogh acum câțiva ani.“ Arată cu degetul la una dintre figuri. „Era fată tânără, paisprezece ani poate.“

„Și învățătorul n-a botezat-o?“ întreabă Falck.

„Cred că s-a răzgândit ea. Au venit niște rude și-au convins-o să vină cu ei.“

„Ce trist. Ce prostie!“ Sună de zici că domnul Falck a pierdut un prieten.

Bjerg se apleacă peste lampa cu ulei de pește, trece cu degetul pe marginea de pe care se desprinde o crustă groasă. Bagă puțin degetul în oală și pescuiește câteva fâșii neidentificate.

Falck se uită la ele, le pipăie cu degetele. „Haine de piele“, spune el. „Mâncarea tradițională a foametei.“

Bjerg s-a săturat de moarte pe anul acesta. Iese și se așază în iarba-neagră, cu spatele la cort. Îi aude pe Falck din cort: „Câtă pace, Didrik, asta e o despărțire așa frumoasă de viață, cum oricine și-ar dori, nu?“.

„Moartea a fost oricum mai bună decât ceea ce i-a precedat“, răspunde Didrik.

„Cum crezi că au murit? Pare că au murit în același timp. E posibil să fi mâncat ceva otrăvit, poate chiar intenționat, ca să-și pună capăt zilelor?“

„Au murit de frig“, zice Didrik. „Și-au mâncat hainele, pe urmă uleiul de pește din lampă s-a terminat. Se pare că s-a întâmplat acum doi ani, când am avut o perioadă lungă de frig.“

„Dar unde este al cincilea?“ întreabă Falck. „Cineva trebuie că i-a așezat așa.“

Îl găsesc pe al cincilea locuitor la câțiva pași de cort, întins pe burtă. Bjerg bagă un vârf de cizmă sub cadavru ca să-l întoarcă pe spate. Un chip de femeie bine conservat se întoarce spre ei, un piept descoperit. Un harpon pentru păsări îi iese dintre coaste.

„Doamne sfinte“, șoptește Bjerg. „Nu există limite pentru cruzimea din țara asta?“

Dărâmă cortul, îi înfășoară pe morți în pânza cortului, îi îngroapă cât de bine pot și construiesc o grămăjoară de pietre aduse de pe țărm. Falck spune o rugăciune la mormânt: „Doamne, privește-i cu milă pe acești copii nevinovați ai unui ținut lipsit de inimă.“ Începe să bată vântul din cauza mareei, cuvintele ies fluturând din gura lui Falck. Bjerg își strânge șapca cu cozoroc. Femeile au fost chemate să participe la ceremonie, dar nu sunt foarte interesate de ea. Se poartă urât, chicotesc și vorbesc despre masa de seară. Imediat ce Falck termină slujba,

se grăbesc toți trei spre tabără. Mănâncă iepure. Bjerg se mulțumește cu terci, iar de data aceasta e mai mult decât suficient. Noaptea, flecăreala șoptită a femeilor se aude ca un robinet din care se scurge câte o picătură. Le zice „șșttt“, dar când își coboară vocile îl enervează și mai mult. Lângă el, domnul Falck mormăie în somn. „Acum sunt mai aproape de Tine, Doamne“, zice el de nenumărate ori. Jos, în întunericul închis al sacului de dormit, pute; stă lipit de spatele lui Falck și e nevoit să se concentreze să nu aibă erecție de la contactul fizic. Bjerg iese din sacul de dormit și se duce pe cealaltă parte a unei coline. Acolo se întinde în iarba-neagră și se chircește pentru a se proteja de frig. Mai bine să-i fie frig decât să stea într-o marinată de transpirație și duhoare de la alți bărbați.

Aude pași apropiindu-se, pași ușori, nu cizme. Stă întins cu ochii închiși, într-o parte, în iarba-neagră, se preface că doarme. E furios la culme pe ea. Nu știe de ce e nervos, dar are acest sentiment. Recunoaște că simte nevoia să-i facă rău, de aceea refuză să deschidă ochii și s-o întâmpine, stă întins și se bucură de situația de a fi răutăcios și respingător. Acum ea îi pune mâna pe braț, îl strânge. Îi simte degetele, cum se cufundă în puloverul de lână și cum vin în contact cu mușchii brațului. Respiră greu, cu maxilarul de jos atârnându-i într-un căscat prostănac, doarme. Îi simte mirosul. Trupul ei gol înfășurat în piei de animale moarte, pielea ei lipită de pieile animalelor, transpirația amestecată cu resturi de slănină și urina folosită la tăbăcit, mirosul de fum de la foc. Stă nemișcat și simte totul, în timp ce ea stă pe vine și privește și apreciază cât de adevărat e somnul lui. Cineva o strigă din tabără. Recunoaște vocea Amandei.

„Panik.“

Aude pași trosnind din nou în spatele lui, pe urmă se îndepărtează. Ea a renunțat. Ar fi vrut să se uite acum cu ochii întredeschiși ca să zărească puțin din spatele ei, dar stă cu spatele în acea direcție și nu vrea să riște ca ea să-l vadă mișcându-se. De aceea stă întins, complet nemișcat. Își închipuie cum face față dezamăgirii când se întoarce în tabără,

cum se face că plouă când se bagă în husa sacului de dormit lângă celelalte, cum femeile se încolăcesc în jurul ei, cum se încolăcesc în jurul lui, mâinile lor căutând pe sub puloverul lui, își închipuie durerea ei de a fi fost respinsă. Poate șușotesc între ele, râd de ea și-i fac mai mare rău. El se bucură la acest gând. Așa merită. Scoate smocuri de iarbă-neagră din pământ, de se ridică vârtejuri de turbă de jur împrejur, scrâșnește din dinți și geme de supărare. Acum e aproape a lui.

†

Evighedsfjorden. Fiordul Veșniciei. Ieri seară norii au coborât peste munți și când s-au retras azi-dimineață, vârfurile aveau gulere de zăpadă. E prima oară când Bjerg vede ghețari atât de aproape. Șerpuiesc printre munți spre fiord, unde se rup și arată ca niște pereți verticali de gheață albastră. Se aud vuind, uneori trec pe lângă urma lăsată de un val de maree și ridică ambarcațiunea câteva zeci de centimetri și o coboară la loc, în deplină liniște. Munții de pe ambele părți par rupți, sfâșie norii în cârpe, se oglindesc în fiordul lucios, cu apa atât de clară încât începi să ai dubii asupra ce e sus și ce e jos. Din același motiv, Didrik preferă să stea jos în barcă. Are rău de caiac, zice el, asta e spaima tuturor vânătorilor și pescarilor. Se distrează tachinându-le pe femei. Ele vorbesc în limba lor, la adăpost de cunoștințele de limbă precare ale celor doi danezi. Didrik e puțin mai plăcut decât apreciază Bjerg, și îl mâhnește faptul că bărbatul din caiac le face să râdă cu gura până la urechi.

Când pornesc la drum în ziua următoare, fiordul a supt în el ceața de pe mare. Sunt nevoiți să se țină aproape de uscat ca să nu-și piardă orientarea. Falck e nervos din cauza ceții groase. Îl întreabă necontenit pe Didrik dacă e sigur că ține cursul. Didrik arată cu degetul în sus. „Acolo e soarele“, zice el. Bjerg vede asta foarte bine. Acolo unde arată Didrik cu degetul e puțin mai luminos decât în restul clopotului în care se află.

Bjerg n-ar avea nimic împotrivă dacă s-ar rătăci și-ar nimeri în cu totul alt loc decât la profeți. Ordinul de arestare sigilat îi arde în buzunarul de la piept. Cu cât se apropie mai mult de ora și locul în care va juca rolul autorității în exercițiul funcțiunii, cu atât mai puțin se simte o autoritate. N-are nici cea mai vagă idee despre ce-i așteaptă în fiord, dacă sunt mulți oameni acolo sau doar câțiva, dacă sunt sălbatici sau mai mult ca groenlandezii botezați din colonie, sau dacă un lucru sau altul e avantajos pentru el. Poate că sunt pregătiți pentru vreo formă de atac, poate s-au baricadat, și-au curățat armele și-au fabricat gloanțe. Pentru așa ceva nu e pregătit. N-a fost niciodată soldat și nici n-are de gând să devină acum. Dacă iese cu violență, va întinde arma și va flutura steagul alb. În plus, el consideră că oamenii au voie să creadă în ce vor ei și bănuiește că preotul, în adâncul lui, are exact aceeași concepție.

Gheața zăngănește și oftează. Uneori se aude un fluierat tare, un fel de ton urlat, suprapământesc. Se zgâiesc abătuți în ceață, femeile se uită în jurul lor. Domnul Falck crede că e vântul care se apasă munții. Bjerg își împreunează mâinile și suflă în ele.

„Exact așa“, zice Falck. „Toate fenomenele naturale se pot repeta la scară mai mică, fapt pe care tu tocmai l-ai ilustrat atât de frumos, bunul mei polițist.“

Pe urmă au impresia că aud cântece de psalmi. Femeile dau drumul vâslelor. Toți ciulesc urechile, stau și ascultă.

„Dacă nu mă înșel“, zice Didrik, „e unul dintre psalmii contelui Zinzendorf.“

„De fapt, cred că ai dreptate“, spune Falck.

Stau și ascultă. Didrik cântă încet, *das ist in Jesu Blut schwimmen und baden*.

„Strașnică pioșenie “, zice Falck râzând. „Da, e contele nostru. Până una-alta se pare că a nimerit în locul potrivit. Vâsliți mai departe“, le spune el femeilor, „trebuie că nu mai e mult.“

„Cântecul acela mi-a străpuns măduva și oasele, domnule învățător“, zice Bjerg.

„Da“, spune Falck, „bietul conte n-a fost cine știe ce mare poet. Psalmii lui sunt la fel de lungi ca fiordul ăsta. E o rușine că produsul minții lui bolnave s-a înrădăcinat aici, în țara asta.“

„Mulți psalmi de-ai lui sunt de fapt frumoși“, zice Didrik. „Nouă, groenlandezilor, ne place mult un psalm bun și sensibil, ca să plângem puțin.“

„E posibil. Dar vă sfătuiesc să țineți preocuparea perversă a contelui pentru fluidele Domnului și desfrânarea lui pietistă în afara învățăturii religioase. Are efecte instigatoare asupra sufletelor deschise. Mai bine folosiți psalmii domnului Richardt, dacă trebuie neapărat să fie pietism; psalmii lui sunt frumoși și destul de inofensivi.“

Continuă să vâslească, dar așezarea tot nu se zărește. Falck e de părere că trebuie să fi trecut pe lângă ea, însă Didrik e sigur că se află pe undeva mai în față.

„Dar psalmul cântat“, spune Falck, „părea atât de clar și de aproape.“

Pe urmă ies din ceață și fiordul se află din nou acolo cu aceiași munți și ghețari ca și ieri, doar că puțin mai aproape. Didrik arată cu degetul. Mult mai în față văd niște denivelări de teren. Case. Se înalță fum din ele. Falck stă în picioare la proră și scrutează cu privirea. Bjerg îl aude mormăind despre oglindiri spectrale ale sunetului, amfiteatre create de natură care produc ecouri și miraje acustice.

„Pot să vă întreb ceva, învățătorule Falck?“ spune Bjerg.

„Bineînțeles“, zice Falck și se întoarce. „Întreabă-mă, fiule.“

„Toate fenomenele acestea, sunete de fluierat și cântece de psalmi și valuri înalte fără vânt, astea nu pot fi semne că fiordul e vrăjit?“

„Vrăjit? Nu există nimic vrăjit, unde bați? Dacă se întâmplă ceva ce nu înțelegem, nu e vorba de vrăjitorie, ci despre o lege a naturii pe care încă n-o cunoaștem. Întunericul evului mediu și superstiții, nu ne dorim toate astea înapoi, nu-i așa?“

„Nu, stimate domnule învățător“; mormăie el, „dar mie de fapt mi se pare ciudat.“

„Dacă mă gândesc mai bine, cred că ai descoperit ceva adevărat, bunul meu Bjerg“, spune preotul prietenos, „chiar dacă poate tu, unul, nu ești conștient de asta.“ Falck râde. „În acest fiord există un concentrat de fenomene naturale misterioase și de neînțeles pentru noi, e foarte corect. Și tocmai asta, plus ceața pietistă, au creat un sol bun pentru fanatismul pe care noi acum vrem să-l risipim cu vântul proaspăt al rațiunii. Înțelegi tu, Bjerg?“

„Sigur că da, domnule Falck. Mai avem puțin și-ajungem acolo.“

Scrutează uscatul și văd mai multe podișuri dislocate pe mai multe niveluri, despărțite de stânci, dar cu mult deasupra țărmului. Pe toate podișurile sunt case. Case de piatră, case de lemn, case de turbă și din toate iese fum prin hornuri. În cel mai înalt punct se află o clădire mare cu un fel de portal în față și o cruce pe fronton. O biserică. Din câte își dau seama, există cel puțin la fel de multe case care nu pot fi văzute de aici. Bjerg încearcă să aprecieze numărul. Sunt pe puțin șaizeci. Trebuie să fie vorba de mai multe sute de locuitori, trebuie să fie cea mai mare concentrare de groenlandezi din istoria țării.

„Iisuse Hristoase“, izbucnește Bjerg paralizat, „arată ca un sat de la țară!“

Falck e și el uimit. „Îmi amintește de Norvegia“, spune el. „De o așezare de pe munte, în Drammen. Dar acasă n-am văzut niciodată un ținut așa mare.“

Ajunși pe țărm, sunt primiți cu bunăvoință, sunt ajutați să își care produsele și să ridice barca pe uscat. Bjerg se uită în jurul său, poartă pușca pe umăr. Se simte copleșit de toți acești oameni, pălăvrăgeala e asurzitoare. Sunt îmbrăcați și în loden și în piei, majoritatea au pe ei haine europene, dar și haine groenlandeze. Fumează pipe care trec din gură în gură, vin cu apă proaspătă și toți primesc câte o cană. Bjerg observă că vâslașele sunt primite cu mare drag, probabil de către rude pe care nu le-au mai văzut de mult, și simte un junghi de invidie. Își dă seama că femeile nu mai sunt sub comanda lui, așa cum își închipuise el, cel puțin în timpul călătoriei. A fost o greșală

să le aducă aici. Acum ele deja au dispărut cu prietenii lor în susul coastei, o vede pe Rosine mergând cu ei, s-a contopit cu ei, s-a așezat din nou în spatele măștii. A pierdut-o.

Își dă seama că a mai comis o greșeală. I-a lăsat pe oameni să care mărfurile pe uscat, printre care butoiul cu praf de pușcă și lada cu puști de cremene. Vede că sunt duse într-o casă de la malul apei, probabil un depozit. Acum i-a aprovizionat așadar cu suficiente arme și muniție ca să înceapă un război. Se adresează unui bărbat: „Du-mă la căpetenia voastră“, zice el.

Bărbatul se uită la el prietenos, dar fără să înțeleagă.

„*Nalagak*?“ încearcă el într-o groenlandeză stricată.

Bărbatul zâmbește sec.

„Habakuk“, zice Bjerg. „Vreau să vorbesc cu Habakuk sau cu nevasta lui.“

Domnul Falck vine la ei. „Toate la vremea lor, bunul meu polițist. Acum trebuie să ne găsim un loc unde să stăm și să aruncăm o privire pe aici.“ Gesticulează cu mâna. „Ce loc măreț și maiestuos, nu găsești? Înțelegi foarte bine de ce tocmai aici a început fanatismul.“

„O să-i arestez pe Habakuk și pe muierea lui“, zice Bjerg cu voce joasă. „Ordin regal.“

Scoate ordinul de arestare și speră că nu comite încă o greșeală când i-l dă lui Falck. Falck citește în liniște documentul, se uită la sigiliu și studiază semnăturile. După care i-l înapoiază lui Bjerg.

„Hai mai întâi să vorbim cu ei“, spune el calm. „Poate se lasă convinși să vină de bunăvoie, cine știe.“

E lipsă de spațiu în așezarea Igdlut, oamenii au venit puhoi încoace toată vara și nu toți au apucat să-și construiască o casă a lor, așa că oamenii se înghesuie pe paturi de scânduri. De aceea, Bjerg dă ordin să se ridice cortul în vârful șesului din mijloc, în apropierea bisericii. Aici se stabilesc. Didrik locuiește împreună cu ei. Pare că pune ceva la cale, e îmbufnat și tăcut. Bjerg a văzut că el și preotul au schimbat câteva vorbe în șoaptă, sau dispute, în care s-a gesticulat o grămadă, s-a dat din cap și s-au făcut grimase. Când Bjerg se apropie de ei, tac și stau

și așteaptă ca el să plece. Pe urmă încep iar. Pe femei nu le vede prea mult, parcă s-ar ascunde. Bjerg îi spune lui Falck despre îngrijorarea lui. O să le ia pe vâslașe înapoi cu ei în colonie? Preotul răspunde: „Hai să ne facem datoria cât de bine putem și să lăsăm în grija Domnului să rezolve lucrurile în privința cărora noi nu putem face nimic, Bjerg.“

„Ce s-a întâmplat cu omul nostru de la caiac?“ întreabă el.

„Oh, un conflict de conștiință“, zice Falck. „I-am povestit de documentul tău.“

„Chiar a fost înțelept, domnule Falck?“ zice Bjerg.

„O să vedem“, răspunde preotul. „Lăsăm asta în mâinile Domnului.“

„Treptat se adună cam multe lucruri pe care Domnul trebuie să le ducă în cârcă“, zice Bjerg enervat.

„Mâine am de gând să țin slujbă în biserica asta frumoasă“, zice Falck. „Mă aștept să fii acolo. Pe urmă, toate se vor rezolva de la sine.“

„Să iau și pușca la mine?“

„Dragă domnule polițist Bjerg, sper că n-ai de gând să aduci o armă aducătoare de moarte în Casa Domnului!“

„Ba da.“

„Aha, atunci o să te rog să te abții. O să folosim puterea spiritului și a cuvântului, nu praf de pușcă și gloanțe.“

„Sunt atât de mulți“, zice Bjerg, „iar noi suntem doar trei, sau mai degrabă doi.“

„Exact“, spune Falck. Se apleacă peste câteva hârtii, probabil ciorna predicii sale.

Bjerg merge încoace și încolo prin așezare și se uită. Oamenii îl salută politicos, dar nu par cine știe ce binevoitori. Se adresează câtorva, dar primește doar un zâmbet inexpresiv și o mișcare din cap drept răspuns. Câțiva stau pe stâncile care dau spre fiord, mănâncă somon fiert pe care l-au răsturnat din oală direct pe piatră și-l mănâncă de-acolo. I se oferă și lui și a o bucată, desparte carnea de oase și-o mănâncă. Peștele e gras și zemos și sărat. E una dintre cele mai bune mâncăruri pe care a mâncat-o de ani de zile. Întinde mâna și se uită întrebător la ei.

Zic ceva, vorbesc unul peste celălalt. *Takanna*. Nu înțelege cuvântul. Dar înțelege că mai poate lua o bucată.

O zărește pe Rosine puțin mai încolo. Rămâne prin apropiere, sperând ca și ea să-l zărească pe el. Dar ea nu-l vede, sau se face că nu-l vede. Ce să mai zic, gândește el, la cum m-am purtat. Se ceartă pe el însuși pentru mândria prostească. Ar vrea atât de mult să vorbească puțin cu ea, s-o ia de mână și să-i ceară iertare, s-o strige pe numele ei adevărat. *Panik*. Se simte atât de nesfârșit de singur printre toți acești străini care-l tratează cu o indiferență atât de amabilă. Mâine se va sfârși cu indiferența. Se va întâmpla ceva. Ce se va întâmpla, nu știe. Dar nu se poate întoarce în colonie fără ca măcar să fi încercat să facă ceva cu ordinul acela de arestare.

Pe la începutul serii stă întins și moțăie în cort, când aude că cineva face ceva la deschizătura cortului. Se ridică rapid. Se vede un cap. Amanda. Ea zice ceva, *Rasimusi*, și pe urmă ceva care sună ca *kraajid*! Îi face semn cu mâna.

„Vrei să vin?“ zice el. „E vorba despre Panik?“

Ea dă din cap, aprobând cu zel. Iese după ea.

O iau în sus, urmează creasta de-a curmezișul, dar merg tot timpul în sus. E dificil din cauza vegetației, boscheți înalți și crengi de răchită care se înțepenesc în haine și-l împiedică. Se târăsc printr-un defileu, sar peste un pârâu, se cațără pe un versant. Cizmele lui nu sunt potrivite pentru cățărat, de mai multe ori ea trebuie să întindă mâna în jos ca să-l ajute. Într-un final sunt sus. Se află pe un alt podiș, unde cresc numai licheni și mușchi. Acolo nu există nici o casă. Urcă rapid, ajung la o trecătoare îngustă, al cărei fund este compus din pietre rotunde de granit. Amanda îi pune o mână pe umăr. Acum e-acum, gândește el. Mă vrea. Ne scoatem hainele și suntem împreună. Ne sărutăm, ne mângâiem, o să mă uit la ea, o să întipăresc totul în memorie, o să ating totul și-o să-mi închipui că e Rosine. Nu va fi perfect, dar e mai bine decât nimic.

Amanda se uită la el. Zâmbește. E ceva ciudat de nervos asupra ei, ceva nerăbdător, face ochii mari și arată cu degetul.

„Ne ducem acolo jos?“ întreabă el.

Ea dă din cap. Pe urmă îi dă un ghiont în spate. El face câțiva pași clătinați înainte. După care se întoarce. Dar ea a dispărut, s-a evaporat în două secunde.

Se întoarce din nou și coboară ușor spre un lac care se află la poalele unui versant abrupt care formează un semicerc în jurul lacului, cu stânci care se întind mai departe în față, ca două brațe care aproape se întâlnesc pe cealaltă parte a lacului. Lacul se află așadar la adăpost într-o adâncitură. Vede pe plajă o siluetă care stă pe nisip. Înlemnește, face ochii mici. Pe urmă merge mai departe, încet, nici o grabă, spatele ei se apropie, ceafa rotundă la care el a stat și s-a holbat în barcă, și în spatele ei, chipul ei, sprâncenele care se arcuiesc peste expresia uimită a feței.

„Panik?“ zice el.

Ea izbucnește în râs. Pe urmă dă din cap.

„Rosine“, zice el.

„Rasimusi.“

Se așază lângă ea. Ea se mută mai aproape. El o cuprinde pe după mijloc cu brațul stâng, o apucă de pernuța de grăsime de pe șold. Ea îi pune mâna stângă pe genunchi, cu palma în sus, el își pune mâna dreaptă deasupra. Își împletesc degetele, își strâng mâinile.

„Panik?“ încearcă el din nou.

Ea dă energic din cap. Îi e clar că nu are voie să-i folosească numele adevărat.

Stau așa acolo. El habar n-are ce vor face. Dar nici nu-și dorește mai mult de atât. E suficient. Se uită la apa umbrită de versantul negru. De fapt e un loc destul de sumbru. Vârfurile îmbrăcate în zăpadă din partea sudică a fiordului strălucesc în soare. Munții pe care îi văd în zare, în partea de sud-vest, trebuie să fie în apropierea coloniei. I-ar fi spus asta, dacă s-ar fi înțeles.

Se întoarce cu fața spre ea, și ea spre el. Zâmbetul ei e foarte rigid, ca o mască. E la fel de emoționată ca mine, gândește el. O strânge lângă el și ea se destinde, își lasă capul pe umărul lui. O sărută, îi simte buzele moi, elastice pe buzele lui tari și uscate.

Ea spune ceva și îl trage de smocurile răzlețe de barbă. El o ciupește de lobul urechii. Ea spune ceva cu voce ascuțită, el suflă în ureche și spune iartă-mă, te-a durut? Se lasă împăcată și se sărută, în același timp acum, îi simte vârful limbii în gură și-l vânează cu al lui, limbile se întâlnesc, se iau puțin la trântă înăuntru, în gura ei. Pe urmă ea îl înghiontește și-l dă la o parte. Stau alături, el cu brațul în jurul ei, ea cu mâna stângă în mâna lui dreaptă.

„Minunată priveliște“, zice el. „M-aș putea stabili aici, de fapt.“

Când coboară spre așezare, Amanda e acolo pe coastă și-i așteaptă. Se ridică și merge cu ei. Bjerg o aude cum îi pune tot felul de întrebări lui Rosine și aude din tonalitatea răspunsurilor că Rosine confirmă. Ajung printre case. Nu e aproape nici picior de om acolo, lumea s-a dus la culcare. Aerul e gros de la fumul care iese din case. Bjerg se întreabă unde-l duc, ce plan au cu el. Merge cu ele, acum ce-o fi, o fi. O iubește pe Rosine, acum știe. Nimic nu poate schimba asta.

Ajung la o casă. Amanda intră. Bjerg aude voci joase dinăuntru. Rosine stă lângă el. N-o poate îndupleca să se uite la el.

Pe urmă Amanda iese din casă. Le face semn să vină cu ea înăuntru. Mai întâi intră într-un hol mic unde trebuie să se ghemuiască. Își scoate cizmele. Pe urmă se află într-o cameră care se întinde câțiva pași în fiecare direcție, luminată cu o lampă cu untură de pește care șuieră și scoate fum. Doi bătrâni, care se pare că au fost goniți din tabăra lor de noapte, tocmai se îmbracă. Zâmbesc și salută și se mișcă pe lângă perete spre ușă, Bjerg își scoate șapca și face o plecăciune politicoasă. Pe urmă cei doi bătrâni dispar. Amanda îi spune ceva lui Rosine, care se uită la ea cu o privire calmă și plină de încredere. După care pleacă. Ușa se închide încet în spatele ei. Sunt singuri.

Bjerg se uită la Rosine. Observă că ea a știut că se va întâmpla asta. Trebuie să însemne ceva, dar ce înseamnă e imposibil de știut. Este și ceva liniștitor în faptul că ea știe ce se va întâmpla. Asta îi mai ușurează lui povara de pe umeri.

Acum stau întinși goi sub blana de ren. El o cercetează, nu se grăbește. Îl surprinde că e așa curată, deși a fost mereu curată când a avut fantezii cu ea. Există o vagă aluzie de miros greu, un ecou de miros de butoaie cu urină și carne dospită, percepe un miros ca de amoniac, dar nici măcar asta nu-l respinge. Simte curat și proaspăt, ca aburii chimici de la o fabrică de textile. Pielea ei e caldă și netedă, miroase a condimente și a uscat și a fum, sexul ei miroase dulceag, ea îl împinge când el vrea să i-l sărute. El încearcă din nou, ea îl lovește ușor pe cap și îl ceartă cu voce joasă.

„Așa facem noi, bărbații danezi“, zice el făcând pe amantul experimentat. „E hrana noastră favorită.“

Pe urmă ea îl lasă s-o facă. Se simte moale și pufos, se dă la o parte și acolo e neted și cald. Îi cercetează mâinile. Sunt aspre și grosolane și el își amintește că sunt responsabile pentru o pătrime din forța care a fost necesară pentru a mișca din loc șase persoane și o încărcătură grea pe mai mult de o sută de mile marine. Bietele mânuțe, șoptește el și sărută palmele și suge degetele. Îi pipăie sânii, își îngroapă fața în pliurile pielii ei, suge și linge. Când se uită în sus, îi întâlnește privirea insensibilă și curioasă. Dar când vrea să coboare iar, să-i atingă sexul, să-l lingă, să-l simtă pe dinăuntru, ea scoate un sunet scurt, de protest. Nu asta vrea.

„Ce vrei?“ întreabă el. „Spune-mi ce să fac.“

Ea trage de el. El se ridică, ea desface picioarele, se lovește singură de vreo două ori cu palma peste deschizătura vaginului și trage de ea, aproape brutal. Sigur nu e prima dată pentru ea, gândește el. Se potrivește între picioarele moi și mătăsoase și alunecă în ea. Ea îi trage capul spre ea și ajunge la orgasm cu câteva sunete de plăcere. Când ejaculează, el izbucnește în plâns. Stă stângaci cu capul pe pieptul ei și gâfâie. Ea îi piaptănă părul cu degetele, îi șterge obrajii uzi și scoate câteva sunete materne.

„Tu ești prima“, spune el. „N-am mai fost cu nici o femeie până acum. Nu vreau pe altcineva în afară de tine, iubito. Sunt al tău. Fă ce vrei cu mine.“

†

Când se întoarce la cort în dimineața următoare, pușca a dispărut. Caută prin lucruri, caută în buzunare. Ordinul de arest nu e acolo. Se așază în fund pe pat. Fără ordin de arestare și fără armă îi lipsește puterea reală, e nimic, e doar un băiat. Dar e bine. O povară i s-a ridicat de pe umeri. Acum poate face ce vrea.

Aude trăgându-se un clopot de vapor și iese afară. E ceață, dar podișul se scaldă în razele soarelui. Ceața e de un alb strălucitor și atât de compactă, încât e frapant de asemănătoare cu crema de patiserie, urmează curburile fiordului înăuntru, iar el simte frigul brutal care vine odată cu ceața, dar și căldura de la soarele care va arde în curând ceața. În spatele așezării și de cealaltă parte a fiordului, contururile munților sunt ascuțite pe fondul albastru al cerului de toamnă. Oamenii urcă pe câmpul abrupt, merg pe cărările bătătorite în mușchi, e un alai mare de familii și copiii lor, îmbrăcați în hainele lor cele mai bune. Bjerg stă în deschizătura cortului, într-un pulover jerpelit cu motive islandeze și învăluit de aburii nopții, se simte cel mai necivilizat dintre ei toți. O zărește pe Rosine mergând braț la braț cu Amanda. Ele nu se uită la el. Curând o să ne arătăm în văzul lumii, gândește el. Vreau să-l rog pe învățătorul Falck să anunțe logodna noastră în biserica lor. Gândul acesta îl face să se simtă ca un binefăcător și e mișcat când își închipuie recunoștința lui Rosine.

Intră în cort și se schimbă cu cealaltă pereche de pantaloni, își pune jacheta albastră cu mâneci cu galoane cusute care arată poziția lui de inspector al regelui. Își desface coada, o îndreaptă și o leagă la loc, își scuipă degetele și aranjează bretonul scurt cât de bine poate. Își leagă șireturile de la cizmele de piele lăcuite, răzuiește mizeria de pe ele, pe urmă se încalță. Nu există nici o oglindă, dar se simte bine, un bărbat tânăr și stilat. Ea mă va remarca, gândește el, se va simți mândră că sunt al ei, așa cum eu sunt mândru că ea e a mea.

Trebuie să fie mult mai mult de o sută de oameni în fața bisericii. Clopotul sună în continuare în adăpostul lui mic construit între clădirea bisericii și portalul de oase de balenă. E un clopot de alamă, din câte vede, seamănă cu genul acela de clopote cu care se bate ora exactă pe un vapor. Sigur l-au furat de pe vreo epavă. Oamenii care au venit la biserică se întorc și se uită la el, se deschide o cărare printre ei, spre ușa bisericii, unde domnul Falck așteaptă, echipat complet. Bjerg vede că preotul e alb la față. Stă cu biblia strânsă în mâini și pare că i-e frig. Bjerg observă că s-a făcut mai răcoare în decursul ultimei ore. Rafale reci de vânt coboară de pe coama muntoasă înaltă din spatele așezării, iar între munți s-a întins p pătură gri.

„Unde Dumnezeu ai fost?“ întreabă Falck.

„Unde e omul nostru cu caiacul?“ întreabă Bjerg.

„A fost o revoltă mare ieri“, spune Falck. „Tu n-ai observat?“

„M-am plimbat pe munte“, zice Bjerg.

„Păi ai avut noroc. Erau cu toții furioși. Era ceva legat de ordinul tău de arestare, te-au căutat peste tot.“

„Ordinul de arestare a dispărut“, zice Bjerg ușurat. „Nu știu unde e și nici nu-mi pasă.“

„Eu știu unde e“, zice Falck arătând cu degetul.

Pe o stâncă joasă stau un bărbat și o femeie unul lângă altul, ea e îmbrăcată în haine pestrițe, brodate cu perle, el într-un hanorac simplu negru și în pantaloni de piele. Zâmbesc binevoitor și emană autoritate.

„Habakuk și muierea lui“, zice Bjerg.

„Abia acum se arată la față“, spune Falck. „Sunt vicleni. Acum toți au înțeles că trebuie să aleagă între noi și ei.“

Bjerg se simte brusc indispus în jacheta lui albastră cu galoane. Se simte gol fără pușcă, deși aceasta sigur doar ar fi înrăutățit lucrurile. Observă o exuberanță și o bucurie agitată în mulțime, se râde și se vorbește mult, câțiva bărbați tineri fac salturi mortale și sar capra, sunt aplaudați cu urale. Mai mulți inși urcă panta, mulțimea crește.

„Didrik a luat ordinul de arestare?“ întreabă Bjerg.

„Putem presupune.“

„Asta e înaltă trădare“, spune Bjerg. „Îl poate costa viața.“

„Sigur că da“, zice Falck. „Dar trebuie să înțelegem că Didrik a avut mustrări de conștiință când a auzit de ordin. O încurcătură ciudată, dacă ne gândim mai bine.“ Falck își șterge fruntea cu o batistă pe care o are băgată în mânecă. „Pe de o parte loialitate față de rege, pe de altă parte, față de poporul lui. Cele două sunt de obicei unul și același lucru, dar nu în cazul de față.“

„Și eu simt un conflict asemănător“, zice Bjerg.

Falck se întoarce și se uită la el. „Ce vrei să spui?“

„Am, eh, am legat o prietenie cu o anumită persoană“, zice el.

„Aha!“ Un rânjet fugar îi străbate chipul lui Falck. „E frumoasa vâslașă, bănuiesc?“

Bjerg dă din cap în semn că da.

„Te-ai dat bine pe lângă ea, domnule polițist Bjerg. Asta făceai când tot satul te căuta. Și sigur cu binecuvântarea mamei ei, îmi închipui?“

„Mama ei?“

„Amanda e mama lui Rosine. Nu știai?“

„Deci de-aia îi spune *panik*“, zice Bjerg. „Eu credeam că așa o cheamă.“

Falck râde. „Sigur e o pețitoare adevărată, Amanda aceea. Vă plăceți?“

„O iubesc“, se trezește Bjerg spunând.

„Aha, înțeleg. Ești tânăr. Și eu simt un anume dor din când în când, un început de atașament, ei bine, nu contează cine e. Dar cum spuneam, te înțeleg.“

„Nu pot folosi forța împotriva acestor oameni“, zice Bjerg. „În plus, mi-au luat pușca. Nimeni nu se așteaptă să țin toată așezarea în șah cu briceagul, nu?“

„Stai calm“, zice Falck. „O să le țin o predică. Vom pune în practică darul milostiv al voinței libere, pe care Domnul ni l-a dăruit nouă tuturor la botez.“

„Ce?“ zice Bjerg uitându-se la preot.

„Îi lăsăm pe ei singuri să decidă. Mai întâi predic eu, după aceea predică Habakuk, și după aceea vedem cine câștigă favorurile audienței. O să fie un duel de cuvinte. Domnul îl va lăsa pe cel drept să plece cu victoria.“

Bărbatul care a stat și a tras de clopotul mic iese de acolo. Oamenii amuțesc. Falck deschide ușa și toți se întorc imediat spre cei doi care stau pe stâncă. Habakuk încuviințează din cap. Oamenii încep să intre în biserică. Bjerg stă lângă Falck în timp ce oamenii defilează pe lângă ei. Amanda îi aruncă privirea ei șireată, dar Rosine se uită drept în față. Pare aproape furioasă, gândește el speriat. După ele vin câțiva bărbați tineri, printre care Didrik. Îi aruncă o privire dușmănoasă lui Bjerg, iar acesta se simte și mai neliniștit și speriat.

Falck întinde brațul și îl cuprinde de după umeri. Didrik se oprește pe loc.

„Dragă Didrik, trebuie să mă ajuți. Să fii traducătorul meu, vrei?“

Bărbatul cu caiacul dă din cap afirmativ. „Da, o să traduc, sigur.“

Biserica se umple rapid. Afară au mai rămas vreo cincizeci de oameni care nu mai au loc înăuntru. Bjerg traversează cu Falck naosul spre cor, de unde se ridică o scară. Nu există nici scaun de predică și nici ornamente. Biserica ar putea fi un spațiu de depozitare obișnuit.

Falck îl roagă să stea în dreapta lui. Didrik se așază lângă el. Se aude un murmur surd din sală, bănci care scârțâie și zgârie podeaua, vreo doi copii încep să plângă. Pe urmă se face liniște. Bjerg îi zărește pe Habakuk și pe Maria Magdalene în primul rând. Vede că se țin de mână. În fundul sălii le descoperă pe Rosine și pe Amanda, mama ei așadar, viitoarea lui soacră, speră el. Dar are o bănuială că se va întâmpla ceva. Domnește o atmosferă ciudată în biserică.

Domnul Falck își drege glasul. Cu voce nesigură mulțumește pentru ospitalitatea care i s-a arătat lui și companionilor lui. Didrik traduce. Falck laudă așezarea care, după părerea lui, este mult mai bine organizată decât orice alte colonii pe care le-a

văzut el vreodată, și Bjerg îl vede că se uită țintă la cei doi din primul rând când spune asta. Lauda cade bine, aparent, oamenii măcar zâmbesc și dau din cap afirmativ la cele spuse. Acest golf și acest mic oraș, pentru că asta e, un mic oraș în toată regula, continuă Falck, trebuie să fie unul dintre cele mai frumoase locuri de pe acest pământ. Un murmur de asentiment se aude din public.

„Dar“, spune Falck făcând o pauză lungă. Se uită la Didrik, iar bărbatul cu caiacul traduce acest singur cuvânt: *Kisjeni*. Se face liniște deplină.

„Dar Maiestatea Sa Regele s-a întristat foarte tare când a auzit că unii dintre copiii săi s-au dedat ereziei și fanatismului și s-au lepădat de singura învățătură dreaptă“, zice Falck. Continuă: „Asta nu pentru că regele nostru al tuturor vrea el să decidă în ce să credem noi, nu, nici vorbă de așa ceva, dar pentru că sunteți copiii lui, unul pentru toți și toți pentru unul, și plânge când aude că ai săi copii nu-l respectă pe Domnul, fiindcă atunci nu mai poate fi cu ei în paradis. Trebuie să înțelegeți că regele vă iubește pe voi toți“, zice Falck. „Nu vrea să piardă nici măcar unul dintre voi, și dacă pierde pe cineva, simte tristețe vreme îndelungată. Acum regele simte tristețe.“

Bjerg vede cum remușcările se răspândesc printre cei din public. Dau din cap, se uită într-o parte, unii se șterg la ochi cu mânecile puloverelor. Un copil plânge de mama focului. Din primul rând, Habakuk și soția lui se holbează neîncetat la preot.

„O să vă spun o poveste despre regele nostru“, zice Falck. „În poveste este vorba despre rege, care, într-o zi, când era la plimbare prin orașul lui, a văzut un copil care era mai să se înece într-unul din canalele orașului. Fără să se gândească la propria lui viață, s-a aruncat în apă, dar când a ajuns la copil, acesta n-a vrut să fie salvat. Copilul dădea din mâini și din picioare, a țipat la rege și i-a spus să-l lase în pace. Dar regele nu s-a lăsat, și până la urmă a reușit să-l aducă pe copil pe uscat, unde se aflau toate gărzile lui, toți plini de admirație și groază față de ceea ce se întâmpla. Pe urmă, mama și tatăl copilului au venit într-o fugă, și-au sărutat poalele mantiei regelui și-au

căzut în genunchi și i-au mulțumit. Pentru puțin, a spus regele, aș face același lucru pentru toți supușii mei. Copilul a început și el să plângă când a înțeles că regele însuși îi sărise în ajutor, și s-a mutat la palat împreună cu părinții care au primit de lucru în grădina regelui și au fost foarte fericiți.“

Acum Bjerg aude pe cineva plângând cu suspine. Didrik trebuie c-a tradus povestea bine. Și lui i s-a pus un nod în gât de la povestea emoționantă. Îl vede pe rege în fața lui în Canalul Frederiksholm, cum reușește să-l ridice pe băiatul prostănac pe pavajul de piatră, cum toți sunt recunoscători și impresionați. Pentru o clipă, Rasmus Bjerg simte că el e regele. Chiar și domnul Falck e mișcat, din câte vede, de nenumărate ori scoate batista și își șterge fața. Acum plâng mai mulți spectatori.

„De aceea vă spun acum“, continuă Falck uitându-se la fiecare spectator în parte, „că regele mi-a spus, pentru că el nu poate fi prezent astăzi aici, că m-a numit pe mine să vă salvez de la înec. De aceea vă spun: Veniți înapoi, întoarceți-vă fața de la învățătura falsă și primiți iubirea și iertarea Domnului!“

A terminat. Coboară de pe podium, face politicos o plecăciune în fața lui Habakuk și a soției lui, pe urmă se așază lângă Bjerg.

„Cum m-am descurcat?“ șoptește el.

„Domnule Falck, pe mine m-ați convertit în orice caz.“

„Bun, bun. Să auzim ce are de spus bunul Habakuk.“

Habakuk urcă pe podium, e un bărbat înalt și puternic, cu părul tuns castron și capul mare. Falck îi face semn lui Didrik să vină să traducă ce spune Habakuk.

„Prieteni așezați aici“, spune Habakuk. „Nu am de gând să spun prea multe, și n-o să spun povești. Tot ce spune preotul e adevărat. Maiestatea Sa regele e trist, ne vrea înapoi acolo unde ne aflam până acum. Vă amintiți cum era?“ Aruncă o privire asupra enoriașilor și zâmbește.

Bjerg îl aude pe Falck oftând. Observă că deja a uitat ce a spus Falck și înțelege că același lucru e pe cale să se întâmple cu enoriașii.

„Regele e atât de trist din cauza asta“, continuă Habakuk pe un ton sarcastic, „că acum își dorește prezența mea și a soției mele la palatul său din Copenhaga!“ Flutură o hârtie. Bjerg vede că e ordinul de arestare cu sigiliul roșu de lac.

„Dar nu ca să locuim acasă la rege sau să avem grijă de grădina sa“, continuă Habakuk. „Așa cum știți voi toți, cei care ați participat de întrunirea de ieri seară, nu e vorba despre o invitație de a lua cina la masa regelui, ci despre un ordin de a mă pune pe mine și pe soția mea în cătușe și de a ne duce într-o închisoare din Danemarca.“

Un murmur furios.

„Cred că cel mai bine ar fi ca preotul și polițistul Bjerg să plece acum“, zice Didrik.

„Nu, scump prieten“, spune Falck, „rămânem aici. Nimeni nu ne face nimic.“

„Maiestatea Sa dorește să ne înlăture, să ne smulgă de lângă căminul nostru și țara noastră și poporul nostru, și probabil că speră că totul se va liniști după aceea și că voi ceilalți vă veți supune și vă veți întoarce, așa cum vă roagă misionarul Falck din Sukkertoppen.“

Se strigă ceva din sală. „Jos regele“, traduce Didrik.

„Dar noi nu avem de gând să ne supunem regelui“, zice Habakuk. Din nou, cineva strigă jos regele. „Nu e regele nostru“, spune Habakuk, iar acum aproape că trebuie să țipe pentru a se face auzit. „E regele lor.“ Arată cu degetul la Falck și la Bjerg. Murmurul furios crește în intensitate. „Ei sunt cei care vin cu arme și ordin de arestare și cătușe și povești despre copii care se înecă. Noi nu suntem copii, noi suntem oameni mari, și aceasta este țara noastră! Facem ce vrem în țara noastră!“

O voce pițigăiată strigă: „Jos preotul!“. Mai multă lume repetă. Gălăgia începe să fie stânjenitoare, se aude că s-a propagat și la grupul de oameni din fața bisericii. Dar Habakuk ridică o mână și parcă gălăgia e o minge pe are o prinde în aer, pentru că se face imediat liniște deplină.

„Noi, groenlandezii, suntem oameni binevoitori și politicoși“, zice el, „și ospitalieri, așa cum a zis preotul. Uneori suntem

poate puțin cam prea ospitalieri. Le-am urat preotului și polițistului său bun venit aici la noi, iar ei au mâncat din mâncarea noastră și au stat pe pământul nostru. Asta fiindcă noi suntem oameni ospitalieri. Dar s-a făcut abuz de ospitalitatea noastră, oamenii aceștia nu s-au purtat așa cum ar trebui să se poarte niște oaspeți. Ei au făcut rău unuia dintre noi.“

Falck și Bjerg își schimbă niște priviri rapide. Bjerg simte cum îl apucă frica, dar nu-și dă seama de unde vine, sau de ce e legată.

Habakuk face semn cu mâna cuiva din fundul sălii. Cineva vine pe culoarul de la mijloc. Bjerg nu vede imediat cine e, pe urmă le recunoaște pe Rosine și Amanda. Împreună cu ele sunt două persoane mai în vârstă. Bjerg vede că sunt cei doi bătrâni care erau întinși pe patul de scânduri din casa în care a înnoptat cu Rosine. Acum Didrik se duce la ei și se așază lângă Rosine.

Habakuk o ia de mână pe Rosine și îi vorbește blând. Ea răspunde cu vocea stinsă. Pe urmă, Habakuk își îndreaptă spatele și se uită la Bjerg. Zâmbește triumfător.

„Această femeie“, spune el în daneză, „spune că tu, Rasmus Bjerg, i-ai expus pe ea și pe soțul ei la o jignire neînchipuită ieri.“

Acum, o sută de capete și două sute de ochi se întorc asupra lui Bjerg. El stă ca paralizat. Observă că cei care se află în apropierea lui fac un pas înapoi.

„Polițistul nu e conștient“, spune Habakuk, „de faptul că adulterul contravine atât Bibliei, cât și legilor și regulamentelor Camerei Regale de Comerț?“

Falck spune ceva. „Adulter, cum vine asta? E posibil ca polițistul Bjerg să se fi purtat nepotrivit, să-și fi luat libertăți, să se fi lăsat ademenit, adică – pe scurt, să fi comis o greșeală. Dar micuța Rosine nu e căsătorită, nu?“

„Acum e“, zice Habakuk zâmbind. „Chiar eu am cununat-o ieri, în numele Domnului, cu acest tânăr.“ Arată cu degetul la Didrik, care îi aruncă o privire furioasă lui Bjerg.

„Dar tu nu ai nici o împuternicire pentru așa ceva“, zice Falck calm.

„Am puterea pe care mi-o dă poporul meu“, șuieră Habakuk. „Și acum dorim ca preotul și polițistul lui să dispară de aici.“

„Ce nemernic viclean mai ești“, zice Falck. „Păcatul tău, domnule, e mult mai mare decât greșeala umană a polițistului Bjerg. Tu și cei care-ți cântă în strună veți arde în veșnicia veșniciilor. Bunule polițist Bjerg, vino cu mine.“

Există doar un drum spre ușă și acela e pe lângă Habakuk și micul grup care stă în fața lui. Bjerg caută privirea lui Rosine, e însetat după o ultimă privire de la ea, simte în continuare pielea ei în palme și gustul sărat de sex în gură. Ea stă lângă Didrik, Amanda stă lângă ei, el vede, sau simte, că toți trei rânjesc răutăcios, și nu mai suportă, scoate un țipăt și se aruncă asupra bărbatului cu caiacul. Toți fac un pas în spate, li se face loc să se bată. Bjerg l-a culcat pe celălalt la pământ, bâjbâie după ceva de care să se țină, apucă încheietura unei mâini, dar aceasta se retrage, îl ia de guler, dar Bjerg observă pe urmă că mâna celuilalt îl apucă de păr și trage. Simte o durere tăioasă în cap, își dă seama că dacă nu face ceva, va fi pe jumătate scalpat. Lovește de câteva ori, dar sunt mult prea aproape unul de celălalt, se rostogolesc înainte și înapoi pe podeaua bisericii, încearcă să-i bage un genunchi lui Didrik între picioare și pare că a reușit, pentru că Didrik țipă și se încovoaie. Bjerg se întoarce și, cu o privire fulgerătoare, vede cercul de oameni care se apropie, vin să mă spânzure de portal, gândește el și își bagă rapid mâna într-o cizmă și scoate briceagul, îl ia de gât pe Didrik și îl ridică în picioare. Ține briceagul la gâtul lui, clatină lama cuțitului ca toată lumea să vadă cum strălucește oțelul. Ceilalți fac un pas în spate.

„Te arestez în numele Maiestății Sale regele“, geme el, „pentru că l-ai atacat pe unul dintre funcționarii Regelui și i-a pus viața în pericol.“

Începe să-l care după el pe Didrik spre ieșire. Se face un pasaj printre spectatorii din biserică. Ei se holbează la cei doi bărbați, pe urmă se uită la Habakuk, care zâmbește și dă din

cap afirmativ și dă amplu din mâini. „Lăsați-i să plece.“ Nimeni nu încearcă să-l împiedice să plece cu bărbatul cu caiacul.

„În numele regelui“, spune Bjerg iar și iar. În numele regelui. Flutură cuțitul, pe urmă îl ține la gâtlejul lui Didrik. „Domnule Falck“, strigă el, „fiți amabil și veniți cu mine. Avem mult de vâslit.“

Își dă seama uimit că ei au de gând să-l lase să plece. Unii chiar se oferă să-l ajute să-și care prizonierul. Jos, la barcă, găsește o frânghie îngustă și-i leagă mâinile la spate și-l aruncă pe varangă. Didrik rămâne întins, plângându-se gălăgios. Bjerg nu înțelege de ce nimeni nu încearcă să-l elibereze.

Falck a venit după el alergând, cu câțiva bărbați care îl ajută să pună barca la apă. Are la el pușca cu cremene a lui Bjerg.

„Eu ți-am luat-o ca să nu-ți faci rău singur“, zice el.

„Așadar, știați ce-o să se întâmple?“

„Doar o parte. Cineva a fost suficient de amabil să mă avertizeze, cred că Maria Magdalene a avut grijă de asta. Dar nu m-aș fi gândit că se vor întoarce împotriva noastră în acest fel.“

„Dar acum ne lasă să plecăm cu bărbatul ăsta?“ întreabă Bjerg.

„Probabil consideră că au scăpat ușor. El nu e unul de-al lor. Probabil că se gândesc că trebuie să-i dea ceva regelui.“

„Cine mai vine cu noi?“

„Suntem doar noi doi“, zice Falck, „adică trei, cu prizonierul nostru. Femeile preferă să rămână aici și nu le putem reproșa asta.“

„O să vâslim singuri tot drumul ăla lung?“

„Da, e o situație într-adevăr deplorabilă“, zice Falck. „Am simțământul că ar fi fost mai bine să nu fi venit.“

„Și ce facem cu toată marfa?“ zice Bjerg. „Și cu armele?“

„Să fim recunoscători că putem pleca de-aici.“

Sar în barcă. Oamenii de pe uscat îi împing. Ies în golf. Apoi se așază fiecare pe o banchetă și încep să vâslească. O briză proaspătă bate dinspre coama muntelui și-i scoate din fiord. Cu ajutorul a două vâsle și o bucată de pânză de cort reușesc să

încropească un fel de velă care poate fi folosită cât vor avea vânt prielnic. Vâslesc până se înserează, pe urmă trag barca pe uscat, o întorc cu carena în sus și dorm sub ea. Dezleagă funia din jurul mâinilor și picioarelor bărbatului legat și îl păzesc cu rândul. Dar el nu dă nici un semn că ar vrea să fugă. Când pornesc mai departe a doua zi, el stă la una din vâsle. Cu coada ochiului, îl supraveghează pe Bjerg tot timpul, de parcă s-ar aștepta ca acesta să se arunce asupra lui în orice moment, numai că Bjerg nu dă nici un semn că ar mai fi supărat pe el. Trăiesc din fructe de pădure și scoici și o pasăre împușcată de Bjerg. Începe să ningă. Bate vântul dinspre nord, o briză puternică, rece ca gheața, care face valurile să se spargă și barca să se clatine. Dar vântul îi face și să se deplaseze mai rapid. Cu vânt întețit și măzăriche care se amestecă cu ploaie, ajung în colonie înghețați, epuizați, flămânzi și tușind, trei zile mai târziu.

Kragstedt râde când îi vede. „Ne speriați de moarte la cum arătați“, zice el. „Noi începusem să credem că ați făcut pact cu profeții.“

„Patru dintre noi au făcut“, zice Falck. „Personajul acela, profetul, e mai mare decât noi, domnule negustor. Soția ce mai face?“

„Scumpa mea soție nu e tocmai sănătoasă“, spune Kragstedt. „E bolnavă din primăvară. Cred că e chitită să se supună cât mai curând talentelor medicale ale învățătorului.“

Polițistul îi predă negustorului prizonierul și-i face un scurt raport asupra celor întâmplate.

„Facem proces în sala de la mine de acasă, mâine la ora două“, zice negustorul. Se adresează fierarului. „Dragă Hammer, du-l pe deținut în fabrica de ulei de pește. Să fie ținut sub supraveghere.“

Bjerg simte o ușurare nesfârșită când se duce la locul de cazare al danezilor și se aruncă pe pat. Doarme paisprezece ore, dar asta nu-i alină sentimentul de umilință și înfrângere.

†

Rasmus Bjerg la masa lungă a negustorului, două zile mai târziu. Cârnatul cu sânge e gras, supa de varză e bogată, ies aburi din terină de fiecare dată când e ridicat capacul. Misionarul Falck stă în dreapta lui, după aceea vine dogarul Dorph, în fața lui fierarul Niels Hammer, după el intendentul Dahl, bucătarul și doamna Kragstedt. Dulgherul nu e prezent. Negustorul stă în capul mesei. Afară plouă, vântul face hornul să bubuie. O lumină de zi cenușie pătrunde în sală. Mănâncă în tăcere.

Domnul Falck a făcut o dare de seamă plină de considerație la adresa tuturor părților, legată de călătoria și întâmplările de la profeți. Kragstedt plescăie de uimite și implicare. E furios la culme că au lăsat acolo mărfurile fără să li se plătească pentru ele. Și e prea târziu să se mai ducă acolo, plus că nici nu prea ar ajuta la nimic. Trebuie să așteptăm următorul vapor, zice el, „și-o să scoatem noi din ei fanatismul, cu praf de pușcă și gloanțe.“

„Anunț prin aceasta că vreau să particip la pedepsirea lor“, zice Bjerg. „Simt că port o mare parte din responsabilitatea faptului că misiunea noastră a eșuat.“

„De acord“, zice Kragstedt. „S-a notat.“

„Violența nu duce nicăieri“, atrage atenția Falck. „Asta n-o să le dea decât motiv să simtă o comuniune și mai mare. Plus că sunt înarmați serios.“

„Da, voi ați fost foarte amabili să aveți grijă de asta“, zice Kragstedt, holbându-se nervos la el. „Dar din câte înțeleg, rugăciunile și predicile n-au avut efectul dorit?“

Falck nu răspunde.

Intendentul se bagă în discuție: „Eu îi cunosc pe oamenii ăia, le e o frică de moarte să nu-și piardă reputația, pentru ei e mai rău ca moartea. Dacă ștergem de praf stâlpul infamiei și anunțăm că e pregătit pentru Habakuk și muierea lui atunci când o să-i prindem, asta va avea un efect mult mai mare.“

„E o idee bună“, zice Hammer. „Forjez cătușele și pregătesc stâlpul imediat.“

„Excelent“, spune Kragstedt. „Deținutul nostru din topitoria de untură de pește se cade să-l inaugureze.“

„Aș vrea să te fac atent la următorul lucru, domnule negustor“, zice Falck, „că respectivul încă nu s-a bucurat de un proces corect.“

„Nu, dar se va bucura de el, ca să mă exprim ca domnul învățător, peste câteva clipe.“

„Ei bine“, zice Falck. „Îmi permit să-i iau apărarea.“

„Nu intră în discuție“, zice Kragstedt. „Dumneata ești parte în proces.“

„Noi toți suntem parte în proces“, ripostează Falck. „Cu toții am suferit pierderi fie personale, fie economice, din cauza fiascoului nostru.“

„Pârâtul a recunoscut“, îl întrerupe Kragstedt. „Singurul lucru față de care trebuie să luăm atitudine e executarea pedepsei.“

„Trebuie să protestez“, zice Falck. „E nevrednic!“

„Ține-ți gura, învățătorule!“

Bjerg se scapă și chicotește nervos. Fierarul și bucătarul rânjesc poznași și se fac mici, intendentul stă și se joacă cu degetul în mâncare. Dogarul arată nefericit și mută de colo-colo câteva firimituri pe masă.

Falck se ridică cu surle și trâmbițe de la masă. „Eu nu vreau să particip la un asemenea proces de fațadă“, zice el. „Am de gând să mă duc acasă și să scriu un raport complet a ceea ce s-a întâmplat, ca autoritățile de drept să decidă ce e corect și ce e greșit în această cauză.“

„Ai dreptul să faci asta“, zice Kragstedt. „Să sperăm că scrisoarea va ajunge, ia să vedem, cam peste un an așa. Sau poate vrei să te adresezi vechiului dumitale prieten, inspectorul Rømer, ca să-i ceri ajutorul? Sigur își aduce aminte de învățător, de pe vremea când i-ai făcut odată o vizită în Godthåb și-ai scris rapoarte despre el.“

Falck se uită la intendent care își mănâncă liniștit supa. Pe urmă se întoarce și se îndreaptă spre ușă. Doamna Kragstedt scoate un sunet ciudat, tânguit. Se ridică și iese alergând pe hol.

Bjerg îi aude vorbind încet. Kragstedt bate cu degetele în masă. După aceea doamna se întoarce. Se așază. Kragstedt îi pune liniștitor o mână pe braț, dar ea și-l retrage. Toți bărbații stau aplecați peste farfuriile cu supă. Kragstedt se holbează furios la Bjerg, iar acesta se grăbește să coboare privirea.

„Domnii mei“, spune Kragstedt. „Avem de rezolvat o sarcină neplăcută și propun să o soluționăm cât mai curând posibil.“

„De acord“, mormăie fierarul și bucătarul.

„Mai rămâne așadar o mărturisire“, continuă negustorul. „Nu e corect, Hammer?“

„E corect“, spune fierarul rânjind. „O mărturie completă.“

„Și care e mărturisirea aceea?“

Fierarul scoate un document și citește fără intonație: „Eu, Didrik, vânător și pescar, douăzeci și unu de ani, domiciliat în colonia Sukkertoppen, declar prin prezenta că duminica trecută, pe 20 septembrie, l-am atacat pe funcționarul regelui, Rasmus Bjerg, polițist la stația comercială din Sukkertoppen, cu intenția de a uza de violență fizică împotriva lui și astfel de a-l împiedica să-și exercite ordinul dat de Rege.“

„Declarația e semnată?“ Negustorul ia hârtia și se uită la ea.

„E semnată cu numele lui complet, domnule negustor.“

„Și ați avut grijă să-i aduceți la cunoștință despre document și să-i explicați conținutul înainte de a semna?“

„Bineînțeles, domnule negustor. Deținutul vorbește daneza excelent, a fost translator în călătoria din district.“

„Excelent, frumos. Acum să trecem la executarea pedepsei. Propun douăzeci de lovituri de bici și trei zile și trei nopți la stâlpul infamiei. Fiecare în parte să spună acum dacă dorește îmblânzirea sau înăsprirea pedepsei sau să-mi aprobe propunerea.“ Negustorul își plimbă privirea în jurul mesei. „S-a înțeles?“ Bărbații dau din cap afirmativ.

„Intendent Dahl?“

„N-am nimic de zis despre pedeapsă“, zice intendentul.

„Hammer?“

„La fel.“

„Polițist Bjerg?“

„Cine va executa pedeapsa?“ întreabă el.

„În mod normal, fierarul are bucuria de a face asta“, zice Kragstedt. „Vrei poate să preiei tu?“

„Dacă domnul negustor permite asta.“

„Minunat. Cred că ți-ar prinde bine puțină mișcare“, zice Kragstedt râzând.

„Mulțumesc“, spune Bjerg. Simte cum îi bate inima greu.

„Karlsen?“ Kragstedt se adresează bucătarului. „Ai vreo obiecție legată de executarea pedepsei?“

„Propun micșorarea pedepsei la zece lovituri și două zile de stâlpul infamiei“, zice bucătarul.

„Din ce motive, Karlsen?“

„Vremea“, zice bucătarul. „Se face frig. La noapte o să ningă. Trei zile ar fi același lucru cu moartea, iar bărbatul ăla n-o să tragă învățăminte din asta, dacă moare.“

„Excelent“, spune Kragstedt. „Obiecția ta s-a luat *ad notam* și pare chiar chibzuită. Atunci să zicem, ia să vedem, douăzeci de lovituri și două zile pe stâlpul infamiei. Proteste?“

Bărbații nu spun nimic. Doamna Kragstedt își acoperă fața cu o cârpă. Îi tremură umerii. Bjerg nu se poate abține să se uite la ea. Ce e cu doamna? N-ar trebui permis unei femei să fie prezentă când se discută despre pedepse corporale, damele sunt mult prea emotive ca să audă așa ceva. Pe urmă doamna se ridică și dispare pe ușa de la dormitor.

„Tratativele tribunalului sunt încheiate“, spune Kragstedt. „Trimiteți la masă vinul dulce. Acum ne băgăm dinții în budincă.“

†

Bjerg și fierarul decid să monteze un stâlp al infamiei nou, care să se vadă de la mare distanță. Polițistul îl ajută pe Hammer să care un buștean greu de stejar din depozitul de mărfuri și îl ține în timp ce fierarul bate în el cu o ștangă de fier prevăzută cu un inel. De inel leagă câteva frânghii de mărime

potrivită. Lanțurile și cătușele o să le facă mai târziu, zice Hammer. Pentru moment ajunge atât. Pe urmă fac o gaură în pământ, adâncă de o lamă de cazma, până ajung la stâncă, și ridică stâlpul, îl sprijină cu pietre.

„O să fie un catarg de steag frumos“, zice fierarul râzând. „Acum nu trebuie decât să arborăm și steagul.“

Îl iau pe deținut din topitoria de untură de pește, unde stă cu picioarele îndoite sub el și se uită drept în față. Când îl iau de sub brațe, el se ridică de bunăvoie și nu opune rezistență când îl duc la stâlpul infamiei. Bjerg simte o duhoare puternică de alcool. Trebuie că preotul l-a anesteziat. Îl leagă de stâlp și-l lasă în ploaie. Câteva clipe mai târziu, câțiva spectatori indigeni s-au adunat pe stâncile din spatele casei coloniei. Se uită la deținut cu fețe inexpresive. El se vaită îndelung, dar liniștit. Sună de parcă plânge.

Kragstedt vine îmbrăcat în uniformă, cu sabie și tricorn. Pare vioi, aproape bucuros. Doamna nu e acolo. Negustorul se apropie de deținut și îl cercetează cu privirea. Bărbatul tușește abia auzit, stă cu brațele întinse și cu capul atârnat.

Mai mulți oameni se prezintă la fața locului, intendentul, ajutorul de preot, dogarul, chiar și dulgherul bolnav s-a târât din pat ca să fie martor la executarea pedepsei. Deținutul începe să cânte. Bjerg ascultă cuvintele, cântă un psalm în daneză. „Inima-mi mereu rătăcește pe urmele lui Iisus.“ Cu siguranță ceva de Brorson, gândește el și se simte ciudat. A auzit psalmul ăsta de multe ori acasă, în biserica din Horsens.

„Domnule polițist Bjerg“, spune Kragstedt sever și se uită la el. „Fă-ți datoria!“

Fierarul îi arată cum să-i smulgă cămașa deținutului, ca să-i dezvelească spatele. Apucă de țesătura de in și o rupe cu un sunet tăios. Picături mari de ploaie ajung pe spatele gol. Psalmul continuă.

„Bertel Jensen“, îi zice negustorul ajutorului de preot. „Deoarece preotul nostru a anunțat că nu poate veni, poate aveți dumneavoastră amabilitatea să spuneți un Tatăl Nostru pentru condamnat.“

Ajutorul de preot se așază ascultător lângă Didrik, cu capul plecat. Turuie din el rugăciunea. Pe urmă se întoarce la loc, lângă soția lui. Deținutul a început un alt psalm: „Bine-ai venit în această vale a plângerii“. Bjerg se gândește la Rosine, vede chipurile din biserică, bucuroase de necazul lui, se vede pe el când a înțeles că a fost păcălit. O vede pe Rosine, goală, îi vede spatele arcuit, chipul inexpresiv, în timp ce el, unul, este într-un vârtej de extaz neajutorat. Fierarul îi întinde biciul. Negustorul dă semnalul cu sabia.

„Unu!“

El lovește. Nu nimerește bine.

„Rămâi, lume, rămâi cu bine, sunt scârbit să-ți mai fiu rob.“

„Doi!“

Smucește biciul înapoi în același moment în care lovește și simte că îl ține mai bine.

„Mă smulg, mi-e scârbă de…“

„Trei!“

Biciul vuiește. Pocnetele de bici cad ca o aversă cu grindină.

„Deșertăciune!“

Sabia este ridicată, sabia este coborâtă. „Patru!“

Biciul plescăie pe bustul gol.

„Sunt doar umbre și luciu de sticlă.“

„Cinci!“

Bjerg vede un spate, vede spatele arcuit al lui Rosine, învârte biciul.

„Durerea mea, bucuria mea.“

„Șase“, zice sabia.

Bjerg stă într-o grindină de lovituri de bici. Trec pe lângă el și nimeresc spatele dezvelit.

„Fapta mea, truda mea, sudoarea mea.“

„Șapte!“ oficiază Kragstedt.

Acum vede sângele prelingându-se pe spate, îi simte mirosul, o parte din el se prinde pe bici, observă că s-a stropit cu sânge pe față.

„O, bogății și aur.“

„Opt!“

Sângele curge, se adună la betelia pantalonilor bărbatului. Lovește mai tare, enervat că n-a lovit cu forță deplină încă de la început.

„Ah, onoare.“

„Nouă!“

Biciul se desfășoară și se strânge, e ca o mână cu o grămadă de degete care se întind și trag și smulg de spatele însângerat.

„Deșertăciune!“

„Zece!“

Acum sângele țâșnește. Privitorii au făcut câțiva pași înapoi, ca să nu fie stropiți. Kragstedt se oprește.

„Apă!“ ordonă el.

Fierarul vine cu o găleată cu apă și o varsă pe spatele deținutului. Acesta țipă.

„Tu cântă acolo în continuare“ zice Hammer. „Mai sunt multe versuri din psalmul ăla.“

„Unsprezece!“ zice Kragstedt și sabia străpunge aerul.

„Opriți porcăria asta!“

Cu coada ochiului, Bjerg vede o siluetă neagră venind furtunos. Domnul Falck. Se apropie de Bjerg și întinde mâna.

„Dă-mi biciul!“

„Domnule Falck“, zice Kragstedt. „Trebuie să-ți solicit să te dai la o parte pentru a nu fi nimerit.“

Falck sare în fața lui Bjerg și-i smulge biciul din mână. „Gata, ajunge“, spune el. „Chiar tu ești vinovat de delictul bărbatului.“

Bjerg se simte brusc moale și slăbit. Stă cu brațele atârnându-i pe lângă corp.

Deținutul cântă: „Ah, grație și har, tu abur iscat din senin și căzând.“

„Dă-i lui Bjerg biciul înapoi, domnule Falck“, zice Kragstedt. „Altfel o să am grijă să-i simți și dumneata gustul.“

Falck se uită la el. „Vino și ia-l singur, precupețule, dacă ești îndeajuns de bărbat ca să faci asta.“

„Te avertizez, învățătorule. Întrerupi o pedeapsă încuviințată de rege.“

„Și mai ești și un soț jalnic“, replică Falck, „care-ți lași soția de izbeliște când pleci de-acasă în călătorii.“

„Ești beat, preotule.“

„Așa că du-te, du-te!“

„Mai bine beat, decât treaz, în înțelegerea negustorului.“

Hammer se apropie de preot, Falck îl vede și se dă mai în spate. „Nu-ți dau biciul, fierare.“

„Nici nu trebuie“, zice fierarul, care se apropie și i-l ia. I-l dă înapoi lui Bjerg.

„În sânul lui Avram.“

„Unsprezece!“

Când cele douăzeci de lovituri au fost aplicate, deținutul amuțește. Respiră horcăit și neregulat și atârnă de frânghii, sleit de puteri. Sângele de pe spate se scurge în noroi. Cei prezenți pleacă la casele lor.

În cursul nopții, Bjerg aude cântece de psalmi de la stâlpul infamiei. Se face liniște înainte de răsăritul soarelui. Dar tăcerea e la fel de insuportabilă ca și cântecul. Se ridică din pat și se duce acolo.

„Uite“, zice el. „Bea de-aici.“

Didrik golește sticla de buzunar pe care Bjerg i-o apasă pe gură.

Se întoarce acasă, dar nu poate să doarmă, se întoarce la bărbat și rămâne stând pe jos, în ploaie. Simte că e puțin mai aproape de Rosine, stând lângă bărbatul ei. Pălăvrăgește despre călătorie, despre cum s-a îndrăgostit, despre ce-a simțit în biserică, atunci când toți s-au întors împotriva lui.

La ora șase, paznicul de noapte împotriva incendiilor trece pe acolo. Se apleacă peste deținut, grohăie iritat și-l anunță pe Bjerg că condamnatul a decedat.

Rasmus Bjerg se duce acasă. Se întinde în pat și se zgâiește în tavan.

A cincea poruncă
O alungare

(toamna-iarna 1788)

A cincea poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai lui pe scurt:

„Să nu ucizi.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură, încât să nu vătămăm viața aproapelui nostru sau să-i pricinuim suferință, ci să-l ajutăm și să-i fim aproape în toate primejdiile și nevoile vieții.

HALDORA KRAGSTEDT vede o femeie în oglinda mare din dormitor, îi studiază profilul, cum se răsucește în stânga, se răsucește în dreapta, se mângâie peste rochie și simte un junghi de greață, fluide acre care îi fac corpul să fiarbă și să gâlgâie. Undeva acolo înăuntru, în adâncurile ei de femeie, în spatele jachetei și corsetului, a burții umflate și a pilozității inghinale mult prea abundente, stă fierarul și se plictisește. Îl vede, chircit și dormind. E acolo, înăuntru, nu e o halucinație, el e real. S-a sfredelit în ea. Acum nu mai vrea să plece. O viață întreagă cu fierarul, se gândește ea, fierarul sugând la pieptul meu, fierarul întins în patul meu, stând la masa mea, să-l sărute pe fierar de noapte bună în fiecare seară, timp de douăzeci de ani. Trebuie să poată face ceva.

A încercat cu laudanum, pe care-l primește de la soțul ei ca să doarmă mai bine și să aibă pielea mai frumoasă, dar în doze

mici, ca să nu cadă în dependență. A golit flaconul dintr-o înghițitură și a dormit bușteан douăsprezece ore. Fierarul e tot acolo. A aplicat remediul local, injectându-l în vagin, o manevră neplăcută și în plus, complet lipsită de efecte. A încetat să mai ia medicamentul, fapt care a provocat o diaree promițătoare și un sentiment încurajator de a fi învăluită de zale de durere din cap până în picioare. Dar fierarul rămâne acolo, își suge hrana din ea și crește. Stă în continuare chircit, cu obrazul odihnindu-se pe genunchi, afundat într-un somn adânc. Dar în curând va începe să se miște, să-și îndrepte picioarele, să-și întindă brațele și să fie vizibil. E un gând insuportabil. A încercat să-l ațâțe pe Kragstedt să fie brutal, s-a aplecat peste masă și i-a strigat lucruri murdare, cu fundul drept în fața lui. El doar s-a uitat uimit la ea, cu o ceață distrată deasupra sprâncenelor.

„Ce e cu tine, scumpa mea?“ întreabă el. „E din cauza întunericului care se apropie? Te plictisești? Nu, termină cu asta, mă faci să mă simt jenat, ridică-te acum, trage-ți rochia în jos. Fata trebuie să sosească în orice moment.“

Ea se uită furioasă la el. El o bate ușor pe obraz. Ea zice ceva despre bărbăția lui, sau lipsa acesteia. El zâmbește cu gândul aiurea, aplecat peste coloanele lui. Ea sparge porțelan. El bate cu degetele în masă și se uită pe geam. „Cred“, zice el, „că dacă am înființa o stație sus, la colonia veche, am putea să pornim o captură rentabilă de balene în district. Tu ce părere ai, iubito? Am vorbit cu mai mulți căpitani de baleniere din Holsteinsborg și ei sunt de aceeași părere cu mine. Ai început să brodezi? Ei bine, un mod bun de a face iarna să treacă.“

Și-a scos andrelele, își alege de diferite lungimi și grosimi, se duce cu ele la closet și le bagă în vagin la întâmplare. Disprețuiește să se atingă singură, mirosul, fluidele lipicioase, dar e obligată, își bagă acolo andreaua, mai întâi cu grijă, caută apoi cepul moale și elastic și apasă. Țipă de durere, pe urmă se mușcă de buză și se uită în jos. Sângerează puțin, câteva picături curg de-a lungul andrelei. Plânge de bucurie. Seara, pe tampon sunt în continuare trei picături roșii distincte.

Dimineața, sângerarea a încetat. Fierarul e tot acolo. Se simte în deplină siguranță. Crește.

S-a gândit la posibilitatea de a i se destăinui soțului, dar își dă seama că asta ar duce la schimbări în viața lor de cuplu, schimbări asupra cărora nu are o privire de ansamblu, sau cu care nici măcar nu se poate pune față în față. Kragstedt ori ar face ceva în această privință, așadar l-ar pedepsi pe fierar, tatăl copilului, și prin asta chestiunea ar fi făcută public, nu numai în colonie, ci și acasă, în familie, în cercul de prieteni și cunoștințe, peste tot. Umilirea ei ar deveni defăimarea lui. Ei doi nu s-ar mai putea întoarce niciodată în țara natală. Ori, și asta pare mai probabil, el nu ar întreprinde nimic, iar consecința ar fi mai puțin dramatică, dar pe puțin la fel de insuportabilă în căsnicie. Și, în plus, n-ar mai putea să facă ce are acum de gând să facă.

Se duce singură la sursă, la fierar, ca să alunge el fierarul, spre exemplu cu un ștemuitor încins, sau cum se numesc uneltele lui.

El se holbează la ea. „Și copilul, e al meu?“

Ea se plimbă prin fierărie ca o furie, găsește obiecte ascuțite care par potrivite, el se duce după ea și i le ia.

„Al cui copil să fie?“

„Al negustorului? Doar e soțul dumneavoastră.“ Și simte asta ca pe încă un abuz că el, un bărbat care ar trebui dus la eșafod, își îngăduie să i se adreseze pe un ton atât de intim, de superior și de dojenitor.

Găsește o ștangă de fier forjat lungă de o jumătate de metru și o ține în fața nasului fierarului, o flutură puțin. „Asta“, zice ea zâmbind furioasă.

El i-o ia din mână și o pune printre celelalte unelte din fier. El oftează. „Doamnă Kragstedt, ce mă rugați dumneavoastră e imposibil. Nu sunt chirurg de campanie, nu fac avorturi și nici vraci nu sunt. Dacă bietul copil a ajuns acolo înăuntru, trebuie, în numele lui Iisus, să fie lăsat să vină pe lume.“

„Niciodată! Mai degrabă înghit o pungă de praf de pușcă și o lumânare de seu aprinsă.“

„Asta nu v-ar face să vă simțiți prea bine, doamnă.“

„Atunci ia-mă, ești binevenit să-ți faci treaba, așa cum ai făcut-o atunci.“

Fierarul se uită întristat la ea. „Nu vorbiți ca o curvă, doamnă Kragstedt! Nu vă prinde.“

„Ce s-a întâmplat cu dumneata? Parcă ți-ai citit din scoarță în scoarță culegerea de predici sau ai fost lovit de fanatismul profetic care înflorește în district.“

„Fiți bună și părăsiți fierăria, doamnă.“

„Chiar nu poți face nimic? Doar dumneata m-ai lăsat gravidă.“

El o privește. Emană repulsie și scârbă, de parcă ea a adus un miros dezgustător în fierărie. Pe urmă spune: „se zice că mangalul ar fi un mijloc împotriva sarcinilor nedorite. Dar asta trebuie să rămână între noi, doamnă.“

Ușa se trântește cu un pocnet când ea pleacă de acolo.

Mănâncă mangan, roade dintr-o bucată de parcă ar fi un măr. Are gust de sare și o ustură limba și o arde pe gâtlej. Se-așază și așteaptă efectul. Acesta se produce seara, când se îmbolnăvește oribil. Se apleacă peste butoiul latrinei și deschide gura și din ea iese voma, ca niște mături groase și verzi. Cade în genunchi și vomită mai mult, își pune obrazul pe scaunul privatei și simte cum corpul îi slăbește și-și pierde simțirea. Pe urmă plutește departe. Kragstedt trebuie c-a găsit-o pe jos, sau poate vreunul dintre bărbați. Când se trezește, se leagănă în brațele lui. Sunt în drum spre casă. El spune: „Nu mai trebuie să folosești privata slujitorilor, e rece și e murdar acolo, o să-ți construiesc eu una în spatele casei noastre“. Zace la pat mai multe săptămâni, tremură de crampe de stomac, își presează din stomacul sensibil gudron și fiere verde amestecată cu sânge în castronul alb emailat, vede cum pielea se face gălbuie și se retrage de pe unghii și se întinde peste nodurile degetelor și se gândește, dacă nu mor eu, să moară *el*! Dar el nu moare. Și nici ea nu moare. Continuă să se urmărească. Fierarul și-a săpat rădăcini adânci în ea. Nu vrea să iasă, în orice caz nu încă. El pare să fie singura parte din trupul ei care se simte bine.

Tânăra femeie indigenă o îngrijește cât timp stă la pat bolnavă. Sofie, menajera lor, o numește sora ei, deși nu sunt absolut deloc rude, și deși tot n-o place. Haldora nu-și dă seama cum e posibil. Fata are sarcina să se ocupe de nevoile ei și stă mare parte a timpului în dormitorul ei. Seara târziu pleacă, nu știe pe unde locuiește. Sofie îi povestește că fata are un copil, că vine de pe undeva din afara districtului, unde a trăit lucruri înfiorătoare. Acum a venit aici ca să fie o bună creștină. Se duce la preot și ia lecții de la el. După această afirmație, Sofie face o pauză, semn că ar urma o destăinuire, iar Haldora se întreabă dacă se întâmplă ceva nepotrivit între preot și fată. Gândul că un sălbatic e împreună cu un alb i se pare respingător. Aproape ca un fel de sodomie. Dar bineînțeles că n-ar fi prima oară când s-ar întâmpla. Poate ar trebui să-l întrebe despre asta cu următoarea ocazie.

Fata e la ea de dimineața până seara. Haldora vorbește cu ea, simte o alinare în a-i face confidențe acestei femei neștiutoare și necivilizate, care sigur nu înțelege un cuvânt din ce spune ea. În orice caz nu scoate nici un pâs. Îi dă niște haine de-ale ei, un maiou, niște ciorapi, o pereche de pantofi. Dorm amândouă în patul din dormitor, stau strâns lipite una de alta și are o senzație de protecție simțind căldura unui om care nu e soțul ei sau fierarul. Uneori, ele adorm și se trezesc cu Kragstedt stând în ușă și uitându-se la ele cu o ridicătură de sprânceană cufundată în gânduri.

„Se pare că e o bună companie pentru tine alintătura asta mică pe care ți-am găsit-o“, zice el.

Haldora Kragstedt slăbește mult în timpul verii și al toamnei, însă stomacul i se umflă. Simte cum fierarul se mișcă, mai întâi ca o bășică în intestine, apoi ca niște palpitații distincte. Fata își pune urechea pe burtă, se uită drept în față, ascultând cu privirea. „Ta-da, ta-da, ta-da“, zice ea. O apasă pe burtă, îi apasă pielea abdomenului cu degetele, îl duce pe fierar înainte și înapoi. Apoi îi arată Haldorei cu degetul mare și degetul arătător cât de mare apreciază că e copilul.

„Afară cu copilul!“ zice Haldora făcând cu mâinile o mișcare îndreptată în jos, de împingere.

Fata dă din cap. Ea zâmbește. „Nu, nu. Copilul nu afară! Copilul ta-da, ta-da, ta-da!“

„N-ar fi trebuit niciodată să te învăț daneză“, zice ea.

„Oricum, nu tu m-ai învățat să vorbesc daneza“, zice fata. „Misionarul Oxbøl a făcut-o.“

†

La câteva săptămâni după ce Morten Falck s-a întors din lunga lui călătorie de toamnă, ea îi scrie un bilet și i-l trimite prin fată.

Preotul apare pe o furtună de zăpadă, obosit și tușind după inspecția despre care îi povestește în detaliu.

„Învățătorul a trecut printr-o adevărată aventură acolo“, zice ea.

„Am eșuat“, spune el. „Domnul m-a lăsat să eșuez. Un biet om a trebuit să-și dea viața fiindcă am eșuat eu. Nu e ușor să te împaci cu asta. Dar probabil am fost încrezut. Mi-am primit pedeapsa și îmi plec capul cu umilință.“ Are o criză prelungită de tuse.

Ea se gândește că în ciuda tuturor lucrurilor, nu e singura într-o situație dificilă. A auzit clar țipetele bărbatului pe care l-au biciuit. A simțit că parcă ea e cea care țipă. Că parcă pe ea o nimerea sunetul șuierat al biciului. A simțit cum capetele lipicioase ale biciului îi jupoaie pielea de pe spate. Legată în lanțuri de un stâlp, gândește ea, cu cămașa sfâșiată, cu funcțiile cele mai intime alea trupului, dezvelite. Așa e să fii gravidă în ciuda voinței tale.

„Madam, soțul tău mi-a spus că ești bolnăvicioasă și melancolică de ceva vreme“, zice preotul.

Ea s-a sculat din pat și îl primește în sală. Stau la masă, el pe canapeaua cu spetează de nuiele, ea pe un scaun de piele, învelită într-o pătură și cu rochia adunată mizerabil, ca un

halat. Camerista intră cu o carafă cu bere, toarnă în pahare. Doamna Kragstedt observă că fata schimbă priviri cu preotul și că el zâmbește și dă din cap spre ea.

„Nu e ușor“, zice ea.

„Nu, nu e“, spune el pentru sine, oftând. „Ce nu e ușor, madam Kragstedt?“

„Să-i povestesc învățătorului despre necazul meu.“

„Hm, ei bine, aha.“ Bea puțin din bere și se uită după fată.

„Nu știu de unde să iau putere ca să-ți povestesc, domnule Falck.“

„Ești bolnavă?“ întreabă el. „Nu pari sănătoasă, madam Kragstedt.“

„Nu, nu sunt bolnavă. Din păcate. Mi-aș dori să fiu.“

„Dar nu spune așa ceva. O sănătate bună e o binecuvântare care ni se poate lua repede.“ Se ridică în picioare și se plimbă prin cameră, se uită la o fotografie de pe perete, studiază ceasul cu picior, trage perdeaua și se uită pe fereastră. Oftează adânc.

„Învățătorul a luat lecții de științe medicale când a studiat, nu?“ zice ea.

„Da, puțin, cum spuneam, doar puțin. Sunt familiar cu anatomia umană, și cu cea femeiască, și cu cea bărbătească.“

„Ai experiență în intervențiile chirurgicale, domnule învățător?“

„Puțin. Nu mult.“ Se duce și se așază. Se uită la ea. „La ce fel de intervenții chirurgicale te gândești, madam?“

„Din acelea care îndepărtează ceva nedorit“, zice ea.

Preotul amuțește. I se pare că e puțin palid în jurul gurii și nasului. Nu pare interesat câtuși de puțin de necazul ei.

„Am îndepărtat tumori“, spune el, „câteva dintre ele mari ca niște căpățâni de conopidă. Dar pacienții erau deja morți, înțelegi tu, era vorba despre disecții, deci nu știu dacă pot fi considerate valabile.“

Ea se închide în jurul secretului ei. Se abține să-l atragă pe preot în el. Stă cu cotul sprijinit de braț, cu fruntea sprijinită în căușul palmei. Părul îi cade în jos pe umeri, simte cum lacrimile îi fac șanțuri pe obraji. Scoate batista și își suflă nasul.

Atunci preotul începe s-o observe. Vine, cade în genunchi lângă scaun și o ia de mână.

„Dar ce se întâmplă, doamnă Kragstedt?“

„Păi“, zice ea și izbucnește în râs.

„Ce e cu tine?“

„Păi, mi s-a întâmplat un necaz“, zice ea plângând cu suspine. „Nu mai știu ce să mă fac.“

El scoate un scaun și se așază, o ține în continuare de mână. „Povestește-mi.“

„E oribil.“

„Pe mine nu mă poți șoca“, zice el.

„Ești sigur?“

„Încearcă!“ După voce, pare că așteaptă.

„S-a întâmplat cât ai fost plecat astă-primăvară“, zice ea, „iar soțul meu era în Holsteinsborg.“

El îi ascultă atent povestea, stă și o ține de mână, se uită la ea de jos, nu spune nimic.

„Și acum omul ăla se fâțâie liber peste tot și e virtutea întruchipată“, zice ea, „și citește din culegerea de predici și s-a făcut pios și simte că se află cu mult deasupra mea. Știe sigur că n-o să-l reclam.“

„S-a dus cu mântuirea lui“, spune Falck calm. „Domnul o să aibă grijă de el. Uită-l, doamnă Kragstedt.“

„Cum să-l pot uita dacă există aici înăuntru?“ Se apasă pe burtă.

„Soțul tău știe ceva?“

„Soțul meu a fost ocupat cu treburile lui în ultimul an, a fost foarte mult plecat, are multe îndatoriri, acum vrea să fondeze o stație de captură de balene, ca să se îmbogățească. Camerista mea știe totul, poate și Sofie, menajera.“

El o întreabă amănunte despre dată, despre lucruri intime pe care ea nu le-a discutat niciodată cu nimeni, în orice caz nu cu vreun bărbat, toate secretele acelea care pot fi o povară pentru o femeie.

„Scoate-ți rochia“, zice el, iar vocea lui e prietenoasă și liniștită, de parcă ar fi spus mănușă în loc de rochie.

Ea se deschide la jachetă și o lasă să cadă pe podea, pe urmă scoate combinezonul peste cap. Nu are corset. Pe urmă e goală. Îi simte degetele pe pielea spatelui. Apasă bătăturile unde au fost aș chiile de fier cărora camerista a trebuit să le dedice aproape o noapte întreagă pentru a le scoate. Se vaită. El plescăie, în semn că-i pare rău.

„Rănile s-au vindecat demult“, zice el. „Au mai rămas niște țăndări sub piele, dar sunt închistate și nu au nici o semnificație în afară de cea pur cosmetică. Totuși vor exista întotdeauna semne vizibile după abuzul la care ai fost supusă.“

Ea încuviințează din cap.

„Mai devreme sau mai târziu, soțul tău va descoperi asta. Să nu vorbesc cu el?“

„Nu, mai târziu.“ Își pune rochia pe ea și înnoadă cordonul în jurul taliei. Combinezonul a rămas pe jos. Pe urmă se duce la comodă și umple două pahare cu rachiu. Vine și pune unul din pahare în fața preotului, iar pe celălalt îl golește dintr-o suflare.

„Noroc, doamnă.“ El ridică paharul și bea, îl pune la o parte. Spune: „Unde e camerista, s-ar putea face utilă acum“.

„Cred că e afară, obișnuiește să stea pe scară și să fumeze pipă. Se pare că pentru asta o plătim.“

El iese și o strigă pe fată. Pe urmă zice: „Dacă ai chef, doamnă, să-mi permiți să întreprind o cercetare mai amănunțită a părților interioare.“

Ea deja s-a convins pe sine că el e singurul în care poate avea încredere și că o să facă exact cum spune el. „Fă ce e necesar“, spune ea.

El îi spune să se așeze pe pat și ea se întinde pe spate, cu jacheta descheiată și îi simte degetele experimentate plimbându-i-se pe pielea abdomenului, simte cum strâng și lovesc, și-l aude scoțând mici sunete mulțumite. Fata stă alături, cu picioarele îndoite sub ea și cu spatele sprijinit de perete. Se uită la mâinile mari ale preotului. Acum el ridică combinezonul și bagă două degete în vagin. Ea geme cu răbdare și simte degetele care-i mișcă uterul. Cu cealaltă mână, el apasă în jos peste osul inghinal. Apucă uterul și-l mișcă înainte și înapoi.

„Manevra asta am învățat-o de la profesorul Schiøtz“, zice el zâmbindu-i din spațiul dintre picioarele ei.

Își retrage mâna, își îndreaptă spatele și își șterge degetele pe batistă. „Doamnă Kragstedt, ești însărcinată.“

„Cât de avansată e sarcina, ce crezi?“

„În jur de cinci luni, după informațiile oferite de madam, plus dacă e să apreciem după mărimea fetusului. E o perioadă bună.“

„Bună? Pentru ce?“

„Pentru a îndepărta această – tumoare. Nu asta îți dorești?“

„Trebuie să mă gândesc.“ El se uită serios la ea. „Un avort e un lucru serios, mai ales pentru mine, preot hirotonisit, dar cu atât mai mult dacă aș fi fost chirurg, ceea ce nu sunt.“

„Nu te-am rugat să…“

„În schimb“, o întrerupe el, „această sarcină ți-a dăunat extrem de mult constituției. Să o lași să evolueze cu o naștere, asta ar aduce după sine pericol pentru viața ta.“

„Mi-aș lua zilele.“

„Exact! Putem așadar salva o viață, luând o viață.“

„Nu vreau să te oblig la nimic, învățătorule Falck.“

„Ha, spui asta acum! Mai bine n-ai fi venit deloc la mine cu așa ceva, dragă madam Kragstedt. M-ai pus într-o situație chiar dificilă.“

„Iartă-mă, domnule Falck. Dar tu ești singurul căruia mă pot încredința.“

În sfârșit se mută de la priveliștea oferită de vaginul ei ud și căscat și se așază pe marginea patului și o ia de mână cu degetele care încă sunt umede după consultație. Ea vrea să-și elibereze mâna, dar preotul o ține strâns.

„Madam Kragstedt. Haldora, scuze. S-au întâmplat atâtea în ultimul an, și mie și ție.“ Îi tremură mușchii feței, ea îi vede maxilarele lucrând.

„Învățătorul le-a avut și el pe ale lui“, zice ea cu glas mângâietor.

„Da, chiar ai dreptate! Am suferit înfrângeri, deja mi-am trădat chemarea. Dar tu, doamnă, tu ești un port de siguranță și

normalitate și tot ce simt eu e pe cale să alunece de la mine și să intre în acest ținut ciudat. Pe scurt, ești o prietenă indispensabilă pentru mine.“

„Și tu pentru mine, domnule Falck, Morten.“

„Mulțumesc. Mulțumesc.“ Se apleacă și o sărută pe obraz, pe urmă îi sărută mâna, își lipește fața de mâna ei și oftează prelung. Pare că e complet cufundat în gânduri. Fata indigenă e tot acolo, din câte își dă seama doamna Kragstedt. Și-a pus masca inexpresivă a sălbaticilor, îi întâlnește privirea întunecată peste peruca preotului.

Falck își îndreaptă spatele și se adună puțin. „De unde știi că nu e copilul lui Kragstedt?“

„La fel cum știu că nu e al tău, Morten.“

„Aha. Prea bine. Așa deci. Înțeleg.“

„Soțul meu a avut multe de îndurat în decursul ultimului an.“

„Dacă ar fi avut grijă să se ocupe de cea mai importantă îndatorire a sa, toate astea nu s-ar fi întâmplat“, zice Falck nervos.

Ea stă în continuare întinsă, cu burta descoperită și cu părul pubian care se prelinge ca un fir negru spre buric. Își simte propriul miros. Nu simte nevoia de a-și ascunde goliciunea. Se află dincolo de jenă și rușine. „Pot să mă ajuți să scap de el?“

„Hm“, zice Falck. Se lovește ritmic pe o parte a nasului cu degetul arătător, degetul pe care acum câteva momente l-a avut în ea. „Nu știu, madam Kragstedt. O să fac ce e cel mai bine pentru tine, va fi singurul meu considerent.“

„Mulțumesc. Am încredere în tine.“

„Dar copilul e și al tău“, zice el. „Să nu uiți asta.“

„La toate astea am avut luni de zile la dispoziție să mă gândesc bine“, spune ea nerăbdătoare. „Îl vreau afară din trupul meu.“

„O să vorbesc cu fierarul“, zice el. „O să-mi studiez manualul de medicină. O să mă gândesc la asta. Posibil, o să mă și rog. Pe urmă o să mă întorc la tine, Haldora, atunci o să vedem dacă în

calitate de chirurg sau de preot. Dar o să rămân întotdeauna prietenul tău, madam, să nu uiți asta.“

„Am văzut că a fost preotul pe aici“, zice Kragstedt seara în dormitor. „Ce-a căutat piaza aia rea la noi?“

„M-a mântuit“, zice ea.

„Aha“, pufnește Kragstedt. „N-ar trebui să se mântuiască pe el însuși mai întâi? Se zice că are relații nepotrivite cu menajera lui.“

„Eu nu cred în bârfa asta“, spune ea. „Misionarul nostru e un om bun.“

„Nu contest asta“, zice el pașnic. „Dacă te bucuri să vorbești cu el, foarte bine, din partea mea.“

Stau tăcuți câteva momente. O aude pe vaca Roselil mugind din depozitul de mărfuri. „S-a întâmplat ceva cu vaca preotului?“ întreabă ea.

Kragstedt râde. „I-o fi dor de fierar, care a avut grijă de ea cât a fost preotul plecat. Chiar cred că s-a atașat mult de scumpul fierar. A avut mare grijă de ea, așa se zice.“

„Aha“, răspunde ea. „Să sperăm că bucuria e reciprocă.“

„O, ce“, întreabă el, brusc iritat de tonul ei. „Fierarul n-o fi studiat el teologia, dar e un om excelent pentru Camera de Comerț. E mereu amabil și cooperant.“

„Sunt sigură că așa e. Nu am prejudecăți.“

„Fierarii au reputația de a fi dificili“, spune el, „da, chiar eu țin minte vreo doi din ăștia îngrozitori. Noi să fim bucuroși că am nimerit unul ca Hammer, care stă și citește din culegerea cu rugăciuni din zori și până-n seară și, în plus, s-a lăsat și de băut.“

„Da, Domnul să-l binecuvânteze“, zice ea.

Stau întinși unul lângă celălalt în pat, sub aceeași plapumă. O pătură albastră e împăturită peste marginea de sus a plapumei, formează o bordură albastră care le intră pe sub brațe și peste stomac. Kragstedt și-a împreunat mâinile, le ține pe piept. De fiecare dată când respiră, salteaua pârâie. O ține trează toată noaptea cu sforăitul lui. Stă întinsă, cu ochii ațintiți

în tavan, și se gândește la copilăria și tinerețea ei pierdută. Trebuie că a fost o fetiță visătoare, gândește ea, visa mereu la baluri la curtea regală și la pețitori de rang înalt care veneau navigând sau călare, îi tachina mereu pe tinerii care veneau să o curteze, purtându-se îngrozitor de urât cu ei. Acum regretă, nu pentru ea, ci pentru că le e milă de ei. Ei plecau, făceau jenați plecăciuni și spuneau la revedere, domnișoară Knapp, și pe urmă se simțea ciudat, furioasă și totodată disperată. Odată l-a lăsat pe morar să o sărute și s-o pipăie pe sub fuste, nu pentru că i-ar fi fost frică să spună nu, sau pentru că de fapt ar fi avut chef s-o pipăie careva, ci pentru că știa că el are acea ciudată dorință bărbătească, iar asta o făcea curioasă. Câți ani avea? Poate paisprezece, cincisprezece. Ține minte mâna care o cerceta, cum o strângea de coapse, cum tremura ca un animal mic și speriat, își amintește gura lui umedă și privirea care la început a fost dură, apoi încețoșată și îndepărtată, și într-un final, nefericită. Era bătrân, avea copii de vârsta ei, și mirosea exact ca harnașamentul calului. S-a smucit de lângă el și a luat-o la fugă spre casă. Îl simțise ca pe un arc încordat, precum cocoșul de la pușca de cremene. Asta o speria. Dar o făcea și curioasă. Ce se întâmpla dacă nu lăsai arcul să se declanșeze și cocoșul să ajungă în închizător? Da, acum știe.

Kragstedt doarme. Ea se apleacă peste el și suflă în lumânare, simte cum pieptul ei umflat îi atinge brațul. Pe urmă cade înapoi pe pernă. Afară, paznicul contra incendiilor anunță ora fixă și că totul e bine. Recunoaște vocea bună de canto a fierarului.

†

Falck revine două zile mai târziu. A vorbit cu fierarul, care a mărturisit tot și recunoaște că a făptuit un mare păcat, dar nu pare să aibă conștiința încărcată nici măcar un strop și sigur n-are nici un plan să-i spună ceva în fața negustorului. Un om implacabil! Ei, suficient cu asta, să-i încredințăm pe cei pierduți

pierzaniei lor. Preotul pare a fi într-o stare remarcabilă, i-a dispărut tusea, are culoare în obraji, marșează înainte și înapoi și explică amănunțit despre diferite tehnici de a face un *abortus provocatus*. „Există calea medicală“, zice el, „pe care madam a încercat-o deja, o cale pe care nu putem continua, și pe urmă există cea chirurgicală. Noi n-o să folosim nici una dintre ele.“ Îi aruncă un zâmbet șiret. „Adică, hm, le vom folosi pe amândouă.“

„Așadar, te-ai decis? Vrei să mă ajuți?“

„E o provocare“, zice el, „atât pentru teologie, cât și pentru științele naturii. În plus, pentru mine, personal. Da, o să te-ajut. O să fie o reabilitare a anilor mei de studiu, când n-am primit permisiunea de a-mi urma dorințele, ci a trebuit să ascult de tatăl meu și să mă fac preot. Am găsit o metodă sigură pentru îndepărtare.“

„Ce metodă?“

„Focul“, spune el rânjind nervos. „Focul e purificarea cea din urmă, de aici purgatoriul care spală sufletul de păcat și-l eliberează de cele pământești înainte de a intra în ceruri. O să avem nevoie de camerista ta, de lenjerie ruptă în fâșii, o lingură de praf de pușcă, puțină slănină topită, untură de pește așadar, plus instrumentele pe care l-am pus pe amicul nostru, fierarul, să le confecționeze.“ Îi arată o bară de metal îndoită și un instrument compus din mai multe părți desprinse care pot fi montate. „Numim asta cioc de rață“, zice el, „sau speculum“. Îi întinde instrumentul și o lasă să-l studieze. E rece și greu, îi zornăie în mâini.

I-l dă înapoi. Se uită la preot, îi lucesc ochii, pielea feței a căpătat o vagă nuanță argintie, cu pete roșii de entuziasm pe obraji. Seamănă cu un tinerel plecat la pețit. „Înțeleg. Dar pe unde intră focul?“

„O problemă recurentă la aceste intervenții“, zice preotul, „e aceea că, deseori, chirurgia duce la febră și sângerări și moartea pacientului, și medicamente pentru stări lungi de boală, așa cum ai simțit și tu pe pielea ta. Ceea ce vom face noi e să aplicăm o mică scânteie, un fitil de aprindere în, mhm, în

locul în cauză, iar dinamitarea controlată care se va isca atunci va, ei bine, sigur ai înțeles ce-am spus, ești un om inteligent.“

„N-o să doară?“ întreabă ea.

„Ba da, foarte tare. E nevoie de curaj și încredere și putere. Dar durerea e de scurtă durată, în plus, o să-ți dau înainte o doză zdravănă de laudanum. E posibil să adormi. Ești pregătită să faci asta, madam Kragstedt?“

„Sunt pregătită“, zice ea cu calm.

„Unde e soțul tău?“

„A plecat ieri. Se întoarce peste vreo două zile.“

„Excelent. Să pornim.“

O aduce pe fată, care aranjează patul din dormitor cu un cearșaf și dă la o parte plapuma și perna. Doamna Kragstedt se bagă în pat și ia laudanumul pe care Falck i l-a dozat. După aceea stă întinsă și așteaptă să apară somnolența binecunoscută și liniștea. Observă că Falck rupe un cearșaf în fâșii pe care le umezește într-un castron cu untură de pește. Întinde fâșiile umede pe un prosop. Pe urmă scoate cornul cu praf de pușcă și presară pulberea neagră peste benzi.

„Toate astea trebuie arse după ce terminăm“, zice el șoptind conspirator. „Sper că ești pregătită pentru asta.“

„Da, sigur.“

„Ceea ce întreprindem noi aici e o faptă pentru care putem fi pedepsiți, amândoi putem să ajungem la închisoare pentru asta.“

Ea se uită în jos, își privește trupul. Trebuie că a amorțit. Vede capul preotului, fără perucă, între picioarele ei. I se pare că vede păduchii de pe capul preotului, dar se gândește că o fi de la medicament. Încă nu simte nici o durere, are doar o senzație surdă că se cotrobăiește prin ea. Fata stă aplecată peste umerii preotului și ține o lampă și îi întinde ceva cu cealaltă mână. Se holbează amândoi la aceeași pată dintre picioarele ei, parcă absorbiți, cu lumina pâlpâindă a lămpii pe chipuri.

„Mai bine uită-te pe tavan, doamnă Kragstedt“, zice el. „Aici nu e nimic interesant pentru tine.“

Își pune capul la loc pe pernă. Se află într-o pădure unde lumina cade în crâmpeie verzi ca sticla, se plimbă prin spațiul dintre coroanele copacilor și frunzele cafenii de pe pământ. Nu e singură, e cu sora ei moartă, merg la braț, vorbesc și râd. Sora se va logodi, pretendentul e acasă și vorbește cu tatăl lor. Ea înșiruie toate lucrurile care trebuie cumpărate, mai întâi pentru nuntă, apoi pentru gospodărie, casă au, o vilă burgheză într-un oraș de provincie, servitori, cai și câți copii? Mulți copii. Și de unde au copiii? Păi, fiind împreună ca bărbat și femeie, zice sora. Haldora râde. E cel mai stupid lucru pe care l-a auzit. Adică, stând la masă împreună, plimbându-te braț la braț, sărutându-te? Asta duce la venirea unui copil, ce porcărie! Împărțind patul, șoptește sora, făcând împreună lucruri frumoase, care nu pot fi spuse. Lăsându-l să se apropie de tine, să intre în tine, până crapă puțin, deschizându-te, un act de metamorfoză care îl face pe bărbat sclav și pe femeie stăpân.

Aha, chestia aia, zice Haldora amintindu-și de morar.

După ce o să fii confirmată, o să-ți povestesc restul, zice sora.

„Stai nemișcată, scumpă doamnă Kragstedt.“

Se pare că a râs în somn. Acum se uită în tavanul negustorului, la bârnele imense de stejar care țin pe umeri scândurile din tavan, sau podeaua, dacă privești de sus. Șunca e acolo, sus, cu mirosul ei rânced, gândește ea, berea și rachiul negustorului se odihnesc în butoaiele lor burtoase, sacii cu cereale și arpacaș sunt acolo, precum și hameiul cu mireasmă dulce și tutunul cu miros iute. Chiar dacă eu nu le pot vedea, ele tot sunt acolo, lumea înseamnă mai mult decât micul balon din jurul persoanei mele, e mare, enormă și are coerență, există atâția oameni în ea, și sora mea Jensigne e în lume, deși e moartă, și tatăl meu mort, și mama și surorile mele care trăiesc, și eu sunt aici, deși ei nu știu că sunt încă aici, și habar nu au că stau întinsă aici și o să mi se bage o încărcătură cu praf de pușcă în vagin, și tuturor celorlalți oameni nu le pasă o iotă de asta, nici măcar mie.

Vede că preotul transpiră, îl vede aplecându-se și studiindu-i cu ochi mijiți deschizătura căscată și ce există înăuntrul ei.

„Mai multă lumină“, zice el.

Fata ține lumina mai aproape. Doar să nu-și pârlească părul, gândește Haldora.

„Mai multă lumină!“ zice preotul.

Fata deșurubează fitilul lămpii. Aceasta începe să șuiere.

„Mulțumesc“, zice preotul. „E mai bine.“

Simte că bagă ceva în ea, cârpele de cearșaf probabil. Fata ține speculumul care mărește deschizătura, balansând în același timp lampa.

„Madam Kragstedt“, zice Falck cu voce încordată, „acum o să introduc sonda asta în gâtul uterului. E posibil să simți o anumită durere, dar trebuie să încerci să stai nemișcată.“

Durerea vine ca un junghi, o fâșie de lumină sfâșietoare, iese din întuneric, fără să simtă ceva, o ia prin surprindere și o face să salte din uter.

„Nu te mișca, doamnă Kragstedt. Strânge din dinți.“

Junghiul revine, ea se smucește iar, dar nu atât de mult ca data trecută. Falck bombăne ceva, lucrează cu firul lung de oțel pe care probabil îl folosește pentru a băga cârpele în uter. Mormăie enervat.

„S-a întâmplat ceva?“ întreabă ea cu o voce pe care abia dacă o recunoaște.

„Nu, nu, nimic, scumpă doamnă, doar că e neașteptat de strâmt. Sunt nevoit să mă străduiesc puțin mai mult.“

„Aha.“

„E important să nu te miști deloc, madam Kragstedt.“

„Doamne sfinte, dar spune-mi Haldora“, zice ea.

„Da, da, Haldora, scumpa mea prietenă, acum trebuie să stai complet nemișcată câteva secunde. Acum o să pătrund.“

Ea apucă cearșaful de dedesubt și-și întoarce capul într-o parte. Dar când vine lovitura, uterul reacționează pe cont propriu, face un salt în sus, iar instrumentul pe care Falck încerca să-l bage în ea zboară prin aer și nimerește pe cearșaf, lângă femeie. Aude un strigăt, zgomot și zăngănit, sticlă care se sparge, urmată de un sunet șuierat prelung, pe urmă vine un pocnet și o licărire de lumină. Falck sare în sus cu un țipăt, își

ține mâna la față, îi arde părul. Am zis să aibă grijă la păr, gândește ea, dar acum poate scapă de păduchi. Simte o durere arzătoare, dar e de parcă vede durerea în loc să o simtă, s-a smucit din ea și e insignifiantă în comparație cu junghiurile pe care le-a simțit atunci când preotul a încercat să-și facă intrarea în uterul ei. Acum își dă seama că durerea arzătoare trebuie interpretată chiar ca durere, sfârâie și clocotește acolo jos, în ea, iar camera e pe cale să se umple de o duhoare sufocantă, de ars. Sare din pat și intră împleticindu-se în camera de zi, o vede pe fată venind în fugă spre ea cu o lopată. Pe lopată e zăpadă, se așază pe vine și își freacă uterul ars cu zăpadă. Aburi și fum negru se ridică în sus. În dormitor, Falck geme, apare în ușă și bâjbâie până la masă. Se așază pe canapeaua cu spetează de nuiele.

„Apă!“ geme el.

Fata aduce găleata, iar el se apleacă peste ea și își dă cu apă pe față.

„Un accident“, geme el, „lampă blestemată, praful de pușcă s-a aprins prea devreme, mi-a venit drept în față. Tu cum te simți, doamnă Kragstedt?“

Cu ajutorul fetei, scoate afară fâșiile carbonizate din vagin. Au un miros de carne asudată și salpetru. Iese puțin sânge și, când scot ultimele fâșii, sângele curge într-un șuvoi limpede și roșu în zăpadă.

†

Fierarul vine noaptea, la ora două, conform strigătului melodic al paznicului de incendii de jos, din port. A simțit o presiune crescândă acolo jos și a curs o grămadă de sânge cu niște cocoloașe ovale și negre, pe care Falck le-a studiat cu singurul ochi cu care mai vede. Are capul bandajat cu o cârpă, arsuri ici și colo pe față și o parte din păr i-a ars. Au băut mult rachiu, iar preotul a zis de câteva ori Tatăl Nostru și i-a povestit despre copilăria lui din Norvegia, despre anii de la Copenhaga

și, într-un târziu, despre simpatia pentru băștinașa care îi spală rufele.

Dar asigură că n-a atins-o, „sunt mai curând fascinat de ceea ce reprezintă ea“, explică el, „de libertatea ei, poate.“ Falck oftează. „Nu știu.“

Cântă amândoi câțiva psalmi. Se sărută și plâng. Fata intră și se întinde în pat ca să doarmă cu ea. Învățătorul se uită la ea pe furiș.

„Iată-vă“, spune el. „Pe amândouă.“

El se așază în camera de zi.

Ea îl cheamă când observă cum începe să o apese acolo jos, vine în reprize, se screme cât poate, în timp ce Falck o apasă pe burtă. Dar fierarul nu vrea să iasă, s-a agățat înăuntrul ei. Pentru prima dată simte un fel de duioșie față de copil. Luptă atât de mult să rămână într-o lume în care nu este dorit. E copleșită de simțăminte de vinovăție.

Dar acum simte că vine, iar Falck, care stă și supraveghează hemoragia, devine agitat. Apasă împreună, apoi ea aude un plescăit, un bubuit slab. Preotul se apleacă și ia ceva de pe jos. Dispare în camera mare, aplecat peste ce a căzut din ea. Câteva minute e o liniște mormântală. Pe urmă el se întoarce, împroșcat de sânge și cu ochii ieșiți din orbite. Dă din cap spre ea.

„Ce era?“ întreabă ea prostește.

„Nimic“, zice preotul chior de un ochi. „Absolut nimic. Madam, te rog să ierți un preot neștiutor, dar te-am diagnosticat greșit.“

„M-ai diagnosticat greșit?“

„Exact, madam, nu ești deloc gravidă!“

„Nu sunt? Și-atunci ce-a fost? De ce?“

„Nu s-a întâmplat deloc, madam“, zice Falck, „a fost un vis, un vis deloc plăcut, totuși un vis, nimic care să fi însemnat ceva.“

„Înțeleg“, zice ea.

„Acum întinde-te și dormi, madam Kragstedt. Sunt sigur că următorul vis o să fie mult mai plăcut decât cel pe care tocmai l-

ai avut.“

Și ea o visează pe Jensigne în patul în care naște. Stă lângă ea, se țin de mână. Sora doarme mare parte a timpului, iar când e trează nu are de obicei mintea foarte limpede. Dar într-o zi se trezește și se uită la ea cu o privire foarte atentă. Sunt singure, restul familiei e la etajul de jos. Haldora stă și o ține pe soră de mână. „Sunt lângă tine“, zice ea.

A șasea poruncă

Pirostrii

(1790)

A șasea poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai săi pe scurt:

„Să nu preacurvești.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură, încât să ducem un trai curat și modest, atât cu vorba, cât și cu fapta, și să ne iubim și să ne respectăm soțul sau soția.

MORTEN FALCK ARE un moment de aur. S-a cățărat pe una din stâncile joase, dar abrupte, din spatele coloniei, a găsit una cu fața spre sud și acum stă și se prăjește la soare. Și-a scos peruca, a scuturat-o de păduchi și a aruncat-o mai încolo, a desfăcut plasa pentru păr și lasă părul să îi atârne liber pe umeri. Simte cum aerul și soarele fac bine și părului, și lui, cu totul. Își trage în jos pe frunte borul larg al pălăriei și face ochii mici, ca să vadă mai bine, pielea feței e caldă, simte de parcă interiorul craniului îi e luminat de o rază albă, orbitoare. Se gândește că asta e o pace pe care trebuie că o simți imediat înainte de moarte. Dar nu are sentimentul că va muri, nu chiar acum. Și e ușor să fii mulțumit că nu ești pe moarte, cel puțin în această zi.

Cutia cu ierbarul e lângă el. Ține pe genunchi șevaletul cu o bucată de hârtie din blocul de schițe, dar nu a desenat nimic. N-a făcut desene din natură toată iarna trecută, de când și-a

pierdut vederea la ochiul stâng, s-a mulțumit să deseneze veșnicele femei goale închipuite, pentru a-și alunga singurătatea. Iar acum nu prea îndrăznește să se confrunte cu orbirea lui pe jumătate și cu recunoașterea faptului că vederea lui proastă fac imposibile desenul și studiile botanice. A fost obligat să admită că visul pe care l-a avut când a venit aici, acela de a elabora o *Flora et Fauna Groenlandica*, nu va putea fi materializat niciodată. Cu numai un ochi îi e greu să aprecieze distanța și să aibă perspectivă, lumea este compusă din suprafețe colorate care se împing una pe cealaltă în față și în spate, ca niște culise de teatru. Trecerile ușoare au dispărut. Suprafața individuală este detaliată suficient, dar el nu poate aprecia cât de departe e. Asta e o problemă și când își face plimbările. Deseori trebuie să încerce cu piciorul pe ce calcă și în general să se miște cu precauție, ca să nu calce greșit și să-și rupă glezna.

În loc să-și ia cu el blocul de desen, a început să urce pe munte cu o săpăligă de spart piatra. În fiorduri a găsit mai multe pietre cu urme de metale prețioase și într-o călătorie în nord a văzut sedimente de grafit pe pantele muntoase și în plus cărbune, mai la nord, pe insula Disko, din care o parte este deja exploatat, dar foarte nesistematic, din câte se pare, și doar ocazional, când e nevoie. Într-un săculeț acasă, în sala Misiunii, păstrează câteva cocoloașe de aur pe care le-a pescuit din pietrișul dintr-un râu, tot pe insula Disko. Sunt în jur de patru uncii de aur pur, aparținând de drept Camerei de Comerț, și în ultimă speță regelui, dar s-a gândit să nu-i pese de asta. Aurul e pensia lui, de ajuns pentru a-și întemeia o nouă existență când va ajunge acasă.

Morten Falck zâmbește în sinea lui.

La toamnă se fac trei ani de când e în țara asta. Timpul a trecut repede, s-au întâmplat lucruri îngrozitoare, dar și plăcute. A privit moartea în ochi de câteva ori, dar s-a uitat înapoi aproape fără să clipească. A devenit adult. Anii din Copenhaga n-au fost nimic altceva decât o copilărie prelungită. Mulți continuă în acest fel toată viața. Dar nu el. Îl trece un fior

când se gândește la ce-ar fi fost dacă s-ar fi căsătorit cu domnișoara Schultz și s-ar fi stabilit în vreo parohie din Danemarca. Scumpa Abelone, gândește el, cât rău ne-am fi făcut unul celuilalt. De aceea preferă locuința mucegăită pe care o are, lupta zilnică împotriva întunericului spiritual și un ochi pierdut. Cel puțin așa se înfățișează situația pe moment, privită de pe un platou stâncos și încălzit de soare din colonia Sukkertoppen.

Când vine acasă, vede că văduva a făcut curățenie. E curat și îngrijit, hainele îi sunt proaspăt spălate și sunt netezite și împăturite în ladă. Văduva nu e acolo. Probabil că s-a dus la familia Kragstedt. Dar îi simte mirosul. O catehizează în continuare, o pregătește pentru mila și mântuirea Domnului. Dacă pune și ea osul, i-a promis că la toamnă o să fie botezată și confirmată. Și e inteligentă. I-a predat toată iarna, iar ea poate să înșiruie pe de rost articolele și explicațiile mai repede chiar decât cel mai ager băiat de orfelinat. Singurul neajuns e că pune prea multe întrebări. Vrea negreșit să discute cu Domnul, adică cu reprezentantul Său local, adică misionarul Falck. Și dacă are ocazia să-l pună la zid, nu ezită nici o secundă s-o facă. El e o pradă ușoară. Uneori se simte ca un șoarece care încearcă să învețe o pisică să mănânce sănătos. El i-a explicat serios importanța de a fi umil când apari în fața lui Dumnezeu. Domnul disprețuiește îngâmfarea, zice el și, spre enervarea lui, aude ecoul tatălui său, profesorul de școală generală, dar tot continuă: „Dacă apari în fața Lui, trebuie să fii ca un copil curat și spălat și ascultător.“

„Misionarul Oxbøl m-a murdărit“, zice ea. „Am fost ascultătoare cu el și uite unde am ajuns.“

„Domnul o să se ocupe de Oxbøl“, spune el pentru Dumnezeu știe a câta oară. A obosit din temelii să audă vorbindu-se despre comportamentul de porc al preotului. E luat tot timpul drept contra-argument, un exemplu de decădere a principiilor creștine din această țară.

„Nimeni nu mă poate elibera vreodată de bătrânul preot“, zice ea cu tristețe.

„Ba da“, spune el. „Tocmai asta poate și vrea Domnul. El va spăla toate păcatele, el te va face curată și nouă ca un bebeluș. Ai încredere în El.“

O apucă de mâini și zice un Tatăl Nostru, ea îl acompaniază cuvânt cu cuvânt, șoptind ca pentru sine. După aceea pare calmă și plină de armonie. Salvarea sufletului, tocmai al acestei femei, a devenit importantă pentru el. Până acum a ținut lecții și a botezat în total cinci groenlandezi adulți, dintre care trei au murit. Dacă ea poate fi mântuită, gândește el, măcar voi fi făcut o faptă bună în țara asta. Numai că ea e plină de amărăciune și furie și e tot timpul cu ochii în patru. Fiecare atingere fizică e cumpănită cu minuție, fiecare cuvânt spus de el e întors și răs-întors.

„Ai încredere în mine“, zice el. „Eu nu sunt misionarul Oxbøl.“

„Ești danez“, spune ea.

„Amândoi avem o sarcină în fața noastră“, spune el apăsat. „Vreau să-ți câștig încrederea în numele Domnului, trebuie să te dezbraci de straiele îngâmfării.“

„Să mă dezbrac?“

E nevoit să își ceară scuze și să reformuleze. „Nu să te dezbraci cu adevărat, e o metaforă, un simbol, înțelegi tu. Noi toți ne dezbrăcăm în fața Domnului, nu e o chestiune carnală așa cum poate a fost cu preotul tău.“ Ea doar se uită țintă la el.

Iar el își închipuie, în spatele metaforelor și parabolelor, că are o relație mai intimă cu văduva. Că ea se dezbracă în sensul concret. Că se căsătoresc. Că o ia pe fiica ei la el. Că ea îi naște câțiva băieți puternici care să-l care pe umeri la mormânt. Uneori, ea îi aruncă o privire cercetătoare. Simte că parcă ar vedea drept prin el și nu apreciază ce zărește. Nu sunt demn de ea, gândește el.

Bătăi repetate la ușă îl trezesc din gânduri. În fața ușii e dogarul.

„Bună ziua, Dorph“, zice el.

„Pacea Domnului, misionare Falck. E posibil să schimb câteva cuvinte cu dumneavoastră?“

„Bineînțeles. Hai să ne așezăm aici pe scară. Soarele e minunat de cald.“

Se așază. Dogarul e un bărbat puternic cu un chip mare și mâhnit, impregnat de indignare îndreptățită față de această vale a plângerii și față de propria sa situație grea. Pe Falck îl apucă mereu durerea de cap când vorbește cu el.

„Păi, voiam doar să-l întreb pe domnul misionar dacă a mai auzit ceva.“

„Din păcate, nu, Dorph. N-a venit nici un vapor, iar inspectorul, așa cum știi, nu se bagă în asemenea chestiuni. Când o să vină vaporul peste câteva săptămâni o să vedem dacă e ceva pentru tine.“

„O să fie doar același lucru ca în anii trecuți“, zice dogarul dând din cap. „Se fac șapte ani de când aștept dispensa aia, iar ei nici măcar nu s-au ostenit să-mi dea un refuz oficial.“

„Sunt alături de tine, Dorph. Chiar sunt.“

„Trăiesc în păcat“, zice Dorph. Falck vede că gura dogarului a început să tremure de indignare. „Câtă vreme mai trebuie să fie bastarzi copiii mei? Câtă vreme va mai putea lumea să-i zică iubitei mele soții amanta dogarului?“

„Of, of“, zice Falck și îl bate ușor pe braț.

„Sunt un bun creștin!“ oftează dogarul.

„Unul dintre cei mai buni“, zice Falck. „Domnul îți vede faptele.“

„Dumneavoastră nu puteți face nimic, domnule Falck?“

„Ce-aș putea să fac?“

„Ați putea să ne cununați.“

„Hm“, zice Falck prost dispus. „Oricât de mult aș vrea să te ajut, nu prea există nici o cale posibilă prin care să ne punem împotriva autorităților.“

„Nu e datoria dumneavoastră să binecuvântați un concubinaj în care s-au născut deja patru copii?“ întreabă dogarul clocotind.

„Nu, nu e datoria mea. Trebuie să-ți reamintesc, dogarule, că dumneata, din propria voință, odată ți-ai luat o femeie indigenă

drept logodnică, deși, din câte știu, ai fost sever atenționat în scris de către învățătorul Krogh. Dar n-ai vrut să asculți.“

„A fost iubire“, zice Dorph și devine blând ca un mielușel.

„Poți să-i zici și așa, și nu mă îndoiesc că o iubești pe femeia ta. Dar atunci te-ai lăsat condus de desfrâul tău, și pentru asta plătești acum.“ O privire aruncată asupra dogarului îl face să regrete că a vorbit dur cu el. „O să vină un vapor curând“, zice el împăciuitor, „atunci o să vedem dacă e vreo scrisoare de la rege pentru tine.“

„Căsătoria e instituită de Domnul“, zice Dorph, „nu de vreun nebun de rege.“

„Dar aprobată de stat“, zice Falck avertizându-l. „Cele două constituie o unitate, să nu uiți asta.“ Dogarul s-a făcut mic, se uită țintă drept în pământ. „Îți promit, Dorph, n-o să rămâi necăsătorit. E un mare păcat și o mare rușine, o să fac tot ce pot ca să te ajut.“

„Domnul să-l binecuvânteze pe misionar“, zice dogarul bucuros și se duce la el acasă. Falck rămâne pe loc și se mușcă de buze.

Cealaltă femeie din viața lui e doamna Kragstedt. A petrecut multe ceasuri în sufrageria ei călduroasă pe parcursul iernii. I-a citit texte de Voltaire și Rousseau. „Omul s-a născut liber și pretutindeni e în lanțuri!“ Îi citește cartea lui din copilărie, *Robinson Crusoe*, în traducere în germană, savurează să lase vocalele nemțești să se audă în sufrageria negustorului. Ea e Robinson, el e Vineri, iar ea izbucnește în plâns din cauza lipsei de libertate, a infertilității ei și a plictiselii insuportabile dintre pereții de cherestea ai casei coloniei. Pe urmă se plimbă. Ies braț la braț din Copenhaga regelui, se plimbă de acolo colo prin cameră, vorbesc jovial despre ceea ce observă pe drum, tocul ușii, cercevelele ferestrelor, căpriori, el îi atrage atenția asupra caselor țărănești care se află în luminișurile dintre crânguri de fagi ieșite în afară și câmpurile ondulate, pline până la refuz de vite scoase la păscut. Ea dă din mână spre papură, margarete, piciorul-cocoșului și coada-vulpii, în jurul grilajului sobei, pe lângă sobă și înapoi. El se apleacă și culege un buchet pentru ea.

Ea ciripește fericită și ține buchetul ca pe un copil, la piept, îl mângâie cu mâna liberă. Înainte de a se duce acasă la el, o sărută pe obraz și simte cum ghearele ei pătrund în el și pe urmă îi dau drumul. Dacă moare Kragstedt, se gândește el, o s-o cer pe madam în căsătorie. E cel mai onorabil lucru pe care-l pot face. Dacă n-o să fiu deja căsătorit cu văduva atunci. Femeile din viața lui de acum sunt noi, însă dezbinarea e veche și binecunoscută.

Fierăria e deschisă. Intră. Fierarul e la bustul gol, îmbrăcat doar într-un șorț de piele, și bate o bucată de fier încinsă. Își îndreaptă spatele când îl zărește pe preot în ușă, însă Falck îi face semn să-și continue treaba. Fierarul suflă în foale de câteva ori și face focul să pălălăie, bagă fierul acolo, îl învârte de câteva ori, îl ridică și-l pune pe nicovală, unde îl bate din nou. Loviturile metalice au un ecou muzical. Falck face câțiva pași prin fierărie. Fierarul îl ignoră. Simte cum jumătatea de față întoarsă spre vatra de forjă i s-a încins de la căldura degajată de aceasta, în timp ce cealaltă jumătate o simte rece. Munca de forjare îl fascinează, are o magie alchimică, foc și întuneric, ceva ce ar trebui să ocolești, dar de care ești atras iremediabil. O transsubstanțiere, spirit care se propagă și se transformă în fier ce preia forma gândului cu ajutorul fierului. Mușchii umerilor fierarului joacă în lumina focului. Falck îl vede cu ochii minții aplecat peste trupul gol al doamnei Kragstedt, pe podeaua murdară. Aici s-a întâmplat, se gândește el, chiar aici.

Fierul șuieră și sfârâie când Hammer îl scufundă în jgheabul cu apă. Îl ridică din nou, îl cercetează cu privirea și îl pune la o parte pe nicovală. Pe urmă închide iar ușița vetrei de forjat. Se face întuneric și, brusc, frig. Se uită întrebător la preot.

„Aș vrea să te întreb ceva, Hammer.“

„Întrebați, domnule preot.“

„Te-ai gândit dacă ai vrea să-ți recunoști păcatele în fața mea?“

Fierarul tocmai își unge o felie mare de pâine neagră cu unt pe care-l scoate cu briceagul dintr-un castron de lemn. „Nu,

mulțumesc, domnule preot, nu e pentru mine. I-am spus preotului ce am de spus.“

„Ai făptuit păcate grave, fierare. Ar trebui să închei pace cu Domnul.“

„Domnul nu vrea să aibă nimic de-a face cu mine, și nici eu cu el, asta e situația. Ne lăsăm în pace unul pe celălalt. Eu știu ce am făcut, știu ce mă așteaptă când o să pun capul pe pernă pentru ultima oară.“ Îi aruncă o privire fugară lui Falck. „De ce sunteți așa de interesat de păcatele mele?“

„Iadul, Hammer. Ești pregătit pentru el?“

„Păi ce, cred că e cam ca aici“, zice fierarul înfulecând și dând din mâna în care ține bucata de pâine cu unt. „Doar puțin mai mare și mai cald, laolaltă cu toți vechii mei prieteni. Și e nevoie de un fierar în iad, nu-i așa?“

„N-o să mai fii dumneata așa încrezut când o să te afli pe patul de moarte“, zice Falck.

„Cu permisiunea dumneavoastră, domnule preot, cred că ar trebui să vă vedeți de propria moarte și pe mine să mă lăsați să-mi văd de a mea. Nici învățătorul Falck nu e chiar fără de cusur, din câte știu eu, nu?“

„O să mă rog pentru dumneata, Hammer“, zice Falck. „Dar nu-ți pot promite că o să ajute.“

„Să închideți ușa după dumneavoastră când plecați“, zice fierarul acru și îi întoarce spatele.

†

Întreprinde în compania lui Bertel o călătorie de o săptămână în arhipelag. Urcă la bordul șalupei negustorului care se îndreaptă într-acolo și coboară pe o insulă unde s-au stabilit o mulțime de băștinași pe perioada verii. Negustorul merge mai departe, spre sud, spre Godthåb. Falck alcătuiește un raport complet pentru Colegiul Misiunii, despre situația din districtul Sukkertoppen. Trebuie să conțină statistici și despre botezați și nebotezați, și despre cei pe care i-a găsit reticenți,

printre care medici autoproclamați, *angakoker*, dar și o descriere a condițiilor de viață din colonie și din așezările din țară. O *perlustration*, sau descriere a naturii, în tradiția lui Hans Egede. O *Cultura Groenlandica*. A scris un raport concentrat pentru vizita sa eșuată la profeți de acum doi ani și a primit un îndemn scris de la episcop să reia contactul cu renegații și să-i aducă pe calea cea bună, dacă e necesar cu forța. *Ceea ce cuvintele nu pot comunica, să propovăduiască pușca*, așa cum s-a exprimat episcopul Wedell în această privință. Un îndemn pe față la violență. În noul raport, are de gând să omită complet menționarea Fiordului Veșniciei și a întregului spectacol cu profeți, și în schimb să scoată în evidență lucrurile bune care se întâmplă. Mâna de păgâni pe care i-a botezat în ultimii doi ani se transformă în vreo patruzeci în raport, fiindcă i-a calculat și pe copiii de curând botezați. Nu amintește faptul că majoritatea s-au alăturat lui Habakuk după botez și că, în sine, colonia e pe cale să dispară din cauza lipsei de pescari și vânători, vâslași de caiac și ajutoare indigene, *kiffaker*, la Camera de Comerț.

O parte dintre adepții lui Habakuk stau vara în arhipelag. Îi recunoaște pe mai mulți, printre alții pe cele două vâslașe din călătoria cu polițistul Bjerg. Predică în aer liber și botează copiii unor părinți deja botezați. Și botezații, și nebotezații se adună să-l asculte, dar el știe că nu se lipește nimic de ei. E distracție de vară. Oamenii se adună, mănâncă împreună, fac schimb de soții, cântă pamflete, spun povești obscene de iarna trecută și ascultă la preot. E un comediant, nimic altceva. Cei care practică necromanția au în continuare o influență puternică asupra oamenilor. Se întâlnește cu unul dintre ei și discută prietenește, un bărbat ager cu vederea proastă și un picior atrofiat, care trăiește făcând ceea ce putința sa fizică mărginită l-a obligat să facă. Șamanul îi încredințează faptul că s-a gândit să se lase creștinat, dar n-ar fi bine pentru afaceri, așa că de aceea probabil va continua să fie păgân până moare. Falck îl învață Tatăl Nostru. Practicantul de necromanție îl învață un descântec. Se despart prieteni. Despre asta nu scrie nimic în raport.

Seara joacă șah cu Bertel. Ajutorul de preot a făcut un set de piese dintr-un dinte de narval. Uneori stau și joacă până noaptea târziu. Se întreabă dacă va fi vreodată prieten cu ajutorul de preot, persoana cu care petrece cel mai mult timp. Dar e ceva la Bertel care se sustrage acelei forme de familiaritate care poate duce la prietenie, și asta îl doare puțin. I-a povestit despre copilăria lui din Norvegia, despre părinți, despre soră, despre frații care au murit de mici, despre călătoria la Copenhaga și studiile la universitate. Nu știe nimic despre trecutul lui Bertel, nu mai mult decât știe de la Sofie, soția acestuia, care i-a spus că mama lui Bertel trăiește și locuiește tot în Holsteinsborg. Când l-a întrebat dacă știe cine e tatăl lui, a primit o privire furioasă drept răspuns.

Când se întorc în colonie, Der Frühling e deja în radă. Sunt o mulțime de oameni în colonie, băștinașii au venit aici în valuri, din cele mai îndepărtate colțuri ale districtului, iar echipajul vaporului face viața nesigură și pentru ei, și pentru cei din jurul lor. Îl salută pe căpitanul Valløe, care îi povestește una și alta de acasă. Căpitanul se interesează ce-i mai face vaca și el îl duce pe căpitan la locul unde stă și paște Roselil. Îi oferă căpitanului un pahar cu lapte. Valløe dă din cap suspicios. Cine-ar fi crezut asta? O vacă tocmai la Polul Nord!

Citește poșta care printre altele conține scrisoarea de la tatăl lui, în care îi povestește că mama zace la pat, răcită. Descurajat și speriat, pune la o parte teancul de scrisori. Sora pare că o duce oarecum bine. Măcar asta e o consolare.

Dogarul vine și îi bate la ușă în aceeași seară. Mult așteptata dispensă nu a sosit. Dorph e disperat și necăjit. Își frământă mâinile în timp ce vorbește, iar Falck trebuie să-l roage să se liniștească în repetate rânduri. Când, în cele din urmă, scapă de dogar, se duce la doamna Kragstedt și stă de vorbă cu ea un ceas. Negustorul nu s-a întors din călătoria lui, iar ea se simte deranjată de îndatoririle sociale legate de sosirea unui vapor. Falck îi cere doamnei un sfat în legătură cu dogarul.

„Ar fi o bună faptă creștină să-i cununi pe Dorph și pe logodnica lui“, zice ea.

„Poate că soțul tău nu ar îngădui, de vreme ce nu există o dispensă.“

„O să vorbesc eu cu soțul meu“, zice ea. „Hai să ne ducem la dogar și să-i dăm vestea cea bună.“

„Acum?“

„Dacă avem grijă ca dogarul și consoarta lui să fie cununați înainte ca soțul meu să vină acasă, atunci n-o să mai poată face nimic. Legăturile înnodate în cer nu pot fi rupte în două de nici o instanță pământească.“ Doamna Kragstedt se ridică și-și pune un șal pe umeri. Are puțină culoare în obraji, arde de nerăbdare să facă ceva.

„De mult nu te-am mai văzut așa, madam“, zice el.

Ea îi aruncă un zâmbet răpitor.

Casa dogarului se află la cincizeci de pași de cealaltă parte a casei Misiunii, aproape în vârful unei stânci joase. Un copil stă pe scară. Se aude zornăit și voci dinăuntru.

„Tatăl tău e acasă?“ îl întreabă doamna pe copil.

Băiatul se holbează la ei, părând că nu înțelege. Falck își dă seama că e imbecil. Un copil întârziat mintal. Asta nu ușurează situația dogarului. Schimbă o privire cu subînțeles cu doamna, pe urmă urcă scara și bate la ușă. Chiar dogarul deschide.

„Domnule misionar? Doamnă?“ Dorph face câțiva pași înapoi în cameră, plin de respect.

„Putem intra, bunule domn Dorph?“ întreabă doamna Kragstedt.

„Sigur că da“, răspunde dogarul. „Intrați. Aveți grijă la cap, tavanul e jos.“

Intră într-o cameră care miroase a pâine caldă și a fum de tutun. O indigenă bătrână stă la o masă și fumează dintr-o lulea. Amanta dogarului stă în alcov și-l alăptează pe cel mic. Falck vede că doamna Kragstedt se uită la sânii femeii, care sunt umflați de atâta lapte. Femeia îi răspunde privirii. Nu ascunde nimic.

„*Kutaa*“, zice femeia apoi.

„Bună ziua, doamnă“, spune Falck. Știe cât de ciudat trebuie să pară că a intrat la ei în casă împreună cu doamna Kragstedt

care, în ceea ce o privește, pare a fi complet căzută din cer din cauza căsuței mici, dar primitoare.

Dogarul trage două scaune pentru ei și îi spune ceva indigenei care se ridică și iese. Falck și madam Kragstedt se așază unul lângă celălalt, iar dogarul în fața lor.

„Cu ce vă pot fi de ajutor, doamnă Kragstedt și domnule învățător?“ întreabă Dorph. „Pot să vă ofer ceva?“

„Mulțumesc, Dorph“, zice Falck, „dar nu stăm mult.“

Falck se uită în jur. Casa e înțesată de mobilă lucrată de mână. Pe pereți sunt agățate reproduceri cu motive maritime aproape șterse. De un cui în sobă atârnă un ceainic deasupra câtorva cărbuni încinși. În dreapta sobei e o ușă care duce într-un dormitor mic. În patul de deasupra stau întinse două fetițe și se uită peste margine. Au ochi de semilună, oblici, și sunt tunse castron. Își dă seama că doamna Kragstedt stă și îi strânge mâna pe care o ține pe masă. Dogarul se uită la mâinile împreunate. Ce nu i-o fi trecând acum prin cap, se întreabă Falck. Își drege vocea și își eliberează mâna.

„Am vorbit cu doamna Kragstedt“, începe el puțin nesigur. „Și dumneaei își dorește foarte tare să ți se îndeplinească dorința, Dorph, ca, mda, relația ta să intre pe făgașul normal.“

„Am hotărât să fiți cununat“, îl întrerupe doamna Kragstedt.

„Aha“, zice dogarul și se uită la ei pe rând. „Da, asta eu v-am propus să faceți, domnule Falck.“

„Da, și acum o s-o fac, așadar.“ Știe deja că e pe cale să comită o greșeală gravă, iar tonul dogarului îl irită.

„Și când ar fi asta?“ întreabă dogarul neîncrezător.

„Mâine aveți timp?“ întreabă doamna Kragstedt.

„Deja mâine?“

„Da, de ce nu mâine?“ întreabă Falck. „Destul de potrivit, e duminică.“

„Atunci trebuie să întreb mai întâi“, zice Dorph.

„Să întrebi pe cine?“ zice Falck, dar apoi îl privește pe dogar în ochi. Izbucnește în râs. „N-ai întrebat-o mai de mult?“

„N-a fost vorba de asta până acum“, zice dogarul. Se ridică buimac și se uită la viitoarea lui soție care stă în alcov și

alăptează.

„Atunci cred că ar trebui să iei în serios lucrul ăsta și să-i ceri mâna femeii“, zice Falck.

„Acum?“ Dogarul pare îngrozit. „Și cum?“

„Cum *și cum*, dogarule?“

„Cum se zice în limba lor?“

„Nu vorbești limba băștinașilor? Deci nu poți vorbi cu propria ta soție?“

„Nu e soția mea“, zice dogarul enervat.

„Viitoarea, atunci.“

„N-am învățat niciodată“, zice dogarul și oftează. „Și de obicei nu sunt așa multe de spus între un bărbat și nevasta lui. Ce să fie?“

Falck dă din cap sceptic. „Aici nu te pot ajuta, Dorph. Trebuie să afli singur. Dacă tu chiar o vrei pe femeia asta, găsești sigur o cale de a-i spune.“ Se ridică. „Acum eu și doamna Kragstedt ieșim afară și așteptăm cu nerăbdare rezultatul cererii tale în căsătorie.“

Când ies, doamna Kragstedt se apucă cu mâna de cap. „O, Doamne“, zice ea. „Nu știu dacă să râd sau să plâng.“

„Din păcate, mie prostia omenească îmi e mult prea bine cunoscută, ca să mai fiu surprins“, zice Falck. „Însă dogarul nostru e în orice caz un specimen aparte.“

Băiatul e tot pe scară. Se uită la ei cu zâmbetul lui debil și cu ochii albaștri ca cerul. Este singurul copil al dogarului cu înfățișare preponderent daneză.

„Ce scump e“, zice doamna Kragstedt uitându-se la el. „Cum te cheamă, micuțule?“

Băiatul nu răspunde.

„Cred că e surd“, zice Falck. „Poate suferă de afazie, mut e, oricum.“

Din casă se aude vocea lui Dorph. Pe urmă se face liniște. Trag cu urechea, dar pe femeie n-o aud spunând ceva. Vocea lui Dorph se aude din nou. Lui Falck i se pare că sună de parcă dogarul ține o predică lungă. Se uită la doamna Kragstedt, iar ea se uită la el.

„Îmi amintește de momentul în care m-a cerut Kragstedt“, zice ea. „Nici noi nu ne înțelegeam.“

Se mută puțin mai departe de casă. Băiatul stă pe scară și se uită la ei.

„Acum se întâmplă ceva“, zice doamna.

Dogarul apare în ușă. Pare epuizat, dar zâmbește.

„A zis da“, spune el. „Atâta lucru înțeleg și eu din limba lor. Mă vrea!“

†

În certificatul de căsătorie pe care Falck îl eliberează a doua zi, scrie: *Prin prezenta se aduce la cunoștință lumii că Dorph Carl Julius, dogar în colonia Sukkertoppen, s-a căsătorit cu groenlandeza Maren Jensdatter ibidem. Ce a unit Dumnezeu nu poate despărți nici un om. Atestat. Misionarul Morten Falck, duminică, 2 august, A. D. 1790.*

În jurul acestui text a desenat două crenguțe de laur care se întind și aproape se întâlnesc în partea de sus a colii. Dogarul înrămează certificatul și-l atârnă pe perete acasă, printre pozele de pe mare.

„Vă mulțumesc“, zice el după cununie luându-i mâna lui Falck.

E ceva fariseic în vocea lui, doamna Kragstedt aude asta și de aceea îi spune lui Falck mai târziu: „Ai făcut o faptă bună acolo, Morten Falck. Domnul te va ține minte pentru asta.“

†

„O, ce drăguț!“ zice Jørgen Kragstedt fluturându-i certificatul de căsătorie pe la nas.

A trecut o săptămână. Negustorul s-a întors, doar cu două zile înainte de plecarea vaporului Der Frühling.

„Mulțumesc“, spune Falck. „Mi-am dat mult silința.“

„Bineînțeles că știi că nu e valabil“, zice negustorul. „Nu există nici o încuviințare regală pentru această căsătorie.“

„Cununia e valabilă“, zice Falck. „A fost realizată cu mâna pe Sfânta Scriptură și în prezența martorilor, printre care doamna Kragstedt în persoană.“

„Aha, atunci e valabil. Și acum eu anulez această căsătorie.“ Kragstedt rupe în două documentul de două ori, mototolește bucățile de hârtie și le aruncă. Le ia vântul și acum dansează pe jos. Kragstedt rânjește provocator către Falck.

„O să scriu alt certificat“, zice Falck. „Nu hârtia în sine hotărăște dacă dogarul e căsătorit sau nu.“

„Dacă îndrăznești să scrii alt certificat, îl anulez și pe ăla. Mai mult, o să le scriu superiorilor tăi ca să-i anunț cu ce se ocupă reprezentantul lor aici în colonie.“

„Căsătoria a fost făcută“, spune Falck calm. „Nici eu și nici tu nu avem ce să facem în această privință.“

„Căsătoria e anulată“, zice negustorul cu voce stridentă. „L-am înștiințat pe Dorph asupra erorii și îi pot garanta învățătorului că omul a înțeles pe deplin. Acum trebuie să înțelegi și tu asta.“

„Și poate și soția ta“, zice Falck zâmbind.

„Te avertizez în cel mai ferm mod să n-o mai ațâți pe soția mea împotriva mea. Asta va avea urmări enorme pentru tot restul vieții tale.“

Falck se duce la atelierul dogarului, unde acesta tocmai pilește un cap de pipă pe care l-a tăiat dintr-o bucată de os. Pe banca de lângă el se află o rindea, un ciomag și cleme. Dogarul nu-și ridică privirea.

„O să-ți emit alt certificat“, zice Falck. „Negustorul nu are putere nelimitată asupra ta.“

„Se pare totuși că are“, zice Dorph.

„Tu crezi în mila Domnului?“ întreabă Falck cu glas care pare mai ridicat decât ar fi crezut că e posibil în acest atelier.

Dogarul tresare. Pune la o parte capul de pipă și îl privește pe preot. „Cred în mila Domnului“, zice el. „Dar negustorul și mai-marii lui sunt stăpâni aici, peste viața pământească, și eu

aici, în cea pământească, preacurvesc și-i transform pe copiii mei în bastarzi, aici vreau eu să mă căsătoresc, nu dincolo.“

„Ești căsătorit“, zice Falck. „Îți emit alt certificat.“

„Acum, când o întrebasem și eu în sfârșit“, se plânge Dorph, „cununia se dovedește a fi nulă.“

„Nu e nulă!“ Falck s-a cam plictisit de încăpățânarea prostească a bărbatului. „Tu nu înțelegi că ești căsătorit în numele Domnului și că nici un om nu poate despărți ceea ce a legat El?“

„Dacă domnul misionar vorbește cu negustorul“, zice dogarul, „și-l face să accepte căsătoria, atunci îl cred pe domnul misionar.“

„O să vorbesc cu el“, răspunde Falck.

A doua zi se duce la dogar, însoțit de doamna Kragstedt, cu noul certificat. Doamna îl asigură pe dogar că de acum încolo nu vor mai fi probleme din partea negustorului. A vorbit ea cu el, îi spune, și-a dat seama că a greșit. Falck nu e sigur că există vreun fundament pentru asigurările doamnei, dar cum negustorul a plecat cu Der Frühling spre sud ca să mai facă o vizită la inspectoratul Godthåb și cum n-o să se mai arate la față timp de mai multe săptămâni, speră că lucrurile se vor mai liniști în acest timp. Dogarul cel puțin e mulțumit, în propriul lui fel bănuitor și tranșant, și primește cu o mică plecăciune darurile pe care i le înmânează doamna Kragstedt, o cuvertură brodată pentru alcov și o lampă cu gaz. Ea întreabă despre băiatul cel mare care stă mereu pe scările din fața casei. „E idiot“, zice dogarul oftând, „dar e cel mai scump lucru pe care-l am.“ Atunci doamna amuțește.

Dogarul înrămează certificatul și-l agață pe perete. Falck vede că gura i se mișcă într-un Tatăl Nostru abia auzit.

†

O săptămână mai târziu o invită pe madam Kragstedt într-o excursie. Pleacă din colonie, trec pe lângă casele băștinașilor,

suie pe stâncile joase și coboară spre țărmul vârfului estic al insulei, cu vedere spre uscat. O ajută pe madam să se cațere pe stânci și stă pregătit să o prindă când trebuie să coboare.

„Încearcă să-ți pui și tu fuste și corset, și-atunci o să vedem cine e cel mai mlădios“, zice ea râzând.

„Sigur tu ai fi aceea, Haldora“, zice el.

„A trecut atâta timp de când n-am mai ieșit la o plimbare. În prima perioadă ieșeam des, îmi desprindeam corsetul și mergeam liberă pe aici, ori singură, ori împreună cu soțul meu. Acum chiar nu mai am curaj. Nu mi-am dat seama că-mi lipsește atât de mult.“

„Putem să facem plimbări împreună“, zice el, „cât de des vrei tu.“

Madam se uită la el, cu un zâmbet frumos care aproape că e eliberat de urmările violului și avortului.

Încearcă să urmeze coasta spre nord-est, dar nu e ușor. Nu există plaje naturale pe insulă, și tot drumul, țărmul e tăiat de mici golfuri stâncoase și golfuri care au între ele colțuri de stânci abrupte și umede. Cizmele doamnei se înțepenesc adesea în crăpături, cade cu zgomot în bălțoace și își pierde echilibrul pe stâncile alunecoase. Dar insistă să continue. Pe urmă se află în dreptul unei prăpăstii de mai multe sute de metri și se dau amândoi mai în spate. Se așază pe jos, la ceva distanță de hău.

„Aud marea“, zice doamna. „Jos, în colonie, nu se aude niciodată, deși locuim chiar pe țărm.“

„Mereu sunt valuri mari care se sparg de țărm aici, la marea deschisă“, spune el.

Ea și-a desfăcut părul. Fâlfâie în bătaia vântului, îl simte lovindu-i blând obrazul.

La răsărit văd munți și zăpadă și ghețari. El îi povestește cum arată acolo înăuntru.

„Eu sunt ca un orb“, zice ea descurajată. „Mie trebuie să-mi spună cineva cum arată lumea.“

„Nu poți să-i spui soțului tău că ți-ar plăcea să-l însoțești în una din călătoriile lui?“ propune Falck.

„Nu vrea să mă ia cu el.“

„L-ai întrebat?“

„Am observat asta. Și n-aș simți decât că stau în calea treburilor lui.“

„Dar ești soția lui.“

„Da, exact.“

„Poate că îi e teamă să nu răcești“, zice el.

„Da“, răspunde ea puțin ironic. „Există o explicație pentru toate.“

Înainte de a se ridica pentru a porni înapoi, ea se lipește de el și vrea să îl sărute. El o sărută ca de obicei pe obraz.

„Mulțumesc, Morten“, zice ea. „Ce m-aș fi făcut fără tine?“

„Ai fi fost nevoită să-ți iei un amant.“

„Tu ești mai bun decât un amant“, zice ea. „Tu ești un prieten.“

Când se întorc în colonie, negustorul e în fața clădirii și se uită la ei.

„Jørgen“, zice ea. „Ai venit deja acasă?“

„Da. Am sosit poate într-un moment nepotrivit?“

„Nu, dragul de tine, ce minunat că ești din nou acasă. Am ieșit cu misionarul într-o minunată excursie în sălbăticie.“

„Învățătorule“, zice Kragstedt.

„Negustorule“.

Se privesc. Lui Falck i se pare că zărește o urmă de zâmbet la celălalt, în colțul gurii.

„Tu intră la căldură“, zice negustorul. „Învățătorul și cu mine avem ceva de discutat.“

Doamna Kragstedt urcă scările. Aruncă o privire în grabă asupra celor doi bărbați, pe urmă dispare pe ușă.

Falck încearcă să pară amabil. „Ce vrei de la mine, negustorule?“

„Vreau să vorbesc cu tine despre blestematul ăla de dogar. Hai să ne ducem la depozitele de mărfuri.“

Coboară printre clădiri și merg pe debarcaderul de lemn. Când ajung la capătul lui, Falck spune: „Voiai să vorbești cu mine despre dogar?“.

„Despre fericitul soț cu acte în regulă, da. Am auzit că există un nou document.“

„Corect. Dar cum am mai spus, documentul în sine nu e important. Are doar o valoare simbolică.“

„Exact“, spune negustorul. „De aceea l-am eliberat de el, ca să nu trebuiască să-și amintească tot timpul că i-ai băgat în cap că e căsătorit.“

Se îndreaptă spre uscat din nou, Kragstedt merge cu o jumătate de pas înainte. Falck se oprește. Negustorul continuă câțiva pași, pe urmă se întoarce și se uită la el.

„Vă acuz de blasfemie“, zice Falck.

„Dumneata ai habar ce pagubă mare i-ai pricinuit bietului om, învățătorule Falck?“

„Am scris un raport complet despre cele întâmplate“, zice Falck. „Și înțeleg că sunt nevoit să mai adaug un paragraf care te pune pe dumneata, prea stimate negustor Kragstedt, într-o situație foarte dezavantajoasă.“

„Un asemenea raport va deveni în același timp – asta dacă te ții de adevăr și-l trimiți – propria ta cerere de demisie“, zice negustorul.

„Sunt mai multe semnături pe document“, spune Falck. „Printre altele, semnătura doamnei Kragstedt.“

Vede că negustorul strânge din dinți. Face ochii mici și privește fix.

„Unde se află acest document?“

„Unde e certificatul de cununie?“

„Hm“, zice negustorul. „Propun să facem un mic troc.“

„Cum poftești, negustorule.“

„Ai câștigat o bătălie“, zice Kragstedt, „recunosc asta, dar pierzi războiul. Crede-mă pe cuvânt.“

„Salut-o pe scumpa dumitale soție“, nu se poate opri Falck să zică.

†

Duminică e o zi cu soare strălucitor. La ora opt s-a adunat un grup mare de oameni în fața casei Misiunii, și botezați, și nebotezați, și tot contingentul coloniei cu excepția intendentului Dahl, a polițistului Bjerg și a negustorului Kragstedt. Dogarul Dorph vine încălțat cu cizme lustruite și îmbrăcat într-un bonjur negru și ciorapi albi, favoriții militărești îi sunt periați pe spate, părul, fără perucă, e negru și ușor ondulat și prins într-un nod întins la ceafă, de unde se extinde ca un evantai între omoplați. Le ține pe cele două fetițe ale sale în brațe, stau cu capul de umerii lui. Dogarul nu-l scapă din ochi pe învățătorul Falck, care stă și-i așteaptă pe el și pe soția lui în ușa de la sala Misiunii. Mireasa e îmbrăcată mai simplu, cu o rochie de loden într-o nuanță de albăstrui pal și cu cizme cu margini de blană de câine. Îl ține în brațe pe bebeluș. Băiatul cel mare, îngerul cu ochi albaștri, nu e cu ei.

Învățătorul Falck îi salută pe dogar și pe soția lui. „O așteptăm pe doamna Kragstedt“, zice el, „și după aceea începem.“

„Acum chiar sper că se rezolvă“, spune dogarul. Le dă jos pe cele două fetițe. „Și că negustorul nu va distruge iar totul.“

„Nu uita că această nuntă e doar o confirmare a ceva ce e un fapt cert de multă vreme“, zice Falck. „Ești căsătorit deja de mai multe săptămâni. Numai că vrem ca toată colonia să fie martoră la cununia voastră. Negustorul nu are curaj să se pună cu proprii lui oameni, ar fi o prostie din partea lui. Ei, uite că vine și madam.“

Se întorc și o văd pe doamna Kragstedt venind dinspre clădirea coloniei. Rochia ei mare și roșie face valuri în jur, are margini de cute creț colorate care seamănă cu niște mlădițe de flori. Pe cap poartă o bonetă ruginie cu un văl de muselină care-i atârnă pe spate și se amestecă cu părul gros, șaten-mahon. Cei adunați acolo amuțesc. Oamenii întorc capul și o urmăresc pe doamnă cu privirea. Ea trece aproape de fierar cu un zâmbet sigur pe sine, pe urmă ajunge la Falck și la cuplul de miri.

„Bine ai venit, madam“, zice Falck sorbind-o din priviri. „Soțul tău unde e?“

„Soțul meu doarme“, zice ea încet. „I-am pus aseară o măsură de laudanum în vin, așa cum ai propus tu.“

„Magnific, madam Kragstedt. Să sperăm că o să aibă un somn lung și tonic.“ Se întoarce spre mulțime și vorbește cu voce joasă: „Bine ați venit în casa Domnului în această frumoasă duminică, păgâni și creștini, groenlandezi și danezi, oameni în toată firea și copii. Acum veți fi prezenți la o ceremonie sfântă, o căsătorie între doi oameni care se iubesc. Haideți să interpretăm strălucirea minunată a soarelui drept o proclamație a încuviințării Domnului pentru încheierea acestei căsătorii și să nu lăsăm pe nimeni, oricât de puternic ar fi, să rupă această legătură.“

„Amin“, zice dogarul.

Falck se dă la o parte și oamenii intră buluc. În același moment începe să sune clopotul.

„Cine trage clopotul?“ întreabă Falck furios. „Am rugat expres să nu se sune astăzi, din respect pentru negustor.“

„Cred că e polițistul Bjerg“, zice doamna Kragstedt. „Trebuie să termini ceremonia înainte ca soțul meu să vină și să te oprească.“

Actul cununiei se petrece în liniște și pace. Când se termină, Falck spune adunării din sala Misiunii care e plină până la refuz: „Această mică ceremonie la care ați fost martori nu este o cununie în sine, este doar o confirmare publică a unei cununii care s-a petrecut și care e atestată de mult timp. Am ales să o repetăm astăzi pentru bucuria și încurajarea locuitorilor întregii colonii, și pentru ca toți să știe următorul lucru: conviețuirea dintre dogarul nostru și Maren a lui e binecuvântată de Domnul și nu poate fi ruptă de nici un muritor.“

„Învățătorule Falck!“

Deja l-a văzut pe negustor în ușă. Acum toți se întorc spre el. Kragstedt se apropie de Falck. Are hainele neîngrijite, părul ciufulit, se zgâiește în sala Misiunii cu ochii bulbucați. Sub braț

ține steagul coloniei ca pe o legătură de rufe. Într-o mână are un pistol.

„Am dat jos steagul“, zice el cu voce groasă. „Sfântul nostru steag nu trebuie mânjit cu această faptă care e împotriva legii. Acum toată lumea pleacă acasă și, în numele Maiestății Sale, regele Christian al VII-lea, ești arestat, învățătorule Falck!“

Gesticulează lipsit de vlagă cu pistolul. Oamenii care stau lângă el fac un pas în spate.

„Pistolul nu e încărcat“, zice Falck. „Nu există nimeni doritor să te ajute să-ți exerciți ordinele.“

Negustorul se împleticește puțin pe picioare, își șterge fața cu un colț din steag. Falck îl apucă de umăr și îl sprijină. El se smucește și îndreaptă pistolul spre preot.

„Ești diavolul în persoană“, spune el. „Mi-ai distrus căsnicia, îi instigi pe oameni împotriva mea.“

Acum mulțimea începe brusc să cânte, condusă de Bertel, care îi dirijează cu mișcări ample din brațe. Cântă pe mai multe voci. Negustorul face doi pași înapoi, pe urmă se îndreaptă clătinându-se spre ușă și iese. Se cântă mai mulți psalmi. Apoi sala misiunii se golește treptat, până când Falck rămâne singur cu doamna Kragstedt. Ies împreună. Negustorul stă pe o piatră din fața casei și se uită apatic la ei. Doamna se duce la el, se așază pe vine și îl mângâie duios pe obraz.

„Bietul meu soț. Hai să mergem acasă, o să-o rog pe Sofie să-ți facă o ceașcă de ciocolată caldă.“

Negustorul se apleacă și își sprijină capul de umărul ei. Ea îl bate pe spate și îi aruncă o privire lui Falck. El se duce la dogar ca să participe la petrecere. Câteva clipe mai târziu îi vede pe negustor și pe soția lui îndreptându-se de mână spre clădirea coloniei. Pe perete, acasă la dogar, atârnă al treilea certificat de căsătorie dat de Falck, după părerea lui cel mai reușit din punct de vedere artistic.

†

Într-o dimineață devreme, la o săptămână de la ultima cununie, vede șalupa negustorului ieșind ușor prin golf și cotind-o spre largul mării. Sunt doi bărbați în șalupă. Prin binoclu îi recunoaște pe negustor și pe Rasmus Bjerg. Se interesează în stânga și în dreapta și află că negustorul a pornit-o spre sud, spre Godthåb, sigur pentru a vorbi cu inspectorul.

„Sper ca negustorul să nu se înece pe drum“, zice dogarul.

„Da“, spune Falck. „Și eu sper același lucru. Totuși“, adaugă el, „căile Domnului sunt nebănuite.“

„Amin“, răspunde dogarul.

Urmează câteva zile pașnice. Se apropie toamna. Treptat a început să se simtă acasă în acest ciclu, câteva luni agitate de vară urmate de o perioadă îndelungată de întuneric și liniște. În fiecare dimineață se postează pe stâncile de la ieșirea din colonie și stă la pândă după șalupa negustorului. Dar negustorul nu apare. Trece septembrie, octombrie trece și ea în cea mai mare liniște. Dar nu și Kragstedt. Doamna probează rochia neagră. Falck o ajută să și-o ajusteze, cu gura plină de ace cu gămălie. Îi citește din *Candide*, stând în fața ei cu picioarele femeii odihnindu-i-se pe genunchi. Văduva vine să se pună la dispoziția doamnei, sau a lui Falck, însă ei o trimit acasă.

Într-o dimineață s-a afișat o proclamație pe ușa depozitului cu provizii. Oamenii stau și o citesc și discută ce scrie acolo. Lui Falck îi stă inima în loc. A zărit șalupa negustorului, legată de ponton.

Se duce la depozitul de mărfuri și vede că proclamația e semnată de inspectorul Rømer. Mijește ochiul prost și citește:

Instanța judecătorească decide: Prin prezenta se aduce în mod oficial la cunoștința celor stabiliți în colonie și echipajului danez delegat la Camera de Comerț următoarele:

Căsătoria dintre dogarul Carl Julius Dorph și Maren Jensdatter este declarată nulă.

1. *Dogarul Carl Julius Dorph, începând cu data la care această proclamație este expusă spre citire în colonie, se va considera concediat din slujba de dogar la Camera de Comerț și prin aceasta privat de avantajele aferente, precum locuință, plata în natură și dreptul de a circula liber prin colonie și districtul învecinat.*

2. *Oricine dovedește nesupunere față de această proclamație și față de administratorul coloniei, negustorul și comandantul Jørgen Kragstedt, va fi, la fel, considerat concediat și pasibil de proces și pedeapsă.*

Dieterich Rømer
Inspector la Inspectoratul de Sud din Godthåb
27 octombrie 1790

Cam la așa ceva se așteptase, cu excepția faptului că acolo nu apare nici măcar un cuvânt despre rolul lui în toată povestea asta. Se așteptase și se obișnuise cu gândul de a fi concediat. Faptul că negustorul și inspectorul Rømer, cei mai mari doi dușmani ai lui din țară, omit să-l numească în proclamație, e aproape cel mai rău lucru. Prin asta, vina pentru tot ce s-a întâmplat se află pe umerii lui.

Seara bea tot ce i-a mai rămas în sticla cu rachiu, pe urmă bea ce vin și bere mai găsește. Se trezește de la niște bubuituri și mai întâi crede că e mahmureala care îi face ecou în cap, dar pe urmă bate din nou. La ușă sunt mai mulți bărbați. Au făclii în mâini, țipă unul peste altul și preț de o clipă îi este teamă că au venit să-l ia și să-i pună cătușe, la ordinul negustorului. Pe urmă înțelege fragmente. Ceva s-a întâmplat. Dogarul. Topitoria de ulei de pește. În numele lui Iisus!

Își ia rapid pe el sutana și cizmele și se duce cu bărbații în port.

Fierarul stă de strajă în fața fabricii de ulei de pește. Îi deschide ușa preotului și-l bagă înăuntru. O făclie mare e înfiptă într-un suport pe peretele de deasupra ușii. Îi luminează de jos corpul greu al dogarului, atârnat de lanțul de deasupra

oalei de fiert, și chipul, deformat și marcat de o tristețe fariseică.

„Îi curg balele în continuare“, zice fierarul care stă lângă el și privește. „Trebuie să se fi spânzurat acum mai puțin de o jumătate de oră.“

„Ce mai așteptați?“ zice Falck. „Dați-l jos imediat.“

Printr-un talmeș-balmeș de sfori și noduri, dogarul a făcut coborârea cadavrului său aproape imposibilă. E o iuțeală postumă, dar nimeni nu râde, poate doar dogarul însuși, oriunde s-ar afla el acum.

„A făcut exact ca învățătorul Krogh“, zice fierarul care se luptă să desfacă frânghia ce-l ține pe dogar sus, de lanțul de care e prinsă bine, cu ajutorul un ghem de noduri. Dulgherul, bucătarul, polițistul Bjerg și doi dintre polițiștii indigeni ai coloniei încearcă să tragă cadavrul dogarului pe lângă cazanul de fiert slănina, în timp ce Falck supraveghează coborârea de la o distanță potrivită. În ciuda acestor eforturi, dogarul le alunecă din mâini și cade cu zgomot în cazan. Falck se întoarce scârbit când mirosul de carne de om fiartă umple încăperea. Se strigă după cârlige pentru bărci, oamenii înjură. Pe urmă reușesc să-l scoată de acolo, dar nu-l pot atinge din cauza căldurii și aterizează pe pardoseală cu un sunet de pește mort. Falck se duce la el și se așază pe vine. Fața dogarului s-a umflat din cauza uleiului opărit și se holbează în sus în tavan cu un rânjet blajin și strălucind de grăsime.

În fața fabricii de ulei de pește e soția dogarului. Falck se duce la ea. Are bebelușul în brațe. Băiatul debil e lângă ea. Îl strigă pe tatăl său în groenlandeză cu o voce care behăie maniacal. Cineva îl ține ca să nu alerge înăuntru.

Falck o bate pe soție pe umăr. Nu știe ce să zică. Îi vine să vomite. Și vine Kragstedt. Pare bucuros.

„Acum vezi și tu ce-ai provocat“, zice el. „Îmi permiți să fiu primul care te felicită, domnule învățător?“

A șaptea poruncă
O salvă pentru regele nebun

(1791)

A șaptea poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai săi pe scurt:

„Să nu furi.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură, încât să nu-i luăm aproapelui nostru banii și bunurile sau să ni le însușim cu mărfuri false și înșelăciune, ci să ajutăm ca bunurile și prosperitatea lui să sporească și să fie puse la adăpost.

ÎNTUNERICUL S-A REVĂRSAT asupra ținutului. Când soarele se retrage spre sud, gheața apare alunecând ușor dinspre nord. Gerul se simte pe obraji ca o lamă de ras. Marginea gheții e la aproape o zi de mers pe jos, zic vânătorii și pescarii, singurii care înfruntă frigul, încălțați în cizme cu franjuri și îmbrăcați cu hanorace de piele jerpelite, căptușite pe dinafară cu foi din ziarul *København*s *Adresseavis*.

Pârâie sub brațurile subțiri ale lui Morten Falck când se întoarce grăbit spre casă de la drumul de penitență până la biroul Camerei de Comerț, unde intendentul i-a predat plata în natură. Negustorul n-a fost de față și Falck se bucură. Mai nou, Kragstedt îl evită cât poate, iar Morten Falck îl evită pe Kragstedt. Nici pe madam n-a mai vizitat-o de mult. Intimitatea care se născuse între ei a fost prea mult, cel mai simplu a fost să

se îndepărteze ușor unul de celălalt. L-a văzut pe negustor plimbându-se cu soția la braț, în afara coloniei, și întorcându-se roșii în obraji. Asta l-a făcut să simtă un junghi de gelozie. Îi lipsesc vizitele la madam, căldura din sufrageria negustorului, discuțiile despre romanele pe care tocmai le citesc, rachiul bun, pendulul cu picior, care măsoară șchiopătând timpul care stă în loc. Îi lipsește intimitatea cu alt om. Dar apreciază și singurătatea.

În schimb, vizitează podul casei negustorului din când în când. De chei a făcut rost într-o zi când stătea în biroul Camerei de Comerț și-l aștepta pe intendent. Erau pe o masă, chiar sub nasul lui, și le-a luat, adică mâna lui le-a luat. Când a venit acasă cu modesta rație reprezentând plată în natură într-un sac, mâncare și băutură pentru o săptămână, a scos legătura de chei și s-a gândit ce-ar putea să facă cu ea. După care s-a decis să folosească cheile în scopul pentru care sunt făcute: acela de a deschide o ușă. De aceea a avut suficiente coloniale din toamnă și până acum. Roselil încă mai dă un strop de lapte. Se gândește serios să o ducă la tăiat. Puținul lapte nu compensează cheltuielile și bătaia de cap pe care o are cu ea. Dar nu se îndură s-o omoare. Fierarul a adoptat-o cu timpul. Și nici nu vrea să audă că o să i se ia jugulara. Dar nici nu vrea să plătească pentru furaje.

Se duce în bucătărie, prepară arpacaș cu carne de porc și își ia mâncarea în cameră și o mănâncă acolo, o înfulecă și șterge farfuria cu pâine. Stomacul chiorăie un mulțumesc furios pentru mâncare. Ceasul e puțin peste patru, a terminat de catehizat și de dat lecții, nu are nici o vizită în acea după-amiază, asta dacă nu trimite cineva vorbă după el. Cândva, văduva ar fi bătut deja la ușă pe vremea asta, ca să-i primească îndrumarea. Zâmbește trist. Sunt mai multe luni de când a dispărut. Habar n-are unde se află. Se îndoiește că a apucat-o spre Fiordul Veșniciei și e sigur că nici în Holsteinsborg nu e. Altminteri, poate fi oriunde. Botezul ei s-a amânat tot timpul, ori că a intervenit altceva, ori că ea însăși a dat brusc înapoi. Uneori se îndoiește că ea chiar vrea să devină o bună creștină.

Am iubit-o pe văduvă? se întreabă el și observă că deja se gândește la ea la timpul trecut. Judecând după durerea și dorul pe care le simte acum, când ea nu mai e lângă el, atunci a iubit-o. Dar în cazul ăsta ce am iubit? O femeie morocănoasă și șovăitoare pe care o apucau adesea crizele de furie. Odată i-a găurit salteaua cu un satâr, a înțepat și-a înțepat și-a împuns în paie, încât a fost nevoit să se întindă peste ea și s-o țină nemișcată. Pentru ce ești așa furioasă, a întrebat-o el. Pe cine vrei să omori? Pe tine, preotule, a zis ea pe limba ei, limba furiei și a sincerității, și a râs plină de răutate. *Illit, palasi!* Pe urmă s-a smuls de lângă el, a aruncat cuțitul și a plecat. Un mister. Asta a iubit el, sau e posibil să fi iubit. Oftează. Fiica ei a rămas fără îndoială în casa comunitară, unde sigur trebuie să se descurce cum poate printre băștinași.

O fâșie de lumină trece șuierând prin fața ferestrei și e aruncată pentru o clipă sus pe tavan. Felinarul pazniculuiîmpotriva incendiilor. Îi aude pașii grei trecând pe acolo. Fierarul. Un păcătos neobosit căruia nici măcar gerul de minus douăzeci de grade și anii de chefuit și curvăsărie nu-i pot veni de hac. Cuvintele inspectorului Rømer se potrivesc foarte bine: *Eram aici înainte de-a veni tu, o să fiu aici și când o să pleci acasă.* Aparent, cei mai mari păcătoși se descurcă cel mai bine în pustietatea asta.

Stă și răsfoiește numărul zilei din *Christiania-Kureren*, datat 27 ianuarie 1790, așadar de exact acum un an. Acolo sunt relatate tulburările din Paris de anul trecut. O parte a citit în avans, ceva ce de altfel nu obișnuiește să facă, și citește suspicios, pe jumătate entuziasmat, pe jumătate îngrozit, despre prigoana familiei regale, confiscarea proprietăților bisericii, căderea Bastiliei. Pe urmă anul s-a terminat. În comparație cu asta, anularea acum trei ani a legii prin care țăranii danezi erau obligați să rămână toată viața în satul natal e nimic. Mă întreb cum e, se gândește el și își închipuie celule de închisoare pline de nobili care își așteaptă soarta, castele demolate, cadavre plutind în Sena, clădiri în flăcări și baricade cu stindarde fluturând. O nouă ordine care poate se va răspândi în restul

Europei. Jurnaliștii par să ia în calcul faptul că asta se va întâmpla, câțiva dintre ei speră asta. E vremea aluziilor în ziarele daneze și norvegiene. Cum afectează asta viața din pașnica și micuța Copenhaga, sau acasă, în Lier? Există acolo de fapt ceva la care să te întorci? El chiar vrea să se întoarcă? Vara trecută s-a simțit ca peștele în apă aici, în nord, acum nu mai e sigur.

Bate la ușă. Sofie, soția lui Bertel, care e în continuare menajeră la negustor, stă în fața ușii cu o scrisoare pentru el. „Dar intră“, zice el, „și închide ușa, draga mea.“ Ea intră, se uită prin jur, iar el observă că i se pare o casă destul de modestă și simplă în comparație cu ce e ea obișnuită.

Rupe plicul. La naiba, o invitație. *Cu ocazia iminentei zile de naștere a Maiestății Sale, scumpul nostru rege Christian al VII-lea, și cu prilejul tradiționalei petreceri prilejuite de acest eveniment, ar fi o bucurie pentru doamna Haldora Kragstedt și subsemnatul dacă învățătorul ne-ar onora cu prezența sa la reședința negustorului, duminică, 29 ianuarie, orele 12 la amiază. Se vor servi mâncare și vin pentru locuitorii danezi ai coloniei, mai târziu se va oferi rachiu angajaților groenlandezi ai Camerei de Comerț; în plus, la dorința soției mele și ca un lucru foarte nou pentru acest an, se vor împărți dulciuri tuturor copiilor din colonie. Cu nespusă stimă, Jørgen Kragstedt, comandant etc.*

Falck stă și meditează îndelung asupra scrisorii, o citește iar și iar. Tonul scrisorii ar trebui considerat sarcastic, și prin aceasta un sfat de a nu veni, sau este corect și neutru și poate identic cu cel din invitațiile pe care le-au primit restul celor din colonie? S-a decis negustorul să dea uitării tot ce-a fost, sau soția lui l-a convins să se împace?

Mototolește scrisoarea și o aruncă pe podea. Pe urmă o ridică și o netezește. Sofie stă pe fotoliul lui și așteaptă, din câte își dă seama, și-a pus picioarele pe masă și se uită la el. El îi zâmbește. Ea își dă jos picioarele. O să mă duc, zice el în gândul lui, nu, nu mă duc, hm, îi scriu negustorului o scrisoare la fel, exact pe același ton, și dacă scrisoarea negustorului are o nuanță ironică, și răspunsul meu va părea la fel de ironic; dacă

e o nuanță sinceră, atunci și scrisoarea mea o să pară sinceră. Singura problemă e că habar nu are ce să scrie. Nu mă duc, gândește el. Sau mă duc? Nu! Ba da?

„Spune-i negustorului că îi mulțumesc pentru invitație“, zice el. „Și că firește că vin cu cea mai mare bucurie.“

Ea face o reverență, ceva ce trebuie s-o fi învățat-o doamna. N-a văzut niciodată vreo groenlandeză făcând reverențe. Dar poate că și asta e o formă de ironie? Stau prea puțin între oameni, gândește el. Sofie a plecat.

„Transmite-i salutări soțului tău!“ strigă el după ea. „Și băiatului vostru inteligent.“

O decizie proastă la timpul potrivit e mai bună decât o decizie bună la timpul nepotrivit. Lozinca unui om de stat pe care a citit-o pe undeva, contele Bernstorff poate. Acum s-a decis. Ce ușurare. Mulțumesc, domnule conte! Acum e singur. Acum își poate permite să bea puțin. Dar n-a rămas prea mult în sticlă.

Din nou se gândește la văduvă. Își aduce aminte de mirosul de aburi din casa comunitară, impregnat în hainele ei. Ca o piele păgână, gândește el, ar fi trebuit să i-o curețe de pe ea, să o fi scos-o din starea ei naturală și s-o fi introdus-o într-o goliciune albă, civilizată, pe care s-o fi acoperit-o cu sărutările lui și cu care ar fi trebuit să se culce conform bunei tradiții daneze cultivate de colegii lui, printre care preotul Oxbøl din Holsteinsborg. Dar poate că atunci ea nu i s-ar mai fi părut atât de atrăgătoare. Și oricum n-a ieșit niciodată nimic și acum regretă asta, așa cum știe că ar fi regretat, cu siguranță și mai mult, dacă ar fi făcut-o.

Ea s-a culcat cu mulți bărbați și n-a avut niciodată nimic împotrivă să povestească despre asta. El a pus-o să-și recunoască păcatele și i-a ascultat poveștile despre viciile și plăcerile bărbaților. Pe urmă i-a dat iertarea păcatelor. Atunci ea s-a uitat întrebătoare la el, și zâmbitoare. „De ce plângi, *palasi*?“ „Nu plâng“, a răspuns el. „Hai, du-te acum, și să te întorci mâine.“ Ei n-a putut să-i intre în capul ăla confuz că el

nu e ca bărbații despre care povestea la spovedanie. Și, în clipele de slăbiciune, nici lui.

Două dintre casele comunitare mari sunt locuite în această iarnă, în plus, și câteva case mici construite din turbă și scânduri, unde locuiesc mai ales angajații groenlandezi botezați ai Camerei de Comerț. După ultimele lui calcule, numărul celor nebotezați se ridică la treizeci și cinci de suflete, copii și adulți, ceea ce e un progres în comparație cu anul trecut, când colonia era aproape depopulată. Foametea i-a făcut pe oameni precauți, își măsoară bine strachina și pașii și preferă libertății siguranța relativă a coloniei: cu ea vine totuși nesiguranța și foametea care amenință mereu micile așezări din afară.

Se gândește mult la cei doi profeți din fiord și la așezarea bine organizată de pe șesurile așezate deasupra nivelului mării. A fost îngrozit când a stat acolo în biserică și a vorbit împotriva lui Habakuk și l-a impresionat capacitatea bărbatului aceluia de a se adresa direct poporului său.

†

Dimineața zilei de 28 ianuarie. Bertel a pus deja pe masă o tablă de șah când Morten sosește la el.

„Hu, ce frig!“ exclamă el. „Dar aici la voi e cald și frumos.“

Bertel ia paltonul pe care-l poartă peste sutana de preot și îl atârnă într-un cui.

Băiatul e întins în pat și citește. Sofie s-a dus la clădirea coloniei ca s-o ajute pe soția negustorului cu pregătirile pentru masa prilejuită de ziua de naștere a regelui. Băiatul respiră cu greutate, scoate sunete șuierate. Dar pare complet absorbit de citit. Din când în când schimbă pagina.

Falck și Bertel se așază unul în fața celuilalt și încep să joace. Venind încoace, Morten s-a decis să arate o anumită deschidere, dar după câteva mutări în partida de șah, situația începe să meargă greu și, ca de obicei, ajunge în defensivă.

„Am fost invitat la masă“, zice el.

Bertel mută o piesă.

„Acasă la negustor.“

Falck face o mutare greșită, iar Bertel îl sancționează neîntârziat.

„Nu știu, aș fi preferat să anunț că nu pot veni.“

Băiatul tușește.

„Dar nu-mi place să mă las rugat.“

„Mutarea ta, preotule.“

„Și doamna poate că dorește să mă vadă. Am fost prieteni buni odată, doamna și cu mine.“

„Șah“, zice Bertel.

„Am greșit?“ întreabă Falck.

„Da, regina ta e în pericol, preotule.“

Falck se apleacă peste tabla de șah. Joacă în tăcere la lumina lămpii.

„Ce citești?“ îl întreabă Falck pe băiat.

El ține cartea sus. Falck dă din cap în semn de aprobare și zâmbește. E una dintre cărțile pe care i le-a dat din biblioteca lui.

„E un băiat inteligent“, îi zice lui Bertel. „Cred că o să ajungă un bun ajutor de preot, la fel ca tatăl lui.“

„N-o să ajungă nici un ajutor de preot.“

„Da, da, ai mai zis asta.“

„O să ajungă preot.“ Bertel înaintează pe flancul drept.

„Ei bine. Preot. Aha. Episcop poate?“ Falck zâmbește.

„Groenlandezii se pot face preoți, nu?“ întreabă Bertel provocator.

„Sigur că pot“, zice Falck pașnic, dar observă că trebuie să pară sceptic. „Preot vrei să te faci?“ îl întreabă pe băiatul de pe pat.

El se uită peste marginea cărții și dă din cap. „Căpitan de vas.“

„Aha, căpitan de vas. Vrei să pleci și să vezi țări străine?“

El aprobă serios din cap, pe urmă se întoarce la carte.

„Șah mat“, zice Bertel.

Falck râde.

†

Se duc împreună la casa comunitară. Ca să pătrundă prin hol trebuie să se așeze în patru labe și să meargă târâș. Morten și-a ridicat sutana peste piept și o ține adunată într-o mână, ca să nu se murdărească, adică să nu se murdărească mai mult decât e deja. Totul se murdărește atât de repede. Bertel se târăște în fața lui. De acoperișul holului atârnă cârpe și bucăți de piei, draperie după draperie, și diferite obiecte din os și lemn și metal, poate unelte de vânat și pescuit, poate amulete păgâne. Holul e strâmt și lung, Morten se concentrează la carâmbul lui Bertel și la cuvintele din Tatăl Nostru.

Când bagă capul în camera de locuit, este întâmpinat de un hohot de râs. Se face liniște numaidecât. O mulțime de ochi îl cercetează din semiîntuneric. Râsul lor l-a îngrozit întotdeauna. Dar nu de el râd ei, e o glumă secretă, nu prea civilizată, iar în cazul de față e recunoscător pentru urechea lui muzicală proastă care îl cruță să le înțeleagă indecențele.

Se așază pe locul care i s-a arătat, pe patul de scânduri pentru oaspeți și își dă jos paltonul, dar e în continuare îmbrăcat prea gros. Camera alungită se află în semiîntuneric, se sufocă din cauza duhorii de la ligheanele pline cu urină, duhorile de corp uman, lămpi șuierând cu ulei de pește și carne care fierbe pe foc în oale deformate. Cunoaște aceste case și mirosurile lor, s-a obișnuit cu duhoarea și goliciunea, cu sunetul de sâni săltați și mâini din care se pocnește. Dar căldura e greu de suportat când ești îmbrăcat într-o sutană de lână.

Chipurile stau la pândă în spatele lămpilor, pometii strălucesc precum alama. Trebuie să fie pe puțin treizeci de oameni acolo înăuntru. Stau strâns lipiți unii de alții, unul în spatele celuilalt – femei, bărbați, copii – într-o clică goală, sudorifică. Salută în direcția lor, fără să se uite la o persoană anume. Mai mulți răspund cu amabilitate salutului. *Kutaa, palasi*. Bună ziua, preotule. Ochii i se obișnuiesc cu întunericul. Vede corpurile goale strălucind roșii ca alama în licărirea lămpilor cu ulei de pește, câțiva mănâncă supă din castroane de

cositor, femeile se piaptănă una pe cealaltă, bărbații stau pe marginea patului cu picioarele îndoite sub ei, iar fiicele lor îi curăță de păduchi. Oalele fierb bolborosind, ies oase din apă, aburul umple camera de umezeală. Falck și-ar dori să-și dea jos sutana, să dea la o parte toată venerația preoțească și să se integreze, gol și transpirând minunat, printre aceste corpuri. Dar știe că e cu neputință.

Făceau ceva când a venit el cu ajutorul de preot, simte asta, vede asta pe fețele lor, ceva neclar care persistă în aerul de deasupra paturilor de scânduri. Se știe că se întâmplă tot timpul, mai ales când sosesc vizite din afară. Sânge nou, carne nouă. Lămpile se sting și oamenii se întâlnesc pe întuneric, se recoltează sămânță proaspătă. Un amestec de pierdere de vreme și necesitate. Preoții au tunat și-au fulgerat împotriva acestui lucru, încă de pe vremea preafericitului Egede, dar se pare că e ceva imposibil de combătut. Probabil că nici indicat nu e. Falck oricum nu are de gând să lupte împotriva a ceva ce e o parte înrădăcinată a vieții lor. De aceea se face că plouă.

„Haideți să vorbim despre botez“, începe el încercând terenul. „Să vorbim despre motivul pentru care creștinii și-au dedicat viața Domnului.“

Bertel traduce. Urmează o tăcere îndelungă.

„De ce să ne lăsăm botezați?“ zice unul dintre bărbații străini care stă și-și răzuiește transpirația de pe bust și brațe cu lama lată și neascuțită a unui cuțitaș de femei.

„Ca să fiți niște oameni buni“, răspunde Falck, „și ca să învățați să-l cunoașteți pe Dumnezeu și să găsiți pacea prin Iisus Hristos.“

„Dar noi suntem buni și fără să-l cunoaștem pe Dumnezeu“, ripostează bărbatul și aruncă puternic din încheietura mâinii, astfel încât transpirația țâșnește de pe lama cuțitului în formă de evantai și nimerește o lampă care pâlpâie și șuieră. Duhoarea de transpirație pârjolită înțeapă la nas.

„E adevărat“, zic el binevoitor. „Numai că unii dintre voi nu sunt buni. Trăiți în păcat. Săvârșiți fapte rele. Omorâți copii și femei fără apărare.“

Bărbatul continuă nestingherit să își răzuiască transpirația de pe corp, pare că se răsfață când face asta, e un fel de autosatisfacere. Falck nu-și poate lua ochii de la el.

„Dar creștinii din colonie, ei îl cunosc pe Dumnezeu?“

„Da, ei sunt botezați, ei îl cunosc pe Dumnezeu și pe Mântuitor, unicul fiu.“ Falck știe foarte bine ce va urma acum.

Bărbatul zâmbește. „Dar oamenii ăia sunt niște nemernici veritabili. Se îmbată și merg la curve și se bat și înjură și omoară și ei nevinovați. Corect?“

„E adevărat, unii dintre ei sunt oameni de foarte proastă calitate. Dumnezeu i-a abandonat.“

„Concep copii cu femeile noastre, dar nu vor să știe de ei.“

„Își vor primi pedeapsa pe lumea cealaltă.“

„Toți oamenii din Danemarca sunt așa?“

Discuția nu evoluează în direcția pe care o dorea Falck, dar el știe din experiență că nu merită să se sustragă sau să mintă. E nevoit să tranșeze chestiunea direct, să recunoască tot ce trebuie recunoscut și să spere că iese la lumină. „Mulți sunt așa“, zice el. „Omul e slab. De aceea trebuie să ne ținem aproape de Domnul, ca să ne călăuzească El. Dar există și mulți oameni buni. Regele nostru e bun.“

Celălalt se uită la el atent, destul de politicos. E acasă la el și se simte în siguranță. O sprânceană i s-a ridicat tocmai sus pe frunte. Falck are sentimentul că stă în fața unui bărbat agil care se distrează. „Poate ar trebui să-i trimitem pe câțiva dintre ai noștri cu vapoarele voastre în Danemarca, să fie misionari în țara voastră și să-l învețe pe regele vostru să-și convertească poporul la bine?“

„Da, dacă vă lăsați botezați mai întâi“, zice el viclean, „puteți să vă duceți în Danemarca să-i învățați pe oamenii de acolo să fie niște buni creștini.“

„Dar auzi, preotule“, ripostează bărbatul, fluturând puternic cuțitul, astfel încât lampa șuieră, „mulți au plecat în Danemarca și nu s-au mai întors. Ce s-a întâmplat cu ei?“

„Asta nu știu.“

„Sunt morți. Nu?“

„Mda, se poate, din păcate.“

„Groenlandezii nu suportă aerul din Danemarca“, zice nestorul din colț. „E ca apa otrăvită pentru ei, și fiindcă nu se pot opri să bea aer, se îmbolnăvesc și mor. Și cu danezii e aproape la fel, ei nu suportă aerul din țara noastră. Înnebunesc de la el, curvăsăresc și beau și mor ca muștele. Apropo, nici tu nu pari prea sănătos, preotule. De ce e așa? Dumnezeu ne-a creat atât de diferiți?“

„Cu toții suntem egali în fața Domnului“, zice el ocolind subiectul.

Bertel îi spune ceva nestorului care îi spune ceva soției sale care umple un castron cu supă. Vine și pune castronul pe jos, în fața lui. Vede că supa e plină de arpacaș, semn că negustorul Kragstedt s-a îndurat de băștinași și îi ajută cu coloniale daneze.

„Mănâncă, preotule“, zice bătrânul. „După cum arăți, ai nevoie.“

Și el și Bertel înfulecă supa.

„Nu e drept că îi judecă pe creștini după cum se poartă oamenii din colonie“, îi zice lui Bertel când stau și lasă mâncarea să se digere.

„De ce nu?“ întreabă Bertel.

„Pentru că sunt niște mojici sadea“, zice Falck.

„Întocmai“, spune Bertel.

„Hm“, zice el. „N-ar trebui să fii de partea mea?“

„N-ar trebui ca preotul să fie de partea noastră?“ răspunde Bertel.

„Ba da, ba da“, zice el. „Doar știi că sunt.“

„Danezii îi protejează pe danezi“, zice ajutorul de preot. „Așa a fost întotdeauna.“

În loc să discute teologie sau să aibă o dispută cu Bertel, spune o poveste din Biblie. Băștinașii sunt întotdeauna mari amatori de o poveste bună. Scriptura se adresează tuturor, în asta constă divinitatea ei. Sunt numai ochi și urechi, se uită la preot când povestește în daneză și se întorc spre Bertel când traduce.

Azi e povestea lui Iona. Face un număr din disputa profetului mânios cu Domnul, flutură din mâini, își schimonosește vocea și joacă teatru. Băștinașii râd, pe jos stă o ceată de copii cu gura căscată și cu ochii holbați la el. Pe urmă Iona pleacă de lângă Domnul. Aleargă înainte și înapoi, chircit sub tavanul jos, transpirând grotesc în sutana călduroasă. Navighează pe marea întinsă și se iscă o furtună teribilă. Dă din brațe ca niște aripi de moară și iscă vânt cu gura. Ei înțeleg asta, e ceva ce cunosc. Ce fel de ambarcațiune e, întreabă ei, o barcă cu vâsle sau o corabie cu pânze? Ce fel de vânt e, vânt din largul mării sau dinspre uscat?

„Despre asta Scriptura nu zice nimic“, spune el gâfâind.

„Și ce fel de balenă l-a înghițit pe profet?“

„Nici despre asta nu zice nimic Scriptura.“

O balenă cu cocoașă, poate? Nu, nu poate să fi fost o balenă cu cocoașă, un om nu încape prin gâtul unei balene cu cocoașă. Trebuie să fi fost un cașalot, ăia înghit și o barcă întreagă.

Ei iubesc detaliile, și când el nu le poate oferi, le născocesc singuri. Dar acceptă bucuros absurdițățile, cum ar fi faptul că Iona supraviețuiește în burta balenei. Într-un fel, e ceva firesc să se întâmple lucruri care nu sunt posibile în realitate, ca atunci când necromanții cu mâinile legate la spate zboară până în spatele Lunii sau până pe fundul mării.

Se iscă discuții despre atitudinea lui Iona. Normal că fuge, e cineva de părere. Ceea ce-l roagă Domnul, și anume să intre în cetatea Ninive și să le spună locuitorilor că vor muri, ar fi fost un pericol de moarte pentru el. Finalul ar fi fost imediat acela că solul ar fi fost omorât. Dar Domnul îl face puternic, ripostează alții, doar că Iona n-are încredere în El. Și nici nu e așa ciudat, când El l-a trimis pe mare pe furtună și l-a băgat în burta unei balene! Urlă de atâta râs. Falck simte cum transpirația i se prelinge pe coșul pieptului și speră să nu răcească atunci când va ieși iar în frig.

Copacul, sau palmierul, ultimul din poveste, e puțin problematic. O plantă înaltă cu frunze mari, traduce Bertel. Ei nu și-l pot închipui. O ferigă? Un tufiș? Falck trasează în blocul

său de desen o schiță cu copacul. La picioarele copacului desenează o siluetă chircită, scofâlcită.

„Aha“, zic ei. „*Palasi*!“

„Nu“, zice el. „Iona.“

„Seamănă foarte mult cu *palasi*“, zic ei, tachinându-l.

„Poate că aveți dreptate“, răspunde el pe un ton blajin și râde împreună cu ei. „Poate că *palasi* e acolo sub copac.“

„Și Dumnezeu“ întreabă ei, „El unde e?“

„Pe Dumnezeu n-avem voie să-l desenăm“, răspunde Falck. „Ar fi o blasfemie.“

Discuția continuă. Sunt din ce în ce mai mult de acord că Dumnezeul lui Iona e exagerat și neînduplecat și imposibil de tratat cu el. „Spiritele noastre“, zic ei, „nu sunt la fel de rele ca Dumnezeul vostru.“

Această remarcă e greu de trecut cu vederea. El protestează. „Nu, Dumnezeu înseamnă iubire! El ne arată ce e bine.“

Deja dinainte de a apuca să-și încheie afirmația știe ce vor spune ei. Și acel răspuns vine foarte prompt:

„Dar voi, danezii, nu sunteți buni. Dumnezeu trebuie să fie teribil de furios pe voi!“

†

Ca de obicei, întâmpină micul grup de catehumeni în sala din casa Misiunii și îi pregătește pentru botez. Cu alte cuvinte, încearcă să-și creeze o imagine a gradului lor de necunoaștere sau de prostie, în sens creștin, și în ce măsură sunt potriviți să aspire la inițiere prin botez.

Din nou simte lipsa văduvei. Ea era agilă, îi urma gândurile chiar și atunci când el începea să se abată de la scop, ea putea să-i explice și ce tocmai voia el să spună, și ceea ce ea, în schimb, urma să îi aducă drept contraargument. Asta de obicei îl scotea din sărite, dar acum îi lipsește. Ea avea și cunoștințe bune din evanghelii și îl mustra neînduplecată dacă cita greșit vreun pasaj din Biblie.

„Așa zicea învățătorul Oxbøl“, obișnuia să spună.

„Uită-l pe învățătorul Oxbøl pentru o secundă“, îi spunea el. „Cel mai bine ar fi dacă ai uita complet tot ce te-a învățat el și dacă m-ai lăsa pe mine să te învăț. Atunci ai înțelege că iubirea Domnului nu trebuie să fie precum cea a bătrânului preot.“

Dar când o asculta la versete și interpretări, auzea mereu un ecou al vocii misionarului Oxbøl.

O întrebase sincer: „Îți dorești asta?“.

Ea s-a uitat la el neînțelegând, cu exagerarea unui actor de comedie. Știa bine la ce se referă el.

„Îți dorești să fii botezată? Să te cununi cu Iisus Hristos?“

„Eu sunt o biată văduvă“, a zis ea. „Mai degrabă mă căsătoresc cu tine, Morten Falck. Celălalt e mort de mulți ani, și dacă nu e mort, e prea bătrân pentru mine.“

El a oftat. „Răspunde-mi acum dacă vrei.“

„Da, îmi doresc asta.“

„De ce?“

„Ca să nu mă omoare ei.“

„Ei?“

Ea a dat încet din cap. „Ei de acolo.“

Așadar, cei cu care locuia în casă. El îi cunoștea foarte bine situația dificilă. Locatarii neproductivi ai caselor comunitare erau deseori înlăturați. Spre norocul ei, capturile fuseseră bune în această iarnă. Dar ea se întindea mai mult decât îi era plapuma. Dacă s-ar fi botezat, ar fi trecut sub ocrotire daneză, și atunci ei n-ar mai fi avut curaj să se atingă de ea.

„Dacă o lași mai moale, o să te pregătesc pentru botez la primăvară“, a zis el. „Dar trebuie să te străduiești să meriți asta, nu pentru mine, ci pentru tine. Dacă te botezi cu un păcat grav pe conștiință, ești pierdută.“

„Preoții“, a zis ea plină de dispreț, „voi sunteți ca niște babe curioase. Vreți mereu să știți tot despre om înainte de a-i oferi iertarea păcatelor. Dumnezeu mă cunoaște, I-am povestit totul. El mă înțelege.“

„Botezul și pregătirile sunt ca o baie“, i-a explicat el, „te speli de păcate când cazi în genunchi și te căiești.“

„Poate de-aia voi, danezii, nu vă spălați niciodată cu apă“, a zis ea. „Mădularul bătrânului misionar Oxbøl putea ca un somon putrezit, dar nu-i era rușine să-l bage în mine.“

„Ptiu“, a zis el. „Taci! Limba ta e ca un somon putrezit. Nu vreau asemenea vorbe în sala Misiunii.“

„Atunci să intru în camera de culcare a preotului?“ a zis ea zâmbind.

„Fă-o. Așteaptă-mă acolo înăuntru. O să-ți dau câteva așternuturi la spălat. Vorbim despre asta mai târziu, dar fără necuviințe.“

Văduva în cămăruța lui de zi pe care o umplea cu miros de fum și de căldare de urină și de oale fierbând furtunos, un miros amestecat ale căror izuri luate în parte îl scârbeau, dar care luate împreună îi suceau capul. Tot dorul și toată dorința lui se aflau în mirosul acela; îl simte în continuare aici în casă, la mult timp după dispariția ei.

La cel puțin un punct era înclinat să fie de partea bătrânului Oxbøl. Simțea că din punct de vedere teologic ar fi greșit să o boteze pe văduvă. Ea era păgână pe de-a întregul, plină de viață și de imoralitatea veselă și lipsită de griji a păgânilor. Abia când vorbeai cu ea despre creștinism devenea imposibilă și se punea de-a curmezișul. Își însușea vorbele creștine ca pe un obiect vestimentar, grație înțelepciunii ei înnăscute, dar el n-avea nici un dubiu că ea se lepăda de ele imediat ce se întorcea în casa comunitară. Dar probabil, gândește el și devine din nou nesigur, probabil că mântuirea s-ar putea realiza treptat, ca o urmare a botezului, și nu invers. Probabil că ea ar putea învăța să-l iubească pe Iisus, probabil că ar putea învăța să mă iubească pe mine, așa cum am iubit-o eu pe ea, probabil. Acum e prea târziu să aflu asta. Am trădat-o, am scăpat un suflet pe jos.

Poate că n-o s-o mai vadă niciodată.

†

De ziua regelui nu se trezește chiar la primele ceasuri ale dimineții. A venit pe furiș, glacială și întunecată, cu zorii spumegând la orizont. Bate puțin vântul, se văd vârtejuri de zăpadă dansând pe gheața din larg și alergând pe insule. La ora amiezii apare soarele cu o orchestră asurzitoare de culori reci, pe urmă arde și se stinge ca un băț de sulf și lumina zilei s-a terminat.

În acest timp, în colonie a fost un dute-vino febril, s-a arborat drapelul, s-a tras clopotul, s-a ținut un discurs omagial înfundat, executat de un negustor îmbrăcat în uniformă, pe esplanada din fața casei lui, în fața unui public alcătuit din soție, danezi și o mână de indigeni veniți pentru paharul de rachiu. Tunul vechi tușește din el, de cinci ori, un salut, dulgherul suflă din trompetă niște acorduri de fanfară, oamenii scot mai mulți „ura“ lătrat, în timp ce negustorul flutură din sabie, apoi intră în grabă în casă, drapelul este coborât, e întuneric.

Înainte de a se duce la masă la negustor, Falck se spală din cap până-n picioare. Face asta în fabrica de ulei de pește, singurul loc din colonie, cu excepția casei coloniei, unde cazanul fierbe mereu și unde e suficient de cald pentru asemenea destrăbălare. Vaca stă legată în fierbătorie pe timpul iernii. Se duce la boxa ei și o salută. Ea se freacă încruntată de sutana lui, îl îmbrâncește ușor, iar el spune: „Ce vrei, Roselil? Dacă nu spui, n-am cum să-ți dau“. Pe urmă râde, scoate din buzunar bucata de pesmet și i-o dă. Scrâșnește printre dinți, mestecă puțin, se linge pe bot și se uită optimistă la el. „Observ că fierarul te-a răsfățat“, zice el.

Pe urmă se dezbracă. Bagă mâna în butoiul cu săpun și se freacă, iar dulgherul, care vrea și el să fie curat în cinstea zilei, toarnă pe el găleată după găleată cu apă caldă, în timp ce el se freacă atât de tare încât sângele îi ajunge până la pielea care se face roz și curată. Săpunul e făcut din grăsime de focă, îl impregnează cu același miros aspru care îl lovește când intră pe

brânci în casele comunitare, același miros care se răspândea din hainele de piele călduroase ale văduvei.

Gol și aburind, schimbă locul cu dulgherul, care e înalt și uscățiv și merge mereu cocoșat din pricină că-l doare spatele. Umple găleata din piele și toarnă apă pe dulgher, care geme de plăcere și începe să se frece febril cu săpunul. După baie freacă amândoi dușumeaua, pe urmă urcă în pod în uscătorie, unde le sunt hainele.

„Ce bună e o baie“, zice dulgherul. „Ar trebui să facem baie ceva mai des.“

Falck e de acord.

Se îmbracă cu sutana proaspăt spălată și călcată, își pune peruca lăsată afară în frig timp de o săptămână, așa că ar trebui să nu mai aibă ouă de păduchi, și își pune și gulerul pe care l-a spălat chiar el, l-a apretat și l-a îndoit în niște cute frumoase cu cleștele pentru gulere. Mai nou, de rufele lui se ocupă Sofie, soția lui Bertel, ea e succesoarea văduvei. O plătește prea mult, o expresie a vinovăției cronice și inexplicabile pe care o simte față de Bertel, și știe că ei îl urăsc pentru asta. Îmbăierea se face aici, în fabrica de ulei de pește, unde se află cazanul mare și unde există un pod pentru uscat. Hainele îi sunt înecate într-un miros ascuțit de ulei de pește și sunt ușor lipicioase, dar cu aceeași neplăcere trebuie să trăiască toată comunitatea, inclusiv negustorul și soția lui, așa că nu-l deranjează.

„Odată am văzut un marinar care avea o pasăre într-o colivie“, zice dulgherul. „Oare învățătorul, care a citit atât de mult, știe ce pasăre o fi fost?“

„Un papagal?“ zice Falck. „Mulți marinari iau din colonii păsări din astea, ca să le vândă acasă.“

„Nu, nu un papagal, o pasăre mică, pene verzi și albastre, cioc galben viu.“

„Un canar“, zice Falck.

„Nu pot să-i uit cântecul, atât de frumos și de melancolic. Avusese o soție, dar ea nu supraviețuise călătoriei pe mare. Acum rămăsese singur.“

„Ce trist.“

„Da, dar și pasărea asta a murit. Nu a suportat clima. Și asta a fost toată povestea.“

Ceva din tonul dulgherului îl face pe Falck să se uite la el. „Că pasărea a murit n-ar fi trebuit să-l surprindă pe stăpânul ei. Încerci să-mi spui ceva, Møller?“

„Uneori mă gândesc că madam e precum canarul acela. Negustorul a închis-o într-o colivie. Probabil îi e frică să nu-și ia zborul.“

„Madam Kragstedt nu zboară nicăieri.“

„Nu“, zice dulgherul. „Negustorul o păzește. Nu vrea să i se întâmple nimic.“

„Ce-ar putea să i se întâmple?“

„Oamenii de aici știu foarte bine ce s-a întâmplat acum câțiva ani, când negustorul a fost plecat.“

„Să nu-ți vorbești aproapele pe la spate“, zice Falck.

„Nu, zic doar ca preotul să afle despre asta.“

„Au trecut mai mult de doi ani de când s-a întâmplat“, zice Falck. „Dacă știai ceva, ar fi trebuit să spui mai devreme. Ce mai știi despre chestia asta, Møller?“

„Doamna care ne hrănește a pățit-o rău. Multă vreme a arătat ca o stafie. Preotul era și el plecat atunci, doar eu și fierarul și dogarul și intendentul eram aici.“

„Știi cine i-a făcut rău doamnei?“

Dulgherul îi evită privirea. „Nimeni nu știe sigur. Dar am discutat cu dogarul despre asta.“

Falck îl privește în ochi. Își dă seama că nu are chef să audă mai mult.

„Între noi fie vorba“, zice dulgherul, „poate că învățătorul ar trebui să se ducă să vorbească cu fierarul.“

„Ai vorbit cu cineva despre asta, Møller?“

„Da, cu dogarul.“

„Cu nimeni altcineva?“

„Și cu dumneavoastră, învățătorule Falck.“

„Da, da“, pufnește el. „Nu la asta mă referream.“

„Cu nimeni altcineva, domnule învățător. Dogarul era de părere că fierarul ar trebui pus în cătușe.“

„Dogarul e mort, chiar el are niște conturi neachitate cu Domnul Nostru. Mântuirea și fericirea eternă a fierarului nu te privesc pe tine, Møller. Să nu mai spui asta nimănui, ai auzit?“

„Da, da“, răspunde dulgherul, „se prea poate ca asta să nu mă privească, și probabil că o voi lua cu mine în mormânt. Dar acum am spus ce aveam pe suflet, să nu vină nimeni să susțină altceva. Acum depinde de dumneavoastră, domnule Falck.“

Când deschid ușa, văd cum aburii din fierbătorie se transformă în gheață în aceeași clipă în care se întâlnesc cu aerul rece, și cad pe sol sub formă de zăpadă.

†

La masa negustorului se vorbește despre boli și despre cum să te menții sănătos pe perioada unei detașări.

„Sănătatea“, zice negustorul, „e de regulă arta privațiunii. E mai degrabă o chestiune despre ce nu faci decât despre ce faci. Dumneata nu ești de acord cu mine, domnule Falck?“

El termină de mestecat, bea puțin din paharul cu vin. „În mod absolut, domnule negustor.“

„Eu, spre exemplu, evit pe cât posibil să stau afară în frig“, zice Kragstedt, „prin urmare nu răcesc. Mă abțin să mă dedau băuturii și preacurviei și astfel nu sunt lovit de bolile sufletului și ale trupului, care sunt o urmare a acestora.“

Aha, ironie așadar, zice Falck în gândul lui. Sau a lăsat-o mai moale. Se concentrează asupra mâncării.

„Tu nu ești de acord, scumpa mea?“ zice Kragstedt întors spre soție. Ea răspunde ceva cu voce firavă, Falck nu aude ce.

„Munca grea“, zice fierarul, „e probabil cea mai bună cură împotriva tuturor bolilor posibile. Transpiri din tine otrava.“

„În Germania se pare că au găsit un elixir al tinereții“, zice intendentul. „Am citit un articol lung despre asta în ziar. E un fel de antidot împotriva necazurilor bătrâneții.“

„Un butoi cu așa ceva trebuie să comandăm“, zice negustorul. Se aud râsete de peste tot de la masă.

„Acum testează medicamentul pe șoareci“, zice intendentul. „Viața lor scurtă îi face buni de cobai.“

„Oribil“, mormăie negustorul. „Învățătorule Falck, dumneata ce părere ai? Nu toate creaturile Domnului au dreptul să li se arate respect și să nu fie supuse la suferință inutilă?“

„Păi, ce, sunt doar niște șoareci“, zice bucătarul. „Avem o grămadă acasă, în Danemarca. Eu nu cred că Domnul le va duce dorul, dacă lipsesc vreo doi, acolo.“

„Nu vorbi așa, Detlef“, zice fierarul. „Șoarecii sunt în multe feluri mai buni ca noi, oamenii. Mie îmi plac mult șoriceii.“

„Acum tu te gândești la același fel de șoareci ca și noi, Niels?“ întreabă bucătarul, băgându-și o bucată de carne în gură. Câțiva oaspeți chicotesc. Pe urmă se zdrăngănesc tacâmurile. Falck observă că doamna Kragstedt stă nemișcată ca o statuie.

„Dar mâncăm animale“, zice Falck. „Dacă testele astea ajută omul să trăiască mai mult, sigur servesc și unui scop bun și îl slăvesc și pe Domnul.“

„Dar, conform bisericii, zilele noastre nu sunt deja numărate de Domnul?“ vrea să știe negustorul.

„Nu, nu sunt. Este o veche credință oarbă. Domnul ne-a dat liberul arbitru. Faptele noastre în uniune cu constituția noastră înnăscută hotărăsc cât trăim și cât de sănătoși suntem.“

„Și prin asta ne-am întors în punctul din care-am pornit“, zice Kragstedt mulțumit.

Doamna Kragstedt a început să respire din nou, din câte vede Falck. Îi aruncă o privire și zâmbește precaut. Întinde sticla de vin spre el, iar el ține paharul sus și o lasă să i-l umple.

„Noroc, Morten Falck.“

„Noroc, doamnă Kragstedt.“

Îi arde puțin fața. A băut, se gândește el. Spre ea au fost îndreptate remarcile soțului și nu spre mine? Arată puțin îmbătrânită. Mici grămăjoare de grăsime s-au adunat la ochi, bărbia i s-a mai ascuțit, gura pare puțin spongioasă, pielea are o vagă nuanță de gri murdar.

„Da, noroc pentru Maiestatea Sa regele“, zice Kragstedt. Toți se ridică în picioare și înalță paharele. „Mulți ani trăiască, cu

sau fără elixir.“

„Dacă o mai fi trăind“, zice fierarul după ce s-au așezat la loc. „Nu se știe niciodată.“

„Dacă așa o fi, atunci să îndreptăm urarea noastră către minunatul său fiu, prințul moștenitor la tron“, propune negustorul.

„Se zice că regele nu prea e zdravăn la cap“, spune dulgherul.

„Puțin nebun“, zice polițistul Bjerg, care până acum n-a scos nici o vorbă. „Dar cu fiul lui nu e nimic în neregulă și din fericire el e cel care conduce țara.“

„Nebuni au fost cu toții, de pe vremea lui Christian al IV-lea“, zice fierarul, „la fel ca toți ceilalți nobili care se plimbă prin parcuri și care în rest stau cu mâinile în sân. Dacă nu au grijă, o să fie dați jos de popor, cum s-a întâmplat la francezi, și-atunci o s-ajungă la pârnaie, și conții și baronii.“

„Ei, ei“, zice negustorul, „să nu mai vorbim din astea, nu azi, când îl serbăm pe scumpul nostru rege, așa nebun cum o fi el. Aș vrea de asemenea să cer încuviințarea de a închina un pahar pentru soția mea.“

Se ridică cu surle și trâmbițe și strigă un „trăiască“, în timp ce doamna Kragstedt rămâne pe scaun și pare că încearcă să sfâșie șervețelul în bucăți.

Când Falck se pregătește de plecare, negustorul se apropie de el și-i pune o mână pe umăr.

„Mulțumesc că ai venit, domnule Falck.“

„Eu sunt cel care trebuie să mulțumească“, spune el puțin luat prin surprindere.

„Hai să lăsăm trecutul în spatele nostru, sau dumneata ce crezi? Aș vrea să-ți cer iertare pentru neplăcerile pe care ți le-am pricinuit.“

„Amândoi am greșit“, zice el bâlbâindu-se. „Greșeli grave. Eu îmi cer scuze, scumpe Kragstedt.“

Mai stau câteva clipe pe hol. Simte mâna grea a negustorului pe umăr.

†

Când se întoarce de la masă, s-a făcut de mult întuneric. Văduva e întinsă în alcov, îi vede contururile șoldurilor bombate prin pătură. Oftează și se așază cu un număr din *Christiania-Kureren*, aprinde lampa. Văduva zornăie cu oale și tigăi în bucătărie. Du-te acum, se gândește el obosit.

Trage sertarul și scoate schițele în care a desenat-o din amintire. Majoritatea sunt studii ale feței ei, o încercare de a-i prinde trăsăturile cu cât mai puține linii posibil. Acolo sunt și câteva nuduri detaliate, desenate încet și cu patimă. De fapt n-a văzut-o niciodată goală. Ce a desenat e ce și-ar fi dorit să vadă, o femeie sălbatică pe care a capturat-o și pe care a încercat să o îmblânzească. Schițele nu sunt cine știe ce. Au început să-i tremure mâinile, contururile lui nu mai sunt la fel de sigure ca înainte. Rupe în două foile și le aruncă în găleata cu cărbune unde iau foc și se încolăcesc.

Acum ea a dispărut. Au rămas sticla și *Christiania-Kureren*.

Dar sticla e aproape goală. Conținutul nu e suficient pentru o seară în compania festivă a lui însuși. E nevoit ori să-și completeze proviziile, ori să meargă devreme la culcare. Se dezbracă și se bagă în blănurile de ren.

E totuși prea nervos ca să poată adormi. Nervos pe cine? Nu știe, pe văduvă poate, sau pe negustor, sau pe el însuși.

Se ridică din pat, sare într-un picior și se încalță cu șosete și cizme. Pe urmă e afară. Felinarul paznicului împotriva incendiilor nu se zărește nicăieri. Nu e nici urmă de om. Trebuie că au făcut o scufundare adâncă în oala cu punci a negustorului după ce a plecat el, iar acum probabil că dorm. Nici la fereastra negustorului nu e nici o lumină. Deasupra lui, pe cer, curge un fluviu fosforescent, un S iridescent în nuanțe de verde, albastru, alb, bolta cerească se arcuiește, dă din coadă, de parcă ar fi instabilă și pe cale să fie absorbită printr-o gaură înecată în propriul vârtej de galaxii care se extind necontrolat și se dizolvă în fâșii lungi, care flutură într-o tăcere deplină. N-a văzut-o niciodată atât de puternică. Zăpada suge lumina în ea, e

luminat și de jos, și de sus, o siluetă într-o laterna magica. Se grăbește ca să nu-l vadă cineva.

Știe drumul, ar putea să-l parcurgă și legat la ochi, până la scara abruptă, sus spre clapă, își inspiră propria respirație de alcool în încuietoare. Și iată-l acolo din nou, în podul alungit de deasupra locuinței negustorului. Se liniștește. Închide clapa și aprinde lampa. O pune pe un butoi, pe urmă trage cu urechea câteva momente. Dar nu se aude nici un pâs de jos, de la negustor.

Face ochii mici spre umbrele lungi care se leagănă halucinant peste uluci, inspiră miresmele de cămară și bușteni gudronați. Sub acoperișul înclinat sunt cinci butoaie imense cu bere, în fața lor sunt trei butoiașe mai mici cu rachiu, în plus, butoaie cu cereale și arpacaș stivuite în piramide, baloturi cu hamei lipicios și tutun *shag* care are un miros intens, dulce și aromat. Două bucăți de șuncă și o pulpă de miel atârnă în pungile lor de in pe o grindă de acoperiș. Mirosul ascuțit de carne sărată cu dungi de grăsime îl face să-i lase gura apă și să-i chiorăie alarmant stomacul. Face un pas pe scândurile dușumelei, ca să testeze terenul. Se află chiar deasupra dormitorului. O singură pocnitură mică de la o scândură desprinsă îi poate trezi pe negustor și pe madam. Dar casa e solid construită. Abia dacă-și aude proprii pași.

Deschide un butoi, bagă degetul și gustă. Of, nu era rachiu, ci praf de pușcă! Din greșeală, varsă puțin pe podea. Dă cu piciorul ușor să-l împrăștie, ca să nu fie prins. Podul e plin de butoaie și lăzi pe care le recunoaște de pe Der Frühling. Trebuie să bea o dușcă, să aibă mâna fermă și capul limpede.

Cotrobăiește puțin pe acolo, fără griji, de parcă ar fi la el acasă, fredonează puțin când scoate capacul unui butoiaș și constată că de data asta e rachiu aromat. Ar putea la fel de bine să rămână aici și să bea puțin, așa ar încăpea mai mult în sticla pe care și-a luat-o la el. Găsește cana în cârligul ei și o coboară în butoi, bea câteva guri pline, se gândește la domnișoara Schultz, la hermafrodit, la văduvă, la madam Kragstedt care stă și sforăie la câteva sute de centimetri sub el, la Roselil, la

mulgătoarea din grajdul de acasă, la cum îl privea pieziș pe la spate și rânjea cu buza de sus ridicată, de îi vedea gingiile roșii, după care îl stropea cu un fir de lapte, pe care îl prindea în gură, sau îl nimerea în cap, iar ea râdea dogit de fața jignită pe care și-o lua el. Umple cana din nou, uită unde e, stă și se holbează în semiîntuneric.

Pe urmă înlemnește. Niște oameni vorbesc între ei, aude pași, o ușă care scârțâie. O voce se mișcă sub el. Madam Kragstedt. Se chircește instinctiv, e pe picior de plecare, gata să sufle în lumânare și să se ascundă în spatele unui butoi, în cazul în care urcă cineva în pod. Vocea negustorului răspunde. Falck se mai liniștește. Nu pare a fi vreun pericol. O ușă scârțâie și se închide la loc. Trebuie să fie madam care s-a dus la privată. Simte cum rachiul bun îi aprinde sângele, puțin exuberant, își închipuie corpul chircit al lui madam pe toaleta care e chiar sub el, ciorapi rulați în jos în jurul gleznelor, combinezonul ridicat, urina curgând domol.

După care se mobilizează. Îi e frig. E momentul să umple sticla și să plece acasă.

Se întreabă ce face negustorul cu atâtea butoiașe de rachiu. La drept vorbind e un păcat, păcatul capital al zgârceniei, să-ți aduni atâtea provizii fără să le împarți cu alții, ar trebui să-l tragă la răspundere pe negustor și să-l certe, să-l ironizeze cu câteva citate din Biblie. Furia revine, se simte jignit din cauză că e nevoit să urce aici ca să-și procure provizii suficiente pentru a trece cu bine de iarnă. Acum are de gând să plece cu niște cantități zdravene, ca să fie scutit să facă drumul ăsta tot timpul.

Butoiașul e greu și diform, încearcă să-l potrivească pe spate, dar se lovește de tavan și trebuie să-l care în brațe. În același timp trebuie să țină și lampa și bucata de șuncă pe care-a coborât-o dintr-un cârlig. Se împleticește puțin, își pierde echilibrul. Se aud clipoceli în butoi, șunca îl lovește ușor pe șold, face doi pași într-o parte, o ulucă scârțâie. E imposibil ca cei de jos să nu-l audă. Cu grijă și ușor aplecat se îndreaptă spre clapă. Lampa i se clatină neastâmpărată în mână, se lovește de

șuncă, iar el încearcă să-și bage mâna prin toartă, ca să ducă lampa în pliul brațului. Dar îi alunecă și cade pe podea. Aude scrâșnetul distinct de sticlă spartă, pe urmă vede că focul a scăpat din recipientul său, aprinde firele de praf de pușcă pe care le-a întins cu piciorul pe podea, câteva i s-au lipit chiar de cizme. Dansează ca să calce focul în picioare, dar nu face decât să-l extindă. Stă nemișcat, cu butoiașul de rachiu în brațe și încearcă să gândească limpede. Dar focul o ia la sănătoasa peste podeaua de scânduri, parcă e apă vărsată, un val uriaș albăstrui, praful de pușcă se aprinde și sfârâie, iar acum aude voci de jos, pe urmă de afară, recunoaște vocea răgușită a negustorului care dă alarma, după aceea pe cea a fierarului, care își face rondul de noapte obișnuit, și se duce în grabă spre trapă, în continuare cu butoiașul de rachiu în brațe.

„Jørgen?“ aude sub el, „Jørgen!“ E madam, după voce pare atât de uluită, de singură și neajutorată, ca o pasăre captivă.

Kragstedt strigă ceva drept răspuns: „Du-te și culcă-te la loc!“. Ceea ce poate nu e un sfat prea bun, gândește Falck în timp ce încearcă să se elibereze de foc dansând.

„Pușca!“ îl aude țipând pe Kragstedt, „vino cu pușca, să-i sperii pe nemernicii de hoți!“ Aude pași alergând și mai multe voci.

O să se lase cu stâlpul infamiei și cătușe, gândește Falck, apropiindu-se în pași de dans de trapă. În spatele lui, focul s-a întins, flăcările ling câteva butoaie și grinzi, merg spre șuncile din tavan, și nu-i mai e frig. Limbi de foc portocalii, licăriri albastre, scântei roșii, te cunosc, gândește el, de tine mă avertiza hermafroditul.

Madam strigă de jos din nou: „Jørgen, miroase a fum!“.

Fum, da, dracu’ crede asta, zice el în gândul lui, tot podul e plin de fum, eu aproape că mă sufoc. Dar acum a ajuns la trapă și o deschide, mult prea târziu, descoperă el, căci negustorul și oamenii lui tocmai urcă pe scară cu puștile încărcate și priviri furioase.

„Cine-i acolo?“ strigă negustorul. „Stai, în numele regelui!“

Ceea ce e mai ușor de spus decât de făcut când îți ard cizmele, iar spatele ți-e încins ca o tigaie. Simte cum se absoarbe aer proaspăt în pod, de parcă podul ar respira adânc, și vede cum aerul face focul să ardă violent în spatele lui, și-l zărește pe dulgherul cel reținut, singurul bărbat din colonie care nu e beat, cu excepția băștinașilor. Acesta îi întâlnește privirea, e o recunoaștere de o jumătate de secundă, poate urmată de o pătrime de secundă de uimire, pe urmă dulgherul ridică mâna ca să-și protejeze ochii de foc și fum și Falck tocmai vrea să zică ceva, iertare sigur ar fi potrivit, dar clipa în care se apleacă să se arunce prin deschizătură, crește presiunea atmosferică în podul care acum e o magazie de praf de pușcă, și simte un ghiont în spate – trapa e țeava tunului, el e muniția – și când zboară acoperișul casei coloniei, zboară și el peste pantele acoperite de zăpadă, care pâlpâie în lumina aurorei boreale și zboară în univers și intră în propria lui minte, se dizolvă în aurora boreală, se smucește din propriul lui corp zburător – un rege al tunului cu butoiul lui de rachiu – și se ridică vârtej prin noaptea de iarnă și dispare într-un loc unde până și tăcerea e fără nume.

†

E întins în siguranță într-o cușetă când se trezește, gol, dar învelit în piei. Acoperișul e jos, ar da cu capul de el dacă s-ar ridica în picioare, ceea ce nu are nici cea mai mică intenție să facă. O lumânare arde cu flacără mică, e cald. Camera e îngrijită, dar mică, e un ungher confortabil. Singurul neajuns e că e puternic înclinată într-o parte.

Acum înțelege. E înapoi în cabina de pe vasul Der Frühling. Călătoria lui pe mare nu s-a terminat, încă n-a ajuns, a avut un coșmar de patru ani. Sau e în drum spre casă? Și de ce e cabina așa înclinată, se scufundă nava?

Văduva se apleacă peste el.

„Te-ai trezit?“

El își mișcă gura. Nu știe dacă se aude ceva.

Ea îi sprijină capul și-i dă puțină apă. E cea mai tare apă pe care-a gustat-o vreodată. Tușește. Văduva râde.

„Lasă, scuip-o. Mai avem o grămadă. Un butoi întreg.“

„Pleacă“, șoptește el. „Nu ești reală.“

„Pleacă tu, preotule, dacă poți. Asta e camera mea.“

Doarme. Când se trezește, ea nu mai e acolo. Știam eu că nu ești reală, zice el în gândul lui. Ce ușurare.

Își dă seama unde se află. Taasinge Slot, vaporul naufragiat. Asta trebuie să fie cabina căpitanului. Trebuie că s-a târât până aici, aproape inconștient. Își amintește podul, praful de pușcă în flăcări, cizmele bărbaților pe scară. Întunericul. Aurora boreală. Și pe urmă un alt întuneric mai profund, care trebuie să fi fost moartea, urmată de cele mai joase cercuri ale purgatoriului, dar se pare că n-a fost asta.

I se face negru înaintea ochilor. Deschide ochii. E tot întuneric. Bâjbâie după lumânare, dar nu reușește decât să dărâme câteva lucruri pe varangă. Cade pe spate în cușetă. De fapt e pe jumătate întins pe perete, căci cabina se înclină atât de puternic.

Pe urmă văduva e iar acolo. Stă la peretele despărțitor și taie felii groase dintr-o bucată de șuncă pe care le bagă în gură. El oftează. Când se va sfârși coșmarul ăsta?

„Ai dormit bine?“ Este și bunăvoință și sarcasm în voce. Un vis surprinzător de nuanțat.

„Bună șuncă“, zice văduva. „Dar cred că tu nu poți s-o mesteci cu cioturile alea prăpădite de dinți pe care-i ai. Uite.“ Scoate un cocoloș din gură și-l bagă în gura lui. El îl împinge spre cerul gurii și-l suge. E sărat și are gust de podul negustorului.

Văduva își scoate hainele cu care umblă afară. Pe urmă se bagă lângă el în pat, tremurând de frig.

„Încălzește-mă.“

„Tu ești“, zice el.

„Aici locuiesc“, zice ea. „Locuiesc aici de mult.“

„Cum te-ai descurcat?“

„Fratele meu are grijă de mine.“

„Nu știam că ai un frate.“

„Nici eu. Am aflat asta de curând.“

„Aha.“

„Noi doi o să plecăm mai târziu“, zice ea.

„Noi? Unde vrei să plecăm?“

„La Habakuk și Maria Magdalene. Te așteaptă.“

„Trebuie să stau la postul meu“, zice el. „Nu mi-am terminat misiunea.“

„Ai făcut suficient“, zice ea. „Casa coloniei a ars din temelii, dulgherul e mort. Madam a înnebunit. Ce crezi că mai ai de realizat?“

El nu zice nimic câteva momente bune. Lasă explicațiile să se adune.

„Știi cine a cauzat incendiul?“

„Știu“, zice ea.

Când i se mai limpezește mintea, ea îi povestește tot ce s-a întâmplat. Toată lumea din colonie care a putut a ajutat la stingerea incendiului. A văzut cum trupul carbonizat al dulgherului, cald și fumegând, a topit un crater în zăpadă. Polițistul Bjerg s-a ales cu câteva arsuri urâte, dar a supraviețuit. L-a văzut ieșind ca un fulger din camera danezilor, urmat de o coadă de foc fluturând. Fierarul a scăpat nevătămat; părea că e în mediul lui natural. A încercat cu degetul cadavrul dulgherului și-a zis: „Ars aproape complet!“.

„Și madam Kragstedt“, a întrebat Falck, „ea ce-a făcut?“

„Negustorul alerga înainte și-napoi prin fața casei în flăcări“, povestește văduva. „O striga pe soție, dar toți erau siguri că a murit. Casa era acoperită de flăcări. Nimeni nu se putea apropia din cauza căldurii. Cădeau grinzi, ferestrele crăpau trosnind puternic. De fiecare dată când un butoiaș de rachiu era cuprins de foc, se auzea un șuierat urmat de un bubuit care-i făcea pe oameni să se aplece ca să nu fie loviți. Negustorul stătea cu mâinile pe lângă corp și se holba la casă. Fierarul zicea ceva despre o spargere în pod. După părerea lui, niște băștinași ieșiseră la furat.“

Falck nu zice nimic.

Pe urmă cineva a urlat. La început, văduva a crezut că e focul. Oricum, nu suna ca un om. Dar pe urmă a auzit iar și toți s-au întors și s-au uitat în aceeași direcție. „A fost o priveliște ciudată“, zice văduva. De pe panta din spatele casei coloniei venea o arătare clătinându-se prin zăpadă. A apărut în licărirea focului, se învârtea parcă în jurul ei însăși, ca o scorojeală uriașă de funingine, dar pe urmă a văzut că arătarea dă din brațe, pe urmă a țipat iar, răgușită ca un corb. Își croia drum spre casă, de parcă ar fi vrut să intre, și pe urmă oamenii au văzut cine e și-au strigat la ea, iar fierarul s-a dus și-a luat-o și-a cărat-o după el și-a trântit-o în zăpadă. „Eu am căzut în genunchi lângă ea“, zice văduva, „dar nu mi-am îngăduit s-o ating, căci puțea îngrozitor, și era unsă cu ceva lipicios din cap până-n picioare, și-atunci am înțeles ce se întâmplase.“

„Madam stătea pe veceu când a explodat casa“, zice Falck amintindu-ți pașii ei pe sub el, când era sus în pod. „Era mânjită cu excremente.“

„Stătea și citea pe closet“, zice văduva. „Așa făcea și când lucram la ea, uneori stătea acolo cu orele. Deci a avut noroc că e o cititoare atât de împătimită. Dar nu părea prea veselă.“

„Ce carte era?“ întreabă Falck.

†

Trebuie că a avut o comoție cerebrală serioasă, e amețit și are dureri de cap și un sentiment că totul se petrece pe diferite nivele. Suferă de acea formă de tulburare psihică în care nu tu însuți, ci cei din jurul tău delirează. Altminteri nu e nimic în neregulă cu el. Găsește butoiașul cu rachiu, tot ea l-a cărat până aici. El nu bea. Îi oferă văduvei un pahar. Ea bea.

„Știam eu că o să te bucuri de butoiul de rachiu“, zice ea. „L-am cărat cu greu, era aproape să renunț.“

„Drăguț din partea ta.“

De o funie prinsă în tavan atârnă lampa cu ulei de pește, fitilul de turbă arde neuniform, ea stă tot timpul cu ochii pe el și îl îndreaptă cu bățul. Seara îi dă să mănânce batog uscat fiert, pus la înmuiat, iar el mănâncă lacom. Ea tot vorbește, dar el nu înțelege un cuvânt.

Acesta este așadar noul cămin pe care mi l-a găsit Domnul, gândește el. Mulțumesc, Doamne.

Nu e sigur dacă a visat toată chestia aia cu madam Kragstedt și incendiul, de aceea o întreabă pe văduvă, iar ea povestește din nou despre madam, cum a coborât panta împleticindu-se, ca un înger uns cu fecale din latrină.

„Ce oribil“, zice el.

De fapt nu e sincer când spune asta. I se pare doar banal și plictisitor.

†

„Toți întreabă de tine“, zice văduva. „Cred că va trebui să te întorci în colonie, altfel o să-și dea seama ce ai făcut. Madam Kragstedt e nebună de legat, se tot fâțâie prin depozitul de mărfuri, acolo unde ea și negustorul locuiesc până se construiește casa coloniei, și-și caută lucrurile. Fratele meu te vrea și el înapoi. Băiatul lui e bolnav. Poate îl ajuți.“

„Fratele tău“, zice Falck. „Am făcut cunoștință cu fratele tău?“

„O să faci cunoștință cu el azi, mai târziu“, zice ea. „Vine aici să te ia.“

Cabina căpitanului de pe Taasinge Slot e călduroasă. Prin ferestre, orizontul se înclină halucinant, jumătate din uluci sunt rupte, iar găurile au fost umplute cu materialele avute la îndemână. „Mi-e bine aici“, protestează el. „Am de gând să rămân aici câte zile mai am.“

Văduva zâmbește și dă din cap.

„Aici e casa mea“, zice ea. „Casa ta e în colonie.“

„Mi s-a părut c-ai zis c-o să mă iei cu tine în Fiordul Veșniciei?“

„Asta o să și fac. Dar încă nu e momentul.“

Se deschide ușa. Intră un bărbat în cabina înclinată. Se postează cu o cizmă pe podea, cu cealaltă pe peretele de compartimentare.

„Învățătorule Falck.“

Falck se ridică în capul oaselor și se holbează la el.

„Bertel? Tu ești?“

„Da, eu sunt. Și aici ești tu, preotule. Dar ce plăcut e aici la voi.“

Văduva se duce și îl sărută.

„Învățătorule Falck“, zice Bertel din nou, „toți întreabă de tine. Nu știu de ce te-ai stabilit aici și nici nu vreau să știu, dar cred că cel mai bine-ar fi să vii acasă.“

Reușește să se ridice în fund, se sprijină pe brațele înțepenite și se uită mai întâi la unul, pe urmă la celălalt. „Spuneți-mi, voi vă cunoașteți?“

„Doar ți-am zis că am aflat că am un frate“, spune văduva.

A opta poruncă
Întrebări și răspunsuri

(1791)

A opta poruncă, așa cum un tată de familie ar trebuie să-i învețe pe ai săi pe scurt:

„Să nu porți mărturie mincinoasă despre aproapele tău.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură, încât să nu mințim, să nu trădăm, să nu vorbim pe la spate sau să răspândim zvonuri urâte despre aproapele nostru, ci să-l iertăm, să gândim și să vorbim frumos despre el și să tălmăcim totul în chipul cel mai binevoitor.

BERTEL SE HOTĂRĂȘTE să-și încerce norocul la pescuit cât încă mai e gheață în fiord. Își scoate uneltele, undițele, cârligele, fierul de plug pentru gheață. Afară, sus pe acoperișul casei, are câteva labe înghețate de focă. Le taie în fâșii și le pune pe cârlige ca momeală.

Băiatul vrea să vină cu el.

„Încă nu te-ai însănătoșit“, zice Bertel. „Promite-mi că rămâi în pat. La vară o să ieșim și-atunci o să te învăț să tragi cu pușca.“

„De ce nu azi? Mi-am pus pe mine o grămadă de haine, deci nu mi-e frig.“ E un ton acuzator în vocea băiatului, de parcă ar fi vina lui, a tatălui, că el trebuie să stea la pat toată iarna.

E într-o pasă proastă când pornește pe gheață, dar aerul proaspăt suflă și-i curăță creierul și-l înveselește repede. Pe

picioare și-a prins schiurile care sunt acoperite cu blană de focă, cu părul întors în așa fel încât îl împiedică să alunece pe spate. Mărește viteza, înconjoară istmul unde se află vaporul naufragiat Taasinge Slot și intră în golful unde uneori se găsesc la mică adâncime pești-lup. Soarele face versantul muntos să strălucească precum o făclie. Alege un loc, unde știe că e curent puternic și prin urmare gheața nu prea groasă, și începe să-și spintece drumul spre apă cu fierul de plug pentru gheață. Gheața murdară adunată în copcă o ia cu lopata și o pune într-un castronaș, clătește marginea copcii cu apă până formează un dig tare și curat de gheață. Când copca e lată cam de o jumătate de metru, bagă undița cu cârlig pe ea. O legătură de cuie de la Camera de Comerț servește pe post de greutate. Undița îi alunecă printre degete. Pe urmă simte fundul apei. Ridică undița cam un metru, pe urmă stă și smucește de ea cu spatele în direcția vântului și căciula de blană trasă pe ceafă.

Un corb plutește în formă de opt înainte și înapoi de-a lungul peretelui muntelui, se odihnește pe aripi, cotește nestingherit, îl ceartă puțin cu vocea lui groasă și îl ține sub observație. El zâmbește. Se surprinde singur rugându-se la el, la spiritul corbului, pentru noroc la pescuit, ceva păgân ce n-ar trebui să-și permită, nici măcar în secret. Zice un Tatăl Nostru ca să îndrepte lucrurile, după care adaugă: Dă-mi un pește mare, măreț corb, și-ți las ție mațele.

Câteva clipe mai târziu, simte o smucitură lentă și grea în undiță. Simte foarte bine ce fel de pește este, fiecare specie de pește are felul ei de a mușca momeala, unii nu se luptă deloc, alții, mai ales cei mici, se zbat ca niște nebuni. Acesta smucește de câteva ori, pe urmă se resemnează și devine lipsit de viață. Trage undița în sus fără greutate, fericit. Un pește-lup!

E de mărime mijlocie, cam cât brațul de lung, în jur de patru kilograme, capul e mare și noduros, ochii privesc apatici moartea. Tocmai de când era mic și unchiul său îi povestea că dacă te apucă un pește-lup, nu-ți dă drumul până nu simte că ți-a zdrobit piciorul, i-a fost frică de fălcile puternice și dinții ascuțiți ai peștelui-lup. Îi bagă rapid cuțitul în cap și vede cum îi

înțepenește botul urât. Face o incizie lungă pe burtă și lasă ficatul, burta și mațele să curgă pe zăpadă, așa cum a promis. Pe urmă leagă bine undița în jurul mandibulei și trage după el peștele pe gheață, strigă *Takanna!* – masa e servită – peste umăr și vede corbul rotindu-se în jos și coborând pe gheață.

E bine, gândește el, să te pui bine cu corbul. Se grăbește să mai spună un Tatăl Nostru.

Acasă atârnă peștele în pridvor. O să-l fiarbă mai târziu. Îi lasă gura apă când se gândește la stratul gros de grăsime de sub piele, la cum o să-i pocnească slănina printre dinți și cum o să se topească în gură.

Băiatul stă cu cartea deschisă, într-un mod frapant în aceeași poziție ca atunci când a plecat.

„Nu te-ai ridicat din pat, așa-i?“

„Hm-m.“

Căpos. Gata de apărare.

„Ai ieșit din casă, băiete?“

Tăcere.

Îi e frică să nu fie prins, dar vrea și să știu că mă poate înfrunta, gândește Bertel.

Se duce și ridică pătura de pe băiat. Băiatul e îmbrăcat complet, așternuturile sunt ude de zăpadă topită. El râde îndărătnic. Se uită în carte.

„Ai fost afară și te-ai uitat cum pun ăia noul acoperiș pe casa coloniei“, spune el și-l ia pe băiat de bărbie, îl întoarce ca să fie nevoit să se uite la tatăl lui. Pe urmă îl mângâie drăgăstos pe cap. „A fost interesant?“

„Au tras cu tunurile“, zice băiatul. „De trei ori.“

„Da, am auzit că s-a tras un salut. Au nimerit pe cineva?“

Băiatul râde. Râd împreună. Pe urmă Bertel îi arată peștele-lup și îl prepară împreună. Pentru prima dată de mult timp, băiatul mănâncă o porție mare.

Totul o să fie iar bine, zice Bertel în gândul lui.

Întrebare: Cum poate fi împărțită lumea?
Răspuns: În lumea spirituală și lumea trupească.

Primăvară, lumină, speranță reînnoită. Dar și dezgheț, podele ude, ciorapi lipăind, acoperișuri picurând, picioare reci și tuse. Băiatul are febră, stă la pat și se uită cu ochi inexpresivi în tavan. După indicațiile lui Falck, care s-a reîntors, Bertel îi pune băiatului bandaje reci pe frunte și umede și calde pe piept. Nu e pe deplin convins că e potrivit să facă două lucruri care se bat cap în cap, dar nu riscă să-l contrazică. Știe că preotul a studiat medicina, povestește deseori despre cursurile de medicină și despre cum a ales calea preoției din respect pentru bătrânul său tată. Bertel trebuie să se bazeze pe faptul că o fi știind el ce vorbește.

„Cum te simți?“ îl întreabă pe băiat.

„Bine.“

Destul de ciudat, dar acest răspuns îl îngrijorează și mai tare.

Îl convinge pe Falck să vină să se uite iar la băiat. Preotul nu arată nici el prea sănătos. Cu excepția ochiului prost, care seamănă cu carnea de pește, alb și mat cu o plasă de vinișoare explodate, arată cam anemic și s-a procopsit cu prostul năravde a ține capul într-o parte, de parcă ar asculta ceva. Vorbește mult despre vaca lui. Ea e singura ființă decentă, spune el, din toată colonia, probabil că de aceea și e atât de sănătoasă. Bucătarul zace iar la pat, de data asta pentru totdeauna. Mai are cel mult câteva săptămâni de trăit, după aprecierea preotului. Familia Kragstedt s-a mutat în noua clădire a coloniei, dar madam se duce să-și caute lucrurile vechi și nu înțelege că au ars în incendiu. Scoate rafale de prostii pe gură, iar negustorul nu închide un ochi noaptea, stă ca o cucuvea pe un scaun, întors cu fața la perete. Hammer s-a mutat în fierărie permanent, lucrează la nicovală zi și noapte, nimeni nu știe ce meșterește, probabil nici el însuși. Polițistul Bjerg pare că s-a refăcut după arsuri, dar a început să aibă înclinații fanatice și spune că pleacă în fiord să se stabilească la profeți. Ceea ce n-ar fi prea sănătos pentru el.

„Până și eu“, zice Falck tușind, „care doar m-am considerat întotdeauna un ins învățat și rațional, am avut anumite, mh, experiențe.“

„Ce fel de experiențe?“ întreabă Bertel.

„Tu n-ai auzit sau văzut nimic?“ zice Falck. „Sunete de trombon? Cântece de psalmi? Oameni care, mda, n-ar trebui să fie acolo?“

„Eu sunt ocupat până peste cap cu cele lumești“, zice Bertel posomorât. „Dar învățătorul Krogh vorbea o grămadă despre asemenea lucruri, înainte de a-și pune capăt zilelor.“

„Eu am văzut-o pe răposata mea mamă săptămâna trecută“, zice Falck trist. „Mă întreb ce înseamnă. Iar punga cu aurul pe care l-am strecurat dintr-un râu din nord a dispărut.“

„Aur?“ întreabă Bertel.

„Furat“, zice preotul. „Cât timp am stat acolo, pe vapor. Tu nu știi nimic despre asta, nu, Bertel?“

„N-am furat aurul preotului“, pufnește Bertel pe nări. „Nici nu știam că ai aur. Dar ce nesăbuit din partea ta să-l lași în casa Misiunii.“

„Da“, zice Falck deprimat. „E greșeala mea, știu asta. Era o viață cu totul nouă, Bertel, suficient cât să-mi fac o bază acolo, acasă, o avere. Acum a dispărut.“

Când Falck se așază lângă băiat, se înviorează amândoi. Falck îl întreabă ce citește, iar băiatul îi arată cartea. Preotul o răsfoiește puțin, băiatul caută câteva locuri și-i arată preotului o imagine, citește bucățile de text cu voce tare. Falck îi zice profesorul Bertelsen, nu-i așa că sună bine? Pe urmă își scoate geanta.

Băiatul se așază în fund, își trage cămașa în sus și urmează indicațiile lui Falck. Se tachinează puțin, râd încet. Preotul îl lasă să împrumute stetoscopul și își ridică și el cămașa. Băiatul ascultă cu mare atenție.

„Aud inima preotului.“

„O, slavă Domnului, atunci trăiesc în continuare“, zice Falck.

„Stai puțin, mai aud și altceva.“

Falck stă cu spatele cocoșat întors spre băiatul care mută diafragma receptoare înainte și înapoi. Se uită la băiat peste umăr. „Ce auziți, profesore Bertelsen?“

„Muzică“, zice băiatul și râde. „O fanfară întreagă. Probabil muzicanții orașului.“

Bertel stă și îi privește cum glumesc unul cu celălalt și fac aluzie la lucruri pe care el nu le înțelege. Simte un junghi de gelozie.

Falck preia stetoscopul. Ciocănește în spatele băiatului, după aceea pe piept, ascultă plămânii, îi ridică pleoapele și se uită la retină, îl pipăie pe gât și la subraț. Bertel încearcă să tragă o concluzie din mimica preotului.

„Ei?“ Se uită la preot când acesta își pune stetoscopul la loc în geantă.

„Cam slăbuț cu pieptul“, zice Falck. „Când o să vină vara și vremea caldă, slăbiciunea o să dispară.“

„A fost bolnav în fiecare iarnă, de mai mulți ani“, zice Bertel.

„Copilăria e o călătorie plină de pericole“, zice Falck zâmbind puțin trist. „Când începe să-ți crească barba, se spune că ai învins morbiditatea.“

„O să mai dureze mult până atunci“, zice Bertel.

„Dă-i sare“, propune preotul.

„Sare?“

„O lingură rasă în fiecare dimineață. Face lichidele biologice să curgă mai ușor. Și cantități generoase de apă. Și mâncare grasă“, adaugă el. „Promiți să mănânci ce-ți prepară tata?“

Băiatul dă din cap afirmativ.

„Minți“, zice Bertel.

Băiatul se uită în altă parte.

„Nu reușesc să-l fac să mănânce“, zice Bertel. „Nu mai mult de o lingură.“

Câteva clipe mai târziu, Falck se întoarce cu o cană mare cu lapte proaspăt. Îl pune pe băiat să bea un pahar.

„Nu-mi place“, zice băiatul.

„Ține-te cu mâna de nas când bei“, spune Falck, „și-atunci nu mai are nici un gust.“

Băiatul se strâmbă, dar face cum i s-a spus.

Falck îl mângâie pe băiat pe umăr. „Profesore Bertelsen, trebuie să-mi promiți să bei o cană mare cu lapte în fiecare zi, altfel n-o să fii deștept și înțelept ca tatăl tău. Îmi promiți?“

Băiatul dă din cap în semn că da.

Ia sarea prescrisă de Falck și o înghite ascultător, deși i se întoarce stomacul pe dos de scârbă. Dar când Bertel, în cursul serii, îi toarnă un pahar cu lapte, nu vrea să-l bea.

„Preotul zice să-l bei“, spune Bertel.

„Mă doare stomacul“, se plânge băiatul.

„Asta fiindcă stomacul e gol“, explică Bertel. „Dacă bei sau mănânci puțin, o să fie mai bine, exact cum a spus domnul Falck.“

Dar băiatul s-a întors cu fața la perete și refuză și să mănânce sau să bea ceva. Bertel îl vede cum stă și zâmbește victorios și știe că e o bătălie pe care n-o poate câștiga.

Întrebare: Ce-ar trebui remarcat referitor la mișcarea reală a planetelor, în general?

Răspuns: Fiecare planetă principală are o mișcare dublă, și anume: 1. Orbitarea în jurul soarelui și 2. Rotația în jurul propriei axe.

O chemă pe sora lui, pe Lydia, să stea cu băiatul cât e el plecat cu domnul Falck. Ea o aduce pe fetița ei, verișoara băiatului cum ar veni, și în același timp mătușa lui, plus că sora propriei mame și copila și nepoata lui Oxbøl. Un copil apărut prin împerechere consangvină. Ce haos. Ciudată situația asta cu noi membri de familie, gândește el. Dar în multe feluri e bucuros că și-a întâlnit sora. Vede că seamănă amândoi o grămadă, și la înfățișare și la caracter, și că amândoi seamănă cu tatăl lor comun și secret, bătrânul Oxbøl. Ea e singura care știe cine e tatăl lui, cu excepția lui Sofie, care a ghicit singură legătura. Au ceva rușinos în comun, ceva ce întotdeauna a fost înconjurat de mare tăcere și a implicat o mare singurătate.

Acum vorbesc despre asta din când în când, el și sora, și viața a devenit un pic mai ușoară, după părerea lui.

Vizita l-a înviorat pe băiat și două zile mai târziu se ridică din pat. Copiii stau la masă. Băiatul îi citește verișoarei, îi spune despre căile planetelor și traseul lunii în jurul pământului. Fetița se uită la el cu un zâmbet febril, stupid și cretin, stă și aprobă dând din cap de plictiseală.

„Tu asculți ce zic eu?“ întreabă băiatul.

„Da“, zice fata. Are coatele sprijinite de marginea mesei. Îi cad tot timpul. Le ridică la loc, își sprijină bărbia cu mâna.

„Dacă nu asculți la ce zic, nu înveți nimic, și atunci nu ești mai bună ca sălbaticii.“

„Ascult.“

„Ce-am zis ultima dată?“

„Ceva cu apă?“

„Proprietățile apei“, zice băiatul. „Care sunt proprietățile apei?“

„Nu știu ce înseamnă proprietate.“

„La ce e bună apa?“

„Stinge setea?“

Băiatul oftează. „Du-te și culcă-te, ești obosită.“

Fata se duce tiptil în pat și își trage pătura peste cap. Tușește în somn. Băiatul rămâne la masă și răsfoiește cartea la lumina lămpii. Bertel stă întins și se uită la el pe furiș, cu o duioșie reținută. A mai crescut în ultimul an, dar a și slăbit în aceeași măsură. Dacă tot cititul acela i-ar mai pune și puțină carne pe oase, gândește el.

Sorei nu pare să-i pese prea mult de fiica ei. O lăsa pe mâna băștinașilor în timp ce ea era în casa negustorului și mânca pe săturate în fiecare zi. Acum, când nu mai lucrează acolo, pare stingherită că trebuie s-o care după ea pe fetiță. Bertel nu-i înțelege atitudinea. Îl bate gândul să adopte el copilul. Sigur ar fi bine pentru băiat, să aibă companie. Dar nu e o mare plăcere să se gândească cine e tatăl ei, să vadă că trăsăturile lui ereditare sunt într-un fel dublate în ea.

În luna mai, fetița se îmbolnăvește cu febră mare și moare rapid și nedureros. Sofie o găsește dimineața, întinsă la capătul patului, cu brațele pe lângă trup și învelită într-o pătură. Băiatul a aranjat-o. El e chircit în celălalt capăt al patului, cu brațele în jurul picioarelor, și se uită pe fereastră, cu bretonul atârnându-i peste ochii obosiți.

„De ce n-ai zis nimic?“ îl întreabă Bertel.

„Era moartă oricum. Ce, tu poți să trezești morții?“

O îngroapă pe fetiță în aceeași zi. Nu era botezată, însă făcuse pregătire cu Falck, așa că preotul se roagă pentru ea și primesc permisiunea s-o îngroape în apropierea mormântului dulgherului. Băiatul insistă să participe la înmormântare. Sunt o mână de oameni în jurul mormântului. E oribil sunetul pe care îl scot bolovanii grei de pământ când ajung pe legătura mică și noduroasă. Bertel se uită la sora lui. Ea se uită fix la mormânt cu ochii mari, pare că e gata să sară și ea acolo.

„Cred că acum el se bucură“, zice ea.

„Cine?“ întreabă Bertel.

„Știi foarte bine. Tatăl ei. Tatăl nostru.“

„Aha, el.“

„Da. El. Își urăște copiii, ne urăște. Ăsta e blestemul nostru.“

Se privesc îndelung fără să spună ceva.

„E bătrân“, zice Bertel. „Cred că o să moară curând.“

„El? Ha! El nu poate muri.“

„Domnul o să-l pedepsească pentru faptele lui“, zice Bertel folosind expresia domnului Falck despre răutatea față de care nu poți face nimic.

„Numai că Domnul îi pedepsește mai degrabă pe copiii lui“, spunea ea uitându-se în jos în mormânt. „Și suntem mulți, tu știi prea bine asta, nu?“

Întrebare: Ce e un spirit?
Răspuns: O ființă simplă care are judecată și voință.

Băiatul se face mai bine. Nu mai tușește, nu mai are febră și începe chiar să mănânce din pesmeții pe care Bertel îi înmoaie

în apă fiartă îndulcită cu zahăr. Pare bucuros. Bertel îl ia cu el la vânătoare de potârnichi pe munte, urcă pe două piscuri din spatele coloniei. Bertel vorbește cu el cu glas camaraderesc, dar dintr-un motiv sau altul nu poate stârni atmosfera vioaie care domnește între băiat și domnul Falck.

„Asta e țara noastră“, zice el când stau pe vârf. „Dincolo de munții aceia se află vechea colonie unde am crescut eu, și muntele pe care olandezii l-au numit Zuikerbroot, după care e botezată și colonia. O să-ți arăt odată. Mult mai la nord se află Holsteinsborg și în est ai uscatul care a aproape impracticabil din cauza munților abrupți și a gheții, dar acolo sunt mulți reni.“

Băiatul se uită la mare. „Ce se află acolo, de cealaltă parte?“

„O țară străină“, zice Bertel. „Oameni străini.“

„Se poate naviga până acolo?“

„Se poate naviga peste tot“, răspunde Bertel.

Băiatul dă din cap afirmativ.

„Tot căpitan de vas vrei să te faci?“ întreabă Bertel.

„Nu știu“, spune băiatul serios. „Poate, dacă mă fac bine.“

„Dacă te-ai face preot, ai putea să te duci acolo să le predici sălbaticilor care locuiesc în țara aia“, zice Bertel ademenindu-l.

„Ca domnul Falck?“ întreabă băiatul râzând. Pe urmă zice: „E adevărat că bunicul meu e preot?“

„Cine-a zis asta?“

„Milka.“

„Ce știa ea“, zice Bertel nervos, „o fetiță proastă ca ea. Pe bunicul tău îl chema Jens, la fel ca pe tine.“

„Dar Milka zicea că tatăl ei și bunicul meu sunt unul și același om și că de-aia amândoi avem pielea albă.“

„Milka nu era decât un copilaș prostuț“, zice Bertel. „Ea pricepea mai greu. Ți-am mai zis, pe bunicul tău îl chema Jens. Era un groenlandez adevărat, un mare vânător și pescar.“

„Dar noi nu semănăm cu groenlandezii.“

„Hai, gata, ajunge cu prostiile astea! Nu trebuie să ne fie rușine să fim cine suntem.“

Nu-și mai adresează un cuvânt tot restul zilei. Când ajung acasă, băiatul se bagă tăcut în pat și-și deschide cartea. Nu mănâncă ce îi pune în față tatăl lui. Bertel regretă că și-a ieșit din fire. Privește neputincios cum băiatul îl pedepsește în acest fel.

†

La sfârșitul lunii e timpul pentru călătoria de primăvară. Împreună cu domnul Falck, pleacă cu barca din arhipelag și-i vizitează pe băștinașii care s-au stabilit pentru timpul verii pe insulele cele mai îndepărtate, unde vânează balene mici și foci. Sofie nu vrea s-audă că sora lui va avea grijă de băiat, de aceea a cerut voie să-l ia cu ea la casa Coloniei, fapt pe care doamna l-a aprobat. Lui Bertel nu-i place ideea ca băiatul să stea toată ziua în casa danezilor. N-are încredere în Kragstedt, iar doamna e cu toane după accident. Sofie zice că doamna țipă deseori la ea din cauza unor fleacuri și că după aceea regretă și se așază în genunchi și îi cere iertare în lacrimi pentru purtarea ei. Și asta e pe puțin la fel de rău.

„Dacă am avea o situație mai bună, aș pleca de acolo“, zice Sofie. „N-o mai suport pe madam, și cred că și ei i-ar face bine să aibă pe altcineva. Nici sora ta n-o să ajungă departe după accident.“

Bertel s-a gândit și el mult la asta. Dacă Sofie n-ar mai lucra la negustor, ar fi nevoiți să se descurce cu cei douăzeci de riksdaleri ai lui pe an și ar pierde și mâncarea pe care Sofie o aduce din casa negustorului. Dacă ar fi numai ei doi, n-ar ezita, atunci i-ar zice să plece îndată de acolo. Dar băiatul are nevoie de acea cantitate suplimentară de unt în alimentație, la fel și de zahărul și de carnea care rămâne de la mese.

„Uneori mă gândesc că ne-ar fi mai bine dacă am locui acolo, la ei“, zice Sofie.

„Care ei?“

„Habakuk și soția lui. Oamenii spun că acolo se împarte totul egal. Nimeni nu se duce la culcare cu burta goală.“

„Nu mai crede și tu tot ce auzi. Ei sigur zic la fel și despre noi. Pe sora mea n-au tratat-o cine știe ce, cât a stat acolo, nu-ți aduci aminte? Erau mai s-o înece.“

„Poate că a fost vina ei“, zice Sofie. „Nu e ușor să ai de-a face cu sora ta, asta doar așa, ca să știi. Și oricum s-a întâmplat înainte ca ei să treacă la noua credință.“

„E o doctrină falsă“, zice Bertel. „Dacă tu, ca o creștină botezată, aderi la ei, biserica te poate condamna la pedeapsă corporală și te poate pune la stâlpul infamiei.“

„Dar viața de aici din colonie e dură“, se plânge ea. „Nu suntem oameni liberi noi, groenlandezii, suntem ca niște sclavi.“

„Când o să stai legată cu lanțuri de stâlpul infamiei, o să ai o altă concepție asupra libertății.“

Întrebare: Ce e de spus despre mișcarea Pământului în general?

Răspuns: Pământul face în cursul unui an o rotație în jurul Soarelui și se rotește o dată la douăzeci și patru de ore în jurul axei sale, la fel ca roata unei căruțe atunci când căruța înaintează.

Călătoria în arhipelag durează trei săptămâni. Sunt doar el și domnul Falck. Urcă pe bărci care se nimeresc să treacă pe acolo și care au loc și pentru ei. Și-au luat la ei tabla de șah. Când e vreme frumoasă, stau în fața cortului seara, cu tabla de șah între ei. Vede că preotul a început să prindă din nou puțină culoare în obraji. El, unul, începe să vadă viața în culori mai deschise și pleacă des cu caiacul să vâneze păsări cu săgeți mici, la fel ca vechii băștinași, iar încheietura mâinii lui amintește de tehnica de aruncare învățată de la tatăl lui, sau, mai corect spus, tatăl lui vitreg, Jens. Învățătorul Falck adună ouă de rață-de-ghețuri, lup-de-mare parazit și alca-cu-oglindă, iar seara fierb ouăle și aleg o pasăre și o frig la foc. Bertel se bucură să fie

departe de colonie și de necazurile de acolo. Încă domnește o anumită atmosferă neplăcută între el și preot, care aparent îl bănuiește în continuare că i-a furat aurul. Își dă seama după vocea preotului, când acesta vorbește despre aur, despre cum l-a spălat din nisipul din fluviul acela, despre cât de mult se bazase pe faptul că-l va vinde când ajunge acasă, despre tot ce-ar fi putut face cu banii. Bertel se face că plouă. Dacă preotul vrea cu orice chip să-l bănuiască de furt, e treaba lui!

Când se întorc în colonie în luna iunie, vede cât de mult s-a schimbat băiatul. A mai pus carne pe el și e aproape roșu în obraji de sănătate. Îl salută vesel pe tatăl lui și-i arată manualele pe care le-a primit de la doamna Kragstedt. Se pare că ea și-a asumat sarcina de a-i fi profesoară și, conform celor spuse de Sofie, asta e pe puțin la fel de folositor pentru ea, ca și pentru băiat.

„Dar eu fac lecții cu băiatul“, zice el. „Nu vreau să mai meargă acolo, să-i vină tot felul de idei și să-și rătăcească mințile.“

„Madam se va întrista când o s-audă asta“, zice Sofie.

Băiatul e furios când Bertel îl anunță că nu mai are voie să se ducă acasă la negustor. „Tu vrei să decizi tot“, zice el și plânge de furie. „Nu-ți pasă dacă sunt bucuros, doar să decizi tu.“

„Dar eu nu-ți vreau decât binele“, spune Bertel paralizat.

„Atunci lasă-mă să mă duc la școală la Haldora.“

„Haldora?“

„Doamna Kragstedt.“

„Hm. În curând o să vii să mă anunți că v-ați logodit.“

„Nu iei tu decizii în numele meu“, zice băiatul. „Dacă eu vreau să mă duc acolo, o să mă duc acolo.“

„Trebuie să înțelegi“, îi zice Bertel băiatului, care se întoarce cu spatele la el pe pat, „ei nu sunt ca noi, ei sunt oaspeți la noi, aici nu e casa lor. În câțiva ani o să plece, dar noi o să fim tot aici.“

„Îi place foarte mult să meargă acolo“, zice Sofie ca să mai domolească lucrurile. „Ce e greșit în asta? Plus că mănâncă bine acolo, doar vezi ce s-a îngrășat.“

„Și tu“, zice el întorcându-se spre ea, „tu să nu te faci stăpână peste stăpânul casei!“ Se ridică și o plesnește pe obraz. Pe urmă regretă și ar vrea să-și ceară iertare. Dar atunci ar părea slab în ochii băiatului, de aceea se mulțumește doar să spună: „Fă-ne ceva de mâncare, mi-e foame“. Restul serii, Sofie e rece ca gheața cu el. N-a mai lovit-o niciodată până acum.

În ziua următoare, băiatul e în pat. Refuză să se ridice, refuză să mănânce, închide ochii când Bertel vorbește cu el.

„E trist că nu-l lași să se ducă acolo“, zice Sofie.

„Mulțumesc pentru ajutor!“ spune el, iar ea face un pas în spate de teamă să n-o lovească din nou.

Greva băiatului are loc timp de trei zile. După care Bertel cedează.

„Dacă vii acasă la ora trei în fiecare zi și-mi arăți ce-ai făcut la madam Kragstedt“, zice el, „atunci mi se pare o idee bună să te duci acolo.“

Se ridică din pat. Bertel se enervează de expresia impertinentă și victorioasă de pe chipul băiatului, dar se străduiește să fie nespus de binevoitor cu el în seara aceea.

A doua zi la ora trei, băiatul n-a venit acasă. Bertel stă și-l așteaptă. La ora patru tot nu e acasă. Se face patru și jumătate, atunci nu mai suportă. Își pune căciula pe cap și se duce și bate la ușa negustorului.

Deschide Sofie. Se vede clar pe ea că are conștiința încărcată.

„Unde e?“

„Dragule, se simte atât de bine la madam. Îl învață să scrie.“

„Cheamă-l. Altfel intru eu și-l iau.“

Ea dispare în casă. Aude voci dinăuntru, vocea doamnei Kragstedt și a băiatului. Râsul băiatului, înfundat. Pe urmă apare în ușă. Nu se uită la tată, ci trece pe lângă el și merge direct acasă.

Întrebare: Ce viețuitoare aparțin faunei?

Răspuns: Faunei aparțin toate viețuitoarele de pe pământ care au o structură organică, viață, sentimente, și care se mișcă arbitrar.

Seara, când Bertel întreabă ce-a învățat la doamna Kragstedt, el se mai dezgheață puțin și-i arată caietele și temele pentru compuneri. „Doamna mă învață să scriu frumos“, zice el.

„Foarte bine“, zice Bertel.

„Trebuie să scriu o bucățică pentru mâine.“

„Despre ce trebuie să scrii?“

„Despre familia mea.“

„Aha“, zice el cam prea repede. „Madam vrea să știe câte ceva despre familia ta?“

„Este una din temele din carte.“

„Să nu vorbești aiurea despre vreun bunic danez“, zice Bertel.

„Nu, tată“, spune băiatul ascultător. Stă la masă până seara târziu și scrie în caiet.

„Dar mâine să vină acasă la ora trei“, îi zice Bertel lui Sofie.

În fiecare dimineață, soția lui se freacă între picioare și duce mâna la nas și-și miroase suspicioasă degetele. „Cred că sunt gravidă“, zice ea. „Nu mi-a mai venit de două luni.“

El se bucură. „De când știi?“

„Încă nu știu sigur. Dar dacă e așa, copilul o să vină cam în jur de Anul Nou.“

O sărută. Îi zice: „Mulțumesc“.

„Să nu mă mai lovești“, spune ea.

„Nu, n-o să te mai lovesc niciodată. Domnul mi-e martor și judecător. Iartă-mă.“

„Dragul de tine“, zice Sofie și îl mângâie cu grijă pe obraz.

După-amiază, băiatul iar nu apare la ora hotărâtă. La ora patru, Bertel pleacă din colonie și se așază pe stânci și privește marea, până când se mai liniștește. Când se întoarce acasă, băiatul tot n-a venit. Abia seara vine, împreună cu mama lui. El a pus deja masa. Mănâncă terciul în liniște. Băiatul se așază să scrie, aparent neafectat de atmosfera încordată. Bertel simte cum furia se instalează treptat.

„Despre ce scrii în seara asta?“ întreabă el.

„Despre un om pe care-l admir“, răspunde băiatul. „E tema mea pentru mâine.“

„Și cine e omul?“ întreabă Bertel cu o urmă de speranță disperată că despre el scrie băiatul.

„Moise“, zice băiatul.

„Bună alegere“, spune Bertel, ușurat că cel portretizat nu e o persoană care trăiește acum.

Dar mai târziu în cursul serii, când băiatul a adormit și el îi răsfoiește caietul de compuneri pe ascuns, vede că nu despre Moise a scris, ci despre Frederik, prințul moștenitor la tron:

Prințul regent este un om bun și iubitor. Ține infinit de mult la copiii lui și la cei care locuiesc în coloniile lui, printre care Groenlanda și colonia Sukkertoppen. De fiecare dată când cineva din marele lui regat plânge, plânge și Majestatea Sa Regele de ți se rupe inima și ține slujbe pentru sufletul celui mort.

Bertel pune la loc caietul. Băiatul m-a mințit, gândește el. E un păcat pe care trebuie să-l recunoască și de care trebuie să se căiască pentru mântuirea lui. Deschide caietul și-l lasă așa, dar când băiatul se scoală a doua zi, îl ia fără vreun semn de mustrare de conștiință. Poate a uitat că a mințit, gândește Bertel. Nu aduce voba despre asta.

În zilele următoare, băiatul rămâne în clădirea coloniei până seara. Bertel se stăpânește să-i mai pună întrebări, ca să nu riște ca băiatul să vină cu alte minciuni. Poate că eu sunt cel care are nevoie de iertarea păcatelor, gândește, fiindcă îl influențez pe băiatul meu în așa măsură, încât el e nevoit să mă mintă. Se gândește serios să vorbească cu domnul Falck despre asta, însă preotul e cam retras de la o vreme. Pot trece mai multe zile fără să se arate la față, iar când apare în cele din urmă, seamănă cu un sălbatic și pute a rachiu. O întreabă pe sora lui dacă sunt împreună, dar ea neagă. „Preotul stă acolo, pe epavă, și bea“, zice ea. „Are acolo un butoi întreg cu rachiu.“

„De unde-l are?“

„L-a găsit după explozie. Zburase peste munte.“

„Atunci e al Camerei de Comerț“, spune Bertel.

Ea dă din umeri.

Ea tot în casa comunitară stă. Acolo se întoarce, acolo se simte în adâncul ei acasă, sau poate că e singurul loc unde se simte în siguranță? Își dă seama că n-o cunoaște deloc. Ea a crescut la o soră de-a mamei; mama ei a murit la naștere. Au trăit ca toți ceilalți indigeni, au stat pe timpul iernii în fiorduri, au trăit în arhipelag cât de mult a fost posibil, în cele șase luni de vară. Când i-a spus că e fiica lui Oxbøl, a simțit furie, ură, compasiune, scârbă, un haos de sentimente. Ea deja își dăduse seama că au același tată, observase asta, așa i-a spus, iar Sofie știa și ea de ceva vreme: „E momentul să afli și tu, frate“. Mama lui trăiește în continuare, locuiește în nord, în Holsteinsborg, acolo unde bătrânul preot încă face ravagii. El nu înțelege cum suportă ea să locuiască în aceeași colonie cu Oxbøl. Sunt mai mulți ani de când a văzut-o ultima oară. O mare parte din viața lui de adult a evitat orașul în care s-a născut și a crescut. Mama îi dă vești cu poșta prin caiac, care face curse regulate între colonii.

Bertel se întreabă cine oare a decis ca el să se facă preot. Tatăl lui, adică bărbatul care oficial era tatăl lui, vânătorul și pescarul Jens, era zilier la Camera de Comerț din Holsteinsborg. Dar probabil că știa cine e tatăl lui biologic și atunci li s-o fi părut firesc să-l pună să se facă ajutor de preot. La vârsta de paisprezece ani a fost pus sub îndrumarea ajutorului de preot din vechia colonie Sukkertoppen, care acum e aproape depopulată. Mai târziu a venit în noua colonie Sukkertoppen și-a rămas de atunci aici.

Întrebare: Ce sunt planetele?

Răspuns: Corpuri rotunde, întunecate, cu mulți munți și multe văi pe suprafețele lor, înconjurate de atmosferă și probabil potrivite ca mediu de viață pentru ființele vii.

Bertel se leapădă de speculațiile legate de trecut. Prezentul îl solicită. Se duce la atelierul dulgherului și dă de fierar acolo. Îi arată bucățile de lemn pe care le-a adunat și întreabă dacă poate folosi sculele.

„Ce construiți?“ întreabă fierarul.

„Un caiac. Pentru băiatul meu.“

„O, micuțul logodnic al doamnei Kragstedt“, zice fierarul rânjind zeflemitor. „Folosiți tot ce vă trebuie, numai să faceți curat după dumneavoastră. Și dacă distrugeți ceva, trebuie să puneți la loc.“

„Nu distrug nimic.“

„Am zis doar *dacă* distrugeți ceva.“

Nu răspunde. Așteaptă până dispare fierarul. Pe urmă se apucă de lucru. A mai făcut caiace, dar au trecut câțiva ani de-atunci. Iar caiacul acesta e foarte mic, de aceea e nevoie de mult timp pierdut și multă bătaie de cap să-l micșoreze de la mărimea pentru adulți. Începe cu chila. Pentru cadrul transversal folosește lemn vechi pe care l-a ținut la uscat. Îi ia o săptămână să facă scheletul. Pe urmă îl duce la casa comunitară și le pune pe câteva femei să-l acopere. Ele ung caiacul cu grăsime de focă, pe urmă îl freacă cu untură, de la proră la pupă. Apoi pun caiacul la uscat în pod câteva zile, dar continuă să-l frece la intervale egale. El cioplește o padelă dintr-o bucată de lemn de laiță, face găuri mici în ea și o utilează cu ferecătură din dinte de narval filat subțire și ascuțit, pe care-l bagă în lemn cu știft pe care l-a făcut din același material. Băștinașii au prins amulete de funia care traversează puntea, câteva bucăți de os și o pungă mică din piele cu un conținut incert. N-are curaj să îndepărteze toate astea, dar spune un Tatăl Nostru pentru caiac, cu speranța că asta va lua fața atât forțelor creștine, cât și a celor păgâne.

La sfârșitul lunii, de ziua băiatului, caiacul e gata. Se duce și-l ia dimineața devreme și îl pune în fața casei. Lăcuirea cu untură îl face să strălucească și își închipuie cum înaintează alunecând pe apă. Pe urmă intră și spune așa, ca în treacăt: „O, se pare că cineva ți-a lăsat ceva afară“.

Băiatul iese și se uită cu gura căscată la caiac. Face o tură în jurul lui. Sofie aleargă afară la el. Își împreunează mâinile și scoate un strigăt de uimire. „Să nu sufli tu o vorbă“, zice ea.

Bertel se bucură. Nu se poate abține să râdă. Se așază pe vine și se uită la băiat. „Ei, ce părere ai?“

„E pentru mine?“ întreabă băiatul. E un vag clinchet de suspiciune în vocea lui.

„Pentru cine altcineva?“

„Cine l-a făcut?“

„Eu l-am făcut.“

„Ei nu“, zice băiatul. „Tu?“

„Poate că nu credeai că-mi trece așa ceva prin minte?“

Băiatul zâmbește pieziș. „Pot să-l încerc că văd dacă e bun?“

„Am pus-o pe mama ta să-ți măsoare fundul pe ascuns“, zice el. „Ne ducem la apă să-l încerci în elementul pentru care e făcut.“

Își dedică toată ziua să-l învețe pe băiat să-și țină echilibrul. După-amiază e deja atât de priceput, încât pot face un tur împreună, fiecare în caiacul lui. Plutesc pe apă foarte aproape unul de celălalt. Când băiatul e nesigur, Bertel își întinde padela peste puntea ambelor caiace și plutesc alături.

Când se întorc acasă seara, Bertel zice: „Luna viitoare m-am gândit la o plimbare spre sud. Vii cu mine?“.

„Doar tu și eu?“ întreabă băiatul.

„Doar noi doi. Am cumpărat o armă în plus. Pot să te învăț să tragi cu pușca.“

„Dar e destul de mare pentru asta?“ întreabă Sofie îngrijorată. „Nici măcar nu e confirmat. Nu vă puteți mulțumi să faceți niște plimbări mai scurte în jurul insulei?“

Dar băiatul arde de încântare. „Tată“, zice el, „pot să mă duc să-i povestesc doamnei Kragstedt, ca să vină și ea să se uite la caiac?“

„Bine, băiatul meu.“

Află mai târziu că de la doamna a primit un suport de scris pliant, de culoare mahon, cu trei tocuri din bambus lăcuit, o duzină de penițe și un cuțitaș aurit cu care să le ascută. E cel mai frumos suport de scris pe care l-a văzut Bertel vreodată. Și un cadou grotesc.

„E un suport de voiaj“, zice băiatul. „Pot să-l iau cu mine în călătoria noastră, tată.“

Bertel ridică micuța călimară de alamă din adâncitură, o întoarce și o răsucește. O pune la loc. „E mult prea fin“, zice el. „Există riscul să se spargă.“

Sofie e mai mult ca sigur însărcinată, spune ea când el o întreabă despre asta. Nu i-a mai venit ciclul din primăvară și simte după sâni că e vorba de un copil. Îl roagă să nu-i spună băiatului decât peste câteva luni, când n-o să se mai poată ascunde.

„Ne e bine acum“, zice Bertel.

„Da“, zice ea. Stau întinși pe patul de scânduri, cu picioarele încolăcite.

„Nu uiți să spui Tatăl Nostru?“ întreabă el.

„Spun în fiecare dimineață.“

„Să nu uiți nici să-i mulțumești Domnului.“

„Îi mulțumesc în fiecare zi. Îi mulțumesc pentru bărbatul destoinic pe care-l am și pentru fiul deștept și frumos.“

O ține în brațe și o simte cum adoarme. Atunci se întoarce cu grijă pe cealaltă partea, ca să doarmă.

Întrebare: Care sunt cele patru continente ale Pământului?
Răspuns: Europa, Asia, Africa și America.

Înainte de a porni la drum cu băiatul, o roagă pe Sofie să înapoieze suportul de scris. „E nepotrivit“, explică el, „să-i dea băiatului un cadou așa scump. Cred că a costat mai mult ca leafa ta pe un an la ei.“

„Dar doamna Kragstedt spune că ține foarte mult la băiatul nostru. Cred că simte pentru el o afecțiune pe care noi n-o putem înțelege.“

„Cu atât mai mare motivul de a înapoia darul. Tu nu înțelegi că încearcă să se dea bine pe lângă noi? Probabil că până la urmă o să vrea să-l adopte.“

„Poate că n-ar fi cel mai rău lucru care se poate întâmpla“, zice Sofie. „Oricum, tot fiul nostru ar fi. Și ar avea posibilități

mult mai bune.“

„Fiul meu n-o să crească în casa aia depravată. Dă-i înapoi cadoul, zi-i ce vrei lui madam, dar nu vreau să mai văd suportul ăsta scump în casa mea.“

După aceea pornește la drum cu băiatul.

†

Dorm sub cerul liber, dorm la băștinașii pe care-i întâlnesc pe drum, și dorm în câteva dintre cabanele mici de cherestea, a căror construcție a fost ordonată de Camera de Comerț. E tot timpul atent ca băiatul să nu obosească peste măsură sau să nu-i fie frig sau să nu se ude. Seara îi masează picioarele cu zăpadă. Vechea zăpadă căzută în cursul iernii, care e în continuare așternută în defileuri și pe părțile cu umbră, e grunjoasă și bună pentru stimularea circulației sângelui.

„Ce ciudat“, zice băiatul, „mi se face foarte cald de la zăpada rece.“

„E unul dintre lucrurile care pot fi învățate de la poporul nostru“, zice el. „Danezii nu pricep chestiile din astea. Ei cred că zăpada e rece.“

Într-o tabără de vară mai la sud în district merg la o ședință de spiritism. Șamanului i se leagă mâinile și picioarele cu niște curele de piele. Darabana e în fața lui pe podea. Spectatorii sunt rugați să verifice curelele, iar băiatul are și el voie să le atingă. Pe urmă se atârnă o blană în dreptul deschizăturii din tavan și se sting lămpile. Se aud gemete și grohăieli, darabana începe să bată. Zici că plutește totul sub tavan, când într-un capăt al casei, când în celălalt. O voce străină le vorbește, îi ceartă, spune lucruri indecente, îi batjocorește pe danezi. În acest timp se bate zdravăn în tobă. Pe urmă se face liniște. Doi bebeluși scâncesc, cei mai mici copii se aud sugând maniacal la pieptul mamelor, altminteri e liniște deplină. După aceea, vrăjitorul se roagă cu voce normală, dar cam văicărită, să i se desprindă curelele. Se dă jos blana din deschizătura din tavan și se aprind

lămpile. Bărbatul stă în același loc ca înainte, cu mâinile și picioarele legate. E o atmosferă însuflețită. Se servește supă și se spun povești.

Bertel se întinde pe patul pentru oaspeți, cu băiatul strâns lipit de el. „Să nu spui nimănui despre asta“, îi șoptește băiatului la ureche. Simte că băiatul tremură. „Așa, așa“ zice el, „nu s-a întâmplat nimic.“

„Mi-e dor de mama“, zice băiatul.

„Mâine pornim spre casă“, răspunde Bertel.

Observă clar că băiatul nu e sănătos când vâslesc spre nord. Pare obosit și nu poate vâsli prea mult o dată. Bertel încearcă să-l tragă cu tot cu caiac după el, dar nu merge cu nici un chip. Înaintează lent. Când se întorc în Sukkertoppen, e nevoit să-l care pe băiat în brațe până acasă.

„Ce-ai făcut?“ întreabă Sofie când îl vede întins pe pat, respirând greu.

Nu știe ce să răspundă.

Întrebare: Ce e aerul?

Răspuns: O materie fluidă, elastică, ce înconjoară tot globul pământesc până la o anumită înălțime și ne provoacă simțul auzului.

Îl găsește pe Falck, iar preotul vine împleticindu-se și ciocănește ca de obicei în spatele băiatului și pălăvrăgește cu el.

„Boala pieptului, iar?“ îl întreabă Bertel.

„Da, e boala pieptului, s-a întors.“ Falck a ieșit, stau în fața scărilor și vorbesc. „Se pare că a fost o călătorie solicitantă“, zice el.

„A devenit solicitantă abia când s-a îmbolnăvit el“, zice Bertel, cu justificarea gata pregătită. „Am avut o călătorie frumoasă împreună.“

„În fine, dar el suferă de extenuare și s-a ales cu o răceală care a trezit la viață vechea boală de plămâni.“

„Poți să-l ajuți?“

„Pot oricând să-i deschid o venă să i-o scurg, dar dacă ajută, asta nu știu.“

„Fă-o“, zice Bertel.

Falck se duce acasă și își ia geanta. Când se întoarce, vorbește puțin cu băiatul și-i explică ce are de gând să facă. Băiatul nu protestează. Preotul scoate un tub metalic dintr-un toc, ceva ce el numește „un pai“, care e tăiat oblic la un capăt. Îi apucă picioarele băiatului, se apleacă și le cercetează mijind cu ochiul prost, pipăie și ciocănește în glezne, pe urmă îl roagă pe Bertel să țină de porțiunea de picior de jos, de lângă glezne, și să apese tare. Bagă suprafața tăiată oblic a tubului de metal în unghi obtuz spre o venă umflată din dreptul articulației piciorului. Bertel vede cum pielea se desparte ajutându-l în jurul metalului și cum sângele iese picurând. Băiatul se vaită aproape sufocat. Din celălalt capăt al tubului începe să picure sânge negru în oala pe care au pus-o acolo. Falck masează pulpa piciorului cu o mișcare în jos, parcă o mulge. Studiază sângele din oală. Strălucește într-o nuanță de verzui și are un miros pătrunzător.

„Fiere“, explică el. „Băiatul e plin până la refuz de așa ceva. Mai fac o venesecție peste vreo două zile, dacă e nevoie. Și nu uita să-i dai lapte de vacă în fiecare zi.“

Bertel nu-i spune preotului că laptele lui este aruncat în fiecare seară. Nici unuia dintre ei nu-i place gustul, cu atât mai puțin băiatului.

Venesecția îl face pe băiat să se liniștească. Doarme profund timp de douăsprezece ceasuri și se trezește cu zâmbetul pe buze. Roagă să i se dea suportul de scris.

„Mai târziu“, zice Bertel. „Când te faci bine.“

Băiatul îi aruncă o privire cercetătoare. Nu e tocmai o privire binevoitoare.

Mai târziu se duce la casa coloniei și o roagă pe Sofie să-i dea suportul înapoi. Stau pe hol. Doamna îi aude, iese și se uită la Bertel cu o expresie severă.

„Lăsați-l pe băiat să vină aici“, zice ea. „Am eu grijă de el și o să mă preocup să se facă bine.“

„Știu eu foarte bine ce vreți dumneavoastră, doamnă“, zice Bertel, „și asta nu e în interesul băiatului meu.“

„Dacă vreți înapoi suportul de scris, atunci lăsați-l pe băiat să vină la mine.“

„Ce credeți, doamnă, că băiatul nostru e o marfă pe care o puteți cumpăra când aveți chef? Așa încercați să vă vindecați de ce-ați pățit și de faptul că dumneavoastră nu puteți avea copii?“

Se lasă tăcerea. Ambele femei, și Sofie, și doamna Kragstedt, se uită fix la el.

„Iertați-mă“. O spune foarte încet. „Fac doar ceea ce consider că e mai bine pentru băiatul meu.“

Se întoarce și se duce acasă.

Seara, Sofie îl anunță că a fost concediată. Dar a adus suportul de scris. Băiatul e fericit când îl găsește pe pat. Stă treaz toată seara, tușind și horcăind, și scrie în caiet.

„Dacă se face bine băiatul, eu plec în fiord“, zice Sofie. „M-am săturat de tot.“

†

Două zile mai târziu, Bertel încearcă să-l găsească pe Falck, pentru ca acesta să facă a doua venesecție, așa cum a promis. Băiatul are febră mare, suportul de scris stă neatins pe masa de lângă pat, nu reușesc să-i dea decât puțină apă. Dar preotul nu e acasă și când se duce la epavă și îl strigă, nu observă nici o urmă de viață acolo.

Noaptea apar necazurile. Băiatul are mai multe convulsii și între fiecare criză stă lipsit de vigoare, fără să reacționeze când îl strigă. Sofie plânge. „Moare!“ suspină ea și se uită printre degete.

„Taci!“ îi zice Bertel furios. „Nu faci decât să înrăutățești situația.“

În dimineața următoare, domnul Falck își face apariția. Peruca îi stă strâmb pe cap, iar sutana e pătată. Bertel vede că îi tremură mâinile. După ce se uită rapid la băiat, iese fără să

spună ceva. Se întoarce peste o oră, acum foarte calm, zâmbitor, în hainele de zi cu zi.

„Sunt nevoit să fac o intervenție în plămânul bolnav“, îi zice el lui Bertel. „O curățare, o îndepărtare a puroiului, a otrăvii care se răspândește în corp și provoacă febra; pe scurt, dacă reușesc, se face bine.“

„Fă tot ce poți“, spune Bertel.

Întrebare: Care sunt proprietățile apei?
Răspuns:
1. Caracterul fluid.
2. Greutatea particulară.
3. Transparența care face ca alte corpuri să poată fi văzute în apa curată stătătoare.
4. Concentrarea elementelor alcătuitoare ale apei în picături și bule.
5. Duritatea elementelor alcătuitoare ale apei. Dacă arunci o piatră în suprafața apei, aceasta împinge piatra înapoi, așa cum fac corpurile solide.

Domnul Falck scoate un tub nou din geantă, e din cupru și gros cât un deget. La fel ca tubul pe care l-a folosit la venesecție, și acesta e tăiat oblic într-un capăt, astfel încât se termină într-un vârf ascuțit.

„Fierarul a fabricat instrumentul ăsta după indicațiile mele“, zice el.

Îl întorc pe băiat pe-o parte și îl trag spre marginea patului. El pare că nu observă ce se întâmplă. Dar și așa, domnul Falck îi vorbește prietenos, îl mângâie pe cap și-i povestește pe un ton vioi, aproape banal, că o să-i facă ceva care o să-l însănătoșească. Pe urmă începe să-l ciocănească pe spate, cercetează rezonanța plămânilor bucățică cu bucățică.

„Aici“, zice el arătând pe spatele băiatului. „Aici e îngropat răul.“

Pe urmă ia tubul de cupru și un ciocănaș, îndreaptă tubul spre un loc anume, îl roagă pe Bertel să-l țină bine pe băiat, ceea ce e de prisos, ținând cont că băiatul e inconștient, și bate

tubul înăuntru cu ajutorul ciocanului. Băiatul se vaită. Lui Bertel i se pare că seamănă cu strigătul unei foci.

Domnul Falck se așază în genunchi și ia tubul de cupru în gură. Începe să sugă. Pe urmă ia tubul de la gură. Un lichid tulbure începe să se scurgă în castron. Miroase dulceag.

„Ia uite“, zice Falck, aproape încântat. „Uite unde era răul!“

Puroiul curge încet. Falck e de mai multe ori nevoit să grăbească procedura, sugând din tub. Scuipă și-și clătește gura cu apă. Cratița se umple. Sofie o golește și o aduce înapoi. Toți trei stau tăcuți și se uită la puroiul care curge. Pe urmă încetează. Falck scoate tubul puțin, îl bagă într-un alt unghi. Băiatul se vaită înăbușit, dar nu se mișcă. După aceea începe să picure din nou, acum mai amestecat cu sânge. Falck schimbă unghiul tubului de câteva ori, suge și scuipă, pe urmă îl scoate. O roagă pe Sofie să panseze rana. După care îl întorc pe băiat și-l întind pe cealaltă parte.

„Trebuie să stea cu partea bolnavă în jos“, le zice Falck. „În felul acesta lași plămânul în liniște, iar cel sănătos are posibilitatea să funcționeze la maxim.“

„Să-i dau sare?“ întreabă Bertel.

„Cred că am trecut de stadiul ăsta“, zice Falck. „Mai bine spune o rugăciune.“ Își împachetează lucrurile. „Să mă chemi dacă se întâmplă ceva. Sunt acasă.“

Băiatul nu se mai trezește în acea seară. Bertel stă treaz toată noaptea împreună cu Sofie, îi ascultă respirația care mai întâi e mai ușoară, după care se transformă în gâfâieli prelungi. Sofie nu mai suportă și iese din casă. O aude plângând cu suspine pe scări și se necăjește pe ea. Și-ar dori să nu se mai întoarcă, să dispară pur și simplu.

Trebuie că a dormit câteva momente, cu bărbia căzută pe piept. Când își ridică capul, este întâmpinat de privirea limpede, cercetătoare a băiatului. Lumina soarelui cade în cameră. Băiatul e foarte palid. Trebuie că a pierdut o grămadă de sânge în timpul operației făcute de preot.

„Te-ai trezit?“

Băiatul înghite. Nu zice nimic.

„Să-ți aduc ceva? Puțină apă?“

Băiatul se uită la el, în semn că nu înțelege.

Aduce o cană și-i ridică băiatului capul. Buzele lui se mișcă puțin, dar apa se prelinge pe fața de pernă.

„Să-ți citesc puțin?“ întreabă Bertel. Ia o carte la întâmplare și o deschide.

„Nu, mulțumesc.“ Limpede și deslușit.

Bertel îl ia de mână, dar băiatul și-o retrage. Se holbează neîncetat la tatăl lui, cu aceeași privire cercetătoare.

„Doamna Kragstedt îți transmite salutări“, zice el disperat.

Băiatul nu reacționează.

„Buna ta prietenă Haldora.“

Gura băiatului se mișcă puțin. Poate e un zâmbet. Pe urmă închide ochii. Doarme.

Preotul nu se întoarce. Bertel o roagă pe Sofie să-l caute, dar ea nu-l găsește. Câteva clipe mai târziu vine sora. Rămâne puțin de veghe la căpătâiul băiatului, iar Bertel se duce la corabie și-l găsește pe preot în cabină, beat mort. Se întoarce acasă. Băiatul se stinge din viață în jur de ora opt în seara aceea.

†

Cu un sentiment de ușurare, se așază la masă, deschide suportul de scris de la doamna Kragstedt și notează: „Jens a adormit în liniște, imediat ce clopotul negustorului a bătut de opt seara. A fost cel mai bun prieten al meu de pe pământ. Acum teama s-a sfârșit.“

Rămâne la masă și răsfoiește cartea băiatului. Afară, rondul de noapte cântă: „La miezul nopții s-a născut mântuitorul nostru“. Printre file sunt bucățele mici de hârtie rupte pe care a scris cu setul lui de scris. Trebuie să fie pasaje din carte, gândește Bertel. Le citește pe fiecare în parte. Se întunecă. Rondul de noapte cântă „noaptea a bătut de trei și totul e bine“. Se luminează și el cântă „acum dispare noaptea, neagră, și ziua bate la ușă“. Ceasurile trec. Citește însemnările băiatului, îl

aude pe fierar cântând „o, Iisus, luceafărul dimineții, regele nostru în puterea ta“. Aude clopotul coloniei bătând, vaca preotului răgând, îi aude pe oameni vorbind și aude cum viața merge mai departe. Lângă el e băiatul întins pe pat, cu pielea albastră-marmorie, țeapăn ca lemnul. Se întreabă dacă o fi adevărat că băiatul se află altundeva acum, într-un loc mai bun. Nu simte asta. Simte pur și simplu că a dispărut pe veci și că n-o să-l mai vadă niciodată.

†

Băiatul e îngropat lângă verișoara lui. Bertel oficiază singur ceremonia, cumpără lemn de la Camera de Comerț și face coșciugul, îl pune pe băiat în el, îi împreunează mâinile, îl piaptănă, îi citește la groapă și aruncă pământ. Stă singur, mormăind din Biblie în lumina soarelui. Femeile – doamna Kragstedt, Sofie și sora lui – formează celelalte trei colțuri ale pătratului din jurul mormântului, se holbează în jos în groapă, tăcute, iar el își închipuie că ele, la fel ca el, sunt absorbite și îngrozite de faptul că viața poate fi oricând gonită și băgată într-o gaură în pământ și că sunt pline de sentimente de vinovăție că băiatul e acolo jos, și nu ele.

Seara, când se întinde în pat lângă Sofie cu spatele, ea zice: „Vreau doar să știi că mâine plec. Așa că dacă vrei să spui ceva, spune acum“.

Ziua următoare se duce la fabrica de ulei de pește și lovește vaca preotului în frunte cu barosul fierarului. Vaca se prăbușește, dă puțin din cap și din picioare. Îi pune o cizmă pe bot, pe urmă lovește din nou și vaca nu se mai mișcă.

Când se întoarce acasă, nu o bagă în seamă pe Sofie. E ocupată cu împachetatul lucrurilor pe care le pune în legături mari în fața casei. Pe țărm, câțiva băștinași pregătesc o barcă pentru femei. Își ia caiacul din suport și-l pune pe iarbă. Pe urmă intră în casă și se îmbracă cu puloverul pentru caiac. Se

uită prin cameră. Nu există nici măcar un obiect pe care să vrea să-l ia cu el.

Sofie îl privește întrebătoare când iese iar. El trece pe lângă ea, ridică pe umeri caiacul și-l cară până la țărm.

Sora vine alergând. „Unde te duci?“

„Nu știu.“

„Te întorci?“

Se uită la ea. „Nu cred. Poate.“

„Am pierdut ce aveam mai scump“, zice ea. „Dar ne avem în continuare unul pe celălalt.“

„Transmite-i salutări preotului tău“, zice el.

Pe urmă se așază în caiac și iese pe marea deschisă.

Întrebare: Ce e sufletul omului?

Răspuns: Spiritul care e unit cu trupul omenesc în așa fel încât acesta prinde viață, și prin acțiunea sufletului își poate închipui acele lucruri care se află în afara trupului și se poate gândi la ele.

A noua poruncă

Taasinge Slot

(1792-1793)

A noua poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai lui pe scurt:

„Să nu poftești casa aproapelui tău.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-L iubim în așa măsură, încât să nu pândim cu șiretenie moștenirea sau casa aproapelui nostru sau, sub masca legii și a dreptății, să ne însușim toate acestea, ci să îi fim de ajutor, ca el să-și păstreze ceea ce îi aparține.

MORTEN FALCK a descoperit că poți pur și simplu s-o lași mai moale. Viața nu ne pretinde nimic, ci doar se scurge prin deschizăturile trupurilor noastre și dispare. E simplu.

În cabina căpitanului de pe Taasinge Slot, unde orizontul se înclină halucinant prin ferestruici și jumătate din scânduri sunt rupte, stă și-și lasă barba să crească. Scrie scrisori către Kragstedt, Haldora, sora din Nakskov, Colegiul Misiunii din Copenhaga, părinților de acasă din Lier. *Să nu crezi ce auzi, scumpa mea Kristine, și nu mă uita! Cu armonie în spirit mă duc la odihnă. Am fost fericit și am încheiat pace cu mine însumi. Credinciosul și devotatul tău frate, Morten Falck, fost preot la Misiunea din colonia Sukkertoppen.*

Văduva îi expediază scrisorile, în orice caz așa susține ea. Vine la el în fiecare zi. Stă chircită pe cușetă, se uită curioasă la

el. El o invită la un pahar de rachiu din butoiaș, dar ea refuză. „De fapt, ce vrei de la mine?“ întreabă el.

„Îmi place să mă uit la tine“, răspunde ea. „Arăți atât de ciudat, preotule.“

„Ție îți place să mă vezi murind. Asta e.“

Ea dă din umeri.

S-au întâmplat atâtea, băiatul lui Bertel a murit, Sofie a plecat, Bertel a dispărut și el. „Ce-o fi cu Bertel?“ întreabă el. „Fratele tău?“

„Nu l-a mai văzut nimeni din toamnă“, zice ea. „O fi murit, fericitul de el, e cu băiatul lui chiar acum, la masă cu Abraham și ceilalți.“

Înțelege la ce se referă ea și înțelege că ar trebui să se simtă trist, poate să plângă, măcar să spună ceva demn de un preot despre faptul că acum colonia se află într-un haos deplin. Dar nu simte nimic și nu spune nimic.

„Și Roselil“, întreabă el, „și Roselil a murit?“

„Vaca ta e moartă“, spune ea. „Doar ți-am zis de atâtea ori. E aproape un an de atunci. Cineva a lovit-o în frunte cu un baros.“

„Bun“, zice el. „Mă bucur să aud. Roselil s-a dus acasă. Noi toți o să ne ducem acasă.“

„Negustorul a pus să fie tăiată și a sărat carnea pentru iarnă.“

„Dar atunci înseamnă că trăiește în continuare“, zice el. „Într-un fel sau altul?“ Se uită întrebător la ea, însă ea doar dă din cap.

Într-o zi aduce scrisori. A venit un vapor. Printre altele e o scrisoare de la tatăl său, care-l înștiințează că mama lui a murit.

Pune scrisoarea la o parte. Cade pe podea. „Mama mea a murit“, zice el.

„E o fericită“, zice văduva. „Nu e ușor să mori.“

„Ba da, e ușor“, zice el. „Uită-te doar la mine.“

„Tu nu ești mort. Doar că miroși respingător.“

„Mi-ai luat scrisorile pentru negustor și nevasta lui?“

„Le-am aruncat. Poți să scrii scrisori când te faci bine.“

„Dar n-o să mă fac bine. Nu vreau să mă fac bine!“

„Asta nu decizi tu singur.“

Îi aduce mâncare, mâncare de la băștinașii la care locuiește, carne fiartă, supă, pește. Din păcate are o foame de lup și nu poate să refuze mâncarea. Conținutul butoiului cu rachiu a mai scăzut, dar e încă pe jumătate plin. Uneori îl ridică, dansează puțin cu el în cabina înclinată, cântă un shanty pe care l-a învățat pe Der Frühling, sau un psalm de Brorson. Aerul se răcește, zăpada își croiește loc printre cadrele transversale, se formează gheață în jurul crăpăturilor din corpul navei. Văduva vine cu numere vechi din *Christiania-Kureren* și *Kjøbenhavns Posttidende* și le bagă împreună în crăpături. Îl învață cum să țină aprinsă lampa cu ulei de pește atingând fitilul de turbă cu un băț. Dacă o lasă să se stingă, îl ceartă și-l trage de barbă. Când trebuie să-și facă nevoile coboară în cală, iese pe pupa corăbiei și se așază acolo. Excrementele curg de-a lungul plăcilor, pe urmă găsesc câteva spărturi și dispar. Nu urcă niciodată pe uscat. Și-a făcut o regulă să nu mai urce niciodată pe uscat. Are de gând să intre în apusul soarelui navigând, în calitate de căpitan al corăbiei naufragiate Taasinge Slot. Până acum a respectat regula. Își petrece o mare parte din timp stând întins în cușeta înclinată și citind bucățele mici rupte din *Posttidende*: *Danemarca nu are alte bogății naturale în afară de… posibilă perfecțiune! Hippocrates… cele mai vechi legislații daneze… norocul țării la orizont… mulțimea de oameni din clasa țărănească daneză… loteria noastră de numere… până la Anul Nou 1777… loteria numerelor din Danemarca… pierderea atât de însemnată pentru cel care participă la această loterie… situația teologiei în Danemarca…*

Se îmbracă cu sutana care e albă pe de-a-ntregul de la mucegai, își trage pe frunte peruca împuțită și își caută gulerul. Dar gulerul a dispărut. Își ține predica fără guler, un discurs numai foc și pucioasă, așa cum obișnuia să țină bătrânul preot din Nakskov în fața enoriașilor săi care tremurau. Enoriașii lui sunt mai umili, sunt păduchii așezați cu precădere la

încheieturile mâinilor, sub și în perucă și la subraț, dar sunt în număr mare!

Vine văduva. „Ce faci aici?!“ Îl ajută să se urce în pat.

El cade, doarme fără vise și revine douăsprezece ore mai târziu cu un pansament răsucit în jurul capului.

„Ai căzut“, zice ea.

El tremură. Mănâncă pesmeți înmuiați în rachiu încălzit. Pe urmă se simte mai bine. Reflectează la situația lui. Nu e așa ușor cum crezuse. „A venit vaporul?“ întreabă el.

„Vaporul a plecat de mult“, spune văduva. „E iarnă.“

„Ce mai e prin colonie?“

„Au venit un dulgher și un bucătar nou“, răspunde ea. „Iar negustorul a scris să ceară un preot nou.“

„Bun“, zice el. „Excelent. Și eu i-am scris doctorului Fabricius despre un succesor pentru postul meu.“

Face dizenterie. E așa de frig, încât fecalele îngheață pe fund și coapse și se usucă și încep să pută când se întoarce în cabină. Stă întins în cușetă și n-are putere să coboare în cală să-și facă nevoile. Când totuși se ridică până la urmă, e prea târziu și cade extenuat la loc pe pat.

Așadar, ăsta e fundul, gândește el. Era și vremea!

Dar fundul nu e niciodată fundul. Vine mereu un fund nou sub el. Coboară prin cele nouă cercuri ale înjosirii și nimerește într-un stadiu mai profund de înjosire. E o experiență satisfăcătoare și plină de învățăminte. Văduva e acolo, îl urmărește de la distanță, îl observă, pe urmă nu e acolo, poate că doar își imaginează el că e acolo. Îi ridică capul, îi dă puțin să bea. „Rachiu“, geme el, „dă-mi rachiul meu.“

„Nu mai e rachiu“, zic ea. „Ai băut tot butoiul. Acum începe nenorocirea.“

„Frig“, șoptește el, clănțănindu-i dinții. „Mi-e așa frig.“

„Te spăl, nu vezi?“ zice văduva. „O să te încălzești îndată la loc.“

Observă cum e întors mai întâi într-o parte, apoi în cealaltă, cârpa udă care freacă bine acolo jos, mormăitul enervat al văduvei. Sunt mort, gândește el. Mă aranjează pentru mormânt

și-o să mă înfășoare în cearșaf. Dar purgatoriul e rece, nu e deloc cald, așa cum am învățat noi.

Pielea e întinsă pe picioarele care se odihnesc grele pe scândurile cabinei. Nu se poate liniști. Stă întins și se întoarce cu mișcări agresive, sau poate spiritul lui se zvârcolește și se întoarce, luptă să se elibereze, în timp ce corpul lui lipsit de viață stă țeapăn în cușetă. Stă chircită sub o grindă de acoperiș și se vede pe el însuși stând întins chircit și privindu-se pe sine, cel care stă chircit sub o grindă de acoperiș și se vede pe el însuși chircit. Degajă o duhoare inumană, neorganică, miroase ca apele murdare rămase de la o tăbăcărie, emană o duhoare chimică. Observă cum i se lipesc hainele de piele, amoniacul urinei care corodează șoldurile, vede escarele care secretă, vede voma curgând pe la colțul gurii, simte cum iese din propriul corp prin toate deschizăturile corpului. Sunt o parte din tot, este totul o parte din mine? Când o să mor, o să plutesc în afară și-o să mă amestec cu Marea Supă? Îi mulțumește Domnului pentru pacea și judecata din ultimele zile. Pe urmă închide ochii ferm decis.

„Acum ești gata?“ întreabă văduva care ține o cruce imensă de aur în fața lui.

„Gata pentru ce, dragă?“ întreabă el, sau își închipuie că întreabă și mijește ochii spre crucea care i se leagănă ca o pendulă prin fața ochilor și-l orbește cu lumina ei pătrunzătoare.

„Gata de călătorie.“

„Unde ne ducem?“ Își ține o mână la ochi.

„La Habakuk și Marie Magdalene“, zice văduva. „A venit vremea.“

„Ce fel de om ești tu de fapt!“ zice el sau își închipuie că își închipuie că zice, în termenul al treilea sau al patrulea. „Nu poți să lași în pace un om mort?“

A zecea poruncă

La profeți
Extras din jurnalul lui Morten Falck

(iarna-vara 1793)

A zecea poruncă, așa cum un tată de familie ar trebui să-i învețe pe ai lui pe scurt:

„Să nu poftești la nevasta aproapelui tău, nici robul lui, nici roaba lui, nici vreun alt lucru, care este al aproapelui tău.“

Adică: Trebuie să ne temem de Dumnezeu și să-l iubim în așa măsură încât să nu atragem, să ademenim sau să momim soția sau slujitorii aproapelui nostru, ci să-i prevenim și să le punem în vedere să rămână unde sunt și să-și îndeplinească cu credință îndatoririle.

Prima parte din jurnal:

†

Să se facă lumină

†

Și întuneric

†

Cine sunt eu?

†

Eu sunt
Deci eu sunt Dumnezeu
Deci Dumnezeu e!
Prin aceasta, existența lui Dumnezeu e dovedită
Și astfel și a mea
Dă-mi-o pe văduvă!

†

Mamă!
Tată!
Soră Kristine!
?
Rege Christian al VII-lea (și prințul moștenitor la tron)!
Iisus Hristos!
Domnul nostru!

Eu sunt un semn de întrebare în mijlocul eternității
Cine sunt eu?

†

A
B
C
D
M
P

F
Morten
Pedersen
Falck

†

Mă ciupesc de braț
Doare!

†

Sunt penița care scârțâie
Sunt cerneala care curge
Hârtia care absoarbe
Cuvintele
Din mâna mea spiritul meu
Sunt mâna care ține penisul penița
Sunt spiritul care conduce mâna care ține penița
Sunt Morten Pedersen Falck

†

Drumul luminii peste scândurile podelei
Drumul ochiului din colțul ochiului în colțul ochiului
Drumul timpului prin cameră
O zi are o jumătate de metru lungime
Și două sute cincizeci de centimetri lățime

†

Eu sunt Morten Pedersen Falck
Eu sunt Morten Pedersen Falck
Eu sunt Morten Pedersen Falck

Eu sunt Morten Pedersen Falck
Eu sunt Morten Pedersen Falck
Eu sunt Morten Pedersen Falck

†

Lumina cade pe podea atât de frumos
Merge din perete în perete
Rănile mele
Picioarele mele
Degetele mele
Anusul meu
Penis penitență
Nu durere
Doar dorință
Nu foame
Doar sete
Nu regret
Doar remușcări
Dinții din față mi-au căzut mai mult sau mai puțin cu excepția a cinci
care se leagănă ca ajutoarele călăilor într-o spânzurătoare
R.I.P.
Adevărat îți spun
Ridică-te și mergi!
Nu-mi lipsește nimic
Cine sunt eu?
Femeia vine cu supa mea
Îmi zice *Palasi*
Adevărat îți spun, femeie, eu nu mai sunt preot!
Eu cer bere
Ea îmi dă apă
Limpede precum rachiul
Eu cer un sărut
Ea vede de tigaia cu cărbuni încinși

Ea îmi ia oala de noapte
Eu cer un zâmbet
Ea nu zâmbește
Cine e ea?
Ea are un fund frumos
Acum o să dorm

†

Ejaculez sânge
Cu toate astea, simt satisfacție

†

Azi-noapte, fecalele mele mi s-au adresat din adâncul urât mirositor al oalei de noapte în
latină
Limba veșniciei
„Hoc est Corpus Christi!“
Strigă
Acesta este trupul lui Hristos
Mănâncă-mă!
Acesta este sângele lui Hristos
Bea-mă!
Cu hostii mici semănau
Am pus-o pe una pe limbă
Pentru a o gusta
Și a primi mântuirea
Am băut vinul amar de altar
Avea gust de urină
Ptiu Necuratului!

†

Muzică
Corn de armonie și lăută
Timpane!
Tonuri binecuvântate
Fanfara orașului cântă
Și domnul Eckenberg își ceruiește mustața
Și pocnește din bretele
Pe urmă își face saltul mortal
Și-și rupe gâtul

†

Numele meu e Morten Falck
Curul meu e dat cu talc
Scuipă din el psalmi dulci
Printre niște pline de bășini buci
Să cânte întru slava Domnului
Cu limba găurii curului

O, ce tonuri târșâite în gama minoră!
O, ce acorduri țiuite în gama majoră!
N-am învățat să scot notele muzicale
Dar poet cred că pot fi
Ce vomă sunt!
Cine sunt eu?

†

Stropii de ploaie răpăie greu la fereastră
A trecut iarna?
O să vii curând, vară?
Femeia care vine aici sub pretextul că are grijă de
nevoile mele fizice e ho(a)ț(ă)

Îmi ia oala de noapte
Și când se întoarce cu ea, e goală
Nici un strop n-a lăsat!
Cred că face vrăji cu ea
O cert din cauza asta
Și-i reproșez sacrilegiul de care se face vinovată
Excrementele mele îi zic eu, sunt binecuvântate
Sunt trupul și sângele Domnului!
Dar ei nu-i pasă
Mă spală cu apă rece
Fără rușine mă apucă de rușine
De parcă ar fi o coadă de mătură
Mă spală acolo cu o cârpă
Cine sunteți dumneavoastră, măi femeie?
Cine sunt eu?
Eu eram preotul
Mai multe nu vreau să zic

†

Obituarul meu:

Morten Pedersen Falck

Fiul profesorului Peder Mortenssøn, parohia Lier, dioceza Akershus,

Norvegia, născut în 1731.

Și a lui Gundel, botezată Olavsdatter, parohia Lier, dioceza Akershus, născută în

1741, moartă în 1791, R.I.P.

Morten Pedersen Falck a venit pe lume pe 20 mai 1756, într-o zi de joi

obișnuită, în casa profesorului de școală generală de pe țărmul fiordului Hols, unde crește

o pădurice de mesteceni, și e un loc bun pentru oameni.

Botezat și confirmat în biserica Lier de către domnul Clemens.

Școala latină în Drammen, examenul de absolvire cu nota maximă.

Studii teologice la Universitatea Copenhaga, 1782-1785.

Licențiat în teologie în 1785, nu fără laude.

Numit misionar în Groenlanda, colonia Sukkertoppen, în 1787, al treizeci și doilea său

an de viață.

Învățătorul Falck a dispărut din casa lui din colonie anul trecut, în luna ianuarie, și de atunci n-a mai fost văzut pe acolo de către danezi. Se presupune că ar fi murit din cauza frigului sau prin înec.

Iubit și jelit de sora sa, Kristine Gram, născută Pedersen, din Nakskov, și de către tatăl său, profesorul, aflat încă în viață.

Requiescat in pace.

În ceruri ne vom reuni!

†

Călătoria până aici o văd în continuare cu ochii minții în orice fel, numai clară nu. Am fost transportat behăind și strigând și jelind, peste mări și țări, în poziție orizontală, inconștient și nu în apele mele. Mi se perindă prin fața ochilor niște imagini oribile, viermi albi care dădeau să mi se bage prin găurile din corp, niște târâtoare mici și scârboase, care mi se suiau pe corp: șoareci, șobolani, păianjeni-femele. Am impresia că asta a durat timp de mai multe săptămâni, un an întreg de hurducăială pe sănii și de legănat pe varangele unor ambarcațiuni pe marea agitată. Dar poate că e vorba doar de două zile. Nu-mi amintesc, am doar imagini indirecte legate de asta, o camera obscura de fragmente de memorie desprinse, aruncate pe discul neclar de sticlă al aducerii aminte.

Să nu uiți să întrebi despre asta, în caz că vreodată va apărea pe aici vreun om cu care se poate vorbi: Cât timp a durat călătoria mea? Domnul a mers prin deșert timp de patruzeci de zile, cât timp a durat călătoria mea rece prin deșert? Dar pe cine

să întreb? Aici nu e nimeni, e doar femeiușca aia care vine pe mutește cu mâncare de trei ori pe zi și-mi scoate oala de noapte afară, după care, fără să răspundă dacă o strig, se retrage. Poate e surdă, poate e gardianul taciturn al subteranului.

Unde e văduva?

Unde mă aflu?

Solicit s-o văd pe văduvă!

Să se prezinte văduva!

Vreau s-o văd pe văduvă?

Nici un bărbat n-ar trebui să lase o femeie să vadă ce a văzut ea.

Ea mă cunoaște.

Eu n-o cunosc.

Și totuși o iubesc.

Cred.

Până acum am numit-o doar „văduva“.

Cum o cheamă pe văduvă? Să nu uiți să întrebi!

Aici e întuneric, dar cald și frumos și confortabil. Patul meu este compus dintr-o saltea moale de paie, plapuma din câteva blănuri de ren cusute între ele. Sigur sunt pline de târâtori, dar târâtorii sunt cu siguranță aceiași pe care i-am adus cu mine aici și care s-au înmulțit în acest teritoriu nou câștigat. Pe o masă arde o lumânare de seu, și acolo a fost pusă o biblie, un volum cu psalmi pietiști, plus unelte de scris și câteva coli, dintre care vreo zece sunt deja pline cu notițe făcute cu scrisul meu și cu desene obscene, deși nu țin minte să fi scris sau să fi desenat ceva. Îmi înmoi pana, o pun pe pergamentul tare, văd tușul curgând și scrisul căpătând tremurat viață, din nou. Trăiesc!

Doamne, fii milostiv și lasă-mă să mor!

†

Ah, bietul meu trup rău lovit și maltratat!

M-am sculat azi din culcușul meu călduros și am făcut câțiva pași nesiguri pe podeaua tare de scânduri. Camera în care m-au cazat e destul de mică, mai mică decât camera de zi a lui Bertel din colonie, așa cum mi-o amintesc, nu mult mai mare ca locuința mea friguroasă de la bordul Taasinge Slot, dar semnificativ mai confortabilă. Când o să am picioarele îndeajuns de puternice, o să mă plimb prin cameră, dar am impresia că e vorba despre patru pași pe lungime și doi și jumătate pe lățime. În dreapta ușii e o fereastră, dar geamul e foarte mat. Soarele aruncă un câmp de lumină pe podea, se plimbă de la un perete la celălalt, când răsare soarele și când apune, și din cauza asta pot aprecia cam cât e ora, totuși nu-mi dau seama de anotimp. Aud apă clipocind, pietre care se lovesc unele de celelalte pe mal, la flux sau reflux. Puțin mai încolo e un râu învolburat. Din când în când voci, dar îndepărtate. Încă nu am curaj să-mi bag nasul pe ușă afară.

Așa trec zilele mele. Sunt trezit după un somn bun de femeia care vine cu un castron cu fiertură de orz. E văduva. Văd asta acum. Abia acum o văd.

Nu uita să întrebi: De unde aveți orzul, ba chiar orz fără gust de mucegai și stricat? Faceți negoț cu colonia? În cazul ăsta e un negoț în afara legii.

Când omul cel binecuvântat pleacă, văduva așadar, cred că trebuie să fie văduva, mă ridic în capul oaselor și mănânc fiertura cu lingura. Pe urmă citesc puțin în cele două cărți care mi-au fost încredințate, dar mă plictisesc ceva de speriat, și prefer să stau întins și să urmăresc călătoria soarelui pe podea. Când ajunge în dreapta ușii, femeia, deci văduva, se întoarce, acum cu masa de prânz, cel mai adesea carne fiartă cu pesmeți, pe care-i pot mesteca cu mare trudă. O întreb unde mă aflu, de când sunt aici, dacă nu vine cineva să vorbească cu mine, dar ea nu răspunde. Când soarele a ajuns aproape până la celălalt perete, ea se întoarce cu masa de seară, cel mai adesea terci. Urmăresc pătratul de lumină suind pe perete și intrând pe sub grinda din acoperiș și stingându-se, pe urmă aprind lumânarea de seu și scriu în acest jurnal.

Toate bune.

15 aprilie!

O ființă vie, un om cu care să vorbesc! Văduva!

E aici. Intră. Se așază pe un scaun pe care-l trage lângă pat. Mi se adresează. Povestește despre călătoria până aici, care a fost dificilă și a durat în jur de douăzeci de zile din cauza gheții și a furtunii. În plus, preotul n-a fost întocmai cooperant, mă informează ea. Am fost slab, am țipat și-am dat din mâini și picioare ca un sălbatic, nu, mai rău ca un sălbatic! Unui bărbat care voia să mă ridice i-am tras un pumn în nas de i-a țâșnit sângele, altuia i-am dat un picior în piept de i s-a tăiat răsuflarea și a primit o găleată cu apă rece în cap ca să-și revină. Am fost furios ca Samson. Și la fel ca în povestea lui Samson, au fost nevoiți să mă lege, fiindcă altfel mi-aș fi făcut rău mie sau altora. Pe urmă am căzut într-o inconștiență profundă, care a durat săptămâni, timp în care au reușit doar să-mi dea cu forța puțină supă și apă. Toți în afară de ea, spune văduva zâmbind, sunt uimiți că mai sunt în viață și sunt ferm convinși că sunt o dovadă că Domnul își ține mâna asupra slujitorilor săi.

„Și tu?“ întreb eu. „Tu ce crezi?“

„Eu am fost cea care te-a îngrijit“, zice ea. „Nu Domnul.“

După asta nu mai spun nimic. Ea vrea să-și însușească meritul pentru salvarea mea. I se cuvine. Dumnezeu s-o binecuvânteze!

Mă aflu așadar în așezarea profeților din Fiordul Veșniciei, în care deja am intrat.

„Dar de ce?“ o întreb.

„Așa s-a dorit“, răspunde ea.

Un preot. Aha, înțeleg. Și-au găsit un preot.

„Cine a dorit așa?“

„Maria Magdalene“, răspunde văduva.

„Soția lui Habakuk? Pot să vorbesc cu ea?“

„O să vină la tine când o să te faci mai bine.“

„Sunt mai bine acum. Adu-o aici! Vreau să vorbesc cu ea.“

Văduva nu răspunde. O iau de mână. „Te rog“, zic eu.

„Numele meu e Lydia. Zi-mi Lydia.“

„Și pe fetiță cum o chema?“

„O chema Milka“, zice văduva scurt. „Să nu vorbim despre ea.“

„Și numele meu care e, Lydia?“

„Tu ești *palasi*, preotule.“

„Dar cum mă numesc eu? Vreau să te aud spunând-o.“

„*Palasi*!“

„Nu“, zic eu. „Nu mai vreau să fiu *palasi*. Sunt Morten Pedersen.“

„Oamenii nu își aleg singuri numele“, zice văduva Lydia.

„Dar omul alege cine vrea să fie, nu?“

„Tu ești numele tău, tu ești *palasi*. De aceea te afli aici. De Morten Pedersen nu-i pasă nimănui.“

Se ridică. Vizita s-a încheiat.

Intră altă femeie mică. Mă uit la ea.

„Tu!“ zic eu. „Te cunosc. Ești văduva dogarului. Enike.“

Ea se oprește. Se uită la mine. Este una dintre cele care m-au îngrijit cât am fost bolnav, posibil să fie mai multe.

„Ce-ți mai fac copiii?“ întreb eu.

„Copiii mei trăiesc și înfloresc.“ Ea vorbește pe limba ei, nu stăpânește daneza și trebuie s-o rog de mai multe ori să-și repete cuvintele, ca să o înțeleg cum trebuie. „Răposatul meu soț ne-a lăsat îndeajuns cât să ne ducem traiul.“

„Spune-mi care e numele meu“, o rog eu.

„*Palasi*“, zice ea.

„Nu, Morten Pedersen mă cheamă. Zi-l.“

„Sora mea vrea să vorbească cu *palasi*“, spune ea.

„Cine e sora ta?“

„Sofie. Nevasta lui Bertel.“

„Și ea a fost aici cât am zăcut inconștient?“

Ea ridică sprâncenele în semn de încuviințare. Așadar, trei femei au venit aici la mine în decursul celor trei săptămâni, iar eu am crezut că e numai una.

„Sigur, zi-i să vină aici.“

O a treia femeie își face apariția. Sofie. Vrea noutăți despre bărbatul ei, ajutorul de preot. „Nu știu unde s-a dus sau pe unde e“, zic eu. „Nu l-am mai văzut de aproape un an.“

Mi-l arată pe băiețelul pe care l-a născut în ianuarie, ca să-l binecuvântez. Un copil cu pielea albă și ochi albaștri, e leit scumpul meu ajutor de preot.

„Nu mai sunt *palasi*“, zic eu.

Ea stăruie. Îl ridică pe băiețel. Îi pun mâna pe cap și mormăi câteva cuvinte. Pleacă recunoscătoare. Dar o strig înapoi.

„Zi-mi cum mă cheamă.“

„Morten Pedersen“, zice ea.

„Mulțumesc“, spun eu. „O să mă rog pentru soțul tău. Hai, du-te acum.“

„Trăiește“, zice ea. „Simt că e în viață.“

„Domnul pesemne că-și ține mâna asupra lui“, spun eu.

Pleacă.

Carne fiartă, din care, în lipsa unor dinți care să-mi fie de ajutor, trebuie să sug zeama, și după aceea s-o înghit întreagă. O cană cu apă rece și curată de izvor.

O întreb pe văduvă dacă ar fi posibil ca bietului *palasi* să i se îngăduie o litră de bere pentru durerea lui de dinți sau, și mai bine, puțin rachiu? Ea se face că nu aude.

Un fund frumos. Pielea de pe brațele și umerii ei e atât de fină, parcă ar fi a doamnei Kragstedt, Domnul fie milostiv cu ea.

Văduva mă anunță în ce dată suntem. Trei luni au trecut. Unde s-au aflat simțurile mele în acest timp? În spatele lunii sau pe fundul mării, precum al vrăjitorilor când fac incantații?

17 aprilie.

O discuție însemnată în memorie:

MM: Ce mai faceți, învățătorule Falck?

MP: O, spune-mi doar Pedersen, sau Morten, sau cum vrei, la nevoie Falck. Mi-am pierdut dreptul de a folosi titlul de învățător.

MM: N-ai voie să fugi de sarcina și chemarea dumitale, învățătorule.

MP: Te rog, nu mi te mai adresa cu titlul acela.

MM: Te simți mai bine, ai ce îți trebuie?

MP: Sunt dator cu multe mulțumiri. Din când în când îmi lipsește un pahar cu bere.

MM: Aici nu ținem asemenea bunuri. Nu știm să producem singuri așa ceva și nici nu cumpărăm. Același lucru e valabil pentru băuturile spirtoase, care-i fac pe oameni de nestăpânit.

MP: Admirabil, doamnă. De la cine vă cumpărați colonialele?

MM: Facem negoț cu cei care vor să vândă. Asta nu e treaba învățătorului.

MP: Îmi cer iertare.

MM: Când o să te refaci îndeajuns, o să-ți arăt totul și-o să-ți povestesc cum ne-am orânduit aici.

MP: Binevoitor din partea ta. Dar când o să se răspândească în colonie zvonul că preotul angajat la Misiunea aprobată și sprijinită prin decret regal este ținut prizonier la falșii profeți nesupuși, vor porni numaidecât încoace, ca să mă elibereze.

MM: Fiecare zi cu chinurile ei. Lăsăm totul în mâinile Domnului.

MP: În plus, trebuie să te avertizez, doamnă, că ordinul de arestare pentru tine și soțul tău este încă în vigoare. Kragstedt are așadar două motive să vă prindă și o s-o facă imediat ce se va topi gheața din fiord.

MM: Cunosc foarte bine ordinul acela, avem și noi o copie. Ce vor de la noi?

MP: Cred că profesorul Rantzau de la Colegiul Misiunii preferă să fiți duși de-aici în Danemarca, unde se va intenta un proces împotriva voastră și unde veți fi condamnați la pedeapsa potrivită pentru păcatul vostru.

MM: Să fim duși de-aici? Au de gând să scape de mine și de soțul meu, sperând că astfel se va stinge revolta?

MP: Nu știu ce motive au înalții domni, dar nu e cu neputință să ai dreptate, doamnă.

MM: De ce nu suntem lăsați în pace, învățătorule Falck?

MP: Numele meu e Pedersen. Morten. Aceasta este o jurisdicție daneză, tu ești unul dintre supușii regelui Christian

al Vll-lea, la fel ca mine, și prin aceasta te supui legislației daneze.

MM: Se zice că regele e nebun?

MP: Dar nu legea, doamnă. Legea nu e nebună. Noi, toți danezii, suntem egali în fața legii.

MM: Asta nu e Danemarca!

MP: Ba da, doamnă, asta e Danemarca!

MM: Nu pentru mine sunt îngrijorată, la soarta bărbatului meu mă gândesc eu. El nu e puternic și n-ar supraviețui unei călătorii lungi pe mare, cu atât mai puțin să stea în aerul din țara voastră, care se spune că e plin de aburi otrăvitori și boli.

MP: O astfel de moarte l-ar cruța de proces și închisoare. Ar fi poate cel mai bun final al poveștii.

MM: Dar îl avem pe învățătorul Falck. Dacă Kragstedt vine aici să ne pună cătușele, te vom jertfi fără îndoială!

MP: Ah, scumpă doamnă, nu-l cunoști pe Kragstedt. Procedând astfel, nu i-ați face decât un mare serviciul negustorului!

18 aprilie.

E o femeie frumoasă, nu se poate tăgădui asta, și are mintea bună, o privire deschisă și o încredere de sine lipsită de sforțări. Spune totul cu zâmbetul pe buze și cu poftă de râs, de parcă ar distra-o persoana și mizeria mea, precum și nebunia lumii, în general. Bărbatul ei, se spune, e un curvar care s-a culcat cu mai multe fecioare decât profetul Mahomed. În privința aceasta nu e mai rău sau mai bun decât orice bărbat danez din țara asta, printre care bunul misionar Oxbøl din Holsteinsborg. Îmi spune că e plecat la vânătoare de reni cu amanta lui și că, dacă doresc, mă pot vedea cu el când se întoarce. Ce părere o fi având ea despre asta, că bărbatul ei este necredincios și un porc depravat, dacă e supărată sau tristă din cauza asta, oricum ar fi, nu arată ce gândește și nu spune nimic. Dă în orice caz impresia că e un om cu capul pe umeri, cu toate că sigur se poate enerva, cred. Ochii ei au aruncat fulgere furioase când am amintit de ordinul de arestare și de posibila deportare a ei și a soțului. Nu

mă îndoiesc că o să ia în serios amenințarea de a mă folosi pe mine drept scut împotriva negustorului și a polițiștilor lui.

Îmi povestește că misionarul Oxbøl i-a fost profesor și că tot el a botezat-o. Cu o licărire furioasă în ochii negri, zice că el e o dovadă bună pentru căile nebănuite ale Domnului. Astfel, El poate acționa chiar și prin cel mai josnic reprezentant al Său pe pământ. Vorbește cu glas glumeț despre bătrânul preot, dar se pare că nu mai are nici un respect pentru el, ceea ce mi se pare de înțeles, după ceea ce văduva, Lydia, a povestit despre el și despre înclinațiile lui față de catehumene precum și față de orice făptură de sex femeiesc asupra căreia se nimerește să cadă privirea lui pofticioasă de preot. E așadar o slabă consolare, dar e o consolare în orice caz, care degajă un strop de căldură, că e posibil ca el să fie și mai nedemn decât mine să-și poarte gulerul și sutana, ca să nu mai vorbim despre mântuirea lui acum, când zilele lui se apropie de sfârșit. Domnul fie milostiv cu sufletul lui păcătos!

19 aprilie.

Văduva a devenit o străină pentru mine, ceea ce mă doare, deși nu s-ar putea spune niciodată că am cunoscut-o. Vine și stă lângă mine în fiecare zi, doar câteva clipe, pe urmă pleacă iar, dar nu înainte de a-mi aminti de promisiunea mea și de a mă obliga s-o repet. Trebuie să-i fiu profesor și s-o inițiez în botez și confirmare. E o uriașă obsesie pentru ea. Îi spun că eu nu mai pot fi considerat preot și că o ceremonie de botez, și orice altă ceremonie bisericească pe care aș conduce-o, ar fi considerată nulă, ca să nu zic eretică.

„*Palasi*“, spune ea cu mimică severă. „Adu-ți aminte ce ai promis. Fă-ți datoria!“

„Da, da, așa o să fac, și de-ar fi să mă ducă la pierzanie.“ E doar un nimic în comparație cu ce-a făcut ea pentru mine.

Mă întreabă care sunt perspectivele pentru fericirea eternă în cazul copiilor nebotezați. Cu siguranță se gândește la fiica ei moartă, iar eu îi răspund că cei mici nu sunt înrăiți de viață și

că Domnul îi iubește și că probabil îi ia la El, totuși după ce petrec mai întâi o vreme în așa numitul limbo.

„Deci când o să mor, o să mă întâlnesc din nou cu ea?“ întreabă Lydia.

„Cu siguranță!“, răspund eu. „Dacă o să fii botezată și confirmată, vă veți petrece veșnicia împreună în paradis.“

Asta pare că o bucură și o mulțumește.

Un alt lucru e că prietena mea Maria Magdalene dorește să predau și să botez un grup mare de oameni de aici, din așezarea ei. Ei se simt creștini cu toții, zice ea, au primit lecții de la ea și de la Habakuk timp de mai mulți ani și acum așteaptă cu mare interes să fie unși și cununați întru Domnul de către un *palasi* adevărat.

Bănuiesc că acesta este motivul real pentru care am fost adus aici.

Eu nu mai sunt *palasi*.

„Învățătorule, în curând o să fii îndeajuns de sănătos ca să poți ieși în lume“, zice ea râzând. „Oamenii mei abia așteaptă să te întâlnească din nou.“

„Din nou?“

„Te țin minte de atunci de când ne-ai vizitat împreună cu polițistul Bjerg, care s-a îndrăgostit de o fată de-a voastră.“

Nu zic nimic.

N-am văzut niciodată un om cu o privire atât de limpede, s-au n-am întâlnit niciodată o femeie cu o judecată atât de îndrăzneață și liberă. Să o duci pe ea la confirmare trebuie să fi fost o provocare pentru bunul misionar Oxbøl.

Sperma nu mai e amestecată cu sânge. Mi-au mai căzut încă doi dinți, un molar și un incisiv central.

25 aprilie.

Astăzi, eu, Morten Pedersen, pentru prima dată de când am fost adus aici mai mult mort decât viu, am ieșit la aer curat.

Un locuitori de-aici, un om integru cu bunul nume creștin Mathias, pe care totuși el îl pronunță „*Maliarsi*“, m-a condus și m-a sprijinit, fiindcă mersul mi-e în continuare nesigur și

împiedicat. Aerul era gros de fum de horn de la multele case locuite, dar minunat de respirat. Un vânt proaspăt venea de jos, dinspre fiord, și, de parcă eu însumi aș fi fost o casă cu ferestrele larg deschise, îmi sufla drept prin cap. Așa am simțit. Însuflețit din temelii, l-am rugat pe însoțitorul meu să mă ducă la biserica lor, dar n-am ajuns tocmai până sus, mi s-a tăiat respirația la jumătatea drumului și-am fost nevoit să mă așez direct pe zăpadă.

Am fost cărat acasă pe brațe și așezat pe pat.

Sunt puțin răcit acum, am picioarele reci ca gheața, pieptul răcit, și simt cea mai stupidă teamă în fața morții, ceva ce chiar îmi doream acum un timp. Dar acum nu-mi mai doresc.

Marea zi de rugăciune (cred)
Ce tragic
că viața constă în a-ți fi teamă de moarte!
Și această teamă e un păcat
Și că lipsa acestei temeri e și ea un păcat
Căci am fost învățat să mă tem de moarte și să mi-o aduc aminte
Dar sinuciderea e și ea un păcat, unul dintre cele mai mari
Atunci ce să facem pentru fericirea eternă?
Și ce e fericirea eternă?
E moartea
sau viața?
Domnul ne-a creat doar ca să murim?

În speranța de a mă trezi mâine, merg la odihnă.
Am încetat să mă mai rog, dar în seara asta fac o excepție
și turui un Tatăl Nostru
Mă simt ca Iuda

†

Febră
Tușesc rău și scuip flegmă

Văduva e aici
Veghează asupra mea
Nu mă slăbește din priviri
Se uită la mine dintr-o parte
ca o cioară neagră pe creanga ei
O iubesc
dar ea nu vrea să mă iubească
Și nici să mă lase să mor nu vrea!

†

Roselil a venit la mine azi-noapte
Sfârșit de oboseală acum, de dimineață
Am primit supă de sânge de ren ca să mă întremez, dar am vomitat-o pe toată

†

ziua merge prin cameră
patru metri lungime
doi metri și jumătate înălțime

†

supă și însănătoșire
dar oribil de obosit

†

mi-am aruncat povara
și nu mai sunt păstor
bumbum-bumbum…
nu, poet nu sunt!

†

1 mai.

Constituția mea e mai bună decât aș fi crezut, ținând cont că iarna asta am supraviețuit la cel puțin două atacuri împotriva vieții mele, și prin aceasta, încă o dată, mă pot aștepta la încă o prelungire a sorții mele lipsite de sens. Văduva a pregătit un decoct dintr-un amestec de furca-pieptului și fructe de pădure pisate cu slănină topită de focă, un medicament cu care băștinașii mi-au întărit sănătatea și până acum. Ce se va întâmpla cu mine după ce îmi voi fi îndeplinit promisiunea și voi fi făcut-o un bun creștin? Nu prea cred că din devotament mi-a salvat viața deja de două ori. Pentru că mi se pare că observ la ea o anumită antipatie față de mine, ca de altfel față de toți danezii. Atunci de ce a intrat în relații cu învățătorul Oxbøl? O întreb asta și ea răspunde următoarele: „Umilirea mea a însemnat umilirea lui. Stând întinsă pe spate și păcătuind, am atras asupra lui un păcat, pentru că era întins peste mine, fapt de o mie de ori mai grav, și asta a fost mica mea răzbunare.“

Femeia asta e un mister pentru mine. În vremuri mai puțin civilizate decât acestea ar fi fost acuzată de vrăjitorie și aruncată pe rug.

Și în ciuda acestor lucruri îmi e dragă.

2 mai.

Profeteasa MM m-a onorat cu o vizită plăcută. Îmi e dușman mie și întregii existențe daneze din această țară. Mi-o spune deschis. Hristos îi vorbește noaptea în vise, El zice – literalmente! – că această țară aparține groenlandezilor, atât păgâni, cât și botezați, și că trebuie s-o ia înapoi de la hoți, adică de la danezi, care îi distrug poporul prin preacurvie, beție și clinchet de monede. Îi atrag atenția asupra faptului că acesta este un discurs eretic, care o va trimite la spânzurătoare. Nu poți trimite cuvintele Domnului la călău, răspunde ea, muierea iute de gură.

Totuși am devenit foarte buni prieteni, doamna și cu mine. Nu pot nega că o plac mult, aparent și ea se simte bine în compania mea. Râdem mult de iluziile celuilalt și avem dispute pline de sarcasm și glume. Soțul ei e așteptat să se întoarcă în câteva zile. Sunt un pic deprimat din cauza asta.

3 mai.

Mă ridic. Amețit deja după câteva clipe. Văduva m-a ajutat să mă urc în pat.

Mai ții minte ce-ai promis, învățătorule?

Da, țin minte.

Pe urmă pleacă.

4 mai.

O întreb pe MM: Femeia asta, căreia i se zice văduva, o cunoști?

MM: O cunosc de mulți ani. E sora vitregă a ajutorului de preot.

Eu: Da, am auzit câte ceva despre legăturile acelea. Dar ce e cu ea, de ce e așa chinuită de neliniști, și ce e cu temperamentul ăla vulcanic?

MM: Îl are de la tatăl său, misionarul Oxbøl.

Eu: Tatăl său, misionarul Oxbøl?

MM: Ce, adică nu știai? Același tată care l-a conceput pe Bertel, fratele ei. Iar fiica ei, fetița care a murit, și ea era a misionarului. De aceea își dorește atât de mult să fie botezată, învățătorule Falck, și de aceea n-ai voie s-o refuzi. Se simte mânjită de mârșăvia preotului și caută mântuirea, ca să poată muri în pace și cu speranța de a se reuni cu fetița ei, ca să-și spele amândouă incestul în ceruri.

Asta mi-a dat ceva de gândit.

Astăzi am avut scaun.

7 mai.

Când într-un târziu au considerat că sunt complet refăcut, au decis să fiu mutat în casa în care locuiesc Habakuk și Maria

Magdalene. Nu mai voiau să risipească combustibil pe o locuință de o singură persoană, a zis ea, fapt cu care m-am declarat de acord. Acum locuiesc într-un ungher din camera lor de zi, singura posibilitate de intimitate fiind o perdea care poate fi trasă, dar care în nici un chip nu izolează gălăgia și agitația care domnesc într-o asemenea casă. Locul meu de dormit, un cadru de pat cioplit grosolan, cu o saltea de paie, care totuși e curată și umplută fără cusur, are prin urmare diverse funcții, pentru că reprezintă atât pupitrul meu, masa mea de scris, patul meu, precum și întreaga mea viață. Această cazare este totuși somptuoasă și abundentă în comparație cu a tovarășilor mei de cameră; ei stau întinși unul lângă celălalt, umăr lângă umăr, și sunt părtași la cele mei intime secrete ale celorlalți, care devin prin urmare și subiect de glume deocheate și râsete.

Casa e pe jumătate din turbă, pe jumătate din lemn, dar amenajarea este așa cum o știu din casa comunitară a băștinașilor, totuși fără holul lung prin care se intră în patru labe. Gălăgia și cearta domnesc de dimineața până seara, plânsete de copii, bărbați și femei sporovăind și luându-și vorba din gură unul altuia. Copiii mai mari se distrează incitându-se între ei să sară peste oala cu supă, pe care uneori o dărâmă, iar conținutul se scurge pe podea. Astfel se pierde o cantitate mare de mâncare. Dar nu există nici o pedeapsă corporală sau verbală. Educația este un concept necunoscut pentru acești oameni. Și în ciuda acestui lucru, copiii sunt cel mai adesea fermecători și cuminți și nu au acel limbaj necuviincios pe care ești obligat să-l auzi într-o plimbare prin Copenhaga, la copiii de pe străzi, și chiar la copiii înstăriți de burghezi.

Habakuk s-a întors din excursie. Se dovedește a fi un stăpân jovial, e destul de înalt și are o constituție puternică, are pe el un pulover larg și șapcă cu cozoroc, e imposibil de deosebit de *kiffakeri*, asistenții angajați la Camera de Comerț. E în orice caz un om cu mare siguranță de sine și conștiință a propriei valori, care nu e la fel de naturală ca a soției, iar atitudinea lui față de mine e aceea a unui distins cap de familie față de un oaspete acceptat, dar demn de dispreț. Simt această aroganță și această

atmosferă neplăcută drept supărătoare. Aș fi preferat să vorbesc cu el ca de la bărbat la bărbat. Dar el rar catadicsește să-mi arunce o privire și când o face, e una plină de dispreț. Este favoritul absolut al femeilor din casă și, orice zice, ele îi sorb vorbele și-i confirmă fiecare cuvânt pe care-l spune.

Această casă colectivă este foarte mare, apreciez că are cam optsprezece metri lungime și șase metri lățime. Un pat de scânduri așezat la peretele lung, în fața locului meu de dormit, e ocupat de membrii familiei lui Habakuk și ai Mariei Magdalene, una peste alta, douăzeci de indivizi, și mari și mici. Casa parcă răsare dintr-o denivelare de pământ, așa cum e la eschimoși, dar partea din față e compusă din bârne împărțite în cinci garnituri de ferestre, așa că atunci când vii dinspre țărm, seamănă pur și simplu cu o clădire europeană de colonie, totuși doar cu un etaj. Amestecul e același și printre oamenii care merg îmbrăcați și cu haine europene, și cu piei, iar la vânătoare folosesc atât harpoane și arcuri cu săgeți, cât și puști cu cremene. Trebuie așadar să existe un comerț semnificativ, poate cu vapoarele străine, care nu se dau în lături de la a înfrunta jurisdicția și autoritatea regală daneză. Câteva dintre puștile cu cremene trebuie să fie armele care au fost lăsate aici la ultima mea vizită, care s-a terminat atât de nefericit și uimitor, dar despre care Habakuk îmi reamintește triumfător când mi-e lumea mai dragă.

Într-un capăt al camerei e cămăruța lui Habakuk și a Mariei, adică doar un pat mare despărțit de restul locuinței doar prin câteva blănuri de ren atârnate de o bârnă din tavan. Dacă au existat certuri între soți, cauzate de infidelitatea bărbatului, trebuie că au avut loc altundeva. Blănurile de ren nu-i cruță pe locatarii casei de la a fi părtași la fericirea conjugală și la bucuria soților de a se revedea după runda reușită de vânătoare. Oricum au prins un singur animal care trebuie împărțit între douăzeci de oameni înfometați de carne și nu durează nici o săptămână până sunt iar trimiși la supă de focă și alte feluri de supe. Dar nu suferă de foame, spre deosebire de oamenii din alte locuri mai mici din district.

Cât timp trebuie să stau aici?

Mă lovește un gând: Majorității locatarilor din această casă și din această așezare nu le-ar trece niciodată prin cap să se gândească la cât timp trebuie să stea aici. Asta e casa lor, toată viața lor. O fâșie îngustă între mare și munte. Chiar dacă îmi pun deseori o grămadă de întrebări despre situația din Danemarca și Copenhaga, îndeosebi femeile și copiii mai mari sunt cei mai curioși, totuși nu suferă de nici cea mai mică dorință de a pleca de aici. Să fii bucuros să-ți trăiești toată viața în acest loc mărginit – ce neobișnuit de ciudat! Totuși, asta trebuie să însemne un fel de fericire, o împăcare cu viața.

MM mă anunță că pot participa la slujba lor de mâine.

„Te referi la sabatul vrăjitoarelor, doamnă?“

„Ți-e frică, învățătorule Falck?“

„Nu, nu mi-e frică. Dar să nu te-aștepți să iau parte la necuviințele voastre ordinare.“

„Domnule învățător, ai cuvântul meu că ne vom purta cuviincios. Nu trebuie să-ți fie frică.“

„Nu mi-e frică! Dar să știi că am de gând să-mi notez tot ce observ pe parcursul ceremoniei voastre păgâne.“

„Foarte bine, domnule învățător. Prin aceasta te numesc cronicarul nostru pentru posteritate.“

8 mai.

Slujba la care m-au obligat să fiu prezent s-a ținut afară, în fața bisericii lor, când soarele era cel mai sus pe cer. Fiindcă zăpada încă era așternută în straturi groase, enoriașii, în număr de o sută de suflete, veniseră cu piei și pături de acasă, pe care le-au întins pe jos și pe care s-au așezat, și tineri și bătrâni, cu picioarele întinse și aplecați de spate, de parcă toți erau niște copii. Maria Magdalene m-a condus pe acest câmp de luptă destinat ereziei și vrăjitoriei, așa cum îl vedeam eu, și mi-a arătat locul în mulțime, totuși la margine, într-o parte.

Habakuk a apărut printre noi, apărut ca din senin, îmbrăcat în cele mai frumoase haine de sărbătoare, adică un hanorac negru, pantaloni pe picior din piele pestriță de focă și cizme

kamik, adică cizme eschimose tradiționale. Firește că a ținut predica în limba lui, dar am înțeles destul, fiindcă și-a ușurat discursul cu ajutorul gesturilor și mimicii. Am observat că vizitele mele la sălbaticii stabiliți în colonie îmi prindeau bine acum, și-am înțeles limba mai bine decât aș fi crezut.

Habakuk a spus o poveste îmbrobodită despre vânătoarea lui și motivul pentru prada așa-zis măruntă, că i s-a întâmplat ceva neobișnuit acolo în pustietate, și anume că a dat de Diavol în persoană. Deja de aici am remarcat că s-a iscat o mare neliniște printre cei de față, oamenii oftau și se văicăreau, o femeie a scos un țipăt și a leșinat. Neinfluențat de acestea, liderul lor spiritual a continuat să povestească cum a intrat în dispută cu dracul și cum l-a pus pe fugă invocând rănile pline de sânge și secreții ale lui Iisus Hristos, ținându-și în același timp crucifixul în fața celui rău.

În ce măsură Habakuk chiar s-a întâlnit cu dracul, n-o să aflu niciodată, dar am observat că monsieur Lucifer avea o grămadă se semnalmente comune cu umila mea persoană. Habakuk are așadar în continuare râcă pe mine din cauza vechii noastre controverse din biserică, deși nu el a ieșit cu onoarea pătată de acolo și ar trebui să-și amintească de asta cu bucurie.

Din fericire, n-am observat nici o repulsie față de mine după aceste aluzii răutăcioase, auditoriul era mult prea preocupat de povestea bărbatului. Și chiar dacă eu am înțeles că povestea trebuia să fie o parabolă, o metaforă, mi-a fost clar că enoriașii au luat-o ca pe ceva aievea. Cei care stăteau în jurul lui au fost puternic afectați, unii dintre ai au început să sară în sus și în jos cu picioarele îndoite sub ei, lucru extrem de riscant, ținând cont că săreau cam jumătate de metru în aer. Mai mulți plângeau nestăvilit, ca niște copii mici, alții au început să turuie Tatăl Nostru, un tinerel spunea vorbe goale într-o limbă străină care amintea de franceză. Eu, unul, am simțit un fel de clocot de emoții, nu din cauza învățăturilor lui Habakuk, ci influențat de atmosfera generală, și nu pot nega că m-am luptat să-mi țin lacrimile în frâu. În timp ce scriu toate acestea, simt în continuare că-mi vine să plâng, dar nu sunt singur, sunt studiat

cu atenție de pe patul de alături și mi-e rușine să dau frâu liber emoțiilor.

Ei bine, după acest moment religios și o rugăciune sinceră, oficiată tot de Habakuk, care, trebuie spus, e bun de gură, tot grupul s-a ridicat și-a luat-o în sus spre locul unde s-a amenajat cimitirul. Acolo s-au așezat în cerc în jurul mormintelor, pe puțin patruzeci, și au cântat doi psalmi frumoși: unul de pastorul Kingo, celălalt de un autor necunoscut mie, dar posibil scris chiar de Habakuk și soția lui.

După ce s-au terminat ceremoniile și fiecare a plecat la casa lui, n-am putut să nu observ cât de zâmbitori și fericiți erau cu toții. Coborau la braț sau de mână spre case, rar mi-a fost dat să văd o congregație atât de pașnică și de unită. Eu am fost singurul care mergea neînsoțit, oamenii m-au evitat. Poate că totuși au auzit și-au înțeles aluziile lui Habakuk. Cu toate astea, au fost cu toții binevoitori când m-am întors la locul meu din clădirea mare. Chiar am fost uimit când mi-am dat seama că ziua era pe sfârșite. Unde se duseseră toate aceste ore, nu știu, și nici n-am dormit deloc.

Poate că acești profeți nu au primit adevărul în cea mai curată formă creștină a sa; ceea ce se practică aici e fără îndoială un amestec de pietism și păgânism. Dar Domnul poate sălășlui și printre păcătoși. Iar El a fost azi aici. I-am simțit prezența.

Rugăciuni și asceză în seara aceasta. Refuz supa, deși arată destul de tentant.

Multe pârțuri și râsete printre colegii mei de cameră. Aproape că mă simt teleportat în călătoria pe mare cu vaporul Der Frühling.

9 mai, dimineața, Înălțarea Domnului.

Nu fără un soi de zbucium sufletesc și frică notez acest raport. Eu, Morten Pedersen Falck, aduc prin prezenta la cunoștință că sunt în deplinătatea facultăților mele mintale și că în numele lui Iisus fac o descriere conformă cu realitatea a ceea ce am văzut.

Când m-am întins în pat, am adormit imediat, în timp ce ceilalți din casă erau treji și exuberanți și participau plini de zel la poznele cu care îi distrau Habakuk și soția sa, de exemplu joc de zaruri și dans sărit peste lămpi, plus tot felul de jocuri cu ghicitori. Eu am adormit imediat, dar am avut și parte de poznele și zeflemeaua mea când, într-un coșmar, am fost pus în fața Diavolului care m-a întrebat vrute și nevrute și a făcut gesturi rușinoase și indecente în fața mea. Când m-am întors ca să scap de tracasările înălțimii sale întunecate, el era din nou în fața mea, continuându-și opera obscenă.

M-am trezit brusc cu cineva trăgându-mă de braț și vorbind cu mine. Era Habakuk, aplecat peste mine, care mi-a spus cu o voce tare și furioasă: Trezește-te, preotule! Termină cu țipetele alea. Delirezi.

M-am ridicat în capul oaselor și m-am uitat în jur, cercetând numeroasele chipuri luminate de razele pâlpâind ale lămpilor. Am dat vina pentru somnul meu neliniștit pe faptul că sufăr de dureri de dinți, ceea ce e și adevărat.

Dacă ai un dinte prost, scoate-l, a zis Habakuk.

I-am mulțumit pentru sfat și i-am zis că ies afară ca să iau puțin aer curat.

S-a așezat în mijlocul camerei și s-a uitat la mine cât m-am îmbrăcat. Pe urmă am ieșit la aer.

În ciuda ostilității lui Habakuk, m-am simțit foarte ușurat când am luat-o la pas pe pantele din spatele așezării. Am ajuns repede la înălțime și am simțit efectul purificator al aerului rece, în trup și în suflet.

Cimitirul e așezat pe un platou mai sus de biserică, pe o coamă care iese în unghi drept din muntele din spatele satului. Am stat acolo pe o piatră ca să-mi trag sufletul și să mă bucur de liniștea nopții. Soarele era sus, dar se ascundea în spatele munților înalți din nord, și parcă era o dimineață din aceea foarte devreme din ținuturile mele natale, când tot și toate – până și găinușa-de-mesteacăn din pădure și animalele din grajd – încă dorm, iar aerul e curat și blând ca apa de izvor. Am simțit tihnă, eram treaz, nicidecum somnoros, și-am văzut apa din

fiord ondulându-se și frânghia care atârnă din clopotul mic al bisericii mișcându-se lin în briza dimineții.

Satul profeților e așezat într-o întretăiere, un colț între două fiorduri, și anume Fiordul Veșniciei și un fiord alăturat. Muntele din spatele așezării și promontoriul din cealaltă parte a fiordului sunt destul de înalte și țuguiate; muntele are, după măsurătoarea mea din priviri, o înălțime cam de șase sute de metri, promontoriul e cam de două ori pe atât, cel puțin.

Acum am văzut un grup de oameni, o procesiune care a apărut dintr-un loc aflat la mai puțin de treizeci de metri în muntele din spatele meu și par că merg pe un pod în aer, drept spre promontoriul înalt de pe partea cealaltă a fiordului. Cei care se aflau aproape de sol erau încă în umbră, pe când cei care ajunseseră mai sus erau luminați de soarele dimineții. Toți se vedeau foarte clar, nu păreau deloc transparenți sau spectrali. Era o procesiune de oameni în carne și oase. Dar erau toți morți, da, știam că sunt morți, deși nu păreau sub nici un chip morți, ci în putere, veseli și bucurându-se de ziua aceea.

Ah, ce chin a fost pentru mine să-i văd pe acești oameni, și în același timp ce consolare! Am văzut-o pe scumpa mea mamă și pe mai mulți membri morți ai familiei mele, pe care nu i-am mai văzut de când eram mic. În plus, fapt care realmente mi-a sfâșiat inima, pe sora mea Kristine, care așadar trebuie să fi murit în ultimul an. Dar vedenia nu e tristă, e mai curând o alinare, pentru că ea emană o fericire eternă care aproape că-mi înțeapă ochii. În afară de aceștia, văd multe alte cunoștințe: printre ei, dogarul Dorph și dulgherul Thomas Møller, a cărui moarte eu am provocat-o, toți în aparență sănătoși și sprinteni și în toane bune, o văd și pe fetița văduvei, și pe fiul lui Bertel, băiețelul citit care mi-a fost atât de drag. Sus, în lumina soarelui, căpitanul Valløe merge cu tot echipajul său, de unde trag concluzia că Der Frühling s-a scufundat în drum spre casă, și înaintea lor, ca un călăuzitor, prietenul meu matelotul, care a sărit în mare și s-a înecat. Cu nostalgie l-am văzut printre ei pe tipograf, tatăl domnișoarei Schultz. Domnul fie milostiv cu sufletul lui. Dar pe domnișoară nu. Văd mulți alții pe care nu-i

cunosc, printre care un tânăr domn cu perucă cu un chip blând și amuzant și al cărui palton roșu are croială nemțească – dacă nu mă înșel, vechiul consilier de stat Moltke! Tot alaiul e foarte tăcut, iar oamenii, adică mama mea, nu par să-mi audă strigătul, oricât de stăruitor și pătrunzător trebuie să fi sunat printre munți. Aș fi putut să urc la locul unde părea să fie piciorul podului, dar curajul m-a trădat. Tatăl meu nu era printre ei, și asta mă alină, deși nu prea cred că o să mai am ocazia să-l mai revăd în această viață.

Cât timp am stat să mă uit la această procesiune cerească nu știu. Probabil a trecut aproximativ o oră. Tot timpul vedeam alți și alți cunoscuți: vechi prieteni din copilărie, colegi de facultate, printre care prietenul meu Laust și domnul Egede, care și-a dat osteneala, dacă nu cumva în van, să mă învețe afixele groenlandeze. Nimic din toate acestea nu m-a surprins, trebuie că eram pregătit pentru asta fără să-mi dau seama, stăteam cu brațele pe lângă trup și cu lacrimile curgându-mi șiroi pe obraji, fără să le șterg. Cu pace în suflet, am plecat de acolo spre locul meu de cazare de pe patul de scânduri.

Notez aceste cuvinte la două ore după vedenie și sunt încă profund influențat de ea, însă emoția puternică pe care a creat-o înăuntrul meu, o pace și un presentiment legat de propria mea fericire eternă, mă umple și-mi dă liniște. De nenumărate ori a trebuit totuși să-mi abat privirea de la hârtie și, în cea mai mare tăcere, să dau frâu liber lacrimilor. Dar cel mai ciudat lucru e că nu simt sub nici un chip că am văzut ceva supranatural, nici că a fost o vedenie tristă. Mișcat și emoționat de revederea cu sora mea. Dar e fericită, am văzut asta!

Dragă Kristine, nu îmi mai e frică de propria moarte. Sper să fie scurt timpul până ne vom revedea pe lumea cealaltă și să te pot săruta și să-ți dovedesc afecțiunea mea și să ne plimbăm împreună pe plaja elizee, pe susurul blând al valurilor.

15 mai.

O, râsul, această mare bucurie păgână!

Habakuk și Maria Magdalene sunt noii mei dascăli. Când ea emite un raționament, el este cel care îl pune în practică. El are capacitatea de a crea extaz și avânt de înțelegere religioasă, ceea ce eu însumi am trăit de multe ori în aceste zile.

Și nu mai puțin important este că el, marele profet, a încetat până una-alta cu purtarea lui dușmănoasă și a început să-mi arate mie, preotului și danezului, o anumită amabilitate milostivă. Bănuiesc că soția lui a vorbit cu el și că el, care nutrește un devotament călduros față de ea, așa cum fac și eu, a luat în considerare rugămintea ei. Observ clar că relaxarea venită după teama pe care o simțeam până acum m-a strămutat în latura opusă și mă face să par cam servil în ochii lui. Dar nu mă deranjează să fiu puțin lingușitor și slugarnic, căci e o învățătură utilă pentru un individ cu titlu academic și un raționalist ca mine să mă supun unui om pe care mai devreme l-aș fi considerat drept una dintre cele mai josnice ființe de sub soare.

Ei bine, de-ajuns despre asta!

Știind bine că o descriere a slujbelor pe care Habakuk le ține pentru enoriașii lui poate părea de tot râsul, poate chiar respingătoare pentru cititorul ocazional și blazat, am totuși de gând să fac însemnări și prin aceasta să păstrez aceste ceremonii metafizice așa cum am fost martor la ele.

Ea e cea care primește mesaje de la Domnul, în cea mai mare parte prin vise în care e pusă în fața Lui și El îi vorbește. Tot ce aude în acest fel transmite mai departe soțului, care, sub forma predicii, le povestește enoriașilor. Slujbele sunt ținute și dimineața și seara, atât în zilele săptămânii, cât și duminicile, în funcție de cum apar visele doamnei. Oamenii stau strâns lipiți unii de ceilalți pe paturi și ascultă, mai vin și alții afară, toți sunt mai mult sau mai puțin goi, în timp ce el le zugrăvește paradisul fericirii supreme, un paradis care seamănă mult cu această țară, cu o bogăție de foci și reni și alt vânat, totuși complet eliberat de noi, danezii, o Groenlandă primordială. Multe dintre femei intră în extaz și sar pe loc, stând cu picioarele îndoite sub ele, în salturi din ce în ce mai înalte. Când

extazul culminează, camera răsună de sâni care se lovesc ușor și de gemete sonore. Oamenii plâng și râd până le curg mucii, îi iau și-i aruncă pe pereții care sunt plini de umezeală și flegmă. După aceea, peste congregație se așterne calmul pe care Habakuk îl folosește comandându-și o femeie în pat, ceva ce respectiva face mereu de bunăvoie, mai curând cu o expresie fericită pe chip. Acum se aude cum el își unește trupul cu cea aleasă, în timp ce soția stă pe pat printre ceilalți locatari ai casei și pare destul de mulțumită și netulburată. Ea și cu mine suntem singurii care nu ne-am scos toate hainele de pe noi. În această privință ne deosebim de restul celor adunați acolo. Din același motiv simt un fel de apropiere de ea, și compasiune, fiindcă trebuie să fie o încercare să-și păstreze masca în aceste împrejurări.

În plus, se ține slujbă în fiecare duminică în biserică, tot la fel, cu Habakuk ca predicant. Slujba de aici constă în întrebări și răspunsuri, adică Habakuk întreabă, iar enoriașii răspund fermecați, într-o atmosferă din ce în ce mai însuflețită, urcând spre o veritabilă stare extatică de plâns și râs. Plânsul, dar mai ales râsul, oricât de deplasat ar părea, are un efect ciudat de eliberator asupra atmosferei, și chiar și eu particip și mă simt eliberat și bucuros, fără absolut nici un motiv, când izbucnesc într-un râs sonor, ca unul dintre demonii lui Belzebut.

Când se termină ceremonia urcăm la cimitir, unde ne apucăm de mâini și dansăm și cântăm psalmi, pentru că, așa cum zice Habakuk: „Trebuie să ne aducem aminte de morți, ca să nu-i uităm“.

Procesiunea morților nu mi s-a mai arătat și nici n-am încercat să o provoc. E o vedenie puternică, un om n-ar trebui să se expună la așa ceva prea des. Dar m-am încredințat Mariei Magdalene când a fost vorba de vedenie, iar ea a zâmbit și m-a strâns de mână și mi-a zis că e bine.

Acum m-am apucat serios să le predau celor nebotezați. Am avut grijă să-l rog pe Habakuk să fac asta și am primit încuviințarea lui. Chiar a fost îndeajuns de binevoitor să spună că prezența mea aici ar putea fi de ajutor și pentru el, și pentru

soția lui, și pentru populație în general. Văduva își va vedea acum visul împlinit, acela de a fi mântuită prin botez. Stă întinsă lângă mine pe pat. Habakuk m-a încredințat că nu e un păcat, fiindcă Domnul vede inima, iar eu le-am dat oamenilor darul iubirii. Îl cred și-l rog să ne cunune, iar el primește, deși nu trebuie să fie decât de ochii lumii.

Săruturile văduvei sunt minunate, precum fragii sălbatici, și când are buzele cărnoase și obrajii îmbujorați parcă nu mai e ea, cea neîncrezătoare. Când ne luăm în brațele în spatele draperiei noastre, chiar suntem unul! Respirația ei blândă pe pielea mea, atunci când doarme. Stau treaz și o privesc, în timp ce scriu asta. E în sfârșit a mea.

16 mai.

Azi mi-am primit înapoi sutana, peruca și gulerul, cu totul distruse; acum sunt aranjate și proaspăt spălate.

Am ținut slujbă în biserică azi, și aproape toată așezarea a fost de față, și înăuntru și afară, și i-am binecuvântat atât pe botezați, cât și pe nebotezați. Pe urmă ne-am dus cu toții la cimitir și-am cântat doi psalmi de Kingo. Au sunat atât de frumos pe lespedea muntoasă abruptă!

După aceea, Habakuk a venit la mine și mi-a mulțumit cu lacrimi în ochi și a zis că a simțit prezența Domnului. Chiar e un bărbat ciudat de visător și ușor de impresionat, nu greu și de neclintit ca stânca, ci ușor și schimbător ca un fluture.

†

Numele meu e învățătorul Falck. Oamenii îmi zic *Palasi*.

18 mai.

O conversație:

MM: Învățătorule Falck, ce se întâmplă, după legile bisericii, cu rudele nebotezate ale groenlandezilor care acum vor fi botezați?

Palasi: Cei nebotezați nu sunt ai Domnului.

MM: Deci ei nu vor primi mântuirea?

Palasi: Dacă vin și primesc învățătura, vor primi mântuirea.

MM: Nu, nu înțelegi, învățătorule Falck, rudele nebotezate care sunt moarte – ce se întâmplă cu ele?

Palasi: O, e o rușine, dar dacă nu ești botezat, nu ești mântuit, asta dacă nu ești un copil mic și nevinovat de care se miluiește Domnul. Dacă toți ar fi mântuiți, și botezații și nebotezații, atunci de ce s-ar mai boteza lumea?

MM: Dar faptul că cei care vor fi acum botezați nu pot nădăjdui să-și revadă rudele pe lumea cealaltă, asta nu prea e iubire creștină, nu?

Palasi: Înțeleg la ce te referi, dragă Maria. Dar nu pot face nimic în această privință.

MM: Dacă le-ai spune că mântuirea lor aduce cu sine fericirea eternă a Cerului pentru cei dragi – n-ai putea să faci asta, Morten? Adu-ți aminte de prima epistolă a lui Pavel către corinteni: Căci, precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia, și-așa mai departe. Există dovezi scrise pentru această soluție.

Palasi (după tăcere îndelungă): Înțeleg. E o posibilă interpretare a vorbelor sfântului apostol. Poate, cred.

MM: Asta a fost practica mea și a soțului meu de mult timp. De aceea dansăm în jurul mormintelor și-i sărbătorim pe morți în acel fel. Chiar tu ai văzut drumul morților peste fiord și tocmai până în cer, Morten; tu înțelegi cât de important e să ne aducem aminte de morți și să sperăm să-i revedem.

Palasi: Ai dreptate. Ai dreptate. O să-ți ascult sfatul și în plus, îți mulțumesc pentru el.

MM: Ești un om bun, Morten Falck.

Credința ei nu e numai sentiment, cunoaște bine Sfânta Scriptură, și ceea ce predică ea își are temelia în aceste scrieri. Dacă aș fi pus în fața porții Sfântului Petru alături de această femeie, mi-e teamă că ar lăsa-o pe ea să intre prima și că

propria mea mântuire ar depinde de ce i-ar recomanda ea șoptit la ureche.

25 mai.

Astăzi am fost unit prin căsătorie cu văduva. Cununia a fost oficiată de Habakuk și făcută în buna tradiție creștină, fără nici o bufonerie păgână. Văduva a spus „da“ pe esplanada din fața bisericii, în timp ce toată așezarea o privea zâmbind. Vremea, frumoasă și plăcut de caldă. S-a tras clopotul și trebuie că a răsunat până departe în adâncul fiordului. După aceea am fript somon pe stânci.

Sunt sigur că Domnul Nostru îngăduie această cununie, chiar dacă nu a avut loc cu un cleric hirotonisit drept intermediar.

Fiindcă acum suntem considerați soț și soție, Maria a decis să ni se dea o cameră separată, adică mica locuință unde am fost dus eu la început, și deja ne-am mutat acolo. Văduva mă așteaptă întinsă pe patul nostru comun, la care mă pot duce fără să-mi fie rușine în fața Domnului și a oamenilor. O întreb, nu e fericită acum? Dar ea nu vrea să răspundă. E o femeie ciudată.

†

Seara, aceeași zi.

Văduva, soția mea, adică Lydia, așa cum mă roagă s-o strig, mi-a arătat acum câteva clipe crucea ei mare de aur. Era același crucifix de aur masiv pe care mi-l ținea în față când zăceam pe patul de moarte pe Taasinge Slot, dar despre care am crezut că e o închipuire.

Așadar, ea a fost hoțul, nu Bertel!

Iartă-mă, scump prieten, oriunde te-ai afla.

L-a pus pe fierar să topească aurul și să făurească această cruce mare și grea.

Și cum a fost plătit fierarul?

Despre asta nu vrea să vorbească. Din păcate e ușor de ghicit. Mai mult, e foarte posibil ca el să fi luat o parte din aur, ca plată în plus, pe lângă serviciile prestate de ea.

Dar crucea e a mea din nou, adică a noastră. E o parte din căminul nostru comun, o manifestare fizică a actului nostru prenupțial și a iubirii noastre.

Mâine e Sânta Treime.

10 iunie.

Progresez cu catehumenii mei. Văduva îmi e de mare ajutor, e translatorul și profesorul meu de limba groenlandeză, dar și o soție devotată. Ajutat de ea îmi va fi cu putință, sper, să ceremoniez botezul primilor zece oameni peste câteva săptămâni, și ar fi și timpul, fiindcă probabil că în curând vor veni soli din colonie. Ce se va întâmpla pe urmă, nu știu. Nu prea cred că ceva bun. Dar dacă reușesc să-i mântuiesc pe oamenii aceștia prin botez, n-am trăit degeaba.

O femeie în chinurile facerii a dorit să mă vadă, necrezând că va supraviețui nașterii. Am consultat-o și am făcut o grămadă de investigații ale părților *interiae et exteriae*, ocazie cu care am constatat că fătul stă de-a curmezișul și am reușit să-l îndrept. Câteva clipe mai târziu a născut un băiețel și a fost îndeajuns de puternică să se ridice singură din pat și să se ducă să dea foc placentei.

Intervenția mi-a dat renumele de a fi un om al Domnului în mai mult de o privință. Și eu simt asta. Domnul a fost cu mine în această întreprindere! Copilul este rodul exceselor lui Habakuk și, fiindcă el n-a vrut ca bebelușul să se nască, așa cum și-a dorit și să n-o mai vadă niciodată pe biata amantă însărcinată, acum a fost cuprins din nou de repulsie față de mine, amplificată și de simpatia sporită de care mă bucur în rândul populației. Nu m-a mai căutat de la acea naștere. Eu oricum sunt binevoitor cu el și sper ca în curând să fim iar prieteni ca înainte.

12 iunie.

Două lucruri s-au întâmplat astăzi:

Un tânăr s-a înecat, prietenii nu l-au putut readuce la viață și se pregăteau să-l bage în mormânt. Dar când l-am consultat și l-am strigat cu voce tare și i-am pus mâna pe fruntea încinsă de febră, s-a trezit imediat și mi-a cerut apă. E deja pe calea însănătoșirii.

Mai mult: Când am încercat să găsesc liniște și pace ca să mă rog și m-am dus pe munte, unde m-am așezat la poalele unei stânci, mai multe blocuri de granit au căzut în jurul meu; doar unul dintre ele m-ar fi putut omorî cu ușurință. Am căutat adăpost într-o văgăună din stâncă și-am scăpat la mustață să fiu strivit. Când, mai târziu în aceeași zi, m-am întâlnit cu Habakuk în fața casei mele, el s-a uitat la mine cu o privire neagră și plină de ură.

I-am spus văduvei și ea a devenit foarte neliniștită. O să vorbească cu Maria Magdalene, ca să vorbească ea cu soțul ei.

15 iunie.

Fără să spună ceva înainte, Habakuk a pornit azi-dimineață la vânătoare în așa-numita Vale a Paradisului, însoțit de câțiva vânători și de amantele acestora. Au de gând să stea mult acolo, îmi explică văduva. Va fi așadar din nou pace și toleranță în sat, iar eu voi putea pur și simplu să mă dedic muncii mele și iubitei mele soții.

†

E trează toată noaptea. În ultima vreme, de puține ori am văzut-o dormind când m-am trezit noaptea.

Scumpa mea, de ce nu dormi?

Mă gândesc.

Împărtășește-mi gândurile tale! Doar sunt soțul tău.

Vreau să mor.

Ce spui acolo, draga mea!

Ai zis să-ți împărtășesc gândurile. Ăsta e gândul meu. Acum ți-l împărtășesc.

Dar să mori. De ce?

Am pierdut tot. Nu mai am nimic pentru care să trăiesc.

Dar, iubito, ce ai pierdut? Doar mă ai pe mine.

Ea nu răspunde.

E o străină pentru mine, un alt specimen, un mister zoologic. Mi-e teamă că a fost o greșeală și un păcat să mă las cununat cu această femeie.

Dar ascunzișurile trupului ei și pliurile pielii sunt pline de minunății, și când trupul meu se unește cu al ei, suntem o carne și o specie, și știu, în numele Domnului, că o iubesc!

†

Mă întreabă despre botez, va avea loc în curând?

Se va întâmpla când vei fi pregătită să te afli în fața lui Hristos, îi răspund eu.

Sunt pregătită acum!

Eu decid ziua și ora, îi spun eu. Ai răbdare.

Furioasă, se întoarce cu spatele la mine. Așa grabă să te botezi n-am mai văzut niciodată.

Dar chiar și Maria Magdalene mă roagă să hotărăsc botezul într-o zi anume.

Catehumenii sunt nerăbdători, zice ea. Au așteptat asta mulți ani, perioadă în care au primit doar învățături de la mine și soțul meu, dar le-a lipsit un preot.

De ce graba asta? mă mir eu.

Tânjesc după mântuire, răspunde ea, le e sete de ea. Viața la noi e nesigură. Când ești mort, nu poți fi mântuit prin botez.

Îi promit să grăbesc lecțiile. Ceremonia va avea loc, i-am dat cuvântul meu, înainte de sfârșitul lunii iulie.

Iulie…

O, fie ca vara asta să nu se termine niciodată!

Gheața plutește în fiord, se rupe și se fărâmițează în lumina razelor fierbinți ale soarelui și în rafalele de vânt nu mai puțin

calde, care coboară din munte. E gălăgie de la țipetele de pescăruși și copiii care se joacă. S-au scos acoperișurile de pe casele de turbă, iar gunoiul și mizeria iernii sunt date afară prin încăperile de trecere ale caselor.

Pe câmpia mare din fața bisericii ne jucăm cu toții cu mingea. Au îndesat o piele de focă în așa fel încât a ieșit ca o minge alungită cam de cincizeci de centimetri lungime. La fiecare capăt al terenului au stivuit o grămăjoară de pietre, iar acea grămăjoară trebuie dărâmată cu mingea când alergi cu ea sub braț și încerci să treci de adversar după adversar. Particip deseori la joc și astăzi chiar am reușit să nimeresc grămăjoara și s-o dărâm și mi-am ridicat victorios mâinile în sus și-am alergat jubilând înapoi la echipa mea. Din nefericire era grămăjoara greșită și toți au râs cu poftă de mine, din cauza greșelii mele rușinoase.

Un alt joc este „inelul călător“, un joc cu cântec, în care un număr de oameni, și femei, și copii, și bărbați, se pun într-un cerc și țin de o curea de piele pe care se află un inel mic. Dacă ești în centru trebuie să ghicești în ce direcție merge inelul, în timp ce restul cântă un cântec jucăuș și, când termină de cântat, trebuie să ghicești unde se află inelul. De curând am stat preț de mai multe minute ca să ghicesc unde e inelul, dar n-am putut și-am fost prin urmare nevoit să rămân acolo, în mijloc, printre toți ceilalți, care cântau și râdeau de mine, însă cu niște chipuri pline de iubire pentru prostănacul lor *palasi*.

Văduva îmi e din ce în ce mai dragă și mi se pare că e mai veselă. Am făcut-o să râdă când, în seara asta, i-am zis că vreau s-o iau cu mine în țara mea natală ca să-și vadă și bătrânul meu tată nora. A fost foarte surprinsă când a auzit că tatăl meu mai trăiește și cred că mai mult de-aia a râs. Ea mă vede moș, deși am împlinit doar treizeci și șapte de ani acum o lună.

Dar în continuare nu doarme. Cât timp poate sta un om fără somn?

†

Nu mai știu ce dată e și nici nu mă mai interesează.

Mi-am botezat douăzeci și doi de copii ieri, douăzeci și cinci azi, printre care și văduva. Domnul a lăsat soarele să strălucească asupra ceremoniei, doar un vânt blând dinspre munte s-a mișcat. Toți locuitorii așezării s-au adunat pe câmpia din fața bisericii noastre și tonurile firave ale vechiului clopot de corabie au răsunat peste ținut și mare și s-au auzit de la mile depărtare. Cristelnița a fost un castron de cositor, iar apa din ea a fost adusă aici dintr-un mic lac de munte, ales chiar de mine, aflat în zona de unde cred că a început procesiunea morților, fapt pentru care am binecuvântat lacul *in extensio*.

Mulți vin ca să îi vindec de necazuri ale trupului și boli, putere pe care mi-a dat-o Domnul. Acum mi-e rușine când mă gândesc la știința medicală atât de simplă pe care eu singur odinioară am recunoscu-o și-am practicat-o, de cât de neputincioasă e în comparație cu puterea pe care Domnul o dă celui care crede în El. Așadar îi spun ologului: „Ridică-te!“. Iar el se ridică și merge, și îi spun femeii sterpe: „Mergi și rămâi gravidă!“. Și se întâmplă. Cu binecuvântarea soției mele, deja m-am culcat cu mai multe femei din sat, cu rezultate bune, sunt convins.

Am pus deoparte sutana de preot și gulerul. În timpul slujbelor port doar o tunică albă pe care mi-a cusut-o văduva după indicațiile mele. Peruca am aruncat-o, las cârlionții să-mi cadă liber pe umeri, un lucru sănătos pentru ei, pentru că mi-a crescut un păr mare și des cum n-am mai avut de când eram un băiețel care țopăia cu buclele în vânt pe stâncile de pe țărmul fiordului Hols. De la exilul pe Taasinge Slot, barba mi-a crescut în voie, îmi înconjoară deja bărbia și gura, neagră și țeapănă ca lâna de oaie. Scorbutul care mă bântuia anul trecut mă chinuie în continuare, însă într-o măsură mai mică, fapt care se datorează fără îndoială numeroaselor amuzamente fizice pe care le oferă conviețuirea cu văduva. Am de gând să scriu un tratat despre asta, despre efectele nocive ale fluidelor genitale

adunate și a dorințelor ținute în frâu. Dar cine ar publica o asemenea carte acasă? Ar fi considerată drept rodul închipuirilor unui nebun apostat! Cu atât mai fericit sunt că am făcut această descoperire și am găsit izvorul tinereții înainte de a fi prea târziu.

Mai mult, și păduchii au renunțat la mine. Le-am poruncit să plece, să renunțe, în numele Domnului, și le-am arătat ușa. Și-au plecat! Trupul meu chiar a devenit un templu al curățeniei!

Maria Magdalene spune și că am întinerit, și chiar mă simt puternic și tânăr, în perioada cea mai sănătoasă a bărbăției mele, fapt pe care și văduva, soția mea, îl simte atât dimineața în zori, cât și seara târziu. Viața în fiord m-a transformat. Fie lăudat numele Domnului, acum am de gând să mă bag în pat lângă minunata mea soție și s-o rog să-și desfacă picioarele zvelte, căci ultimele cuvinte mi-au făcut fluidele vitale să pornească năvală spre locul lor de destinație.

†

Toți cei nebotezați până acum duși la mântuire prin învățătură și după aceea botezul. În total 57 de adulți și 22 de copii. Au mai rămas câțiva nou-născuți și bebeluși mai mari, dar vor fi duși la botez liniștit în următoarele duminici, iar pe adulții de curând botezați, care urmează să fie confirmați, o să-i ascult la ce au învățat. Astfel, locul acesta e aproape curățat de păgâni, devenind în acest fel o oază de creștini care urmează cu sfințenie doctrina, în mijlocul acestui continent groenlandez sălbatic!

În fiecare zi îi mulțumesc Domnului că m-a adus aici.

Am vindecat ieri o bătrână de o boală de piele oribilă, scabie sau eczemă. I-am pus mâna pe frunte fără teama de a lua boala și i-am poruncit să se ducă la lacul sfințit din munte, să-și scoată hainele, să se spele din cap până-n picioare, și să se roage Domnului, mântuitorul ei. Ceea ce ea a și făcut și s-a întors cu pielea cea mai curată și mai albă! Noaptea a venit la mine, iar

văduva i-a cedat locul de lângă mine, și mi-a arătat recunoștința cuvenită pentru însănătoșirea ei, iar eu i-am dat binecuvântarea pentru renăscutul ei *corpus femininum*.

†

Apuc cu o mână glezna soției mele și trag de ea, ca să vină mai aproape de mine în pat. Îi întâlnesc privirea, e neagră și neinteresată, de parcă ar fi un spectator din afară la această întâlnite între două trupuri. Laba piciorului ei are niște rotunjimi frumoase, scobitura tălpii e arcuită și brăzdată puțin de riduri lungi, pe care le urmez înfiorat cu vârful degetului mare.

Degetele se uită în sus, deasupra pernițelor de la laba piciorului, ca niște posturi de observație din spatele parapetului lor și le sărut, ud pernița de sub degetul mare cu saliva mea și zăbovesc cu buzele acolo și o gust. Are gust de sare și o aromă de piele tăbăcită. Acum o privesc din nou, un comentariu al privirii oarecum ironic, cu subînțeles, la îndeletnicirea mea de lins, la care am devenit expert, dar ea se uită cu privirea rătăcită în tavan, se scarpină pe burtă cu unghiile murdare și cu degetele pe crucifixul mare pe care-l poartă mereu la gât.

Zăbovesc acum cu privirea asupra ei, din nou înfiorat, pielea ei albă, craterul vulcanic rotund al buricului, colinele revărsate ale sânilor, sfârcurile ca niște vârfuri vișinii, de forma fragilor sălbatici, bobițele de zmeură ale gurii, dinții care strălucesc umezi și toate acestea sunt ale mele, pot să fac ce am chef cu ele, dacă vreau. Și ceea ce vreau eu e frumos, e frumos pentru ea, frumos pentru mine. Vreau să fac doar lucruri frumoase cu trupurile noastre. N-am intenții rele! Îi spun asta.

Acum îmi îngădui singur să despart coapsele și să mă uit în jos, în abisul ametitor, unde se deschide cealaltă gură, un pic îndărătnică, văd cum *labia majora*, labiile vulvare, sunt ușor lipite, dar cedează și se deschid ca o floare care primește razele soarelui de dimineață când chipul meu strălucește pe ele, și scot

un sunet ușor gemut la această priveliște. Acest trandafir roșu și umed care înflorește și e aproape insuportabil în minunăția și splendoarea lui dureroasă. Îl pipăi, îi simt elasticitatea, văd cum fibrele ascunse ale mușchilor îl fac să tremure în spasme smucite, și văd cu mulțumire și apreciere că e lucios și umed, așadar pregătit să-mi înghită carnea.

Atunci mă uit la ea pentru a treia oară și acum ea e brusc trează, privirile ni se întâlnesc.

Ce ai pe suflet, iubito? întreb eu.

Lasă chestia aia, zice ea. Nu pot azi. Nu vreau.

O, dar poți, o vei face, tu vrei, noi vrem, spun eu, cu vocea tremurând de iubire și dor. E minunat, te voi face fericită!

Nu. Nu azi. E ziua fetiței mele azi. Azi sunt opt ani de când a venit pe lume prin deschizătura aia prin care tu vrei atât de mult să intri. De aceea n-o să-ți bagi mădularul acolo azi.

Scumpa mea, zic eu înlemnit în erecție, într-o curbură de satir deasupra ei. Nu știam. Iartă-mă.

Ea nu răspunde. Se întoarce cu fața la perete. Toată noaptea stau și-i ascult respirația.

†

Slujbă în aer liber în fața bisericii. Emoționant!

De multă vreme, unii oameni discută despre dezgroparea unei rude moarte, ca să vadă dacă e adevărat tot ce se spune, că cei nebotezați chiar primesc fericirea veșnică prin mântuirea urmașilor lor. Acum au venit la mine cu această dorință, ca să le dau acceptul pentru exhumare. M-am sfătuit cu Maria Magdalene, care îndată și-a ieșit din fire și i-a făcut neștiutori și eretici și era gata să pună să fie biciuiți acești înfumurați, dar pe urmă s-a liniștit și a zis că poate cel mai bine ar fi să se întâmple pe ziuă, că ei oricum ar deschide mormântul noaptea, când nu i-am vedea noi. Așadar am îngăduit să se întâmple.

Au ales un mormânt, au trecut la fapte cu târnăcoape și cazmale și au ajuns repede prin stratul subțire de pământ la

cadavrul învelit în piei, l-au ridicat imediat și l-au așezat lângă groapă. Au dat cu grijă pieile la o parte. Eu am stat în primul rând, așa că am putut urmări totul și-am avut grijă să nu se întâmple nimic nelalocul lui cu mortul.

Un chip a ieșit la suprafață, intact și nedeteriorat, aparținând unei femei tinere, după aceea corpul ei, neted ca marmura și alb, dar fără pete de cadavru sau alte *degeneratia mortis* vizibile. Mama ei, o femeie în vârstă, a căzut în genunchi lângă ea și-a izbucnit în plâns, după care toți cei adunați i-au urmat exemplul și nici eu nu pot jura cu mâna pe inimă că n-am început să plâng cu suspine. Dar plânsul s-a potolit rapid, căci chipul moartei s-a trezit aparent la viață, trezită de lamentări, și un zâmbet i-a ondulat buzele care au căpătat o nuanță de roz pentru câteva clipe. Toți și-au ținut răsuflarea când au văzut așa ceva, nimeni n-a scos nici un cuvânt, și singurul lucru care s-a auzit a fost vântul din iarbă. Pe urmă miracolul s-a stins și tânăra femeie a alunecat înapoi în moarte, așa cum un înecat intră înapoi în mare, iar obrajii i s-au prăbușit în pomeți și-au devenit din nou cenușii și tari ca marmura.

Am poruncit ca moarta să fie pusă la loc în mormânt și, după o ezitare de o clipă, ei au înfășurat-o în piei și-au pus-o în locul ei de odihnă și-au aruncat pământ peste ea. După aceea am spus un Tatăl Nostru și-am condus adunarea într-un cântec de psalm. Bucuroși și cu un râs înecat în lacrimi, fiecare s-a dus la casa lui.

O mărturie mai solidă că Domnul e cu noi aici, în Fiordul Veșniciei, n-am fi putut primi niciodată! Din nou îi mulțumesc Domnului că m-a găsit demn de a fi părtaș la toate astea!

†

Am văzut din nou, în timpul unei plimbări nocturne, procesiunea morților pe același drum prin aer, deasupra fiordului. În plus s-au auzit niște sunete de corn de armonie și bubuituri de la numeroase timpane care făceau ecou de pereții

muntelui. Printre cei care mergeau în alai eram chiar eu însumi, în straiele mele de serviciu religios pe care le-am pus deoparte. Am privit totul foarte calm. Sunt gata pentru apocalipsă și pentru Kragstedt și oamenii lui cu mușchi și intenții laice răutăcioase, care vor veni curând la noi cu toate pânzele sus.

Soția mea m-a întâmpinat când am sosit acasă. I-am încredințat ce am văzut și ea a fost nespus de binevoitoare. Am plâns împreună.

†

Soția mea a dispărut. M-a părăsit!

Am fost înștiințat că s-a suit într-o ambarcațiune care a plecat din fiord, așadar probabil având drept destinație colonia.

Nu înțeleg, n-o înțeleg pe văduvă, și nu mă înțeleg pe mine, cum de n-am observat deloc că așa ceva e pe cale să se întâmple!

Văduva e o enigmă, ea întotdeauna a fost o enigmă pentru mine. Acum nu multă vreme zicea că nu mai are pentru ce să trăiască. Atunci ce caută în colonie?

Cotrobăi în toate ascunzișurile, dar nu găsesc crucea de aur. Deci mi-a furat aurul pentru a doua oară!

†

Maria Magdalene crede că Habakuk a luat-o pe văduvă cu el și că a dus-o în Holsteinsborg. Asta nu pare surprinzător pentru Maria, sau nu pare s-o supere. „Îi e teamă de inevitabila confruntare cu reprezentanții din colonie ai Majestății Sale“, zice ea. „Nu suporta gândul să fie arestat, de aceea a fugit în nord. E ceva firesc.“

„Firesc, dragă Maria, totuși e soțul tău!“

„Habakuk e propriul său stăpân“, zice ea neafectată și foarte calmă. „Face ce e cel mai bine pentru el. Nu toți facem asta?“

„Nu. Suntem creștini!“

La aceasta răspunde doar cu un zâmbet.

„Dar văduva“, zic eu. „Ea ce caută sus, în Holsteinsborg?“

„Căile văduvei sunt nebănuite. Poate e îndrăgostită de Habakuk. Sunt cunoștințe vechi, înțelegi tu, învățătorule, de pe vremea când ea a stat ea aici la noi, acum câțiva ani. În plus, femeile de aici n-o plac deloc, odată s-au unit împotriva ei și chiar și acum, când toate sunt bune creștine, o bârfesc pe la colțuri.“

Deci asta e explicația! Nu numai că m-a înșelat, m-a părăsit și mi-a furat aurul, m-a mai și trădat în felul cel mai meschin, doar pentru a-și urma poftele desfrânate. Ah, lacrimile ei de noaptea trecută, ce false au fost!

Acum nu ne putem aștepta decât să vedem o flotilă cu oamenii negustorului înarmați până în dinți, când o să ajungă acolo zvonul unde mă aflu.

Disperare și mizerie nu sunt cuvinte de ajuns pentru a descrie sentimentele care mă umplu în această seară.

A doua parte din jurnal:

Colonia Sukkertoppen

1 august, A.D. 1793

Azi am stat iar la pândă după vaporul cu care sper să pot pleca acasă. Totuși n-a catadicsit să se arate. Negustorul crede că va sosi la noi până la sfârșitul lunii. Zice că probabil tot Der Frühling va veni și anul acesta, tot cu căpitanul Valløe. Nu i-am dezvăluit ceea ce știu în secret despre Valløe și echipajul său. Oare am dubii că viziunea mea a fost adevărată sau doar o farsă? Peste cel mult două sau trei săptămâni voi ști cu siguranță.

A devenit un obicei pentru mine să urc pe această stâncă biciuită de vânt care dă spre mare și să stau aici cu privirea spre sud, spre apele mării pe care sper să călătoresc și eu din nou. Acum aștept răspuns la cererea scrisă și expediată anul

trecut, legată de eliberarea din acest post și de un succesor, pe vremea când totuși nu puteam să prevăd întâmplările care acum îmi transformă plecarea într-o necesitate imperioasă. În fiecare zi stau cu frica în sân să nu mi se pună cătușele. Dar cred că negustorul se amuză de situația asta și o vede ca pe o răzbunare binevenită, să mă lase să trăiesc în nesiguranță.

...

Jurnalul pe care l-am ținut în Fiordul Veșniciei a dispărut. Credeam că-l am la mine, în ciuda plecării haotice de acolo. Dar nu e nicăieri. Sper că s-a pierdut, că a fost ars sau s-a cufundat pe fundul fiordului și că n-a nimerit pe mâna unor oameni nepotriviți. Acolo negustorul ar putea găsi mijloace eficiente pentru prăbușirea mea, de care s-ar putea pe bună dreptate spăla pe mâini fără să-și strice reputația.

...

Nu am o viziune de ansamblu completă asupra a ceea ce s-a întâmplat în așezarea Igdlut. Sper să primesc de la Maria o epistolă despre amploarea catastrofei.

Cineva m-a smuls din pat, era noapte, am ieșit clătinându-mă și am văzut vaporul aruncând ancora în golf. Tot satul era în derută și într-o revoltă sălbatică. Se înarmaseră cu toate puștile și armele de foc, în ciuda îndemnului stăruitor al Mariei Magdalene de a se purta pașnic, ca niște creștini buni și pioși. Polițistul Bjerg și-a făcut apariția mergând înainte și înapoi pe țărm cu sabia, de parcă ar fi fost cine știe ce comandant, și alături de el era negustorul Kragstedt, și el înarmat cu sabie și împopoțonat ca un amiral de flotă. Mi-au făcut semn cu mâna, am coborât la ei, chiar dacă oamenii au vrut să mă țină și să nu mă lase să mă duc.

Palasi, au zis ei, stai cu noi, nu ne părăsi!

Maria Magdalene a zis: „Morten, bun prieten și rudă, fă așa cum crezi tu că e bine pentru tine. Nu te teme pentru noi“.

Așadar i-am lăsat. Intenția mea era să-i aduc pe negustor și pe polițist pe calea cea dreaptă și să fiu intermediar între Maria Magdalene și reprezentanții coloniei, într-o atmosferă prietenoasă. Când am ajuns pe țărm am auzit pocnetele de puști de pe uscat și de pe vapor. Trăgeau unii în alții! Am țipat să înceteze în numele Domnului, dar singura replică a negustorului a fost să pună să fiu legat și dus cu șalupa pe vapor, o balenieră din Holsteinsborg. Legat în lanțuri de catargul mare, am fost nevoit să fiu martorul faptelor criminale care erau acum comise împotriva iubiților mei tovarăși din Igdlut. Au amplasat un tun și-au început să tragă spre uscat mai multe focuri care au cauzat pagube însemnate asupra clădirilor. I-am văzut pe oameni fugind din case înspăimântați și luând-o spre munte și dispărând din fața ochilor, pe urmă căpitanul vaporului a debarcat alături de mai mulți marinari înarmați și-au înaintat cu făclii și-au incendiat casele și frumoasa noastră biserică. Când s-au întors, erau foarte mulțumiți de opera lor, căci o mare parte din așezare și câmpurile învecinate erau acum în flăcări, și nici măcar un marinar nu fusese rănit. Ce s-a ales de prietenii mei, asta n-am putut să aflu.

Legat în lanțuri, am fost adus aici, dar m-au eliberat înainte de sosirea în Sukkertoppen și acum merg prin așezare fără să știu ce se va întâmpla, dacă sunt văzut ca un răufăcător sau om liber și dacă Kragstedt are de gând să-mi intenteze proces și să mă trimită la stâlpul infamiei, fapt pe care firește are tot dreptul să-l facă.

Nesiguranța e mai rea decât cătușele și celula de închisoare!

2 august.

Vechiul meu prieten și ajutor Bertel s-a întors, totuși nu ca prieten, ci mai degrabă ca dușman al meu și ca potrivnic. Pe unde a stat în ultimul an și ce-a făcut, nu vrea să spună nimic despre asta. Dar și-a reluat îndeletnicirea de ajutor de preot, așa cum eu sunt pastor în această ultimă perioadă, și lucrăm

împreună, chiar mai jucăm câte o partidă de șah din când în când. În ciuda tuturor acestor lucruri, mă bucur că nu a murit, căci așa se bănuia, sau că probabil a murit de propria mână, fiindcă păruse melancolic și închis în el în ultima vreme.

Toate acestea mă dor. Doar ne înțelegeam așa de bine odată și aproape că puteam fi considerați buni prieteni. Dar asta este, nu-mi mai pasă. Te binecuvântez, drag prieten, și-ți doresc toate cele bune!

4 august.

În adăpostul nopții a sosit un poștaș cu caiacul și mi-a adus o scrisoare de la Maria Magdalene. Este bine, slavă Domnului, și cu moralul sus, chiar dacă oamenii ei s-au împuținat la număr, satul e aproape carbonizat și gol, iar biserica s-a stins în flăcări. Habakuk s-a întors și ea l-a iertat, ființă bună cum e! Maria, ca nimeni alta, se călăuzește după porunca lui Hristos de a ierta de șapte ori și de șapte ori pe-atât! În compania văduvei, el fusese la Holsteinsborg, așa cum aflasem anterior. Din câte se spune, ar fi lăsat-o acolo pe văduvă, nelegitima și perfida mea soție. Ce treabă avea ea acolo, nu știu, iar scrisoarea nu spune nimic despre asta. Dar în curând a început să circule zvonul că preotul din Sukkertoppen s-a stabilit în fiord la profeți, iar asta i-a obligat pe liderii din Holsteinsborg și pe cei din Sukkertoppen să facă front comun și să-și întreprindă devastatoarea expediție de pedepsire. Habakuk a fost pus la stâlpul infamiei „pentru o răcorire binemeritată“, dar cineva trebuie că l-a ajutat, fiindcă a scăpat din lanțuri în cursul nopții și s-a întors prea târziu, plin de rușine și regrete.

Soția profetului s-a salvat fugind în munți. Polițistul Bjerg trebuie totuși să fie un om bun, fiindcă a avertizat-o cu o jumătate de ceas înainte de a începe să atace satul în chip serios, cu făclii și salve de tun, așa că toți au avut timp să fugă în munți. Unul dintre locatarii din casa ei comunitară, un băiat, care l-a amenințat pe unul dintre polițiștii lui Bjerg cu o armă și posibil a și apucat să o descarce, s-a ales cu un glonț în umăr, dar acum e aproape vindecat. O mare parte din casele din

așezare au ars așadar până în temelii. Asta mă face să-mi amintesc de prima impresie pe care-am avut-o când am văzut așezarea profeților, acum mai mulți ani, când am venit pe mare, iar fumul de la șaizeci de case urca vertical spre cer, iar tânărul polițist Bjerg a zis atât de emoționant că arată ca un sat adevărat de la țară. În incendiu au pierit în flăcări și mare parte a bunurilor din așezare, bunuri căpătate la schimb de la marinari englezi, printre alții, precum și o parte din arme și praful de pușcă. Totuși nu s-a risipit tot, depozitele de carne există în continuare, iar oamenii au ce le trebuie ca să treacă cu bine peste iarna care bate la ușă.

Maria Magdalene și nefericitul ei soț locuiesc acum într-o colibă micuță de turbă la malul mării, acolo unde locuiau înainte de a începe fanatismul. Nu le lipsește nimic, mă asigură ea cu umorul ei neînfrânt. Bărbatul ei de fapt nu e căutat de oamenii legii, nici ea. Kragstedt a zis că nu are nici un ordin, sau că n-are a face cu ordinele doctorului Rantzau, fiindcă ele privesc doar misiunea, și oricum, el n-a văzut niciodată vreun ordin de arestare. Ceea ce e o minciună, dar să fie la el! Înainte de toate e negustor, nu comandant, și i se pare cel mai avantajos să nu intre mai adânc în chestiune. Foarte bine și așa.

Toate astea i le scriu Mariei Magdalene, singura persoană, cu excepția răposatei mele surori Kristine, despre care pot spune că a fost un prieten adevărat și credincios! Anexez la scrisoare două dintre pipele mele de ceramică, un vârf mare de tutun și puțin ceai și le predau poștașului venit cu caiacul.

Călătorie plăcută!

8 august.

Fecale cu sânge și dureri de scorbut. Sunt complet epuizat. La profeți starea mea a fost bună, mai bună decât în tinerețe, dar acum, după doar paisprezece zile, trupul se află din nou în degradare rapidă. Încă o iarnă și ajung sub turbă!

11 august.

În continuare nici un vapor. Refrenul etern al toamnei. Urc pe stânci și văd multe locuri, totuși nu mult așteptatul vapor.

Se spune că văduva s-a întors! Oricum n-am văzut-o și nici nu-mi doresc asta. Să-și înfrunte binemeritata soartă, și îmi permit să mă îndoiesc că va fi fericită. Se zice că stă iar la sălbatici, în casele lor de turbă. Parcă s-ar ascunde de ceva. Mă întreb ce s-a întâmplat în Holsteinsborg. Se hrănește vânând cu săgeți și pescuind în râuri. Dar nu prea-i convine asta, din câte o cunosc eu! Însă probabil că toată lumea știe că acum e botezată și de aceea bănuiesc că poate fi oarecum la adăpost de un complot din partea alor ei.

12 august.

A venit la mine în seara asta, mi-a zgâriat la ușă, a șoptit că vrea să-și mărturisească păcatele, să se spele de vină. Câtă nerușinare! Bineînțeles că nu i-am dat drumul înăuntru. Am stat la fereastră, pitit după pervaz, și-am așteptat să plece. Deci vrea să se dea iar bine pe lângă mine recunoscându-și trădarea, și pe urmă gata, totul o să fie ca înainte!

Cum m-am lăsat eu ademenit în păcatul de moarte de a o boteza pe zdreanța asta! E o faptă care mă va urmări tot restul zilelor mele.

Simt un junghi în inimă când scriu aceste cuvinte dure. Acum doar o lună o consideram soția mea și-i sărutam recunoscător picioarele. Ah, ce batjocură, ce comedie. Când o să plec din colonie o să-mi dau jos costumul de preot pentru ultima oară!

Insomnie. M-am bucurat că am respins-o pe văduvă, fapt dureros în egală măsură. Mă întreb ce voia de la mine.

Noaptea spre 14 august.

Văduva la ușa mea din nou. Am vorbit prin ușa deschisă pe jumătate. M-a anunțat ce a făcut cu tatăl ei. Adică misionarul Oxbøl.

„Domnul să aibă milă de bietul tău suflet!“ i-am zis eu și-am vrut să-i închid. Dar ea și-a pus piciorul în ușă.

Mi-a zis că acum n-o așteaptă decât spânzurătoarea, sau să moară de mâna ei, o alegere care pur și simplu îi aparține. Dacă cineva ar vrea să-i întindă o mână de ajutor, a zis ea, ar scăpa să devină iar osândită.

„Osândită ești deja“, i-am zis eu, „cu mâinile pătate de sângele tatălui tău.“

„Tu poți să-mi dai iertarea păcatelor“, a zis ea. „Tot tu ai zis că dacă recunoaștem, ne spălăm păcatele.“

Atunci am spus un Tatăl Nostru, în continuare cu ușa întredeschisă, și i-am dat pâine și vin ca semn al absoluțiunii, tot prin crăpătura ușii.

„Acum pot să mor și să mă întâlnesc iar cu fetița mea“, a zis ea. „Vrei să mă ajuți și cu asta, Morten?“

„Moartea ta e treaba ta“, am zis eu. „Nu vreau să am nimic de-a face cu asta.“

„Sunt singura de aici care știe că tu ai dat foc clădirii coloniei“, a zis ea atunci. „Dacă nu mă ajuți, mă duc și-i spun lui Kragstedt.“

Și când a văzut că tac, mi-a luat tăcerea drept confirmare și mi-a descris detaliat cum o să urce pe stânci și-o să stea să mă aștepte, ca să ne putem elibera de uniunea ce ne leagă.

Și astfel, sufletul meu are acum mare nevoie de mila Domnului și de iertare, la fel ca cel al văduvei.

15 august, Adormirea Maicii Domnului.

Până una-alta, o vizită la madam Kragstedt, care sigur m-a așteptat în ultimele paisprezece zile. M-a servit cu câteva pahare și mi-a zis: „Învățătorule Falck, mă scuzi dacă iau și eu unul?“. „Da, bea“, i-am spus eu binevoitor, fiindcă deja îi auzisem pe oameni vorbind despre starea actuală a doamnei. Și nu doar unul sau două, ci mai multe pahare a sorbit buna doamnă pe parcursul vizitei mele, fără să pară a avea cine știe ce efect asupra ei.

O vizită tristă.

O vizită nu tocmai veselă în biroul negustorului în această după-amiază.

Văduva e moartă, așadar. Negustorul m-a informat despre acest lucru și m-a cercetat din priviri când mi-a spus asta. Deși surprinderea mea a fost evident prefăcută – teatru jucat din greu – m-am simțit copleșit de tristețe când am auzit acele cuvinte pronunțate în micul birou. În același fel în care ele mă afectează în această clipă, în care le scriu! Și acum nu există nici un motiv să joc teatru, pentru că sunt singur singurel.

†

A fost găsită pe țărm, înecată și cu hainele rupte după ce s-a lovit de stânci. Ei bine, aceasta a fost așadar soarta ei. Mă rog ca vaporul să vină în curând cu înlocuitorul meu, ca să poată oficia înmormântarea. Am înscris-o în registrul de botez. E ultimul meu gest prietenos față de văduvă. Prin aceasta, ea are dreptul la o înmormântare creștină. A fost un om nefericit și perfid, care avea nevoie de iertare, acesta este epitaful meu pentru văduvă. Iertarea mea poate s-o mai aștepte, încă nu sunt pregătit să i-o ofer.

†

Am primit de la intendent o cantitate mare de alimente drept plată în natură, printre altele un litru și jumătate de rachiu și carne bună de porc.

Văduva e aici.

Toate bune!

16 august, seara.

S-a rezolvat. A venit vaporul acum, pe la ceasurile amiezii, cu succesorul meu, învățătorul Olaus Landstad din Finnmarken, un bărbat sănătos care pare a avea o constituție solidă, cu sânge de lapon în vine, cred, pe care climatul acestei țări și modul de viață al danezilor îl vor pune curând la încercare. Călătorește, la ordinele episcopului nostru, mai

departe, în Holsteinsborg, ca să-l înlocuiască pe recent decedatul misionar Oxbøl. Fac bine când îmi țin gura cu privire la sfârșitul misionarului.

Dar Sukkertoppen nu mai are, începând cu anul acesta, nici un preot, și nici nu va mai fi chemat vreun preot aici, conformă deciziei înaltului colegiu. Noul învățător Landstad trebuie așadar să acopere un district foarte vast, acum când congregația lui cuprinde și colonia Holsteinsborg, și colonia Sukkertoppen, și nu prea cred că va fi capabil să aibă control regulat asupra a tot și toate. Astfel, sper că prietena mea Maria Magdalene și soțul ei ipocrit vor trăi în liniște și pace și vor fi scutiți de amestecul nostru, al danezilor. Cine știe, poate că fanatismul și gândurile de libertate se vor aprinde din nou și vor prinde rădăcini printre groenlandezi, ca să apară în fața lumii drept un popor liber!

Învățătorul Landstad a fost informat de către colegiu despre acești profeți hidoși și mă întreabă curios despre ei și promite cu mâna pe inimă că o să aibă grijă ca acest fanatism păcătos să înceteze în curând. Îi urez succes!

Una dintre primele lui sarcini e să o îngroape pe văduvă, fapt pe care i l-am adus deja la cunoștință. Eu nu vreau nici s-o văd, nici s-o conduc la groapă!

Da, era foarte adevărat! Scumpa mea soră nu mai există, mă anunță tata într-o scrisoare. Dar te-am văzut, erai una dintre cei veșnic fericiți, și tristețea mea este amestecată cu bucuria de a ști asta.

Vaporul Charlotta pleacă deja peste o săptămână spre Bergen. În scurt timp o să plec și eu acasă, chiar în patria mea și cu aceasta închei acest jurnal.

Morten Falck, misionar la stația Sukkertoppen 1787-1793.
Plecat pe 24 august 1793.

A unsprezecea poruncă

Harponierul

(1791-1793)

Dar Dumnezeu ce spune despre aceste porunci?

El spune așa: „Eu, Domnul, Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu plin de iubire, care năpăstuiesc nelegiuirile părinților asupra copiilor și a urmașilor din a treia și a patra generație, dacă sunt urât, dar sunt milostiv cu miile, atunci când sunt iubit și mi se respectă poruncile.“

Adică: Dumnezeu amenință să-i pedepsească pe toți cei care încalcă aceste porunci; de aceea trebuie să ne temem într-atât de furia Lui, încât să nu-I încălcăm poruncile. Dar mila Sa și tot binele le promite celor care respectă aceste porunci; de aceea trebuie să-L iubim, să avem încredere în El și să trăim după poruncile Lui.

„HARPOON!“

S-a deschis clapeta, apare o față cu barbă roșie, urlă.

„Băi prostovanilor, voi doi, puneți mâna și grăbiți-vă, altminteri o să vă carenez tot drumul până acasă în Aberdeen!“

Harponierul se ridică în grabă și Joe îl urmează îndeaproape, urcă amândoi pe punte. E întuneric beznă, se zăresc câteva făclii sus pe puntea de la prova. Luna se deplasează bălăbănindu-se halucinant pe orizontul de la apus, aruncă mai curând întuneric decât lumină, dar face ca pânzele să strălucească în nuanțe de plumburiu. Tot echipajul e în

picioare, par rupți de oboseală și iritați, se cațără și coboară de pe scările de funie, se ciocnesc unii de alții în haosul de pe punte, se strigă între ei.

„Hai, calmați-vă“, bombănește căpitanul de pe puntea de comandă.

Timonierul principal stă la balustrada de la babord. Încearcă să-i dirijeze pe oameni.

Joe grohăie ceva în limba lui, sau doar grohăie.

Harponierul spune: „Ține-te pe lângă mine, Joe.“

„Aye-aye“. Bărbatul cel mare îi pune mâna pe umăr celuilalt.

Căpitanul îi vede. Le face semn cu mâna. „Veniți încoace, băieți!“

Ei urcă pe puntea de comandă.

El stă cu ocheanul care abia dacă poate fi de mare folos pe întuneric. Luleaua de ceramică îi iese direct din gură, filtrul îi îndoiește buza. Dar căpitanul pare bucuros, ochii îi scânteiază în licărirea făcliei. Arată cu degetul în întuneric. Harponierul face ochii mici și se uită țintă. Mai mult aude decât vede, un spate care despică valurile, jetul de apă care țâșnește drept în sus. Joe scoate câteva sunete, bate agitat din picioare pe scândurile punții.

„*A bowhead*“, zice căpitanul și se uită în binoclu cu atenție calculată. O balenă de Groenlanda. „*And a splendid one it is. Ready by the boats, men. We'll have bowhead chops for breakfast*.“

„*Ready*“, răspunde șeful de echipaj încet din josul punții de comandă, iar ordinul se propagă mai departe peste puntea întunecată din spatele lui.

„Gata, băieți?“ întreabă căpitanul uitându-se la harponier și la Joe.

„*Yessur*“, zice harponierul.

Își ia pe el costumul murdar și plin de duhoare. Joe îl ajută și-l strânge cu șireturile în jurul feței și încheieturilor de la mâini, pipăie să vadă dacă s-a închis etanș. Pe urmă i se pune bucla funiei peste umeri și e strânsă în jurul pieptului. Joe apucă de celălalt capăt, trage puțin de funie. Schimbă câteva

priviri, râd complici. Harponierul ia armele, o suliță cu mâner lung de lemn și un trident mic cu gheare, pe care-l prinde de încheietura mâinii.

„Gata“, zice el.

„Aye-aye“, mormăie Joe și trage de sfoară.

Vânătoarea e în plină desfășurare. Din cauza întunericului nu coboară deocamdată șalupele, se concentrează în schimb pe fugărirea și obosirea animalului cu vaporul. Harponierul e pregătit. Se joacă de-a v-ați ascunselea cu balena, sau ea se joacă de-a v-ați ascunselea cu ei, cine ce face e deocamdată neclar. Balena își curbează spatele și fornăie furioasă, se scufundă, iese iar la suprafață și biciuiește marea până se preface în spumă, dă un ghiont corăbiei din laterale, corabia se cutremură.

„*A playfull fella*“, admite timonierul, iar echipajul râde nervos.

Se țin aproape de balenă, trag în ea cu puști cu cremene, n-o lasă în pace, o obosesc, iar ea acum se scufundă doar foarte puțin de fiecare dată. Pânzele sunt ridicate, vaporul se clatină pe apă, steagul cu două limbi răpăie în întuneric, apa sărată stropește puntea și se retrage clocotind pe gleznele echipajului. Timonierul strigă răgușit și dă comenzi, căpitanul stă și se uită, foarte calm.

„Faceți tot posibilul, ce dracu’!“ strigă timonierul.

Echipajul e la trolii, cizmă lângă cizmă, și trag și întind din toate puterile.

„*Steady*“, zice căpitanul. Pipa de ceramică arde mocnit, licărește din când în când roșie în întunericul de pe puntea de comandă. Își ține brațul ridicat.

Trec două ore.

Jetul de apă al balenei sună altfel, gâfâie greu, e speriată, e la doar câteva lungimi de vapor în față, n-o să scape și ea știe asta.

„*Steady now, goddammit*!“ urlă timonierul din spate.

Harponierul se uită la lună, gândește: Și tu vezi luna în seara asta, băiatul meu? Știi cine o să câștige, noi sau balena?

„Filați scotele“, zice căpitanul.

„Filați, filați, filați!“ țipă timonierul.

„Filați blestematele alea de scote!“ repetă marinarul de la pânzele arboretului, care atârnă de vergi bălăbănindu-se.

„Ține-ți botul ăla urât și fă-ți treaba!“ urlă timonierul în sus la el.

Echipajul râde, dinții și ochii le lucesc albi în întuneric.

Pânzele smucesc de scripeții care scârțâie, pânzele lovesc și fâlfâie în bătaia vântului, trosnesc ca niște pocnete de bici. Împușcăturile ratate trec ca un vârtej înainte și înapoi pe interpunte, marinarii se ghemuiesc într-un lanț ondulat, apoi strâng iar rândurile, vaporul se înclină indolent spre babord și începe să se lase purtat în derivă.

Harponierul stă calm și-și așteaptă rândul. Joe stă lângă el, tremurând de încordare și lăcomie de carne. Harponierul simte mâna grea a lui Joe pe umărul său.

Căpitanul dă din mâini și zice pe un ton mai degrabă resemnat: „*You may lower the boats*.“

Se aude scârțâit de la palane, urmat de trei plescăituri una după alta, când bărcile nimeresc suprafața apei. După care coboară bărbații, ca o avalanșă peste balustrada punții, pe scările de funie, sunt împinși, cârmacii se așază la vâsle, după care atmosfera devine brusc liniștită și concentrată. Harponierul stă la proră în barca din față, barca căpitanului, se holbează în întuneric, ascultă, adulmecă. În spatele lui stă Joe în picioare și ține ferm de frânghie. Mai mult simte decât vede balena la câteva lungimi de barcă în fața pupei, simte vârtejul de apă lent pe care-l creează biciuind cu coada, observă oboseala din capul ei, dorul de moarte. Înțelege animalul. Și-ar dori să facă schimb cu ea. Simte cum se apropie de ea cu fiecare mișcare de vâslă și numără, cinci, patru, trei, doi, și pe urmă aruncă harponul.

Marinarii se odihnesc pe vâsle. Au auzit cu toții cum a nimerit harponul, pocnetul surd și satisfăcător al unei lame de harpon care pătrunde prin piele și carne și stau la distanță de frânghia care a luat-o vârtej la goană din suportul său, ca să nu fie luați și ei.

„Lovitură din plin“, zice căpitanul care stă la pupa. „Remorcați!“

„Remorcați!“ strigă timonierul din altă barcă.

Barca începe să se încline spre babord, bărbații se înclină spre tribord, strâng funia și o înfășoară în jurul suportului de forma unui butoi, aflat pe fundul bărcii.

„*Here she comes*“, zice căpitanul. „*Fire your rifles*.“

Balena apare, gemând prin orificiul respirator. Puștile cu cremene răpăie de pe toate bărcile, văpăile din țevile puștilor licăresc roșii și albe în întuneric, iar mirosul de sânge și slănină se împrăștie în cascade în toate direcțiile. Din vibrațiile pe care frânghia de captură le propagă prin corpul bărcii, se simte cum animalul se smucește la fiecare salvă care îl nimerește.

Pe urmă stă nemișcat, dar știu cu toții că acesta este momentul cel mai periculos în toată vânătoarea, aceste secunde sunt cele care decid cine câștigă, balena sau vaporul. Harponierul așteaptă ordinul, dar ordinul nu sosește încă.

Acum animalul biciuiește iar din coadă, își încovoaie spatele, sare puțin în sus și se aruncă în jos, spre fundul mării, iar bărbații strigă disperați funie, mai multă funie! Funia o ia șuierând la drum în unghi ascuțit peste balustrada punții, apa se împrăștie în evantai.

„*Just let her go one last time*“, zice căpitanul calm. Și ei lasă peste balustradă mai multe sute de metri de funie. Pe urmă, aceasta se întinde din nou, iar bărbații încep remorcarea.

Harponierul aude vaporul în spatele său, nu departe, aude cum chila suge apa în ea și urcă, îi dă drumul și coboară iar. Ei se află în partea cu bordul de sub vânt și asta atenuează cât de cât marea agitată. Se văd lanternele clătinându-se în suporturi și siluetele care stau la balustradă și se uită după ei. Nu se știe niciodată dacă se vor mai reîntoarce la bord lângă ei sau dacă balena va câștiga.

Nu există nici o dispoziție care să aibă rost chiar în acest moment, doar o rugăciune spusă încet, ca funia sau capul harponului să nu crape și să nu se răstoarne barca.

Pe urmă balena apare iar, foarte aproape de barcă. Geme înfundat prin orificiul respirator și peste ei cade o aversă de apă sărată, spută și sânge.

„*Harpoon*!“

Nu știe cine strigă și nici nu-i pasă. Știe ce are de făcut și acum trebuie s-o facă, stă la proră și se holbează în întuneric, aude apa spumegând de-a lungul flancurilor balenei, încearcă să aprecieze exact unde se află, ciulește urechea să audă sunetul bolborosit din orificiul respirator, pe urmă aude din nou ordinul neînduplecat al căpitanului, simte mâna lui Joe pe spate, care îi dă un ghiont camaraderesc, dar ferm, și sare.

Nu aterizează pe balenă, ci în apa de lângă ea. Ea se smucește, biciuiește puțin cu coada și se adună ca să se scufunde din nou, ceea ce trebuie împiedicat cu orice preț. Înfige tridentul în balenă, pe lateral, și reușește să se urce pe spatele ei. Ea se zvârcolește și biciuiește furioasă din coadă. El se rotește și se ridică iar, îngenunchează pe spatele alunecos și bâjbâie după funie ca să aibă ceva de care să se țină, dar e nevoit să se mulțumească cu tridentul. Cu gura plină de apă de mare și de sânge, înaintează pe spate, stângaci ca o morsă eșuată pe țărm, pe urmă se ridică în picioare, drept în aburii reci ieșiți din orificiul respirator care fornăie, bagă harponul, simte că s-a prins. Strigă în spate spre barcă, iar ei îi întind funia pentru harpon.

„Ai grijă să-ți scoți de-acolo curul negru“, zic ei.

Balena se încolăcește, în încercarea de a se elibera. I s-au înfipt harpoane din toate cele trei bărci, funiile se relaxează și se încordează cu un sunet de trepidație care pocnește pe tonuri înalte, iar harponierul stă ghemuit ca să nu se încurce în ele și să i se smulgă vreo mână sau vreun picior, cade iar în apă, n-are de ales, ajunge sub apă, iar în tăcerea de acolo de jos, unde totul e atenuat și lent și cu susul în jos, nu contează, simte presiunea valurilor create de balena care încearcă să se rotească pentru a scăpa, aude strigătele înăbușite ale bărbaților și aude cum balena se lovește de barcă cu bubuituri surde care fac cadrul transversal să pârâie, lucrurile se petrec din ce în ce mai lent,

iar el se simte lipsit de vigoare și obosit, dă puțin din brațe la întâmplare dar renunță, a scăpat tridentul și oricum nu-i pasă.

Pe urmă e întins pe puntea vaporului, caută sufocat aerul, vomită apa de mare. Joe e aplecat peste el, tocmai îi desface frânghia din jurul pieptului.

„*All right*?“

„*All right*“, răspunde harponierul. „Ajută-mă să ies din costumul ăsta și adu-mi niște whisky.“

†

El e sinucigașul care nu poate muri. Iar și iar sare în mare de pe vreo șalupă aparținând corăbiei Henrietta of Aberdeen și de fiecare dată reînvie, la fel de plin de mucozități și de sânge cum a venit pe lume. Stă întins pe punte și se zvârcolește, tușind și tremurând de frig, în timp ce echipajul râde de el și-l lovește vesel cu cizmele grele și-l numesc cu blândețe *a goddamn devil*! Pe urmă îi dau un pahar cu whisky și-l trimit la cușetă. El știe că are noroc. Dormea când l-au găsit în largul mării, aplecat în caiacul său, și-au întins un lat în jurul lui și l-au ridicat. De atunci a sărit în apă și-a fost ridicat la loc pe corabie de atâtea ori, că le-a pierdut șirul. E dificil să te expui morții în acest fel tot timpul și pe urmă să nu mori. Băiatul a murit ușor. Era întins pe patul lui de scânduri și s-a stins ca o lumânare de seu. Harponierul nu poate nici măcar să se aleagă cu o răceală banală.

Echipajul l-a poreclit în mai multe feluri. *Harpoon* e pentru funcția sa pe corabie. *Mutie* e atunci când e tăcut și închis în el. Iar numele *Phantom* i l-au pus când a apărut în lumina felinarului corăbiei, într-un mic caiac aflat în derivă.

Doarme sub punte împreună cu sălbaticul bărbos care e la fel de tăcut ca el. Uneori mormăie nervos, uneori râde. Are o înfățișare blajină și îi place să stea întins lângă corpul lui cald, în frigul din față de la pupă, unde scândurile punții sunt lipite între ele cu gheață. Doarme mult. Pot trece zile fără să se

întâmple ceva sus pe punte și atunci singurul lucru pe care-l poți face e să dormi. Căpitanul are câteva cărți, dar bărbații din echipaj nu citesc, ei consideră cititul drept ceva pentru femei și oameni de uscat. Harponierul se gândește la viața sa ca o carte. E o carte cu textul aproape distrus, cu imagini care au pălit și sunt neclare. Cu fiecare zi ce trece și de fiecare dată când sare în apă și reînvie, sunt mai multe pagini albe în carte. Merge puțin împleticindu-se pe punte, se holbează spre coastă fără să știe ce coastă e, pe urmă coboară la loc sub punte și se afundă în brațele calde ale lui Joe.

Marea a fost neliniștită o vreme, dar până la urmă vântul se potolește și velele atârnă flasc, în timp ce marea de sub ele se umflă prevestitoare de rele. Când marea e calmă, iar corabia plutește ca un cadavru pe apă, ei coboară șalupele și se uită după balene. Harponierul sare în spatele lor și le omoară, cade în apă, se îneacă, reînvie și-și încheie misiunea cu un pahar de whisky. Participă la munca de tranșat slănină și de tăiere a fanoanelor din botul balenelor de Groenlanda și, în rarele ocazii când prind vreun cașalot, el ia parte la eforturile de a-i tăia capul și de a-l arbora pe punte, unde îi perforează botul și-l dau prin ulei de spermanțet. Ei îl trimit printre intestinele cașalotului și el stă acolo înăuntru ca profetul Iona și iese afară cu cocoloașe de ambră, cocoloașe tari, asemănătoare cu ceara, care se depun în mațele cașalotului și care sfârșesc drept mijloc de a face cutele pielii femeilor europene, precum și părțile intime, să miroasă dulce.

Sălbaticul lucrează împreună cu el, sunt considerați egali de către echipaj, ca un fel de frați. Numai că în realitate el știe la fel de puține despre Joe ca și despre restul echipajului și nu înțelege nici măcar un cuvânt din limba lui. Știe doar că se poate baza pe el și că ține de frânghie și că-l ridică întotdeauna la loc pe punte. Joe nu sare, e prea mare și greoi și pare că îi e frică de apă. Nu-i place să coboare în șalupă și când marea e agitată pare mereu nervos și stă în mijlocul punții. Harponierul nu știe de unde vine Joe. Groenlandez nu e în orice caz, dar nici european. Are degetele catifelate din cauză că lucrează zilnic cu

grăsime de balenă și îl mângâie mereu pe obraz pe harponier când se întind să doarmă. Uneori se vaită în somn, dă din picioare, plescăie din buze și scoate sunete care ar putea foarte bine să fie cuvinte în limba lui, oricare ar fi aceea. Harponierul îl lovește ușor pe braț și-i vorbește liniștitor, uneori spune un Tatăl Nostru. Atunci sălbaticul se liniștește la loc.

Căpitanul zice că a navigat în lung și-n lat timp de două decenii, dar niciodată n-a văzut atâtea balene ca anul acesta. Se află, conform datelor, foarte în nord, undeva între Groenlanda și America. Vaporul e încărcat aproape până la refuz cu butoaie cu slănină, ambră și petrol, ar cam fi vremea să bage puțin nasul pe acasă prin Aberdeen, zice el, „și-acolo o să vă aștepte pe toți un bonus considerabil, și pe voi doi, Joe și Harpoon. Ce ziceți, ați vrea să vedeți Aberdeenul? Orașul ar vrea oricum să vă vadă puțin.“ Râde. „Ați câștiga un ban cinstit dacă ați fi expuși în piață.“

O furtună îi mână spre uscat. Aruncă ancora și rămân acolo, într-un loc ferit. Când o apucă din nou spre nord, harponierul zărește câteva case de turbă. Niște bărbați în caiace merg după ei, iar echipajul nu are timp să-i aștepte. Harponierul se uită spre uscat, își dă seama că a fost acolo odată, dar nu-și aduce aminte despre ce loc e vorba. A dispărut din carte. Se simte ușurat când munții scad sub orizont și tot ce se vede e marea.

„Cunoști țara aceea, Harpoon?“ întreabă căpitanul.

El dă din cap. Căpitanul se uită la el cu o privire pătrunzătoare. „*Very well*. Atunci așa rămâne.“

Echipajul e compus din douăzeci de bărbați, toți bărboși și roșcați, de la tânărul mus până la bătrânul șef de echipaj. Au fost treizeci și unu când au plecat din Aberdeen acum un an, dar câțiva au murit de scorbut și febră, doi au căzut în apă de pe catarg. Au fost mai mulți harponieri înainte de Harpoon, băștinași pescuiți de-a lungul coastelor. Nu știe ce s-a întâmplat cu ei. Probabil că s-au înecat sau au fugit.

Mâncarea e din belșug și nu foarte neplăcută. În spatele lor se leagănă cadavrele balenelor pe care le-au tăiat, mii de livre de carne proaspătă, asta în timp ce locuitorii de pe coastă mor

de foame. Dar păstrează o parte din carne și o fierb cu ceapă, varză și cartofi, o legumă pe care harponierul n-a mai gustat-o niciodată până acum. Fiecare primește atâta bere cât poate bea, în plus, o jumătate de litră de whisky pe zi, una întreagă în zilele în care muncesc la o balenă. Joe nu primește alcool. Echipajul spune că el nu suportă așa ceva.

Navighează spre nord, urmați de soarele care stă tot mai sus pe cer, cu fiecare zi ce trece. Coasta se arată pe ambele părți, munții sunt joși, monolitici și străini. Bărbații stau la pândă pe punte, povestesc nervoși despre căpitan, căruia i-a intrat în cap că vrea să găsească pasajul dintre continente, drumul spre China, sau poate o fi vrând să ajungă la Polul Nord și să devină celebru. Sau doar să moară. Aparent lui nu i se pare suficient de interesant să fie vânător de balene, acum vrea să fie explorator și să-și înscrie numele în cărțile de istorie. Unul dintre bărbați zice că e doar din cauză că nu vrea să se întoarcă acasă la nevasta lui din Aberdeen, o cotoroanță sadea, iar ceilalți râd și scuipă peste balustradă. „Și cu tine cum e, Harpoon“ întreabă ei râzând, „și tu ai fugit de muierea ta? Noi toți avem ceva de care am fugit. Ține minte asta!“

Început de primăvară. Pământul face o plecăciune în fața soarelui, iar orizontul se îmbujorează. Dar Henrietta of Aberdeen fuge de soare, ea urmează întunericul din nord, bătrână cum e ea și scârțâind, cu un echipaj care e din ce în ce mai neliniștit de planurile căpitanului. Micul scoțian are un nas roșu ca o lanternă și o barbă mică și roșie care stă țeapănă, adică e îndreptată spre nord, la fel cum bompresul indică spre nord. Când iese pe punte, marinarii sunt umili și-l strigă Cap’n. Dar când nu e de față, îl înjură și bombăne că cineva ar trebui să-i ia comanda, altfel totul se va duce dracului. Dar nimeni nu face nimic în această privință, iar barba căpitanului continuă să indice spre nord. Îl cheamă pe harponier și-l ia cu el în cabină, unde are hărți maritime desfășurate pe masă. Cu jăraticul pulsând în pipa de ceramică, el arată cu degetul în locul de pe hărți unde gradele de longitudine se unesc precum oiștile unui

atelaj tras de câini. Se uită întrebător la harponier: „*Speak up, my lad*!“.

Harponierul zice: „Echipajul e pe cale să se răzvrătească, Sir.“

„Cine?“ întreabă căpitanul. „Spune-mi.“

„Șeful de echipaj“, răspunde harponierul.

Șeful de echipaj e legat de catarg și primește câteva lovituri cu biciul, nu suficiente cât să-i facă rău, dar destul de multe cât să-l umilească. Atmosfera la bord se liniștește.

„Se zice că e un vârtej mare acolo sus, unde se termină uscatul“, spune căpitanul, „și că suge în el toate vapoarele. Tu ai auzit de vârtejul ăla, Harpoon?“

„N-am auzit niciodată vorbindu-se despre un asemenea vârtej“, spune harponierul, „și nu cred că e adevărat.“

„*That's good, lad*“, zice căpitanul râzând. „E bine că ai început să vorbești. Îmi poți fi de mare folos.“

Aruncă ancora într-un golf și vâslesc spre uscat ca să schimbe apa proaspătă care e stătută și a început să miroasă rău după drumul de câteva luni. Harponierul e conducătorul lor, Joe îl urmează pas cu pas, după ei vin căpitanul și câțiva marinari. Uscatul e aproape fără zăpadă. Ajung la un lac mic care a acoperit aproape în întregime de gheață rămasă din timpul iernii. Cu toții se așază în genunchi și beau.

Ce ciudat, zic ei, că ceva care nu are gust de absolut nimic poate să aibă un gust atât de bun!

Pe urmă se dezbracă și sar în apă, fac scufundări și se stropesc între ei, aruncă cu bucăți de gheață unii în alții și râd. Harponierul și Joe nu intră în lac. Stau pe pantă și se uită la bărbații grași și roșcovani care aleargă de colo-colo, se freacă pe corp ca să se încălzească și se rostogolesc în iarba-neagră ca să se usuce.

Pe urmă căpitanul spune: „Acum trebuie să găsim alt lac, ăsta nu mai e potrivit, l-am mânjit, acum e la fel de murdar ca vechile noastre provizii de apă“.

Harponierul și Joe merg în recunoaștere. Ajung la un povârniș unde mișună de iepuri sălbatici, iar Joe parcă se

trezește la viață, omoară o duzină întreagă de iepuri aruncând în ei cu pietre. Harponierul aude pietrele șuierând prin aer când le aruncă Joe, și sunetul pârâit când nimeresc un craniu de iepure. Pe urmă leagă amândoi labele din spate ale iepurilor cu crenguțe de salcie căprească și îi duc pe țărm unde marinarii sunt fericiți la gândul de a mânca la masa de seară și altceva decât carne de balenă și carne râncedă de porc. După coama unui deal găsesc un lac. Rostogolesc butoaie noi până acolo și le umplu, iar capacele de la butoaiele vechi și împuțite sunt puse deoparte și stocate ca să le folosească mai târziu. Joe îi pune mâna pe umăr harponierului și arată cu degetul. În mijlocul unei pajiști zărește câteva ridicături de turbă și piatră și câteva smocuri de iarbă proaspătă. Fundații de case. Oameni. Se întorc la șalupă.

„*Well, Mutie*“, zice marinarul care transportă butoaiele cu apă proaspătă la vapor. „Tu și Joe v-ați întâlnit familiile?“

Trec două săptămâni. Nu le iese nici o balenă în cale, de aceea Joe și harponierul sunt puși să dea vaporul cu gudron. Cu frânghia la mijloc, harponierul atârnă în partea laterală a vaporului cu o găleată de gudron și o perie. Joe ține de celălalt capăt al frânghiei. Harponierul vede chipul rânjit al lui Joe deasupra balustradei, și pânzele flasce și catargele înalte care străpung cerul deasupra lui.

„*All right*?“ întreabă Joe.

„*All right*“, zice harponierul. „Acum ține bine.“

„Aye-aye“, răspunde Joe.

Gudronul e foarte fierbinte. Harponierul îl fierbe în cambuză și are grijă să nu stropească cu găleata sau să-și verse gudronul coroziv pe piele. Găleata nu trebuie să ajungă nici în apă, pentru că atunci gudronul se îngroașă și se întărește și își pierde capacitatea de a pătrunde în bord. Într-o zi se împiedică din greșeală și o picătură mare de gudron se varsă peste marginea găleții și nimerește pe piciorul lui Joe. El își smulge cizma și dansează pe punte într-un picior, iar echipajul râde și spune ce dans frumos, te îndrăgostești pur și simplu. Harponierul îi dă jumătatea lui de litră de whisky și atunci Joe

dansează în continuare și urlă un cântec prelung, monoton, până când cade lat de epuizare. Câțiva bărbați îl duc în butoiul de observație unde stă și doarme până-i trece amețeala. Harponierul se cațără la el în cursul serii, îl trezește și-l ajută să coboare, ca să nu cadă peste margine și să fie sortit pieirii.

Într-o zi, unul dintre marinari strigă și arată cu degetul. Bărbații aleargă la balustradă și se uită. O escadră de caiace apare printre sloiurile de gheață. Au oprit la câteva lungimi de barcă de latura vaporului și se uită precauți în sus pe punte. Căpitanul le face semn cu mâna să urce la bord, ordonă să se arunce o scară de frânghie. Băștinașii pășesc pe puntea Henriettei. Harponierul rămâne undeva în spate, stă pe un colac de funie împreună cu Joe și fumează pipă, în timp ce îi privește pe sălbatici. Sunt oacheși, cu tatuaje pe față și pe brațele goale, destul de înalți, hainele din piei sunt împodobite cu amulete, părul lung e prins în bentițe ornate cu perle care înconjoară bărbia și ajung în spatele urechilor, așa cum obișnuiesc să poarte unii indigeni de acasă. Harponierul vede clar că nu sunt atât de relaxați și de calmi cum încearcă să lase să se vadă. De fapt stau la pândă, știe că sunt pregătiți să sară peste balustradă la cel mai mic semn de ostilitate. Dar căpitanul este calmul în persoană, zâmbitor și amabil, se vede că e obișnuit cu asemenea situații, sau poate că instinctul lui sigur îi spune cum să se comporte cu indigenii.

„Harpoon!“ strigă el. „Unde ești când are omul nevoie de tine? Vino încoace și tradu-mi.“

El se dă jos de pe rola de frânghie și se duce acolo.

„Întreabă-i dacă au ceva de vânzare“, zice căpitanul.

El vorbește despre una și despre alta cu bărbații. Înțelege foarte bine ce spun, chiar dacă dialectul îi este străin. Unul dintre ei se întoarce, își bagă două degete în gură și fluieră. Câteva clipe mai târziu apare o barcă de femei cu șase vâslașe. Barca e plină până la refuz de colți de narval și blănuri de vulpe. Apar mai multe caiace, în unele din ele mai sunt și câte un pasager femeie, cu spatele la vâslaș. Mișună de indigeni pe

puntea vaporului. Acum, echipajul european pare neliniștit. Însă căpitanul e o stâncă de amabilitate și calm.

„Întreabă-i“, zice căpitanul, „dacă au mai făcut negoț cu vapoare până acum.“

Bărbații îi povestesc că vin vapoare în fiecare vară.

Căpitanul pare dezamăgit. „Întreabă-i despre marea din nord. Cât de departe se poate naviga?“

„Departe“, răspund ei. „Mai multe săptămâni cu caiacul. Numai că gheața se așază devreme.“

„Hm“, zice căpitanul. „Întreabă dacă vreunul dintre ei vrea să-mi fie ghid.“

Unul dintre bărbați se oferă să meargă cu ei spre nord. Dar vrea s-o ia cu el și pe nevasta lui. Căpitanul aprobă.

Sălbaticii sunt foarte interesați de harponier. De unde vine, unde a învățat să le vorbească limba? El le povestește că vine din sud, că țara continuă spre sud atât de mult, că îți ia un an întreg să ajungi până acolo. Încearcă să le explice cum arată coloniile, casele, oamenii. Ei ascultă fascinați.

„Se zice că țara e a unui bărbat alb, un rege. L-ai văzut pe rege?“

El răspunde că sunt câțiva oameni care cred că țara e a lor, dar nu e așa. „Au câteva puncte de comerț, dar țara nouă ne aparține.“

„Și tu“, zic ei privindu-l drept în față, „tu ești unul de-al nostru? Ești ca noi, dar semeni mai mult cu unul de-al lor.“

„Sunt unul de-al vostru“, zice el. „Suntem un popor. Voi sunteți frații mei.“

†

Spre ușurarea tuturor, căpitanul se răzgândește și dă ordin se urmeze coasta vestică spre sud. Informațiile primite de la sălbatici l-au lecuit se pare de dorul său pentru Polul Nord. Harponierul observă că Joe devine tot mai agitat, pe măsură ce înaintează spre sud.

„*Joe*“, zice el, „*take it easy*“. Treptat începe să fie firesc să vorbească engleza. Sunt multe luni de când n-a mai rostit un cuvânt în daneză.

Săptămână după săptămână navighează cu o coastă stâncoasă la tribord și spre soarele care se mișcă într-un arc neted deasupra orizontului. Vede că Joe acordă o atenție sporită uscatului. Echipajul povestește că aproximativ pe aici li s-a alăturat Joe. Îl tachinează și-l înghiontesc zicându-i: „*Hey Joe, nu te duci să faci o vizită la mama și la tata?*“.

Ancorează, coboară șalupa la apă. Joe nu vrea să meargă cu ei pe uscat. Se ascunde sub punte și se preface că e bolnav. Harponierul se duce cu ei și doarme sub cerul liber câteva zile. Se plimbă pe șesuri și la marginea pădurilor. Aceștia sunt așadar copaci, gândește el și-și lasă capul pe spate, sub așa ceva stătea Iona și se simțea jignit de Domnul. Șesurile se ridică lent, sub cerul mare și albastru se conturează dealuri blânde. Pe urmă stă în dreptul unei râpe verticale, înaltă de mai multe sute de metri. Sub el și în fața lui se întinde marea, care se împinge în țărm. Diferența dintre flux și reflux e enormă, de cel puțin douăzeci de metri. Probabil că de aceea nu există nici cea mai mică urmă de așezare stabilă de-a lungul țărmului. Băștinașii de aici, printre care și Joe, sunt oameni de uscat.

Se întoarce la ceilalți. Și-au așezat tabăra pe malul unui râu mare, unde pescuiesc somon pe care-l fierb și-l înfulecă. Dar se plictisesc repede de peștele gras, așa că după vreo două zile despică și sărează somonii și îi pun în butoaie pe care le transportă la vapor. Într-un târziu apare și Joe. Se așază pe iarba-neagră alături de harponier și se holbează abătut spre interiorul ținutului.

„Cu toții fugim de ceva“, zice harponierul.

Joe nu spune nimic.

Când se arată primii băștinași, el se ascunde din nou. Harponierul vede că sunt oamenii lui: bărbați înalți și osoși, cu mers greoi și obiceiul de a privi pe sub breton. Căpitanul a mai fost aici, știe să comunice cu sălbaticii. „Vor arme“, zice el, „dar sunt niște prăpădiți, haimanale, niște pierde-vară, n-au cu ce să

plătească. De fapt, cred că ar trebui să plecăm de aici până nu ne trezim într-o bună dimineață cu gâtul luat și-un rânjet prostesc pe buzele noastre creștine.“

Încep să strângă lucrurile ca să plece în dimineața următoare. Noaptea fac de pază cu schimbul. Dar nici unul dintre ei nu doarme. Stau întinși și ascultă mareea și li se pare că aud sunet șuierat de săgeți și țipete din pădurea din spatele lor, în formă de cântec de păsări. Nu se întâmplă nimic. Dar când coboară dimineața pe țărm, barca nu mai e acolo.

Căpitanul ordonă ca cinci bărbați să intre cu el în pădure, înarmați cu puști încărcate. Joe se duce cu ei. Harponierul rămâne în tabără cu restul echipajului. Trece toată ziua fără să se întâmple ceva. Pe urmă bărbații se întorc, aruncă puștile și se întind obosiți pe iarba-neagră.

„Unde e Joe?“ întreabă harponierul.

„Prietenul tău Joe a ales să rămână cu ai lui“, zice căpitanul zâmbind trist. „Îți transmite salutări.“

În dimineața următoare, barca e la locul ei și se întorc la corabie. Căpitanul îl bate pe harponier pe umăr. „Cu toții fugim de ceva“, spune el. „Dar mai devreme sau mai târziu trebuie să ne întoarcem. Asta e.“

†

„Harpoon!“

Se împiedică pe punte. Șeful de echipaj e acolo cu frânghia, zâmbește răutăcios, de parcă ar avea de gând să-l spânzure de catarg.

„*A right whale*“, zice șeful de echipaj. O balenă nordică. „Pregătește-te, Phantom.“

Balenele nordice sunt cele din care au prins cele mai multe. Înoată încet și sunt o pradă ușoară, nu se luptă ca animalele sălbatice, așa cum fac celelalte balene, ci sunt blajine ca niște vaci de lapte, și la fel de proaste, din câte se spune.

Este prinsă cu harponul de pe punte, simplu, o prind cu două funii, iar ea se așază lângă partea laterală a vaporului, biciuind resemnată din coadă.

„Harpoon!“ strigă timonierul.

El sare și aterizează pe spatele balenei, se așază în patru labe și se târâie spre orificiul respirator. Înfige sulița în carnea balenei, ea tremură puțin, pe urmă se liniștește din nou.

„*An easy kill*“, zice timonierul de sus, de pe punte. „Ridică-l în sus, șefule de echipaj!“

Dar când să apuce scara de frânghie, șeful de echipaj trage de funia prinsă de mijloc în același timp în care balena se mai zvârcolește pentru ultima oară, și harponierul cade în apă. Într-un fel ajunge sub balenă, încearcă să apuce de cochiliile și de smocurile de iarbă-de-mare care sunt înțepenite în pielea balenei, dar totul alunecă, iar el se scufundă tot mai adânc. Își ține respirația în continuare, dar apa face presiune asupra gurii, iar plămânii fac presiune în direcția potrivnică. De ce mă scufund, gândește el în timp ce se scufundă. De ce nu mă ridic la suprafață, așa cum fac de obicei? Își dă seama că îl trage în jos o greutate, ceva băgat în faldurile costumului. Bâjbâie după nasturi, dar degetele au început să-i înțepenească, iar lipsa de oxigen îi tulbură concentrarea. Reușește să-și bage o mână sub guler, pe urmă pe cealaltă și îl rupe. Pe urmă bagă mâna în mânecă și găsește câteva obiecte metalice plate care, după pipăit, par niște discuri de plumb întinse cu ciocanul. Sunt înțepenite în tiv. Un salut din partea șefului de echipaj, se gândește el, fiindcă l-am pârât la căpitan. Smucește și trage, pe urmă discurile de plumb se desprind și le scoate, le dă drumul și le lasă să cadă la fund. Trebuie că a fost tras în spate, fiindcă observă cum coada balenei biciuiește ritmic în spasmele morții și simte vibrațiile de la sulița lungă a celor care au început deja să străpungă animalul. Dacă încearcă să se ridice acum, gândește el foarte limpede, riscă să i se taie capul sau să fie chiar el jupuit. Dar e prea târziu să se gândească la asta, îndeplinește cerința plămânilor și deschide gura și simte cum apa sărată dă năvală înăuntru. Să te îneci nu e așa rău cum

crezuse, de fapt nu e deloc neplăcut. Are corpul relaxat și greu ca plăcile de plumb cărora le-a dat drumul pe fundul mării, observă cum alunecă încet în spate și în jos, și cum nevoia de a respira a dispărut complet, simte că parcă își așază capul pe o pernă moale de mătase, așa cum faci când ești foarte obosit.

Deschide ochii. Deasupra lui se învârte un cerc de fețe care rânjesc, cu puțin cer la mijloc. Cineva tocmai îi desprinde frânghia de la brâu. Se întinde pe o parte și varsă apă de mare și sânge.

„*What a splendid catch*“, zic ei râzând.

Căpitanul îl ceartă pe șeful de echipaj. „Te previn, *mister boatswain*, dacă mai sunt probleme cu tine, o să te bucuri de restul călătoriei legat de catarg.“

„*Yessur*“, zice șeful de echipaj. După ce a plecat căpitanul, se apleacă peste harponier, îl bate ușor pe obraz și-i spune: „Asta e fiindcă m-ai pârât atunci. Dar te-ai descurcat bine, văd. Acum suntem chit. Hai să fim prieteni, vrei?“ Îi întinde mâna. Harponierul o ia. Șeful de echipaj îl ajută să-și scoată costumul și-i aduce o litră de whisky.

†

„*Half-wit! Numskull! Nitwit! Chump!*“

E timonierul care are una din desele lui crize de furie. Puntea e plină de secreții de balenă și el a căzut drept pe spate.

„Cine a frecat puntea?“ urlă timonierul. „Sau mai bine spus, cine nu a frecat-o? O să mă ocup chiar eu ca celui în cauză să i se ia gratificația și să nu mai primească soldă niciodată.“

Echipajul râde cu spatele la el. Dar toți sunt nervoși și toată lumea e la cuțite cu toată lumea. Vor acasă, în Aberdeen. Însă căpitanul a făcut o nouă criză a bolii sale de Polul Nord.

„Suntem nevoiți să-l oprim“, zice șeful de echipaj, „altfel ne duce direct în vârtejul cel mare. Și de data asta o să-ți ții fleanca, Harpoon.“

„Aye-aye“, zice harponierul.

Căpitanul stă pe dunetă. „*Keep it stady*“, zice el. „*Due north*!“ Ochii îi strălucesc de nebunia soarelui de la miezul nopții.

Evantaiul de siaje din spatele corăbiei e roșu de sânge și balizat de cadavre de balene tranșate parțial. Aerul e plin de țipete stridente de la păsările furtunar care se așază pe cadavre și trag de ele cu ciocurile. Nu mai păstrează slănina, nu mai e loc în cală și nu mai au butoaie, iau doar uleiul de spermanțet, care reprezintă acea materie primă de la balene cu cea mai ridicată valoare pe piață și care ocupă și cel mai puțin loc. Dar dacă vor continua spre nord, n-o să aibă cine știe ce bucurie de pe urma încărcăturii bogate și se pot considera fericiți doar dacă supraviețuiesc.

„Harpoon!“

Încă o balenă, încă un salt peste balustradă. Dar șeful de echipaj are o strângere de mână fermă, iar harponierul și-a dat seama că poate avea încredere în el. Crestează o gaură în botul cașalotului și găleată după găleată de spermanțet este dată din mână în mână peste balustradă. În cală nu mai încape nici o doagă de butoi, de aceea au început să stivuiască butoaiele sus pe punte. Asta îi îngrijorează pe bărbați, vorbesc despre deplasamentul vaporului, că punctul de greutate se află prea sus și că riscă să se răstoarne. Goeleta e adânc în apă, cu un bord liber de doar un metru douăzeci în mijlocul navei pe vreme calmă. I se subliniază toate acestea timonierului, care răspunde din nou punând ca mesagerul, unul dintre marinarii mai bătrâni, să fie legat de catarg și biciuit. În dimineața următoare, timonierul e cel care stă legat de catarg. Mormăie ceva încet, ca pentru sine, plastronul e roșu de sânge, îi curge sânge din nas.

„*I see*“, zice căpitanul îngândurat când îl vede pe timonier. „Și ce vreți să faceți acum?“

„Vrem acasă“, zice marinarul care a fost biciuit.

„Unde vă e spiritul de aventură?“ spune căpitanul. „Sunteți marinari scoțieni buni, sau așa credeam eu că sunteți. Mi-e rușine de voi. Ce vor gândi mândrii voștri străbuni!“

„Ia-o spre casă sau o iei pe același drum ca ăsta de-aici“, zic ei și-l dezleagă pe timonier de pe catarg și-l împing peste bord. Se aude un plescăit slab și câteva proteste sufocate, pe urmă se face liniște.

Căpitanul pare că nu bagă de seamă. Doar dă din cap cu tristețe și plescăie cu limba. „Am putea scrie istorie“, spune el calm, „am putea naviga spre nord, mai departe decât a făcut-o vreodată vreun alt vapor.“

„Păi o fi existând un motiv pentru care nici un vapor n-a fost acolo până acum, nu?“ zice marinarul. „Poate de pildă să fie din cauză că vapoarele nu au ce să facă acolo sus.“

„Javre lașe“, zice căpitanul oftând. „Dacă voi vă numiți scoțieni, atunci eu începând cu ziua de azi nu mai sunt scoțian.“

Harponierul aude tumult, oamenii se împing și se înghesuie pe punte. Echipajul se îngrămădește, pe urmă se risipește. Îl vede pe căpitan întins pe punte cu doi bărbați deasupra lui.

„Acum“, zice șeful de echipaj, „e rândul tău, Harpoon.“ Îi întinde harponul pentru balene.

„Ce să fac?“

„*Well, take a guess*“, zice șeful de echipaj zâmbind.

Bărbați se dau puțin mai la o parte, șeful de echipaj îi trage un ghiont în spate, el face doi pași împiedicați în față. „Tu ești singurul om de la bord care nu e botezat. Noi dacă ne mânjim pe mâini cu sângele unui creștin, suntem pierduți. Dar tu o poți face.“

„Nu“, zice harponierul. „N-o fac. Deja aveți pe mâini sângele timonierului.“

„Prietene“, zice șeful de echipaj cu voce joasă, „ascultă aici cu atenție: dacă nu o faci, te omor și pe tine.“

Se duce la căpitanul care e întins pe spate. Ceea ce e scris dispare din cartea lui, dar o carte nouă tocmai se scrie, cartea despre Harponier, despre păgânul fără nume. Doi marinari țin în jos umerii căpitanului. Acum sar într-o parte. Căpitanul rămâne pe jos.

„Harpoon“, zice el cu barba roșie indicând drept spre el. „Ai de gând să-i lași să te transforme într-un criminal, amice?“

El nu răspunde. Face un pas mai în față. Îndreaptă sulița spre burta căpitanului.

„Nu, nu acolo“, zice căpitanul, „nu stomacul. Multă durere, moarte lentă. Mai sus, prietene. Aici.“

Mută vârful spre pieptul lui.

„*You’re a good lad*“, zice căpitanul. „Îmi amintești foarte mult de fiul meu.“

†

Echipajul dă o petrecere în cambuză, chiuie cântece din țara lor natală. La intervale regulate, urcă pe punte și fac meciuri de box doi câte doi, cu cârpe înfășurate în jurul încheieturilor de la degete, și cu un cerc alcătuit din restul bărbaților în jurul lor, care aclamă sălbatic. Harpoon șade pe un bocaport și vede uscatul alunecând ușor pe lângă ei, munții care mai întâi sunt scunzi și uniformi, apoi abrupți. Încearcă să-și dea seama ce simte la vederea acestor peisaje.

„*Hey, Phantom*“, zic bărbații. „Nu te duci și tu acasă la tine?“

Șeful de echipaj se așază lângă el. Își aprinde pipa, stau și fumează amândoi.

„*My dear native friend*“, zice șeful de echipaj. „Acum o să-ți iei caiacul și-o să ne părăsești. Dacă nu te duci de bunăvoie, o să te arunce ei peste bord, și de data asta fără funie la mijloc.“

„*All right*“, zice el.

„Du-te acasă“, continuă șeful de echipaj. „Fă ce trebuie făcut. Crede-mă, e mai bine decât să fugi. Îți spune cineva care e fugar de treizeci de ani. Și să nu mă uiți, prietene.“

Când stă în caiac, ei sunt la balustradă și-i fac cu mâna. „*Bye, bye,* Harpoon, Mutie, Phantom. Urează-ne drum bun! *The good Lord knows we need it*!“

†

Holsteinsborg, 1793, primăvara. Sunt mulți ani de când n-a mai fost aici, iar colonia a crescut semnificativ, s-a transformat într-un oraș în toată regula. Multe case au și câte două-trei etaje, sunt așezate una deasupra celeilalte pe coastele abrupte din spatele portului, proaspăt vopsite și strălucind de bogăția pe care o aduce captura de balene. Înțelege foarte bine că Kragstedt are de gând să facă ceva asemănător în Sukkertoppen. Se plimbă peste tot pe străzile dintre case. Oamenii nu-l bagă în seamă. Pe urmă găsește biroul stației de comerț și vorbește cu un administrator care îi aruncă o privire cercetătoare înainte de a-l angaja.

„Puteți începe imediat“, zice administratorul. „Înscrieți-vă jos, pe chei.“ Arată cu degetul pe fereastră. „Polițistul de acolo o să vă spună ce să faceți. Numele?“

Harponierul ezită o clipă. „Jens.“

„Da?“ Administratorul înmoaie penița în tuș și rămâne cu ea suspendată deasupra paginii de registru.

„Bertelsen.“

„Salariul se ridică o dată pe săptămână de la mine, Jens Bertelsen. De casă și masă trebuie să vă îngrijiți singur.“ Pune penița la loc în suport. „Hai, ce stați acolo.“

Coboară în port. Polițistul îl măsoară cu privirea din creștet până-n tălpi. „Fabrica de ulei de pește“, zice el. „Veniți cu mine.“

Fabrica se află pe un promontoriu la ieșirea din colonie. E o clădire cu două corpuri, ambele au cam doisprezece metri lungime. Fumul se ridică greu și gras deasupra fiordului, din hornurile înalte. Polițistul deschide ușa și strigă. Un tânăr cu bustul gol vine să-l preia și să-i arate spațiul. Nu se prezintă unul celuilalt.

„Cuptorul“, zice bărbatul. „Încălzirea aici.“ Deschide și închide clapeta. „Cărbune aici. Ai grijă să păstrezi o căldură constantă. Clapetele aici. Când fierbe slănina, legeni așa cazanul, ca să se scurgă în cada de răcire. Uite aici. Dar ai grijă, e fierbinte.“ Râde și-i arată niște cicatrici vechi pe bust.

Intră în camera următoare. Prin niște găuri din perete sunt băgate jgheaburi de lemn înclinate care duc la niște căzi mai mici de răcire, unde uleiul de pește stă câteva ore, iar cocoloașele de zgură cad la fund. Pe urmă uleiul e dus mai departe, în următoarea cameră de răcire, unde este distribuit în troace cu fundul plat și răcite de curentul iscat de ferestrele deschise. Într-un final e scos printr-o gaură din perete și adunat în butoaie, gata de suit pe vapor. „Întrebări?“

„Pot să dorm aici?“

„N-ai unde să stai?“

„Tocmai ce-am venit.“

„Poți să dormi în pod, dar mă îndoiesc c-o să-ți placă.“

„Mulțumesc.“

Își dă seama în curând că cel mai bine e să stai dezbrăcat, sau aproape dezbrăcat. Aerul e plin de grăsime și abur și e atât de cald, că secretă mai multe căldări de transpirație pe zi. Sosește slănină din toată colonia, bărci de femei încărcate până la refuz, baleniere daneze care dau slănina la schimb pe petrol de lampă, băștinași care vin cu târgi cu grămezi mari de slănină. Cuptorul arde zi și noapte, el ia cărbuni cu lopata și extrage ulei. Sunt o mână de bărbați, toți lucrează goi, toți alunecă pe podeaua plină de grăsime, toți sunt unși din cap până-n picioare cu slănină și funingine și seamănă cu gravurile cu sclavi negri care clipesc din ochii mari, pe care le-a văzut în reviste. În fața clădirii sunt vase mari pline cu slănină netopită, sunt umplute tot timpul. Șeful de echipă îi grăbește. E o muncă pe care n-o termini niciodată, e o muncă care înseamnă să nu te îneci în și mai multă muncă. Găsește un ritm constant și îl păstrează. Dacă nu ești îndeajuns de iute să pui slănina topită mai departe în sistem, te alegi cu un polițist pe cap, și dacă ești prea rapid, slănina netopită ajunge în cada de răcire și-atunci trebuie s-o iei de la capăt. Pentru a grăbi procesul trebuie să curețe cazanul de zgură de șase ori pe zi, pe urmă trebuie clătit bine cu apă, o manevră care te poate costa viața, căci cazanul e încins, iar apa explodează în abur în aceeași clipă în care întâlnește fierul.

Munca îl face în curând lipsit de sentimente și gol. Cartea despre Bertel e goală, nu are text, iar cartea despre Harponier e scrisă. Nu mai scrie nici o carte, s-a întors la starea lui naturală. Doarme în podul fabricii de ulei de pește. E cald și miroase urât, iar gălăgia de jos e aproape și mai asurzitoare decât atunci când te afli în mijlocul ei. Dar doarme dus, fără haine, pe plăcile neșlefuite ale podelei. Duminica e zi liberă. Atunci se face într-un fel curat. Stă pe o bancă din spate în Biserica Bertel și se face mic de fiecare dată când intră cineva. Îi recunoaște pe mai mulți dintre cei care frecventează biserica, stă la pândă neîncetat, pe urmă o zărește pe ea.

Ea stă pe partea femeilor, mică și cocoșată. Se uită îndelung la ea și ea se pare că simte asta, fiindcă începe să se întoarcă și să se uite peste umăr. Femeia înlemnește când îi întâlnește privirea. El dă din cap încet. Ea se uită lung la el.

El se ridică și iese. Stă și așteaptă pe panta de lângă cimitir. Pe urmă face câțiva pași moi cu cizmele lui *kamik*.

„Tu ești, Bertel?“

El se întoarce pe jumătate și zâmbește peste umăr. „Mamă.“

„Credeam că ești mort.“

„Sunt bine. Lucrez la Camera de Comerț.“

„Camera de Comerț?“ zice ea. „Ai fost alungat de la Misiune?“

„Fac o pauză. Tu ce mai faci, mamă?“

„Bine“, zice ea.

„De când locuiești aici?“

„De mulți ani. De când ne-am mutat din vechea colonie, ți-aduci aminte, nu, când a murit tatăl tău.“

„Și preotul, cu el te mai vezi?“

„Aș, a trecut atâta vreme, toate alea“, zice ea. „Suntem prea bătrâni să ne mai gândim la asta.“

„Eu nu sunt prea bătrân“, zice el. „El trăiește? Nu el a predicat azi.“

„Se zice că e sus, în Godhavn, în vizită la prietenul lui, inspectorul. Da, trăiește în continuare, păcătosul bătrân.“

El aprobă din cap. „Am de gând să-i fac o vizită când se întoarce acasă.“

„Foarte bine. Dar nu e sigur că o să te recunoască. A îmbătrânit.“

„Dragă mamă“, zice el și se ridică și o sărută.

„Scumpule Bertel“, zice ea și-l mângâie pe obraz. „Micuțul preot al mamei. Mereu ai fost comoara ochilor mei. Am crezut că ești mort.“

„Și eu am crezut“, zice el. „Dar acum mă simt din nou viu.“

†

Vede șalupa venind dinspre nord, cu o velă pătrată întinsă bine, ca o corabie din perioada vikingă. E în colonie de paisprezece zile, funinginea și zgura i s-au impregnat în piele, corpul e împânzit de arsuri mici, a mai slăbit, dar a devenit mai puternic. Stă în ușă și se bucură de razele calde ale soarelui și de briza rece din fiord, când îl vede pe preot târându-se în sus pe chei. Se grăbește să își ia pe el pantaloni și pulover, pe urmă coboară la depozitele de mărfuri. Sositul se ridică. Se sprijină într-un baston.

Un bărbat mic cu picioare subțiri, burtă imensă și început de cocoașă, o diformitate care îi scoate puțin în evidență capul și-l obligă să se uite la lume de jos în sus. Bertel îl recunoaște îndată, la fel de bine cum își recunoaște propriul chip în oglindă. Coada îi atârnă în jos peste guler, jacheta gri-șobolan are buzunare mici de piele albă de căprioară, butoni și catarame de argint cusute peste tot, galoni aurii care ies în diagonală din butoniere. Pe sub palton, care e deschis în față, are o jachetă roșie și pantaloni roșii cu butoni strălucitori la șliț. Între pantaloni și cizme se zărește o pereche de ciorapi de un alb impecabil. Dar trupul și hainele nu se potrivesc. Hainele elegante par să fi fost încropite la repezeală cu ace cu gămălie de un croitor.

Se uită în jurul său spre dreapta și stânga, cu capul aplecat pe sub tricorn. Ochii lui de vulpoi sunt aproape închiși, de parcă ar sta la pândă. Debarcaderul de lemn pârâie, sună de parcă o să crape sub acest corp diform. Se întoarce țeapăn și le spune ceva oamenilor de acolo. Câteva cufere sunt puse pe chei, doi bărbați le cară. El îi urmărește cu privirea, încet, trebuie să-și rotească tot bustul ca să-și poată întoarce capul de broască râioasă, prins de un gât lat.

Bărbatul cu butoni de argint mai zăbovește o clipă, de parcă i-ar fi înțepenit picioarele. Vântul îi face poalele paltonului să fluture puțin. Își îndreaptă pălăria. Pe urmă începe să meargă de-a lungul cheiului cu pași nesiguri, și trece foarte aproape de chipul înnegrit de funingine care nu-l slăbește din priviri. „Pacea Domnului“, orăcăie preotul când trece pe lângă el. Vede că buzele îi atârnă într-o parte, subțiri și livide, adunate într-o expresie acră, îi vede pielea albă cu alunițe, ochii mici, expresia vicleană a feței, picioarele strâmbe ca niște bețe de chibrit, care zici că sunt gata să se frângă sub greutatea bustului care se revarsă înainte și înapoi.

Așa o să arăt și eu la sfârșit? se întreabă Bertel.

În ziua următoare își dă demisia și din salariu își cumpără haine, se spală cu săpun, un produs secundar al fabricii de ulei de pește, se duce la tuns și bărbierit la fierarul coloniei și ia legătura cu unul dintre cele trei ajutoare de preot autohtone.

„Nu“, zice ajutorul de preot, care i se adresează în daneză, „chiar nu e posibil. Oxbøl nu angajează oameni noi, în orice caz nu bărbați.“ Ultima remarcă e clar o glumă, fiindcă un zâmbet trecător se aprinde și se stinge pe chipul bărbatului.

„Dar oricum, am posibilitatea să vorbesc cu preotul, nu?“ zice el. „Dacă vreau să mă spovedesc.“

„Spovedania e în fiecare duminică, mai întâi publică, apoi pentru fiecare în parte. Dar bătrânul misionar aproape nu mai lucrează.“ Ajutorul de preot se uită sceptic la el. „Ții de congregația asta?“

„Numele meu e Bertel Jensen, și eu sunt ajutor de preot. Vreau să vorbesc cu misionarul Oxbøl într-o chestiune privată.

E vorba despre ceva de suflet.“

„Sufletul tău îl privește în egală măsură pe noul nostru preot, la fel ca și pe vechiul preot“, zice ajutorul de preot puțin mai amabil.

„Despre sufletul misionarului Oxbøl este vorba“, zice el.

Bărbatul se uită la el cu un zâmbet ușor. „Da, păi atunci du-te acolo și cere să te lase să vorbești cu el. Eu nu te pot ajuta.“

Parohia e o ciudățenie de clădire vopsită în alb, cu patru ferestre și două hornuri, un palat. În fața casei e un catarg pentru steag. Se oprește în dreptul catargului și se uită în sus la steag. Se arcuiește în vânt ca un păstrăv de munte care stă calm într-un pârâu. Steagul e roșu și alb, steagul danezilor. E ciudat să fie iar aici, după atâția ani.

O fată îi deschide ușa. Se sprijină apatică de tocul ușii și se uită la el cu o privire somnoroasă. Părul lung îi atârnă despletit pe un umăr. Pare că tocmai își făcea o coadă împletită.

„Vreau să vorbesc cu misionarul Oxbøl. *Palasi*. E acasă?“

„Cine întreabă?“ spune ea uitându-se la el, o privire chibzuită pe chipul unei fete tinere.

„Bertel Jensen. Sunt rudă cu misionarul. Spune-i că sunt fiul lui Martine și-o să înțeleagă el.“

„Preotul te așteaptă?“

„Aș crede că da. Trebuie că m-a așteptat mulți ani.“

Când fata intră în casă, lasă ușa deschisă. El o deschide mai mult, intră. Pe urmă e în holul întunecat unde mergea în expediție când era copil. În hol sunt două uși care duc spre restul casei, și o scară spre etaj. Nu stă pe gânduri, pipăie scara cu mâna. Pe urmă alege ușa din dreapta.

†

Nu-și aduce aminte multe din anii petrecuți în Holsteinsborg. Mama s-a angajat la preot când era tânără, îi făcea mâncare și curățenie. Înainte de a începe iarna, trăiau ca soț și soție. Ea avea un alt bărbat, pe Jens, dar misionarul Oxbøl

i-a zis că trebuie să aleagă, ori preotul, ori vânătorul nebotezat, și atunci ea l-a ales pe preot. Lui Bertel i-a povestit asta mulți ani mai târziu.

„Preotul era un bărbat manierat pe vremea aceea“, i-a spus ea, „iar eu eram tânără și proastă. Și pe urmă ai venit tu, băiatul meu, așa că ceva bun tot a ieșit din povestea asta.“

Încearcă să-și aducă aminte de vremea pe când locuia împreună cu mama la misionarul Oxbøl. Aceste scânduri și acești pereți și acest acoperiș, scârțâitul ușilor, mirosul, priveliștea rară a munților văzuți de la ferestre, ele fac totul să revină. Obișnuia să stea în bucătăria din casa misionarului și să citească o carte pe care i-o aducea mama lui. Mereu îi era frică să nu vină preotul. Din când în când îi auzea vocea prin casă, sau sunetul bastonului cu care lovea în perete ca s-o cheme pe slujnică la el. Atunci știa că trebuie să rămână pe loc și să nu se ducă nicăieri până nu se întoarce ea.

Seara, preotul obișnuia să-și ia lăuta și să cânte. Bertel stătea de obicei într-un colț al camerei și se făcea mic până era dat afară. Dar mama era acolo, pentru ea cânta el, în lipsa unui public mai bun. Și acum își aduce aminte ciupiturile bâjbâite pe lăută, râcâielile degetelor pe corzi și vocea înfundată a preotului, care cânta strofele tărăgănate și încurcate. Bertel nu atingea niciodată acel instrument. Știa din instinct că dacă ar face-o ar fi pedepsit cu bățul de bambus al preotului.

Își aduce aminte o discuție dintre preot și mama lui, de cealaltă parte a ușii întredeschise. Trebuie să fi avut un opt, nouă ani.

„Sunt creștină.“

„Ești. Eu te-am botezat și te-am confirmat, sper că-ți aduci aminte, nu?“

„Nu ajunge că mi l-ai luat pe soțul meu de lângă mine și m-am ales cu un bastard pe cap, mi-ai mai și transformat căminul într-o adevărată Sodoma.“

„Căminul tău?“

„Dar gata. O să plec.“

„Adio“, a zis preotul. „Și ia-ți și bastardul.“

Când Bertel s-a făcut mare, a întrebat-o despre asta și ea a zis că a fost din cauză că el aducea acasă fete foarte tinere cărora le preda și cu care se culca. Era o slăbiciunea pe care mulți preoți o aveau, dar și negustori, fierari, dulgheri și alți oameni cu stare. Asta era singura plăcere pe care o aveau într-o țară care le distrugea sănătatea, și de aceea existau atâția groenlandezi cu pielea albă în țara asta. La fel ca el.

†

Aude un susur îndepărtat de voci de femei, râsete, plânset de copii. Zici că vine din toate direcțiile, dar e un sunet fără substanță. Nu se zărește nici o femeie, nici un copil. Casa parcă e goală. Cu excepția bărbatului de pe scaun. Dar chiar și el pare a fi o fantomă.

Se uită la el și se vede pe sine, pe sora lui, pe fiul lui, pe nepoata lui. Chipul e pistruiat, livid și desfigurat, are niște ochi care îl fixează, albaștri și apoși, o gură care se chinuie să formeze cuvintele, o rugăciune drept ajutor?

„Da?“ zice el și face un pas mai aproape.

Un ceas tocmai trebuie să sune, dar nu sună, ticăie în continuare, greu și nesigur. Vocile de femei aflate pretutindeni par să aibă un efect liniștitor asupra lui. El știe cine sunt ele. Rude.

Bătrânul preot geme, un picior râcâie maniacal podeaua, scutură din cap.

„Pot să fac ceva pentru domnul Oxbøl?“ El stă liniștit și se uită. Tocmai începe să-și dea seama ce-l chinuie pe bătrân.

Preotul se fâțâie pe scaun, se sprijină spasmodic de brațul scaunului, încheieturile de la mâna stângă îi albesc. Bolborosește febril cu un colț al gurii.

„Ce e cu dumneavoastră? Sunteți bolnav?“

Oxbøl se uită în sus la el. Privirea e fermă. Pare în deplinătatea facultăților mintale.

„Sunt un vechi enoriaș. Mă gândeam să trec să văd ce mai faci.“

Câțiva mușchi se strâng pe o jumătate de față, alții se relaxează, formează o expresie de prostie, îndoială și derută. Pe urmă începe să-i tremure falca, iar ochii se revarsă din orbite.

„Hai, nu plânge“, zice el și-l ia de mână. „Nu te purta ca un copil.“

„Așa face tot timpul“, spune o voce în groenlandeză.

Se întoarce. O femeie a intrat în cameră. După ea e fata cu coada, pe care între timp a împletit-o. El face un pas spre ele. Mâna moșului se întinde ca o gheară după el, îl apucă de încheietura mâinii, iar când el se retrage puțin, îl urmează și mâna și brațul preotului. Bătrânul stă strâmb, e gata să alunece și să cadă pe jos. Nu dă drumul.

Femeia se apropie, se apleacă peste preot și-i deschide mâna cu forța.

„Numele meu e Bertel Jensen“, zice el frecându-și încheietura mâinii. „Vin din Sukkertoppen.“

Femeia se uită la bătrân. Oftează. „E a doua oară când face așa. Se zice că dacă se mai întâmplă și a treia oară, atunci s-a zis cu el. I-ai spus cine ești?“

„I-am zis că sunt un vechi enoriaș care a venit să vadă ce mai face.“

„Lauritz, a venit cineva în vizită!“ țipă femeia.

Preotul tresare. Pe urmă, lacrimile încep să-i curgă șiroaie pe obraji. Privirea îi joacă în toate părțile.

„Că plânge nu înseamnă nimic“, zice femeia, „sau înseamnă orice. Poate la fel de bine să însemne că e bucuros, sau posomorât, sau că îi e foame, sau că vrea la oliță. Ai noroc, Lauritz“, îi zice ea, „că primești așa o vizită.“

Brațul preotului zvâcnește, bustul se mișcă. Chipul e deformat de plâns spasmodic.

„Uite ce bucuros e“, zice femeia lovindu-l tare pe obraz.

„Păi“, zice Bertel. „Ar trebui să plec. Am vrut să-l văd pentru ultima oară.“

„Nu, stai la masă cu noi. Avem supă pe sobă.“

Supa e consistentă și sărată, groasă de la arpacaș. Taie felii mari dintr-o bucată de carne de focă și le bagă în gură, le spală cu câteva linguri de supă și cu apă proaspătă. Femeile și copiii se uită la el cât mănâncă. Toți au pielea albă. Sunt pistruiați.

„Știm foarte bine cine ești“, zic ele. „Tu știi cine suntem noi?“

El dă din cap că da.

„Dar de ce-ai venit aici?“

„Am vrut doar să-l văd pentru ultima dată.“

„Ai venit să-l vezi murind?“

„Da. Cred că da. Voi de ce sunteți aici?“

„Din același motiv. Dacă moare, adică. E puternic.“

Rămâne în casa preotului laolaltă cu femeile și copiii lor. În cameră, preotul stă întins în alcovul lui împuțit, sau stă pe un scaun, legat în lanțuri. Le cheamă bătând cu bastonul în podea. Dacă bate prea mult, ele îi iau bastonul. Atunci începe să urle sau se mută cu scaunul până cade pe podea. Ele îi dau înapoi bastonul. Bertel stă cu el uneori. Îi povestește despre viața pe care a avut-o, despre Sofie, care a plecat, despre băiatul care a murit, despre sora care nu-și poate găsi liniștea în viața asta și care încă nu e botezată, despre fiica ei. Pare că preotul înțelege ce spune și că are chef să adauge ceva. E vădit că e ceva neobișnuit pentru el să stea mut și să nu poată spune nimic. Lui Bertel îi place să-l chinuiască puțin. „Cred că nu ai nici măcar un urmaș care să nu te disprețuiască și să nu te urască“, zice el. „De aceea se află ei aici acum. Așteaptă să mori.“ Preotul plânge, îi tremură fălcile, se leagănă. Dar privirea îi e furioasă.

Preotul nu vrea să moară. Își recapătă puțin mobilitatea și începe să se ridice din pat, aruncă de pe el lenjeria udă și urlă asurzitor la femei. Atunci ele intră și-l spală, îl freacă pe tot trupul, timp în care el stă sprijinit de masă, și ele îl îmbracă cu haine curate. Îl leagă de scaun cu curele din piele, ca să nu se ridice. Când trebuie să-l imobilizeze, vin mai multe, el lovește după ele, iute ca un șarpe, dar ele râd și-l așază cu forța pe locul lui. De câteva ori reușește să-și desprindă curelele și se aude un pocnet când cade; îl găsesc în mijlocul camerei, pe jos, cu o rană plină de sânge în frunte și behăind ca un țap.

„Trebuie să facem ceva“, zic ele și se uită la Bertel.

„Nu vă uitați așa la mine“, spune el.

A început să intre iar în călduri, spun ele. Și e puternic. Dacă o prinde pe una, n-are cum să scape până nu capătă el ce vrea.

Misionarul Oxbøl stă întins în alcov și urlă. Mai vrea, și vrea îndată! Nu se lasă. Urlă toată noaptea, bate în perete, apucă taburetul de lângă pat și-l aruncă drept prin cameră și nimerește ușa. Atunci una dintre femei intră la el, iar el se potolește.

Mama lui Bertel, Martine, se mută în casă. Ia asupra ei sarcina de a-l îngriji pe preot. Se pricepe la el. Nu-l urăște, iar el simte asta. Se mai liniștesc lucrurile acolo înăuntru. Bertel nu știe ce-i face mama ca să-l liniștească, dar e în orice caz ceva eficient. Sora vine din Fiordul Veșniciei, unde a stat timp de câteva luni. Are o aură în jurul ei care-l uimește. „Vechea ta prietenă Maria Magdalene îți transmite salutări“, îi zice ea tatălui. „Ar fi vrut să fie și ea aici, acum, când ești pe cale să lași cele lumești, dar e ocupată cu altceva deocamdată.“ Pe urmă aude de la mama lui că domnul Falck a botezat-o și-a confirmat-o până la urmă și că a luat-o chiar de nevastă.

Acum sunt toți aici. Stau pe scaune în jurul patului și așteaptă. Dar preotul devine mai sănătos pe zi ce trece. Stă legat de scaun și joacă șah cu Bertel. Pot sta și ore întregi în fiecare zi cu tabla de șah între ei.

„Șah“, zice tatăl din colțul gurii. A început să poată rosti câte un cuvânt.

Bertel mută regele. Turnul lui Oxbøl se trage mai aproape. Bertel îi încuie regele și regina printr-o mișcare cu nebunul.

„Șah. Cinci mutări, preotule, și ești șah-mat.“

Oxbøl ține degetul arătător pe regele lui. Pe urmă îl dărâmă. „Isteț“, recunoaște el șoptind.

Bertel mișcă tabla și răstoarnă piesele, le așază, încep jocul de la început.

Pacea durează timp de o săptămână. Atunci o găsesc pe mama lui Bertel zăcând fără cunoștință pe jos, în camera preotului. E dezbrăcată pe jumătate și are urme de zgârieturi pe

coapse și pe spate. Preotul se face că doarme. Descoperă că unghiile de la degetele lui sunt pline de sânge. O învelesc pe mamă într-o pătură și o duc jos, la casa negustorului, acolo unde are cămăruța ei. Una dintre femei se așază s-o vegheze. În cursul nopții moare.

„Ce-ai făcut?!“ îl întreabă ele pe preot. Dar preotul își ține buzele țuguiate și nu vrea să spună nimic.

Timp de două zile și două nopți e liniște. Noaptea spre a treia zi, el începe să bată în perete și să țipe.

„Intru la el“, zice sora.

„Nu“, spune el. „Nu vreau. E tatăl tău.“

„E singurul lucru care-l poate liniști, știi bine asta. Nu-i cine știe ce.“

Bertel intră la bătrân, dar trebuie să se aplece ca să evite ceva care vine în zbor și nimerește peretele din spatele lui. Oala de noapte. Simte mirosul conținutului, mirosul de fecale și urină de moș, care acum se preling pe perete. Tatăl caută acum altă muniție. Bertel se retrage rapid.

„Șah-mat“, urlă tatăl.

„Doar ți-am zis că nu cu tine vrea să vorbească“, zice sora și intră. Urletele amuțesc numaidecât.

Femeile au început să se certe, câțiva copii plâng. Femeile îl ceartă pe Bertel și-l fac laș, una dintre ele gesticulează spre el cu un vătrai încins. „Dar dacă moare, noi unde o s-o apucăm“ zice una dintre ele. „Cât timp trăiește, măcar avem un acoperiș deasupra capului și mâncare pentru noi și copiii noștri.“

Aud niște sunete din cameră. Femeile amuțesc. Se uită una la alta.

Bertel ia vătraiul de pe cuptor. Iese pe hol și deschide cu grijă ușa camerei.

Vede o șopârlă cu spatele curbat și coadă, care se zvârcolește de pe o parte pe alta. Șopârla e verde deschis, se îngrămădește în alcov și se mișcă într-un ritm unduit și convulsiv. Vede mușchii spinării șopârlei lucrând, o vede pe soră întinsă și holbându-se disperat într-o parte, și vede licărirea rece de reptilă din ochii injectați ai șopârlei când Bertel țipă la ea.

„Lasă-o în pace!“

Șopârla se uită la vătrai cu ochii cât cepele, deschide mecanic fălcile și își scoate limba bifurcată.

Se duce la alcov și înțeapă ușor pielea elastică a șopârlei cu vârful încins.

Preotul țipă. Expresia feței e plină de durere și confuzie. „De ce?“ șuieră el. „Doar vă iubesc!“

Sora strigă: „Pleacă, Bertel, nu te băga!“.

Dar el îl înțeapă pe tată din nou, iar tatăl țipă iar și se rostogolește într-o parte.

Sora scapă de sub trupul greu. Bertel ridică vătraiul din nou. Ea îl oprește și i-l smulge din mâini.

„Gata“, zice ea. „O să ajungi la spânzurătoare, vina asta n-ai voie s-o pui pe umerii mei.“

Tatăl stă cu fața în jos pe pernă. Respiră neregulat. Când îl întorc, el se zgâiește la ei cu un ochi. Pe celălalt îl ține închis. I se mișcă gura și face câteva gesturi cu mâna stângă.

„Ce înseamnă asta?“ întreabă Bertel.

„Cred că ne-a binecuvântat“, zice sora.

Bertel încearcă să-i ia vătraiul, dar ea îl ține strâns.

„Nu“, zice ea. „Dă-mi-l. Vreau s-o fac eu, e dreptul meu.“

După care ridică vătraiul și lovește. Bertel vede că lovește dintr-un unghi oblic bine calculat, ca să nu lovească tavanul alcovului, și că lovitura cade cu o precizie de gheață. În același moment, femeile dau năvală în cameră, un fluviu de descendenți care se aruncă asupra preotului și smulg și trag de el și țipă, iar el alunecă pe podea, neînsuflețit, și rămâne acolo într-o băltoacă de sânge care înflorește pe așternuturile albe.

Femeile care au copii îi ridică în brațe și le arată preotul plin de sânge, ale cărui trăsături sunt de nerecunoscut, nici măcar umane, și le întipăresc în memorie cine e, de ce e mort, și că ei niciodată, dar niciodată nu trebuie să uite priveliștea asta, pentru că el e răul în persoană, Lucifer, danezul, preotul, tatăl lor, și acum s-a dus și n-o să mai facă rău nimănui niciodată.

Partea a treia

Marele incendiu (1793-1795)

Capitolul 1

Acasă

MORTEN FALCK se suie la bordul corăbiei Charlotta, de pe șalupa din Sukkertoppen, aruncă o ultimă privire spre uscat și oftează, intră în cușeta de sub punte, citește mai multe romane și memorii, se ridică iar și debarcă în Bergen.

24 octombrie 1793, o zi de joi: stă pe debarcaderul din Bergen. Se vede pe el însuși în schița pe care ar fi putut-o desena: un domn înalt și brunet, așezat central într-o perspectivă conică de case, munți și nori în mișcare, îmbrăcat în haine rupte și demodate, nemișcat printre hamali, marinari și pasageri care trec pe lângă el, rostogolesc butoaie, cară pe umeri saci plini de arpacaș, făină și cărbune, duc caii de căpăstru, strigă unii la alții și în general par a ști cine sunt, de unde vin și încotro se îndreaptă în scurtul interval de timp pe care-l au la dispoziție. Morten Falck nu e sigur nici de una, nici de alta, în afară de faptul că e un străin și că nu poate rămâne aici. Dar unde să se ducă? N-a mai fost niciodată în Bergen, e prima oară în șase ani când se află într-un loc cu mai mult de două sute de locuitori. Simte că parcă s-a nimerit într-o furtună, iar el a intrat într-un vârtej de voci și corpuri care se înghesuie, aburi de flancuri de cai și scârțâit de roți de trăsură. Cineva îi dă un ghiont tare în spate, încât cade într-un genunchi. Se ridică, cere iertare chipului furios care se întoarce spre el, o barbă roșie cu un butoi pe umeri, și se așază de cealaltă parte a

cufărului. Stomacul îi chiorăie nervos, într-un amestec de așteptare și neliniște față de obișnuitul mic dejun compus din pesmeți mucegăiți și bere acră, mâncarea de căpătâi a călătoriei pe mare. Toată ființa lui crâcnește, clipocește și se balansează față de pavajul străzilor, după o adaptare de opt săptămâni la puntea mobilă a vaporului. Își suprimă o criză de stare de rău și înghite saliva.

„Încotro, stăpâne?“

Hamalul, un băiat tânăr cu un zâmbet larg, nas butucănos și păr blond, care îi iese ca fânul uscat de sub cozorocul șepcii, a apucat deja lada și o ridică nepoftit pe platforma roabei.

„Am nevoie de cazare“, zice el uitându-se dincolo chei la fațadele frumoase și omogene ale clădirilor din port, care captează soarele dimineții de deasupra coamei munților. Fâșii grăbite de nori se adună și se împrăștie, aruncă umbre neliniștite pe creasta din spate. „Un loc unde un biet călător poate primi un pat și o masă bună la un preț avantajos“, adaugă el.

„Urcați-vă, domnule“, zice băiatul arătând cu degetul la roaba în care o scândură așezată pieziș servește drept banchetă.

„Mulțumesc, copile. Prefer să merg pe jos.“

Băiatul apucă mânerul roabei și se pune în mișcare.

„Ei bine“, zice Morten Falck. Ezită. Îi e greu să se elibereze de sentimentul pur de a avea pământ sub picioare și de a sta în picioare și a simți vântul care-i bate pe chip, cu miros de pădure de conifere, fum, balegă de cal, fum de mâncare și mizeria străzii. Pământ statornic, gândește el. Uscatul. Țara mea. Cizmele mele stau acum pe același pământ pe care merge tatăl meu, asta dacă mai e în viață. După scrisorile lui, care au venit cu același vapor cu care s-a întors și Morten, e mai mult sau mai puțin pe moarte, ceea ce probabil înseamnă că totul e ca de obicei și că starea lui de sănătate e bună. Dar e posibil ca între timp să se fi îmbolnăvit grav, lucru care se poate întâmpla oricărui ipohondru. Mai era ceva în cea de-a doua scrisoare, ceva care l-a neliniștit, aluzii cum că *nimic nu rămâne*

neschimbat, îmbătrânim și devenim fragili și ne e dor de flecăreala plăcută a unei femei, acum, când iubita mea soție, răposata ta mamă, s-a dus și așa mai departe. Tatăl lui a devenit cumva melancolic la bătrânețe? Sau încerca să-mi spună ceva?

Uscatul e crestat adânc de fiorduri, și-a întins un braț, l-a apucat pe Morten Falck și l-a smuls din ghearele mării. Și iată-l acum aici, nu știe ce să facă cu viața lui. Se gândește s-o apuce spre est, măcar atât știe, pe drumul mare, dacă există vreun drum mare, și de-ar fi să o ia pe jos, așa cum a făcut răposatul profesor Holberg, bergensian de fel, pe vremea când era de vârsta lui Morten Falck. Deși sigur ar ajunge mai repede acasă dacă ar lua pachebotul. Dar Falck s-a săturat de apă. Nici o altă călătorie cu vaporul pentru mine, mulțumesc, fără pesmeți și arpacaș și duhoare de bărbați și pofte înăbușite. Uscatul mă va învălui, mă va absorbi în văile sale protectoare și pădurile întunecoase și fermele mici, oamenii îmi vor ura pretutindeni bun venit, cu un pahar de lapte proaspăt și acoperiș deasupra capului. La asta a stat și a visat cu ochii deschiși când a trecut oceanul. Are doar închipuiri neclare despre ținutul situat la est de Bergen. Sigur există munți acolo, iar în acest anotimp probabil că s-a așternut zăpada peste ei. Dar cu zăpada s-a obișnuit în ultimii cinci ani. Și pretutindeni locuiesc oameni, conaționali! Da, o să meargă pe jos.

„Domnule?“ Hamalul stă și așteaptă, se uită la Falck peste umăr.

Merge după roabă până în oraș. Curând se află mai departe de mare decât s-a aflat vreodată de mulți ani. Săptămânile la bordul corăbiei Charlotta au fost calme și sărace în întâmplări, cu excepția unui episod din Godthåb, când erau gata să se ciocnească de o epavă care plutea pe apă. Interpuntea s-a aflat pur și simplu peste suprafața apei, catargele s-au rupt la vergă, cioturi de funii și cârpe de vele au fluturat în briză, venea un miros de putrezeală din cală, marea din jur lucea de ulei de pește. Din cauza mării foarte agitate nu le-a fost cu putință să urce pe vaporul naufragiat, dar au ajuns aproape cât să citească numele navei de pe laterale: Henrietta of Aberdeen. Căpitanul

și-a scris numele în jurnalul de bord și-a zis că o să anunțe compania navală de transporturi când va ajunge acasă. După părerea lui, era o balenieră scoțiană care bântuise de-a lungul coastei în ultimul an, și pe care inspectoratul districtului încercase fără succes să o captureze. Morten Falck a ținut slujbă și s-a rugat pentru mântuirea naufragiaților. Marinarii de la bordul Charlottei au fost într-o dispoziție proastă mai multe zile după întâlnirea cu epava, întâlnire pe care au interpretat-o ca pe semn de rău augur, iar Falk a fost și el afectat de starea proastă de spirit. Vedea chipul văduvei ca o ștampilă ștearsă în întunericul dintre catarge, se trezea în cușetă cu sentimentul că degetele ei de humă îl ating, o auzea vorbindu-i, o flecăreală monotonă fără cuvinte care să poată fi deslușite. A fost sigur că ea n-o să-l lase să scape viu de pe vapor.

Acum, mergând agale în spatele hamalului care cântă din toți rărunchii, întors în țara lui natală, într-un oraș împrejmuit de păduri și munți binevoitori, se trezește încetul cu încetul din apatia în care l-a aruncat fatalismul din ultimele, multe, săptămâni. Parcă nu-i vine să creadă că e adevărat. Dar senzația de piatră rotundă de pavaj și balegă de cal sub picioare îi spune că este adevărat. A ajuns acasă.

Hanul la care-l duce hamalul se numește Den Mødige Dragon, dragonul obosit. Aici primește o cameră cu un scaun, o masă și un pat cu cearșaf curat, inundat de perne și o plapumă groasă, toate de culoarea smântânii, și o saltea care e atât de moale, că-i dă senzația că plutește. Jos în han se așază la o masă și e servit cu chifle cu unt galben și proaspăt și patru ouă fierte moi. I se oferă bere tare, dar cere lapte, iar hangița vine cu o carafă întreagă. Soarbe pojghița grasă. Ea i se adresează cu un amestec de respect și tandrețe maternă, decolteul ei se apropie periculos de mult de obrazul lui, când îi toarnă în pahar, o masă care se leagănă, și simte căldura și mirosul greu de transpirație al trupului ei. Mănâncă prea mult, se ridică, se duce să se întindă în patul moale și doarme până la amiază. Supă de mazăre cu smântână acră care înoată în castron ca niște insule alb-gălbui de grăsime, clătite împăturite cu zahăr cu

scorțișoară, moale și bun, și două feluri de dulceață. Din nou trebuie să meargă direct în camera lui și să doarmă. Stă întins în pat și geme, cu perlele de transpirație rece adunate pe frunte, se ține cu mâna de burtă și râde de bucurie și neîncredere în fața mesei fantastice. Mai târziu se ridică din pat și se plimbă prin oraș, cu capul greu de zahăr și grăsime.

Ce mulți oameni în această zi bergensiană de toamnă cu soare, câte chipuri pe care nu le-a mai văzut niciodată până acum și pe care nici nu le va mai vedea vreodată, ale căror nume nu le va auzi niciodată și oricum nu le va ține minte. E ceva ce i-a dispărut pur și simplu din memorie, să fie înconjurat de oameni de ale căror vieți și vicii secrete e scutit să trebuiască să-și facă griji. Ei sunt și rămân străini, misterioși, închiși, iar el îi iubește fiindcă nu trebuie să aibă niciodată de-a face cu ei.

Mai târziu, din nou în cameră, plutind pe spate pe salteaua moale. Se cufundă în amprenta galbenă ca untul a soarelui de seară, un pătrat cu o cruce de la cercevelele ferestrelor, pe peretele din față. Pătratul și crucea se mută pieziș în sus spre dreapta, și cu cât ajunge mai sus spre tavan, cu atât mai mult se strâmbă crucifixul de umbră. Pe urmă câmpul se face roșiatic, după aceea spălăcit, se albește și dispare. Nu poate să doarmă și nu are energie să citească. Stă întins pe pat și ascultă orașul de afară și simte deja că locuiește aici de multă vreme.

Noaptea, văduva e acolo. Se furișează sub plapumă, fără să scoată un sunet, rânjește cu subînțeles și se așază într-o parte cu un oftat mulțumit. El se ridică din pat și o roagă să plece, dar ea doarme dusă. Încearcă să-i dea părul la o parte, ca să-i vadă fața, dar oricât păr dă la o parte, fața tot ascunsă e, strâns lipită de perna groasă din puf de eider, trupul ei se odihnește neclintit pe saltea. Am mâncat prea mult, se gândește el și se întinde din nou să se odihnească, o înghiontește înciudat pe văduvă, ca să-și facă loc. Dimineața iese în oraș și-și scutură visul de pe el. Când se întoarce la han, se consolează cu chifle proaspăt scoase din cuptor și cu ouă. Mănâncă pedant, încet, savurează, se linge pe buze, se șterge ușor la gură cu șervețelul. La prânz se servesc felii groase de friptură rece, îmbibate într-o zeamă grasă, cu

morcovi, păstârnac și nap, toate pasate și amestecate cu smântână proaspătă, din această dimineață. Hangița se învârte pe lângă el tot timpul, cu decolteul ei nerușinat de transpirat și cu grija ei servilă, cloncănește ca o cloșcă înnebunită să stea pe ouă și se apropie atât de mult, că îi simte căldura radiantă a pielii. Bănuiește că madam duce lipsa unui soț, sau poate bărbatul ei e plecat pe mare, poate el e dragonul obosit, căzut la datorie sau evadat, în orice caz absent, soldat, nu știe și nici nu vrea să știe. Îi e dor de munți și vrea să plece departe de dorințele pe care madam le va trezi curând în el, dar pe care ea, până una-alta, fără să-și dea seama, le reprimă, dându-i atâta mâncare.

O întreabă despre poștalionul spre est și află că în prezent nu merge nici un poștalion în direcția aceea, doar vaporul care o ia în jos, de-a lungul coastei, și oprește în câteva așezări de pe malul fiordului. Dar va întreba despre asta. „Dacă domnul chiar s-a decis că vrea să se deplaseze pe uscat, atunci ar putea să meargă cu vreo trăsură particulară. Dar nu e cine știe ce dever în direcția aceea“, zice ea sceptică. „Acolo sunt aproape numai munți, și abrupți pe deasupra. Se zice că drumurile sunt pline de tătari și de jidani. Eu, una, n-am fost niciodată la est de muntele Ulriken și nici n-am vreun plan în această privință.“

Falck spune că el de fapt s-a hotărât să o ia pe drumul mare, indiferent de câte piedici ar pricinui acesta. Mulțumește pentru masă, se întinde la el în cameră și doarme de prânz.

Vremea nu rămâne la fel de frumoasă. Munții din estul orașului ridică aerul umed de mare pe versanți, unde se răcește și cade sub formă de ploaie. Frig nu e, însă vântul e umed când bate dinspre munte și își face loc pe străzi. Plimbările de-a lungul debarcaderului și în piețele orașului îi dau o mulțumire statornică, care-l face aproape suspicios. Să se poată plimba fără nici o obligație, fără să fie ajuns din urmă de negustori sau de dulgheri dornici de însurătoare, doar să meargă așa și, fără nici o îndatorire, să fie o parte a vieții străzii, cineva care nu e nici laie, nici bălaie. Aproape că simte că aceasta este libertatea despre care a tot vorbit mereu, libertatea rousseauistă. *Omul s-a*

născut liber și pretutindeni e în lanțuri. El a aruncat lanțurile. A venit acasă.

Cumpără de la vânzători ambulanți gustoasele mere de toamnă pe care le savurează, se amestecă în mulțime cu servitori și femei din clasele de jos și se tocmește la tarabe, arată cu degetul, pune întrebări care stârnesc râsul. De la străini cumpără ceva ce ei numesc „mere de pământ“, care se bagă la copt la foc mic sau se prăjesc în tigaie în untură de porc. Aceste mere de pământ erau o mâncare disprețuită pe vremea lui, acum sunt foarte obișnuite, chiar dacă nici un birt care se respectă nu servește așa ceva. După ce sunt scoși din foc de către zdrențăroșii vânzători de cartofi, sunt așezați pe o farfurie, tăiați în două și dați cu puțină sare și un moț de unt care se topește iute și se prelinge. El înmoaie miezul gălbui al cartofului în untul sărat, ușor acid, și savurează cu un junghi de conștiință încărcată. Își închipuie că dacă l-ar prinde hangița lui, cu siguranță s-ar simți ofensată. Însă îi e foame tot timpul, e o foame care s-a clădit timp de mai mulți ani, o cameră din ființa lui, care a stat goală și rece și care acum este mobilată cu mâncare sățioasă, iar cele trei mese de la Den Mødige Dragon nu sunt de ajuns pentru asta. Deja la câteva zile după debarcare, intestinele lui s-au liniștit din nou, diareea a încetat, a fost înlocuită de fecale lenețe, a căror eliminare îl costă mult efort. Simte că măsura taliei a devenit mai mare.

Hangița a vorbit cu un țăran care vrea să-l ia cu căruța lui trasă de cal. Alte posibilități de transport nu există și ea îi recomandă din nou să ia pachebotul spre sud, care îl duce în Christiania în două săptămâni. Sau de ce să nu rămână aici, în Bergen?

Mda, de fapt, de ce nu? Dar îi povestește despre tatăl care așteaptă în celălalt capăt la țării și ea înțelege, își stoarce o lacrimă și zice ceva despre iubirea dintre tată și fiu. Nimic nu se compară cu ea. El nu comentează.

Falck de-abia așteaptă să stea pe bancheta unei căruțe trase de cal și să vadă peisajul trecând pe lângă el, centimetru cu centimetru.

„Spuneți-i bunului țăran că aș vrea să merg cu el.“

Ea îi aruncă două bucăți de cârnat de porc fiert pe farfurie. Ele se curbează, din suprafețele crestate picură suc limpede de carne. Pe urmă vine cu castronul cu piure aburind, îl sprijină pe șold și îi dă câteva polonice din el. El ia câteva linguri de merișor fiert dintr-un urcior și mănâncă lacom.

„Domnule învățător, o să muriți de foame după numai o zi de mers prin țară.“

El râde. „Doamnă Therkelsen, știu că dumneata vei avea grijă să-mi dai un sac zdravăn de merinde pentru drum.“

Ea pleacă. Din poziția spatelui ei se vede că a jignit-o. Simte deja că o parte din mine îi aparține, gândește el. E vremea să plec de aici.

Călătoria cu țăranul e pură plăcere. Căruța nu e acoperită, și stă chircit pe capră lângă bărbatul care nu scoate mai mult de o silabă. Un vânt persistent de la răsărit îl înghiontește în piept și-i bagă apă în deschizăturile mici pe care încearcă să le acopere învelindu-se în palton și trăgându-și pe frunte pălăria cu boluri largi. Pe povârnișuri, peste mlaștini, cascade și poduri nesigure trebuie să se dea amândoi jos din căruță și să meargă la pas. De mai multe ori trebuie să stea în ploaie în dreptul vreunei stații de feribot și să aștepte să fie trecuți peste fiord cu vreun șlep.

Au plecat din Bergen pe la trei dimineața și ajung la destinație, o casă țărănească cufundată în beznă, spre mijirea zorilor, în a treia zi. Pe drum a schimbat doar cele mai necesare cuvinte cu țăranul, dar când ajung și soția îșI întâmpină soțul în ușă cu un sărut, el se înviorează și-i arată lui Falck o cameră de la etaj. Zâmbește mult, vorbește cu voce joasă și domol și se ferește de privirea lui Falck. Soția le pune pe masă mâncare rece. E o doamnă durdulie, râde mult, e vorbăreață și-l întreabă pe bărbat ce s-a petrecut în timpul călătoriei. Și-a vândut marfa, cât a luat pe porc, a fost tras pe sfoară? El îi întinde săculețul cu bani și ea numără monedele, le sortează în riksdaleri, mărci și șilingi, pune banii străini într-o grămadă separat, pe urmă bagă banii într-un scrin și îl încuie. Țăranul o roagă să le dea niște vin și ea aduce o sticlă prăfuită și toarnă în pahare de mărimea

unui degetar, grele ca plumbul. Beau. E rachiu dulce, are gust amar de miez de migdale și e tare.

Falck simte cum îi revine căldura. Se îmbată puțin și povestește despre călătoria pe mare și despre viața la sălbatici. Femeia se înfioară de încântare. Întreabă dacă sălbaticii merg dezbrăcați și dacă își taie capul unul altuia și dacă de fapt pot fi considerați oameni sau un fel de animale? Ea nu-și poate închipui cu nici un chip cum e să ții o slujbă în fața acestor ființe, cu atât mai puțin să le botezi și să le confirmi. După părerea ei, asta se compară cu a te duce în grajd să fii misionar pentru scroafă, vaci și bârna acoperișului. Ce congregație! Râde cu poftă. Odată a văzut un sălbatic în Bergen. Era legat în lanțuri în piață, cu capul în jos, și-și făcea nevoile ca un cal, în timp ce dădea din ochi. Din asemenea creaturi nu poți face creștini, după părerea ei, ar fi pură blasfemie.

Falck doarme până la prânz în ziua următoare. Când se scoală, vede că ferma și pământurile ei se întind peste câteva șesuri care se îndreaptă în valuri în jos, spre fiord. Și știe că acum e acasă, chiar dacă nu a ajuns încă. Plouă tot timpul, dar nu e o ploaie care te biciuiește prin tivurile hainelor, e caldă, palpabilă și mătăsoasă, o ploaie normală. După o scurtă plimbare se întoarce și bate la ușa de la bucătărie.

Femeia îl salută amabil: „Pacea Domnului!“.

„Pacea Domnului“, răspunde el.

„Așezați-vă să mâncați ceva.“

Mănâncă o farfurie de terci cu unt gras, în timp ce ea face treabă prin bucătărie. Stă și o studiază, mișcările sigure și rapide, brațele puternice. Undeva în casă aude copii care se ceartă și râd.

„Unde e stăpânul casei?“ întreabă el.

„Gudmund s-a dus cu băiatul cel mare la munte, să vadă de oi. Vine acasă abia diseară.“

El stă pe canapeaua din scânduri și cercetează bucătăria simplă. Acoperișul e jos și e purtat de bârne. Focul închis duduie în cuptor. E moleșit de la căldură, dar în același timp are

mintea limpede. În spatele lui, ploaia biciuiește fereastra. „O să se ude zdravăn“, zice el.

„O, noi suntem obișnuiți. Aici plouă aproape în fiecare zi. Îi mulțumim Domnului pentru ploaie. Dar dumneavoastră ar trebui să mai rămâneți până se îndreaptă vremea. Ca să nu răciți când o să treceți muntele. Avem destul loc.“

El îi mulțumește. După-amiaza le ține copiilor niște lecții, îi ascultă la religie și face cu ei o scurtă recapitulare la științele naturii. Constată că au cunoștințe bune despre lumea înconjurătoare, despre plante, animale și natură în general, pe când concepțiile lor despre lumea din afară sunt în cel mai bun caz medievale.

Râd de el când le spune că pământul e rotund. „Ba da, ba da, am mai auzit asta. Dar dacă ar fi rotund, atunci oamenii ar putea să locuiască doar în vârful lui, iar apa din fiorduri ar curge, și-atunci n-am mai putea să navigăm și să pescuim.“

Înțelegerea lor asupra poveștilor din Sfânta Scriptură este și fudulă, și confuză. Are impresia că ei cred că toată istoria din Biblie s-a petrecut într-un fiord învecinat acum nu multă vreme, și vorbesc despre apostoli și profeți de parcă ar fi niște rude de curând decedate. Preotul din regiune are clar metodele lui de a-i face pe enoriașii săi să priceapă teologia. Se gândește că poate ar fi trebuit să aplice și el aceste principii acolo unde a fost, dar nu, eschimoșii nu se lasă păcăliți așa ușor. Ei s-ar prinde imediat. Le povestește copiilor despre Pământul Sfânt, despre viața și moartea Mântuitorului. Ei zâmbesc cu îngăduință. Pe urmă îl întreabă iar despre Groenlanda, despre sălbatici, dacă e adevărat că toți umblă dezbrăcați și doar se așază pe vine când trebuie să facă treaba mare, și dacă din femeile lor țâșnesc copiii ca icrele de pește?

Le povestește ce vor să audă, iar ei încuviințează din cap, liniștiți că realitatea se potrivește cu părerea lor despre ea. Încearcă să treacă prin alfabet cu ei, însă numai unul, fetița de doisprezece ani, e interesat de citit. „E o rușine“, îi zice el mamei. „Fetița ar învăța îndată să citească, dacă s-ar duce la școală.“ Dar mama nu consideră că fetelor le folosește la ceva să

știe să citească. Ea, de exemplu, știe doar să-și scrie numele și e fericită. Falck se resemnează în fața acestei fixații încăpățânate și prostești. A început deja să se plictisească de monotona bucurie de a trăi, dar se bucură în orice caz de șederea în casa țărănească idilică de la malul fiordului.

Stă acolo o săptămână. În tot acest timp, soarele nu strălucește nici măcar o dată, și nu are nici măcar o șansă să vadă din munte mai mult de două sute de metri de la poalele lui. Dar țăranul crede că de obicei, vremea e mai bună decât pe partea cealaltă a muntelui, poate la o săptămână de mers pe jos spre est, și se oferă să-l ducă el câteva zeci de kilometri. Își împachetează puținele bunuri, lada a trimis-o cu pachebotul, primește pâine și cașcaval de la soția țăranului și spune adio cetei de copii. Vocile lor îi răsună în continuare în urechi când stă în căruța care merge pe drumul mare, de-a lungul unui braț de fiord nesfârșit care duce spre sud. Când ajung la ultimul sat în lăuntrul fiordului, se dă jos și își ia rămas bun de la țăran.

„Dumnezeu să vă binecuvânteze, domnule preot“, zice țăranul.

El încuviințează din cap și începe să o ia ușor spre sud, iar drumul de țară se transformă curând într-o potecă ce urmează un pârâu printr-o vale.

Urcarea pe munte nu e complicată, dar e greoaie. Pe coamă sunt răspândite niște case țărănești, locuri în care se face agricultură la scară mică, înconjurate de soluri abrupte despărțite prin garduri de piatră, din loc în loc o turmă de oi. Țăranii își ard ogoarele, țin focul în frâu cu greble lungi, îl împrăștie peste iarbă, parcă ar picta foc cu pensule lungi, îl sting când e pe cale să devină de necontrolat. Îi intră în nări mirosul aromat de iarbă arsă, și o bulă de amintiri crapă înăuntrul lui, depresie, frică și încordare, într-un raport hibrid cum n-a mai simțit de douăzeci de ani. N-am fost un copil fericit, gândește el. Mi-era frică de moarte. E prima oară când recunoaște acest lucru și-l întristează, dar în același timp îl face să se simtă mai acasă ca niciodată. Acum m-am întors, printre

acești munți, la acest vechi sentiment. Nu s-a întors pentru a fi fericit, ci pentru a fi acasă.

Văile și grădinile calde și frumoase sunt așezate sub el, adică își dă seama că sunt calde și frumoase când ajunge deasupra limitei vegetației de arbori, unde vântul e rece ca gheața. După fiecare vârf vine alt vârf, iar defileurile dintre ele sunt mlăștinoase și inabordabile, iar vântul trece vârtej printre ele. Rămâne sus la înălțime, în prăpăstiile anoste, urmează ținutul nimănui dintre copaci și munții înalți ca să evite vântul glacial. Merge încet, dar vizibilitatea e bună și are tot timpul grijă să aibă un punct fix după care să se orienteze, o curbă în fiordul din depărtare, două vârfuri aflate în linie dreaptă unul cu celălalt. Nu se apropie de bazinul hidrografic până nu se întunecă. Prima noapte doarme sub cerul liber sub un brad alpin pipernicit și lățos, ale cărui crengi ating solul. Reușește să facă focul și fierbe într-o oală deformată o supă dintr-o mână de arpacaș pe care l-a primit de la casa țăranului. Se înfășoară în pătură și se întinde să doarmă cât mai aproape de trunchiul copacului. Văduva e acolo. Stă pe vine în fața focului și împrăștie jăraticul. Scânteile se ridică vârtej în întuneric. Ce vrei? întreabă el, dar nu știe dacă ea îl aude. Exiști în capul meu. Ești expresia dorinței, a dorului, a fricii? Am fost căsătoriți, pe urmă m-ai înșelat, pe urmă eu te-am înșelat, și pe urmă ai murit. Asta e. Nu putem schimba lucrurile care s-au întâmplat.

Așa că ce vrei, de fapt?

Dar el știe ce vrea ea, acum își dă seama, stând întins în pustietatea norvegiană: Îl vrea înapoi. Da, da, își zice el și strânge pătura mai tare în jurul lui, nici nu încape vorbă de așa ceva. Pe urmă se gândește: Dar ea nu e reală, e doar o nălucă sau un coșmar, e ceva ce eu însumi creez. Asta înseamnă că *eu* o vreau *pe ea* înapoi? Acest gând îl înspăimântă.

Se trezește în zori, tremurând de frig, se duce cu pătura înfășurată în jurul lui la foc și-l aprinde iar. Încălzește supa din seara de dinainte și simte cum trupul se trezește la viață datorită căldurii care se răspândește atunci când mănâncă

supa. Tot timpul simte prezența văduvei, un miros greu de piele tăbăcită, lampă cu ulei de pește și căldare cu urină. Arșița insuportabilă atunci când se târăște în casa comunitară, râsetele care îl învăluie, ospitalitatea și aroganța nemiloasă a inuiților, felul în care îl atacă întotdeauna în mod irevocabil în punctele sensibile. Bate un vânt rece. Vede că ninge mai sus, un drapel de vârtejuri de zăpadă care iese fluturând din vârful muntelui, ca o coadă care se mișcă.

Zice un Tatăl Nostru, pe urmă împachetează și continuă prin valea care puțin mai sus se transformă într-o trecătoare prin care se poate pătrunde și care, în decursul a câtorva ore, îl duce spre tărâmul promis din interiorul țării. Nu plouă, dar din când în când umezeala se adună sub formă de ceață, sau norișori, atât de deși, că se udă până la piele. Simte că are picioarele goale în frig, că vântul bate drept prin el. Dar chinul de a merge pe un teren dificil și plin de pietre îl încălzește, și atâta vreme cât nu cedează epuizării și nu se așază, își păstrează căldura.

Se face întuneric înainte de a ajunge de cealaltă parte și e nevoit să poposească mult deasupra limitei vegetației de arbori, la adăpostul unui perete de stâncă ieșit în afară, care e întors de la direcția vântului. A început să ningă. Fulgi umezi se învârt spre el și se topesc când vin în contact cu hainele. Trebuie să facă un foc din iarbă-neagră, dar e foarte umedă și șuieră și scrâșnește ca un vraf de hârtii. Apa e doar călduță când renunță la gândul de a întreține focul și bagă în el boabe tari și nefierte de arpacaș, în speranța că un stomac plin va da un strop de căldură. Dar îi e frig și trebuie să stea în picioare și să sară în loc pe întuneric, ca să alunge frigul din trup. Pe urmă se întinde pe jos și cade într-un somn neliniștit, tremurând de frig. Văduva stă pe marginea stâncii, puțin mai încolo. O roagă să vină să-l încălzească, sau măcar să se facă puțin utilă și să ațâțe focul la loc, dar ea stă în continuare întoarsă și se uită în întuneric. Sună de parcă ar fredona ceva, sau poate doar mormăie pentru ea.

În ziua următoare a început să tușească, simte că are puțină febră. Nu gândește foarte limpede și știe că în curând va fi

nevoit să-și găsească un acoperiș deasupra capului, altfel se va îmbolnăvi grav. Acum văduva vine după el, tărăgănat, la câțiva pași distanță, un fel de parodie a propriei sale oboseli. Începe să se obișnuiască cu faptul că ea e acolo. Deja de pe vapor a trebuit să realizeze că ea nu are de gând să rămână în colonie. Cauți liniștea, gândește el, ești la fel ca mine, nu-ți poți găsi liniștea. Ce pot face pentru tine ca să fii dispusă să te întorci în mormânt? Știe răspunsul. Nu vrea să se gândească la asta.

Coborârea e dificilă. De cărare, care era atât de deslușită la început, s-a îndepărtat de mult, acum e acoperită de vegetația săracă. Se rătăcește pe câteva porțiuni din munte, e nevoit să se cațere de mai multe ori ca să ajungă la un nivel mai jos și se vede oprit de o posibilă cădere verticală la mai multe sute de metri. Pierde câteva ore bătând în retragere în susul platourilor stâncoase abrupte pentru a găsi un alt drum pe unde să coboare. Slavă Domnului că reușește să coboare spre pădure înainte de căderea întunericului și că poate să facă un foc mare și să se încălzească și să-și fiarbă supă.

Știu ce vrei, zice el. Dar tu nu vezi că am ajuns acasă, că aici sunt pădurea mea, munții mei? Știu foarte bine că odată ți-am promis să te iau cu mine, dar acum chiar cred că ar trebui să te întorci acasă la tine. Asta e țara mea, nu a ta. Nu se cade să mă urmărești în felul ăsta.

După-amiază are norocul să găsească un drum. Încearcă să găsească direcția cu ajutorul soarelui, deși stă ascuns în spatele norilor, și pe urmă alege să o ia spre dreapta, unde drumul e puțin în coastă. E acoperit de vegetație, un pod de piatră peste un râu a alunecat în apă fără să fi fost reparat, și e nevoit să treacă cu picioarele prin apa rece ca gheața, care îi ajunge până la coapse. Nu se zărește nici o urmă proaspătă de roată de trăsură sau alt mijloc de transport. Dar e un drum și undeva trebuie să ducă, probabil către un alt drum, unul mai umblat. Sunt o grămadă de afine și merișoare pe jos. Au fost prinse de îngheț și și-au pierdut dulceața, dar pot fi foarte bine folosite pentru completarea sacului cu merinde, care aproape s-a golit. Înnoptează în pădure, rupe crengi de brad și le folosește și ca

saltea, și ca pătură. Noaptea aceea doarme bine, fără să-i fie frig.

Într-o dimineață se trezește cu cineva scuturând de copacul sub care se află. Se ridică în picioare și zărește un corp uriaș care se freacă mișcându-se prelung și ritmic de trunchiul copacului. Un elan. El nu l-a văzut, sau se află într-o asemenea stare de extaz și bucurie că se scarpină încât nu-i pasă de altceva. Face câțiva pași mai încolo, simte o anumită teamă față de animalul ciolănos și colosal, dar și o căldură și o bucurie de a se afla atât de aproape de o ființă vie, după aproape o săptămână de singurătate. În plus, elanul a alungat-o pe văduvă. Stă calm câteva momente după ce a terminat cu frecatul și fonfăie puțin. Ochiul care e îndreptat spre Falck se rotește puțin în cavitatea lui, un spasm se propagă în valuri prin flanc. Pe urmă pleacă lent, iar el se simte mai singur ca până acum. Doar din cauza lupilor e îngrijorat când merge la culcare sub cerul liber. Dar n-a auzit nici un urlet de lup. Poate că ultimul lup a fost împușcat și în țara asta, la fel ca în Danemarca. În zilele următoare vede o vulpe, o căprioară și o găinușă-de-mesteacăn. Sus în văzduh plutește o pasăre mare și cercetează regiunea, un vultur poate. Falck nu e singur.

Pâinea e pe sfârșite, iar ranița pe care i-a dat-o doamna Therkelsen, plină cu carne sărată, cașcaval, cârnați, arpacaș și mazăre uscată, se va goli în curând. Merge pe același drum de câteva zile, poate un drum de la vreo mină închisă, se gândește el, pentru că nu trece pe lângă nici o casă. Se hotărăște să raționalizeze și se culcă flămând în seara aceea. Încă se află pe munte, dar după copaci, care sunt mai înalți și mai puțin cioturoși, vede că a coborât mult. A apărut soarele și a fost vreme frumoasă după noaptea când a nins ultima oară. Acum e sigur că se îndreaptă spre est. Pe la orele amiezii, la zece zile după ce și-a luat rămas bun de la țăran, zărește câteva luminișuri pe o coamă aflată în depărtare. Nu pot fi create decât de oameni. Observă că inima îi bate mai tare. Pe urmă simte iar repulsie să vadă oameni, să se audă tocmindu-se pentru cazare și o porție de mâncare, să povestească de unde vine și încotro se

îndreaptă. Să le ceară voie să se ducă la privata lor, să se spele în vasul lor, să mănânce din farfuriile lor. Să fie politicos și să primească politețuri. Să-și bage ființa lui, cu mirosurile și sunetele sale involuntare, în sfera intimă a altor oameni și el însuși să fie la fel de descoperit în fața mirosurilor și sunetelor lor. Toate necuviințele. S-a simțit în deplină armonie cu corpul lui în ultimele zile, a tras vânturi când a avut el chef și și-a dat jos pantalonii oriunde ca să screamă din el ce-l presa, fără să se jeneze. Dar știe că pute de la mare distanță și că a căpătat o grămadă de obiceiuri care se apropie de starea naturală, ceva ce va fi nevoit să țină în frâu, în cazul în care va fi oaspete într-o casă. Ar prefera să doarmă în podul pentru fân al unui grajd.

La poalele crestei unde a văzut luminișurile din pădure se află un cătun. O mână de case sunt răsfirate de ambele părți ale drumului. Pământurile de lângă drum sunt îngrădite cu araci strâmbi. Cai, vaci și capre se plimbă pașnic în spatele gardurilor și pasc. Câteva dintre ele ridică capul și se uită la el când trece pe acolo. Un cal nechează slab, poate un bun venit binevoitor, poate un avertisment privitor la stăpâni. Nici un om nu se zărește.

Printre câțiva mesteceni-plângători imenși se află o casă cu două etaje, cu o duzină de ferestre strălucitoare. Un conac. Traversează grădina, unde câteva găini se dau la o parte cotcodăcind și dând din aripi, se duce spre intrare și bate. Ușa, care n-a fost închisă cum trebuie, se întredeschide ușor. Rămâne pe loc câteva momente și așteaptă, pe urmă intră, strigă încet fără să primească vreun răspuns și merge mai departe într-o bucătărie unde o oală stă și fierbe pe un cuptor mare. Miroase a carne și mirodenii. Sub acoperiș s-a adunat un nor zdravăn de aburi. Pe o masă sunt resturi de mâncare și câteva halbe înalte cu câteva înghițituri de bere rămase în ele. Trei farfurii. Se întinde iute după o bucată de pâine, o dă prin puțină grăsime închegată și o bagă în gură.

Aude o voce de femeie în spatele lui, înghite bucata de pâine cu untură și se linge pe buze. Pe urmă se întoarce. În fața lui e o femei înaltă, cu un șorț pe ea și cu părul băgat într-o basma

albastră. Într-o mână ține o unealtă de grădinărit de care sunt înțepenite cocoloașe de pământ. Îl privește în ochi cu o expresie vigilentă, o privire care în același timp e dură și binevoitoare, fără nici cea mai mică urmă de indignare legată de faptul că el se înfruptă din mâncarea ei.

„Căutați ceva, domnule?“

El își drege glasul, nesigur că își poate controla vocea. „Îmi cer scuze. Ușa era deschisă. Numele meu e Morten Falck. Preotul Falck“, se trezește el adăugând.

„De unde Doamne sfinte veniți, domnule învățător?“

„Din Bergen.“

„Pe jos?“

„Prin munți.“ Flutură puțin cu mâna în direcția pădurii.

„O, un drumeț?“ Există o nuanță de râs undeva în voce.

În lipsa unui răspuns satisfăcător, schimbă subiectul. „Unde se află acest loc în care am nimerit?“ întreabă el și simte că vechiul norvegian sincer Morten Falck, cel pe care-l cunoștea atât de bine odată, s-a reunit cu el aici, la est de munți.

„Satul se numește Ådalen“, zice ea. „La optzeci de kilometri spre est se află Vinje.“

„Telemarken?“

Ea încuviințează din cap. „Încotro ați pornit-o la picior?“ Zâmbește.

El îi povestește.

„O să vină iarna curând“, zice femeia. „Vara a durat neobișnuit de mult anul acesta, a fost cea mai bună recoltă de când lumea și pământul, dar bătrânii zic că iarna care vine o să fie aspră, nu că aș avea eu încredere că prostovanii ăia ramoliți au cine știe ce puteri de a prevedea vremea. Dar se pare că ei așa cred.“ Face o pauză mică, constată că el n-are nici un comentariu de făcut. „Oricum, ar trebui să așteptați și să vă reluați drumul la primăvară, acum, că tot ați scăpat viu și nevătămat din călătoria prin munți.

„Bătrânul meu tată mă așteaptă.“

„Atunci, domnule Falck, o să vă dau măcar ceva de mâncare. Trebuie să fiți lihnit după un drum așa lung.“ Un zâmbet

reținut. Face ordine pe masă și îi pune câteva resturi reci în față. „Fierb un clapon“, zice ea și face o mișcare cu capul spre oala care fierbe mocnit. „Sper că mirosul nu-i taie pofta de mâncare învățătorului.“

Dar el a început deja să înfulece.

Pe femeie o cheamă Gunhild Krøger și e din Kristiansand. Soțul ei, care a fost mare boier, a murit acum mai mulți ani și a lăsat-o pe ea unic moștenitor, neavând urmași sau frați care să-i preia averea. Acum ea are grijă singură de casă, însă doar într-o oarecare măsură. O mare parte din pământ e dată în arendă, o parte stă necultivată, numărul de animale domestice a scăzut la câteva vaci de lapte, care îi asigură venitul zilnic pe tot anul, două sute de oi care dau lână și carne și douăzeci de găini de la care ia ouă. În plus, cultivă puțin orz și au început să facă încercări și cu cartofi.

Falck se îmbracă cu haine de lucru și participă la munca în grădină, ca mijloc de plată pentru cazarea într-una din camerele văduvei Krøger. Ajută la recoltarea merelor de iarnă și scoate din pământ ultimii napi sălbatici, se lasă necăjit de argat, care tot timpul are sarcini pentru el, să țesale animalele, să rânească în grajd, să spele vasele pentru lapte. Mulge vacile și e lăudat pentru priceperea lui. E cea mai bună parte a zilei, când, înecat în somn, se duce la grajdul vacilor cu câte o găleată în fiecare mână și se așază pe scăunelul cu trei picioare, își sprijină fruntea de burta vacii și vorbește cu ea, simte ugerul alunecos mișcându-se între degetul arătător și degetul mare și aude țâșnetul sonor și ritmic al laptelui când nimerește fundul găleții. La prânz mănâncă împreună cu servitorii în spațiul alungit din bucătărie, destinat servirii mesei, cu doamna stând în capul mesei. Spune rugăciunea înainte de masă, iar oamenii cuviincioși și blajini din jurul mesei spun amin. E singura lui sarcină ca preot. Restul timpului poate să fie oricât de ne-preot vrea. Doamna Krøger nu i-a pus nici o întrebare. Nimeni nu-l întreabă despre Groenlanda sau despre trecutul lui. Nu-i interesează. E ușurat, dar se simte și puțin dezamăgit.

În noiembrie se duce la munte împreună cu argatul și cu câțiva alți bărbați tocmiți pentru această ocazie, ca să adune și să mâne înapoi spre casă oile doamnei Krøger. Munca asta durează o săptămână întreagă. Tinerele ciobănițe, care și-au petrecut vara în singurătate, ciripesc fericite că se pot întoarce la familiile de jos din vale. Falck o întreabă pe una dintre ele dacă nu e greu să fii cu totul izolat o perioadă atât de lungă. „Există mereu companie pentru cine vrea asta“, răspunde fata enigmatică. „Și doar avem animalele tot timpul.“ Una dintre fete e în chip vădit gravidă. Nimeni nu comentează asta.

Doamna Krøger îi face confidențe: „Așa ce sufăr de picioare reci! Uneori mai că am chef să mi le bag în sobă.“

Falck scoate câteva sunete de compătimire.

„Răposatul meu soț nu mi-a dăruit copii“, i se confesează doamna. „Avea niște obiceiuri care din păcate a făcut acest lucru imposibil.“

N-o întreabă în ce constau aceste obiceiuri. Dar se oferă să-i încălzească picioarele, se așază în fața ei și îi ține picioarele pe genunchi.

Se întreabă câți ani o fi având doamna Krøger, și ea răspunde: „Sunt de aceeași vârstă cu domnul învățător.“

Amândoi sunt născuți în 1756, ea e mai mare cu o lună. El zice că simte că i-ar putea fi tată. „Am călătorit atât de departe, am trăit atâtea vieți, a doamnei Krøger sigur a fost mult mai monotonă.“

„Probabil că așa pare“, zice ea. „Dar, la fel ca dumneavoastră, și eu mă simt pe deplin desprinsă de cea care eram odată, tânără și zburdalnică, o domnișoară veselă care se plimba prin Kristiansand fluturând din fuste. Din ea n-a prea mai rămas nimic.“

E seară. Argatul și slujnica s-au dus la culcare.

„Sper că nu mă găsiți respingătoare, Morten Falck?“

El îi masează picioarele. „Nu, doamnă Krøger. De ce credeți asta?“

„Aș, nu știu. Cred că e ceva ce simt femeile când le lipsește un bărbat. Nesiguranță. Aveți mâini moi“, zice ea. „Mâini de

preot.“

„Mulțumesc.“

„Trebuie să mă hotărăsc ce fac cu vițica“, spune ea îngândurată. „S-o tai sau să aduc taurul vecinului?“

„Taurul“, zice el. „Lăsați-o pe biata văcuță să trăiască și să se bucure și ea puțin de viață.“

El se duce în camera ei și ea se așază în coate și ridică plapuma și când el se bagă lângă ea în pat, ea se încolăcește în jurul lui. Tremură și geme când își bagă picioarele reci ca sloiul printre picioarele lui calde.

„O să fiu drăguță cu tine, învățătorule. Dar mai întâi o să mă încălzesc la picioare.“

Acum sunt împreună. Devine repede un obicei. Picioarele doamnei sunt acum calde.

†

Slujitorii sunt conștienți de ceea ce se întâmplă, și se pare nu numai că acceptă asta, dar se mai și așteaptă ca el să se stabilească acolo pentru totdeauna. „Nu e bine pentru femeile de vârsta ei să fie singure“, zice argatul. „Devin foarte pretențioase.“ Râde. Are și el mica lui aventură cu slujnica. Ea tocmai a fost confirmată și are jumătatea vârstei lui.

Doamna Krøger e o bună prietenă. Nu pune întrebări, îi dă posibilitatea să existe fără un trecut și nu-i cere nici un viitor. Râde când el spune ceva ca să fie amuzant, chiar dacă poate nu tot timpul e amuzant. N-o să fie niciodată un om glumeț. E înțelegătoare și binevoitoare sub plapumă și îi spune că e un amant minunat. Asta îl face să se străduiască mult mai mult.

Nu e frumoasă, dar are un chip armonios și plăcut, părul e lung și neted și foarte gros. Miroase a treburi gospodărești, coptul pâinii, fierberea merelor și a zerului, consultarea animalelor gestante, tăiatul găinilor, țesălatul și îngrijirea cailor. Amintește puțin de căldările cu urină și de oalele cu slănină, dar are propriul ei caracter distinct de om de uscat. Seara se

așază pe vine deasupra unui lighean și se spală jos, timp în care el stă și se uită la ea. Lui îi place asta. Îi duce ligheanul afară și-l varsă. Pe urmă urcă împreună în camera de dormit.

Lucrurile au intrat pe un făgaș nou. El mulge vacile, hrănește caii, se ceartă prietenește cu argatul, ascultă grijile slujnicei și o liniștește spunându-i că ce simțim că e bine e bine, și că ce simțim că nu e bine trebuie să înceteze.

„Simt că e bine.“

„Atunci nu ai nici un motiv de neliniște, copila mea. Domnul îți vede curățenia inimii.“

„Ați vrea să ne cununați, domnule Falck?“

„Nu sunt preot“, spune el, „mi-am predat sutana și gulerul.“

„Dar tot ne puteți cununa în fața Domnului, nu?“

Așa că o face, în sufrageria din casa mare. Argatul și slujnica stau de mână în fața lui – el proaspăt bărbierit, pieptănat și dat cu apă pe păr, lucind de atâta frecat cu săpunul, cu favoriți dați cu ceară, ea mică și timidă și foarte serioasă. El pune întrebări și primește răspunsuri. Amândoi spun da. Doamna a fript o rață. Mirele întinge cu pâine în grăsimea de rață și mănâncă până îl ia durerea de stomac și trebuie să meargă la culcare.

„Sunt însărcinată“, zice slujnica.

„Da“, spune doamna. „O să fie plăcut să se mai învioreze puțin casa.“

Dau noroc și îi urează slujnicei sănătate.

„Eu sunt născută în afara căsniciei“, zice ea. „Asta n-o să se întâmple cu copilul meu.“

„Acum ai un soț bun“, spune doamna Krøger.

†

Uneori se gândește la anii petrecuți la Copenhaga. Parcă sunt mai aproape de când a părăsit Groenlanda, în timp ce anii petrecuți acolo în nord îi simte mai departe. Cine Doamne sfinte sunt eu de fapt, gândește el. De ce m-am adaptat imediat aici, la niște oameni de-a dreptul străini? Dacă aș fi luat-o la stânga

acolo în pădure, unde aș fi nimerit? Viața mea nu e altceva decât coincidență?

Îi scrie tatălui și primește îndată răspuns, la doar două săptămâni înainte de Anul Nou. Abia așteaptă să-l revadă, scrie tatăl, dacă o mai trăi până atunci. Bagajul i-a sosit în stare bună, să vină acasă când poate el. Pare că nu se grăbește să mă revadă, gândește Falck. Tatăl scrie pagină după pagină cu o mână fermă și un scris sigur și citeț, despre durerile bătrâneții, intră în detaliu referitor la simptome, învinețirea unghiilor, despre cum i se face negru în fața ochilor, oboseală cronică, „junghiuri și dureri în tot trupul“, toate lucrurile astea obișnuite. „Viața mea e cu siguranță pe sfârșite! Ah, să fiu lăsat singur e cel mai apăsător dintre toate!“ În permanență discursul ăsta despre singurătate. Falck îi răspunde că apreciază că va ajunge acasă la primăvară sau la începutul verii. Lamentările tatălui l-au făcut ursuz. Se răstește puțin la argat, dar cum el e în toane mult prea bune ca să remarce asta, se răstește la madam Krøger. Ea îl ia în brațe și-l consolează.

„Cel mai mult îmi doresc să rămân aici“, zice el.

„Nu te dă nimeni afară pe ușă“, răspunde ea.

Zăpada care face crengile copacilor să atârne. Zăpada care se adună pe acoperiș, încât Falck trebuie să urce acolo cu argatul ca s-o dea jos cu lopata. Zăpada care cade liniștită cu fulgi mari. Zăpada care face liniștea tăcută și tăcerea fără nume. Cade multă după Anul Nou. Se pun tălpici de sanie la căruțe, iar caii sunt potcoviți cu potcoave de iarnă, ca să nu se afunde în zăpada adâncă. Madam Krøger e albă ca marmura, dar corpolentă. Când îi ridică bluza, îi apar sânii strălucitori, două elipse albe, fermi ca ouăle fierte tari. Nu sunt prea multe de făcut în afară de mulsul vacilor și hrănitul animalelor. Și înlăturarea zăpezii cu lopata. Uneori îi însoțește pe doamna Krøger și pe argat când se duc cu lapte la Vinje. Se plimbă prin sat cât ea își rezolvă treburile, simte că îi e cald în mijlocul zăpezii, se simte alb și domol ca neaua pe dinăuntru.

Jos de tot în vale curge un râu care în câteva locuri se extinde în mai multe lacuri unul după altul, ca perlele dintr-un

colier. Unul dintre lacuri e în vale, lângă casă. În februarie, când ziua a început să se mărească, dar sloiurile de gheață de la streașina casei încă nu au început să picure, argatul dă cu o lopată zăpada de pe o suprafață rotundă a lacului, își pune patinele în picioare și începe să patineze pe gheață. Doamna Krøger îi ține companie. Falck o aude râzând. Se așază la fereastră și se uită în vale. Cei doi dansează, merg cu spatele, fac opturi, cercuri și înflorituri, se despart și se întâlnesc. Doamna Krøger patinează în rochie lungă, nu i se văd labele picioarelor, plutește, ține spatele drept, nu se apleacă așa cum face argatul, ci se întinde, își ține brațele la spate, cordonul flutură în urma ei, cotește și vede cum asta o face să mărească viteza, aude patinele cântând atunci când fierul taie gheața și scoate evantaie care împrăștie cristale de gheață în jurul lor. Argatul o prinde din urmă, o apucă de umăr și formează amândoi un arc, ocolesc porțiunea de unde începe râul, unde e o copcă fumegândă în ger, pe urmă se întorc. Brațele lui se clatină ca pendulele, ea alunecă cu spatele drept. Continuă. Vine și slujnica și se așază lângă el. Îi privesc pe cei care dansează. El îi ia mâna și i-o strânge. Ea se sprijină ușor de el și-și pune cealaltă mână pe burta mare.

Găsește în grajd o pereche de schiuri vechi pe care le prinde la cizme. Sunt douăzeci de ani de când n-a mai schiat, dar descoperă bucuros că aptitudinea s-a păstrat în picioare și corpul își amintește cum să cadă ca să nu se lovească. Urcă pe coamă și coboară, cotește printre copaci, schiurile scuipă zăpadă în jur, ține un schi puțin înaintea celuilalt și curbează genunchii, se sprijină de aracul lung pe care-l folosește drept băț de schi. Doamna Krøger vine și stă și zâmbește și aprobă din cap. El cade. Ea aplaudă. Când intră în casă la prânz, cu obrajii roșii și sufletul la gură, cu zăpadă pe sprâncene, plin de lovituri de crengile tăioase și salturile mortale involuntare, mănâncă lacom și bea o carafă de bere dulce. Niciodată în toată viața lui de om mare nu s-a mai simțit atât de sănătos.

Dar văduva e în casă. Poate că a fost aici tot timpul. Scândurile podelei scârțâie, o ușă se închide și se deschide,

cineva respiră într-un cotlon întunecat. Animalele o simt foarte clar, iar slujnica se plânge că umblă o stafie.

„Aici nu există nici o stafie“, zice doamna. „Noi n-am avut niciodată așa ceva în casă. Cine să fie?“

„Răposatul dumneavoastră soț?“

Doamna o ceartă. Dar seara, doamna e tăcută.

El zice: „Cred că o să plec acasă în curând.“

Ea aprobă din cap în întuneric. „Știu.“

Stă întinsă pe spate, el într-o parte. Șoldul lui se împletește cu al ei, picioarele lui apasă picioarele ei reci pe sub plapumă, se țin de mână.

„Când crezi că pleci?“

„Curând.“

„Ia schiurile. Ajungi mai repede. O să-ți dau o scrisoare la tine. Răposatul meu soț avea rude și prieteni în est. Ca să ai unde să dormi și să mănânci o farfurie de mâncare.“

În zorii unei dimineți de aprilie, se urcă în căruța de cărat lapte, îmbrăcat cu haina de blană de lup a răposatului soț Olav Olavsson. Doamna Krøger îi întinde schiurile și un băț zdravăn de schiat.

„Adio, Gunhild Krøger!“

„Adio, Morten Falck. Să dai un semn.“

†

Argatul îl duce la Vinje. Își iau rămas bun, iar argatul îi mulțumește pentru tot. Apoi merge pe urmele de sanie spre est, pe schiuri. Ziua a început să se mărească. Drumul e mai mult în pantă, cotește tot în jos. Sunt grădini și case peste tot, nu-i e greu să găsească locuri în care să înnopteze. E mai multă mișcare, sunt mai mulți oameni pe drum, negustori, vânzători de vite, tocilari, fierari ambulanți. Se întovărășește cu câțiva dintre ei vreo două zile, pe urmă se despart. O parte din drum o lasă în spate stând în căruțe și sănii trase de cai. Văduva stă cu

picioarele legănându-se. Ea observă tot. Acum sper că ești mulțumită, gândește el.

Ajunge într-un sat care poate-poate nu e cel în care a copilărit. Se uită în jur. Drumul e tocit și noroios, merge pe margine, ca să nu se ude la picioare în zăpada rece cu noroi. În fața fierăriei sunt câțiva bărbați. Își țin caii de căpăstru și se uită după el. Dinăuntrul fierăriei se aud pocnituri metalice sonore și un bărbat care cântă. Își ridică pălăria, ei dau din cap, dar se uită în continuare bănuitori la el. Nu vede drumul lateral care duce la casa tatălui, de aceea merge în continuare prin tot satul. Abia când ajunge mai încolo și se mai uită o dată de pe un deal, constată că e vechiul lui sat natal. Atunci se întoarce.

Acum găsește drumul mic care duce în jos, spre fiord. Trece pe lângă clădirea școlii și intră într-o pădurice. Urmează un grup de case unde se joacă niște băieți și găinile aleargă cotcodăcind de colo-colo, o țărancă pe care e posibil s-o cunoască varsă un lighean printr-o ușă și strigă ceva, nu la el, pe urmă trece pe lângă un stejar în care s-a cățărat, o creastă de deal cu trei ulmi. Acum vede casa. Soarele strălucește, o mierlă neagră cântă pitită într-un copac, drumul e aproape uscat aici, unde pământul e în pantă, iarba dintre urmele de roți e verde și înaltă, aerul e blând și umed. Merge de azi-dimineață și îi e cald și sete.

Grădina se ivește printre copaci, trei căsuțe vopsite în negru. Se apropie de case, se uită în jur în grădina în care se juca când era mic și abia acum își dă seama că mama a murit. Ea era aici tot timpul, muncea în bucătărie, stătea aplecată peste pajiștile cu flori, mergea în staul și în grajd, cu basma, papuci de rafie, un jerseu ponosit și o rochie lungă până-n pământ, mereu harnică și veselă. Când traversează grădina, imaginea ei pălește. Mama nu mai e.

Bate la ușă, iese o fată. El își scoate pălăria, spune cine e.

„E pe aici pe undeva“, zice ea. „Oricum, l-am văzut acum câteva minute.“

Calul e afară. Stă într-un țarc și lovește cu copitele în zăpadă ca să găsească iarbă bună de mâncat. Se duce la el. Alt cal. O

iapă. Bătrânul armăsar castrat, de care mereu i-a fost puțin frică, bineînțeles că a murit de mult. Calul se uită în sus un moment, dar își apleacă îndată capul la loc, neinteresat. Tatăl i-a scris că a scăpat de majoritatea animalelor de când a rămas singur.

Intră în grajd și vede două picioare ieșind dintr-o boxă. Aude pe cineva vorbind și recunoaște vocea tatălui. Sună înfundat.

„Hai, așa, hai“, îl aude pe tată spunând cu voce neclară.

Falck se duce la boxă.

„Tată?“

„Șșșt“, zice tatăl și îi face semn cu mâna să se dea mai în spate.

Falck îi vede turul lucios și ascuțit al pantalonilor ieșind dintr-o gaură din dușumea. Pare că tatăl a încercat să se bage în gaură, dar s-a înțepenit.

„Tată, ai nevoie de ajutor?“, întreabă Falck, însă drept răspuns primește doar un semn de respingere cu mâna, la fel ca mai înainte, urmat de un sunet enervat. Stă și așteaptă. Se uită în jur. Grajdul e la fel. Vede felinarele agățate în cuie în aceleași locuri ca acum douăzeci de ani, acoperite de muște și mizerie, vede numele lui și pe al surorii sale scrijelite în cheresteaua boxei, vede o fereastră crăpată care s-a spart fiindcă el a sprijinit de ea din greșeală o coadă de topor, odată, acum douăzeci și cinci de ani, și se surprinde neliniștit gândindu-se dacă tatăl și-o fi dat seama că el a făcut asta.

Vocea tatălui sună straniu de afectuoasă și seducătoare de sub scândurile dușumelei. E o agitație în fundul acela ridicat. Pe urmă se întâmplă ceva, turul pantalonilor se mișcă, începe să se tragă de acolo și să iasă la aer. Apare cu fân și balegă de vacă în păr și trei pui de pisică în brațe, radiind de bucurie. O pisică cu blana neagră și albă iese și ea de acolo și se lipește dezmierzându-se de el, când se ridică în picioare.

„Ha!“, zice el triumfător. „V-am prins, nemernici mici.“

Falck se uită la tatăl său, un bărbat mic și sprinten cu părul alb, pieptănat pe spate, ușor ondulat și cu riduri mici care

iradiază din colțul ochilor. Chipul e ars de soare, urechile mari și ieșite în afară, privirea vioaie și ironică.

„Tată.“

Tatăl își ia în sfârșit ochii de la pisoi și, înainte de a spune ceva, se uită la el, îl cercetează cu atenție cu capul dat pe spate, uimit și mirat.

„Ce-ai pățit la ochi, băiete?“

El își pune o mână la ochiul prost. „Eh, nimic. Un accident. Nu contează.“

„Și dinții tăi, încotro au apucat-o? Chiar că te-ai schimbat.“

Falck îi zâmbește, vrea să-l îmbrățișeze, dar nu poate din cauza pisoilor. „Tu nu te-ai schimbat.“

„Noi trăim o viață liniștită aici“, zice tatăl. „Anii trec. Aici nu se întâmplă prea multe.“

„Noi?“

„Ți-e foame? Trebuie să-ți fie foame după atâta mers. Hai să vedem dacă Karen are ceva de mâncare pentru tine!“

Merge după tatăl său în grădină, iar lui tot nu i s-a urat bun venit acasă. Își dă seama că ocazia e ratată.

Pisoii sunt așezați cu grijă într-o lădiță cu fân aranjată lângă cuptor. Mama lor se așază lângă ei și începe să toarcă atunci când tatăl lui Falck o scarpină sub bărbie. Îi vorbește amabil și consolator.

„Rămâi aici?“, întreabă el.

„Nu știu. Nu mi-am făcut nici un plan.“

„Te-au dat afară? De-aia ai venit mai repede?“

Îi explică, în timp ce el îl studiază atent, că s-a retras legal și că primește chiar și o sumă lunară ca onorariu de expectație. Nu menționează nimic despre datoria mare pe care o are și pe care încă n-a început s-o plătească.

„Nu știam dacă o să vii sau nu“, zice tatăl. „N-am știut nimic. Scrisorile tale. N-a fost mereu prea ușor să înțelegem ce-ai scris. De când ești plecat, de fapt?“

„Unsprezece ani, șase în Groenlanda.“

„Ei, uite, vezi. Unsprezece ani. Parcă ar fi trecut doar doi ani de când te-am trimis de-acasă. Ce repede trece timpul.“ Tatăl dă

din cap.

„Tată.“

Tatăl o cheamă pe fată. O prezintă. „Ea e Karen. Mi-a fost de mare ajutor în perioada asta dificilă.“ O roagă să pună masa.

Ea vine cu lipie și unt și o carafă cu bere din care toarnă în trei pahare. Pe urmă se așază. Berea e foarte proaspătă, se aude bolborosind în pahare.

„Karen e noua ta mamă“, zice tatăl.

„O“, spune Falck. Dă binevoitor din cap spre fată.

Fata își coboară privirea. Pisica a sărit pe genunchii fetei, închide ochii și își freacă capul de mâna ei. Ceasul cel mare ticăie în sufragerie.

Falck întinde un strat gros de unt pe lipie și mușcă. Ia o gură de bere. Ar vrea să întrebe despre ultimele zile ale mamei, dar nu-și îngăduie din cauza succesoarei sale, ai cărei genunchi se lovesc de ai lui pe sub masă, și din cauza tatălui, care arată atât de bucuros și lipsit de griji.

În schimb zice: „Am fost foarte trist când am aflat că Kristine s-a dus.“

Tatăl își ridică privirea repede, mișcările rotative de mestecare ale mandibulei încetează. „Da, a fost trist“, zice el scurt.

„Știi de ce a murit?“

„Soțul pe care l-a lăsat în urmă, domnul Gram, mi-a scris. Poți să citești scrisoarea, dacă vrei.“

„Era bolnavă?“

„Hai să nu mai vorbim despre morți acum“, zice tatăl. E o nuanță de furie în vocea lui. „Fetița e înmormântată în pământ sfințit, asta e de ajuns pentru mine. Citește scrisoarea, dar să nu-i mai pronunți numele niciodată în casa asta.“

Mama vitregă îi face patul în vechea lui cameră. Se întinde pe pat îmbrăcat și se uită în tavan, studiază grinzile, ale căror modele cu crenguțe și vinișoare observă prost dispus că se potrivesc cu cele din amintirea lui. Un buzunar al timpului care crapă și-și varsă conținutul peste el. N-ar fi crezut că va simți

asta. El se bazase pe faptul că va fi o plăcere să revadă totul. Dar probabil că e doar din cauza oboselii.

Își despachetează puținele lucruri din cufărul din pod, cărți, haine, o lampă, un sfeșnic, tabla de șah și alte lucruri pe care le avea în casa Misiunii. Miroase obiectele. Miros a mucegai, o parte din haine sunt distruse de umezeală. Dar miroase și a vechea lui casă a Misiunii. Întoarce și răsucește o piesă de șah între degete. Se gândește, oare ce mai face Bertel.

Scrisoarea de la domnul Gram, soțul surorii sale, e concisă, dar spune mai mult decât suficient. Un accident cu un brici. Pierdere mare de sânge. Zăcut la pat mult timp, când s-a sperat că se va termina fericit, dar „așa a vrut Domnul și e dreptul Lui să o cheme acasă pe soția mea în noaptea spre Ajunul Crăciunului, fapt pentru care am avut un Crăciun nefericit alături de bătrâna mea mamă și am fost nevoiți să suportăm bârfa oamenilor despre trecerea în neființă a soției mele.“

Falck împăturește scrisoarea și o bagă la loc în plic. O pune pe noptieră. Se uită la plic. Kristine nu e în plic, și nici moartea ei. Moartea ei s-a eliberat de anunțul despre moartea ei, și ea trăiește fericirea eternă. El știe asta. S-a făcut seară, copacii prind ultima lumină galbenă a soarelui, malul lacului se află în umbră. Se ridică din pat și-l întreabă pe tată dacă barca e la locul ei. Pe urmă se duce acolo și împinge barca pe apă și vâslește spre țărmul celălalt, unde e în continuare lumină. Se așază în iarbă.

Bine, gândește el. Curajos din partea ta, dragă Kristine. Acum ești într-un loc mai bun decât noi, care continuăm să ne cramponăm de viața asta.

†

De când tatăl lui nu mai lucrează ca profesor, la școală predă un paznic de biserică. Dar e un individ bolnăvicios și capricios cu înclinații pentru crize isterice de furie pe care le abate asupra băieților, și Falck îi preia clasele, totuși fără contract de

angajare. Salariul e mic, e nevoit să locuiască în continuare la tatăl lui și la tânăra soție a acestuia. După două luni o întreabă și ea recunoaște că e însărcinată. El îi spune asta tatălui, care se face că nu știa. „Ar trebui să arăți un minim de decență și să te căsătorești cu ea“, îi zice el.

„O, ușor de zis pentru tine, tu ești tânăr, da. Eu nu știu cât timp mi-a mai rămas“, zice tatăl.

„Păi cu atât mai mult.“

Așadar va fi fratele cel mare. Nu poate să perceapă nici măcar un sentiment, nici bucurie, nici gelozie, nici măcar indignare. Indignarea doar principială și nimic altceva. Dar trebuie să recunoască faptul că acest cuplu, în ciuda diferenței de vârstă de patruzeci de ani, pare să o ducă bine împreună. Tatăl se plânge de simptomele lui și ea îl tachinează fără ca el să fie jignit. Falck se simte cel mai bătrân locuitor al casei.

Se eliberează un post de preot în dioceza Akershus. Tatăl îl convinge să depună cerere. După părerea lui, nu își poate permite să refuze și, în plus, e nevoit să înceapă să se gândească la datoria pe care o are. De aceea îi scrie episcopului, rugându-l „să arate îndurare față de un fost misionar la sălbatici, care acum s-a întors în ținuturile sale natale“. Cererea i se respinge, într-un mod nu prea binevoitor, care nu-l încurajează să mai facă cereri și pentru alte posturi. Rămâne în casa tatălui, pe urmă face cerere pentru postul de învățător la școală, ultimul lucru din lume pe care are chef să-l facă, dar se gândește că măcar o să primească postul sigur. Încă un refuz, de data aceasta din biroul prefectului. Își doresc totuși să-l păstreze până se prezintă un candidat calificat. Umilința e mai mult decât evidentă și cu atât mai mare, cu cât e nevoit să lucreze acolo în continuare. Solicită umil permisiunea de a locui în camerele de deasupra sălilor de clasă, dar e refuzat din nou. Camerele sunt destinate profesorilor școlii. Apoi moare bătrânul paznic de la biserică care a locuit într-o anexă a școlii și, cu ajutorul tatălui, închiriază micuța casă dărăpănată. Acum măcar are casa lui, o ușă pe care s-o închidă după el.

Vine iarna. Îi e frig. Copiii cărora le predă sunt reticenți, vicleni și răutăcioși. Când stă dimineața în micuța sală de clasă și le aude pașii pe scări, simte pur și simplu groază. Lunile trec.

În aprilie, la aproape un an de când a părăsit casa din Ådalen, care acum i se pare ca un paradis de apropriere umană, de prietenie și atașament feminin, primește o scrisoare de la doamna Krøger. Îi povestește câte puțin din fiecare. A fost nevoită să angajeze oameni noi, fiindcă argatul și slujnica și-au cumpărat o colibă. Nașterea a avut loc fără drame, mama și copilul se simt bine. Menționează toate vacile pe numele lor, nu ca pe niște vaci, ci ca pe niște prietene vechi, scrie care au fătat viței, care a fost tăiată, care a fost vizitată de taur, povestește despre cocoșul pe care l-a găsit mort într-o dimineață, ciugulit de găini, aceste ființe fățarnice. „Un lup a făcut ravagii prin ținutul nostru, sau o fi un câine, dar mielușeii mei au scăpat până una-alta. Observ că bătrânețea bate la ușă, un musafir întunecat, Morten, vine și se așază la masă, deși nimeni nu l-a invitat. Mă simt singură. Mi-e dor de un prieten. O, Morten, știi că ai un cămin aici, dacă vrei. Am fost prieteni așa buni!“

Înduioșat, pune scrisoarea la o parte. El o credea pe doamna Krøger o femeie neobosită, liberă, rafinată și care nu depinde de nimeni, cu atât mai puțin de preoți itineranți. O femeie care poate face și poate fi tot ceea ce un bărbat poate face și poate fi, și în plus, o femeie care poate fi femeie pe de-a-ntregul. Asta admira el la ea. Și acum ea se târăște în genunchi în fața lui!

Se așază imediat ca să răspundă la scrisoare. Dar ce să scrie? Ce vreau eu, gândește el mușcând de condei. De ce mi se pare atât de cu neputință să mă întorc la madam Krøger și să mă așez la casa mea, între coapsele și sânii ei?

Scrie câteva propoziții. Sunt prefăcute și exprimă o milă falsă. Și asta în ciuda faptului că el chiar simte compasiune pentru ea. Se întreabă de ce. Știe scrisul ceva ce eu nu știu, condeiul poate citi gânduri de care eu nu știu? Scrie repede o scrisoare, pe cât de neutră posibil, în care înștiințează că e bine, sănătos, că s-a legat de altă femeie. E mai ușor să scrii minciuni decât adevărul.

Nu mă pot întoarce acolo, gândește el. Nu pot decât să merg mai departe într-o veșnică mișcare circulară, iar când cercul se va închide și mișcarea va înceta, să sperăm că mă voi afla acolo unde e cel mai bine să fiu.

Pune dopul la călimară, împrăștie nisip pe hârtie, scutură penița și sigilează scrisoarea. Pe urmă se duce la oficiul poștal și o trimite cu poștalionul de vest.

Munca la școală continuă. Știe că va face ceva, dar nu știe ce. Poate că ceea ce trebuie făcut se face de la sine, poate că timpul o face. Se încrede în timp, în rotația neobosită a pământului și în implacabilul mers înainte al tuturor lucrurilor. Nimic nu rămâne la fel. Timpul e o cădere, cazi și cazi, și dacă vei cădea suficient de departe, o să te lovești de ceva.

Soarele arde zăpada de pe crengile copacilor, mugurii se umflă. Se duce pe gheață și pescuiește la copcă păstrăv de munte. Când vine primăvara, se duce cu barca și aruncă năvodul. Prăjește peștele sau îl fierbe, îl mănâncă cu napi sau cartofi sau boțuri mari de unt care se topește și se scufundă în mâncare. Se îngrașă de la mâncat aceleași lucruri și de la o viață sedentară, e gras și trist. Când urcă dealul de la malul apei, gâfâie. Mai trece și pe la tatăl lui, stă acolo câteva momente și-i ascultă văicărelile legate de simptome.

„Dar tu ești un fel de medic“, zice tatăl. „Nu poți să-mi spui, odată pentru totdeauna, ce am?“

Pare că regretă atunci când Falck îl roagă să se dezbrace și să se întindă pe pat. Dar face ce i se spune. Stă întins pe spate și se uită în sus la el.

„Unde te doare?“

„Aici. Și acolo. Peste tot, de fapt“, zice tatăl.

Falck îl apasă pe burtă, îl apasă cu degetele pe sub coaste, îl ciocănește pe coșul pieptului, îi ascultă inima, îi lovește coatele și rotulele cu un ciocănel, se uită în gura lui, îi verifică ochii și urechile, îl apasă pe gât, îl roagă să se ridice și să meargă înainte și înapoi prin cameră.

„Dragă tată, ești sănătos tun.“

Tatăl pare dezamăgit. „Dar de ce mă doare? Câteodată mă trezesc țipând de cea mai afurisită durere. Și mâna mea e lipsită de viață, mă înțeapă, uite cum atârnă.“ Ridică mâna.

„Nu e nimic, tată. Puțină podagră, de-aia îți amorțește mâna. E ceva normal la vârsta ta.“

Tatăl dă din cap și se îmbracă. „Într-o bună zi o să mă duc la Christiania și-o să caut un medic adevărat, ca să-mi spună ce am.“

Falck îl roagă să-l lase să țină în brațe bebelușul. Karen vine cu el. Băiețelul râde și dă încântat din brațe când îl zărește pe fratele lui, mai mare cu treizeci și șapte de ani. „Ce vioi e“, zice Falck.

Mama stă și se uită la ei. „Ar trebui și tu să te căsătorești și să-ți faci o familie“, zice ea.

„Nimeni nu vrea un moș ca mine, înțelegi tu.“

„Știu eu pe cineva care ar vrea“, zice ea. „Să-i zic să treacă pe aici?“

El îi dă înapoi bebelușul. Chiar când să plece, îl aude pe tată spunându-i lui Karen: „Sigur poartă în suflet o tristețe tainică din cauza cuiva cu care a fost logodit acolo, în nord. L-am întrebat, dar nu vrea să-mi povestească“.

El nu se gândește la trecutul lui din Groenlanda, dar se pare că acesta se gândește la el. Ochiul unui sălbatic îl ține sub supraveghere printr-o crăpătură din cerul nefiresc de albastru, simte mirosul de căldări de urină și trupuri goale scurgându-se peste iarba bine tunsă, veșnic verde. Soarele galben, norii albi, contururile distincte ale munților, toate acestea nu par reale. Visează la acest loc, sau poate că locul visează la el.

Îi spune unuia dintre băieții mai buni la învățătură să citească cu voce tare. „Psalmul douăzeci și trei al lui David, și următorul“, zice el. Băiatul începe, vocea lui clară rostește binecunoscutele strofe: „Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi“. Gândurile lui Falck încep să cutreiere. Văduva e acolo, bineînțeles, stă pe un scaun în dreptul sobei. Vorbește-mi, spune el. Zi ceva! Spune ce vrei. „El mă duce la apă de odihnă, îmi înviorează sufletul.“ Dar el știe foarte bine ce vrea ea. Îl vrea

înapoi, la fel ca madam Krøger, ca madam Therkelsen, ca madam Kragstedt, ca domnișoara Schultz, toate vor același lucru de la mine. „Chiar dacă ar fi să umblu prin valea umbrei morții, nu mă tem de rău.“ Nu-și aduce aminte cum arăta văduva. Ea îi întoarce mereu spatele. Încearcă să și-o închipuie în fața ochilor. Își aduce bine aminte trupul ei gol, chiar și mici detalii, un pistrui, un rid, pielea roșie și tocită de pe articulațiile degetelor. „Tu-mi întinzi masa în fața dușmanilor mei.“ Dar chipul a pălit. Când se străduiește să și-l aducă aminte, vede doar câteva trăsături comune care ar putea aparține oricui. Pe Maria Magdalene și-o aduce bine aminte, chiar foarte clar. Ceva îl nimerește într-o parte a capului. Îndepărtează acel ceva, cu gândul în altă parte. Poate dacă i-ar scrie Mariei Magdalene, dar o asemenea scrisoare ar ajunge vreodată? Dar ea se află într-un loc, el în altul, tot ce trebuie depășit e distanța. „Îmi ungi capul cu untdelemn și cupa mea este atât de plină.“ Își aduce aminte că ea a citit cu voce tare chiar versetul ăsta. Era una dintre părțile din Scriptură care îi plăcea cel mai mult. Probabil că de aceea se gândește acum la asta. Nu, stai, el i-a zis unuia dintre băieți să citească versurile astea. Oftează și se trezește în mijlocul unui haos, pesmeți zburând, ghemotoace de hârtie, chiar și pantofi, râsete și țipete. Băiatul din primul rând continuă să citească neobosit. „Într-adevăr, bunătatea și credința mă vor însoți în toate zilele vieții mele și voi locui în Casa Domnului cât vor dăinui zilele.“

„Liniște!“ strigă el și face un salt în față și-l pocnește la nimereală pe obraz pe primul băiat care-i iese în cale, din nefericire chiar băiatul care a citit, cel mai bun elev, iar el se oprește din citit și își freacă obrazul. Se uită la Falck câteva secunde cu o privire tristă. S-a făcut tăcere de mormânt. Lumina clasei își drege glasul. Cititul continuă. „Al Domnului e pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc în ea.“

Cu inima puțin mai ușoară după această ieșire, deși a afectat pe cine nu trebuia, închide școala după lecții. Dar crăpăturile din cer sunt în continuare acolo, când se duce acasă, ochiul care-l studiază, sentimentul că e supravegheat. I se pare că aude

un râs gâlgâit păgân în depărtare, amestecându-se cu ecoul psalmilor lui David.

†

Se apucă de băut. Această nevoie s-a adunat ca apa în spatele unui baraj, acum el deschide porțile de ecluză și gura și ridică fundul sticlei spre tavan. Cumpără rachiu de la fierăria din sat, în fața căreia stau bărbați abătuți, cu mâinile atârnând de căpăstrul cailor. Alcoolul are gust de poșircă și frunze de *myrica gale*, care ar trebui să atenueze gustul de poșircă, dar nu o face. Rachiul prost îl face să se simtă mai rău decât s-a simțit vreodată, dar are o stare de rău în alt fel și apreciază diversitatea. Mută puțin mobila din sufragerie, ca să semene cu sala Misiunii din colonie, masa în mijlocul camerei, patul într-un alcov la perete. În pat e văduva și-l așteaptă.

Timp de o săptămână bea foarte energic și simte cum se afundă în binecunoscuta deznădejde și paralizie. Adoarme cu capul pe masă, se duce în sala de clasă și doarme mai departe în spatele catedrei, sub o aversă de ghemotoace de hârtii zburătoare. Într-un final nu mai poate să se scoale din pat. Rămâne acolo. Băieții vin și bat la ușa lui. „Domnule profesor!“ strigă ei. El rămâne întins în pat. Karen trece pe la el. Îl ceartă, îl sărută pe obraz. Pe urmă îl ajută să se ridice din pat și el n-are putere să protesteze. Îl bărbierește, îi dă haine curate, îi fierbe terci și rămâne să mănânce cu el. Încă o femeie care s-a milostivit de el. Ce e cu femeile astea? Ce li se pare atrăgător la un bărbat care zace pe fundul propriei umilințe?

„Dacă tatăl tău nu vrea să mă ia de nevastă, poți să mă iei tu“, zice ea.

„Tu chiar ești ciudată“, spune el. Peste umărul ei o vede pe văduvă stând și pieptănându-și părul lung cu un colț de ren.

Se apucă iar de băut, nu mai suportă necazurile și melodrama legată de moartea lentă pe care cineva de vârsta lui se așteaptă să o aibă. Se duce la slujbă, se plimbă în pădure și

pe malul apei și meditează. Împlinirea timpului, meditează el, ce e asta? Timpul mă împlinește pe mine, sau eu împlinesc timpul, eu sunt cel care bea sau cel care se îmbată, și se poate face ceva pentru a opri asta?

Timpul e un baraj care se umple cu viața trivială de profesor pe care Morten Falck o trăiește printre dealurile binevoitoare din parohia Lier. Digul timpului crește, devine mai adânc, anii acoperă fundul, lunile se așază în teancuri peste ei, săptămânile, zilele, minutele se lovesc de margine, în timp ce Morten Falck face plimbări, iar pârghia soarelui învăluie pădurea care încolțește și absoarbe clorofila din sol și din vârfurile copacilor, ca să crape de viață.

Barajul timpului crapă. Se duce acasă la tată, cere și primește un împrumut, și timpul se scurge, îl ia vârtej cu el, stă pe puntea pachebotului dintre Christiania și Copenhaga, o țară se scufundă în marea din spatele lui, o alta apare în față, puntea se balansează, el stă nemișcat, un semn de exclamare sau mai curând un semn de întrebare, dar cu toate astea rămâne pe loc, soarele strălucește, plouă, se face întuneric, se face lumină, soarele strălucește, bea bere acră și mănâncă pesmeți mucegăiți, se simte pur și simplu acasă.

Capitolul 2
Copenhaga

DIN RADĂ e dus cu o ambarcațiune la clădirea galbenă a vămii, prin pădurea de catarge. Stă pe bancheta de la pupa și cercetează orașul cu privirea, vede fumul de la fabricile de clei, de la distileriile de rachiu și fabricile de bere, de la fabricile de textile și tăbăcării și de la circa 30 000 de șemineuri, vetre și sobe de lemne care se află în oraș și în afara lui, dincolo de metereze. Fumul parcă e înțepenit printre turnurile bisericilor. Aude loviturile tari și ritmice ale motorului mașinii cu aburi de pe insulița Holmen și simte mirosul de rigolă, mâncare stricată și canale contaminate. Își aduce aminte de mirosul care l-a frapat când a intrat târâș în casa comunitară a băștinașilor din colonie și simte același junghi de încordare acum, când sare pe chei. Mai 1795. Soarele strălucește în orașul regelui, peste resturile carbonizate ale palatului Christiansborg care a ars anul trecut, peste acoperișul verde-coclit al palatului și peste Morten Falck. Are treizeci și nouă de ani.

Închiriază o cameră într-o casă albă și înaltă așezată la intersecția Skvaldergården cu Støregade, la doi pași de biserica din Holmen. Cât e ziua de lungă aude bătăile mașinii cu aburi, mașina iadului, cum o numește lumea. De pe malul Gammel Strand are vedere asupra ruinelor palatului maroniu și e șocat să vadă cum focul a distrus acea clădire despre care toți credeau că va dăinui pe veci. Un munte de pietre care ard ca un

băț de chibrit. Cum poate fi adevărat? Nu numai palatul s-a preschimbat în fum, dar și concepția asupra palatului. Dacă el poate arde, atunci orice poate arde. Nimic nu mai e sigur. Își aduce aminte de frumoasa fațadă în stil baroc, cu mulțimea de ferestre și orologiul de pe fațada dinspre platou, care bătea firav ora exactă.

Un gravor în cupru din Ditmarsken, Jacobus Buntzen, care stă cu chirie în aceeași casă, a făcut o gravură cu incendiul și i-o arată. Monsieur Buntzen se dovedește a fi un om cu doi ani mai tânăr decât Falck, și îl invită deseori în sufrageria lui frumoasă de la etajul doi și îi ascultă interesat poveștile despre anii petrecuți în Groenlanda.

„Și intenționați să vă întoarceți în țara aceasta, învățătorule?“

„E singurul loc în care pot exista.“

„Haideți să vă arăt un lucru, învățătorule Falck.“ Gravorul se mișcă agil în camerele proprietarului, un judecător din comisia de anchetă inchizitorială, numită și Stokhuskommissionen, care în prezent stă la țară și pe care Falck, cu veșnicul lui sentiment latent de vinovăție, se simte ușurat că a fost scutit să-l cunoască personal. Buntzen îl ia cu el într-o sală cu pereții acoperiți de gravuri alb-negru și color, multe dintre ele înfățișând diferite scene de tortură, mutilări, trageri pe roată, ruperi de picioare, biciuri și alte feluri rafinate de a scoate mărturiile dorite. „Această galerie nu e accesibilă femeilor din casă, cu excepția servitoarelor, evident“, îi spune gravorul ca să-l liniștească. „Preastimatul judecător este un adept declarat al forței purificatoare a torturii“, explică el cu un sarcasm usturător care nu-i scapă lui Falck. „Inspirația și forța pentru misiunea lui și le ia din sala aceasta, așa mi-a zis.“

„Aha“, zice Falck indulgent.

„Haideți să vă arăt altceva, domnule Falck.“ Îi pune lui Falck o mână pe umăr și îl conduce mai departe în altă cameră. Falck vede că pereții de aici sunt tapetați cu gravuri mai mult sau mai puțin obscene, multe dintre ele cu scene din colonii, sub pretextul că sunt studii antropologice. Sclave care se

împerechează cu țapi și tauri, sau doar cu un bărbat bine dotat, o femeie care e biciuită până la sânge, cu penisul unui bărbat cu perucă în gură, o negresă care atârnă cu capul în jos, aparent încă vie, în timp ce dintr-o gaură din burtă i se scoate un făt care dă din picioare. Zâmbetul de pe chipul chirurgului e larg și nevinovat.

„Remarcați satisfacția de pe chipurile acestor femei“, zice Buntzen, acum cu vocea groasă de sarcasm. „Așa vor bărbații, anumiți bărbați, să fie considerate înclinațiile lor, drept ceva ce provoacă satisfacție victimelor și drept ceva care de fapt e bine, iar prin aceasta se eliberează foarte convenabil de vina lor.“

Falck nu spune nimic. Gravorul îl conduce la o gravură cu doi oameni îmbrăcați în piei. Vede imediat că sunt doi groenlandezi indigeni, unul este înarmat cu harpon, celălalt cu săgeată și arc. Fețele sunt strânse bine în căldura costumului de caiac. Nu e nimic jignitor la această imagine, cu toate acestea a fost considerată drept nepotrivită pentru ochii femeilor.

„Eu sunt umilul creator al acestei imagini“, explică Buntzen, „am gravat-o după o veche pictură în ulei. Bănuiesc că a fost vorba despre doi bieți sălbatici răpiți și aduși aici în țară, pe vremea lui Egede.“

Falck se apleacă și închide ochiul prost ca să studieze detaliile gravurii. Cei doi indigeni se holbează cu privirea goală, într-un fel nu întâlnesc deloc privirea celui care se uită la ei, cu toate că par că s-ar holba drept la artist. E ceva ciudat de absent la ei, misterios, poate că asta a fost și intenția, dar recunoaște exact această mască de indiferență în spatele căruia se pot ascunde eschimoșii. Pe fundal, artistul a amplasat un întuneric nedefinit. Dintr-un motiv sau altul, tocmai acest întuneric păgân adânc îl impresionează pe Falck cel mai tare. În întunericul acela am trăit șase ani, gândește el, chiar acolo, înăuntru.

Gravorul îl studiază. „Sper că nu l-am indispus pe învățător.“

„Nu“, răspunde el. „Deloc.“

„Nu vă place gravura?“

„O“, zice e, „mi se pare fantastică. Oamenii aceștia. Eu sunt. Ei sunt. Rudele mele. Ce rușine că sunt expuși în camera aceasta detestabilă!“

Gravorul îl privește cu amabilitate. Falck râde și se șterge cu batista.

„Mi-ar trebui ceva să mă întăresc“, zice el. „Dacă monsieur Buntzen vrea să-mi țină companie, îl invit la un pahar.“

Gravorul îl bate ușor pe umăr. Se duc la un birt și beau puțin cam mult. Acolo e un bărbat cu o lăută, iar gravorul se dovedește a avea o voce bună de tenor și un repertoriu vast de cântece nemțești languroase.

Copenhaga e foarte neliniștită noaptea. Cei care golesc latrinele trec zornăind cu roabele lor, studenții își urlă cântecele, garda regală își descarcă puștile în aer, tunurile trag focuri în salvă când ți-e lumea mai dragă, prostituatele strigă din porți cu vocile răgușite după clienți, sticlele dansează zăngănind peste pietrele de pavaj. Stă întins în pat și ascultă pașii grei ai santinelei, loviturile cu toiagul cu luceafăr în vârf, care răsună pe pavaj, vocea lui răgușită, plină de pioșenie beată: „Stai treaz și te roagă, timpul aleargă, nu știi când vine sfârșitul“.

Scrie o scrisoare lungă la Colegiul Misiunii și cere o întrevedere. Două zile mai târziu primește printr-un curier o convocare la întâlnire, în biroul domnului Friedrich. Profesorul Rantzau, căruia i-a trimis rapoartele din Sukkertoppen, s-a retras și locuiește în prezent pe undeva prin Iutlanda. Domnul Friedrich e amabil, însă extrem de formal când îl salută. I se indică un scaun, Friedrich stă de cealaltă parte a mesei de scris. Ține o mână pe un vraf gros de documente legate cu o sfoară. Falck se uită la teanc. Știe ce se află acolo, în afară de corespondența lui normală cu Colegiul. Jurnalul. Desenele pornografice cu văduva. Descrierea crizelor ei religioase. Căsătoria lui ilegală cu văduva. Totul. Trecutul. Întregul Morten Falck există în teancul acela. Îi scade moralul și realizează că nu va primi niciodată permisiunea de a se întoarce în Groenlanda, probabil nici să mai profeseze ca preot.

„Încă n-am apucat să parcurg hârtiile dumneavoastră, domnule învățător“, zice domnul Friedrich.

Falck înghite în sec. Îl bate gândul să se arunce asupra bărbatului din fața sa, să-i smulgă documentele și s-o ia la sănătoasa.

„O să le citesc cu atenție într-una din zilele următoare, pe urmă ne vom pronunța asupra cererii dumneavoastră.“

Falck aprobă din cap. „Există vreun post liber în țară chiar acum?“

„Unul singur“, zice Friedrich și bate cu degetele pe hârtia de împachetat. „Deși numărul de misionari a fost redus drastic. Nu e imposibil. Dumneavoastră ați mai slujit acolo în nord, de aceea sigur aveți experiență care vă poate fi de folos, numai că v-ați întors mai devreme. De ce?“

„Tatăl meu m-a chemat acasă“, minte el. „Biata mea mamă și singura mea soră s-au prăpădit la un interval scurt una după cealaltă. Era disperat. N-am putut să-l las baltă.“

„Aha. Hm. Foarte bine. Învățătorule Falck, trebuie să realizați că dacă acum vă duceți iar acolo, trebuie să fiți pregătit să primiți postul pentru restul vieții.“

„Sunt foarte conștient de asta. Văd munca de misionar drept chemarea și soarta mea.“

„Mai aveți rude în afară de tatăl dumneavoastră, care probabil e foarte bătrân?“

„Nu mai am pe nimeni, domnule Friedrich. Sunt singur.“

„Excelent. Prezentați-vă aici la mine luni, așadar pe optsprezece luna curentă. O să citesc mapa asta și atunci o să știm mult mai bine despre ce e vorba.“

Domnul Friedrich îi întinde mâna și-l conduce afară. Aruncă o privire asupra biroului unde se află cele mai secrete și mai rușinoase lucruri din viața lui, gata de a fi parcurse de distinsul din punct de vedere moral și sigur nu prea liberalul domn Friedrich. N-are altă soluție decât să plece și să le lase acolo. Cu capul golit de gânduri, o ia spre casă de-a lungul canalului.

†

Vineri, 5 iunie, își ia inima în dinți s-o viziteze pe fosta lui logodnică, domnișoara Schultz.

Gravorul îl cunoaște bine pe tipograful Schultz, cu care a colaborat în mai multe ocazii. Bătrânul tipograf nu mai aparține, din păcate, lumii celor vii, dar există o doamnă Schultz și, din câte știe el, toate cele trei fete ale lor sunt măritate. Falck își face curaj și se apropie de tipografia de pe strada Nørregade, unde a locuit timp de cinci ani. Se uită în sus la fereastra de la etajul al doilea, acolo unde se afla camera lui. Pe urmă trebuie să se dea la o parte din calea unei trăsuri care dă buzna cu surle și trâmbițe pe poartă. Intră în curte.

Copacul e tot acolo, la fel și banca, dar domnișoarele Schultz nu. Doi muncitori din tipografie stau pe bancă și pufăie din pipele lor scurte. Dă din cap spre ei. Chipuri străine. Iese iar în stradă și se duce la intrarea principală din Studiestræde, urcă scara și ciocăne la ușă. O slujnică îi dă drumul în casă. Așteaptă pe hol, în timp ce ea se duce să-i anunțe sosirea.

„Doamna îl primește cu plăcere pe domnul învățător“, zice ea.

Cu un nod în gât străbate locuința și nimerește în fața unei uși deschise care duce la o sufragerie mare. Văduva Schultz își ridică privirea dintr-o pasiență. Strânge cărțile și pune teancul mai încolo.

„Domnule Falck“, spune ea zâmbind. „Intrați. Scuzați că nu vin să vă întâmpin, dar am niște picioare foarte proaste.“ Îi face semn cu mâna să se apropie.

Falck se liniștește. Decurge mai bine decât și-a închipuit. Traversează camera obscură și ticsită de lucruri, în care strămoșii familiei se holbează din ramele tablourilor, și ajunge la scaunul pe care stă doamna. Ea îl apucă de mână, se uită la el cu zâmbetul unei bătrâne fermecătoare.

„O, de fapt te recunosc!“

„Și eu vă recunosc, doamnă Schultz.“ Se apleacă și o sărută pe obraz. Pe urmă se uită la ea mai de aproape. Ceva nu e în

regulă, se gândește el.

Doamna o cheamă pe fată, care intră cu o tavă pe care se află o sticlă și două pahărele. „Așează-te, Morten Falck. Să discutăm în liniște. Sper că ai timp la dispoziție.“

El trage un scaun și se așază. Își dă seama că o ține în continuare de mână pe bătrână și că n-are chef să-i dea drumul. Continuă s-o studieze atent.

„Am toată ziua la dispoziție, doamnă Schultz.“

Discută mai multe ore. Afară pornește o rafală de ploaie care biciuie ferestrele violent timp de câteva minute. Doamna Schultz îl invită la masa de seară, servesc o porție de carne de gâscă sărată cu varză, la masa lungă din sufragerie, împreună cu slujitoarea care se mișcă înainte și înapoi și îi servește. Îi povestește multe lucruri și ea ascultă. Ar vrea s-o întrebe despre Abelone și despre ce mai face, dar are simțământul că doamna ia ca pe ceva de la sine înțeles că are deja informații despre soarta ei, așa că din această cauză nu-și îngăduie să întrebe. Are un sentiment enervant că ceva nu e în regulă.

„Învățătorule Falck, vă aduceți aminte de excursia noastră la Dyrehaven?“

„Ca și cum ar fi fost ieri, doamnă Schultz.“

„Parcă atunci învățătorul și scumpa noastră Abelone s-au îndrăgostit unul de celălalt.“ Zâmbește melancolic. „Vorbeam des cu sora mea despre asta.“

„Sora dumneavoastră?“

„Prima doamnă Schultz. Sora mea a murit de febră acum cinci ani. Soțul ei, tipograful, a fost foarte amabil și s-a căsătorit cu mine și-am apucat doi ani buni înainte de-a mă părăsi.“

Falck își dă seama că stă cu gura deschisă.

„O“, izbucnește femeia din fața lui, „credeați că sunt doamna Schultz, cea de la început?“

„Da.“

„Nu vă mai amintiți deloc de mine, învățătorule? Sigur că semăn cu sora mea, dar ea era puțin mai înaltă ca mine. Și eu am fost în excursia aceea în Dyrehaven. Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri.“

Când se întoarce în Skvaldergården, se întâlnește cu Buntzen în ușă.

Gravorul îl cercetează cu privirea. „Ei, domnule Falck, se pare că v-ați distrat.“

„Mi-am cerut iertare pentru un vechi păcat și-am primit-o de la persoana greșită“, zice Falck. Urcă pe scara care duce în camera lui, se aruncă pe pat și adoarme.

Ziua următoare primește un bilet care îl miră puțin, cu un profesor Hendrik Støvring de pe strada Lille Kannikestræde ca expeditor. „Dragă învățătorule Falck, dacă aveți dispoziție și posibilitate, sunteți invitat prin prezenta la un prânz informal la mine și soția mea, vineri, pe 5, la orele 12. Amândoi așteptăm cu bucurie să vorbim cu domnul învățător și să auzim despre multele sale aventuri printre păgâni. Salutări, Hendrik Støvring, dr.phil. & soția.“

Scrisoarea e în chip vădit scrisă de o femeie și nu de profesor în persoană. Recunoaște scrisul de mână ușor, feminin, un ecou al numeroaselor scrisori și bilețele primite de la madam Kragstedt în colonie. În plus, hârtia miroase a lavandă. Aha, gândește el și își amintește că odată i-a dat lui Abelone un flacon cu parfum de lavandă. Așadar, ea trebuie să fie. Doamna profesor Støvring! Deci s-a refăcut după tot ce a fost între noi.

I se confesează lui Buntzen și-i arată invitația. „Hainele mele sunt vechi și ponosite“, spune el. „Nu poți dumneata, monsieur Buntzen, să-mi împrumuți un pardesiu sau să-mi zici de unde pot închiria niște piese vestimentare la un preț mic?“

Gravorul face un pas înapoi și-l cercetează. „Păi cred că avem cam aceeași înălțime și constituție“, zice el. „Haideți cu mine.“

Când Falck se plimbă prin oraș în dimineața zilei de vineri, e îmbrăcat în haine noi, curate și înmiresmate, sau haine care arată noi, din cap până-n picioare. Peruca a dat-o la casat acum mult timp, fiindcă era jerpelită și pe jumătate putrezită și, oricum, perucile și toate complicațiile legate de ele nu mai sunt la modă. Revoluția franceză în versiune daneză: Jos cu peruca! Și-a tăiat părul scurt și a lăsat un început de favoriți, o frizură

revoluționară, conform gravorului, care s-a distrat regizându-i schimbarea. „*Sehr alamodisch*, foarte modern, numai că acum trebuie să aveți grijă să nu dați de belele cu poliția, domnule Falck, că s-ar putea să fiți bănuit drept spion francez sau suedez.“ Jacheta albastră e scurtă și modernă, la fel de simplă pe cât e de elegantă. O lasă deschisă, după moda relaxată a timpului, ceea ce de fapt înseamnă doar să ajute butonii argintii strălucitori ai șlițului să-și capete și ei drepturile.

O ia prin Øster Kvarter, cea mai rea mahala a orașului, urmat de un nor de mireasmă intensă de parfum, se simte cu moralul sus și are grijă să nu fie stropit de trăsurile care nimeresc cu vreo roată prin șanț, sau de la gălețile cu gunoi care sunt golite pe fereastră. Își face loc printre prostituate și consilieri de stat, comandanți militari, ofițeri și țărani puțind a poșircă, sclavi negri eliberați și chiar și un urs legat în lanțuri, care se deplasează urmând un băț ascuțit mânuit de un schilod beat îmbrăcat în haine de carnaval. Se simte undeva deasupra, hainele îi dau o senzație de control, de putere, simte că e stăpânul propriei lui vieți. Prostituatele șoptesc după el din deschizăturile ușilor și el nu se poate abține să se simtă ridicol de mândru că ele îl găsesc demn de atenția și aprecierea lor. Se întreabă cum s-a lăsat trecerea anilor peste domnișoara Schultz, actualmente doamna Støvring. E o fată, o femeie sau o doamnă? Vrea să fie pupată pe obraz? Am curaj, ar trebui să fac asta? M-a invitat la ea ca să-mi arate cine a ajuns sau să se răzbune pe mine?

În piața Ulfeldts Plads se oprește la stâlpul infamiei și se șterge pe frunte cu batista lui Buntzen, studiază frumoasa monogramă, acum pătată de transpirație, și o bagă la loc în buzunar. Zărește doi boșimani care sunt expuși în piață, un bărbat și o femeie, îmbrăcați ca vai de ei. În schimbul unei sume frumușele te poți duce cu acest cuplu în șura din spatele lor ca să vezi, conform celor spuse de paznicul care plesnește dintr-un bici și vorbește un amestec ciudat de germană și italiană, „*delicatissime inklinaziones, eine naturwissenschaftliche ilustrazione in natura*!“. Falck încearcă să învie o formă

oarecare de compasiune creștină față de cei doi prăpădiți, dar e greu, fiindcă ei stau și râd cu gura până la urechi, se scarpină între picioare și sunt aparent foarte beți, la fel ca bărbatul cu biciul, și singurul lucru pe care e în stare să-l simtă e repulsia.

„Domnul meu, o să arzi în iad“, îl amenință el pe bărbat și primește un rânjet nervos și bolnav drept răspuns, și o mână întinsă.

„Da, *mein Herr*. Un ban, *mein Herr, di soldi, per gli poveri barbari, für die hungrigen Barbaren. Lieber Herr, signore. Prego*.“

Îi aruncă bărbatului o monedă de aramă.

Balcoanele închise și fațadele caselor de paiantă de pe strada Lille Kannikestræde se apleacă peste strada aflată în semiîntuneric, deși un vânt proaspăt de la răsărit a măturat cerul de nori. Găsește casa și e primit înăuntru. Doamna profesor Støvring îl întâmpină într-un salon care seamănă cu o cameră de așteptare, cu toate piesele de mobilier așezate la perete. Radiază de bucuria de a-l vedea, îi cuprinde ambele mâini și i le sărută.

„Morten Falck“, zice ea.

„Doamnă Støvring.“

„Doar n-o să fim așa formali, învățătorule!“

„Nu, bineînțeles că nu, Abelone.“

„Nu, nu Abelone. Nu mă recunoști, Morten Falck?“

Îl trece un junghi. Iar a încurcat două surori.

„Iartă-mă“, mormăie el. „Filippa?“

„Cathrine“, zice ea. „Te înțeleg foarte bine că ne confunzi. Au trecut foarte mulți ani.“

E sora cea mai mică. Ultima oară când a văzut-o era o fetiță de doisprezece ani cu niște brațe slăbănoage, ca niște chibrituri și cu ochi mari de căprioară. Acum a pus carne pe ea, pometii s-au împlinit și-i fac ochii migdalați și frumoși, liniile care coboară spre gât și peste umeri sunt rotunjite și moi, pielea arată sănătoasă și proaspătă. Are părul prins simplu, dar frumos, machiajul e foarte discret, aproape invizibil, rochia uni turcoaz, luminoasă și ușoară. O rochie de vară. Brațele sunt goale și rotunde, par puternice. Nu poartă nici o bijuterie.

Seamănă înspăimântător de mult cu imaginea lui Abelone, așa cum a păstrat-o el în amintire.

„Ce te mai uiți, Morten Falck“, zice ea râzând.

„Ești fermecătoare, doamnă Støvring. Cathrine.“

„Nu, *tu* ești fermecător, Morten Falck.“

„Meritele altcuiva, mi-e teamă.“ Își mângâie paltonul.

„Știi că toate trei eram puțin îndrăgostite de tine pe vremea aceea?“

„E adevărat, de mine?“

„Te-am tras la sorți, Morten Falck. Eu am câștigat, de fapt. Dar sigur că a fost doar un joc. Eram doar niște fete neștiutoare pe atunci.“

„Și sora ta?“ întreabă el precaut.

„Filippa s-a mutat la Helsingør“, zice ea, interpretând greșit întrebarea lui, poate intenționat. „E căsătorită și are copii. Îți poți închipui asta?“ Râde spumos.

„Nu“, zice el, „e greu.“ Are o idee foarte neclară despre sora mijlocie, o margaretă stând în iarba din parcul Kongens Have.

„Dar ție cum îți merge?“ Ea se apropie de el și se uită cu mare atenție la ochiul lui, îi pune mâna pe obraz.

„Aș, nu e nimic.“ Se dă un pas înapoi. „La celălalt ochi n-am nimic. Am o vedere bună.“

„Te-ai luat la bătaie cu băștinașii?“

„Nici vorbă. Băștinașii sunt oameni pașnici. Noi, europenii, avem multe de învățat de la ei.“

„Dar sunt păgâni.“

„Cu atât mai trist că noi, albii, suntem mai proști ca ei.“

Ea zâmbește. Preț de câteva secunde nu se spune nimic. Pe urmă zice: „Ce egoistă și nesocotită sunt. Firește că vrei să o vezi pe Abelone.“ Pleacă cu el. „Trebuie să-l cunoști și pe soțul meu. Hendrik“, spune ea când intră în salonul de servit masa, „iată-l pe domnul Falck, despre care ți-am spus.“

De la o fereastră se întoarce spre ei un bărbat bondoc cu păr negru și cârlionțat, cu buze umede și țuguiate și obraji grei strânși între niște vârfuri de guler înalte și apretate. Face câțiva pași rezervați spre ei și salută țeapăn, cu voce pițigăiată. Scoate

un scaun pentru soție, se așază la masă. Se deschide o ușă dublă și sunt aduse supiere și castroane aburind. O femeie mai în vârstă li se alătură, dă din cap în semn de salut, își ține rochia amplă care pare să cântărească la fel de mult ca trupul pe care-l acoperă și încep să mănânce.

Falck se holbează la femeie.

Cathrine vorbește cu ea foarte tare. „Abelone, nu-i zici bună ziua preotului nostru?“

Femeia își ridică privirea din farfurie. Îi întâlnește privirea lui Falck, fără nici un semn că l-ar recunoaște.

„E învățătorul Falck“, strigă Cathrine de la locul ei. „Vechiul tău prieten, teologul, care stătea cu chirie într-una din camerele tatei. A venit să te viziteze.“

„Bună ziua“, zice femeia în vârstă. „O onoare pentru mine.“

Falck încuviințează din cap rigid. Nu se poate abține să se holbeze. Ea e, acum vede. Chipul îmbătrânit a făcut deja să pălească amintirea chipului tinerei Abelone. Moare chiar sub ochii lui.

„Cumnata mea e bolnavă“, explică profesorul Støvring cu voce joasă. „O apoplexie, un atac de apoplexie din care a supraviețuit cu chiu cu vai. Avem noroc s-o avem pe scumpa noastră Abelone alături de noi, nu-i așa, Cathrine?“ Pune o mână pe brațul soției.

„Nu-l recunoști pe domnul Falck?“ strigă sora.

„O onoare pentru mine“, repetă Abelone. Sună ca o pasăre mecanică care deschide ciocul și măcăne.

„Are tot felul de dureri“, se plânge Cathrine, „trebuie să țină minte să-și ia picăturile, altfel devine foarte neliniștită și se poate rătăci prin oraș. Dar altminteri e complet refăcută.“

Falck recunoaște apatia catatonică pe care o cauzează opiumul, chipul inexpresiv, privirea absentă, mișcările care par dirijate de un păpușar. Duce lingura la gură și soarbe supa, mai ia supă în lingură și soarbe.

Vorbesc puțin despre întâmplările din Franța. Falck nu e foarte la curent cu ce s-a întâmplat, iar profesorul nu prea vrea să-și dea cu părerea. „Cabinetul și toată administrația, toată

țara, sunt îmbibate de paranoia și frica de revoluție“, zice el. „Cenzura se uită peste umărul tuturor celor care scriu. Orice părere am avea asupra chestiunii, e înțelept să o păstrăm pentru noi. Iar dumneavoastră, domnule învățător, n-aveți voie sub nici o formă să mergeți îmbrăcat așa după lăsarea întunericului“, adaugă el. „Riscați să fiți arestat pentru spionaj!“

Explică faptul că a împrumutat hainele de la un prieten și că imediat ce ajunge acasă o să se îmbrace cu zdrențele lui vechi. Îl întreabă precaut pe profesor dacă acesta consideră că există riscul ca revoluția să se răspândească și în Nord.

„Hendrik consideră că aici, în Danemarca, n-o să se meargă niciodată atât de departe“, zice Cathrine. „El crede că danezii nu sunt făcuți pentru revoluție. Nu-i așa, dragul meu?“

Se aduce o friptură aburindă. Carnea este împărțită pe farfurii. Tacâmurile râcâie porțelanul, se aud înghițituri și sorbituri reținute.

Pe urmă, profesorul Støvring spune: „Danezii au mult prea mult umor ca să-și taie capul unul altuia“, Tonalitatea lui tristă îl face pe Falck să fie nesigur dacă profesorul consideră asta bine sau rău.

Pun jos tacâmurile și așteaptă politicos în timp ce Abelone, în capul mesei, se apasă pe față cu o batistă mare de mătase și scoate câteva sunete aproape sufocate. Îi tremură umerii.

Profesorul aruncă o privire resemnată spre ea și oftează. „Dă-i surorii tale un pahar cu apă“, zice el.

Cathrine îi umple un pahar și ea îl bea. Falck vede cum îi tremură maxilarul. Pe urmă continuă să mănânce.

Profesorul îi mormăie ceva soției în limba germană, pe un ton dojenitor. Falck nu aude ce zice.

Sunt strânse farfuriile, încep cu peștele, un crap întreg fript. Cathrine îi zâmbește din partea cealaltă a mesei, dau noroc, încearcă și el să-i zâmbească.

„Viața nu e mereu foarte ușoară“, zice profesorul.

Falck îi aruncă o privire scurtă, nesigur că lui i s-a adresat. „Nu“, zice el. „Vorbe adevărate, profesore.“

„Sunt vremuri nesigure“, zice Støvring. „E imposibil să știm ce se va întâmpla. Te sfătuiesc, învățătorule, să te întorci în Groenlanda cât mai curând posibil. Pare a fi cel mai sigur loc pentru un european, în prezent.“

„Chiar asta îmi și doresc“, spune Falck.

La desert, încordarea s-a mai risipit. Profesorul se uită la el și începe să-i pună tot felul de întrebări despre Groenlanda și aventurile lui. Încearcă să vină cu niște răspunsuri care să însemne ceva pentru profesor. Ai zice că Støvring a pregătit o listă cu întrebări pe care acum le urmează punct cu punct. După zece întrebări și răspunsuri se șterge la gură și se ridică de la masă.

„Acum vă rog să mă scuzați, domnule Falck. Ziua mea nu s-a terminat nici pe departe. Am un curs la ora două și mai târziu mă văd cu prim-secretarul regelui.“ Se uită la soție. „E posibil să întârzii, draga mea. A fost foarte interesant să vă cunosc, învățătorule Falck. Poate ne mai vedem.“ Brusc pare foarte vioi.

Falck se ridică și ia mâna întinsă. „Asemenea, prea stimate domnule profesor.“

„Trebuie să veniți în mod absolut și altă dată“, zice Støvring aproape cordial. „Să ne mai povestiți și despre alte aventuri de-ale dumneavoastră. Sunt extrem de interesante.“

O sărută pe soție pe obraz, face cei cinci pași spre ușă, se întoarce și face o plecăciune rigidă, pe urmă dispare. Abelone se ridică în picioare ca la comandă, bagă scaunul sub masă, mormăie ceva și se retrage.

„Nu uita să-ți iei picăturile“, îi zice Cathrine. „Ai văzut cum te simți dacă uiți să-ți iei medicamentele. O să trec pe la tine prin cameră diseară, scumpa mea.“

„E foarte trist“, spune Cathrine după ce au rămas singuri. „Dar trăiește, și asta e cel mai important.“

Imaginea domnișoarei Schultz, mergând grăbit înaintea lui pe o pajiște, se șterge. Cum o doboară și se așază peste ea și ea se zvârcolește râzând și ridicându-și rochia peste cap. Păcatul acela i-a atras boala, precum și ceea ce-au făcut în camera de deasupra tipografiei? N-o să primească niciodată răspuns la

asta. Simte nevoia să ceară iertare cuiva, posibil lui Cathrine, dar știe că ar fi nepotrivit.

†

Când se duce acasă aude clopotele de alarmă sunând. Câțiva pompieri trec alergând pe lângă el. Se interesează, dar nimeni nu știe unde a luat foc. În piața Amager vede mult fum negru ieșind din spatele bisericii din Holmen și se duce pe platoul de la palat să se uite la stingerea incendiului. Se liniștește când aude că focul s-a aprins pe insula Holmen, posibil într-unul din depozitele mari, la o distanță confortabilă de clădirile cu locuințe. Cei care stau acolo cu el vor să știe dacă noua mașina a iadului, adică mașina cu aburi, e cea care a declanșat incendiul.

Vremea e frumoasă, orașul strălucește în lumina soarelui. Oamenii se plimbă la braț, căruțe trase de cai trec bubuind pe străzi, precupețele de pește își vând marfa, negustorii de fructe își împing cărucioarele, iar hoardele de soldați șomeri ai orașului își pierd vremea fără să facă nimic, mulți dintre ei beți morți.

Falck o ia pe jos spre Christianshavn pe podul Knippelsbro, ca să revadă piațeta din fața pușcăriei, acolo unde maestrul Eckenberg își făcea veacul pe vremea lui. Când se întoarce pe platoul de la palat, iese fum negru și gros de deasupra acoperișului de la clădirea amiralității și soldații și marinarii se agită o grămadă la intrarea spre Holmen. Acum sunt mulți oameni pe platoul din fața palatului și se uită la incendiu. Se spune că magazia de huilă arde și face fumul negru, se simte asta din duhoarea sufocantă. Aude comentarii aprinse că șeful pompierilor e la țară și că nu-i chip să dea de el, și că amiralitatea din Holmen refuză să-i lase pe pompierii voluntari să intre, vor ca oamenii lor să stingă singuri focul. Tipic pentru înalții domni! Tonul e exuberant de sarcastic, aproape vesel. Cheresteaua de vapoare și cărbunii ard, nimic de care să se îngrijoreze un cetățean obișnuit din Copenhaga. Dar e și mai

rău când acoperișul magaziei principale se prăbușește și focul e ațâțat de aer!

Sosesc curieri cu trăsuri de la reședința de vară din Frederiksberg, unde se pare că au început să-și facă griji la vederea fumului negru de deasupra acoperișurilor din oraș. Dar după-amiaza târziu, focul se domolește și, cu un sentiment de dezamăgire și buimăceală, Falck pornește de la premiza că au reușit să stingă focul. Mulțimea se risipește, oamenii au ieșit să se plimbe la o oră la care altminteri nu s-ar fi plimbat niciodată. Vimmelskaftet și Amagertorv fierb de oameni care, la fel ca și el, se simt strămutați din ritmul lor cotidian și speră că se va întâmpla ceva.

O intuiție vagă, sau poate șuvoiul torențial de oameni în uniformă care aleargă în direcția Holmen, îl face să se întoarcă pe platoul de la palat. Vede că înaintarea fumului nu a încetinit, din contră, fumul s-a extins, dar are o culoare mai deschisă decât înainte și de aceea a fost și este aproape invizibil la soare. Aproape toate ferestrele și trapele din acoperișurile clădirii amiralității sunt deschise, se aruncă afară cordaje și vele, care sunt duse la bărcile ancorate la chei. Hârtii flutură afară pe ferestre, documentele flotei, se încearcă salvarea lor, dar vântul le ia vârtej pe sus, iar arșița le face să se aprindă singure și să ardă în zbor, dansează prin aer ca niște fluturi în flăcări și sunt luate de vântul de răsărit și duse pe deasupra orașului. Din casa maestrului de trăsuri de lux se scoate mobila pe fereastră, pe frânghii, și este transportată peste canal cu șalupele. Falck vede matrozi și soldați formând un lanț și dând din mână în mână găleți din piele cu apă în ele și pe alții încercând să facă un extinctor vechi să funcționeze, aparent fără succes. Acum vede pentru prima oară flăcări. A ars o statuie de lemn cu Neptun, într-unul din pavilioanele magaziei principale. Două minute mai târziu, majoritatea lucrurilor din magazie sunt în flăcări, iar echipajul de la sol se retrage repede. Falck aude un bubuit surd, dar neliniștitor, și simte o agitație sălbatică și fericită când își dă seama că incendiul a scăpat de sub orice control. Observă cum o agitație asemenea celei ce-l cuprinde pe el se răspândește

în masa de oameni din jur: râs, plâns, blesteme. Dacă arde tot orașul!

O diligență vine bălăngănindu-se la Gammel Strand, întoarce și oprește în fața bisericii, unde sunt stivuite cordajul și velele salvate, într-un morman colosal, haotic. Patru lachei sar afară, se deschide ușa, un murmur de încântare se propagă prin mulțime, urmat de un strigăt de urale când o siluetă zveltă, îmbrăcată în uniformă, iese din trăsură. Falck îl recunoaște pe monarhul Danemarcei, prințul moștenitor la tron, Frederik, și simte aceeași fascinație înflăcărată pe care o exprimă și ceilalți privitori. Participă și el la urale.

Prințul moștenitor ezită, evident nesigur de cum ar trebui să înceapă, cu incendiul pe de o parte sau cu supușii care-l ovaționează, pe de altă parte. După aceea vine un bărbat alergând, se oprește, face onorurile. Prințul se duce cu el, dispar în spatele bisericii. Bubuitul focului devine tot mai puternic, Falck aude trosnitul puternic și inconfundabil de lemn care arde, și când face ochii mici vede ploaia de scântei. Peste tot în jurul lui, oamenii vorbesc despre vânt. E rece și bate dinspre sud-vest. Există riscul ca focul să se împrăștie și să provoace explozii!

Când prințul își face din nou apariția, acum agale, un răpăit de ovații entuziaste se abate asupra lui, Falck urlă și el. Fără să se oprească, prințul moștenitor sare în trăsură care pornește la galop în jos spre canalul Holmen, în direcția Amalienborg.

„Și uite-așa, s-a dus vacanța de vară“, spune cineva.

„Da, acum ghiftuiții ăia de consilieri de stat trebuie să-și golească burdihanele și să facă și ei ceva“, zice un altul.

„Ha, acoliții ăia nemți mai bine lasă orașul să ardă decât să renunțe la budincile și pateurile lor.“

„Scumpul nostru prinț moștenitor știe cu siguranță ce trebuie făcut. Să avem încredere în el.“

Acum focul se propagă cu repeziciune pe insula Holmen. Se prăbușesc acoperișuri, se creează o suprapresiune în clădirile care scuipă afară ferestrele din tocurile lor și provoacă ploi de cioburi, e o fântână arteziană de scântei deasupra

acoperișurilor, casă după casă începe să ardă, ori din cauză că se aprind singure, ori din cauza ploii de scântei. Falck vede că e doar o chestiune de timp până ca străzile din jurul Skvaldergården să fie afectate și o ia grăbit pe podul Holmen și găsește strada plină de fum și pe locuitori ocupați cu scoaterea bunurilor în stradă. Își dă seama că mai multe case din apropiere ard, fără ca cineva să-și fi dat seama de asta, din cauza soarelui foarte strălucitor.

Locuitorii unde stă cu chirie sunt pe picior de plecare. În dreptul numărului 12 se află gravorul care-i dirijează pe cei care scot afară mobila și o încarcă într-o căruță. Vor să-i trimită mesaj judecătorului, care e la casa lui de la țară.

„Fii atent, să te grăbești“, zice Buntzen. „Ia-ți lucrurile și pune-te într-un loc la adăpost.“ Falck vede că și amicul lui a fost cuprins de euforia generală și dementă. Vorbește agitat cu vizitiul, un țăran din Amager, îl bate pe spate camaraderesc, îi imită dialectul și-i spune să se grăbească spre locul stabilit, după care să se întoarcă. Bărbatul cere să fie plătit pe loc, iar Buntzen scoate un săculeț de piele și i-l aruncă. Monedele sunt studiate una după alta. După care țăranul se urcă și dă bice mârțoagelor.

Buntzen, care pe lângă afacerea cu gravurile mai e și intermediar de știri la ziarul *Kjøbenhavnske Danske Post-Tidender*, este bine informat asupra a ceea ce se întâmplă, are băieți care lucrează pentru el și care vin tot timpul cu rapoarte despre evoluția evenimentelor. „În Holmen focul e sub control și limitat la magazia principală“, zice el, „un efort impresionant, trebuie spus, al unei cete de soldați beți. Dar focul s-a extins, catastrofa e o realitate, iar vântul înrăutățește totul. Prințul a convocat cabinetul ca să decidă în ce direcție să sufle vântul ca să alunge focul.“ Râde foarte însuflețit și se uită la Falck cu un zâmbet radiant. „Va ieși rău, învățătorule.“

„Dar pompierii“, zice Falck. „Aici în oraș ar trebui să li se dea voie să-și facă treaba, nu?“

„Nu rămâne decât să sperăm la ce e mai bine“; zice Buntzen. „Dar orașul e uscat ca iasca, nu e nevoie de prea mult.“ Adaugă

luându-l pe Falck cu prietenie de după umeri: „Să ne încredem în Domnul!“.

Își dă seama că trebuie să-și ia lucrurile. Nu se vede fum, dar cu toate astea îl ustură ochii. Când intră în camera mică, aude strigăte de mai sus, urmate de pași care aleargă cu ecou pe scări. Scoate capul să vadă ce se întâmplă.

„S-a aprins focul“, zice un bărbat care coboară pe scări cu o pereche de cizme în mână și cu clapele pantalonilor atârnând. „Grăbește-te, omule! Arde acoperișul.“

Lasă lada acolo, găsește sacul, îl umple în mare grabă cu ce-i pică în mână, îl ridică pe umăr și iese cu el în stradă. Casele din Skvaldergården și-au scuipat afară toți locatarii. Stau cu capul aplecat pe spate și se uită în sus. Acum nu e greu să vezi flăcările. Se aude un bubuit adânc și nervos, se apropie, parcă tot orașul tremură din temelii.

Se uită în jur după monsieur Buntzen, dar nu-l vede. Aleargă spre Gammel Strand și e să fie călcat de o trăsură, a cărei platformă pentru bagaje e ticsită la refuz cu teancuri de hârtii și câteva animale împăiate. Tot orașul e afară pe străzi. Se cară scaune, valize, cutii pentru pălării, manechine îmbrăcate în rochii, busturi, pisici, pendule, castroane de porțelan, se țipă la birjele care trec zăngănind, fără să observe nimic. Se întoarce la numărul 12 și îl vede pe Buntzen ieșind în stradă.

„Domnule Falck, ați vrea să-mi faceți un mare serviciu?“

„Bineînțeles, monsieur Buntzen.“

„Luați pictura asta și păziți-o bine.“ Arată cu degetul la un portret în mărime naturală, sprijinit de perete. „Permiteți-mi să vă prezint: ducele de Augustenborg.“

„Unde să-l duc?“

„Păi, de unde să știu eu, undeva unde nu arde. Pe platoul de la palat, acolo cred că e sigur, palatul deja a ars. O să vă caut eu mai pe seară și-atunci o să vă eliberez de povara tabloului.“

Falck cercetează pictura. Înfățișează un bărbat îmbrăcat în uniformă de gală, care se uită la privitor cu o expresie plină de dispreț autoritar. Stă cu o mână pe teaca sabiei, în cealaltă ține o biblie.

„Pictura aparține chiar Măriei Sale“, explică Buntzen. „M-a plătit deja cu o sumă considerabilă ca să-l gravez în cupru. N-aș vrea să se distrugă.“

„Dar căruța? Nu e mai bună?“

„Căruța nu se mai întoarce. Am reușit să trimit de-aici obiectele cele mai de valoare. Din păcate, de portretul ăsta am uitat. Poate că de fapt îmi doresc să se piardă.“ Gravorul râde cu râsul său însuflețit.

„O să am grijă de el“, promite Falck.

„Bun. Acum plecați. Domnul să vă aibă-n pază. Ne vedem mai târziu.“

Fumul coboară din acoperișuri, greu și sufocant, mână în direcția canalului. Strada e plină de stive de mobilă și bunuri care așteaptă să fie transportate într-un loc sigur, iar Falck nu se poate opri să se gândească la infernul de mese de lucru, canapele, comode, clavecine, plăpumi și cearșafuri arzând, pe care strada le va transforma în decursul serii, dacă nu vor fi duse de aici. Locatarii continuă să scoată obiecte din clădiri, deși devine tot mai limpede că nu are rost. Stăpânii caselor se plimbă înainte și înapoi și vorbesc între ei, fumând din pipele lor lungi. Femeile strigă după copii, care aleargă cu bețe lungi după cercuri de butoaie care țopăie și sar peste pavaj. De fiecare dată când capacul e gata să se oprească, ei îl lovesc cu bețele și el o ia la fugă mai departe. Nu se iscă nici disperare, nici plânsete, doar această febră ciudat de agitată și de vivace, pe care și Falck o simte.

Ridică sacul de curea și-l atârnă peste umăr. Pe urmă îl ia pe ducele de Augustenborg și-l cară în direcția Gammel Strand. Aici înghesuiala e mult mai mare decât acum o oră. Un fluviu de oameni uluiți, care au trebuit să realizeze că tocmai au rămas pe drumuri, se îndreaptă spre podul Holmen, ca să se pună la adăpost pe platoul din fața palatului. Falck îl sprijină pe conte de peretele din stânga sa, dar e îmbrâncit tot timpul și dat jos de pe trotuar de oamenii care se târăsc pe cealaltă parte a ramei tabloului care-l împiedică să vadă și, cu cât se află mai departe de case, cu atât mai mare e riscul de a fi tras sub roțile

bătute în fier ale vreunei căruțe cu cai care trece duduind. O birjă se îndreaptă spre puhoiul de oameni. Lumea strigă la vizitiu, apucă de căpăstru caii, în încercarea de a-i opri, însă pe puțin doi bărbați sunt trași sub roți. Falck nu vede ce se întâmplă cu ei. Birja a fost oprită, caii se ridică pe picioarele de dinapoi, nechează și dau sălbatic din copite, spumegă. Masa de oameni din jurul vehiculului dă să se suie pe capră, îl atacă pe vizitiu care dă cu biciul în stânga și-n dreapta, fără nici un folos însă. Plebea îl face una cu pavajul de piatră. Dispare din fața ochilor. Falck îl aude țipând, pe urmă țipetele încetează. Caii se ridică iar pe picioarele dinapoi, doi câte doi, înspăimântați de moarte, trăsura se răstoarnă și e cărată de acolo. E cineva în ea. Persoana respectivă strigă de ți se rupe inima. E scoasă afară, e o femeie. Falck o recunoaște pe Abelone Schultz. Are rochia sfâșiată, părul desfăcut, seamănă cu cineva de la casa de nebuni, oamenii arată cu degetul și râd de crinolina dezvelită, de jupele murdare și de fața ei transfigurată. Falck ar vrea să-i vină în ajutor, dar nu ajunge nicăieri câtă vreme trebuie să-l care pe duce. Apoi o vede cum, neajutorată, dispare de acolo în fluviul de oameni. Nu pot să fac nimic, gândește el. Se așază pe vine în spatele ramei tabloului, privește din spatele ducelui și o vede pe Abelone dând din brațe și țipând. În stânga e o diligență cu gărzi înarmate care stau în picioare în partea din spate. Ușa se deschide cu un pocnet, cineva strigă „Domnișoară Schultz!“. Ea se duce acolo împleticindu-se, i se întinde o mână și e trasă în vehicul. Oamenii aplaudă, alții huiduiesc și strigă înjurături grobiene când trăsura dispare. Mișcat, dar și ușurat, Falck își continuă plimbarea anevoioasă pe lângă pereți, în direcția podul Holmen, cu ducele după el.

Fumul e sufocant în Gammel Strand. Deasupra lui, acoperișurile caselor sunt în flăcări și îi e frică să nu-i cadă grinzi sau țigle în cap. Dar își păstrează calmul, înaintează cu greu de-a lungul zidului, pas cu pas, când înghesuiala e prea mare stă liniștit și așteaptă. Ajunge în sfârșit la pod. Vede că biserica e neatinsă, în ciuda faptului că fațada amiralității e cuprinsă cu totul de foc și înconjurată de flăcări. Până și malul

cheiului spre canalul Holmen a ars până la apă. E clar că vântul duce focul și scânteile de la biserică până spre oraș și deasupra orașului. Soldații și matrozii formează în continuare lanțuri în care se dau din mână în mână găleți, de pereții bisericii sunt sprijinite scări lungi, lanțul dă din mână în mână găleți din piele pline cu apă din canal, le dau mai departe celor suiți pe scări, care le varsă peste acoperișul bisericii, după care aruncă în jos gălețile. Unii țipă furioși la ei că mai bine s-ar apuca de casele oamenilor, iar Domnul să aibă grijă singur de sălașul Său, dar alții, mai bisericoși, îi acoperă pe ceilalți cu țipetele lor, îi atacă cu bâte sau cu pumnii goi. Falck vede câteva precupețe de pește fugărind un bărbat spre canal, stau și țipă la el pline de dispreț, în timp ce acesta e pe cale să se înece, pe urmă trece o barcă și-l ridică din apă.

Falck îl saltă pe duce pe cap și se amestecă în masa de oameni care trec podul. Evită cu chiu, cu vai să se ciocnească de doi bărbați care duc între ei o oală cu supă aburind. Mulți cară cu greu alimente care par a fi cel mai înțelept de salvat din flăcări. O femeie cară în șorț o gâscă friptă, un brutar are o pungă cu covrigi proaspeți pe care îi oferă la suprapreț. Oamenii râd de el, îl amenință că-i iau covrigii și-i aruncă în canal și că-l trimit și pe el pe același drum, dacă nu arată puțin spirit civic. În mijlocul podului vede un proxenet, ușor de recunoscut după hainele foarte elegante, care mână o ceată de femei fardate grotesc, unele dintre ele cărând mobilă, altele legături mari de cearșafuri și una, un castron de punci care se varsă puțin pe de lături. Bărbatul, care trebuie să aibă în jur de cincizeci de ani, pare mulțumit, merge cu un pahar de punci aburind în mână, își ridică tricornul și salută în stânga și-n dreapta. Pretutindeni în jurul lui, oamenii râd grosolan și fac comentarii disprețuitoare. Îl numesc *profesor*. Preastimate Profesor, acum vă țineți prelegerile în natura liberă a Domnului? Ați scos vitele la iarbă verde, Profesore? „Profesorul“ zâmbește și încuviințează din cap.

Falck ajunge la platoul din fața palatului, unde masa de oameni a dărâmat gardul de scânduri care împrejmuia ruinele

și a intrat chiar pe terenul viran pârjolit de foc. Aici e mai mult aer. Falck respiră mai ușor. Oamenii s-au adunat în grupuri. Stau pe jos, pe porțiunea pe care nu mai e piatră de pavaj de mult, mănâncă și beau. Se cântă muzică. Se deschid tarabe de coloniale. Încet, se conturează o atmosferă festivă de talcioc. Pe terenul pârjolit de foc, acolo unde s-a aflat palatul, există deja o tabără de corturi. Din bucătăriile de campanie se ridică fum de prăjeală, oamenii se ajută între ei să se cațere prin deschizăturile căscate de ferestre din zidurile palatului. Oamenii s-au retras aici pe platou, de parcă viața cotidiană ar continua sau un nou cotidian e pe cale să se contureze. Femeile stau și cos, băieții aleargă tot după capacele lor de butoaie, fetele joacă leapșa, șotron sau sar coarda. Nu se zăresc prea mulți bărbați. Probabil că participă la munca de stingere a focului. Falck e cuprins de agitație. Și-ar dori să-și arate și el bunul spirit de cetățean, să pornească să-și salveze orașul. Dar ducele de Augustenborg îl bate autoritar pe umăr și-i amintește de prezența lui. Regretă că și-a luat responsabilitatea asta cu tabloul și e înciudat pe idiotul de duce care stă acolo, indiferent în fața incendiului, și strălucește cu crucile și șnururile și stelele lui și își ține insignele, Biblia și sabia, toate astea i se pare acum cu totul inacceptabile, o imagine a nebuniei nobilimii germane. Îl bate gândul să-l lase pe duce, să-l poftească să se ducă într-un loc anume. Dar i-a promis lui Buntzen să-l păzească și atunci așa o să facă. Înălțimea Sa stă sprijinit de un stâlp de felinar, Falck și-a aruncat valiza pe pavaj și acum stă și se uită spre Gammel Strand, unde masa de oameni înaintează cu viteza melcului.

Amiralitatea arde în continuare și pe lângă ea, pe puțin o treime din străzile care dau spre Holmen. Casa albă și frumoasă în care a locuit cu Buntzen e în flăcări, speră că toată lumea a reușit să se salveze. Se gândește la cele două saloane cu gravurile acelea dezagreabile cu motive de tortură. Și la cei doi băștinași, cu privirea lor moartă. Se întreabă dacă le-a salvat cineva. Mai jos pe stradă, spre piața Kongens Nytorv, deosebește două siluete sus pe acoperișuri, pe care tocmai le acoperă cu

vele care sunt umezite de jos cu stingătoare de incendiu. Pare a fi o acțiune eficientă contra incendiului și se miră că nu s-a folosit această metodă înainte ca focul să se propage în centrul orașului. În mod evident, e un haos total.

Un bărbat se bagă în vorbă cu el. „Domnul meu, ăsta nu e ducele de Augustenborg?“

„Ba da, el e“, răspunde Falck fără să vadă cine i s-a adresat.

„O, vechiul meu prieten“, zice bărbatul și se apropie de tablou. „Promiteți-mi să aveți mare grijă de acest portret. E un bărbat nobil, un prieten credincios.“

Falck înlemnește când se întoarce și vede cine e. Prințul în persoană, pe jos, urmat îndeaproape de puternica lui gardă de corp formată din cinci bărbați.

Chipul prințului se luminează, face un pas în față. „Sunteți asesorul Biering.“

„Nu, Înălțimea Voastră. Numele meu este Falck. Învățătorul Falck.“

„Pot face ceva pentru dumneavoastră, stimate domnule asesor?“ Prințul moștenitor se așază foarte aproape de el, e un bărbat înalt și grațios, care, la fel ca toți ceilalți, e disperat din cauza incendiului și arată de parcă i-ar putea veni orice idee. Falck face un pas înapoi, prințul moștenitor ezită și se uită întrebător la el, cu ochii lui apoși. Poate că e la fel de nebun ca tatăl său, gândește el.

Falck bâlbâie ceva fără să aibă habar ce încearcă să spună. Pe urmă zice: „Ce pot face *eu* pentru *dumneavoastră*, Înălțimea Voastră?“

„Fii curajos, domnule asesor“, zice prințul moștenitor bătându-l ușor pe braț și spunând încă ceva care se înecă în gălăgia de la clădirile care se prăbușesc, nechezaturile de cai și țipete de oameni.

Falck face o reverență pe cât de adâncă poate, pe urmă prințul moștenitor se întoarce și pornește în direcția pieței Amager.

Falck stă și se gândește îndelung dacă a părut cuviincios în fața Înălțimii Sale Regale, dacă ar fi trebuit să mai spună ceva și

să fie mai binevoitor. Poate că ar fi trebuit să se folosească de ocazie să se facă remarcat în mod pozitiv, fapt care i-ar fi îmbunătățit poziția la Colegiul Misiunii. Dar acum e prea târziu.

În fine vin pompierii. Se bagă țevi în canal, se lucrează la pompe. Jeturile de apă care ajung până la jumătatea înălțimii fațadelor nu par convingătoare.

Dar se pare că focul nu s-a mai extins. Sunt afectate mai ales străzile care se află cel mai aproape de Holmen. Focul se mănâncă singur, aude pe cineva spunând. Nu, vântul a împrăștiat focul, e de părere altcineva. Falck ar avea chef să le spună cât de greșite și stupide sunt afirmațiile lor. Dar în orice caz se simte încurajat de atmosfera din jurul său. Nu mai vrea să vadă tot orașul arzând, gata, ajunge. Luni, peste trei zile, se va prezenta la Colegiul Misiunii ca să afle dacă e potrivit pentru reînnoirea contractului la misiunea din Groenlanda. Și trebuie să facă o înțelegere cu Camera Regală de Comerț a Groenlandei referitor la datoria sa, ca să nu ajungă la pușcărie. Pentru prima oară de ani buni se gândește la cum să-și rezolve problemele. Prea multă vreme a lăsat lucrurile așa, de izbeliște. Teancul de hârtii al domnului Friedrich, rapoarte anuale, evaluările lui Kragstedt despre conduita lui ca misionar; probabil nu sunt foarte prielnice. Și rapoartele întocmite de el însuși, al căror conținut abia dacă și-l mai amintește, ceva despre tromboane și psalmi, sigur o grămadă despre Rousseau, un nume nu prea bun în Danemarca, pentru moment. Totul e acolo, gândește el foarte neliniștit, ei parcurg documentele și-mi evaluează caracterul chiar acum, în această clipă. Realizează că rezultatul poate fi la fel de aducător de nenorociri pentru renumele lui, ca incendiul pentru casele din cealaltă parte a canalului. Dar poate face ceva în privința asta, poate veni cu argumente, să facă referire la dușmănia cu Kragstedt, să respingă jurnalul și să acuze că e un fals.

E smuls din gândurile sale. În jurul lui s-au adunat oameni și arată cu degetul. Vede fum ridicându-se din Biserica Nikolaj, dar nu poate aprecia dacă fumul iese din biserică sau din clădirile învecinate. Biserica nu e în pericol, spune cineva. A

trecut cu bine de incendiul din 1728 și o să treacă cu bine și de ziua de azi, când avem extinctoare mai bune și mai multe.

E de parcă ordinea lucrurilor în sine a declanșat ce se întâmplă acum, ca un răspuns sarcastic la gândurile bărbatului. Falck vede o flacără dansând în jurul fleșei, aproape imposibil de observat în lumina orbitoare a soarelui de după-amiază, dar nu e nici un dubiu că biserica arde. E biserica poporului, biserica locuitorilor din Copenhaga, nu a marinarilor, ca Biserica Holmen, care a scăpat de incendiu. E o biserică pe care oamenii o folosesc, e a doua lor casă, un loc de refugiu pentru respect și speranță, în mijlocul sărăciei de pe străzile din jurul ei. Acum arde. Pentru prima dată observă frică la oamenii din jurul său.

Doamne, ai milă. Nu Sfântul Nicolae!

Flăcările de la ferestrele din turn pâlpâie nevăzute dar nimicitoare, pe urmă trec pe acoperișul bisericii și se cațără în sus pe fleșa înaltă. Mai întâi iese puțin fum negru, pe urmă fleșa e cuprinsă de flăcări. Oamenii stau strâns lipiți unul de altul și se zgâiesc într-o disperare mută la vechea biserică gotică unde mulți dintre spectatori au fost botezați, confirmați și cununați. Unii încearcă să-i strige pe pompieri, care sunt ocupați până peste cap cu casele din Gammel Strand, ca să încerce ei să le salveze biserica. Și acum un extinctor e în drum spre biserică. Sunt întinse alte furtunuri de apă, bărbații încep să pompeze, se creează lanțuri umane, iar bărbații care încă nu se află pe platoul din fața palatului vin alergând și se alătură lor, printre care și Falck. Ducele să se mai descurce și singur, împreună cu sacul cu lucrurile lui.

Foarte curând e clar că biserica nu poate fi salvată. Fleșa e mult prea înaltă ca extinctoarele să ajungă până acolo, și în plus, scările din interiorul turnului sunt blocate de foc. Falck se alătură unui lanț uman, e îndrumat la intrarea pe strada Vingåsstræde și primește de la bărbatul de lângă el găleți din piele pe care le dă mai departe următorului bărbat. Nu știe la ce e folosită apa la capătul lanțului, dacă doar e aruncată pe zidul bisericii sau dacă e vreun extinctor acolo. Dar e criză de găleți,

trece mult timp între fiecare găleată, apa din canal nu ajunge la foc, iar bărbații sunt din ce în ce mai frustrați că stau acolo de pomană. „Am putea la fel de bine să ne pișăm pe foc“, zice unul dintre ei. E îngrozitor, căci e apă din belșug la doar câțiva pași de locul unde se află ei. Dar nu există pompe sau lanțuri umane care s-o scoată îndeajuns de iute.

Se aude un bubuit surd de bârne care se prăbușesc, iar ploaia de scântei îl alungă pe Falck până în piața Amager, alături de alți bărbați, iar de acolo văd fleșa Bisericii Nikolaj răsturnându-se. Îi aud pe privitori țipând din partea cealaltă, de pe platoul palatului. Doamne Iisuse! Falck se holbează la fleșă. Aceasta se clatină, alunecă puțin, se înclină de parcă ar saluta mulțimea care stă și se uită, plutește în aer, cade încet și aterizează pe acoperișurile caselor de pe Store Kirkestræde. Scânteile împroașcă cerul când fleșa roșu incandescent, împreună cu conținutul său de planșee de grinzi de lemn și scări, toate aprinse, lovesc acoperișurile caselor și cad ca o ploaie peste un loc întins, ca un joc apocaliptic de artificii reflectat de apa din canalul palatului. Jgheaburile acoperișurilor, de lemn în marea lor majoritate, prind scânteile și iau foc, focul se întinde spre acoperiș, spre scheletele de lemn, spre pervazurile ferestrelor, pătrunde în jos pe scări, de la etaj la etaj, șubrezește casele până când acestea se dărâmă sub propria lor greutate. Toată zona Øster Kvarter arde. Focul cucerește noi teritorii, transformă mahalalele în ruine și ajunge aproape tocmai până în piața Kongens Nytorv, dar se răzgândește sau e oprit de cetățenii care plimbă găletile și de cei care țin velele ude, încetează și pe strada Østergade, dar în schimb cotește cu un salt nestingherit spre stânga, adică spre vest, în timp ce vântul de la răsărit îl înghiontește în spate și-l face să sară de pe un acoperiș pe altul.

Un bărbat se plânge: „Acum ce să mai gândim despre Domnul nostru? Lasă să-I ardă propria casă, dar teatrul îl cruță!“.

Orașul e ca un mușuroi în care scobesc niște copii cu bețele. Străzile la care focul și fumul n-au ajuns sunt blocate de trăsuri,

majoritatea în flăcări, legate la niște cai îngroziți, care n-o pot lua nici înainte, nici înapoi. Vede niște bărbați spintecând un cal cu topoare. Pe podul Knippelsbro, o hoardă de oameni se îndreaptă spre Christianshavn, peste tot sunt extinctoare părăsite, o parte din ele ard, trăsurile cu cai sunt răsturnate, cu butucii roților rupți sau cuprinși de foc, nimeni nu se mai gândește să stingă focul, toți se gândesc doar să se salveze. La intervale regulate se aud focuri de pușcă. Se zvonește că plebea a pus mâna pe arme și acum ia cu asalt castelul Amalienborg, că gărzile trag în stânga și-n dreapta cu sălbăticie, că depozitul de muniție a luat foc, și că suedezii sunt pe drum, ca să pună mâna pe oraș și să măcelărească populația.

Falck se întoarce pe platoul din fața palatului. Ducele e tot acolo la locul lui, e întâmpinat de privirea lui dezaprobatoare. Dar sacul cu lucrurile lui a dispărut. Bun. Acolo nu era nici măcar un lucru de care nu s-ar fi putut lipsi. Ia tabloul ca să iasă cu el din oraș, pe urmă îl pune iar jos. Se uită la el însuși. Umblă în continuare cu hainele elegante ale lui Buntzen, care acum sunt pline de funingine și murdare și ude leoarcă. Dar simte în continuare siguranța de sine a domnului distins, avându-le pe el. Ele îi dau un sentiment ciudat de loialitate față de duce. Tabloul trebuie salvat! Vântul suflă în continuare dinspre sud-est, cel mai sigur ar fi să treacă podul Knippelsbro și s-o ia spre Christianshavn. Dar dacă vântul se schimbă, riscă să fie prins acolo, laolaltă cu miile de loaze fără adăpost din mahalaua aflată în Øster Kvarter, care a fost făcut scrum. Pare mai sigur să se deplaseze de-a lungul graniței incendiului și în direcția vântului. Așa, poate găsește un drum spre Vesterport sau Nørreport, ca să iasă din oraș.

Merge de-a lungul Frederiksholms Kanal, unde echipajele vapoarelor ancorate acolo se grăbesc să dea jos catargele ca să pătrundă pe sub poduri și să iasă din oraș. Vântul șuieră prin ruinele palatului și smulge tabloul, oricum l-ar ține, tot simte că ar trebui să fie invers. Dar nu sunt foarte mulți oameni acolo, doar câteva trăsuri și niscaiva cai cărora li s-a dat drumul, galopează la întâmplare de colo-colo sau mestecă puțină iarbă

de la marginea drumului. Vede în canal cadavrul unui cal, doar spinarea care iese în afară și coama care plutește încet la suprafață, harnașamentul e tot pe el. În mai multe locuri, apa e acoperită aproape în întregime de hârtii, probabil documentele Amiralității. Falck se întreabă oare ce conțin și cât de mare este pierderea pricinuită de distrugerea lor cu foc și apă. E greu să-și închipuie că ele chiar au o valoare reală. Nu e nici un cadavru în apă, cu excepția calului, fapt care-l surprinde. Pe aici mergea el în vremea studenției și aduna cadavre pentru Academia chirurgicală de pe strada Norgesgade. Pe vremea aceea nu duceam niciodată lipsă de obiecte de studiu pentru scalpel. Se pare că incendiul a stimulat instinctul de supraviețuire al oamenilor, încât fac o pauză de la a muri prematur.

Ajunge pe Råhusstræde și face la stânga în dreptul primăriei, trece pe lângă căminul de copii și Misiunea Colegiului, unde zărește un bărbat în sutană de preot care se plimbă înainte și înapoi prin fața bisericii și aruncă neîncetat priviri neliniștite în susul și în josul străzii.

„Domnule Friedrich?“ întreabă Falck și-l pune jos pe duce.

Bărbatul se uită la el, cu gândurile în altă parte. „Spuneți-mi, când vine trăsura aia de fapt?“ întreabă el pe un ton indignat.

„Ce trăsură?“ întreabă Falck.

„Avem nevoie de trăsură imediat. Toată arhiva noastră, biblioteca, de neînlocuit, se pierde tot dacă focul ajunge până aici. E scandalos că nu mai vine trăsura, o iau drept rea voință și o să am grijă ca cei vinovați să primească ceea ce merită în scaunul de judecată. Dumneata cine ești?“ Se uită la Falck cu ochii bulbucați și-i studiază hainele cu atenție.

„Numele meu e Morten Falck, preot. Am făcut cunoștință. Sunt la dispoziția dumneavoastră, domnule Friedrich, dacă aveți nevoie de ajutorul meu.“

„Orașul arde din temelii, e voia Domnului“, zice domnul Friedrich. „Dispare totul, totul! Noi toți suntem condamnați. Asta e revoluția noastră, ne-a ajuns focul de pe străzile Parisului. Dar documentele trebuie și vor fi salvate,

documentele sunt istoria noastră, memoria noastră comună. Învățătorule, poți face dumneata rost de o trăsură?“

„O să încerc“, zice el. „Dacă vreți să supravegheați pictura asta care mi-a fost dată în grijă.“

Îl lasă acolo pe duce și aleargă spre piața Gammel. Se bucură să aibă iar mâinile libere. Îi e foame. Începe să se înșereze. În piață e liniște și pace și aproape pustiu, sunt lumini la ferestre, undeva cineva cântă la pian, apa din fântâna arteziană plescăie pe un ton adormitor. Tot felul de bărbați intră și ies pe ușa primăriei, de unde vine o lumină vagă de la două lămpi de la parter. Ceasul din turn e aproape unsprezece și jumătate. Cumpără de la o femeie câțiva covrigi cu mirodenii, pe care îi înfulecă pe nerăsuflate. Un pluton de soldați marșează în direcția Vimmelskaftet. Nu există nici o trăsură cu cai prin apropiere. Aude bubuitul incendiului, după sunet pare că s-ar apropia, dar în aer nu e aproape nici urmă de fum. Se simte în siguranță aici. Până la urmă focul o să se stingă, gândește el.

Se duce după soldați. În Vimmelskaftet traficul e mai intens, iar în piața Amager e din nou un haos sălbatic. Oamenii cară ce au putut să apuce fugind din case. O femeie cară o colivie, papagalul dinăuntru pare mort, sau în orice caz leșinat. O altă femeie își trage după ea copiii, o a treia stă în genunchi și se roagă, în timp ce băiețelul ei o lovește furios cu picioarele. Un burghez încearcă să-și vândă mobila care stă în stradă, claie peste grămadă. „Un șifonier“, zice el disperat și-l apucă pe Falck de umăr, vorbește incoerent, „uite, sertare mici și clapete, se apasă aici și voilà, un compartiment secret!“. Bărbatul izbucnește într-un râs strident. „Doar cinci riksdaleri.“ „Mulțumesc“, spune Falck, „dar refuz.“ „Patru riksdaleri!“ Se smulge din apucătura bărbatului. „O masă de toaletă!“ strigă bărbatul în urma lui, „un taburet brodat pentru picioare! Chiar e o ofertă bună! Veți regreta, domnul meu, țineți minte!“

Jgheaburile acoperișurilor de la pompoasele case de comerț de pe partea dreaptă ard, iar de la ferestre plouă cu bunuri. Acolo sunt multe trăsuri cu cai, unele dintre ele încărcate până la refuz, dar sunt supravegheate de soldați cu săbiile scoase, iar

caii se ridică pe picioarele de dinapoi și sunt de nestăpânit. Falck vede că majoritatea trăsurilor intră pe Naboløs, probabil în direcția Købmagergade și Nørreport. Vede că e tumult pe partea cuprinsă de flăcări a străzii, unde sunt câteva extinctoare care împroașcă fără rost apă pe fațadele caselor, ale căror măruntaie sunt mistuite de foc. Un grup de negustori și băcani pun stăpânire pe extinctoare și le duc pe cealaltă parte a străzii, unde încep să stropească cu apă pe fațadele propriilor lor reședințe și magazine, unde focul nu s-a instalat încă.

Falck îl zărește pe prințul moștenitor în mijlocul pieței. Un ofițer stă și vorbește calm cu el, arată cu sabia spre case. Prințul moștenitor dă din cap aprobator și zice ceva, gesticulează. Ofițerul dă onorul. O casă de pe Store Kirkestræde se cufundă în pietriș și așchii, fumul și praful vin vârtej. Prințul se pare că a văzut ceva pe pavajul de piatră, se apleacă și ridică. O monedă. O ține sus, bucuros ca un copil, o întoarce pe toate părțile. Moneda strălucește în lumina de la casele în flăcări. Pe urmă alege o femeie tânără cu doi copii după ea, se duce la ea și-i dă moneda. E îngrozită când îl vede, dar el dă din mână în semn că e în ordine, de parcă ar spune o, draga de tine, pentru puțin, și se întoarce la ofițer și reia discuția cu el. Peste tot, oamenii se calcă în picioare când văd cine e domnul înalt, îmbrăcat în uniformă, un nobil se apropie făcând o reverență, cu un zâmbet prefăcut pe buze. Dar prințul moștenitor nu-l vede. Se uită la un bărbat care a reușit în ultima clipă să se salveze de sub roțile unei trăsuri, se duce într-un suflet la el și-l ajută să se ridice în picioare. Are o expresie îngrijorată când i se adresează, îi scutură praful de pe palton. Gărzile de corp sunt pe loc repaus și se uită la el, schimbă priviri obosite. Confuza victimă a traficului asigură că n-a pățit nimic. Prințul dă mâna cu el. După care o ia calm la pas spre Østergade, cu ceva ce lui Falck i se pare a fi un zâmbet fericit.

Falck uită complet de ducele de Augustenborg și promisiunea făcută domnului Friedrich, respectiv gravorului, și se aruncă în munca de stingere a incendiului, sau mai curând în salvarea părții nordice a străzii Vimmelskaftet, care până

acum a rezistat. S-a dovedit a fi o bună strategie aceea de a stropi cu apă clădirile care nu ard încă și de a lăsa casele în flăcări în plata sorții. Falck apucă o găleată de piele și aleargă în jos spre canal, unde un matroz îi întinde o găleată plină în schimbul celei goale, și se grăbește înapoi spre Vimmelskaftet cu găleata care dă pe dinafară și o golește în rezervorul unui extinctor. După care aleargă înapoi cu găleata goală. Deși nu e nimic sistematic în asta, simte că e plin de sens să alerge înainte și înapoi, între piață și canal. Sute de bărbați și băieți mai mari participă împreună cu el la căratul apei, aleargă în stânga și-n dreapta, fiecare are propria lui idee despre ce-ar trebui făcut, dar merge mult prea lent, există prea puține găleți, iar pompele stau goale în cea mai mare parte a timpului. Pe urmă apar câteva căruțe cu grămezi înalte de găleți, mulțimea țipă „ura“, iar gălețile sunt luate îndată. Focul are succes pe partea sudică a Vimmelskaftet, vântul îl împinge pas cu pas, în timp ce partea nordică pare a fi la adăpost. Orele trec. E noapte târziu. Falck se află dincolo de epuizare, picioarele îl duc și face totul luat de val, ca într-un vis mult prea clar. În jurul lui orașul arde, el e în mijloc, o găleată din cinci litri o folosește ca s-o toarne peste el, pe urmă intră iar pe strada în flăcări. Butoaie cu apă proaspătă sunt rostogolite și așezate în picioare, se scot capacele și oamenii vin să-și stingă setea. Atmosfera s-a schimbat de la panică și derută în disciplină vivace, se observă că stingerea totuși funcționează. Dar focul face ravagii pe toată strada Læderstræde și înspre canal, luminează cerul și provoacă o ploaie de scântei care cade peste oameni și le găurește hainele. Peste tot mișună șobolani care au fugit din pivnițele cuprinse de flăcări sau inundate, se ridică pe picioarele din spate, stau și adulmecă și cântăresc situația, după care pleacă în grabă pe stradă, în direcția cimitirului. O ceată de femei nebune după jocurile de noroc iau cu asalt localul vânzătorului de lozuri și se aprovizionează cu toate lozurile care le cad în mână, altele fură cafea și rachiu. Câteva dintre hoațe sunt prinse și ciomăgite bine și aruncate în canal. O birjă trasă de un cal apare de nicăieri pe strada Vimmelskaftet. Falck îl aude pe vizitiu oferind

transport în schimbul a 25 de riksdaleri. Oamenii țipă la el înciudați, dar el ține cu dinții de cei 25 de riksdaleri. Calul se ridică pe picioarele dinapoi, cineva apucă de căpăstru și e ridicat în aer. Plebea se aruncă pe capră și începe să-l lovească pe vizitiul care încearcă să se apere cu biciul, dar totul se termină cu el sărind pe stradă și fugind spre o uliță. Calul se ridică iar pe picioarele dinapoi, o ia la drum cu bărbații care încearcă să-l țină. Pe urmă se oprește. Ei îl lovesc în frunte și după ce cade lat, îl îndepărtează și folosesc șareta pentru a transporta apă cu ea.

Când incendiul ajunge la așezământul din fața Bisericii Helligånd, așa-numita mănăstire, se oprește. Locatarele ei, femei nobile cărora nu le-a mers bine în viață, stau în genunchi pe pavaj și se roagă. Falck privește sceptic cum focul cotește pe lângă mănăstire și o cruță, în timp ce casele din jur ard și se transformă în așchii. Doamne, gândește Falck, iartă un biet păcătos, căci m-am îndoit de Tine! Pe urmă începe să ardă pivnița clădirii și arde până în temelii, la fel ca toate celelalte case din cartier.

Plăcuțele din fața magazinelor sunt cuprinse de flăcări, iar literele aurite sau pictate, care spun că acolo se află un magazin de confecții și galanterie pentru bărbați, un ceasornicar, un pictor de portrete și o farmacie, încep să fiarbă și se sting cu un sunet de clocot înăbușit. Plăcuțele de cupru ale tipografilor, cu scrieri educative, memorii de călătorie cu ilustrații colorate cu boșimani, unicorni și ciclopi, povestiri romantice, pliante cu balade ieftine și decrete regale, se topesc în depozite, se rulează și se transformă în mici cocoloașe de metal, picturile în ulei ard și dispar, dulapurile cu ciudățenii, conținând obiecte colecționate în decursul a o sută cincizeci de ani, ard în câteva clipe sau zboară pe fereastră și se sparg pe pavaj, garderobe cu rochii de brocart auriu, bluze brodate de culoarea șofranului, papuci de casă din mătase brodați, mirosind a picioare de femei, lenjerie de corp din bumbac cu pete de transpirație urât mirositoare, tampoane pentru menstruație puse la uscat, peruci din păr de cal, pardesiuri de piele, turnuri pentru rochii – totul

se predă de bunăvoie focului, biblioteca cu ediții de lux pregutenberghiene, scrise de mână, hrănește focul și mai mult, preparate anatomice și cadavre îmbălsămate pier în foc, broșe de aur, catarame de argint și mii de bijuterii se topesc și o sfârșesc ca mici picături de metale prețioase pe sub grinzile prăbușite, de pe acoperișuri picură gudron clocotit, documentele zboară în vârtejuri de foc spre cer și cad pe pământ sub formă de scorojeli de funingine, geamurile se transformă în masă de caramele care se prelinge prin șprosurile ferestrelor, casele scărilor se năruiesc cu un geamăt ritmic, sincopat, sticlele cu alcool distilat crapă ca niște bule mici de foc pe rafturile farmaciștilor, butoaie cu alcool rafinat se aprind singure și trimit afară prin ferestrele pivnițelor bile de foc de un albastru rece. Clădirea care găzduiește sinagoga de pe strada Læderstræde se surpă, afară strada e cu totul inaccesibilă. Focul uită de strada Hyskenstræde. Învăluie orașul și continuă spre vest.

Întors în piața Nytorv, Falck se întâlnește cu deținuții casei de credite, pușcăria pentru datornici, sunt legați la mâini cu un lanț lung și se îndreaptă spre închisoarea din Christianshavn. Par livizi și lihniți de foame, fac ochii mici și se uită la clădirile cuprinse de foc, îngroziți și neîncrezători.

Primăria nu arde, dar acum, când e în mijlocul pieței, la fântâna arteziană, vede că soarta acesteia e pecetluită. Focul pătrunde prin ferestre pe strada Rådhusstræde, iar vântul de la răsărit, care mai curând a crescut în intensitate, trimite înăuntru averse de scântei, aproape invizibile în lumina soarelui, peste piața și clădirile de pe cealaltă parte. Locatarii caselor așezate în direcția vântului își dau seama încet-încet că focul se va opri abia la metereze. Străzile sunt pline cu stive de mobilă, câteva dintre ele ard, altele sunt distruse de apa de la extinctoare sau pentru că au fost aruncate pe fereastră. Dar acolo sunt trăsuri cu cai în toate variantele, se pare că birjarii au fost în sfârșit cuprinși de spirit cetățenesc, chiar și țăranii din satele îndepărtate, Dragør sau satele din zona Øresund sau Kastrup, vin în ajutor și transportă bunuri fără să ceară să fie

plătiți. Probabil și-au dat seama că depind la fel de mult de orașul lor precum cei care locuiesc în el. Coloane lungi de căruțe trase de cai pline cu bunuri sunt în drum spre terasament sau spre Amager.

În fața Colegiului Misiunii îl găsește pe duce acolo unde l-a lăsat. E aceeași atmosferă pe picior de plecare, ca în toate celelalte părți. Vede pupitre și scaune din școală cărate afară, mobila din locuințele și camerele de lucru ale profesorilor. Recunoaște mai multe dintre obiecte. Ușile de la intrarea principală sunt scoase din balamale, stau înclinate de perete. Documentele stau împrăștiate pe scări și pe stradă, hârtiile dansează în aer, unele dintre ele s-au înțepenit la streșini și cornișe. Falck se uită la documente. Undeva în grămezile de hârtii e numele lui, sunt scrisori trimise de el, scrisori de care îi e rușine că le-a scris și de care îi e rușine că cineva poate le-a citit, scrisori pe care alții le-au scris despre el, oribilul lui jurnal. Domnul Friedrich poate a apucat să-i citească dosarul? Poate l-a pus deoparte ca să-l parcurgă sâmbătă sau duminică, poate se află în siguranță într-un alt loc din oraș. Câteva mape de piele legate între ele sunt înghesuite pe o roabă. Au nume de înregistrare pe ele. Ajută dându-le din mână în mână bărbatului de pe banchetă, care le așază în teancuri înalte și le prinde bine cu niște curele. Pe urmă pleacă cu ele. Oamenii dau din cap. Sunt doar hârtii! Chiar poate fi corect ca vechile mâzgăleli ale preotului să fie mai importante decât multe altele? Falck vede roaba dispărând pe Frederiksberggade. Domnul Friedrich nu se zărește pe nicăieri.

Îl lasă pe duce și se întoarce în Gammel Torv. Vrea să vadă clipa magică în care focul face un salt. Ar trebui să se grăbească să iasă din oraș și să ducă portretul într-un loc sigur. Dar nu se poate desprinde. Clopotul din turnul Primăriei scoate câteva dangăte nehotărâte. Mecanismul care-l face să bată ora fixă ar trebui reglat, dar toată clădirea a fost evacuată și aceasta este poate ultima bătaie a orei pe care ceasul o va scoate vreodată. E ora trei. Își dă seama că e miezul zilei. Ce zi? Sâmbătă? Nu știe ce să facă. Care e datoria lui de cetățean? Să-l ducă la loc sigur

pe duce sau să aibă grijă de cei vii? Îi e dator gravorului, în plus ține mult la el și ar vrea să-i facă un serviciu. Dacă pleacă din oraș cu tabloul, va fi făcut ceva și un om îi va fi recunoscător. Dacă participă la salvarea orașului, probabil că nu va avea cine știe ce importanță. Dar mai e și spiritul civic, e și el important. Doar e orașul meu, gândește el.

Șade pe parapetul fântânii arteziene. Funcționează în continuare și susură nestingherită. Oamenii gonesc în toate direcțiile, soldații mărșăluiesc într-o direcție precisă, pe urmă se urlă o comandă, iar ei se întorc și mărșăluiesc în altă direcție, un nobil stă perplex și se zgâiește la o trăsură cu cai care arde, o fată încearcă să sară peste balustrada de fier, dar i se înțepenește rochia, iar Falck îi zărește o bucățică de gleznă frumoasă, o femeie face clătite pe un foc deschis. Cumpără o clătită, stă și-o mestecă. Cel mai simplu e să nu faci nimic, se gândește el.

Pe o fereastră de la un etaj de sus, colț cu Vestergade, cineva aruncă instrumente muzicale. Le vede nimerind pavajul și le aude spărgându-se cu pocnete înăbușite, acustice, care arată ce e fiecare instrument în parte. Tobe, cornuri de armonie, viori, timpane, chiar și un clavecin mic și sfrijit zboară pe fereastră. Demența încetează. Oamenii se adună în jurul mormanului de instrumente, le ridică pe câteva, ating corzi, suflă într-un corn. Atunci cineva scoate un țipăt, un bărbat subțire a apărut la fereastră. Falck îi vede ochii bulbucați sălbatic și trăsăturile transfigurate ale feței. Are o sticlă într-o mână, cu cealaltă se sprijină de pervazul ferestrei. Stă cu bustul aplecat în afară pe fereastră. Oamenii strigă la el de jos de pe stradă: „În numele lui Iisus, omule!“. Întind brațele spre el, implorându-l. „Nu săriți, vă rugăm, veniți jos!“. Bărbatul se strâmbă puțin, zice ceva acoperit de gălăgie, pe urmă aruncă sticla, care coboară și explodează de pavaj. Bărbatul a dispărut de la fereastră. Streșinile clădirii au început să ardă. O clipă mai târziu, el apare în ușă, cântând la o vioară. Nu sună a muzică adevărată, ci ca un fel de smucituri melodice.

Bărbatul se duce la fântâna arteziană și se așază lângă el. Lui Falck i se pare cunoscut, iar bărbatul îl recunoaște imediat. I se luminează fața.

„Înălțimea voastră. A trecut multă vreme.“

„Tu?“ zice el și se dă mai încolo.

„Umilul dumneavoastră servitor“, spune celălalt și face o plecăciune galantă.

Lumi paralele se ciocnesc și se încâlcesc una în alta în capul lui Falck, se amestecă într-un fel nepotrivit și neplăcut.

Hermafroditul pune vioara sub bărbie și cântă un tril. Pe urmă o dă jos și se uită la Falck cu tristețe. „Totul s-a dus“, zice el. „Muzica a amuțit.“

„Te cunosc“, zice Falck într-un târziu.

„Sigur că mă cunoști! Ne-am cunoscut într-o noapte acum mulți ani. Îți datorez cinci mărci, domnule preot, fiindcă tu mi-ai făcut serviciul pentru care m-ai plătit pe mine.“ Își bagă mâna în buzunar, scoate un săculeț de piele și i-l aruncă lui Falck care îl prinde.

„Acum ești muzician?“

„Da, sunt muzicant.“ Ciupește puțin corzile viorii. „Primisem sarcina să păzesc instrumentele orchestrei. Dar acum totul e prea târziu. Prea târziu, prea târziu.“ Pune iar vioara sub bărbie și se îndreaptă spre Vestergade cântând. „Adio, preotule“, zice el peste umăr. Falck îl urmărește cu privirea până dispare. El sau ea, zice Falck în gândul lui, aducându-și aminte de grotescul și inadmisibilul ei amestec de organe sexuale, când a văzut-o goală în șopronul din afara orașului. Pe urmă își aduce aminte de săculețul de piele pe care-l ține în mână în continuare. Îl verifică. Săculețul e plin de monede, o întreagă avere. Își aduce aminte de ultima lui întâlnire cu băiatul, la Dyrehavsbakken, cum stătea acolo și l-a văzut pe băiat furând din buzunarele oamenilor, și cum nu l-a pârât. Bagă săculețul în buzunar. O să doneze banii unui nevoiaș, decide el, cineva rămas la ananghie din cauza catastrofei.

Acum focul face un salt. O casă a scărilor de pe strada Rådhusstræde se prăbușește, ferestrele și ușile tușesc praf și

fum, un cal se cabrează, se smulge din strânsoare și galopează în direcția Nørregade. Acoperișul primăriei arde, focul ajunge în turnul cu ceas, își înfige dinții în șipci și grinzi și streșini. Piața e plină de oameni. Cară după ei lucruri și se uită la primărie.

„Ha“, zic ei, „zău că era și timpul!“

Ceasul primăriei scoate sunetul de jumătate de oră, chinuitor de lent. Privitorii râd sarcastic, aplaudă și fluieră. Falck trage de guler. E sufocant de cald. Își aduce aminte de duce și o ia la fugă spre Colegiul Misiunii. Portretul e acolo. Clădirea e barată cu obloane și părăsită. Flăcările ies din primărie și se îndreaptă să pună gheara pe streșinile colegiului. Ia pictura și pornește spre metereze.

Acum arde un coridor larg din oraș. Falck stă pe terasament la ieșirea din oraș și are o panoramă bună asupra incendiului. Pe ambele părți ale coridorului, pompierii luptă să salveze casele alăturate, acoperindu-le cu vele ude pe care le umezesc cu extinctoarele. Se întâmplă accidente, le vede petrecându-se și aude vorbindu-se despre ele, și vede efectele lor. Bărbați care cad de pe acoperișuri, femei călcate în picioare de cai sau de mulțime, copii care rămân blocați în clădirile labirintice și stau înghesuiți în poduri când se prăbușesc casele, unii sunt loviți de țigle și grinzi aflate în cădere, alții se folosesc de ocazie și bagă pumnalul în vreun vechi dușman. Garda națională deschide focul în zadar asupra hoților sau posibililor hoți care, dacă își salvează pielea în ploaia de gloanțe, sunt ciomăgiți de moarte de către plebe sau goniți în jos spre canal, unde oamenii din șalupele supraîncărcate îi lovesc cu vâslele ca să nu se agațe de balustradă și să cauzeze răsturnarea ambarcațiunii. Hoarde de bețivi ignoră riscul curții marțiale și pun stăpânire pe butoaie de rachiu pe care le găuresc și din care beau până cad lați. Când vine focul, butoaiele se aprind, stau ca niște ruguri albăstrii peste tot pe străzi.

Se pare că jumătate din oraș s-a retras pe terasament. S-au adus aici mobile și saltele, fotolii, șezlonguri, mese și bănci. Țărani și burghezi, femei în crinoline ample și servitoare în

sarafane simple, ofițeri și soldați de rând, focul e democratic, ei toți au rămas fără case și stau pe obiectele de mobilier roase și stricate de apă, sau le sparg și le aruncă pe foc. Se cântă la instrumente și din voce, berarii și-au adus butoaiele pe terasament și au amenajat locuri de servire în corturi sau sub coroanele copacilor, au fost sacrificate capre, porci și găini și puse la fript în proțap. La baza terasamentului, câțiva bărbați tranșează cu topoarele un cal și aduc o pulpă din spate pe care o pun pe unul dintre focurile aprinse. Falck vede că animalul are în continuare căpăstrul de piele printre dinții rânjiți. Aerul e plin de fum de friptură și duhoare de latrină. Niște copii se uită la el de sus, din copaci. Aude tot timpul cum focul dărâmă case și sparge ferestre. Ascultă muzica și cântecele de pe terasamentul din afara orașului. Se așază la un foc deasupra căruia se rotește o bucată mare de carne. Cineva îi oferă cu bunăvoință o bucată. O ia, primește puțină pâine și mănâncă. Bea un fel de vin proaspăt de fructe și simte cum toate puterile se scurg din el. Ultimul lucru pe care-l vede înainte de a adormi e ducele de Augustenborg, care stă sprijinit de un copac și se uită la el cu priviri dezaprobatoare. Văduva e acolo. S-a furișat lângă el și stă strâns lipită de el. E bucuros că ea e acolo.

†

Trebuie să fie duminică. Îl cară pe duce pe strada Vimmelskaftet, spre Amager Torv. O haită mare și compactă de câini vine în grabă spre el. Face un salt spre perete, îl ține pe duce în fața lui. Câinii trec pe lângă el fără să-l bage în seamă, parcă sunt înhămați la o sanie. Se luminează.

Se uită în jur. Nu știe încotro s-o apuce. E atât de liniște peste tot. Se întoarce în Gammel Torv și vede că primăria zace în ruine. Căminul de copii și Colegiul Misiunii au ars și ele din temelii, la fel ca majoritatea caselor din jurul pieței Nytorv. Când se duce spre Lille Kannikestræde aude clopotele orașului,

cele care nu au ars, chemând lumea la slujba de duminică. Pare că va fi o zi frumoasă.

Se oprește în fața numărului 12, îl lasă jos pe duce, bate de câteva ori din clapeta ușii. O slujnică întredeschide ușa. El spune cine e. Nu i se dă drumul înăuntru imediat, ci trebuie să stea și să aștepte pe stradă până se duce ea să o anunțe pe doamna. Nu s-a întâlnit nici măcar cu un gardian pe drum și a auzit că orașul mișună de pușcăriași care au evadat în timp ce participau la stingerea incendiului. Locatarii nu dau drumul oricui în case.

Se deschide ușa, e Cathrine. Se uită la el fără să-l recunoască, dar pe urmă chipul i se luminează.

„Dar cum arăți, Morten Falck!“

„Am fost la război cu suedezii.“

Îi dă drumul în casă.

„Camera mea era într-una din casele care au fost distruse“, zice el scuzându-se. „Am pierdut tot ce aveam.“

„Dar nu și viața!“ spune ea. „Am fost foarte îngrijorați pentru tine. Au circulat toate zvonurile posibile, eu nici n-am avut curaj să ies din casă.“

„Mie nu mi s-a întâmplat nimic.“ Își dă seama că ea își ține mâna pe pieptul lui. El o ia și o sărută și o strânge la obraz. Ea îl mângâie pe cap, iar el nu se poate opri și oftează.

Ea le poruncește slujitorilor să-i facă patul într-o cameră și să-i pregătească apa în cadă. Hainele distruse nu mai pot fi purtate, împrumută câteva obiecte vestimentare de la profesor.

Nu-i poate da drumul la mână, continuă să se agațe de ea. „Vreau să-ți spun un lucru“, zice el.

„Ai timp pentru asta, acum du-te și fă o baie și mergi la culcare.“

„Trebuie să-mi cer iertare“, zice el. „Mă poți ierta? În numele surorii tale?“

„O, Morten. Toate lucrurile alea sunt uitate, a trecut atâta vreme de-atunci. Sora mea e dincolo de astfel de gânduri acum. Ea nu suferă din cauza asta.“

„Ea nu, dar poate că eu da. Cel ce trădează pe altcineva se trădează în primul rând pe sine, mai ales dacă a făcut un pact cu Domnul așa cum am făcut eu. Incendiul ăsta. S-au întâmplat atâtea în ultimele zile. Parcă e un vis. Mi-am dat seama că trebuie să fi fost ceva greșit cu mine în toți acești ani. N-am fost un om bun, Cathrine. Am comis multe fapte nelegiuite. Acum vreau să-mi cer iertare.“

Ea stă nemișcată și-l privește cu atenție. Ochii ei sunt albaștri și nespus de limpezi, expresia din jurul gurii reflectă gânduri și sentimente pe care el nu le poate interpreta. „Nu ești un om rău, Morten Falck. Foarte rușinos din partea ta să crezi că ești mult mai rău decât noi, ceilalți.“

„Nu, ba da, nu știu. Acum mă faci să mă simt tulburat. Dar trebuie să mă ierți, auzi?“

†

Trec câteva zile. Locuiește la profesor, mănâncă trei mese pe zi, se plimbă la braț cu Cathrine în grădina Rosenborg. Într-o zi se duc cu trăsura cu cai la țară, la casa unde stă Buntzen, și-i dă portretul intact al ducelui. Abelone vine cu ei. Soarele îi strălucește pe chip, pare că se bucură de căldură și lumină. Gravorul îi invită să rămână la masă. Îi anunță pe slujitori să pună masa afară, în grădină. Mănâncă o friptură marinată în miere. Pentru desert culeg căpșune din grădina din curte și le mănâncă cu frișcă și sirop de zahăr. Petrec o zi întreagă în grădina gravorului. Seara se întorc în oraș. Falck observă că a început să simtă ceva pentru Cathrine, ceva ce poate nu ar trebui să simtă, sau mai curând ar trebui să simtă pentru Abelone. Îi spune asta și ea e foarte binevoitoare și înțelegătoare, dar după aceea se creează o distanță între ei cu care el știe că e nevoit să se obișnuiască. Văduva așteaptă. El știe asta.

Multe din lucrurile care s-au întâmplat în decursul celor două zile și două nopți cât a făcut ravagii incendiul parcă sunt

un vis, printre ele și întâlnirea cu hermafroditul. Dar săculețul greu de piele îi amintește că a fost îndeajuns de reală. Folosește o parte din bani ca să-și cumpere o sutană nouă, guler, câteva cărți și alte lucruri, drept despăgubire pentru conținutul cufărului pierdut. Nu-și cumpără perucă. Vremea perucilor a trecut, un nou secol bate la ușă. I-au rămas în continuare mulți bani. Păstrează o parte, restul îl pune în cutia milei din biserica Vor Frue Kirke.

La Colegiul Misiunii se întâlnește cu domnul Friedrich, care își amintește că s-au întâlnit în timpul incendiului. Acest lucru se dovedește a fi în avantajul lui Falck. Îndată după întâlnirea lor a venit o trăsură și se pare că domnul Friedrich crede că Falck a trimis-o. O parte din bunuri și arhivă au putut fi salvate, povestește el. „Dar din păcate totul e un haos. Am fi vrut să parcurgem scrisorile de recomandare și de împuternicire ale domnului învățător, dar ne va lua luni bune să facem ordine în arhivă. Plus că o parte deloc neglijabilă s-a pierdut.“

„Înțeleg“, spune Falck. „Asta înseamnă că n-o să fiu angajat?“

„Avem un post liber în Holsteinsborg“, zice domnul Friedrich. „Învățătorul Landstad, care e acum acolo, a făcut din păcate o prostie. Dacă doriți să acceptați postul acela, e al dumneavoastră.“

Îl acceptă, dar continuă să-și facă griji ca documentele lui să nu cumva să fie găsite. Nu aude nimic. Continuă să amâne vizita la birourile Casei de Comerț, privitoare la datoria sa. Când în sfârșit e pregătit să se ducă acolo, este înștiințat că nu s-a depus nici o cerere de datorie către stația de comerț din Sukkertoppen, și că o mulțime de documente au dispărut în incendiu. Nu mai aude nici un cuvânt despre datorie.

†

Pe 10 august 1795, de Sfântul Laurențiu, Morten Falck își ia rămas bun de la profesorul Støvring și soția sa. Îi ia mâna lui Abelone și o sărută. Ea zâmbește distins și angelic, pe urmă își

retrage mâna. Profesorul i-a chemat o trăsură și ajunge la vamă după-amiaza târziu. Sare într-o șalupă care îl duce la corabia Hans Egede. E înnorat, în jurul lui cordajele și velele pocnesc în bătaia vântului. Urcă pe navă pe o scară de funie, sare peste balustradă și se află pe punte. Căpitanul îi urează bun venit la bord.

„E cam târziu pentru o călătorie spre Groenlanda“, zice căpitanul. „Trebuie să fim pregătiți de vreme aspră.“

„Sunt obișnuit cu vremea aspră“, zice Falck zâmbind. „De fapt, de-abia o aștept.“

„Da, păi atunci cred că domnul învățător va avea multe clipe de bucurie în următoarele săptămâni“, spune căpitanul râzând.

Falck coboară și se face comod în cabina care i s-a dat.

Epilog

Mormintele

(14 august 1815)

CEAȚA PLUTEȘTE DEASĂ în fiord, în ciuda faptului că e aproape miezul zilei. Stau pe bancheta de la pupă și-mi aduc aminte de prima oară când am venit aici. Și atunci era ceață.

Bărbatul care vâslește la caiac e un metis din colonie. Se spune că e fiul fostului negustor Kragstedt, care a plecat acasă după moartea soției. Și chiar există o anumită asemănare. Majoritatea au plecat acum, s-au întors în țara lor natală sau au murit. Sunt vremuri noi. Fierarul Hammer trăiește în continuare, dar a fost nevoit să lase jos ciocanul. A devenit foarte pios la bătrânețe, o veche înclinație de a studia Sfânta Scriptură a pus complet stăpânire pe el, fapt pe care-l găsesc demn de laudă, dar și un pic comic. Actualul inspector al districtului se numește Rasmus Bjerg, un bărbat de nădejde care e bine intenționat în privința Misiunii, în plus e un prieten al groenlandezilor. Trebuie să fie o existență singuratică pentru cineva ca el. A venit în țara asta când era tânăr, acum a început să îmbătrânească și să albească și nu are nici soție și nici măcar vreun copil ilegitim care să-i țină companie. Alții de pe vremea aceea nu au rămas. Ba da, eu.

Acum băiatul spune ceva din față, de la proră, și sunt smuls din gândurile mele.

„Lui Habakuk ăsta nu-i prea plac oaspeții“, zice el râzând. „A trimis ceață deasă peste noi, ca să nu ne ducem să-l deranjăm.“

„Ceața e deseori foarte deasă în interiorul fiordului“, zic eu. „N-are nimic de-a face cu Habakuk, amice.“

„Se spune că poate să facă și vrăjitorii și incantații.“

„Nu-i adevărat. Doar nu crezi în bazaconiile astea.“

„De unde știi?“ Văd că se simte puțin jignit că a fost mustrat.

„L-am cunoscut.“

Se uită la mine cu ochi mari. „L-ai cunoscut pe Habakuk?“

„Chiar și pe tine te-a ținut în brațe când erai mic. N-a trecut așa mult timp de la moartea lui. A fost un bărbat înalt. Și un vorbitor iscusit. Profund credincios și pios din toți rărunchii. Îi fermeca pe oameni când vorbea. Avea părțile lui bune și părțile lui rele. Ca toată lumea. Nimic mai mult. Soția lui, Maria Magdalene, era cea care stătea de fapt în spatele a tot, ea era cea înzestrată la cap. Dar nu sunt morți de mulți ani.“

„Se zice că bântuie.“

„Sunt doar superstiții. Să nu-ți fie teamă de asta.“

„Nu mi-e teamă“, zice el ofensat.

Plutim înainte și înapoi pe ritmul vâslelor. Vâslașele se uită peste umăr și îl supraveghează atent pe bărbatul cu caiacul. Ne ținem aproape de uscat. Deasupra noastră e soare și cer senin, dar în jurul nostru e o ceață groasă, argintie. Chiar e sinistru și sunt nevoit să-mi dau același sfat referitor la superstiții pe care l-am dat adineauri băiatului.

Bărbatul cu caiacul zice ceva și arată cu degetul. Am ajuns!

Femeile țin vâslele ridicate. Intrăm ușor într-un golf. Un corb croncănește sus pe coama muntelui. Nimeni nu zice nimic. Corbul croncănește din nou.

„*Diavulu*“, zice una dintre femei. Ele râd nervos.

Pe urmă coborâm și ridicăm barca pe uscat. O mână de oameni coboară pe țărm și ne ajută. „Bine ai venit, preotule! *Palasi tikilluarit*!“ Îl recunosc pe unul dintre bărbați. Este Detlef, fiul lui Habakuk și al Mariei Magdalene, e cel care a tras din greșeală în ochiul surorii sale cu o săgeată și i-a pricinuit moartea. Acum e un bărbat de vârstă mijlocie, cu copii și nepoți – un mare și vestit vânător cu pielea albă. Încă unul! Intrăm în casa familiei și suntem serviți cu supă. Drept mulțumire, noi le

oferim ceai, pe care l-am adus cu noi din colonie. Apoi mă opresc, înainte ca mâncarea să mă facă prea moleșit și greu. „Vreau să mă duc să mă uit la vechea așezare“, zic eu. „După aceea ținem slujbă.“

„Nu mai e aproape nimic de văzut acolo sus“, zice Detlef. „Oricum era ciudat să locuiești acolo, domnule preot.“

„Da“, răspund eu, „erau oameni ciudați. Au încercat să facă lucrurile într-un alt fel.“

„Da, și uite ce-a ieșit“, zice el ironic. „Locul nostru, al groenlandezilor, e jos, pe malul fiordului, nu sus pe munte ca vulpile și corbii. E important să ținem minte asta.“

Încetul cu încetul am îmbătrânit, dar sunt sprinten în continuare. Încheieturile aproape că nu mi-au înțepenit deloc. Îl rog pe băiatul meu să mă însoțească. Trecem prin tufișurile dese de pe țărm și ajungem aproape îndată sus, deasupra cetii. Mă opresc la mijlocul pantei. Băiatul se așază lângă mine. Ne uităm în sus la podișurile care se întind între stânci.“

„Aici era?“ întreabă băiatul.

„Da, aici era.“

„E frumos.“

„Da, nu știu alt loc care să semene cu ăsta. E magnific. Un loc unde chiar simți că ești aproape de Domnul, nu crezi?“

„Ba da“, răspunde el și se uită în sus la podișuri cu un zâmbet binevoitor.

Stăm și ne bucurăm de lumina soarelui câteva momente. Pe urmă ne continuăm drumul în sus, el merge înainte cu pași ușori, elastici.

Când ajungem la șesul cel mai de sus, ceața din fiord a fost absorbită și putem vedea grupul mic de case de turbă, din hornurile cărora se ridică fum, și locuitorii care le ajută pe vâslașe și pe bărbatul cu caiac să care bagajul în susul pantei. Le-am zis că cel mai bine ar fi să instalăm tabără un pic mai sus, ca să scăpăm de ceață în ceasurile nopții și ale dimineții, și se pare că respectă ce li s-a spus, deși ei se împotrivesc locuirii la distanță prea mare de țărm.

„Acum douăzeci de ani, aici locuiau două sute de oameni“, îi povestesc eu băiatului.

„Și acum n-a mai rămas nimic“, zice el.

„Ceva mai e totuși. Trebuie doar să găsim. Vino.“

Trecem pe lângă două case de turbă dărăpănate și resturile unui cuptor mare, pe care ei îl foloseau pentru a afuma somon. În rest, sunt doar câteva semne pe mușchiul maroniu, care arată unde se aflau casele.

În timp ce băiatul explorează zona, eu mă așez pe o stâncă să-mi trag sufletul. Am peste cincizeci de ani, sunt un moș, dar în rest sunt sprinten și sănătos. Probabil că soția mea și copiii și nepoții mei mă mențin sănătos. Domnul m-a binecuvântat. Băiatul are și el soție și au deja trei copii care sunt bine toți. Sunt așadar bogat în bucurii, precum și în necazuri. Dar nu uit să-I mulțumesc Domnului în fiecare zi. Trăiesc sănătos, nu mă ating niciodată de alcool, în afară de berea proaspătă făcută în colonie, și mă abțin de la carnea de porc mucegăită de la Camera de Comerț. Enoriașii din colonie, un fel de copii și ei, care vin să-și mărturisească păcatele sau doar să discute cu preotul, mă mențin și ei sănătos și cu mintea limpede.

Vremuri noi. După neliniștile din Danemarca, războiul cu englezii și falimentul statului, am fost nevoiți să ne descurcăm siguri aici, în țară. Și în multe feluri s-a dovedit a fi bine. Am învățat să ne gospodărim singuri. Preoți au fost din ce în ce mai puțini, unii au murit, alții au avut norocul să se întoarcă acasă cu vreun vapor. În prezent eu sunt singurul preot activ pe toată coasta dintre Godthåb și Jakobshavn. Destul de ciudat, dar izolarea a dus la înflorirea misiunii și la faptul că tot mai mulți groenlandezi s-au mutat în colonii, ca să se boteze și să cânte iubiții lor psalmi în biserică, în fiecare duminică. Chiar eu am scris și am compus câțiva dintre ei, o spun cu toată modestia. Mă pricep bine la lăută, un instrument pe care l-am preluat de la un vechi misionar din Holsteinsborg. Cu cât se spun mai puține despre el, cu atât mai bine!

De când au murit Maria Magdalene și Habakuk, oamenii și-au pierdut interesul pentru fanatismul religios. El a murit în

1798, ea patru ani mai târziu, Domnul să le miluiască sufletele. Așezarea de aici e părăsită de mai bine de douăzeci de ani. Tot ce a putut fi folosit, sau aproape totul, a fost cărat jos, pe țărm.

Îl iau pe băiat cu mine la morminte. Nu e nici un nume pe ele, dar eu știu cine e îngropat în fiecare. Îi spun băiatului numele lor și îi povestesc puțin despre fiecare în parte. El e buimăcit de faptul că sunt atât de bătrân și că i-am cunoscut îndeaproape.

„Moșule“, mă tachinează el.

„Aici e îngropat Habakuk“, zic eu, „și aici, Maria Magdalene.“ Mormintele sunt neatinse, nu vine multă lume, iar cei care o fac au grijă să nu distrugă pacea mormintelor. Necrologul lui Habakuk e încă viu, și cred că va continua să trăiască multă vreme de-aici înainte. Bag vârful cizmei sub una dintre pietrele turtite, o ridic puțin și o las să cadă cu un zgomot surd. Băiatul tresare. „N-au ce să-ți facă“, zic eu râzând. „Nu trebuie să-ți fie frică.“

„Nu mi-e frică de morți“, spune el morocănos.

Îi ciufulesc puțin părul. El râde și-mi dă mâna la o parte.

S-a făcut mare. Un bărbat. Lucrează cu mine la misiune. Nu-i place să-i zic „băiatul“. Zice că vrea să ajungă căpitan, dar știe foarte bine că eu sper ca până la urmă să fie hirotonisit, la fel ca mine. Un cap inteligent ca el s-ar duce pe apa Sâmbetei dacă s-ar apuca să navigheze pe cele șapte oceane. În plus, aș muri de dor. E cel mai bun prieten al meu.

Durează câteva momente până găsesc ultimul mormânt. E sus pe coamă, deasupra șesurilor, pe un platou în munte, cu vedere și spre est, și spre vest, și spre sud. Un mormânt întreit.

Băiatul se aruncă pe iarbă. Își aprinde pipa, trage din ea. „Și aici cine e înmormântat?“

„Niște vechi prieteni“, zic eu.

Nu sunt coșciuge acolo, doar trei leșuri învelite în pânză de in, două dintre ele unul lângă altul, al treilea, cel mai mic, de-a curmezișul, la picioarele lor. Iarba a crescut înaltă în jurul pietrelor de mormânt, se îndoaie în bătaia vântului care vine dinspre munte. Pe marginea mormântului cresc zburătoare și

bucheţele mici şi rezistente de flori violete care, la vârsta mea înaintată, am uitat cum se numesc. Smulg câteva smocuri de iarbă din faţa pietrelor, ca să se vadă scrisul.

„Pe el mi-l amintesc foarte bine“, zice băiatul şi atinge inscripţia. „Era prietenos, îmi dădea cărţi. Tu l-ai înmormântat, tată?“

„Da, eu i-am pus pe toţi trei în mormânt, deşi au murit la un interval de mai mulţi ani între ei. Am zis să se odihnească împreună. Dar acum du-te şi lasă-mă puţin singur. Vreau să înapoiez ceva. După aceea o să-ţi spun toată povestea. Cred că a venit vremea s-o auzi.“

Îl urmăresc cu privirea alergând încet pe coastă în jos. Cu cât se îndepărtează mai mult, cu atât e mai mic, şi cu atât mai mult seamănă cu băieţelul pe care l-am educat cu frică şi iubire. Toată povestea, gândesc eu. Nu, poate nu toată povestea. O parte din ea trebuie să meargă cu mine în mormânt. Dar Domnul ştie tot adevărul, El mă cunoaşte şi El m-a binecuvântat. El e plin de iertare cu cel care cere iertarea.

M-am dus la fierar, la Niels Hammer, ca să cioplească şi să inscripţioneze pietrele. S-a plâns puţin că sunt prea multe cuvinte. Eu sunt fierar, mi-a zis el, nu tipograf! Dar până la urmă le-a cioplit şi l-am făcut să le scrie fără nici o greşeală. Ştiu multe lucruri despre fierar, aşa cum ştiu multe lucruri despre majoritatea oamenilor. La schimb, şi el ştie multe despre mine. El e cel care a primit punga cu aur şi a făurit o cruce din el.

Ţin mâna pe crucea de aur acum, când stau în faţa mormintelor, pe panta care dă spre sud. E aur spălat dintr-un râu din nord, se simte cald şi greu în mână. E greu să-i dai drumul. Dar pe urmă îmi scot crucea şi simt cum greutatea ei familiară dispare de pe piept, după ce am purtat-o douăzeci de ani. Pe urmă o pun între cele două morminte, acolo unde îi e locul. E o uşurare să scap de ea. Pun câteva pietre deasupra, formează un fel de pod de piatră între cele două morminte. Apoi mă şterg pe mâini de mizerie şi mă aşez în genunchi, în iarba-neagră. Zic un Tatăl Nostru. Binecuvântez mormintele. E linişte deplină aici. A crescut muşchi în crăpăturile din pietrele

de mormânt, dar literele pot fi deosebite în continuare, verzui pe suprafața gri a pietrei:

Aici odihnesc rămășițele lumești ale
Domnului Morten Pedersen Falck
Născut 20 mai 1756
Decedat 12 mai 1807
Albit de bătrânețe, chin și muncă în numele Domnului
Mergi în pace, prieten credincios

Și pe celălalt:

Lydia Pedersen Falck
Arnarulunnguaq
Botezată Jensen
A fost îngropată aici
De fratele său Bertel Jensen
Preot în colonia Sukkertoppen

Postfața autorului

Acest roman este o ficțiune inspirată din întâmplări de acum mai bine de 200 de ani. Întâmplările din roman n-au avut neapărat loc în realitate, ori s-au petrecut altundeva, în alte perioade, într-o altă ordine, cu alte personaje și în alte condiții atmosferice. Personajele sunt inventate de mine, chiar dacă unele figuri din roman au trăit în realitate. Cine poate ști ce e un om, mai ales un om care a murit, de exemplu, în 1802? Mi-am permis să ghicesc.

Foametea descrisă poate fi corectă din punct de vedere istoric, numai că pentru mine nu acest aspect a fost important. Au fost mai multe perioade fără vânat și fără pește, perioade de „două ierni fără vară“ care au dus la sărăcirea întregii Groenlande pe parcursul secolului al XVIII-lea. În unele cazuri izolate au murit nouă zecimi din populația unei regiuni din cauza epidemiilor și a foametei. Dar funcționarii coloniilor nu dădeau prea mare importanță oamenilor din district, nu-i interesa dacă trăiau sau mureau, de aceea, aceste vremuri dificile sunt descrise doar sporadic.

Mi-am propus să recreez locurile și perioada în sine, așezarea Sukkertoppen a anilor 1785-1793, Copenhaga anilor 1782-1787, marele incendiu din 1795 și așa mai departe, cât mai exact posibil. Am folosit multe descrieri ale unor martori oculari, dar le-am ajustat după bunul plac. Realitatea fizică în care se mișcă personajele mele este totuși cât de autentică am putut sau am considerat că ar trebui să fie.

Pentru titlu trebuie să-i mulțumesc lui Mads Lidegaard, preot și scriitor groenlandez. Povestea lui despre profeți poate fi găsită pe internet și eventual comparată cu a mea. Cele mai mult de o sută de memorii ale pastorului Hother Ostermann, despre danezii și norvegienii din Groenlanda dinainte de 1814, au fost o sursă inestimabilă. Preoți pricepuți la scris au existat întotdeauna, atât în Groenlanda, cât și în alte locuri. Lor le datorăm mult, fără ei nu ar exista nimic altceva în afară de coloane și cifre. Dar asta nu înseamnă neapărat că scrierile lor sunt și imparțiale. Finn Gad, cu istoria Groenlandei în trei volume, e un scriitor mai slab, însă cumpătat și pedant la granița cu plictiseala. Dintre scriitorii groenlandezi trebuie să-l menționez pe preotul și profesorul Peter Grundel, care oferă în cartea *Jeg danser af glæde*[1] o perspectivă asupra sorții unui groenlandez inteligent, talentat – și lovit de boală – dintr-un cătun izolat pe vremea colonialismului, care se petrece totuși cu mult mai târziu decât acțiunea acestui roman.

Se povestește că scrisorile dintre profetesa Maria Magdalene și preot, un teanc considerabil, au fost folosite într-un caz de sărăcie extremă pentru a face focul. Era cu siguranță frig și poate că acele scrisori au salvat o viață de om. Dar cu ele a dispărut și singurul document istoric scris de mâna unui groenlandez în secolul al

XVIII-lea. Ceea ce e trist, dar cu atât mai fericit pentru mine, căci am avut astfel ocazia să-mi folosesc imaginația.

1. *Dansez de bucurie* (daneză).

Mulțumiri

Statens Kunstråd, pentru o bursă de trei ani.

Dansk Kunstnerråd (și Jens și Lise din Hirsholmene), pentru reședința de lucru în apartamentul artiștilor.

Kulturfonden Danmark-Grøland, pentru sprijin financiar în călătoria de documentare la Maniittsoq și Evighedsfjorden, august 2010.

Tea Dahl Christensen, șef al Muzeului din Maniitsoq (până în 2011)
Peter Henningsen, directorul Frilandsmuseet
Søren Rud, lector, SAXO-Instituttet
Simon Pasternak, redactor, Gyldendal
Johannes Riis, Gyldendal
Jon Kyst, Akademisk Rejsebureau
Inge Kyst
Bodil Kyst
Bente Hauptmann
Aviaaja Kleist Burkal
Staffan Söderberg
Elsebeth Schiller
Tage Schjøtt, Saga Maps
Aalipaaraq Kreutzmann
Benny Vadmand, hipnotizor

Table of Contents

Prolog. Căderea
Partea întâi. Fiul profesorului de şcoală
    Capitolul 1. Copenhaga
    Capitolul 2. Omul e liber!
    Capitolul 3. Ziua Adormirii Maicii Domnului
Partea a doua. Colonie şi cateheză
    Prima poruncă. Fanatici
    A doua poruncă. O masă
    A treia poruncă. O poartă din fier forjat
    A patra poruncă. O inspecţie
    A cincea poruncă. O alungare
    A şasea poruncă. Pirostrii
    A şaptea poruncă. O salvă pentru regele nebun
    A opta poruncă. Întrebări şi răspunsuri
    A noua poruncă. Taasinge Slot
    A zecea poruncă. La profeţi Extras din jurnalul lui Morten Falck
    A unsprezecea poruncă. Harponierul
Partea a treia. Marele incendiu (1793-1795)
    Capitolul 1. Acasă
    Capitolul 2. Copenhaga
Epilog. Mormintele
Postfaţa autorului
Mulţumiri